KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA.

29.

1916.

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOKONTTORIN
JULKAISEMA.

HELSINKI.
1920.

HELSINKI
SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO
1920.

SISÄLLYSLUETTELO.

Siv.

Alkulause V

I. Kaupunginvaltuusto.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 2
1. Kaupunginasemakaavaa koskevat asiat 2
2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat 7
3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat 16
4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat 34
5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 48

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 64

C. Muut asiat 130

II. Rahatoimikamari.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 177
1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat 177
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat 179
3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 194

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 196

C. Muut asiat 202

III. Tilastokonttori 203

IV. Palotoimikunta 212

V. Vaivaishoitohallitus 225

VI. Kaupunginkirjasto 258

VII. Kaupungin yleisten töiden hallitus 267

VIII. Majoituslautakunta 278

IX. Holhouslautakunta 286

X. Oikeusaputoimisto 288

XI. Sosialilautakunta 292

XII. Kunnan työnvälitystoimisto 304

XIII. Hätäapukomitea 312

XIV. Verotusvalmistelukunta 318

XV. Museolautakunta 321

XVI. Musiikkilautakunta 322

XVII. Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastaja 330

Asiarekisteri 332

Oikaistavia 360

ALKULAUSE.

Esillä oleva vuosikerta „Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta" on toimitettu pääasiallisesti saman suunnitelman mukaan kuin aikaisemmin julkaistut saman julkaisusarjan vuosikerrat. Osain luku on vähentynyt sen kautta että liikennekonttorin laatima vuosikertomus on siirretty sarjaan II Kauppa, Helsingin kaupungin tilastoa, ja kasvatuslautakunnan, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan sekä kansanlastentarhain johtokunnan laatimat vuosikertomukset ovat siirretyt sarjaan VI, Opetuslaitokset, Helsingin kaupungin tilastoa. Edelleen on rakennuskonttorin vuosikertomus jätetty pois, syystä että siihen pääasiallisesti on sisältynyt yksityiskohtainen selostus konttorin käytettäväksi annetuista työmäärärahoista, jotka tiedot suurimmaksi osaksi ovat saatavissa rahatoimikonttorin, kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä koskevasta kertomuksestä (Helsingin kaupungin tilasto V), jota vastoin yhdistelmä muista rakennuskonttorin kertomukseen sisältyvistä tiedoista löytyy tähän otetussa kaupungin yleisten töiden hallituksen antamassa vuosikertomuksessa. Sitävastoin sisältyy hätäapukomitean vuosikertomus nyt ensi kerran tähän julkaisuun.

Osastot I (kaupunginvaltuusto) ja II (rahatoimikamari) ovat yliopettaja, filosofianlisensiaatti A. K. Ottelinin laatimat, jonka rahatoimikamari oli ottanut mainittujen osain vuosilta 1916—18 toimittajaksi. Käsikirjoitus on kuitenkin tilastokonttorissa suuressa määrässä muovailtu ja oikaisuluku I osastoon on sitäpaitsi tarkastettu valtuuston kansliassa.

Muuten on kertomuksen eri osastojen muodollista puolta muovailtu sekä kaikki päivämäärät ja numerotiedot, mikäli se on käynyt päinsä, konttorissa tarkistettu, jolloin, kuten aikaisemmissakin konttorin toimittamissa vuosikerroissa, lukuisia korjauksia on tehty.

Asialuettelo on laadittu saman suunnitelman mukaan kuin lähinnä edellisissäkin vuosikerroissa.

Helsingin kaupungin tilastokonttorissa, marraskuun 1 päivänä 1920.

Otto Bruun.
v. t.

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuusmiehinä vuonna 1916 olivat seuraavat henkilöt:

Valittuina 1916 vuoden loppuun.

Filosofiantohtori K. L. Cannelin.
Lakitieteentoht. A.F.Charpentier.
Lakitieteentoht. L. R. Ehrnrooth.
Toimittaja A. R. Frenckell.
Ent. senaattori A. J. Hjelt.
Professori C. E. Holmberg.
Filosofiantohtori H. A. Ivalo.
Valtioneuvos G. E. Krogius.
Kauppaneuvos L. K. Krogius.
Arkkitehti C. H. Lindberg.
Johtaja A. I. Lindfors.
Pankinjohtaja A. Lundqvist.
Ent. senaattori E. F. Nevanlinna.
Ent. pankinjohtaja J. A. Norrmén.
Työnjohtaja F. Nummivuori.
Kauppa-asiamies A. O. Nykopp.
Pankinjohtaja E. E. Schybergson.
Ent. senaattori O. E. Stenroth.
Filosofiantohtori J. A. Thurman.
Johtaja E. W. Walldén.

Valittuina 1917 vuoden loppuun.

Johtaja A. E. Alfthan.
Professori A. O. Aschan.
Insinööri J. Castrén.
Lääketieteentohtori vphra A. H. de la Chapelle.
Ylimäär. professori A. E. af Forselles
Lakitieteentohtori A. Frey.
Rehtori E. M. Hornborg.
Läänineläinlääkäri A. H. Höijer.
Ent. lääkintöneuvos G. R. Idman.
Insinööri A. Kramer (tammikuun 25 päivään).
Konsuli E. E. Krogius.
Ent. esittelijäsihteeri A. A. Listo.
Ent. senaattori J. K. Paasikivi.
Filosofiantohtori O. A. Rosenqvist
Apteekkari G. W. Salingre.
Johtaja A. H. Soini.
Lakitieteenkandid. A. Sourander.
Professori O. A. Tarjanne.
Lakitieteentohtori A. A. Tulenheimo.
Kunnallisneuvos J. V. von Wright.
Lääketieteentohtori H. J. W. Zilliacus (helmikuun 25 päivästä).

Valittuina 1918 vuoden loppuun.

Vuorineuvos R. B. Elving.
Rakennusmestari N. L. Eskola.
Ent. prokuraattori B. J. Grotenfelt.
Filosofiantohtori L. Harmaja.
Johtaja R. W. Huber.
Varatuomari A. M. Lassenius.

Apteekkari E. W. K. Laurén.
Johtaja E. L. Lerche.
Kansakoulunopettaja A. Noponen.
Filosofiantohtori K. A. Paloheimo.
Rehtori V. T. Rosenqvist.
Rakennusmestari K. J. Rousti.
Konsuli K. E. K. Stockmann.
Professori K. J. Ståhlberg.
Lääketieteenlisensiaatti E. E. W. Suolahti.
Varatuomari A. G. A. Söderholm.
Lääketieteenlisensiaatti E. A. Tollet.
Rakennusmestari M. E. Udd.
Professori A. G. Wallensköld.
Johtaja F. von Wright.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana vuoden varrella oli herra Norrmén ja varapuheenjohtajana herra Stenroth.

Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokuntana olivat, paitsi puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa, herrat Elving, Grotenfelt, Paloheimo, V. T. Rosenqvist, Tarjanne ja Tollet jäseninä sekä herrat Ehrnrooth ja Ståhlberg varajäseninä.

Kaupunginvaltuuston sihteerintointa hoiti ent. oikeusneuvosmies A. V. Lindberg ja apulaissihteerintointa ent. prokuraattorinsihteeri J. R. Uggla. Notaarina toimi toimittaja K. V. Puuska.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 25 kertaa, niistä 2 kertaa lisätyin luvuin.

Vuoden varrella saapui 430 asiaa. Näistä ja vuoden alussa edellisiltä vuosilta lepäävistä 73 asiasta ratkaistiin 404 ja poistettiin 1, joten vuoteen 1917 siirtyi 98 asiaa.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 520 ja valtuuston puolesta annettujen kirjeiden luku 510.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1916 käsittelemistä asioista mainitaan tässä seuraavat;

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa koskevat asiat.

Korttelien n:ojen 30 ja 31 kaupunginasemakaavanmuutos.

Helsingin kaupungin ja G. F. Stockmann aktiebolag yhtiön kesken joulukuun 2 päivänä 1911 eräästä korttelissa n:o 31 sijaitsevasta Sofiankadun talon ja tontin n:o 1 osasta tehdyn kauppakirjan mukaan oli kaupunki sitoutunut ryhtymään toimenpiteisiin vahvistuksen hankkimiseksi semmoiselle kaupunginasemakaavan muutokselle, että Sofiankatu yhtiön omistamain mainitun kadun tonttien n:ojen 6 ja 2 kohdalta laitetaan niin leveäksi kuin raken-

tonteille saisi rakentaa viisikerroksisen talon. [1]). Kaupungin yleisten töiden hallituksen laadittua ehdotuksen puheenalaiseksi kaupunginasemakaavanmuutokseksi esitti rahatoimikamari kirjelmässä syyskuun 21 päivältä asianmukaisen vahvistuksen hankittavaksi sille. Valtuusto myöntyi [2]) esitykseen.

Korttelin n:o 100 b kaupunginasemakaavanmuutos.

Kun byggnadsaktiebolaget Bergmansgatan n:o 11 yhtiölle oli myyty osa korttelissa n:o 100 b sijaitsevaa Vuorimiehenkadun tonttia n:o 6 yhdistettäväksi rajakkaiseen tonttiin n:o 7, jota osaa rajoittivat lännessä viimeksi mainittu tontti, etelässä Vuorimiehenkatu 9 metrin pituudelta, pohjoisessa Tähtitorninkatu niinikään 9 metrin pituudelta ja idässä molempain tontinpäitten itäisiä päätekohtia yhdistävä suora viiva, oli kaupunginasemakaava-arkkitehti laatinut ehdotuksen tästä johtuvaksi kaupunginasemakaavanmuutokseksi, jota ehdotusta kaupungin yleisten töiden hallitus, terveydenhoitolautakunta ja rahatoimikamari puolsivat.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ehdotuksen ja päätti [3]) hankkia vahvistuksen ehdotetulle kaupunginasemakaavanmuutokselle. Sittemmin ilmoitti [4]) maistraatti kirjelmässä marraskuun 4 päivältä, että k. senaatti oli lokakuun 10 päivänä vahvistanut mainitun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Lupa M. A. Castrénin muistopatsaan pystyttämiseen.

Kirjelmässä elokuun 28 päivältä lähetti [5]) maistraatti kaupunginvaltuustolle k. senaatin kesäkuun 27 päivänä antaman päätöksen, jonka mukaan oli myönnetty lupa valtion historiallis-kansatieteellisen museon edustalla olevalle avonaiselle paikalle pystyttää Mathias Aleksanteri Castrénin muistopatsas.

Tokankadun viereisten korttelien n:ojen 117 ja 118 kaupunginasemakaavanmuutos.

Rahatoimikamarilta oli osakeyhtiö Hietalahden laivatelakka ja konepaja anonut että, sittenkuin yhtiö oli hankkimalla omikseen kaikki omistamansa tehdastontin itärajan ja Tokankadun välillä sijaitsevat asuntotontit saanut mahdollisuuden siihen asti käyttämänsä alueen laajentamiseen, rahatoimikamari antaisi apuaan kaupungingeodeetin laatiman järjestelysuunnitelman mukaisen tontinjärjestelyn ja kaupunginasemakaavanmuutoksen toimeenpanemiseen. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ja terveydenhoitolautakunnan annettua lausunnon asiasta sekä sittenkuin yhtiön lunastettaviksi anomain katuosain katselmus ja arviointi oli toimitettu, teki rahatoimikamari kaupunginvaltuustolle esityksen asiasta [6]) Kaupunginvaltuusto päätti [7]):

että k. senaatilta hankitaan sellainen voimassa olevan kaupunginasemakaavan muutos, että Tokankadun viereiset asuntokorttelit n:ot 117 ja 118, tehdaskorttelin n:o 176 tontti n:o 8 ja näiden kort-

[1]) Vrt. 1911 vuod. kert. siv. 43 ja 44. — [2]) Valt. pöytäk. 10. 10. 2 §. — [3]) S:n 1. 8. 19 §. — [4]) S:n 21. 11. 2 §. — [5]) S:n 12. 9. 5 §. — [6]) Rkmrin kirj. 23. 12. 1915. — [7]) Valt. pöytäk. 25. 1. 11 §.

telien välinen Pursimiehenkadun osa, ensinmainitut korttelit ja sanottu Pursimiehenkadun osa alaltaan siten vähennettyinä, kuin Tokankadun laajennus vaati, sekä niin suuri osa Tokan- ja Munkkisaarenkadun kulmauksessa olevasta avonaisesta paikasta, kuin laadittu asemapiirustus lähemmin osotti, yhdistetään tehdaskortteliin n:o 176, tehdastontti n:o 8 ja edellä mainitut asuntokorttelien n:ojen 117 ja 118 sekä Pursimiehenkadun osat uudeksi tontiksi, Tokankadun tontiksi n:o 6, sekä puheena oleva, edellä mainitun avonaisen paikan osa lisätään Tokankadun tehdastonttiin n:o 14;

että sen ohessa rajoitetaan mainitun lisäalueen rakennusoikeutta sikäli, että asemapiirustukseen erittäin merkittyyn osaan ei saa rakentaa 6 metriä korkeampaa rakennusta, katonrajan yläreunaan lukien;

että tämän yhteydessä Tokankadun tonttiin n:o 4 b ja Munkkisaarenkadun tonttiin n:o 4 nähden anotaan sellaista poikkeamista voimassa olevan rakennusjärjestyksen määräyksistä, että niihin saa rakentaa enintään viisikerroksisia taloja;

että, sittenkuin puheena olevan kaupunginasemakaavanmuutoksen vahvistus on saatu, osakeyhtiö Hietalahden laivatelakalle ja konepajalle myydään Tokankadun tehdastonttiin n:o 6 yhdistetty Pursimiehenkadun osa 19,539 markan 4 pennin hinnasta, sillä ehdolla että yhtiö luopuu vaatimasta mitään korvausta niistä omistamistaan Tokankadun tonttien osista, mitkä asemapiirustuksen mukaan tarvitaan tämän kadun laajentamiseen; sekä

että mainitulle yhtiölle vuokrataan marraskuun 30 päivään 1935 asti Tokankadun tehdastonttiin n:o 14 yhdistetty lisäalue vuotuisesta 1,122 markan vuokrasta sekä niillä ehdoilla, mitkä rahatoimikamari, sen mukaisesti mitä tonttien vuokrauksesta yleensä on voimassa, muutoin katsoo olevan syytä vahvistaa.

Tästä kaupunginvaltuuston päätöksestä oli toimittaja G. Malmström Munkkisaarenkadun tontin n:o 4 omistajana tehnyt läänin kuvernöörille valituksen, koska hänen mielestään sen Tokan- ja Munkkisaarenkadun kulmauksessa olevan avonaisen paikan osan, joka yhdistettäisiin Tokankadun tehdastonttiin n:o 14 ja sitten vuokrattaisiin osakeyhtiö Hietalahden laivatelakalle ja konepajalle, käyttäminen tehdastarkoituksiin tuottaisi tuntuvia haittoja ensinmainitulle tontille, koska oikeudesta edelleen saada siihen rakentaa viisikerroksinen talo ei olisi suurta hyötyä, kun samalla avonainen paikka ilmoineen ja valoineen, vuokralaisten lasten leikkipaikkoineen y.m. muuttuisi puuhaiseksi, meluisaksi ja ikäväksi naapuristoksi, mikä riistäisi häneltä mahdollisuuden tuottavasti käyttää tonttia asuntotonttina.

Valituskirjan saavuttua kaupunginvaltuustolle selityksen anta-

mista varten oli osakeyhtiö Hietalahden laivatelakka ja konepaja silla välin valtuustolle osotetussa kirjoituksessa ilmoittanut päättäneensä, jottei sille paljon tärkeämpi kysymys vahvistuksen saamisesta kaupunginvaltuuston päättämälle tehdastontin n:o 6 järjestelylle, jolle tontille yhtiö aikoi heti käydä teettämään uutta konepajarakennusta, viivästyisi, nykyään luopua anomuksestaan Tokanja Munkkisaarenkadun kulmauksessa olevan avonaisen paikan yhdistämisestä tehdaskortteliin n:o 176, joten hankkeissa oleva kaupunginasemakaavanmuutos ainoastaan käsittäisi uuden tehdastontin n:o 6 ynnä Tokankadun laajennuksen rajaviivain vahvistamisen.

Kaupunginvaltuusto päätti [1]) kirjelmässä kuvernöörille ilmoittaa luopuneensa päätöksestään siltä kohden, joka oli aiheuttanut toimittaja Malmströmin valituksen, joten ei enää ollut olemassa aihetta lausunnon antamiseen valituksesta, jota valtuusto puolestaan piti perusteettomana. Samalla päätti valtuusto k. senaatille ilmoittaa, että senaatin tutkittavaksi aikaisemmin annettu kaupunginasemakaavan muutosanomus nyttemmin ainoastaan tarkoitti, että Tokankadun viereiset asuntokorttelit n:ot 117 ja 118, tehdaskorttelin n:o 176 tontti n:o 8 ja mainittujen tonttien välinen Pursimiehenkadun osa, ensinmainittu kortteli ja puheenalainen Pursimiehenkadun osa pinta-alaltaan siten vähennettyinä, kuin Tokankadun laajentaminen vaati, yhdistettäisiin uutena tehdastonttina, Tokankadun n:o 6, tehdaskortteliin n:o 176.

Sittemmin saatiin [2]) maistraatin kirjelmästä tietää, että k. senaatti oli elokuun 19 päivänä vahvistanut puheenalaisen kaupunginasemakaavanmuutoksen, mutta samalla määrännyt, että uudelle tontille oli rakennettaessa jätettävä vapaata yhtäjaksoista pihamaata vähintään saman suuruinen ala, kuin niiden vapaiden pihamaiden yhteenlaskettu pinta-ala oli, mitkä kaupungin 1895 vuoden rakennusjärjestyksessä oli määrätty kullekin tontille erikseen, sekä että yhdistetyille tonteille rakennettavain kivitalojen ullakot oli täydellisillä palomuureilla, joihin ei saanut tehdä minkäänlaisia aukkoja rautaovin tai ilman niitä, jaettava siten, ettei yksikään palomuurien välinen ullakon osa käsittänyt 350 m²:ä suurempaa alaa. Kun kuitenkin mainittu määräys todellisuudessa koski asunto- eikä, niinkuin valtuusto oli tarkoittanut, tehdastontteja, teki [2]) valtuusto k. senaatille alistuksen edellä mainitun ehdon peruuttamisesta.

Asiaa uudestaan esiteltäessä marraskuun 7 päivänä hyväksyi k. senaatti kaupunginasemakaavanmuutoksen, mistä maistraatti kirjelmässä marraskuun 18 päivältä ilmoitti kaupunginvaltuustolle.

[1]) Valt. pöytäk. 2. 5. 24 §. — [2]) S:n 26. 9. 3 §.

Tämän mukaisesti ja valtuuston aikaisemman päätöksen johdosta kehoitettiin [1]) rahatoimikamaria laatimaan puheenalaisten alueiden kauppakirja.

Sörnäsin rantatien viereisen tehdaskorttelin n:o 292 kaupunginasemakaavanmuutos.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli päättänyt kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle myydä [2]) Sörnäsin rantatien vierellä sijaitsevan, yhtiölle kuuluvan tehdaskorttelin n:o 292 länsipuolisen vesialueen ja kauppakirja sittemmin oli laadittu, päätti [3]) valtuusto hankkia siitä johtuvan kaupunginasemakaavanmuutoksen kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman asemapiirroksen mukaisesti.

Sörnäsin niemekkeellä sijaitsevain korttelien n:ojen 272, 273 ja 280 kaupunginasemakaavanmuutos.

Myöskin Sörnäsin niemekkeellä sijatsevain tehdaskorttelien n:ojen 272 y. m. käyttöön nähden oli kaupunginvaltuusto päättänyt [4]) muutoksia, minkätähden valtuusto päätti [5]) vahvistettavaksi lähettää kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan tehdaskortteleiksi n:oiksi 272, 273 ja 280 merkittyjen alueiden kaupunginasemakaavanmuutokseksi.

Pakaan ja Hietaniemen alueiden jaoitus tehdastonteiksi ja varastopaikoiksi.

Kirjelmässä [6]) syyskuun 11 päivältä esitti rahatoimikamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Pakaan alueen tasoitustyöt viivyttelemättä aloitetaan aikaisemmin hyväksytyn asemakaavajaoituksen mukaisesti;

että rahatoimikamari valtuutetaan enintään 50 vuoden vuokralle huutokaupalla antamaan tehdas- ja varastotontteja sieltä;

että alueen kuntoonpanettamiseksi kaupungin menosääntöön merkitään 575,000 markkaa, jaettuna kahdelle tai useammalle vuodelle sen mukaan kuin budjetinkäsittelyn yhteydessä tarkemmin määrätään;

että kuluvana vuonna teetettäviä töitä varten kaupunginkassasta maksetaan enintään 50,000 markan etuanti;

että Hietaniemen alue pannaan väliaikaisesti kuntoon kirjelmän oheisessa vaihtopuolisessa ehdotuksessa A osotetun asemakaavajaoituksen mukaisesti;

että vastamainittua tarkoitusta varten kaupungin menosääntöön merkitään 110,000 markkaa jaettavaksi kahdelle tai useammalle vuodelle sen mukaan kuin budjetinkäsittelyssä tarkemmin määrätään; sekä

että kaupunginkassasta kuluvana vuonna tähän tarkoitukseen saa edeltäpäin maksaa enintään 40,000 markkaa.

Valtuusto ei pitänyt asiaa kypsänä ratkaistavaksi, vaan asetti [7]) komitean, jonka tuli koko laajuudessaan tutkia kysymyksiä uusien maa-alojen hankkimisesta kaupungille sekä tehdastonttien ja va-

[1]) Valt. pöytäk. 5. 12. 1 §. — [2]) Ks. täta kert. edempänä. — [3]) Valt. pöytäk. 12. 9. 11 §. — [4]) Vrt. tätä kert. edempänä. — [5]) Valt. pöytäk. 7. 11. 8 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 41. — [7]) Valt. pöytäk. 24. 10. 10 §.

rastopaikkain osoittamisesta, jonka komitean jäseniksi valittiin herrat Castrén, Elving, L. Krogius, Lindberg, Lindfors, Norrmén ja Paloheimo sekä insinööri C. Enckell.

2. *Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat.*

Maakirjaan ja maarekisteriin tehtävä merkintä Kottbyn y. m. alueiden yhdistämisestä Helsingin kaupunkiin.

Kirjelmässä huhtikuun 1 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle jäljennöksenä k. senaatin helmikuun 23 päivänä tekemän päätöksen merkinnän tekemisestä maakirjaan ja maarekisteriin Helsingin pitäjän Kottbyn kylän Kottbyn verotalon puolikkaan sekä Pikkuhuopalahden kylän Hindersnäsin eli Meilansin yksinäisen verotalon ja Greijuksen kruununtilan ynnä siihen kuuluvan Stenbackan tiluksen siirtämisestä hallinnollisessa, kameraalisessa, kirkollisessa ja oikeudellisessa suhteessa Helsingin kaupunkiin. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) ilmoittaa päätöksen rahatoimikamarin tiedoksi.

Lohjan pitäjän Outamon ja Varolan maatilain osto.

Kirjelmässä [2]) marraskuun 13 päivältä mainitsi kasvatuslautakunta, että Lohjan pitäjän Outamon ja Varolan talojen omistaja oli mainituilta tiloilta Helsingin kaupungin halkokomitealle myynyt kasvavaa nuorta metsää 300,000 markan arvosta ja aikoi lohkoa talot sekä sittemmin myydä uudet tilukset, minkä johdosta oli syytä peljätä häiritsevää taajaa asutusta syntyvän Outamosta erilleen murretun, kaupungin omistaman Toivoniemen tiluksen läheisyyteen, jolla tiluksella sijaitsi kaupungin kasvatuslaitos. Lautakunta oli sitä mieltä, että Toivoniemen viereltä olisi hankittava kaupungille alue, jotta saataisiin laitoksen ympäristö rauhoitetuksi, eritoten kun siten saataisiin mullanottopaikka, jommoinen tarvittiin tilan puutarhanhoitoa varten, minkä ohessa Finbyn pitäjän Sjötorpin tilalle vuokrahuoneistoihin sijoitetun ruotsinkielisen tyttöjen kasvatuslaitoksen vastedes voisi muuttaa tänne. Rahatoimikamari puolsi molempain talojen ostoa, m. m. koska kaupunki siten saisi sopivia metsämaita halkotarpeensa tyydyttämiseksi. Maatilain ja eritoten viljeltyjen maiden vastaiseen käyttöön nähden kamari huomautti, että vakavarainen ostaja jo oli ilmoittautunut ostamaan ne alueet, joita kaupunki ei tarvitsisi. Maanviljelyskalujen nykyisiin korkeisiin hintoihin nähden olisi kuitenkin, siinä tapauksessa että kaupunki osti nämä talot, niiden viljelysmaat, sikäli kuin niitä ei käytetty kaupungin tarpeisiin, aluksi annettava vuokralle, ja oli halullisten henkilöjen kanssa jo ryhdytty alustaviin keskusteluihin tästä. Säännöllisen hintatason jälleen palauduttua

[1]) Valt. pöytäk. 2. 5. 3 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 60.

voitaisiin kysymys maatilain vastaisesta käytöstä ottaa lopullisesti ratkaistavaksi. Tarkoituksina, joihin maatilain osia voitaisiin käyttää, mainittiin toinen tyttöjen kasvatuslaitos, kansakoulunoppilaiden, ehdollisesti aikuisten naisten kesäsiirtolat sekä maanviljelyssiirtolat kasvatuslaitoksista päässeille hoidokeille. Rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

tehdyn tarjouksen hyväksymällä 600,000 markan hinnasta Helsingin kaupungille ostaa Lohjan pitäjässä sijaitsevat Outamon ja Varolan maatilat kasvavine metsineen ja valmiine rakennuksineen;

1916 vuoden velkakirjalainasta osottaa ostoon tarvittavat varat, lainhuudatus- y. m. s. kuluineen enintään 607,000 markkaa; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston tehtäväksi ryhtyä tästä päätöksestä johtuviin täytäntöönpanotoimiin.

Kaupunginvaltuusto päätti [1]) maistraatilta anoa valittavaksi lisättyjä valtuusmiehiä ratkaiseman tätä asiaa, joka siten siirtyi vuoteen 1917.

Maan lunastaminen Nickbyn mielisairaalan raitiotietä varten.

Kirjelmässä [2]) lokakuun 12 päivältä esitti rahatoimikamari, että Nickbyn aseman ja mielisairaala-alueella olevan rakennuspaikan välille rakennettu hevosraitiotie edelleen pysytettäisiin, koska sen käyttäminen oli taloudellisesti edullisempaa kuin kuormain vedättäminen hevosilla. Raitiotien pysyttämiseksi oli kuitenkin lunastettava rataa varten tarpeellinen maa, kaikkiaan 6.117 m^2. Maan omistajat olivat sitoutuneet luovuttamaan sen osin 1 markan ja osin 75 pennin hinnasta m^2:ltä, joten kustannuksia tästä olisi Smk 5,357: 50, paitsi lainhuudatuskuluja. Kamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi 5,600 markan hinnasta ostaa sen maakaistaleen, mihin Porvoon radan Nickbyn aseman ja Sipoossa olevan kunnallisen mielisairaalan välinen raitiotie oli rakennettu.

Valtuusto päätti [3]) maistraatilta anoa valittavaksi lisättyjä kaupunginvaltuusmiehiä käsittelemään mainittua maanhankintakysymystä. Menosääntöön oli kuitenkin sekalaisia menoja kaupungin taloista ja maatiloista nimisen erän kohdalle tätä tarkoitusta varten merkittävä 5,600 markan määräraha.

Alueen maksuton luovutus Tuusulaan rakennettavaa tuberkulosisairaalaa varten.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli joulukuun 14 päivänä 1915 päättänyt k. senaatilta anoa, että eräs Tuusulan pitäjän Ruotsinkylän Vävarsin sotilasvirkataloon kuuluva, 49.891 ha:n laajuinen alue maksutta luovutettaisiin kaupungille tuberkulosisairaalan paikaksi, ilmoitti maistraatti kirjelmässä toukokuun 13 päivältä k. senaatin huhtikuun 18 päivänä myöntyneen mainittuun anomukseen,

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 6 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 49. — [3]) Valt. pöytäk. 29. 12. 5 §.

sillä ehdolla että kaupunki, niin kauan kuin nykyistä vuokrakautta kestää, virkatalon vuokraajalle suorittaa hänen vaatimansa 100 markkaa vuodessa korvaukseksi käyttöoikeuden vähenemisestä; että alueen halki kulkevain, väestön käyttämäin kahden tien sijaan teetetään uudet yhtä hyvät tiet vastaisen sairaala-alueen ulkopuolelle; sekä että alueella kasvavaa metsää ei saa käyttää siihen hankkimatta metsähallituksen lähempää ohjetta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) edellä mainitut valtion panemat luovutusehdot, ja oli rahatoimikamarille ilmoitettava päätöksestä niihin toimenpiteisiin ryhtymiseksi, joita alueen ottamiseksi kaupungin haltuun saattoi olla tarpeen.

Korttelissa n:o 168 Lapinlahdenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 21, osoite n:o 10, hallintaoikeus.

Kirjelmässä [2]) joulukuun 23 päivältä 1915 mainitsi rahatoimikamari, että kaupunginasemakaavan mukaan Lapinlahdenkadun tontin n:o 21, osoite n:o 10, käsittämäin maakappalten vuokrakausi oli päättynyt syyskuun 2 päivänä 1907, minkätähden oli herännyt kysymys, eikö kaupunginviranomaisten puolelta olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin vuokraajan häätämiseksi vuokratontilta tai ainakin muutoksen aikaansaamiseksi sen hallintaoikeuteen. Maistraatti oli vuonna 1857 myöntänyt yhtiölle, joka sittemmin oli uudesti muodostettu aktiebolaget arbetarbostäderna å villan Lugnet nimiseksi osakeyhtiöksi, vuokraoikeuden kahteen, yhteensä 15,000 neliökyynärän laajuiseen maakappaleeseen viideksikymmeneksi vuodeksi, kun taas kuvernööri ja k. senaatti olivat yhtiölle myöntäneet hallintaoikeuden mainittuihin maakappaleihin vuokraoikeuden päätyttyäkin, „niin kauan kuin siinä olevia vuokra-asuntoja kunnollisesti käytetään nykyiseen tarkoitukseensa ja pidetään paikkakunnan tarpeita vastaavassa kunnossa“. Vuokra määrättiin 0.393 tynnyriksi rukiita verohinnan mukaan. Terveydenhoitolautakunnan toimittamasta katselmuksesta oli käynyt selville, että työväenasuntoja ei ollut hoidettu sillä tavoin kuin tonttia luovutettaessa oli määrätty pysyväisen hallintaoikeuden nauttimisen ehdoksi, mutta tämä seikka ei näyttänyt antavan pätevää tukea hallintaoikeuden lakkauttamista tarkoittavalle vaatimukselle. Ilmeistä oli, ettei yhtiön hallintaoikeus syyskuun 2 päivästä 1907 lähtien perustunut sopimussuhteeseen, jossa molempain asianosaisten, kaupungin vuokranantajana ja yhtiön vuokranottajana, tahto ilmenisi sopimuksesta, vaan että tämä hallintaoikeus perustui yksinomaan hallinnollisten viranomaisten toimenpiteisiin. Mitä erittäin tuli siihen tontin osaan, joka vasta maistraatin syyskuun 2 päivänä 1857 tekemän päätöksen nojalla luovutettiin vuokralle ja oli $^2/_3$ koko tontista, näytti sitä enemmän loukatun kaupungin oikeutta käyttää maataan lain sää-

[1]) Valt. pöytäk. 30. 5. 3 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 6.

tämäin rajain sisällä, kun mainittu päätös jo oli saavuttanut lainvoiman. Vaikka yhtiön toiminta alkuaan olikin tarkoittanut poistaa vallinnutta tuntuvaa riittäväin ja terveellisten työväenasuntojen puutetta, kävi syyllä epäileminen, eikö yhtiön toiminnan tarkoitus nykyoloissa ollut kadottanut merkitystään. Huojennuksia, jotka kuusi vuosikymmentä takaperin näyttivät oikeutetuilta, ei enää käynyt pitäminen oikeuden ja kohtuuden mukaisina. Yhtiön ylipäätään epäajanmukaisten työväenasuntojen tarpeellisuus ei enää ollut yhtä tuntuva kuin oli laita yhtiötä perustettaessa. Sekin seikka, että yhtiö edelleen maksoi vuosivuokraa, joka rahaksi muunnettuna oli tuskin kymmentä markkaa, suhtautui luonnottomasti siihen voittoon, jonka yhtiö epäilemättä sai yrityksestään ja joka alun pitäenkin lienee ollut sangen runsas.

Siihen nähden että oli epätietoista, miten vaatimus yhtiön häätämisestä oikeudessa päättyisi, oli rahatoimikamari ryhtynyt yhtiön kanssa keskusteluihin aikaansaadakseen sopimuksen määrävuotisesta vuokrakaudesta. Semmoisen sopimuksen avulla pääsisi kaupunki verraten lyhyen ajan kuluttua jälleen maan omistajaksi. Keskustelut olivat antaneet tulokseksi seuraavan sopimuksen, joka oli tehty, edellyttäen kaupunginvaltuuston sen hyväksyvän:

a) Vuokrakausi päättyy kesäkuun 1 päivänä 1936.

b) Vuokramaksu pysyy ennallaan.

c) Tontilla ennestään olevia tai sinne vastedes teetettäviä rakennuksia saa käyttää ainoastaan työväenasuntoina tahi tarpeellisina talous- ja ulkohuoneina. Ellei näitä rakennuksia vuokrakauden kuluessa käytetä mainitulla tavalla, joten yhtiön liikkeen tarkoitus muuttuu, taikka myös jos mainittu liike kokonaan lopetetaan, on yhtiö paikalla menettänyt vuokraoikeutensa.

d) Viimeistään kuukauden kuluessa vuokran lakkaamisesta on vuokraaja velvollinen omalla kustannuksellaan purkamaan ja tilukselta poistamaan kaikki huoneukset ja rakennukset, jota vastoin aidat ja istutukset pysytetään ja joutuvat korvauksetta kaupungin omiksi. Maahan käyttämistään muista kuluista ei vuokraaja myöskään ole oikeutettu saamaan korvausta.

e) Vuokraajalla on oikeus luovuttaa vuokra toiselle ainoastaan rahatoimikamarilta luvan hankittuaan, jota vastoin ei vuokraaja minkään syyn varjolla saa toiselle rakennutettavaksi eikä muuhun tarkoitukseen luovuttaa mitään osaa tontista.

f) Vuokraajan velvollisuutena on tonttiin rajoittuvain katujen ja jalkakäytäväin kunnossa- ja puhtaanapito, jota vastoin niiden uudistus on kaupungin velvollisuutena.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) sopimuksen, minkä ohessa terveydenhoitolautakunta sai toimekseen katsoa, että asunnot pantiin asianmukaiseen kuntoon ja pidettiin kunnossa.

Kysymys Kasarminkadun talon n:o 21 myynnistä.

Sen johdosta että rahatoimikamari oli 1917 vuoden budjettia käsiteltäessä saanut toimekseen antaa lausunnon, olisiko syytä myydä korttelissa n:o 48 Kasarminkadun varrella oleva talo, osoite n:o 21 [2]), oli kamari vaatinut lausuntoa sekä tyttöjen ammattikoulun että suomenkielisten kansakoulujen johtokunnalta. Molemmat johtokunnat lausuivat käsityksenään, että tontti olisi pysytettävä kaupungin omana ja käytettävä jonkin kunnallisen laitoksen paikaksi, johon käsitykseen rahatoimikamarikin yhtyi. Esimerkiksi mainittiin, että tontin voi käyttää teknillisten laitosten laajennettujen huoneistojen, kaupunginkirjaston haaraosaston t. m. s. paikaksi. Kaupungilla ei ollut tässä eikä viereisissä kaupunginosissa muita vastaisiin tarkoituksiin käytettäviä tontteja. Nykyään oli tontilla sijaitseva koulutalo luovutettu majoitustarkoituksiin. Näin ollen rahatoimikamari kirjelmässä toukokuun 18 päivältä esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kysymys puheenalaisen tontin ja talon myymisestä ei aiheuttaisi toimenpidettä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) tämän esityksen.

Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön työväenasunnot Vallilan korttelissa n:o 555.

Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässä oli kone- ja siltarakennusosakeyhtiö anonut, että Vallilan kortteli n:o 555 vuokrataisiin yhtiölle ja yhtiö oikeutettaisiin rakennuttamaan kortteli pääasiallisesti kirjelmän oheisten luonnospiirustusten mukaisesti sekä, korttelin tultua otetuksi vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, lunastamaan se omakseen.

Tähän myöntyen päätti [4]) kaupunginvaltuusto:

Vallilan korttelin n:o 555 tontit erotettaviksi kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 Vallilan alueelle vahvistaman rakennusjärjestyksen ja alueelle samanaikaisesti vahvistetun tontinjaoituskaavan alaisuudesta;

valtuuttaa rahatoimikamarin, sittenkuin mainittu kortteli on järjestetty sen ulkolaidasta erottamalla noin neljän metrin levyinen kaistale, kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle vuokraamaan korttelin sinne pääasiallisesti yhtiön kirjelmän oheisten luonnospiirustusten mukaisesti teetettäväin työväenasuntojen paikaksi vuotuisesta 1 markan vuokrasta neliömetriltä ja velvoittamalla yhtiön ottamaan huolekseen sekä kadun kunnossapidon, niin kauan kuin kaupunki itse ei halua sitä maksusta toimittaa, että myös edellä mainitun, korttelista erilleen murretun alueen hoidon, kunnes kaupunki

[1]) Valt. pöytäk. 8. 2. 11 §. — [2]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 123. — [3]) Valt. pöytäk. 30. 5. 10 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 56; valt. pöytäk. 21. 11. 12 §.

sen ottaa huostaansa, samoin kuin vuokrakauden kuluessa täydellisesti rakennuttamaan korttelin annetun suunnitelman mukaisesti siten, että vähintään puolet aiotusta rakennusryhmästä on valmistunut kahden ensimäisen vuoden kuluessa, sekä oikeuttamalla yhtiön edellä mainituin edellytyksin ei ainoastaan nauttimaan vuokravapautta, vaan myös vuokrakauden päättyessä, sittenkuin kortteli on otettu kaupunginasemakaavaan, lunastamaan sen omakseen 20 markan hinnasta neliömetriltä lukien; sekä

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä toimiin Vallilan alueen jaoituskaavan järjestämiseksi, jotta puheena oleva kortteli ympäristöineen voidaan ottaa vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, ja uuden alueen kuntoonpanettamiseksi pienten erillisten asuinrakennusten paikaksi.

Korttelin n:o 292 viereisen vesialueen lunastus.

Rahatoimikamarilta oli kone- ja siltarakennusosakeyhtiö anonut saada lunastaa Sörnäsin rantatien viereisen, yhtiölle kuuluvan tehdaskorttelin n:o 292 länsipuolella sijaitsevan vesialueen. Rahatoimikamarin maaliskuun 19 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [1]):

että, edellyttäen tarpeellisen kaupunginasemakaavanmuutoksen saavuttavan hyväksymisen, kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle myydään kohta yhtiön omistaman tehdaskorttelin n:o 292 länsipuolella Sörnäsin rantatiehen rajoittuva noin 18,580 neliömetrin laajuinen, tarkoitusta varten laaditussa asemapiirustuksessa kuviolla A—B—C—D osoitettu vesialue 10 markasta neliömetri ja muutoin seuraavin ehdoin:

että ala A—B rakennetaan rantasillaksi;

että ala B—C varustetaan kivireunustuksella siten, ettei kaupungille rajakkaista satama-aluetta syventäessään siitä koidu eri kustannusta:

että kivireunustus on oleva rakennettu kaupunginviranomaisten määräämän ajan kuluessa, kun taas yhtiön on heti aloitettava laiturityö ja suoritettava se viiden vuoden kuluessa marraskuun 17 päivästä 1915 lukien;

että puheena oleva luovutus ei saa estää kaupunkia toimittamasta vesialueen täyttämistä rajaviivan B—C ulkopuolella eikä yhtiö sentähden ole oikeutettu vaatimaan ainiaaksi käytettäväkseen mainittuun rajaan tehtävää kivireunustusta alusten kytkypaikkana;

että yhtiö alueen käyttöön nähden alistuu kaupungin satamajärjestyksen ja liikennetaksan määräyksiin;

että vesialueen lunastus ei oikeuta yhtiötä käyttämään rajak-

[1]) Valt. pöytäk. 28. 3. 5 §.

kaista vesialuetta eikä vähentämään kaupungin oikeutta mielin määrin käyttää sitä; sekä

että yhtiö alueen aitaamiseen ja rakentamiseen nähden on niiden määräysten alainen, joita rakennusjärjestyksessä on tahi vastedes siinä säädetään.

Rahatoimikamarille annettiin toimeksi näillä ehdoilla päättää kauppa sekä määrätä, milloin ja miten kauppahinta oli suoritetava, samoin kuin tehdä esitys semmoisesta voimassa olevan kaupunginasemakaavan muuttamisesta, että myyty alue tulee yhdistetyksi kortteliin n:o 292.

Vuorimiehenkadun talon ja tontin n:o 6 myynti.

Helsingin kaupungin vuonna 1899 206,000 markan hinnasta ostamaan Vuorimiehenkadun taloon ja tonttiin n:o 6 nähden oli rahatoimikamariin saapunut kaksi ostotarjousta, joista toinen tarkoitti sen korkuisen koulutalon rakennuttamista tontille, että näköala Tähtitorninmäeltä jäisi vapaaksi, ja tuottaisi kauppahintana noin 100,000 markkaa, toinen taas oli aktiebolaget Bergmansgatan n:o 11 yhtiön tekemä, jossa yhtiö tarjoutui 50,000 markasta lunastamaan omakseen sen osan tonttia, jota lännessä rajoitti tontti n:o 7, etelässä Vuorimiehenkatu 7 metrin pituudelta, pohjoisessa Tähtitorninkatu 8 metrin pituudelta ja idässä molempain tontinpäiden itäisiä päätekohtia yhdistävä suora viiva.

Rahatoimikamari puolsi jälkimäistä tarjousta. Ennen asian esittämistä kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi oli tämä tarjous kuitenkin peruutettu. Näin ollen sai asia tältä kohden toistaiseksi raueta. [1])

Asia kääntyi uuteen vaiheeseen, sittenkuin sekä ensinmainittu ostaja oli tarkistanut tarjouksensa 125,000 markaksi ja sen lisäksi tarjonnut kiinnitysoikeutta ynnä 75,000 markan määräistä korotonta velkakirjaa, jonka saisi irtisanoa, siinä tapauksessa että ehdotettua kouluhuoneistoa ei pidettäisi voimassa, että myös aktiebolaget Bergmansgatan n:o 11 oli tehnyt uuden tarjouksen. Rahatoimikamari puolsi jälkimäistä tarjousta, koska sen mukaan oli mahdollista olevissa oloissa tyydyttävästi säilyttää näköala Tähtitorninmäeltä ja järjestää mäen etelärinnettä pitkin kulkeva tie. Vaikka olisikin ollut suotavaa rajoittaa rakennettavaksi aiottu tontinosa 7—8 metriksi, ei näyttänyt olevan pantava ratkaisevaa painoa siihen, että nyt oli kysymys 9 metrin levyisestä kaistaleesta, koska pinta-ala oli vain mitättömän vähän laajentunut, mutta hinta oli kahta vertaa suurempi entistään.

Rahatoimikamari sentähden kirjelmässä huhtikuun 27 päivältä [2]) esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 9; valt. pöytäk. 11. 4. 10 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 22.

että byggnadsaktiebolaget Bergmansgatan n:o 11 yhtiölle myydään rajakkaiseen tonttiin n:o 7 yhdistettäväksi se korttelissa n:o 100 b sijaitsevan Vuorimiehenkadun tontin n:o 6 osa, jota lännessä rajoittaa tontti n:o 7, etelässä Vuorimiehenkatu 9 metrin pituudelta, pohjoisessa Tähtitorninkatu niinikään 9 metrin pituudelta ja idässä molempien viimeksi mainittujen sivujen itäpuolisia päätepisteitä yhdistävä suora viiva seuraavilla ehdoilla:

1) kauppahinta, 100,000 markkaa, maksetaan kaupunginkassaan kauppaa päätettäessä;

2) ostaja saa tontinosan haltuunsa ensi kesäkuun 1 päivänä;

3) tontinosalla sijatseva rakennus tulee ostajan omaksi;

4) ostaja sitoutuu alistamaan julkisivupiirustukset rahatoimikamarin tarkastettaviksi ja hyväksyttäviksi;

että Vuorimiehenkadun tontin n:o 6 jäljellä oleva osa yhdistetään Tähtitorninmäen istutuksiin ja tontilla olevat rakennukset poistetaan; sekä

että rahatoimikamari saa toimekseen laadituttaa ja kaupunginvaltuustolle lähettää ehdotuksen tästä johtuvaksi kaupunginasemakaavan muutokseksi ynnä muiksi edellä mainitusta päätöksestä aiheutuviksi toimenpiteiksi.

Tämän esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]), ja oli puheenalainen tuloerä tileihin merkittävä tontinlunastusten kohdalle.

Teollisuuden keskuslaboratoorin tontti.

Rahatoimikamarissa oli ollut käsiteltävänä kysymys, eikö kaupungin olisi kannatettava suunniteltua toellisuuskoetoiminnan keskuslaboratooria luovuttamalla sille maksuton rakennustontti. Kahden eri tontin välillä valittaessa oli korttelissa n:o 447 sijaitseva Töölönkadun tontti n:o 16 näyttänyt sopivalta, ja kamari ehdotti kirjelmässä huhtikuun 20 päivältä, että kaupunginvaltuusto päättäisi luovuttaa tämän 1,483.294 m²:n laajuisen tontin aktiebolaget Centrallaboratorium — Keskuslaboratorio osakeyhtiölle seuraavilla ehdoilla:

että kauppahinta, 120,100 markkaa, saa olla tontin ensimäistä kiinnitystä vastaan korottomana lainana, niin kauan kuin siinä pidetään voimassa keskuslaboratooria teollisuuskoetoimintaa varten; sekä

että, jollei viimeksi mainittua ehtoa täytetä, tontinomistaja on velvollinen heti kaupunginkassaan suorittamaan koko kauppahinnan.

Sittenkuin yhtiön väliaikainen johtokunta oli nämä ehdot hyväksynyt, myöntyi [3]) kaupunginvaltuusto niihin, pannen kuitenkin omalta osaltaan sen lisäehdon, että kauppahinta oli erääntynyt

[1]) Valt. pöytäk. 2. 5. 22 §. — [2]) S:n 1. 8. 13 §. — [3]) S:n 16. 5. 8 §. —

siinäkin tapauksessa, ettei laboratoori ollut tullut toimeen kahden vuoden kuluttua sodan päättymisestä.

Toisen linjan tontin n:o 10 luovutus raajarikkoisten avustamisyhdistykselle.

Kaupunginvaltuuston maaliskuun 4 päivänä 1897 tekemän päätöksen [1]) johdosta oli raajarikkoisten avustamisyhdistys rahatoimikamarilta anonut lahjakirjaa korttelissa n:o 303 sijaitseville, Kallion Ensimäisen linjan asuntotontille n:o 9 ja Toisen linjan asuntotontille n:o 10, jotka alueet oli vahvistettuun kaupunginasemakaavaan merkitty yhdeksi ainoaksi tontiksi, Toinen linja n:o 10. Lahjakirjan antamisen sijasta ehdotti rahatoimikamari kirjelmässä lokakuun 19 päivältä noudatettavaksi samanlaista menettelyä kuin vastikään kerrotussa tapauksessa sekä esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi luovuttaa tontin raajarikkoisten avustamisyhdistykselle seuraavin ehdoin:

että kauppahinta, 193,000 markkaa, saa olla tontin ensimäistä kiinnitystä vastaan korottomana lainana, niin kauan kuin yhdistys siinä pitää voimassa taloa työkouluaan ja raajarikkoisten kotia varten; sekä

että, jos mainittua ehtoa ei täytetä, tontinomistaja on velvollinen heti suorittamaan koko kauppahinnan kaupunginkassaan.

Tämän ehdotuksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]).

Erään Pursimiehenkadun osan lunastaminen tehdastontiksi.

Sittenkuin k. senaatti oli myöntynyt [3]) kaupunginvaltuuston esitykseen tehdaskorttelin n:o 176 kaupunginasemakaavanmuutoksen vahvistamisesta, sai [4]) rahatoimikamari tehtäväkseen osakeyhtiö Hietalahden laivatelakan ja konepajan kanssa laatia kauppakirjan uuteen tehdastonttiin otetusta Pursimiehenkadun osasta Smk:n 19,539: 04 hintamäärälle, sillä ehdolla että yhtiö kokonaan luopui vaatimasta korvausta niistä sille kuuluvain Tokankadun tonttien osista, jotka vahvistetun kaupunginasemakaavan mukaan tarvittiin tämän kadun laajentamiseen.

Eräiden Bölen esikaupungin osien lunastus ja vuokralleanto.

Bölen esikaupungin jaoituskaavan toimeenpanemiseksi oli rahatoimikamari havainnut tarpeelliseksi anoa, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

rouva Amalia Pasilalta lunastaa laaditussa kartassa osotetun, 4,874 m²:n laajuisen osan Bölen tiluspalstaa n:o 3 a maksamalla korvausta kerta kaikkiaan 9,000 markkaa, jotka varat suoritettaisiin valtuuston kuluvanvuotisista käyttövaroista; sekä

rouva Pasilalle vuokrata Hertankadun tontit n:ot 5 ja 14 vuotuisesta 50 markan vuosimaksusta kumpaisenkin ja muutoin kaupunginvaltuuston Böleä varten vahvistamin ehdoin sekä velvoittamalla kaupungin sallimaan järjestää mainitut tontit niin, että ton-

[1]) Ks. 1897 vuod. kert. siv. 10. — [2]) Valt. pöytäk. 7. 11. 4 §. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 5 ja 6. — [4]) Valt. pöytäk. 5. 12. 1 §.

tilla n:o 5 Hertankatua päin oleva tukimuuri saa olla paikallaan ja että tontille n:o 14 käy laittaminen metrin levyisen jalkakäytävän pitkin eteläistä tonttirajaa, sekä omalla kustannuksellaan muuttamaan viimeksi mainittuun tonttiin kuuluvan ulkohuoneen tontille.

Tähän esitykseen valtuusto myöntyi [1]), ja päätti samalla antaa rahatoimikamarin toimeksi ryhtyä sen johdosta tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Eräiden Kymijoen putouksien käyttämistä koskevan selvityksen myynti.

Sittenkuin eräät seikkaperäiset tutkimukset sen seikan selvittämiseksi, voisiko kaupunki tyydyttää vastaista sähkövoimatarvettaan käyttämällä hyväksi eräitä Kymijoen putouksia, olivat saaneet raueta, syystä että keskustelut koskien ostosta olivat osoittautuneet tuloksettomiksi, esitti rahatoimikamari kirjelmässä lokakuun 5 päivältä, että Rökhusin ja Sjöforsin putouksia koskevan erikoisselvityksen saisi 5,000 markan hinnasta myydä A. Ahlström osakeyhtiölle. Kaupunginvaltuusto myöntyi [2]) tähän esitykseen.

3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat.

Vallilan huvila-alueen laajennus y. m.

Kirjelmässä [3]) lokakuun 11 päivältä 1915 teki rahatoimikamari ehdotuksen Vallilan huvila-alueen laajentamiseksi sekä voimassa olevan rakennusjärjestyksen ja uuden Vallilan asuntotonttien vuokrasopimuskaavakkeiden muuttamiseksi.

Ehdotetusta laajennetusta jaoitussuunnitelmasta lausui kamari, että siinä voi erottaa toisistaan kaksi osaa, vanhan ja uuden Vallilan, joiden välisenä rajana oli lounaasta koilliseen kulkeva, 22 m. leveä Sturenkatu. Vanha Vallila käsitti pääasiallisesti alkuperäisen Vallilanalueen vähäisin muutoksin ja täydennyksin. Korttelit n:ot 532 ja 533 oli siitä erotettu rautatiealueen vastaista laajennusta silmällä pitäen: kortteli n:o 534 oli vailla tonttijaoitusta ja kortteli n:o 535 oli suunniteltu avonaiseksi, istutuksilla varustetuksi paikaksi, johon laitettaisiin avara leikkikenttä. Korttelia n:o 531 oli täydennetty kymmenellä tontilla Päijänteentielle päin, jolle oli varattu tilaa tekemällä sopimus Sörnäsin puuseppäosakeyhtiön kanssa; kortteleja n:oja 542 ja 545 oli levitetty koillista, kortteleja n:oja 547—551 luodetta kohti. Aivan uusia olivat Sturenkadun varrella sijaitsevat korttelit n:ot 533 ja 582 sekä Itäisen viertotien viereiset korttelit n:ot 580 ja 581. Istutuksia oli ehdotettu korttelien n:ojen 542 ja 545 koillis- sekä korttelin n:o 547 luoteispuolelle. Katujen leveys vaihteli 22:sta (Sturenkatu) 10 metriin. Mainittujen muutosten johdosta oli 60 pientä tonttia poistunut ja

[1]) Valt. pöytäk. 6. 6. 5 §. — [2]) S:n 7. 11. 14 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 54 vuodelta 1915.

36 tullut sijaan, jota paitsi isompien tonttien luku oli lisääntynyt 37:llä. Kortteliin n:o 581 oli sikäläiselle paloasemalle varattu isonlainen tontti; kortteliin n:o 582 oli varattu kauppahallin paikka; huvilatontteja n:oja 4, 5 ja 9 ei järjestely koskenut. Vanha Vallila käsittäisi siis, paitsi mainittuja huviloja ja julkisten rakennusten paikkoja, 188 pientä ja 57 suurta tonttia.

Uuden Vallilan jaoitussuunnitelmassa oli keskeinen puisto leikkipaikkoineen ja lännessä rajoittuen avonaiseen paikkaan, jota kolmelta taholta ympäröivät julkisten rakennusten, esimerkiksi kansakoulun ja Sedmigradskyn pientenlastenkoulun paikoiksi varatut tontit. Alueen koilliskolkkaan oli varattu kirkkorakennuksen paikka, ja rahatoimikamari oli aikaisemmin kirkkovaltuutettujen pyynnöstä tehnyt kaupunginvaltuustolle esityksen tämän tontin luovuttamisesta mainittuun tarkoitukseen. Asuntokortteleja oli 9, joista yhdessä oli ainoastaan suuria kivitalotontteja, sekä neljässä niin pieniä kuin suuriakin tontteja, joista viimeksi mainitut sijaitsivat Sture- ja Pakaankadun varsilla. Kaikkien tonttien luvallinen rakennusala oli osoitettu ja useista puuttui erikoinen ulkohuoneiden paikka, syystä että tarpeelliset ulkohuoneet oli ajateltu sijoitettaviksi asuinrakennuksen kellarikerrokseen. Pinta-alaltaan olivat pienet tontit vanhan Vallilan tontteja hiukan suuremmat ja kaikki miltei 400 m^2 tahi enemmän. Näitä tontteja oli 104, kivitalotontteja 24. Eroavaisuutta vanhaan Vallilaan verraten ilmeni asuinrakennusten sijoituksessa, näitä kun täällä tavallisesti kävi yhteenrakentaminen parittain ja kylki katua vasten, jota vastoin uudessa Vallilassa kaikki talot olisivat erillisiä ja harvalukuisin poikkeuksin pääty katua vasten. Korttelien n:ojen 555 ja 556 jaoitus oli aivan uusi, niinkuin lähemmin näkyi erikoisasemakaavasta, ja oli tällä tarkoitus vähentää katualaa, jotta kaikki rakennukset saisivat hyvän valaistuksen tonttialan ollessa mahdollisimman pieni sekä jotta kuhunkin kortteliin saataisiin tilaa yhteiselle leikkikentälle.

Rahatoimikamari tarkasteli edelleen yrityksen taloudellista puolta, todeten, että se oli käynyt kalliiksi; nykyään kertyi vuokratuloina 3.75 % perustamiskustannuksista, maan arvoa lukuun ottamatta. Kamari ehdotti kivitalotonteille määrättäväksi pitemmän vuokrakauden ja piti yleensä tarpeellisena, että alueen rakennusjärjestys laadittiin uudestaan ja uudet vuokrasopimuskaavakkeet vahvistettiin.

Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunta käsitteli tätä asiaa useassa kokouksessa ja antoi joulukuun 20 päivänä 1915 mietinnön [1]), jossa selvitettiin asian vaiheita. Vallilan alueen asuttami-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 65 vuodelta 1915.

nen oli päässyt varsin hyvään vauhtiin ja vuosina 1909—1914 oli useimmat käytettävät tontit luovutettu rakennettaviksi. Vaikka kaupungin asutustoiminta näin oli ulkonaisesti menestynyt ja talonasemain kysyntä Vallilasta ollut sangen vilkas sodan alkuun asti, ei voitu kieltää, että tämä yritys asuntopoliittisesti oli jokseenkin epäonnistunut. Tonttikeinottelu ei ollut estynyt, eivätkä Vallilassa asunnonvuokrat olleet huomattavasti alemmat kuin muualla kaupungin laidoissa. Vallilan alueelle ei ollut rakennettu miellyttäviä yhdenperheentaloja, vaan vähemmän hauskannäköisiä vuokrataloja, enimmäkseen kaksittain yhteen, kylki katuunpäin. Vallilan asumusolot eivät saatavissa olleiden tietojen mukaan olleet tyydyttäviä, asumisahtauden ja asukkijärjestelmän vallitessa sielläkin ja tulenvarmuuden suodessa paljonkin toivomisen varaa tuossa ahdetussa puutalojen sikermässä.

Syynä tähän masentavaan tulokseen havaitsi valmisteluvaliokunta etusijassa olevan sen, ettei järjestelmän toteuttamisessa ollut asianmukaisesti otettu huomioon kaupunginvaltuuston tarkoituksia, sekä rahatoimikamarin ajanpuutteen. Rakennuspolitiikan saatua kiinteämmän muodon, sen johdosta että oli asetettu sosialilautakunta, perustettu yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto ja periaatteessa jo päätetty järjestää asunnonvälitys sekä useihin muihin toimenpiteisiin kunnan taholta ryhdytty työläisluokan asunto-olojen parantamiseksi, ei Vallilan laitosten nyt suunniteltu laajennus esiintynyt eristettynä kokeiluna, vaan päin vastoin muodosti renkaan kokonaisessa sarjassa mainitun suuntaisia toimenpiteitä, minkätähden oli hyviä toiveita olemassa, että asuntokysymykseen nyt isketty ote suuremmassa määrässä kuin 1908 vuoden päätös veisi toivottuun tulokseen.

Valiokunta oli niinikään laatinut kannattavaisuuslaskelman, joka oli tuntuvasti edullisempi rahatoimikamarin laatimaa, sekä tarkasteli mietinnössä lähemmin rahatoimikamarin ehdotuksen yksityiskohtia.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

vahvistaa rahatoimikamarin ehdottaman Vallilan laajennetun alueen jaoituskaavan sekä mainittuun kaavaan kuuluvat rakennusrajat;

erillisten rakennusten paikaksi aiottujen uuden Vallilan pienten tonttien luovuttamisessa noudatettaviksi vahvistaa seuraavat yleiset säännöt:

1) Vuokrakausi on oleva vähintään 50, enintään 60 vuotta, ja tulee tämän vuokrakauden päättyä yhtaikaa kaikilla jollakin yhtenäisellä, ainakin yhden korttelin käsittävällä alueella olevilla tonteilla.

[1]) Valt. pöytäk. 8. 2. 15 §.

2) Tontit tarjotaan vuokrattaviksi määrätystä kiinteästä vuokramaksusta, ja tätä varten on ne sitä ennen arvioitava laatunsa ja asemansa puolesta ja vuotuinen tontinvuokra määrättävä 5 prosentiksi tontille pannusta arvosta.

3) Jos eri henkilöt haluavat samaa tonttia vuokratakseen, on etusija annettava omankodin rakentajille ja, useamman sellaisen joukosta, ammatissaan tai työpaikassaan kauan ja säännöllisesti työssä olleille ja muutoin kunnollisiksi tunnetuille työ- ja paivelusmiehille taikka käsityöläisille ja, jos näistä useat ovat yhtä ansiokkaat, suurperheisimmälle.

4) Edellä 3) kohdassa mainituissa tapauksissa tulee rahatoimikamarin tontteja luovutettaessa pyytää sosialilautakunnan lausuntoa.

Lisäksi päätti kaupunginvaltuusto kehoittaa sosialilautakuntaa valtuustolle laatimaan mietinnön vanhassa Vallilassa työväenasunnoiksi käytettäväin tonttien luovutusmuodosta ja antaa rahatoimikamarin tehtäväksi sosialilautakunnan keralla tutkia, kävisikö Vallilan alueen kunnallisen kiinteistöhallinnon murtaminen erilleen kamarin toimialasta ja missä määrin sekä siirtäminen erikoiselle ammattiviranomaiselle, ehdollisesti sosialilautakunnalle tai sen asettamalle hallintojaostolle.

Sittemmin päätti [1]) kaupunginvaltuusto, että edellä esitettyjen uuden Vallilan tonttien luovutusta koskevain sääntöjen 2—4 kohtaa oli myös sovellettava samanlaatuisia vanhan Vallilan tontteja luovutettaessa.

Vallilan tontinvuokrajaosto.

Sosialilautakunnan ja rahatoimikamarin edelleen valmisteltua kysymystä Vallilan alueen kunnallisen kiinteistöhallinnon muuttamisesta päätti [1]) kaupunginvaltuusto, näitä mietintöjä [2]) käsiteltyään:

Vallilan alueella olevain kaupungin vuokratonttien lähimmän kiinteistöhallinnon annettavaksi sosialilautakunnan valvonnan alaisena lautakunnan keskuudesta asetetun tontinvuokrajaoston toimeksi;

n. s. Vallilan lainarahaston hoidon siirrettäväksi rahatoimikamarilta yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastoa hoitamaan asetetulle sosialilautakunnan jaostolle; sekä

edellä mainitut päätökset astuviksi voimaan tammikuun 1 päivästä 1917.

Sen ohessa vahvistettiin seuraava:

---

[1]) Valt. pöytäk. 21. 11. 19 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38.

Helsingin kaupungin sosialilautakunnan tontinvuokrajaoston johtosääntö.

1 §.

Sosialilautakunnan tontinvuokrajaoston tehtävänä on lautakunnan valvonnan alaisena ja yhteistoimin rahatoimikamarin kanssa hoitaa Vallilan alueella olevain vuokratonttien sekä kaupunginvaltuuston kunakin kertana erittäin tekemän päätöksen mukaan muiden, etusijassa työläisasutusta varten aiottujen vuokra-alueiden lähintä kunnallista kiinteistöhallintoa.

Sitä varten tulee jaoston erittäin:

vastaanottaa ja oman lausuntonsa kera rahatoimikamariin asianmukaista toimenpidettä varten lähettää tontin luovuttamista vuokralle, tonttien yhteenrakentamista ja rakennuspiirustusten vahvistamista tarkoittavat hakemukset sekä ilmoitukset vuokransiirrosta;

tutkia ja lopullisesti ratkaista hakemukset vahvistetun rakennusajan pitentämisestä sekä luvan saamisesta valmiin rakennuksen täydelliseen tai osittaiseen purkamiseen;

kaupungin puolesta valita välimiehet vuokrakirjoissa edellytettyjä arvioimisia toimittamaan ja riitoja ratkaisemaan; sekä

muutoin valvoa, että vuokrasopimuksessa olevat ehdot täytetään, ja ryhtyä tästä johtuviin toimenpiteisiin, ellei se erittäin annettujen määräysten mukaan ole muun viranomaisen asia.

Alkuperäisten vuokrakirjain säilyttämisestä sekä kaupungin oikeudellisten etujen valvomisesta vuokramiehiin nähden on erittäin säädetty rahatoimikamarin ohjesäännössä ja sen kanslian johtosäännössä.

2 §.

Jaostoon kuuluu puheenjohtaja sekä kaksi varsinaista ja kaksi varajäsentä, joista puheenjohtajan sekä yhden varsinaisen ja yhden varajäsenen sosialilautakunta vuosittain valitsee keskuudestaan ensimmäisessä kokouksessaan, kun taas rahatoimikamarin valitsema sosialilautakunnan jäsen ynnä hänen varamiehensä ovat itseoikeutetut vastaavaan asemaan jaostossa.

Sihteerintehtävät jaostossa hoitaa sosialilautakunnan sihteeri.

3 §.

Jaosto kokoontuu puheenjohtajan tai, hänen ollessa estettynä, sen jäsenen kutsusta, jolle puheenjohtaja on sen antanut toimeksi.

Jaoston puheenjohtaja ja jäsenet saavat palkkiota kultakin kokoukselta kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

4 §.

Jaoston tulee vuosittain ennen helmikuun loppua sosialilautakunnalle antaa kertomus toiminnastaan edellisenä vuonna.

Vallilan korttelien n:ojen 552—559 vuokrasopimuskaavake.

Käsitellessään kysymystä Vallilan alueen [1]) uudesta jaoituskaavasta vahvisti [2]) kaupunginvaltuusto sen ohessa vuokrasopimuskaavakkeen noudatettavaksi uuden Vallilan tontteja vuokralle luovutettaessa. Viimeksi mainittua asiaa käsitellessään teki [3]) valtuusto sit-

[1]) Ks. tätä. kert. siv. 16. — [2]) Valt. pain. asiakirj. vuod. 1914 n:o 16 ja vuodelta 1915 n:ot 54 ja 65; valt. pöytäk. 8. 2. 15 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38; valt. pöytäk. 21. 11. 19 §.

temmin eräitä muutoksia tähän kaavakkeeseen, joka siten sai seuraavan sanamuodon:

Vallilan alueen kortteleissa n:oissa 552—559 sijaitsevien, erillisten asuinrakennusten paikoiksi aiottujen pienten asuntotonttien vuokrasopimuksen kaavake.

Helsingin kaupunki luovuttaa täten .....lle vuokralle uuden Vallilan korttelissa n:o .....kadun -tien varrella sijaitsevan asuntotontin n:o .... alempana mainituin ehdoin:

1 §.

Vuokrakausi luetaan .....kuun ....päivästä .....vuonna ..... vuoden ..... loppuun.

Tontin saa vuokramies haltuunsa ....kuun ..... päivänä .....

2 §

Tontin vuotuinen vuokramaksu on ..... markkaa ..... penniä, ja on se lokakuun kuluessa vuosittain rahatoimikonttoriin edeltäpäin maksettava.

3 §.

Vuokramiehellä on etuoikeus vuokrakauden päättyessä silloin määrättäväksi ajaksi saada tontti uudelleen haltuunsa, sikäli kuin se uudestaan luovutetaan asuntotonttina vuokralle.

Viimeistään kaksi vuotta sitä ennen on rahatoimikamarin vuokramiehelle ilmoitettava, tuleeko ja millä ehdoilla vuokratontti uudelleen vuokrattavaksi. Jos vuokramies haluaa käyttää etuoikeuttaan uuden vuokran saamiseen, tulee hänen viimeistään kuusi kuukautta ennen vuokrakauden päättymistä siitä rahatoimikamarille ilmoittaa, sen uhalla että hän muutoin menettää tämän oikeutensa.

4 §.

Kaupunki varaa itselleen oikeuden alueen voimassa olevan kaupunginasemakaavan muuttamista tahi uuden liikenneväylän aukaisemista taikka muuta kunnan yleistä tarvetta varten ennen vuokrakauden päättymistä purkaa vuokrasopimuksen, ja on siinä tapauksessa irtisanominen tehtävä ensiksi tulevan kesäkuun 1 päivään sekä vuokramiehen tiedoksi saatettava viimeistään ennen lähinnä edellisen joulukuun loppua.

Jos vuokrasopimus siten puretaan, on kaupungin lunastettava tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset arvion mukaan, josta 6 §:ssä tarkemmin määrätään.

5 §.

Jos tontti vuokrakauden päättyessä on uudestaan annettava vuokralle asuntotarkoitukseen, mutta vuokramies ei tahdo käyttää etuoikeuttaan uuteen luovutukseen, on hän velvollinen omalla kustannuksellaan poistamaan tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset. Jos sitä vastoin tonttia ei enää anneta vuokralle äskenmainittuun tarkoitukseen, tulee kaupungin lunastaa puheenalaiset rakennukset ja laitokset arvion mukaan, niinkuin 6 §:ssä määrätään.

6 §.

Sellaisessa arvioimisessa, josta 4 ja 5 §:ssä puhutaan, älköön otettako lukuun aitaa, älköön myöskään erikoislaitoksia eikä ilmeisiä ylellisyyslaitteita.

Jos tontti 4 §:ssä edellytetyssä tapauksessa palautuu kaupungin haltuun ennen kahdenkymmenen viime vuokravuoden alkamista, maksetaan korvausta täysi arviosumma, mutta jos tontti palautuu kahdenkymmenen viime vuokravuoden kuluessa, luetaan kultakin kuluneelta tämän ajanjakson täydeltä vuodelta kaksi prosenttia pois mainitusta arvosta.

Jos vuokrasuhde päättyy 1 §:ssä määrätyn vuokrakauden lopussa, suoritetaan lunastuksena kuusikymmentä prosenttia arviosummasta.

7 §.

Jos vuokraoikeus ja tontilla sijaitsevat rakennukset ovat kiinnitettyinä velasta, tulee kaupungin, suorittaessaan 6 §:ssä mainittua lunastusta, lunastussummasta välittömästi saamamiehelle maksaa kiinnitetty saaminen korkoineen ja kuluineen etuoikeuden mukaan, minkä jälkeen ylijäämä maksetaan vuokramiehelle.

8 §.

Vuokramiehellä on oikeus kaupunkia kuulematta luovuttaa vuokraoikeus toiselle; kuitenkin on hän velvollinen siitä kuukauden kuluessa luovutuspäivästä luovutuskirjan näyttämällä kirjallisesti ilmoittamaan rahatoimikamarille, sen uhalla että edellinen vuokramies muutoin ei vapaudu vuokrasopimuksen täyttämisestä.

9 §.

Kaupunki sitoutuu olemaan vuokrakauden kuluessa myymättä tonttia.

10 §.

Tontille saa rakentaa ainoastaan asunto- ja ulkohuoneita maistraatin hyväksymäin piirustusten sekä alueen voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaisesti.

Tontilla älköön harjoitettako sellaista käsiammattia eikä kotiteollisuutta, joka savulla, hajulla, kolinalla tahi muulla tavoin häiritsee ympärillä asuvia, älköön myöskään mallas- ja väkiviinajuomain anniskelua eikä myyntiä.

11 §.

Tontti on täydellisesti rakennettava vuoden kuluessa haltuun ottamisesta, eikä tehtyä rakennusta saa kaupungin luvatta kokonaan eikä osittain purkaa. Jos rakennus suuremmalta tahi pienemmältä osalta palaa, on se viivyttelemättä jälleen rakennettava.

Edellä vahvistetun rakennusajan pitennystä voi rahatoimikamari hakemuksesta myöntää.

Jos vuokramies laiminlyö vahvistetun ajan kuluessa rakentaa tontin, olkoon vuokrasopimus menetetty. Viimeksi mainitussa tapauksessa on kiinnityksenhaltija kuitenkin, milloin rakennus on pantu alulle, oikeutettu ottamaan vuokrasopimuksen omaan nimeensä ja lopettamaan rakennustyön rahatoimikamarin määräämässä ajassa.

12 §.

Kaupungille varataan oikeus sijoittaa tarpeelliset johdot vuokramaahan tahi sen yli. Vuokramiehelle tästä koituva vahinko korvataan arvion mukaan.

13 §.

Vuokramies on velvollinen pitämään puhtaana tonttiin rajoittuvan katuosan puoleen leveyteen asti sekä tarpeen mukaan poistamaan siitä lumen.

14 §.

Vuokramiehen tulee ympäröidä tontti säleaidalla.

15 §.

Vuokramies on velvollinen pitämään tontilla olevat rakennukset ja säleaidan hyvässä kunnossa sekä täyttämään mitä asianomainen tarkastusviranomainen katselmusta toimittaessaan on siinä kohden määrännyt.

16 §.

Asunnonhaltijan omien perheenjäsenten käyttämiin huoneisiin älköön korvausta vastaan otettako asumaan muita henkilöitä kuin läheisiä sukulaisia; tämä koskee sekä vuokramiehen omaa asuntoa että hänen toiselle vuokraamiaan huoneistoja.

17 §.

Asuntotarkastuksen toimittamista varten olkoon vuokramies velvollinen hankkimaan asianomaisille pääsyn asuntoihin.

18 §.

Joka kolmas vuosi tahi useammin, jos tarpeelliseksi katsotaan, toimittaa rahatoimikamari kesä—syyskuulla katselmuksen tiluksella, jotta saadaan selville, missä kunnossa se on sekä onko vuokraehdot täytetty; ja on vuokramiehelle hyvissä ajoin sitä ennen toteensaatavasti annettava tieto sellaisen toimituksen ajasta.

19 §.

Jos vuokramies rikkoo tämän sopimuksen määräyksiä tahi sen nojalla annettuja ohjeita, voidaan hänet velvoittaa maksamaan vähintään kymmenen ja enintään viisisataa markkaa sovinnaissakkoa sekä asian vaatima vahingonkorvaus, ja on sellainen kysymys alempana säädetyllä tavalla kokoonpannun lautakunnan ratkaistava.

20 §.

Tässä sopimuksessa edellytetyt arvioimiset toimittaa sekä 19 §:ssä mainitut kysymykset ratkaisee kolmijäseninen sovintolautakunta, johon rahatoimikamari ja vuokramies kumpikin valitsevat yhden jäsenen ja nämä yhteisesti puheenjohtajan. Ellei puheenjohtajan vaalissa päästä yksimielisyyteen tahi jos vuokramies laiminlyö valita jäsenen 14 päivän kuluessa käskyn saamisesta, toimittaa vaalin maistraatti.

Sovintolautakunnan päätös on molempia asiallisia velvoittava.

21 §.

Kaupungilla on oikeus vuokramiestä kuulematta ja hänen kustannuksel-

laan hakea ja saada kiinnitys tähän sopimukseen perustuvaan vuokraoikeuteen ja tontilla oleviin rakennuksiin vahvistetun vuokramaksun suorituksen vakuudeksi.

Helsingissä .....kuun .. päivänä ....

Rahatoimikamarin puolesta:

.....

Tähän sopimukseen ilmoita.... tyytyvä.... ja sitoudu.... sitä tarkoin noudattamaan.

....

Vuokramies Vaimo

Todistavat:

....

Edelleen päätettiin, että kaupungivaltuuston toukokuun 12 päivänä 1910 tekemässä, työväenasuntojen tarkastusta koskevassa päätöksessä säädetyt tiedot niistä Vallilan alueen tonteista, jotka oli laiminlyöty rakennuttaa määräajan kuluessa, sekä vuosiraportit asuntotarkastuksen mainitulla alueella toimittamista tarkastuskatkelmuksista oli vastedes annettava sosialilautakunnalle.

Vallilan korttelien n:ojen 530—551 vuokrasopimusten muutos.

Molempain viimeksi selostettujen asiain yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto edelleen [1]), että kaupunginvaltuuston lokakuun 6 päivänä 1908 Vallilan alueen korttelien n:ojen 530—551 tontteja varten vahvistaman vuokrasopimuskaavakkeen 2 ja 8 kohdassa sana rahatoimikamari oli vaihdettava sanoihin asianomainen viranomainen: sekä

että mainitun kaavakkeen 16 kohta oli muutettava seuraavaksi:

Jos asukkien ottamisesta säädettyä kieltoa rikotaan, annetaan vuokranottajalle varoitus, minkä ohessa, ellei oikaisua määräajan kuluessa tapahdu, veroa korotetaan, ei kuitenkaan 100 % enempää kerrallaan alkuperäisen vuokran määrästä.

Vanhassa Vallilassa käytettävinä olevain tonttien luovutusmuoto ja -ehdot.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kehoittanut sosialilautakuntaa antamaan ehdotuksen vanhassa Vallilassa [2]) työväenasuntojen paikaksi käytettävinä olevain tonttien luovutusmuodoksi ja -ehdoiksi, ilmoitti lautakunta huhtikuun 25:ntenä päivätyssä mietinnössä, että mainitulla alueella käytettävinä olevat tontit sijaitsivat hajallaan, enimmältä osalta muiden jo luovutettujen tonttien välissä. Eräät

[1]) Valt. pöytäk. 21. 11. 19 §. — [2]) S:n 6. 6. 9 §.

tontit olivat kuitenkin niin mäkisiä, että niiden rakennuttaminen kävisi ylen kalliiksi, minkätähden ne olisi käytettävä istutuksiksi.

Edelleen huomautti sosialilautakunta, että yhtenä syynä rakennustoiminnan seisahtumiseen oli, että lainain anto n. s. Vallilan lainarahastosta oli lakannut, syystä että siinä oli käytettävänä ainoastaan 38,323 markkaa, kun taas lainoja yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta ei voitu tähän tarkoitukseen myöntää, koska nämä lainat kuoleutuivat 40 vuoden kuluessa, mutta vanhan Vallilan tonttien vuokrakausi päättyi jo 1939, vaikka olikin olemassa mahdollisuus saada vuokrakausi pitennetyksi kahdesti, kumpaisellakin kerralla 10 vuodeksi. Näin ollen olisi vuokrakautta pitennettävä taikka vuokraajille tarjottava luottoa vanhassa Vallilassa käytettyjen vuokrasopimusten mukaan sovitetuin ehdoin. Kun vuokrasopimusten tulisi yhtenäisillä alueilla päättyä samaan aikaan, ei edellistä näistä vaihtoehdoista voinut soveltaa tässä puheena oleviin, hajallaan sijaitseviin tontteihin. Sosialilautakunnan mielestä kuitenkin voisi asian ratkaista niin, että vuokrasopimusten ensimäinen ehdollinen pitennys käyttämättä oleviin tontteihin nähden muutettasiin ehdottomaksi, kuitenkin määräämällä jonkin vertainen vuokramaksun korotus mainitulta pitennysajalta. Edelleen olisi Vallilanrahastoa kartutettava, niin että siitä voitaisiin lähivuosina antaa lainoja, ja voisi tuon kartuttamisen toimeenpanna siten, että kaupunginkassasta myönnettäisiin etuanti, joka maksettaisin takaisin kertyneistä kuoletusvaroista.

Sosialilautakunnan esityksen ja rahatoimikamarin toukokuun 18 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

että Vallilan kortteleissa n:oissa 536 ja 537 sijaitsevat Keuruuntien tontit n:ot 6, 8, 10 ja 12, Virtaintien tontit n:ot 1 ja 2 sekä Suvannontien tontti n:o 7 on jätettävä rakentamatta sekä liitettävä nykyisten korttelien väliselle harjanteelle laitettavaan avonaiseen istutukseen:

että luovutettaessa vanhan Vallilan jäljellä olevia tontteja alueella voimassa olevat vuokrasopimukset on alempana mainituilta kohdin muutettava seuraaviksi:

„Helsingin kaupunki vuokraa täten N. N:lle tontin n:o ..... kadun varrelta Vallilan korttelista ..... vuoden ajaksi, 1949 vuoden loppuun luettuna, seuraavilla ehdoilla:

— —

5:ksi. Verona suoritetaan ennakolta ..... markkaa vuodessa, joka on vuosittain lokakuun 1 päivänä maksettava rahatoimikonttoriin. Kuitenkin

[1]) Valt. pöytäk. 6. 6. 9 §.

varataan kaupungille oikeus vuokrakauden viimeisten kymmenen vuoden alkaessa korottaa vuokramaksua enintään 50 %:lla.

— —

13:ksi. Siinä tapauksessa ettei kaupunki vuokrakauden päättyessä tarvitse tonttia kaduntasoituksen tahi alueen uuden jaoituksen toimeenpanemiseksi, on vuokranottajalla oikeus saada vuokra pitennetyksi kymmeneksi vuodeksi, jos hän tyytyy kaupungin viimeistään kolme vuotta ennen vuokrakauden päättymistä määräämään veroon. Jos vero nousee enemmällä kuin 50 %:lla yli viime määränsä eikä vuokranottaja siihen tyydy, on kaupunki velvollinen lunastamaan rakennukset sovintolautakunnan 7 §:ssä mainitussa järjestyksessä toimittaman arvioimisen mukaan niiden silloisesta teknillisestä arvosta. Sanottuun arvioon ei saa hakea muutosta.

— — — — — — — — — — — — —; sekä

että kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta siirretään Vallilan lainarahastoon väliaikaisesti 100,000 markkaa, sillä ehdolla että jälkimmäiseen rahastoon kertyvät kuoletukset käytetään mainitun etuannin takaisinmaksamiseen sekä että etuannille tai sen jäljellä olevalle määrälle maksetaan korkoa 5 % vuodessa.

Työväenasuntoyhtiön perustaminen, kaupunki pääosakkaana.

Vallitsevan asunnonpuutteen johdosta otti sosialilautakunta käsiteltäväksi kysymyksen rakennustoiminnan edistämisestä ja pohti sen yhteydessä myös kysymystä, olisiko yleinen työväenasuntojen rakennustoiminta järjestettävä kokonaan kunnalliseksi. Sosialilautakunnan enemmistö oli sitä mieltä, että tuollainen rakennustoiminta voitaisiin sopivasti saada aikaan yksityisen ja kunnallisen aloitteen ja pääoman yhteistoimin, esim. perustamalla osakeyhtiö, kaupunki pääosakkaana. Siinä mielessä lautakunta rahatoimikamarin kannattamana esitti [1]) että, jos Helsingissä muodostetaan semmoinen yleishyödyllinen työväenasuntoyhtiö, kuin sosialilautakunnan esityksessä oli lähemmin mainittu, rahatoimikamari valtuutettaisiin kaupungin puolesta yhtiössä merkitsemään osakkeita 60 %:in osakepääoman määrästä, enintään kuitenkin 120,000 (rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 300,000) markkaa. Kaupunginvaltuusto lähetti [2]) asian valmisteltavaksi valiokuntaan, johon valittiin herrat Ehrnrooth, Norrmén ja Stenroth.

Santa- ja Busholman käyttö

Kirjelmässä maaliskuun 24 päivältä olivat Helsingin kauppavaltuutetut ehdottaneet, että Helsingin makasiiniosakeyhtiölle vähintään 25 vuodeksi luovutettaisiin Santa- ja Busholman käyttöoikeus. Asiaa valmisteli rahatoimikamarissa erikoinen valiokunta. Kysymyksen sittemmin ollessa rahatoimikamarin käsiteltävänä puolsivat useimmat jäsenet puheenalaisten saarien luovuttamista yhtiölle. Näiden uusien satama-alueiden hallinto sekä tonttien ja maa-alueiden vuokraaminen oli kunnallisasetuksen säännösten mukaan tosin rahatoi-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 33. — [2]) Valt. pöytäk. 12. 9. 22 §.

mikamarin toimitettava. Huomattava kuitenkin oli, että uusia satama-alueita vähitellen syntyi myöskin Sörnäsiin, Vanhankaupunginlahden rannalle, Sörnäsin rantatien vierelle, ehkäpä Hietaniemeenkin. Näiden satama-alueiden hoito kävisi kamarille rasittavaksi, kun taas erikoinen kaupungin satamahallitus kävisi kaupungille kalliiksi eikä nykyään ollut tarpeellinenkaan. Rahatoimikamarista oli sentähden näyttänyt siltä, kuin olisi kauppavaltuutettujen tekemä aloite oikea ja johtaisi kaikille asiallisille onnelliseen ratkaisuun. Osakeyhtiömuodon käyttäminen eräillä kunnallishallinnon aloilla tarjosi erikoisia etuja eikä vähimmin siinä, että kunnallishallinnossa voitiin pysyttää jonkinlainen liikuntavapaus kunnallisasetuksessa kunnallisesta liiketoiminnasta säädetyistä ahtaista rajoista ja määräyksistä huolimatta. Rahatoimikamari oli siis tässä periaatekysymyksessä asettunut samalle kannalle kuin kauppavaltuutetut. Epäämättömäksi ehdoksi oli kuitenkin pantava, että kaupunki varasi itselleen osake-enemmistön yhtiössä. Siinä mielessä kamari ehdotti eräitä muutoksia yhtiön sääntöihin. Niinpä olisi osakepääomaa lisättävä aluksi 200,000 markalla, minkä osan osakepääomasta kaupunki saisi merkitä. Kun yhtiön osakepääoma nykyään oli 800,000 markkaa, josta määrästä kaupungilla oli osakkeita 330,000 markan arvosta nousisi osakepääoma siis miljoonaan markkaan ja kaupungilla olisi osakkeita 530,000 markan arvosta ja siis kiistämätön enemmistö yhtiökokouksessa. Luovuttamalla Santa- ja Busholman käyttöoikeus Helsingin makasiiniosakeyhtiölle saavutettaisiin se etu, että uutta yhtiötä ei tarvitsisi perustaa, vaan ottaisi tämän liikkeen alun pitäen haltuunsa tällaisiin tehtäviin hyvin perehtynyt yritys. Harrastusten ja voimain hajoitus ei ollut suotava, mutta semmoista voi sattua, jos uusi yhtiö ottaisi tämän toiminnan huostaansa. Edelleen oli huomattava, että yrityksen järjestäminen ehdotettuun suuntaan ei pakottaisi kaupunkia yritykseen sitomaan mainittavaa rahamäärää, jota vastoin uuteen yhtiöön, jossa kaupunki ottaisi likimmittäin kaikki osakkeet, täytyisi sitoa tuntuvasti suurempi summa, ainakin 1,000,000 markkaa.

Kamarissa julkilausui herra Listo eroavan mielipiteen, ollen sitä mieltä, ettei olisi kaukonäköistä myöntää tuollaista yksinoikeutta yksityiselle yhtiölle, vaan olisi ainakin jokin osa Santa- ja Busholmaa varattava vastaisiin tarpeisiin, joita ei vielä voitu yksityiskohdittain määritellä. Muuan vähemmistö, johon kuuluivat herrat Heimbürger, Ignatius ja Relander, oli sitä mieltä, että uusi yhtiö paremmin voisi ottaa varteen kaupungin edut ja ehkäistä hankauksia syntymästä kaupungin ja osakasten kesken. Vähemmistö ehdotti kauppavaltuutettujen ehdotusta evättäväksi ja oli sitä mieltä, että kaupungin tulisi ryhtyä toimiin uuden osakeyhtiön perustami-

seksi, jonka osakkeista kaupunki ottaisi mahdollisimman suuren osan, sekä luovuttaa Santa- ja Busholman hallinto tälle yhtiölle.

Rahatoimikamari sentähden esitti,[1]) että kaupunginvaltuusto, muuttamalla aikaisempaa päätöstään, päättäisi:

Helsingin makasiiniosakeyhtiölle marraskuun 16 päivänä 1915[2]) vahvistamistaan vähimmistä vuokramaksuista 25 vuoden ajaksi, ensi kesäkuun 1 päivästä lukien, luovuttaa Santa- ja Busholman käyttöoikeuden sikäli kuin liikenne vaatii sekä kaupunki on alueen tasoittanut ja muutoin tuollaisia tarpeita varten panettanut kuntoon, seuraavin ehdoin:

1) yhtiön tulee kaupan ja liikenteen kannalta tyydyttävällä tavalla ja kaupunginviranomaisten tarpeelliseksi katsoman valvonnan alaisena mahdollisimman pian ja tarpeen mukaan järjestää varastopaikkoja sekä tarpeellisia rakennuksia liikennöitsijäin käytettäväksi;

2) jos kaupunki haluaa jotakin isonlaista laitosta varten tai omiin tarpeisiinsa käyttää yhtiön haltuunsa ottamaa tai jo rakennuttamaa tonttia taikka vahvistettuun kaupunginasemakaavaan tehdä muutoksen kadun tai rautatieraiteen sijoittamista varten, on yhtiö velvollinen luovuttamaan tähän tarkoitukseen tarpeellisen alueen ja rakennuksen, saaden korvauksen maan tasoitukseen ja rakennuksen teettämiseen käyttämistään kustannuksista, niistä pois luettua ehkä tehty poisto;

3) kaupunki sitoutuu harkinnan jälkeen ja tarpeen mukaan yhtiön esityksestä suunnittelemaan ja kustantamaan kadut, rantasillat ja rautatieraiteet, kaikki kaupunginviranomaisten laatiman suunnitelman mukaisesti, sekä suorittamaan kustannukset katujen, rantasiltain ja rautatieraiteiden valaistuksesta ja puhtaanapidosta;

4) yhtiön käyttöoikeus ei saa rajoittaa kaupungin oikeutta varustaa, jos tarpeelliseksi tutkitaan, rantasiltoja purkaukseen ja kuormaukseen tarvittavilla konelaitteella, niinkuin nostureilla y. m. s.;

5) ellei semmoisia laitteita kaupungin toimesta saada aikaan, tulee yhtiön tarpeen mukaan varustaa rantasillat kaikilla liikenteen vaatimilla laitteilla;

6) yhtiö on velvollinen vastedes sovittavin ehdoin ottamaan käytettäväkseen kaikki kaupungin toimesta puheena olevalle alueelle rakennettavat uutislaitteet;

antaa rahatoimikamarin toimeksi edellä esitettyjen ehtojen pohjalla ryhtyä keskusteluihin Helsingin makasiiniosakeyhtiön kanssa sekä, sittenkuin mainitun yhtiön muutetut säännöt on vahvistettu,

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 24. — [2]) Ks 1915 vuod. kert. siv. 12.

laatia vuokrakirjan, joka alistetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi;

valtuuttaa rahatoimikamarin, siinä tapauksessa että lopullinen sopimus saadaan aikaan, kaupunginkassan käyttövaroista sijoittamaan 200,000 markkaa Helsingin makasiiniosakeyhtiön uusiin osakkeisiin niiden nimellisarvon mukaan; sekä

yhtiön kanssa tehtävään sopimukseen pantavaksi määräyksen, että yhtiön vuosivoitto on, sittenkuin tarpeelliset poistot on tehty, käytettävä siten, että osakkaat saavat 8 %:n osingon ja että ylijäämästä tulee kaupungille 75 % sekä yhtiölle 25 %.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) valtuusto hankkia kaupungin yleisten töiden hallituksen, satamakonttorin ja Helsingin kauppa valtuutettujen lausunnot.

Korttelin n:o 272 tehdastontin n:o 20 ynnä Ison ja Pikku Verkkosaaren vuokralle antaminen.

Sen johdosta että Sörnäsin puuseppäosakeyhtiö, jolla vuoteen 1925 asti oli vuokralla hallussaan Sörnäsin niemekkeen tiluksen n:o 20 b palstat A ja B sekä Iso ja Pikku Verkkosaari, oli anonut mainittujen alueiden hallintaoikeuden pitennystä, ehdotti rahatoimikamari kirjelmässä helmikuun 24 päivältä kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että rahatoimikamari valtuutetaan Sörnäsin puuseppäosakeyhtiölle tammikuun 1 päivästä 1925 toukokuun 1 päivään 1939 vuokraamaan laadittuun karttaan merkitystä korttelista n:o 272 n:olla 20 osoitetun tehdastontin ynnä Ison ja Pienen Verkkosaaren, yhteensä noin 50,800 m², kaikkiaan 20,000 markan vuosivuokrasta ja muutoin seuraavín ehdoin;

että yhtiö nykyisen vuokramaksun muuttumatta kaupungille heti luovuttaa ne yhtiölle 1924 vuoden loppuun asti Södernäsin tiluksesta n:o 20 b vuokrattujen palstain A ja B osat, jotka jäävät kortteliin n:o 272 suunnitellun tehdastontin n:o 20 rajain ulkopuolelle; sekä

että yhtiö oikeutetaan vuokrakauden kuluessa tukkilauttain säilytyspaikkana käyttämään Verkkosaarten ja Sörnäsin niemekkeen välistä vesialuetta satama- ja siltamaksujen taksassa lähemmin määrätystä korvauksesta.

Siinä tapauksessa että valtuusto tähän esitykseen myöntyisi, lähettäisi rahatoimikamari valtuustolle ehdotuksesta johtuvan kaupunginasemakaavanmuutoksen [2]) vahvistamiseksi tarpeelliset asemapiirrokset.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [3]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen sillä lisäyksellä, että puheenalainen vuokrasopi-

[1]) Valt. pöytäk. 30. 5. 6 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 6. — [3]) Valt. pöytäk. 28. 3. 4 §.

mus ei tuottanut lupaa vuokratulle alueelle rakentaa voima-asemaa sähkövoiman antamiseksi alueen ulkopuolelle.

Brändönkadun tontin n:o 9 vuokralle antaminen.

Kirjelmässä elokuun 31 päivältä rahatoimikamari ilmoitti insinööri J. Boreniuksen anoneen saada lunastaa korttelissa n:o 273 Brändönkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 9 rakentaakseen sinne asetyleenikaasutehtaan ynnä pienenlaisen konepajan, ja oli katselmusta mainitulla tontilla toimitettaessa käynyt selville, että anomus tarkoitti aluetta, joka käsitti voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaisten Brändönkadun tonttien n:ojen 7 ja 9 sekä Verkkosaarenkadun n:ojen 8 ja 10 osia. Siihen nähden että kaupunginvaltuusto oli aikaisemmin tehnyt päätöksen [1]) tämän alueen kaupunginasemakaavan muuttamisesta, mutta tätä muutosta ei vielä ollut vahvistettu, esitti rahatoimikamari, ettei aluetta myytäisi, vaan että sen sijaan kirjelmän oheiseen karttaan Brändönkadun tontiksi n:o 9 merkitty 2,414.520 m²:n laajuinen alue vuokrattaisiin 3,020 markan vuosivuokrasta, sopimuksen laadintapäivästä lukien huhtikuun 30 päivään 1939. Terveydenhoitolautakunnan ilmoitettua, ettei sillä ollut vuokrausta vastaan mitään muistuttamista, mutta että vuokraehtoihin olisi pantava määräys, että vuokraajan tuli noudattaa vastedes annettavia terveydellisiä määräyksiä, hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen terveydenhoitolautakunnan esittämin lisäyksin.

Panimokadun tontin n:o 11 vuokraus.

Sittenkuin liikemies J. Palkeinen oli anonut saada lunastaa kaupunginvaltuuston hyväksymään, mutta vielä vahvistamattomaan muutettuun kaupunginasemakaavaan [1]) Panimokadun n:oksi 11 merkityn tontin, joka voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaan vastasi Brändönkadun tonttia n:o 11, mainitsi rahatoimikamari kirjelmässä huhtikuun 20 päivältä, että tontin muoto ja pinta-ala muuttuivat edellä mainitun kaupunginasemakaavanmuutoksen johdosta. Myynnin sijasta kamari sentähden puolsi tontin vuokralle antamista, semmoisena kuin se oli merkitty uuteen kaupunginasemakaavasuunnitelmaan, 2,485.670 m²:n laajuisena ja 3,100 markan vuosivuokrasta. Asiaa esiteltäessä myöntyi [3]) kaupunginvaltuusto tähän sillä ehdolla, että tonttia käytettiin semmoiseen teollisuustarkoitukseen, josta rahatoimikamarin harkinnan mukaan ei koitunut haittaa teurastamon toiminnalle. Vuokrakausi määrättiin päättyväksi huhtikuun 30 päivänä 1939.

Åggelbyn läntisen huvilaryhmän palstan n:o 8 vuokraus.

Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti kaupunginvaltusto vuokrata:

vahtimestari I. Nikiforoffille rakennuspaikaksi Åggelbyn län-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 6. — [2]) Valt. pöytäk. 10. 10. 8 §. — [3]) Valt. pöytäk. 16. 5. 6 §.

tisen huvilaryhmän 0.660 ha:n laajuisen maapalstan n:o 3 30 vuodeksi, syyskuun 1 päivästä 1916 lukien, 100 markan vuosivuokrasta [1];

kuorma-ajuri S. A. Karlssonille viljelystarkoituksiin Åggelbyn läntisessä huvilaryhmässä huvilapalstain n:ojen 8, 9 ja 10 välillä sijaitsevan 0.513 ha:n laajuisen maakappaleen 10 vuodeksi, syyskuun 1 päivästä 1916 lukien, 50 markan vuosivuokrasta [2]; Åggelbyn läntisen huvilaryhmän erään tiluspalstan vuokraus.

liikemies A. E. Merilinnalle rakennuspaikaksi Åggelbyn läntisen huvilaryhmän 4,200 m²:n laajuisen tiluspalstan n:o 7 b 84 markan vuosivuokrasta 1925 vuoden loppuun, 210 markan vuosivuokrasta vuosilta 1926—36 sekä 420 markan vuosivuokrasta vuosilta 1936—46, jolloin vuokrakausi päättyi [3]; Åggelbyn läntisen huvilaryhmän tiluspalstan n:o 7 b vuokraus.

leskirouva A. Pasilalle Bölen esikaupungissa sijaitsevat Herttakadun tontit n:o 5 ja 14 50 markan vuosivuokrasta [4]. Bölen Herttakadun tonttien n:ojen 5 ja 14 vuokraus.

Kun restaurant Börs aktiebolag, joka kaupungin omistaman Esplanadikappeli nimisen ravintolarakennuksen vuokraajana oli kaupunginvaltuustolta ja maistraatilta saanut täydellisen anniskeluoikeuden, oli läänin kuvernöörin määräyksestä omatta tuottamuksettaan sen menettänyt, esitti rahatoimikamari kirjelmässä syyskuun 28 päivältä, että kaupunginvaltuusto päättäisi vapauttaa Kappelin vuokraajan suorittamasta vuokraa kuluvan kesäkuun 1 päivästä lukien, siksi kunnes anniskeluoikeudet myönnettiin, kuitenkin sillä ehdolla että vuokraaja omalla kustannuksellaan hoiti ja parhaassa kunnossa piti ravintolan rakennuksia ja laitteita sekä oikeuttaa hänet jos tarpeelliseksi harkitsi, kokonaan lakkauttamaan Kappelin liikkeen, kunnes anniskeluoikeudet myönnettiin. Esplanadikappelin ravintolan vuokramaksu.

Valtuusto hyväksyi [5] tämän ehdotuksen, sillä lisäyksellä että päätös oli voimassa ainoastaan lokakuun 1 päivään asti. Sittemmin pitensi [6] valtuusto vuokravapauden kesäkuun 1 päivään 1917.

1917 vuoden menosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti [7] kaupunginvaltuusto silloisten olojen johdosta toistaiseksi vapauttaa Helsingin anniskeluosakeyhtiön suorittamasta Korkeasaaren ja Seurasaaren sovittua vuokraa, yhteensä 3,430 markkaa. Korkeasaaren ja Seurasaaren vuosivuokra.

Rahatoimikamrin esityksestä myönsi kaupunginvaltuusto vuokraoikeuden pitennystä:

ravintoloitsija N. Noschikselle Alppipaviljongin ravintolaan ynnä siihen kuuluviin ulkohuonerakennuksiin, musiikkipaviljonkiin ja lähistössä oleviin kenttiin viideksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1917 lukien, 7,000 markan vuosivuokrasta; niinikään pitennettiin sa- Alppipaviljongin ravintolan vuokraoikeuden pitennys.

---

[1]) Valt. pöytäk. 1. 8. 20 §. — [2]) S:n 1. 8. 21 §. — [3]) S:n 29. 12. 11 §. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 15. — [5]) Valt. pöytäk. 6. 6. 27 §. — [6]) S:n 24. 10. 6 §. — [7]) S:n 29. 12. 20 §;ks. tätä kert. edempänä.

maksi ajaksi hallintaoikeus ravintolan viereiseen 900 m²:n laajuiseen asuntopalstaan 300 markan vuosivuokrasta [1];

Vallilan asuntopalstan n:o 1 a vuokraoikeuden pitennys.

rouva I. Holmgrenille Vallilan astuntopalstaan n:o 1 a kymmenen vuoden ajaksi, joulukuun 31 päivästä 1916 lukien, 900 markkaan korotetusta vuosivuokrasta sekä velvoittamalla vuokraajan kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisesta luovuttamaan hallustaan vähäisen osan tonttia, jolloin kuitenkin vuokra vähenisi 100 markalla [2];

Kaupungille kuuluvan Mäntysaaren osan vuoraoikeuden pitennys.

kalastaja A. F. Pehrmanille kaupungille kuuluvaan Mäntysaaren osaan kymmenen vuoden ajaksi, joulukuun 31 päivästä 1917 lukien, 60 markan vuosivuokrasta sekä velvoittamalla vuokraajan pitämään silmällä lähinnä kaupunkia sijaitsevia saaria ja luotoja, saaden kaupunki kuitenkin edeltäpäin irtisanomatta ottaa haltuunsa asemakarttaan viivalla a-b-c-d merkityn alueen ulkopuolella sijaitsevat osat, minkä ohessa vuokraajalla ei enää olisi heinänteko-oikeutta Rysskärissä [3];

Toukolan rantakorttelin asuntopalstan n:o 10 vuokraoikeuden pitennys.

Toukolan rantakorttelin asuntopalstan n:o 10 haltijalle joulukuun 31 päivästä 1915 samaan päivään 1922 150 markkaan korotetusta vuosivuokrasta ja velvoittamalla vuokraajan panemaan rakennukset katselmusmiesten hyväksymään kuntoon [4];

Itäisen Laakson viljelyspalstan n:o 9 vuokraoikeuden pitennys.

puutarhuri O. Rosenbergille Itäisen Laakson viljelyspalstaan n:o 9 tammikuun 1 päivästä 1917 tammikuun 1 päivään 1922 1,000 markkaan korotetusta vuosivuokrasta sekä velvoittamalla vuokraajan suhteellista vuokranhuojistusta vastaan luovuttamaan kaupungille tarpeellisen maan [5];

Rajasaaren huvilapalstan n:o 1 a vuokraoikeuden pitennys.

rakennusmetari S. Hongellille Rajasaaren huvilapalstaan n:o 1 a tammikuun 1 päivästä 1936 tammikuun 1 päivään 1944 500 markkaan korotetusta vuosivuokrasta pitennysajalta sekä velvoittamalla vuokraajan ennen 1926 vuoden loppua teettämään eräät parannus- ja kaunistustyöt [6];

Humaliston huvilapalstan n:o 6 vuokraoikeuden pitennys.

kauppias N. Kolisen perillisille kartassa lähemmin osoitettuun 6,300 m²:n laajuiseen Humaliston huvilapalstan n:o 6 osaan tammikuun 1 päivästä 1917 tammikuun 1 päivään 1919 1,200 markkaan korotetusta vuosivuokrasta sekä sillä ehdolla että, jos kaupunki pitennysaikana haluaa tasoittaa huvilatiluksen alueelle osuvat Tavastjerna- ja Dianakadun osat, vuokraaja on velvollinen korvauksetta luovuttamaan tähän tarpeellisen maan [7];

Toivon tiluksen n:o 49 huvilapalstan litt. B vuokraoikeuden pitennys.

kauppias K. Bogdanoffin perillisille Toivon tiluksen n:o 49 huvilapalstaan litt. B tammikuun 1 päivästä 1917 tammikuun 1 päivään 1922 1,200 markkaan korotetusta vuosivuokrasta, sillä ehdolla että tarpeellinen maa ehkä sitä ennen luovutetaan kaupungille suhteellista vuokranhuojistusta vastaan [8];

---

[1]) Valt. pöytäk. 14. 3. 7 §. — [2]) S:n 11. 4. 11 §. — [3]) S:n 2. 5. 9 §. — [4]) S:n 2. 5. 10 §. — [5]) S:n 1. 8. 11 §. — [6]) S:n 12. 9. 14 §. — [7]) S:n 5. 12. 10 §. — [8]) S:n 12. 12. 2 §.

puutarhuri A. Holmqvistille Gumtähden n. s. puutarhapalstaan, rajoitettuna eräässä kartassa osoitetulla tavalla, tammikuun 1 päivästä 1917 tammikuun 1 päivään 1926 1,600 markkaan korotetusta vuosivuokrasta ja velvoittamalla vuokraajan vuokranhuojistusta vastaan kaupungille luovuttamaan maata tientekoa ja sentapaista tarkoitusta varten sekä pitämään kunnossa palstalla sijaitsevat kaupungin omistamat rakennukset [1]; Gumtähden puutarhapalstan vuokraoikeuden pitennys.

aktiebolaget Bollplan yhtiölle Sallin ja Kaavin tiluksilla sijaitsevaan, eräässä karttaluonnoksessa kirjaimilla h-i-k-l-n osoitetuun noin 3 ha:n laajuisen alueeseen tammikuun 1 päivästä 1917 lähtien 30 vuodeksi sillä ehdolla, että yhtiö 10 vuoden kuluttua vuokrakauden alkamisesta lukien vuoden kuluessa irtisanomisesta luovuttaa alueen kaupungin käytettäväksi rahakorvauksesta, joka vastaa yhtiön omain kustannusten hintaa, siitä pois luettua 3.3 % vuotuista kuoletusta, sekä että laitokset pannaan kuntoon 3 vuoden kuluessa ja yhtiö mikäli mahdollista valmistaa kansakoululapsille ja vähävaraisille urheilujärjestöille tilaisuuden joko maksutta tai vähäisestä maksusta käyttää urheilukenttiä ja muita laitteita, samoin kuin että yhtiö kesäisin maksutta luovuttaa kentät tai osia niistä kaupungin lastenseimien ja kansanlastentarhasiirtolain käytettäviksi [2]. Kahden Sallin ja Kaavin alueen vuokraoikeuden pitennys.

Ursinin kallion viereisen kaupungin uimalaitoksen käytöstä päätti [3] kaupunginvaltuusto, että se oli rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti kesäksi 1916 maksutta luovutettava Helsingin uimaseuralle sillä edellytyksellä: Maksuton käyttöoikeus Ursinin kallion viereiseen uimalaitokseen.

että laitoksessa pidetään voimassa miesten ja naisten osastoa, joissa kaupungin kaikki koululaiset sekä poliisi- ja palomiehistö saavat vapaasti kylpeä ja maksutta uinnin opetusta;

että opetusta toimitetaan niin, että todistus uimataidosta voidaan antaa;

että seura valitsee järjestysmiehet, jotka vahvistettujen järjestyssääntöjen mukaan on maistraatin hyväksyttävä; sekä

että seura on velvollinen erikoisesti sovittuaan määräpäivistä sallimaan Helsingin uimarien yhdistyksen yhtenä sunnuntaina heinäkuussa ja kahtena elokuussa maksutta käyttää laitosta.

Lisäksi päätti kaupunginvaltuusto kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta ottamaan käsiteltäväksi kysymyksen uusien uimalaitosten rakennuttamisesta.

Vuodesta 1911 lähtien oli sotilaallisten ja kunnallisten viranomaisten kesken jatkunut kirjeenvaihtoa rantasiltain, kuormauslaiturien y. m. rakentamisesta Katajanokalle Viaporin sotasataman käytettäviksi [4]. Rahatoimikamarin kirjelmässä joulukuun 23 päi- Viaporin sotasatamalle Katajanokalla tarpeelliset rantasillat ja maihinnousupaikat.

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 10 §. — [2]) S:n 21. 11. 22 §. — [3]) S:n 16. 5. 18 §. — [4]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 13 ja 14.

vältä 1915 tehdyn ehdotuksen johdosta päätti [1]) kaupunginvaltuusto senaatille ilmoittaa:

että merisotalaitoksen alueen etelärantaan aikomain siltalaitteiden teettäminen ei kohtaa estettä kaupunginviranomaisten puolelta, siinä tapauksessa että ne pääasiassa teetetään asiakirjain oheisen asemapiirustuksen mukaisesti;

että kaupunginviranomaiset sitoutuvat olemaan teettämättä semmoisia raidelaitteita, jotka estävät aiottua raidetta johtamasta merisotalaitoksen alueella olevaan telakkaan, edellyttäen että sen lopullista suuntaa osoittava piirustus hyvissä ajoin toimitetaan kaupunginviranomaisille; sekä

että, jos asemapiirustukseen merkityt alueet yhdistetään merisotalaitoksen alueeseen, kaupunki vaatii korvausta 200 markkaa neliömetriltä maa- ja 5 markkaa neliömetriltä vesialuetta.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Kunnallisten rakennusyritysten suunnittelu.

Myöntäessään lisämäärärahan uuden kulkutautisairaalan rakennustyötä varten [2]) otti kaupunginvaltuusto käsiteltäväksi kysymyksen kunnallisten rakennusyritysten suunnittelusta ja päätti [3]) kehoittaa rahatoimikamaria yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa laatimaan ja kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi lähettämään ehdotuksen kunnan rakennusyritysten suunnittelua ja järjestämistä koskeviksi tarkemmiksi säännöiksi, joissa on määräyksiä piirustusten ja kustannusarvioiden laatimis- ja hyväksymistavasta, tarkastuksen ja työnjohdon järjestämisestä, kirjanpitojärjestelmästä, rakennusmäärärahain käyttämisen tehokkaan jatkuvan valvonnan toimeenpanemisesta, siitä että rakennustoimikunta saa ainoastaan eräiden lähemmin määrättyjen rajain sisällä poiketa vahvistetusta rakennusohjelmasta, asianomaisten velvollisuudesta hyvissä ajoin ennen määrärahain loppuun kulumista kaupunginvaltuustolta hankkia rakennustöiden loppuunsaattamiseen ehkä tarvittavat lisämäärärahat, rakennus- ja urakkatöiden katselmuksista sekä muista tämän yhteydessä säännöstelyä kaipaavista seikoista.

Kokonaisurakkajärjestelmä kaupungin töissä.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä marraskuun 3 päivältä 1913 olivat Suomen rakennusmestariliiton Helsinginosastot anoneet, että kaupunginvaltuusto ottaisi käsiteltäväksi kysymyksen,

[1]) Valt. pöytäk. 25. 1. 4 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 36. — [3]) Valt. pöytäk. 16. 5. 1. §.

eikö kokonaisurakkajärjestelmää, mikäli mahdollista, voitaisi ottaa käytäntöön Helsingin kunnallisissa rakennusyrityksissä. Työväen taholta aiheutti rakennusmestariliiton vaatimus vastalauseen. Asia lähetettiin rahatoimikamariin valmistettavaksi. Syyskuun 25:tenä päivätyssä mietinnössä [1]) kamari sittemmin antoi asiasta lausunnon. Asiasta saatu selvitys näytti epäämättömästi viittaavan siihen, että Helsingin kaupungin kannalta ei olisi hyvin harkittua sitoutua yhteen ainoaan järjestelmään kunnallisten rakennustöiden teettämiseksi, vaikkakin tämä, niinkuin rakennusmestariliiton esitys lienee tarkoittanut, rajoitettaisiin huonerakennustöihin. Helsingissä esiintyi tuon tuostakin, ja sitä useammin mitä enemmän kaupunki kehittyi, niin laajoja ja niin monipuolisia rakennusyrityksiä, että niitä kaikkien asiassa kuultujen ammattimiesten yksimielisen lausunnon mukaan ei käynyt edullisesti teettäminen kokonaisurakalla, jota vastoin mainittu järjestelmä, jonka hyvät puolet yhtä yleisesti tunnustettiin, toiselta puolelta voi hyvin tulla käytäntöön pienempiä, yksinkertaisempia rakennustöitä teetettäessä. Kun oli kysymys kunnallisista töistä, oli niinikään jonkin verran painoa pantava siihen, mitä työtapa vaikutti työväenoloihin, ja ajateltavissa oli, että yhteiskunnalliset näkökohdat, eritoten työnpuutteen vallitessa, ratkaisivat asian laskujärjestelmän hyväksi, vaikkeivät huonerakennustyöt sesonkitöinä soveltuneetkaan hätäaputöiksi. Näytti sentähden siltä, kuin kaupungin ei olisi riistettävä itseltään mahdollisuutta kussakin eri tapauksessa valita yrityksen laatua ja kulloinkin vallitsevia työoloja paraiten vastaava järjestelmä. Rahatoimikamarin mielestä oli tärkeää, että urakkatöitä järjestäviä määräyksiä saatiin aikaan, mutta kamari esitti, että kysymys kokonaisurakkajärjestelmän jälleen käytäntöön ottamisesta ei aiheuttaisi muuta toimenpidettä kaupunginvaltuuston puolelta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) 36 äänellä 11 vastaan rahatoimikamarin ehdotuksen. Vähemmistö halusi lausuttavaksi, että valtuusto periaatteessa oli sitä mieltä, että kokonaisurakkajärjestelmää on käytettävä, minkätähden kaupungin yleisten töiden hallitusta olisi kehoitettava valmistelemaan asiat niin, että urakka kävisi mahdolliseksi.

Kaupungin lämmityslaitosten valvonta.

Useiden kaupungin laitosten syksyn kuluessa anottua polttoainemäärärahansa korottamista ja rahatoimikamarin tämän johdosta hankittua Suomen höyrykattilayhdistyksen lausunnon ehdotti kamari lokakuun 19:tenä päivätyssä kirjelmässä, että kaupungin lämmityslaitosten katsastus olisi annettava toimeksi höyrykattilayhdistykselle, joka oli ilmoittanut suostuvansa tämän ottamaan huolekseen,

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — [2]) Valt. pöytäk. 24. 10. 9 §.

että jäsenmaksu yhdistykselle vastedes suoritettaisiin kunkin laitoksen ja viraston polttoainemäärärahasta sekä että vuodeksi 1916 kaupunginvaltuuston käyttövaroista myönnettäisiin määräraha kaupungin lämmityslaitosten valvonnan toimittamiseksi Suomen höyrykattilayhdistyksen toimesta yhdistyksen laatiman ehdotuksen mukaisesti. Kaupunginvaltuusto hyväksyi esityksen ja myönsi [1]) tarkoitukseen 2,940 markkaa.

Lisämääräraha uuden kulkutautisairaalan rakennustöitä varten.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 15 päivänä 1914 havainut, että kaupungin uuden kulkutautisairaalan rakennuskustannukset olivat tuntuvasti ylittäneet valtuuston hyväksymät rahamäärät, sekä asiaa tutkimaan asettanut erikoisvaliokunnan [2]), antoi valiokunta valtuustolle huhtikuun 18:ntena päivätyn mietinnön [3]) asiasta.

Tehtyään tarkoin selkoa sairaalan rakennushistoriasta sekä valaistuaan rakennustoimikuntaa ja rakennustarkastusta vastaan tehtyjä muistutuksia huomautti valiokunta, että rakennuskustannusten kokonaissumma, joka lähes 20 %:lla ylitti kustannusarvion, oli tosin runsas, mutta jos otettiin huomioon suoritetun rakennustyön laatu ja kalliit erikoislaitteet, ei sitä käynyt pitäminen kohtuuttoman suurena. Valiokunnan mielestä oli epäiltävää, olisiko kokonaisurakka ollut edullisempi. Pääsyinä määrärahan ylitykseen olivat rakennusaikana tehdyt huomattavat poikkeukset vahvistetusta rakennusohjelmasta. Kaupunginvaltuuston myönnytystä hankkimatta oli rakennusyrityksessä toimeenpantu melko suuria muutos-, parannus- ja laajennustöitä, ja sairaalaryhmään, jossa vahvistetun suunnitelman mukaan olisi tullut olla tilaa noin 200 potilaalle, sopi nykyisessä kunnossaan 250 sairassijaa. Rakennustoimikunnan toimintaa vastaan tehdyt muistutukset eivät valiokunnan mielestä olleet omiansa perustelemaan epäluottamus- tai moitelausetta kaupunginvaltuuston puolelta, vielä vähemmän vahingonkorvauskanteen nostamista toimikuntaa vastaan. Mutta tästä rakennusyrityksestä saatu kokemus näytti monessa kohden olevan käytettävä hyväksi kunnan vastaisissa rakennusyrityksissä tuollaisten erehdysten uusiutumisen välttämiseksi.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [4]) lisätty kaupunginvaltuusto:

1911 vuoden obligatiolainasta osoittaa sekä Smk 712,779: 03 lisäykseksi kaupungin uuden kulkutautisairaalan rakennusmäärärahaan että Smk 121,532: 96 lisäykseksi mainitun sairaalan kaluston ostomäärärahaan eli yhteensä Smk 834,311: 99; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia asianmukaisen vahvistuksen mainitulle päätökselle.

---

[1]) Valt. pöytäk. 21. 11. 11 §. — [2]) Ks 1914 vuod. kert. siv. 37 ja 38. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [4]) Valt. pöytäk. 16. 5. 1 §.

K. senaatti vahvisti nämä päätökset elokuun 15 päivänä, mistä maistraatti kirjelmässä saman kuukauden 30 päivältä ilmoitti [1]) valtuustolle.

Vahvistaessaan 1917 vuoden menosäännön merkitsi [2]) kaupunginvaltuusto siihen Smk 421,579: 03 uutta kulkutautisairaalaa sekä Smk 121,532: 96 sen kalustoa varten.

Ehdotus kliinillisen opetuksen antamisesta Marian sairaalassa.

Kun riittävän tilaisuuden hankkiminen lääketieteen ylioppilaille kliinillisen opetuksen saamiseen yliopiston klinikoissa oli kohdannut vaikeuksia, oli lääkintöhallitus tiedustellut, suostuisiko ja millä ehdoilla Helsingin kunta Maria sairaalan sisätautien osastolta toistaiseksi luovuttamaan noin 50 sairassijaa eri osastoksi, jossa kliinillistä opetusta annettaisiin yliopistossa lääketiedettä opiskeleville.

Terveydenhoitolautakunnan ja Marian sairaalan johtokunnan lausuntojen mukaisesti päätti [3]) kaupunginvaltuusto evätä esityksen, mutta oli lääkintöhallitukselle ilmoitettava, että valtuuston puolelta estettä kohtaamatta voitaisiin toistaiseksi lukukausien ajaksi 20 lääketieteenylioppilaalle järjestää tuollainen opetus sairaalan sisätautien osastolla mainitun osaston ylilääkärin johdossa ja sillä edellytyksellä, ettei sairaanhoito siitä kärsinyt eikä kaupungille koitunut menoja ja että kaupunginviranomaiset hyväksyivät sairaalassa ehkä tarpeelliset rakennus- ja sisustustyöt ja ne teetettiin kaupungin toimesta valtion kustannuksella, minkä ohessa kaupunki suostui siihen että, jos ylilääkärille syystä tai toisesta myönnettiin virkavapautta semmoiseen aikaan vuodesta, jolloin opetusta jatkui, hänen virkaansa hoitamaan määrättiin ainoastaan sellainen lääkäri, jonka yliopiston lääkeopillinen tiedekunta hyväksyi.

Vähäisiä muutostöitä Humaliston sairaalassa.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä syyskuun 28 päivältä tehdystä esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,750 markkaa erään sairaalan palvelijatarten asuman Humaliston sairaalan huoneen sisustamiseksi astiainpesu- ja puhdistushuoneeksi, jonka sijaan palveluskunnalle olisi läheisyydestä vuokrattava huone, jonka vuokran maksuksi oli 1917 vuoden menosääntöön merkittävä 270 markkaa.

Kivelän sairaalan rakennustyöt.

Kivelän sairaalan ylilääkärin anottua määrärahaa eräitä sairaalan rakennustöitä varten ja rahatoimikamarin kirjelmässä syyskuun 18 päivältä puollettua hänen ehdotustaan päätti [5]) kaupunginvaltuusto osoittaa 10,960 markkaa erään aikaisemmin kelvottomaksi julistetun mielenvikaisten hoitorakennuksen sisustamiseen vuonna 1916 sairaalan yöhoitajatarten ja renkien asunnoiksi sekä 2,200 markkaa alilääkärin ja erään osastohoitajattaren asuman rakennuk-

[1]) Valt. pöytäk. 12. 9. 8 §. — [2]) S:n 29. 12. 20 §. — [3]) S:n 24. 10. 3 §. — [4]) S:n 24. 10. 13 §. — [5]) S:n 26. 9. 11 §.

sen korjauksiin. Tämä kaikkiaan 13,160 markan määräraha oli maksettava valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha Nickbyn mielisairaalaa varten.

Kirjelmässä tammikuun 12 päivältä ilmoitti maistraatti, että k. senaatti oli saman kuukauden 4 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston marraskuun 2 päivänä 1915 tekemän päätöksen [1]) osoittaa 1911 vuoden obligatiolainasta 240,000 markan lisämäärärahan Nickbyn mielisairaalaa varten.

Uusia sairassijoja Nickbyn mielisairaalaan.

Mielisairaiden lukumäärän suuren lisääntymisen johdosta esitti terveydenhoitolautakunta kirjelmässä helmikuun 17 päivältä, että Nickbyn mielisairaalaan järjestettäisiin 30 uutta sairassijaa. Tähän myöntyen osoitti [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 12,500 markkaa sijain kuntoonpanettamiseksi sekä 10,000 markkaa niiden voimassa pitämiseksi kuluvana vuonna.

Samalla annettiin terveydenhoitolautakunnan toimeksi selvittää, kävikö ja missä määrin kaupungin sairaaloissa edelleen lisääminen tuollaisten sairassijain lukua. Lautakunta antoi erään komitean tehtäväksi valmistella asiaa sekä lähetti sitten komitean antaman mietinnön [3]) kaupunginvaltuustolle. Mietinnössä huomautettiin, että Kivelän sairaalan sairassijalukua ei voitu melko suuritta kustannuksitta lisätä 160 enemmäksi, niinkuin laitoksen vuosirahasäännössä oli vahvistettu. Sitä vastoin olisi mahdollista Nickbyn mielisairaalaan, tekemällä vähäisiä muutoksia kahteen paviljonkiin, saada 46 uutta sijaa. Näistä muutostöistä sekä lisähenkilökunnan asuinhuoneistojen sisustamisesta oli laskettu olevan kustannuksia 33,350 markkaa, mutta jättämällä muuan höyryjohto teettämättä voitaisiin ne vähentää 26,750 markkaan. Kaluston ja vaatekappalten ostoon tarvittaisiin 24,700 markkaa. Lopuksi olisi uusien sijain laittamisesta seurauksena, että henkilökuntaakin täytyisi lisätä, ja oli komitea havainnut, että ainakin yksi lääkäri, neljä hoitajaa ja kaksi palvelijaa olisi asetettava, sekä laskenut uusista sijoista olevan vuosimenoja Smk 31,954: 95. Toukokuun 25 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari puolsi näitä ehdotuksia.

Kaupunginvaltuusto myönsi [4]) pyydetyt määrärahat. 1917 vuoden menosääntöön merkittiin [5]) puheenalaisen sairaalan muutos- ja täydennystöitä varten 26,750 markkaa.

Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala.

Terveydenhoitolautakunnan ja rahatoimikamarin esitysten johdosta päätti [6]) kaupunginvaltuusto:

että Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala, jossa oli tilaa 26 potilaalle, pidetään avoinna syyskuun 1 päivästä 1916 kesäkuun 1 päivään 1917;

[1]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 32; valt. pöytäk. 25. 1. 6 §. — [2]) Valt. pöytäk. 28. 3. 11 §. — [3]) Pain. asiakirj. n:o 32. — [4]) Valt pöytäk. 6. 6. 12 §. — [5]) S:n 29. 12. 20 §. — [6]) S:n 6. 6. 14 §.

että puheena olevaa tarkoitusta varten myönnetään vuonna 1916 tarpeellinen määräraha 17,020 markkaa eli 4,255 markkaa kuukaudessa;

että mainitut varat maksetaan valtuuston käyttövaroista; sekä

että terveydenhoitolautakunnan tulee laatiessaan erkoisbudjettiehdotustaan vuodeksi 1917 siihen merkitä mainittua sairaalaa varten tarpeellinen määräraha.

1917 vuoden menosääntöön merkitsi [1]) kaupunginvaltuusto budjettia järjestellessään 24,445 markkaa sairaalan voimassapitoon mainitun vuoden alkupuoliskolla.

Kunnallisen teurastamon rakennustöiden keskeyttäminen.

Kirjelmässä huhtikuun 7 päivältä oli kunnallisen teurastamon rakennustoimikunta kustannusten suuren kohoamisen ja eräiden konelaitteiden saantivaikeuden johdosta esittänyt, että kunnallisen teurastamon rakennustyö keskeytettäisiin siksi, kunnes säännölliset olot ovat palautuneet, ja samalla anonut valtuutta vastedes saada kaupunginvaltuustolle ehdottaa niitä toimenpiteitä, joita teurastamon väliaikainen järjestäminen lähiaikoina vaati [2]). Terveydenhoitolautakunnankin puollettua tätä esitystä myöntyi [3]) kaupunginvaltuusto siihen.

Uusia kunnallisia työväenasuntoja.

Kirjelmässä [4]) syyskuun 6 päivältä kannatti rahatoimikamari sosialilautakunnan saman kuukauden 2 päivänä tekemää esitystä, että kunta yhä pakottavammaksi käyvän asuntohädän johdosta heti ryhtyisi rakennuttamaan asuntoja etusijassa lapsirikkaille työläisperheille, joilla oli kotipaikkaoikeus kaupungissa. Suunnitellun kunnallisen vuokra-asuntoryhmän paikaksi ehdotettiin kaikkiaan 7,848.5 m²:n laajuista Vallilan korttelia n:o 558, missä valmis katu viemäri- ja vesijohtoineen jo oli olemassa. Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Vallilan korttelissa n:o 558 oleville, pienten asuinrakennusten paikaksi aiotuille tonteille, jotka siten erotetaan kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 Vallilan alueelle vahvistaman uuden rakennusjärjestyksen alaisuudesta ja alueen laajentamista varten samalla kertaa vahvistetusta tontinjaoituskaavasta, heti rakennutetaan ryhmä työväenasuntoja laadittujen asema- ja luonnospiirustusten mukaan;

että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen valvoa puheena olevaa rakennusyritystä ja teettää sen sopivimmaksi harkitsemansa rakennustavan mukaisesti;

että edellä mainittuun tarkoitukseen myönnetään 567,500 markkaa sekä vastedes ensintulevan vuoden budjettia käsiteltäessä harkitaan, onko ja minkä verran määrärahaa tätä tarkoitusta varten merkittävä 1917 vuoden menosääntöön; sekä

---

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 20 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — [3]) Valt. pöytäk. 30. 5. 14 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 37.

että sosialilautakunta saa toimekseen aikanansa kaupunginvaltuustolle antaa lähemmän ehdotuksen uusien työväenasuntojen hoitamisesta, pääasiallisesti edellä esitettyjen perusteiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) nämä ehdotukset.

Sittemmin teki sosialilautakunta kirjelmässä lokakuun 26 päivältä esityksen edellä mainittujen asuntojen hoitamisesta. Lautakunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) kaupunginvaltuusto antaa Vallilan uusien kunnallisten työväenasuntojen hoidon sosialilautakunnalle ja sen kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostolle toimitettavaksi tätä varten vahvistetun johtosäännön [3]) mukaan, kuitenkin lisäämällä sen 5 §:än seuraavat, puheenalaisten uusien työväenasuntojen huoneistojen vuokrauksessa noudatettavaa järjestystä koskevat erikoismääräykset:

Vuokrattaessa kaupunginvaltuuston syyskuun 12 päivänä 1916 tekemän päätöksen johdosta Vallilan alueen kortteliin n:o 558 rakennetuissa työväenasunnoissa olevia huoneistoja määrätään asunnontarvitsijain järjestysvuoro tuollaisen asunnon saamiseen siihen katsomatta, ovatko he kunnan töissä vai ei, kuitenkin huomioon ottaen:

1) että hakijalla on kotipaikkaoikeus tässä kaupungissa ja kuinka kauan hän on täällä asunut;

2) että lapsirikkailla perheillä on etuoikeus suhteellisesti perheen suuruuden mukaan; sekä

3) että perheolojen muutoin ollessa samanlaiset etusija annetaan sellaiselle vaivaisapua saamattomalle perheelle, jonka on omatta syyttänsä täytynyt muuttaa pois aikaisemmasta huoneistostaan tai joka asuu huoneistossa, jonka asuntotarkastus julistaa perheelle epätyydyttäväksi.

Järjestellessään 1917 vuoden budjettia merkitsi [4]) kaupunginvaltuusto siihen, jotta rahamäärä voitaisiin suorittaa lainavaroista, näitä asuntoja varten 567,500 markkaa ja hyväksyi samalla rahatoimikamarin aikaisemman esityksen [5]) toimenpiteisiin ryhtymisestä lisättyjen kaupunginvaltuusmiesten valitsemiseksi käsittelemään kysymystä tämän määrärahan myöntämisestä.

Uusi kansakoulutalo Topeliuskadun varrelle XIV kaupunginosan pohjoisosaan.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli vuonna 1915 kehoittanut [6]) kaupungin yleisten töiden hallitusta yleispiirtein hyväksyttyjen luonnospiirustusten pohjalla teettämään pääpiirustukset kustannusarvioineen uuden koulutalon rakennuttamiseksi ruotsinkielisiä kansakouluja varten, oli hallitus kehoittanut kaupunginarkkitehtiä ryhtymään mainitussa kohden tarpeellisiin toimenpiteisiin sekä samalla ottamaan harkittavaksi, eikö rakennuskustannuksia voitaisi tuntuvasti supistaa, siinä tapauksessa että luonnospiirustuksissa edelly-

[1]) Valt. pöytäk. 12. 9. 22 §. — [2]) S:n 7. 11. 18 §. — [3]) Ks. 1915 vuod. kert. siv 36. — [4]) Valt. pöytäk. 29. 12. 20 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj n:o 42. — [6]) Valt. pain asiakirj. n:o 7 vuod. 1915.

tetty korkea ullakko ainakin osittain sisustettaisiin luokkahuoneiksi. Tämän tehtävän täyttääkseen oli kaupunginarkkitehti sittemmin laatinut ja hallituksen tarkastettavaksi antanut pääpiirustukset silloisten hintain pohjalla laskettuine kustannusarvioineen puheena olevaa rakennusyritystä varten kaksin vaihtoehdoin, A ja B, joista hallitus puolsi vaihtopuolista ehdotusta A toteutettavaksi. Kirjelmässä tammikuun 17 päivältä 1916 [1]) rahatoimikamarikin yhtyi tähän ehdotukseen.

Koulutalon paikaksi oli siinä ehdotuksessa, johon edellä kerrottu kaupunginvaltuuston päätös perustui, mainittu tähän tarkoitukseen varattu alue, kortteli n:o 516, järjestettynä kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman, mutta kaupunginvaltuuston hyväksymistä toistaiseksi kaipaavan XIV kaupunginosan pohjoisosan asemakaavan muutosehdotuksen mukaan. Edelleen tutkittuaan paikan pintamuodostusta oli kaupunginasemakaava-arkitehti kuitenkin esittänyt uuden kaupunginasemakaavan muutosehdotuksen, jonka mukaan koulutontti siirtyisi hiukan luoteisempaan, joten tontille saataisiin tasaisempi ala. Vaikkei tämä jälkimmäinenkään asemakaavan muutosehdotus vielä ollut saavuttanut kaupunginvaltuuston hyväksymistä, oli hallitus ja rahatoimikamarikin katsonut olevan puoltaminen viimeksi ehdotettua koulutalon paikkaa.

Itse koulutaloon nähden huomautti rahatoimikamari seuraavaa:

Ehdotus A, joka oli laadittu kaupunginvaltuuston maaliskuun 2 päivänä 1915 hyväksymäin luonnospiirustusten mukaisesti, käsitti 10 luokkahuonetta, joiden suuruusmitat olivat 6.5 m. × 9.5 m. × 3.8 m., voimistelusalin, joka samalla oli rukous- ja juhlasali ja jonka mitat olivat 11 m. × 18 m., sekä 3.6 leveät välikäytävät. Kellarikerroksessa olivat vahtimestarin huoneisto, oppilaiden ruokasali ja keittiö, kattilahuone, polttoaineiden säilytyshuone y. m. taloushuoneet.

Ehdotus B, joka oli laadittu hallituksen aloitteesta, tarkoitti, niinkuin mainittiin, rakennuskustannusten huojistamista käyttämällä ullakkotilaa luokkahuoneiksi. Siinä mielessä oli ehdotuksessa A oleva pohja- ja kellarikerros poistettu, paitsi kattila- ja polttoainehuoneita, ja sen sijaan vahtimestarin huoneisto sekä ruokailuosasto sijoitettu ensimmäiseen kerrokseen. Luokkahuoneiden luku oli kumpaisessakin ehdotuksessa sama, ja tämä tulos oli saavutettu siten, että ehdotuksessa B oli ullakolle sijoitettu 2 luokkahuonetta, 2 tarveainehuonetta sekä laulu- ja piirustussali.

Rakennusyrityksen kustannukset oli luonnospiirustuksia seuranneessa arviossa laskettu 337,000 markaksi, jota paitsi koulun pihamaan tasoituksesta olisi kustannuksia 13,200 ja aitaamisesta

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10.

1,360 markkaa. Nyt laadittujen uusien kustannusarvioiden mukaan olisi kustannuksia ehdotuksesta A 358,000 ja ehdotuksesta B 353,000 markkaa, joihin summiin tulisivat lisäksi edellä mainitut tasoitus- ja aitauskustannukset. Sen seikan että nyt lasketut kustannukset ylittivät aikaisemmat määrät 21,000 ja 16,000 markalla mainitsi kaupunginarkkitehti yksinomaan johtuvan eräiden tärkeiden rakennusaineiden luonnottomasta hinnannoususta. Rakennusyrityksen kustannusten kohoamista oli hiukan voitu vähentää suunnittelemalla rakennuksen sisustus jossain määrin vaatimattomammaksi.

Molempain vaihtopuolisten ehdotusten keskinäinen vertailu osoitti, että kustannusten ero oli ainoastaan 5,000 markkaa, minkätähden ehdotus A oli ehdottomasti edullisempi, varsinkin kun ehdotusta B haittasivat eräät hankaluudet. Sekä kaupungin yleisten töiden hallitus että rahatoimikamari sentähden esittivät ehdotuksen A pantavaksi työn pohjaksi.

Rakennustyön alkamisaikaan nähden oli kansakouluntarkastaja A. Lilius lausunut erittäin toivottavaksi, että työ aloitettaisiin niin varhain, että koulutalo voitaisiin ottaa käytäntöön syyslukukauden 1917 alusta, jotta ruotsinkielisissä kansakouluissa vallitseva suuri tilanpuute poistuisi ja väljempää tilaa saataisiin Kammiokadun suomenkieliseenkin kansakouluun, mihin muutamia ruotsinkielisiä luokkia oli sijoitettu. Rahatoimikamarin mielestä oli sentähden suotavaa, että eräitä rakennusyrityksen valmistustöitä voitaisiin toimittaa jo kuluvana talvena. Sitä tarkoitusta varten oli kuluvan vuoden menosäännössä käytettävänä 100,000 markkaa ja 1917 vuoden menosääntöön oli merkittävä määräraha rakennustyön loppuunsaattamiseksi.

Kaupunginvaltuusto yhtyi rahatoimikamarin ehdotukseen ja päätti [1]):

hyväksyä ehdotuksen A noudatettavaksi rakennettaessa kaupungin ruotsinkielisille kansakouluille koulutaloa XIV kaupunginosan pohjoisosaan; sekä

kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta viivyttelemättä ryhtymään valmistaviin töihin rakennusyrityksen toteuttamiseksi.

Kansakoulurakennukset ja majoitus.

Rahatoimikamarin maaliskuun 6 päivänä tekemästä esityksestä päätti [2]) kapunginvaltuusto, sen johdosta että lisää huoneistoja tarvittiin majoitustarkoituksiin:

venäläisen sotaväen majoittamiseksi luovuttaa Eläintarhan- ja Annankadun kansakoulutalot, jotka sentähden oli tyhjennettävä;

oikeuttaa rahatoimikamarin, kun vastedes esitettiin vaatimuksia huoneistojen välittömästä luovuttamisesta sotaväen majoittami-

[1]) Valt. pöytäk. 22. 2. 17 §. — [2]) S:n 9. 3. 1 §.

seksi eikä rahatoimikamari voinut niitä muulla keinoin täyttää eikä kaupunginvaltuusto ehtinyt kokoontua asiasta päättämään, tarpeen mukaan käyttämään kaupungin muitakin kansakouluja;

valtuuttaa kaupungin kansakoulujenjohtokunnat tarpeen vaatiessa vuokraamaan kouluille huoneistoja; sekä

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi, sittenkuin kaupungin yleisten töiden hallitus oli laatinut ehdotuksen majoitusparakkien rakennuttamiseksi, siitä tehdä esityksen kaupunginvaltuustolle.

Sittenkuin ehdotus parakkiryhmän rakennuttamisesta Pakaan alueelle oli saanut raueta ja kaupunginvaltuusto päättänyt [1]) hankkia majoitushuoneistoja edelleen luovuttamalla kansakoulutaloja tähän tarkoitukseen, kehoitettiin kansakoulujenjohtokuntia koettamaan vuokrata kouluille lisää huoneita lukuvuodeksi 1916—17 ja sen ohessa käyttämään oppikoulujen huoneistoja, sikäli kuin valtio niitä asetti kansakouluhallinnon käytettäväksi.

Sittemmin myöntyi [2]) valtuusto edelleen rahatoimikamarin esitykseen, että Neljännen linjan ja Ruusulankadun varrella olevat kansakoulutalot saataisiin tarpeen mukaan osoittaa kaupunkiin saapuvan venäläisen sotaväen majoituspaikoiksi ja panettaa kuntoon sekä että tämän johdosta saataisiin kansakouluille vuokrata uusia huoneistoja.

Uusien kansakoulutalojen rakennuttaminen.

Majoituskysymysten yhteydessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta koettamaan jouduttaa Topeliuskadun kansakoulutalon rakennustyötä, niin että talo mikäli mahdollista 1917 vuoden alusta voitaisiin pääasiassa luovuttaa tarkoitukseensa. Samalla kehoitettiin kansakoulunjohtokuntia valmistelemaan kysymyksiä uuden kansakoulutalon rakennuttamisesta Kasarminkadun kansakoulutalon sijaan sekä Annankadun kansakoulutalon uudistamisesta ja ehdollisesta korottamisesta.

Topeliuskadun kansakoulutaloa varten merkittiin [4]) 1917 vuoden menosääntöön 258,000 markkaa.

Lisämääräraha Eläintarhankadun kansakoulutaloa varten.

Kirjelmässä marraskuun 16 päivältä rahatoimikamari mainitsi, että erinäisten betonitöiden teettämiseksi Eläintarhankadun kansakoulutalossa oli 20,000 markkaa siirretty vuoteen 1916, mutta että tämä rahamäärä ei ollut riittänyt, vaan oli syntynyt vajausta Smk 416: 45. Valtuusto päätti [5]) pyydetyn lisäyksen myöntää käyttövaroistaan.

Töölön- ja Punavuorenkadun kansa-

Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan marraskuun 17 päivänä 1915 tekemän esityksen johdosta päätti [6]) valtuusto sähkövalaistuksen otettavaksi käytäntöön Töölön- ja Punavuorenkadun

[1]) Ks. painettua salaista valiokunnan mietintöä kesäk. 3 päivältä; valt. pöytäk. 6. 6. 29 §. — [2]) Valt. pöytäk. 12. 12. 13 §. — [3]) S:n 6. 6. 29 §. — [4]) S:n 29. 12. 20 §. — [5]) S:n 12. 12. 4 §. — [6]) S:n 25. 1. 19 §.

koulutalojen sähkövalaistus.

kansakoulutaloissa sekä myönsi tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 5,100 markkaa.

Kallion kansakoulun lämpöjohdot.

Kallion kansakoulun lämpöjohtojen muutos- ja täydennystyötä varten, sen johdosta että nämä johdot eivät pakkasen vallitessa toimineet tyydyttävästi, myönsi [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,200 markan määrärahan.

Huoneisto työväenopiston molemmille osastoille.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli antanut erään valiokunnan toimeksi valmistella kysymystä huoneiston hankkimisesta työväenopistolle [2]), antoi valiokunta asiasta joulukuun 21:ntenä 1915 päivätyn mietinnön [3]) ja huomautti siinä, että opiston paikaksi ehdotettu Franzénkadun tontti n:o 13 oli pinta-alaan, laatuun ja asemaan nähden tähän tarkoitukseen täysin sopiva. Mikäli kaupungin kehitys pohjoiseen päin jatkui, sikäli oli tämä paikka muodostuva keskustaksi Kalliossa, missä väestö pääasiallisesti oli suomea puhuvaa. Kulkuyhteyksien ja -väyläin puolesta paikka niinikään oli onnellisesti valittu, se kun sijaitsi vastaisen suuren pääväylän, Helsinginkadun, vierellä ja likellä raitiotietä. Kohdakkoin kulkuyhteys yhäkin paranisi, kun raitiotie rakennettiin Helsinginkadulle, jolloin rakennus sijaitsi aivan raitiotielinjan vierellä. Sitä vastoin valiokunnan mielestä työväenopiston toiminnan sijoittaminen tänne vaikuttaisi haitalliseti ruotsinkieliseen opetukseen, sillä ruotsia puhuvaa väestöä asui etusijassa I—IX kaupungiosassa, jota vastoin se X—XII kaupunginosassa oli vaan vähäisenä osana. Tämän johdosta valiokunta ehdotti opistotalon rakennettavaksi suppeamman ohjelman mukaan. Sen sijaan olisi Rikhardinkadun varrella oleva kaupunginkirjastotalo sisustettava ruotsinkielisen työväenopetuksen huoneistoksi pysyttämällä haarakirjasto ensi kerroksessa, minkä johdosta pääkirjaston uuden talon rakennuttamista olisi joudutettava. Korkeamman työväenopetuksen täydellistä jakoa kielellisellä pohjalla ei tämän johdosta toimeenpantaisi, vaan olisi Rikhardinkadun varrella olevassa talossa tarpeen vaatiessa suotava sijaa suomenkielisellekin työväenopetukselle ja samaten Kallion työväenopistossa sijaa ruotsinkielisellekin opetukselle.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [4]):

Rikhardinkadun varrella olevan kansankirjastotalon niin pian kuin mahdollista tarpeelliselta osalta luovutettavaksi työväenopiston, etusijassa sen ruotsinkielisen osaston huoneistoksi; sekä

kehoittaa rahatoimikamaria ottamaan valmisteltavaksi kysymyksen uuden talon rakennuttamisesta kaupungin pääkirjastolle.

---

[1]) Valt. pöytäk. 2. 5. 6 §. — [2]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 37 ja 38. — [3]) Valt. pain. asiakirj. vuod. 1915 n:o 50. — [4]) Valt. pöytäk. 25. 1. 9 §.

Tavaravajain rakennuttaminen Santa- ja Busholmaan.

Sen johdosta että sangen huomattava osa tavarasuojatilaa oli käytetty merisotilasviranomaisten ja sotaväen tarpeisiin, ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä kesäkuun 13 päivältä [1]), että varsin luultavasti ainoastaan vähäinen osa Helsinkiin saapuvista tavaroista voitiin panna tavarasuojiin Helsingin kaupungin alueella. Kamari oli sentähden käynyt rakennuttamaan tavaravajaa ja esitti, että kaupunginvaltuusto tämän toimenpiteen hyväksyen päättäisi:

että aluksi 1,600 m²:n laajuinen tavaravaja rakennetaan Busholman kortteliin n:o 249 arviolta 40,000 markan kustannuksilla;

että, jos olot välttämättä vaativat, lisäksi yksi tai kaksi tavaravajaa rakennetaan Santa- ja Busholmaan rahatoimikamarin harkittua asiaa yksissä neuvoin kaupungin muonitustoimikunnan kanssa; sekä

että tästä johtuvat kustannukset aluksi pannaan maksettaviksi sotatilan aiheuttamia kustannuksia nimiseltä tililtä sekä vastedes ensi vuoden budjettia käsiteltäessä harkitaan, onko ja minkä verran määrärahaa tätä tarkoitusta varten merkittävä 1917 vuoden menosääntöön.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [2]) tähän rahatoimikamarin esitykseen elokuun 1 päivänä, sillä lisäyksellä että toisessa ponnessa mainitun tavaravajan sai rakennuttaa, jos olot lähimpinä aikoina välttämättä vaativat, mutta että kysymys muutoin oli alistettava valtuuston tutkittavaksi ensi syysistuntokaudella.

Valtuuston kokouksessa syyskuun 12 päivänä ilmoitti rahatoimikamari, että ensimmäisessä edellä esitetyistä ponsista mainittu tavaravaja oli kesän kuluessa rakennettu sekä oli Helsingin makasiiniosakeyhtiön hoidettavana ja annettu vuokralle. Samalla kamari ilmoitti, että rakennuskonttori oli saanut toimekseen heti rakennuttaa toisen yhtä avaran ja saman hintaisen tavaravajan. Valtuusto hyväksyi [3]) tämän toimenpiteen, ja oli kustannukset tilitettävä edellä mainitulla tavalla.

Sittemmin teki rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 9 päivältä esityksen vieläkin yhden tavaravajan rakennuttamisesta, ja oli kamari, katsoen odotettavina oleviin epäsuotuisiin säihin, kaupunginvaltuuston päätöstä odottamatta käskenyt heti aloittaa työn. Tavaravajan pinta-ala oli 2,000 m² ja arvioidut kustannukset 60,000 markkaa. Kaupungivaltuusto hyväksyi [4]) tämän toimenpiteen samoin ehdoin kustannuksiin nähden, kuin kolmannessa edellä esitetyistä ponsista on mainittu.

Budjetinjärjestelyssä merkittiin [5]) 1917 vuoden menosääntöön

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 35. — [2]) Valt. pöytäk. 1. 8. 9 §. — [3]) S:n 12. 9. 10 §. — [4]) S:n 21. 11. 8 §. — [5]) S:n 29. 12. 20 §.

kutakin edellä mainittua tavaravajaa varten 42,000, 45,000 ja 60,000 markkaa.

Tavaravaja Katajanokalle.

Rahatoimikamarin maaliskuun 6 päivänä tekemän esityksen johdosta päätti [1]) kaupunginvaltuusto sotaväen tarpeita varten Katajanokalle rakennuttaa noin 2,000 m²:n laajuisen tavaravajan, ja oli menot kirjaan pantava edellä mainitulla tavalla.

Tavarasuojan osto Hietaniemeltä.

Rahatoimikamarin huhtikuun 17 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) kaupunginvaltuusto hyväksyä kamarin toimenpiteen 13,500 markan hinnasta sotaväen tarpeisiin käytettäväksi ostaa Hietaniemelle vievän tien varrella sijaitsevan tavarasuojan sekä myöntää sen sisustamiseen 5,000 markkaa.

Tavarasuojan teettäminen Vallilaan.

Niinikään päätti [3]) kaupunginvaltuusto, hyväksymällä rahatoimikamarin valmistavat toimenpiteet lisätilan hankkimiseksi sotaväen muonavarastoille, Vallilan kortteliin n:o 534 rakennuttaa tavarasuojan, jonka lattiapinta olisi 3,000 m². Tätä tarkoitusta varten merkittiin [4]) 1917 vuoden menosääntöön 50,000 markkaa.

Leipomorakennuksen y. m. teettäminen Pakaan alueelle.

Leipomorakennuksen ynnä jauhosuojan ja asuntoparakin rakennuttamiseksi Pakaan alueelle sotaväen tarpeisiin myönsi [5]) kaupunginvaltuusto 28,000 markkaa samanlaisin ehdoin [6]) kirjanpitoon nähden, kuin edellä on mainittu tavaravajain rakennuttamisesta.

Ehdotus sotilasparakkien rakennuttamisesta.

Kaupunginvaltuustolta saamansa tehtävän [7]) mukaisesti teki rahatoimikamari kirjelmässä toukokuun 4 päivältä esityksen parakkien rakennuttamisesta Pakaan alueelle sotilasmajoitusta varten. Miehistön keittiö-, ruokasali- ja pesutupaparakkien ynnä likakaivojen ja ulkohuoneiden rakentamisesta oli laskettu olevan kustannuksia 590,000 markkaa, katujen tarpeellisesta tasoituksesta ja viemärijohtojen teettämisestä 168,000 markkaa, rakennuksiin tehtävistä vesi- ja viemärijohdoista 35,000 markkaa, sähkövalojohdoista 25,000 markkaa sekä kahdesta kanslia- ja vartijahuoneparakista 36,000 markkaa eli yhteensä 854,000 markkaa.

Asiaa valmistelemaan asetti [8]) valtuusto valiokunnan, johon valittiin herrat Lindberg, Norrmén, V. T. Rosenqvist, Schybergson ja Tarjanne sekä kansakouluntarkastajat A. Lilius ja M. Pesonen. Kesäkuun 3:ntenä päivätyssä mietinnössään valiokunta katsoi olevan epätietoista, riittikö arvioitu kustannusmäärä silloisissa oloissa, eikä halunnut puoltaa niin kalliin rakennusyrityksen toteuttamista, koska oli epätietoista, minkälaisiksi olot muodostuivat syksyyn mennessä. Valiokunta oli sitä mieltä, että ehdotettuja parakkeja rakennustapansa, tulenvaarallisuutensa y. m. johdosta tuskin voitaisiin käyttää mainittuun tarkoitukseen, varsinkin kun ne jonkin ajan oltuaan

[1]) Valt. pöytäk. 9. 3. 1 §. — [2]) S:n 2. 5. 25 §. — [3]) S:n 16. 5. 22 §. — [4]) S:n. 29. 12. 20 §. — [5]) S:n 2. 5. 26 §. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 45. — [7]) Ks. tätä kert siv. 43. — [8]) Valt. pöytäk. 16. 5. 23 §.

käytännössä tuskin olisivat siinä kunnossa, että niitä suuritta kustannuksitta voitaisiin käyttää muihin tarkoituksiin. Viitaten Tampereella saavutettuun kokemukseen, missä parakkeja oli rakennettu varsin laajassa mitassa, sekä vaikeuteen saada töitä ajoissa valmiiksi, esitti valiokunta, että parakkisuunnitelma saisi raueta ja että kansakoulujen huoneistotarvetta, niin kauan kuin niiden rakennuksia käytettiin majoitukseen, tyydytettäisiin väliaikaisin toimenpitein.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [1]) kaupunginvaltuusto, että kysymys parakkiryhmän rakennuttamisesta Pakaan alueelle sai raueta ja että kaupungin velvollisuus pitää huoneistoja saatavina sotilasmajoitukseen oli edelleen täytettävä luovuttamalla kansakoulutaloja tähän tarkoitukseen.

Venäläisen meriväen päävahtihuoneisto.

Lähetepäätöksellä tammikuun 22 päivältä oli läänin kuvernööri kehoittanut maistraattia ensi tilassa ryhtymään toimenpiteisiin huoneistojen osoittamiseksi Helsingissä merisotaväkeen kuuluville arestilaisille sekä huoneita vartiomiehistölle ja päivystysupseereille. Asian oltua majoituslautakunnan käsiteltävänä päätti [2]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin tammikuun 28 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti osoittaa ja arvioiduilla 16,000 markan kustannuksilla sisustuttaa kaupungin omistaman Aleksanterinkadun talon n:o 1 venäläisen merisotaväen päävahdiksi sodan aikana, ja oli rahatoimikamaria kehoitettava koettamaan hankkia korvaus kaupungille tästä koituvista kustannuksista.

Vuokrahuoneistot vaivaishoitohallitukselle ja kunnalliselle työnvälitystoimistolle.

Kun vaivaishoitohallitus ja kunnallinen työnvälitystoimisto olivat sijoitettuina vastamainittuun taloon, täytyi niille hankkia uudet huoneistot. Kunnallisen työnvälitystoimiston käytettäväksi saatiin 8,000 markan vuosivuokrasta Helsingin anniskeluosakeyhtiön huoneisto Pikku Robertinkadun talossa n:o 8, vaivaishoitohallitukselle niinikään anniskeluosakeyhtiön huoneisto Itäisen Heikinkadun talossa n:o 1 7,000 markan vuosivuokrasta. Uusiin huoneistoihin muutosta johtuvain kustannusten suoritukseen myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 5,300 ja 1,300 markkaa etuantina; kaupunginkassan tuli etuantina suorittaa ja eri tilille merkitä kaikki nämä kustannukset, ja oli tätä tiliä vastedes hyvitettävä sillä korvauksella, minkä kaupunki ehkä niistä sai.

Sähkövalo ja uudet vesiletkut Vanhankaupungin poliisikonttoriin.

Rahatoimikamarin joulukuun 7 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 950 markkaa sähkövalojohtojen teettämiseksi Vanhankaupungin poliisivartiokonttoriin sekä eräitten uusien vesiletkujen hankkimiseksi sinne.

Erään Vanhankaupungin vajan korjaus.

Erään Vanhassakaupungissa sijaitsevan, kaupungille kuuluvan ja vapaaehtoisen palokunnan palokalujen säilytykseen käytetyn

[1]) Valt. pöytäk. 6. 6. 29 §. — [2]) S:n 8. 2. 12 §. — [3]) S:n 29. 12. 9 §.

vajan korjaukseen myösi [1]) kaupunginvaltuusto 800 markan määrärahan.

Virutushuone Bölen esikaupunkiin.

Fredriksperin viereisen Bölen esikaupungin asukkaiden anomuksen johdosta esitti rahatoimikamari kirjelmässä maaliskuun 27 päivältä, että mainittuun esikaupunkiin rakennettaisiin kunnallinen virutushuone. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [2]) virutushuoneen sijoitettavaksi sikäläisen paloaseman vierelle, kustannukset, 10,000 markkaa, maksettavaksi etuantina kaupunginkassasta, muille virutushuoneille vahvistettua taksaa nuodatettavaksi uudessa virutushuoneessa sekä sen käyttöä ja hoitoa varten 1916 vuoden jälkipuoliskolla osoitettavaksi 2,400 markkaa. Tämän virutushuoneen rakennuttamiseksi merkittiin [3]) 1917 vuoden menosääntöön 10,000 markkaa.

Ent. seurahuoneella olevan höyrykattilalaitteen osto.

Erään tuuletus- ja lämmitystarkotuksiin ent. seurahuoneella käytetyn, leskirouva E. Blomqvistin omistaman putkihöyrykattilan ostoon myönsi [4]) kaupunginvaltuusto 16,500 markkaa ja erinäisten muutostöiden teettämiseksi siinä 550 markkaa,

Uimalaitoksen uudesti rakentaminen.

Busholman uimalaitoksen uudesti rakentamista varten merkittiin [3]) 1917 vuoden budjetinjärjestelyssä 4,500 markan määräraha. Sitä vastoin pidettiin olevissa oloissa mahdottomana rakennuttaa uutta uimahuonetta Uunisaren etelärantaan.

Ainespihan laajentaminen.

Vastamainitussa tilaisuudessa osoitettiin [3]) edelleen 7,000 markkaa kaupungin ainespihan laajentamiseen ja muutostöihin, joka asia oli pantu vireille [5]) sotilasparakkien rakennuskysymyksen yhteydessä.

Tallirakennus puhtaanapitolaitokselle.

Puhtaanapitolaitoksen uutistöiden joukkoon merkittiin [3]) 1917 vuoden menosääntöön tallirakennus 25 hevoselle ynnä tallirengin asunto rakennettaviksi Hietakannaksen alueelle. Määräraha vahvistettiin 30,000 markaksi.

5. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Kaupungin kiinteän omaisuuden katsastusmiehet.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katsastusmiehiksi valitsi [6]) kaupunginvaltuusto agronoomi A. S. Lindholmin ja rakennusmestari A. N. Nybergin sekä heidän varamiehikseen arkkitehti M. Schjerfbeckin ja rakennusmestari W. Ekmanin.

Juomavesijohdon laittaminen.

Sittenkuin herra af Forselles oli kaupunginvaltuuston kokouksessa joulukuun 29 päivänä 1915 tehnyt esitysehdotuksen kaupungin vesilaitoksen täydentämisestä juomavesijohdolla [7]), päätti [8]) val-

[1]) Valt. pöytäk. 10. 10. 4 §. — [2]) S:n 11. 4. 7 §. — [3]) S:n 29. 12. 20 §. — [4]) S:n 26. 9. 5 ja 6 §. — [5]) S:n 9. 3. 1 §. — [6]) S:n 11. 1. 5 §. — [7]) Ks. 1915 vuod. kert. siv 42. — [8]) Valt. pöytäk. 25. 1. 25 §.

tuusto asiaa valmistelemaan asettaa valiokuunan, jäseninä herrat Aschan, av Forselles ja Idman sekä kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitusten edustajat. Valiokunnan pyynnöstä asetti [1]) kaupunginvaltuusto vesijohtolaitoksen käytettäväksi 32,000 markkaa pohjavesitutkimusten jatkamiseksi vuonna 1916. Valiokunta antoi sittemmin mietinnön ja oheenpani selonteon useana vuonna toimitetuista pohjavesitutkimuksista, todeten, ettei niitä vielä ollut loppuun saatettu, sekä ehdottaen, että ne olisi ulotettava Tuusulan järven pohjoispuoliselle alueelle Lohjanselkään asti. Semmoinen tutkimuksen jatkaminen näytti tarpeelliselta ei ainoastaan juomavesijohtoa silmällä pitäen, vaan myös koska jo vähäinenkin pohjavesimäärä olisi hyödyllinen lisänä puhdistettuun Vantaanveteen sen lämpömäärän säätelemiseksi, joka tämän johdosta laskeutuisi kesällä ja kohoaisi talvella.

Kirjelmässä helmikuun 23 päivältä antoi kaupungin teknillisten laitosten hallitus selonteon vesijohtoveden laadusta. Kun terveydenhoitolautakuntakin ilmoitti, että paraikaa toimitettava vedenpuhdistus kloorikalkilla oli bakteeripitoisuuteen nähden osoittautunut tehokkaaksi, ei selonteko aiheuttanut [2]) toimenpidettä kaupunginvaltuuston puolelta.

Pohjaveden hankintatarjous.

Sittenkuin insinööri B. Gagneur oli kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä elokuun 4 päivältä tiedustellut, millä ehdoilla kaupunki suostuisi myöntämään toimiluvan hyvän ja bakteerittoman pohjaveden hankinnalle sekä tarjoutunut tarkoitusta varten perustetun yhtiön välityksellä 30 pennin hinnasta kuutiometriltä vesisäiliöön toimittamaan semmoista vettä, oli rahatoimikamari vesijohtolaitoksen johtajan lausunnon hankittuaan kirjelmässä syyskuun 28 päivältä esittänyt, ettei hakijan ehdotus aiheuttaisi toimenpidettä. Kun Vantaanveden määrä oli runsas, kustannukset siitä vähäiset ja se puhdistettuna nyt oli laadultaan tyydyttävää, ei ollut riittävää syytä luopua tästä vedestä ja ottaa käytäntöön toista, vielä vähemmän antaa sen hankkimista yksityisen yhtiön toimeksi. Edelleen oli valiokunta, joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä vesijohtolaitoksen täydentämisestä juomavesijohdolla, lausunut kaupungin puolesta toimitettujen pohjavesitutkimusten osoittaneen, ettei tarjous antanut riittäviä takeita kaupungin lisääntyvän vedentarpeen tyydyttämisestä. Laskelman mukaan nousisivat kustannukset tällä tavoin hankitusta vedestä noin 45 penniin kuutiometriltä myytyä vettä, jota vastoin aikaisemmin hankitun veden omain kustannusten hinta oli noin 19 penniä kuutiometriltä.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 21; valt. pöytäk. 2. 5. 13 §. — [2]) Valt. pöytäk. 14, 3. 11 §.

Kaupunginvaltuusto päätti [1]), ettei asia aiheuttanut muuta toimenpidettä.

Määrärahoja vesijohtoja varten.

Vahvistaessaan 1917 vuoden menosäännön merkitsi [2]) kaupunginvaltuusto siihen yhteensä 95,400 markkaa seuraavia uutistöitä varten: vesijohto Kangasalantien alle Karstulan- ja Hattulantien välille, Karstulan- ja Rautalammintien alle Kangasalantieltä Lahdentielle, Sammatintien alle Someron- ja Anjalantien välille, Kangasalantien alle Euran- ja Keiteleentien välille, viimeksi mainitun tien alle Kangasalan- ja Hauhontien välille, Espoonkadun alle, Tavaststjernakadun alle Espoon- ja Valhallankadun välille, Valhallankadun alle, Rajasaarenkadun alle Valhallankadun ja Ulfåsantien välille sekä Kyllikkikadun alle Bölen- ja Herttakadun välille samoin kuin uusia johtoja varten hallituksen määräyksen mukaan.

Rahatoimikamarin ja budjettivaliokunnan ehdotusten mukaisesti oli tämä rahamäärä maksettava 1916 vuoden velkakirjalainasta, ja päätti kaupunginvaltuusto maistraatilta anoa lisättyjä valtuusmiehiä valittavaksi tätä asiaa käsitelemään.

Määräraha putkiverkon y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon.

Putkiverkon, palopostien y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon sekä vesisäiliön ja vartiotuvan kunnossapitoon myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 1917 vuoden menosäännön vahvistaessaan 35,000 markkaa.

Määrärahoja kaasulaitoksen korjauksiin y. m.

Kaasulaitoksen rakennusten, uunien, koneiden y. m. korjaukseen myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 1917 vuoden menosäännön vahvistaessaan 34,000 markkaa sekä pääputkiverkon laajentamiseen ynnä lyhtyjen, patsaiden ja talojohtojen asettamiseen 20,000 markkaa käytettäväksi teknillisten laitosten hallituksen määräysten mukaan.

Evätty anomus sähkövoiman antamisesta Malmille.

Rahatoimikamarin lokakuun 2 päivänä antaman lausunnon [3]) mukaisesti päätti [4]) kaupunginvaltuusto silloisten olojen johdosta, ettei kaupungin teknillisten laitosten hallituksen maaliskuun 23 päivänä tekemä esitys sähkövoiman antamisesta aktiebolaget Malm elektricitetsverk yhtiölle nykyään aiheuttanut toimenpidettä, ollen hallitus kuitenkin esteetön vastedes tekemään uuden esityksen asiassa.

Betonialusta Sörnäsin rantatien korkeajännitekaapeleille.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen maaliskuun 31:ntenä päivätyn esityksen johdosta päätti [5]) kaupunginvaltuusto sähkölaitoksen tämänvuotisista voittovaroista osoittaa 15,000 markkaa betonialustan laittamiseksi Sörnäsin rantatiehen lasketuille korkeajännitekaapeleille.

Lainavaroja uuden turboge-

Kirjelmässä tammikuun 12 päivältä ilmoitti maistraatti, että k. senaatti oli tammikuun 4 päivänä vahvistanut [6]) lisätyn kaupun-

---

[1]) Valt. pöytäk. 21. 11. 23 §. — [2]) S:n 29. 12. 20 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 45. — [4]) Valt. pöytäk. 24. 10. 14 §. — [5]) S:n 2. 5. 14 §. — [6]) S:n 25. 1. 7 §.

ginvaltuuston marraskuun 2 päivänä 1915 tekemän päätöksen [1] osoittaa 1911 vuoden obligatiolainasta 420,000 markkaa uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi sähkölaitokseen. neraattorin hankkimiseen.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ja rahatoimikamarin esityksestä myönsi [2] kaupunginvaltuusto sähkölaitoksen tämänvuotiseen menosääntöön tarkoitusta varten merkittyjen 50,000 markan lisäksi laitoksen tämänvuotisista voittovaroista 15,000 markkaa sähkölaitoksen lauhdutusvesijohdon pitentämiseksi. Sähkölaitoksen lauhdutusvesijohdon pitentäminen.

Samanlainen esityksen johdosta myönnettiin [3] niinikään 545 m²:n laajuisen tulipinnan käsittävän ja halkolämmitystä varten rakennetun höyrykattilan sekä pyörittäjän hankkimiseksi sähkölaitoksen 1,000 kw virranmuuntajaan 130,000 ja 70,000 markkaa eli yhteensä enintään 200,000 markkaa. Tarpeellinen osa tästä rahamäärästä oli edeltäpäin maksettava sähkölaitoksen varoista. Määrärahoja höyrykattilan ja pyörittäjän hankkimiseksi sähkölaitokseen.

Sittemmin havaittiin, ettei pyörittäjää voitu hankkia, minkätähden määrärahasta oli 50,000 markkaa jäänyt käyttämättä. Tämän johdosta kaupungin teknillisten laitosten hallitus ilmoitti, että sekä Kasarminkadun aseman että Kallion aliaseman koneiston lisäämistä ei kuitenkaan enää käynyt lykkääminen, syystä että näiden asemain koneteho ei enää asianmukaisesti suhtautunut suurimpaan kuormitukseen, minkätähden hallitus ehdotti uuden 1,000 kw:n virranmuuntajan hankittavaksi Kasarmintorin asemalle ja siellä olevan 500 kw:n muuntajan siirrettäväksi Kallion asemalle. Saapuneiden tarjousten mukaan olisi uuden muuntajan hinta 120,000 kruunua, mihin tulisi lisäksi jalustan uudestirakentamisesta sekä korkea- ja matalajännitteiskojeiden hankkimisesta 30,000 markkaa, joten koko menosumma, jos Ruotsin kruunukurssi maksun tapahtuessa kohta rauhan tultua luettiin 1: 65 markaksi, nousi 230,000 markkaan. Edellyttäen saavan mainitut säästynet 50,000 markkaa käyttää tarkoitukseen tarvittaisiin siis lisää 180,000 markkaa. Määräraha virranmuuntajaa ja höyrykattilaa varten.

Kirjelmässä marraskuun 9 päivältä rahatoimikamari kannatti esitystä sekä ehdotti, että pyörittäjän hankintamäärärahassa syntyneen säästön lisäksi myönnettäisiin 180,000 markkaa ja että yhteenlaskettu rahamäärä, 230,000 markkaa, edeltäpäin maksettaisiin sähkölaitoksen varoista. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4] tämän ehdotuksen.

Vuoden 1917 menosääntöön merkittiin [5] 150,000 markkaa höyrykattilaa ja 230,000 markkaa uutta virranmuuntajaa varten. Tähän tarkoitukseen käytettäisiin varoja 1916 vuoden velkakirjalainasta, ja päätti valtuusto anoa lisättyjä kaupunginvaltuusmiehiä valittavaksi päättämään varain myöntämisestä.

---

[1]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 38. — [2]) Valt. pöytäk 16. 5. 10 §. — [3]) S:n 16. 5. 11 §. — [4]) S:n 21. 11. 10 §. — [5]) S:n 29. 12. 20 §.

Määräraha sähkölaitoksen kunnossapitoa ja korjauksia sekä uutistöitä varten.

Budjettia järjestellessään osoitti [1]) kaupunginvaltuusto sähkölaitoksen kaikkien asemain konelaitteiden voimassapitoon ja korjaukseen 100,000 markkaa, kaikkien asemarakennusten kunnossapitoon ja korjaukseen 20,000 markkaa, asuntojen kunnossapitoon ja katuosain puhtaanapitoon 1,500 markkaa, johtoverkon kunnossapitoon 25,000 markkaa eli kaikkiaan 146,500 markkaa sekä uusia kaapeli- ja johtoverkkotöitä varten teknillisten laitosten hallituksen lähemmän määräyksen mukaan 25,000 markkaa; talojohtotöitä varten 20,000 markkaa, uusien mittarien ostoon sekä laboratooritöitä varten 80,000 markaa, uusien vesimittarien hankkimiseksi pääasemalle 7,000 markkaa, avonaisen esilämmittäjän ynnä putkijohtojen hankkimiseksi 8,000 markkaa eli, lukuun otettuina edellä mainitut höyrykattilaa ja virranmuuntajaa varten myönnetyt määrärahat, kaikkiaan 520,000 markkaa.

Kauppatorin raitiotielaitteiden muutos.

Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön anottua lupaa saada runsaasti lisääntyneen matkustajaliikenteen johdosta muuttaa ja laajentaa Kauppatorin raidelaitteita totesi rahatoimikamari kirjelmässä huhtikuun 27 päivältä ehdotukset hyvin harkituiksi ja tarpeen vaatimiksi. Pääasiallisesti rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) kaupunginvaltuusto:

hyväksyä raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön anomuksen saada siirtää Kauppatorilla olevat raiteet jonkin verran etelämmäksi sekä toimeenpanna sikäläisten raidelaitteiden erinäisiä täydennyksiä, kaikki yhtiön antaman asemapiirustuksen mukaisesti; sekä

antaa rahatoimikamarin toimeksi ryhtyä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että Kauppatorilla olevat myyntipaikat mahdollisimman pian järjestetään kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen mukaisesti;

Kauppatorin länsiosan käsittävän laajanlaisen korokkeen rakennettavaksi; sekä

aikanansa edellä mainitun korokkeen rakennuttamiseksi osoitettavaksi 21,530 markkaa.

Korokkeen rakentamisen yhteydessä oli Kappeliesplanadin koilliskolkkaa pyöristettävä väljemmän tilan hankkimiseksi ajoneuvoliikenteelle.

Budjetin järjestelyssä merkittiin [1]) korokkeen laittamista ja Kappeliesplanadin kolkan pyöristämistä varten 27,700 markkaa.

Lisämääräroha Kaisaniemenkadun tasoitukseen.

Kaisaniemenkadun tasoitusta varten oli 1916 vuoden budjettiehdotukseen merkitty 42,000 markan lisämääräraha. Lisätty kaupunginvaltuusto päätti [3]) sittemmin tämän rahamäärän suoritettavaksi 1911 vuoden obligatiolainasta sekä antoi varsinaisen kau-

[1]) Valt. pöytäk 29. 12. 20 §. — [2]) S:n 16. 5. 7 §. — [3]) S:n 25. 1. 1 §.

punginvaltuuston toimeksi tälle päätökselle hankkia k. senaatin vahvistuksen. Maistraatin kirjelmässä maaliskuun 27 päivältä tehdyn ilmoituksen mukaan vahvistettiin [1]) mainittu päätös maaliskuun 14 päivänä.

Sotaväen tonttien ja rakennusten viereisten katujen kunnossapito.

Kirjelmässä lokakuun 7 päivältä lähetti [2]) maistraatti tiedoksi k. senaatin kirjeen syyskuun 19 päivältä, jossa senaatti oli, kumoamalla aikaisemman päätöksensä, määrännyt, että sotalaitoksen Helsingissä olevia tontteja ja rakennuksia ympäröiväin katujen ja jalkakäytäväin kunnossapito oli 1917 vuoden alusta toistaiseksi tapahtuva yleisten rakennusten ylihallituksen toimesta.

Lisämääräraha teiden korjauksiin.

Kun erinäisiä teiden korjauksia varten osoitettu 10,000 markan määräraha oli käynyt riittämättömäksi, myönsi [3]) kaupunginvaltuusto tarkoitukseen 1,500 markan lisäyksen käyttövaroistaan.

Lisämääräraha katujen ja yleisten paikkain kunnossapitoon.

Kun katujen ja yleisten paikkain kunnossapitomääräraha, 25,000 markkaa, niinikään oli kustannusten kohoamisen johdosta loppuun kulunut, myönsi [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen 9,000 markan lisämäärärahan.

Määräraha Verkkosaarenkadun tasoitukseen.

Sittenkuin X kaupunginosassa korttelissa n:o 273 Brändönkadun varrella sijaitseva tontti n:o 11 oli annettu vuokralle [5]), oli vuokraaja anonut, että Verkkosaarenkatu pikimmiten tasoitettaisiin ja varustettaisiin viemärijohdolla. Rahatoimikamarin elokuun 31 päivänä tekemän esityksen mukaisesti päätti [6]) kaupunginvaltuusto:

että Verkkosaarenkatu on kuluvana vuonna tasoitettava puoleen leveyteensä;

että tätä varten tarpeelliset kustannukset, 3,800 markkaa, pannaan 1917 vuoden menosääntöön, mutta toistaiseksi maksetaan edeltäpäin kaupunginkassasta;

että vastamainitun kadun alle on tänä vuonna teetettävä laskujohto; sekä

että tähän tarkoitukseen tarpeellinen lisämääräraha, 6,000 markkaa, pannaan 1917 vuoden menosääntöön, mutta toistaiseksi maksetaan edeltäpäin kaupunginkassasta.

Nämä määrärahat merkittiin [7]) sittemmin 1917 vuoden menosääntöön.

Lisämääräraha viertoteiden korjauksiin.

Työkustannusten kohoamisen johdosta oli viertoteiden korjausmääräraha osoittautunut riittämättömäksi, minkätähden rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 2 päivältä esitti myönnettäväksi 3,500 markan lisämäärärahan vielä keskeneräisiä välttämättömiä töitä varten. Kaupunginvaltuusto myönsi [8]) tämän määrärahan käyttövaroistaan.

---

[1]) Valt. pöytäk. 11. 4. 4 §. — [2]) S:n 24. 10. 1 §. — [3]) S:n 5. 12. 6 §. — [4]) S:n 5. 12. 7 §. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 30. — [6]) Valt. pöytäk. 26. 9. 10 §. — [7]) S:n 29. 12. 20 §. — [8]) S:n 21. 11. 6 §.

Läntisen ja Itäisen viertotien kunnossapito.

Kaupunginvaltuuston huhtikuun 16 päivänä 1912 määrättyä [1]) kunnalle suoritettavat maksut Itäisen viertotien kunnossapidosta oli rahatoimikamari maaliskuussa 1915 antanut erään komitean tehtäväksi ehdottaa muutoksia näihin maksuihin. Sittenkuin oli herätetty kysymys, että kaupunki ottaisi hoitaakseen myöskin Läntisen viertotien katupäällystyksen, oli mainittu komitea, johon kuuluivat kaupungininsinööri G. Idström, ent. esittelijäsihteeri A. Listo ja insinööri E. A. Löthner, antanut mietinnön asiasta. Rahatoimikamari oli kaikilta kohdin yhtynyt tehtyihin ehdotuksiin ja esitti [2]), että kaupunginvaltuusto ne hyväksyen päättäisi:

valtuuttaa rahatoimikamarin niiden Itäisen viertotien varrella sijaitsevain tonttien omistajain kanssa, jotka itse pitävät katuosansa kunnossa, tekemään sopimuksen mainitun kunnossapidon antamisesta kaupungin huoleksi vastikkeesta, jota kunkin eri tontin puolesta maksetaan joko ainoastaan asiakirjain oheisessa taulussa mainittu vuotuinen erä, tai jos talonomistaja niin haluaa, jokin summa kerta kaikkiaan kadun kunnossapidon siirtyessä kaupungin haltuun ja sen lisäksi suhteellisesti vähennetty vuosimaksu, laskettuna niin, että vastikkeen pääoma-arvo 4 1/2 %:n mukaan pysyy ennallaan;

ajan, jonka kuluessa sopimuksen edellä mainituin ehdoin saa tehdä, päättyväksi joulukuun 31 päivänä 1919;

valtuuttaa rahatoimikamarin Läntisen viertotien varrella sijaitsevain tonttien omistajain kanssa tekemään väliaikaiset sopimukset kadun kunnossapidon siirtämisestä kaupungin haltuun, jotka sopimukset laadittaisiin niiden perusteiden mukaisesti, mitkä kaupunginvaltuusto on maaliskuun 12 ja heinäkuun 2 päivänä 1901 vahvistanut noudatettaviksi kunnan ottaessa kadun kunnossapidon huolekseen, ja oleviksi voimassa kunnes Läntinen viertotie on laajennettu täyteen leveyteensä; sekä

ulottaa edellä mainittujen, maaliskuun 12 ja heinäkuun 2 päivänä 1901 vahvistamainsa perusteiden tammikuun 1 päivänä 1916 päättyneen voimassaoloajan tammikuun 1 päivään 1926, jota ennen perusteet tarpeen mukaisesti tarkistetaan, saamatta tämä tarkistus kuitenkaan muuttaa kaupungin ja niiden talonomistajain välistä oikeussuhdetta, joiden kanssa jo on tehty lopullinen sopimus kadun kunnossapidon ottamisesta kunnan huoleksi.

Nämä ehdotukset valtuusto hyväksyi [3]).

Kunnalliskodin ja Oulunkylän välisen tien kuntoonpano.

Rahatoimikamarin lokakuun 19 päivänä tekemän esityksen johdosta päätti [4]) kaupunginvaltusto Oulunkylän aseman ja kun-

[1]) Ks 1912 vuod. kert. siv. 72 ja seur. — [2]) Valt. pain. asiakirj n:o 27. — [3]) Valt. pöytäk. 30. 5. 8 §. — [4]) S:n 7. 11. 5 §.

nalliskodin välisen tien kuntoon panettamiseksi osoittaa 26,700 markkaa, josta määrästä 11,100 markkaa maksettaisiin etuantina kaupunginkassasta, mutta joka kokonaisuudessaan merkittäisiin 1917 vuoden menosääntöön, niinkuin budjetinjärjestelyssä tehtiinkin [1]).

Oulunkylän halki kulkevan ajotien kuntoonpanettaminen.

Niinikään myönnettiin [2]) rahatoimikamarin marraskuun 16 päivänä tekemän esityksen johdosta menosääntöön merkityn määrärahan lisäksi 500 markkaa Oulunkylän halki kulkevan ajotien kaupungille kuuluvan osan kuntoonpanettamiseksi.

Vuosimäärärahat katuja ja viertoteitä varten.

Vahvistaessaan 1917 vuoden menosäännön myönsi [1]) kaupunginvaltuusto edellä mainittujen määrärahain lisäksi: erinäisiin korjauksiin 35,000 markkaa, Rahapajanrannan ketokiveyksen uudistukseen tulli- ja pakkahuoneen viereltä 8,800 markkaa, Kruunuvuorenkadun ja Rahapajanrannan välisen Ankkurikadun kaupungille kuuluvan osan ketokiveyksen uudistamiseen 2,400 markkaa, Läntisen viertotien ja Topeliuskadun välisen Humalkadun viertämiseen 2,850 markkaa, kolera-altaan länsiosan viereisen asfalttikäytävän uudistukseen 4,800 markkaa, tullihuoneen länsipuolisen vartouspaikan päällystämiseksi II noppakivillä asfalttiin 6,300 markkaa, Viidennen linjan ja Kaikukadun välisen Itäisen viertotien kaupungille kuuluvan osan päällystämiseksi I noppakivillä 25,000 markkaa, korokkeen laittamiseksi Pursimiehen- ja Laivurinkadun risteykseen 700 markkaa sekä katujen viereisten kaiteiden uudistamiseen ja korjaukseen 20,500 markkaa. Uutistöitä varten merkittiin: Harjutorin tasoitukseen 13,850 markkaa, Pakaan- ja Kangasalantien välisen Somerontien viertämiseen 5,000 markkaa, Hattulan- ja Eurantien välisen Kangasalantien viertämiseen 6,400 markkaa, Eurantien viertämiseen puoleen leveyteensä Kangasalantien ja Itäisen viertotien väliltä 3,500 markkaa, Ester- ja Magdalenakadun välisen Bölenkadun viertämiseen 9,000 markkaa, Töölön tavara-aseman viereisen hevosten seisotuspaikan päällystämiseksi II noppakivillä asfalttiin 10,800 markkaa, Itäisen viertotien ja Sörnäsin rantatien välisen Pääskylänkadun päällystämiseksi ketokivillä 20,300 markkaa, Vilhovuoren- ja Pääskylänkadun välisen Sibyllakadun kaupungille kuuluvan osan päällystämiseksi ketokivillä 5,500 markkaa, Karstulan- ja Hattulantien välisen Kangasalantien tasoitukseen 12,300 markkaa, Rautalamminkadun ja Kangasalantien välisen Karstulantien tasoitukseen 14,700 markkaa, Karstulan- ja Hattulantien välisen Rautalamminkadun tasoittamiseksi puoleen leveyteensä 19,400 markkaa, Kangasalan- ja Sammatintien välisen Somerontien tasoitukseen 3,000 markkaa, Anjalantien ja Sturekadun välisen Sammatintien tasoitukseen 9,800

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 20 §. — [2]) S:n 5. 12. 5 §.

markkaa, Anjalantien tasoitukseen 5,800 markkaa, Sammatintien ja Itäisen viertotien välisen Sturekadun tasoittamiseksi puoleen leveyteensä 6,250 markkaa, Kangasalantien tasoittamiseksi korttelin n:o 581 viereltä 13,000 markkaa sekä Bölen- ja Herttakadun välisen Kyllikkikadun tasoittamiseksi puoleen leveyteensä 1,850 markkaa.

Vuosimäärärahat teitä varten.

Vuoden 1917 menosääntöön merkittiin [1]) teitä varten seuraavat määrärahat: erinäisiin korjauksiin 15,000 markkaa, Seurasaarentien osittaiseen viertämiseen 13,700 markkaa, Hämeenkadun ja diakonissalaitoksen kohdalla olevan rautatienalikäytävän välisen Uuden eläintarhantien uudestiviertämiseen 14,600 markkaa, Pääskylänkadun jatkeen viertämiseen Sörnäsin rantatieltä Sörnäsin asemalle 8,700 markkaa, Itäiseltä viertotieltä Sörnäsin vankilaan vievän tien viertämiseen 1,500 markkaa, rautatien länsipuolitse Alppilankadun ja Nordensköldin lehtotien väliseltä tieltä kulkevan tien viertämiseen 15,400 markkaa, Ruoholahdenrannasta puhtaanapitolaitoksen lastauspaikalle vievän tien viertämisen 2,800 markkaa, jalkakäytävän teettämiseksi Sörnäsin panimoalueen etelärajalle 4,200 markkaa ja, niinkuin edellä mainittiin [2]), kunnalliskodin ja Oulunkylän aseman välisen tien kuntoon panettamiseksi 26,700 markkaa, yhteensä 102,600 markkaa, sekä lisäksi viertoteiden erinäisiin korjauksiin 20,000 markkaa.

Määrärahoja viemärijohtoja varten.

Viemärijohtojen korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 1917 vuoden menosäännön vahvistaessaan yhteensä 110,200 markkaa.

Seuraavat uutistyöt merkittiin: viemärijohto Kangasalantien alle Karstulan- ja Hattulantien välille 11,000 markkaa, Karstulantien alle Kangasalantien ja Rautalamminkadun välille 6,100 markkaa, Rautalamminkadun alle Karstulan ja Lahdentien välille 7,100 markkaa, Sammatintien alle Anjalan- ja Somerontien välille 7,900 markkaa ja Kangasalantien alle Keiteleen- ja Eurantien välille 4,500 markkaa, lisämäärärahoja viemärijohdon teettämiseksi Verkkosaarenkadun alle 6,000 markkaa, samoin Espoon- ja Valhallankadun välisen Tavaststjernakadun, samoin Tavaststjerna- ja Rajasaarenkadun välisen Valhallankadun alle sekä Valhallankadulta Rajasaarenkadun alatse Humallahteen 62,400 markkaa, viemärijohdon jatkamiseksi Tokankadulta Ursinin kalliolle 21,000 markkaa sekä viemärijohdon teettämiseksi Sörnäsin rantatien alle 27,200 markkaa.

Ruoholahdenkadun tontin n:o 13 väliaikainen järjestäminen.

Eräiden Lapinlahden- ja Ruoholahdenkadun viereisten talojen omistajat olivat huomauttaneet, että kaupungin omistama Ruoholahdenkadun tontti n:o 13 oli epätyydyttävässä kunnossa sekä joutilaan väen oleskelupaikkana. Hakijat ehdottivat tontin käyttämistä

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 20 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 55.

istutukseksi ja ilmoittivat suostuvansa ottamaan tästä johtuviin kustannuksiin osaa 1,250 markalla. Vaadittussa lausunnossa oli kaupungin yleisten töiden hallitus puoltanut tontin tasoittamista siten, että se tukimuureilla jaettaisiin kahteen penkereeseen, ylempään, Lapinlahdenkadun viereiseen pienempäin lasten leikkikentäksi, ja alempaan pallopeliä m. m. varten aiotuksi sorastetuksi kentäksi, jota Ruoholahdenkadun puolelta rajoittaisivat puuistutukset. Näistä töistä oli kustannuksia laskettu olevan 13,000 markkaa. Rahatoimikamari piti esitystä huomiota ansaitsevana, mutta oli sitä mieltä, ettei kaupungin tullut luovuttaa hallustaan mahdollisuutta tontin käyttämiseen johonkin muuhun tarkoitukseen, minkätähden sen tulisi edelleen olla käytettävänä, mutta voitaisiin se väliaikaisesti järjestää istutukseksi. Työkustannusten kohoamisen johdosta kamari kirjelmässä maaliskuun 30 päivältä ehdotti kaupungin varoista osoitettavaksi 13,000 markkaa tähän tarkoitukseen.

Asiaa käsitellessään päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

että tontti on, edellyttäen että erinäiset sen läheisyydessä sijaitsevain talojen omistajat ottavat työkustannuksiin osaa 1,250 markalla, väliaikaisesti järjestettävä istutukseksi ehdotuksen mukaan;

että rakennuskonttori valtuutetaan ensi kesänä teettämään mainittu työ enintään 14,250 markan kustannuksilla; sekä

että 1917 vuoden menosääntöön pannaan se osa kustannuksista, mikä mainitun työn teettämisestä jää kaupungin maksettavaksi.

Edelleen päätettiin, että talonomistajain lupaama apumaksu ei perusta vaatimusta, että paikka on pysytettävä istutuksena, ja että kaupunki ei maksa puheena olevaa apurahaa takaisin, siinä tapauksessa että se vastedes käyttää tontin muuhun tarkoitukseen. 1917 vuoden budjettiin merkittiin [2]) mainitun tontin uudestitasoitusta varten 16,900 markkaa.

Määräraha Neitsytpolun tontin N:o 5 salaojitukseen.

Kirjelmässä lokakuun 5 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että pohjavettä valui Neitsytpolun tontilta n:o 5 rajakkaisille tonteille ja että tämä olisi ehkäistävä sopivasti salaojittamalla ja sementöimällä mainittu tontti, joka oli rouvasväenyhdistyksen hallussa lastenkodin paikkana. Kamari ehdotti, että kaupunki kustantaisi työn, joka olisi aloitettava heti. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto osoitti [3]) käyttövaroistaan tähän tarkoitukseen 3,500 markkaa.

Lisämääräraha istutuksia ja puutaimistoja varten.

Kirjelmässä marraskuun 30 päivältä rahatoimikamari ilmoitti, että istutusten ja puutaimistojen määräraha osoittautui työpalkkain ja tarveainekustannusten kohoamisen johdosta rittämättömäksi, minkätähden kamari puolsi myönnettäväksi kaupungin yleisten töiden

[1]) Valt. pöytäk. 2. 5. 7 §. — [2]) S:n 29. 12. 20 §. — [3]) S:n 24. 10. 5 §.

hallituksen anomaa 8,000 markan lisämäärärahaa. Ksupunginvaltuusto myönsi [1]) määrärahan.

Istutusten y. m. vuosimäärärahat.

Vahvistaessaan 1917 vuoden menosäännön myönsi [2]) kaupunginvaltuusto istutusten y. m. laittamiseen ja kunnossapitoon m. m. seuraavat määrärahat: kaupunginpuutarhan teiden tekoa varten 4,000 markkaa, talvipuutarhan suun järjestämiseksi 15,000 markkaa, Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisen alueen järjestämiseksi 10,000 markkaa, Kaisaniemen tasoitustöiden jatkamiseen 10,000 markkaa, Tähtitorninmäen istutuksiin yhdistetyn Vuorimiehenkadun tontin n:o 6 osan tasoitukseen ja istutuksiin 25,000 markkaa sekä kelkkamäkien laittamiseen 4,000 markkaa. Kaikkiaan myönnettiin uutistöitä varten 97,500 markkaa.

Määräraha Korkeasaaren ja Seurasaaren kunnossapitoon.

Kirjelmässä lokakuun 12 päivältä mainitsi Helsingin anniskeluosakeyhtiö, että sille Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten kunnossapitoon myönnetty 100,000 markan määräraha oli osoittautunut riittämättömäksi, minkätähden yhtiö anoi 13,000 markan lisämäärärahaa tilityksen ehdolla. Rahatoimikamarin lokakuun 19 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti myöntyi [3]) kaupunginvaltuusto tähän anomukseen, ja oli varat osoitettava etuantina kaupungille tulevasta yhtiön vastaisten voittovarain osuudesta. Vahvistaessaan 1917 menosäännön kaupunginvaltuusto, siihen nähden että yhtiön liike vuonna 1916 tuottaisi tappiota eikä yhtiö kykenisi pitämään voimassa laitoksia, päätti [2]) samoin ehdoin kuin vastikään mainittiin osoittaa tällä kertaa laitosten voimassapitoon 122,000 markkaa.

Määräraha Santa- ja Busholman satamarakennuksia varten.

Kirjelmässä joulukuun 10 päivältä 1915 oli kaupungin yleisten töiden hallitus ilmoittanut tarvittavan 250,000 markan määräraha Santa- ja Busholman laituri- ja tasoitustöiden jatkamiseen. Puheena olevan alueen järjestämisestä oli laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan 4,800,000 markkaa, josta summasta jo oli myönnetty 2,300,000 markkaa. Sittenkuin vahvistettu ohjelma, vähäisiä tasoitustöitä lukuun ottamatta, oli likipitäen toteutettu ja sen lisäksi erinäisiä muitakin töitä teetetty, jota vastoin, syystä että oli ollut mahdoton hankkia raidetarpeita, kaikkia ohjelmassa mainittuja rautatieraiteita ei ollut voitu laskea, oli määrärahasta jäljellä noin 150,000 markkaa. Tästä summasta olisi Santa- ja Busholman saattamiseksi väliaikaisesti käytettävään kuntoon valtuuston aikaisemman päätöksen mukaan käytettävä 37,800 markkaa, joka summa kuitenkin erinäisten tarveainehintain kohoamisen johdosta täytyi tarkistetun laskelman mukaan korottaa 50,000 markkaan. Sittenkuin edellä mainittuihin, vielä teettämättä oleviin tasoitustöihin oli käytetty 50,000 markkaa, oli alueella toimitettavia tasoitus- ja järjestämistöitä varten käytettävänä ainoastaan 50,000 markkaa, ja oli hallitus ajatellut

[1]) Valt. pöytäk. 12. 12. 5 §. — [2]) S:n 29. 12. 20 §. — [3]) S:n 7. 11. 23 §.

tämän summan käytettäväksi Mittari- ja Utterikadun välisen Neptunkadun sekä Neptun- ja Ahtikadun välisen Mittarikadun tasoittamiseen. Hallitus oli kuitenkin luullut havainneensa, että tähänastinen satamalaitos kaupan ja merenkulun tarpeisiin luovutettuna ei riittäisi tarkoitukseensa, koska laituritilan kysyntä jo oli ollut sangen suuri. Tähän tuli lisäksi, että Santa- ja Busholman työt olivat ainoat nykyään tekeillä olevat sekä päättyivät nykyisessä laajuudessaan muutaman kuukauden kuluttua, minkä jälkeen niissä käytetty, noin 160-miehinen työvoima, etusijassa rakennuskonttorin vanhempia ja kelvollisempia työntekijöitä, täytyi erottaa, ellei määrärahaa työn jatkamiseen myönnetty. Hallitus sentähden esitti, että Laivarantaa saisi jatkaa noin 100 metrin pituudelta sekä rakennukseen tarpeelliset louhoskivet hankkia tasoittamalla Lastaaja- ja Utterikadun välistä Neptunkatua sekä louhimalla Tullikadun mäkistä osaa. Näistä töistä ynnä Ruoholahdenrannan jo aloitetun laiturityön järjestämisestä olisi kustannuksia arviolta 250,000 markkaa.

Rahatoimikamari, joka oli valmistellut asiaa, kannatti hallituksen ehdotusta ja esitti [1]) kirjelmässä joulukuun 16 päivältä 1915, että kaupunginkassasta edeltäpäin osoitettaisiin 250,000 markkaa Santa- ja Busholman järjestämistöiden jatkamiseen esitetyn ohjelman mukaisesti, ollen mainittu rahamäärä vastedes, jos kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin siihen myöntyi, maksettava lainavaroista.

Valtuusto hyväksyi [2]) rahatoimikamarin ehdotuksen.

Sittemmin teki rahatoimikamari uuden esityksen [3]) asiasta. Sen mukaan oli vastamainittujen töiden lisäksi suoritettu kallionlouhintaa ja ruoppausta satama-altaissa. Kaikkien töiden sekä Tullikadun louhinnan loppuun saattamiseksi tarvittaisiin kaupungin yleisten töiden hallituksen laskelman mukaan vuosina 1916 ja 1917 lisämäärärahaa 235,000 markkaa. Hallituksen käsityksen mukaan tulisi ei ainoastaan saattaa paraikaa jatkuvat Santa- ja Busholman työt loppuun, vaan myös käydä teettämään järjestelytöitä saarten muillakin alueilla. Sitä varten oli hallitus laatinut ja esittänyt seuraavan lisätyöohjelman:

Laivarannan jatkaminen vieläkin 50 metrillä	Smk	100,000: —
Lastaajakadun louhiminen Ahtikadun ja Utterisalmen väliltä	„	42,000: —
Korttelissa n:o 269 Santaholman- ja Tullikadun välillä olevan kallion louhiminen	„	20,000: —
Hietalahdensataman louhiminen ja ruoppaus Laivarannan valmiin osan vierellä	„	38,000: —
	Yhteensä Smk	200,000: —

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 3. — [2]) Valt. pöytäk. 25. 1. 8 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 54.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi hyväksyä kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman Santa- ja Busholman tasoitus-, laituri- y. m. töiden ohjelman sekä näiden töiden kustantamiseen myöntää 1911 vuoden obligatiolainasta Smk 239,351: 36 sekä 1916 vuoden velkakirjalainasta Smk 310,648: 64, samoin kuin antaa varsinaisen valtuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle senaatin vahvistuksen.

Nämä ehdotukset kaupunginvaltuusto hyväksyi ja merkitsi [1]) 1917 vuoden menosääntöön 550,000 markkaa puheena olevia töitä varten, jääden kysymys määrärahain osoittamisesta lainavaroista lisätyn kaupunginvaltuuston vastaisen päätöksen varaan.

Lainavaroja Santa- ja Busholman järjestelytöihin.

Kirjelmässä joulukuun 14 päivältä ilmoitti [2]) maistraatti kaupunginvaltuustolle, että k. senaatti oli joulukuun 5 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston kesäkuun 10 päivänä 1913 tekemän päätöksen osoittaa 1911 vuoden obligatiolainasta 1,700,000 markkaa Santa- ja Busholman järjestelytöihin.

Taivallahden purkauslaiturit.

Suomen rakennusmestariliiton rahatoimikamarilta anottua, että Taivallahden partaalle rakennettaisiin purkauslaitureja, esitti kamari kirjelmässä maaliskuun 2 päivältä puheena olevaan anomukseen periaatteessa myönnyttäväksi ja määrärahan tätä tarkoitusta varten merkittäväksi 1917 vuoden menosääntöön. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) ehdotuksen. Budjettia järjesteltäessä kuitenkin oltiin sitä mieltä, ettei mainittavampaa rakennustoimintaa ollut odotettavana, minkätähden puheenalaisen työn teettäminen sai jäädä [1]) johonkin seuraavaan vuoteen.

Määrärahoja satamain korjaus- ja kunnossapito- sekä uutistöihin.

Vahvistaessaan 1917 vuoden menosäännön osoitti [1]) kaupunginvaltuusto satamain korjaus- ja kunnossapitotöitä varten seuraavat rahamäärät: erinäisiin korjauksiin 50,000 markkaa, jäillemenosiltoja sekä rantasiltain ja jäärailojen viereisiä aitauksia varten 10,000 markkaa, satamain ruoppaukseen 50,000 markkaa, uuden ruoppavarastopaikan järjestämiseen sekä elevaattorin korjaukseen 8,000 markkaa, Rahapajanrannan tukiparrujen uudistukseen 11,250 markkaa, Makasiininrannan puusillan korjaukseen 21,000 markkaa, Humallahden purkaussillan korjaukseen 13,400 markkaa, Taivallahden purkaussillan korjaukseen 1,200 markkaa, Hietaniemen lantasillan korjaukseen 3,000 markkaa, Ruoholahden purkaussillan n:o 3 korjaukseen 3,800 markkaa, Siltavuorenrannan jauhosillan korjaukseen 3,100 markkaa, Kaikutorin pohjoispuolella Sörnäsin rantatien varrella sijaitsevan purkaussillan uudistukseen 2,400 markkaa, Sörnäsin rantatien viereisen kalkinpurkaussillan korjaukseen 2,300 markkaa, Sörnäsin rantatien viereisen Lintulahdenkadun venelaiturin korjauk-

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 20 §. — [2]) S:n 29. 12. 2 §. — [3]) S:n 14. 3. 9 §.

seen 550 markkaa, Sörnäsin rantatien viereisen ent. Andsténin laiturin korjaukseen 2,900 markkaa, Sörnäsin rantatien vierellä Vilhelmsperinkadun päässä olevan purkaussillan uudistukseen 2,000 markkaa ja Sörnäsin painolastisillan maakiinnikkeiden korjaukseen 2,200 markkaa. Uutistöiden joukkoon merkittiin Laivurinkadun jatkeen viereisen Merisataman purkaussillan pitentämiseen 3,100 markkaa. Lukuun otettuina määrärahat Bus- ja Santaholman tasoitus- ja laituritöitä varten nousivat satamia varten myönnetyt määrärahat kaikkiaan 740,200 markkaan.

Santa- ja Busholman rautatieraiteet.

Kirjelmässä toukokuun 15 päivältä rahatoimikamari mainitsi, että osa Santa- ja Busholmaan laskettuja rautatieraiteita oli valmiina liikenteen käytettäväksi, ja esitti, että kaupunginvaltuusto valtuuttaisi rahatoimikamarin Suomen valtionrautateille toistaiseksi luovuttamaan Santa- ja Busholmaan laskettujen rautatieraiteiden liikennöimisen ja kunnossapidon seuraavilla ehdoilla:

1) että rautatiehallitus ottaa raiteiden liikennöimisen toimekseen samoilla ehdoilla, mitkä nykyään ovat voimassa tai vastedes vahvistetaan Helsingin satamarataan nähden;

2) että rautatiehallitus niinikään ottaa kaupungin kustannuksella huolekseen raiteiden ynnä niihin kuuluvien vaihteiden kunnossapidon, jota vastoin satamalaitoksen kaikkien muiden osain, niinkuin katujen, ylimenopaikkain, laiturien ja siltain, aitauksien ja kaiteiden sekä vesi- ja viemärijohtojen kunnossapito on kaupungin velvollisuutena, ollen kaupungin kaikista raiteiden kunnossapitoon käytetyistä tarveaineista maksettava varastohinta 20 %:n korotuksin ynnä täysi rautatierahti;

3) että raiteiden ja satamalaitoksen puhtaanapito on kaupungin velvollisuutena; sekä

4) että kaupunki sitoutuu Santa- ja Busholmasta maksutta valtionrautateille luovuttamaan liikennettä varten tarpeelliset konttorihuoneistot lämmityksineen ja valaistuksineen.

Nämä ehdot kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]).

Haararaide satamaradalta korttelliin n:o 178.

Sittenkuin osakeyhtiö Hietalahden laivatelakka ja konepaja oli joulukuun 29 päivänä 1915 eräillä ehdoilla saanut luvan laskea hakukirjan oheisessa kartassa lähemmin osoitetun haararaiteen satamaradalta korttelissa n:o 178 [2]) sijaitsevalle vastaiselle veistämötontilleen, ei rautatiehallitus ollut hyväksynyt mainitun haararadan jatkeen lähtokohtaa, minkätähden yhtiö oli rahatoimikamarilta anonut lupaa saada laskea haararaiteen rautatiehallituksen osoituksen mukaisesti sijoittamalla raiteen lähteväksi Merisatamassa ennestään olevan vaihteen kohdalta. Kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) hakijan anomukseen.

[1]) Valt. pöytäk. 30. 5. 7 §. — [2]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 27. — [3]) Valt. pöytäk. 12. 9. 13 §.

Hevosten osto puhtaanapitolaitokselle.

Syystä että ajomaksut olivat paljon kohonneet ja oli osoittautunut vaikeaksi saada riittävää määrää ajomiehiä puhtaanapitolaitoksen käytettäväksi, oli kaupungin yleisten töiden hallitus havainnut, että omain hevosten osto kaupungille kävi edullisemmaksi kuin myöntyminen ajopalkkain korotukseen, minkä ohessa siten vältettäisiin puhtaanapitotöiden keskeytymisen vaara. Rahatoimikamarikin piti kirjelmässä elokuun 10 päivältä järjestelmää „vakinainen väki ja omat hevoset" puhtaanapitolaitokselle taloudellisesti edullisena, minkätähden kamari esitti, että kaupunginvaltuusto oikeuttaisi kaupungin yleisten töiden hallituksen harkinnan jälken kussakin eri tapauksessa ostamaan puhtaanapitolaitokselle tarpeellisen määrän hevosia ja siihen tarkoitukseen osoittaisi enintään 50,000 markkaa, maksettavaksi valtuuston käyttövaroista. Valtuusto myöntyikin [1]) tähän esitykseen.

Lisämääräraha puhtaanapitolaitokselle.

Sittemmin esitti rahatoimikamari syyskuun 18 päivänä, että puhtaanapitolaitokselle myönnettäisiin kaupunginvaltuuston käyttövaroista 180,600 markan lisämääräraha seuraavaa jakoa noudattaen:

Kaatopaikkain kunnossapito	Smk	2,650: —
Vartijain palkkaukset	„	2,500: —
Makkien puhtaanapito	„	3,500: —
Katujen ja yleisten paikkain s:n	„	56,000: —
X, XI ja XII kaupunginosan katujen ja yleisten paikkain s:n	„	5,450: —
XIII ja XIV kaupunginosan s:n s:n	„	5,200: —
Viertoteiden s:n	„	28,900: —
Teiden s:n	„	8,600: —
Satamain s:n	„	800: —
Miehistön palkkaukset	„	59,000: —
Hevosten rehut	„	4,000: —
Desinfioimisaineet ynnä erinäiset muut menot	„	2,000: —
Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, astiain y. m. korjaus	„	2,000: —
	Yhteensä Smk	180,600: —

Puheena olevan lisäyksen tarpeellisuus oli johtunut tavattoman runsaasta lumentulosta, tarvikkeiden hinnannoususta, kohonneista työpalkoista y. m. Talonomistajain runsaammasta liittymisestä puhtaanapitolaitokseen laskettiin saatavan lisätuloja noin 30,000 markkaa, minkä ohessa ostettujen hevosten arvo kohosi 15,000 markkaan.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) esityksen.

Lisämääräraha Eläintarhan

Kun Eläintarhan likavedenpuhdistusasemain hoitoa ja käyttöä

[1]) Valt. pöytäk. 12. 9. 18 §. — [2]) S:n 10. 10. 3 §.

varten kuluvaksi vuodeksi osoitettu määräraha oli käynyt riittämättömäksi hintain nousun ja arvaamattomain töiden johdosta, esitti rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 2 päivältä tarkoitukseen myönnettäväksi 12,000 markan lisämäärärahan. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) tähän esitykseen

likavedenpuhdistusasemia varten.

Kirjelmässä marraskuun 9 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että se 40,000 markan määräraha, mikä nimikkeen yleinen makkien puhtaanapito kohdalle oli merkitty kuluvan vuoden menosääntöön rautatierahteja varten, oli likimmittäin kulunut, ja esitti vuoden jäljellä olevaksi osaksi myönnettäväksi 12,000 markan lisäyksen. Sittenkuin kaupunginvaltuuston vaatima lisäselvitys oli saapunut, myönnettiin [2]) anottu määräraha. Korotus johtui paljousalennuksen poistamisesta, veronkorotuksesta y. m. Vuodeksi 1917 korotettiin [3]) määräraha 60,000 markkaan.

Lisämääräraha puhtaanapidon rautatierahteja varten.

Puhtaanapitolaitosta varten merkitsi [3]) kaupunginvaltuusto 1917 vuoden menosääntöön seuraavat määrärahat: tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloiminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 pihamaiden puhtaanapito 11,700 markkaa, kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito 8,800 markkaa, vartijain palkkaus 11,750 markkaa, käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapito 35,100 markkaa, samain korjaus ja maalaus 5,900 markkaa, samain vedenkulutus ja desinfioiminen 7,000 markkaa, kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapito 262,000 markkaa, VI kaupungiosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosain puhtaanapito 35,000 markkaa, X, XI ja XII kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain samoin 23,000 markkaa, XIII ja XIV kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain samoin 25,250 markkaa, kaupungin katujen kastelu 59,250 markkaa, Kauppatorin kasteluun ja huuhteluun käytetty vesi 24,000 markkaa, viertoteiden puhtaanapito 94,350 markkaa, Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapito 5,400 markkaa, teiden puhtaanapito 39,400 markkaa sekä venesatamain ja jäiden puhtaanapito 6,550 markkaa. Lukuun otettuina uuden tallirakennuksen [4]) kustannukset nousivat puhtaanapitolaitoksen määrärahat kaikkiaan 684,450 markkaan.

Määrärahoja puhtaanapitolaitokselle.

Kaikkiaan merkittiin 1917 vuoden menosääntöön puhtaapitolaitosta varten 684,450 ja yleistä makkien puhtaanapitoa varten 491,700 markkaa.

---

[1]) Valt. pöytäk. 21. 11. 5 §. — [2]) S:n 21. 11. 7 § ja 29. 12. 7 §. — [3]) S:n 29. 12. 20 §. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 48.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan katsastusmiehet.

Kaupunginkassan katsastusmiehiksi valitsi [1]) kaupunginvaltuusto herrat Lindforsin ja Roustin sekä heidän varamiehikseen herrat Huberin ja O. Rosenqvistin.

Kaupungin 1914 vuoden tilit ja hallinto.

Käsitellessään kertomusta 1914 vuoden tilien ja tilinpäätöksen tarkastuksesta oli kaupunginvaltuusto kesäkuun 8 päivänä 1915 myöntänyt asianomaisille tilittäjille vastuunvapauden, mutta tehtyjen muistutusten johdosta lähettänyt asian budjettivaliokuntaan, jonka tuli antaa tarpeelliset lausunnot ja ehdotukset.

Toukokuun 10:ntenä 1916 päivätyssä valiokunnan mietinnössä [2]) oli eri lauta- ja johtokuntain antamat selvitykset etusijassa määrärahain ylityksestä sekä niihin liittyvä valiokunnan lausunto. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti katsoi [3]) kaupunginvaltuusto, ettei nykyään ollut tarpeen muita toimenpiteitä, kuin että Kivelän sairaalan kirkkorakennuksen sisustamisesta sairaanhoitotarkoituksiin maksetut Smk 8,786: 28 oli poistettava tileistä ja pantava maksettaviksi kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Vähäisiä muistutuksia tehtyään valiokunta lausui, että se puolestaan samoin kuin rahatoimikamarikin oli havainnut, että 1914 vuoden hallinto oli antanut odottamattoman suotuisan tuloksen niihin tavattomiin oloihin katsoen, joihin kaupunki yhtäkkiä joutui sodan puhkeamisen johdosta.

Kaupungin 1915 vuoden tilit ja tilinpäätös.

Kirjelmässä huhtikuun 27 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle rahatoimikonttorin laatiman kertomuksen [4]) kaupungin 1915 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Tilinpäätös oli yhteen vedettynä seuraava:

Tulot.

Käytetty säästö vuodelta 1914	Smk	400,000: —
Tuloja rahasäännön mukaan	„	21,789,215: 84
„ yli rahasäännön	„	2,560,986: 62
Säästöä määrärahoissa	„	1,093,382: 37
	Yhteensä Smk	25,843,584: 83

[1]) Valt. pöytäk. 11. 1. 4 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 26. — [3]) Valt. pöytäk. 16. 5. 5 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 30; valt. pöytäk. 6. 6. 4 §.

Menot.

Määrärahoja rahasäännön mukaan	Smk	22,189,215: 84
„ ylitetty	„	1,847,933: 65
Vajausta lasketuissa tuloissa	„	1,312,479: 77
	Smk	25,349,629: 26
Vuoden tulos, ylijäämä	Smk	493,955: 57
Yhteensä	Smk	25,843,584: 83
Edellä mainittu ylijäämää	Smk	493,955: 57
lisättynä 1914 vuoden käyttämättömällä säästöllä eli	„	594,444: 06
antaa saldoksi vuoteen 1916	Smk	1,088,399: 63

Kertomus kaupungin 1915 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta.

Samalla kertaa esiteltiin maistraatin kirjelmässä toukokuun 13 päivältä valtuustolle lähetetty 1915 vuoden tilintarkastajain antama tarkastuskertomus [1]) ynnä sen oheinen selonteko revisionikonttorin toiminnasta mainittuna vuonna.

Tilintarkastajat huomauttivat, että kysymystä rahatoimikamarin uudesti järjestämisestä ei enää käynyt sivuuttaminen, sillä tämän kunnallista hallintoa toimeenpanevan ja valvovan keskuselimen työvoimat eivät enää riittäneet suorittamaan kasvamistaan kasvavaa työtaakkaa.

Vaikkeivät tilintarkastajat olleet voineet kaikilta kohdin yhtyä revisionikonttorin tekemiin muistutuksiin, halusivat he kuitenkin erikoisesti huomiota ansaitsevina mainita eräät niistä, m. m. seuraavat:

Kaupunginvaltuuston tarverahain määräraha oli osoittautunut liian alhaiseksi lasketuksi; huolimatta 10,000 markan lisämäärärahasta oli kanslia tarpeellista ilmoitusta tekemättä ylittänyt lisämäärärahankin Smk:lla 3,815: 43. Poliisilaitos sekä kaasu- ja sähkölaitos osoittivat edelleen taipuvaisuutta ilmoitusta tekemättä ylittämään budjettiin merkityt määrärahat tuntuvilla summilla. Palolaitokseen nähden pitivät tilintarkastajat sopimattomana, että palomestari suoritti kaikki menot etuantina nostamistaan varoista; yleensä olisi etuantivaroja myönnettävä ainoastaan vähäisiin, viivyttelemättä maksettaviin menoihin. Edelleen olisi sairaankuljetusvaunujen ja -paarien vuokrauksesta palolaitokseen syntynyt 28,000 markan rahasto merkittävä kaupungin tileihin ja hoidettava muiden rahastojen tavoin. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli sallinut virka- ja palveluskunnan saada halkoja laitosten omain kustannusten hinnasta;

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 31.

samaten saivat sähkölaitoksen insinöörit ja eräät muut virkailijat maksuttoman valaistuksen, jommoista ei käynyt periaatteelliselta kannalta puolustaminen. Kaasulaitoksen menot sekalaisista ajotöistä pitäisi voida vähentää käyttämällä omia hevosia ja ajomiehiä. Verotettujen varain poistoa ja palautusta varten oleva määräraha oli tälläkin kertaa ylitetty kokonaisella Smk:lla 344,481: 45, minkätähden olisi tarpeellista tutkia tämän seikan syitä. Sen johdosta että muonitustoimikunta oli pankista ottanut lainaa 5 %:n korolla, huomauttivat tilintarkastajat, että pankissa huomattavan alhaista korkoa vastaan taikka aivan korottomina olevia kaupungin varoja olisi voitu käyttää tähän tarkoitukseen. Useat virastot panivat kuluvan vuoden määrärahoista maksettaviksi edellisen vuoden menoja, jommoista menettelyä ei voinut pitää oikeana.

Vastuunvapaus kaupungin johto- ja lautakunnille vuodelta 1915.

Näiden muistutusten johdosta päätti [1]) kaupunginvaltuusto vaatia selityksiä ja lausuntoja rahatoimikamarilta, rahatoimikonttorilta, kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden hallituksilta, Marian sairaalan johtokunnalta sekä palotoimikunnalta, mutta samalla myöntää rahatoimikamarille ja kaupungin muille hallinnollisille johto- ja lautakunnille vastuun vapauden niiden toiminnasta ja tilityksestä vuonna 1915.

Kaupungin lahjoitusrahastot vuonna 1915.

Rahatoimikamarin välityksellä lähetettiin [2]) valtuustolle rahatoimikonttorin kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen 1915 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Siitä kävi selville, että pääomasäästö tammikuun 1 päivänä 1915 oli ollut Smk 3,945,684: 28 ja joulukuun 31 päivänä Smk 4,201,679: 85. Koroista oli vuoden varrella käytetty Smk 169,913: 95.

Vastuunvapaus Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 1915 vuoden tilien tarkastajat olivat havainneet nämä mallikelpoisesti pidetyiksi ja hallinnon hoidetuksi testamentintekijän ja voimassa olevan johtosäännön määräysten mukaisesti, mutta sitä vastoin tehneet muistuksen sitä johtokunnan päätöstä vastaan, että taloudenhoitajalle, luutnantti A. Fabritiukselle, ja hänen kuoltuaan hänen leskelleen oli myönnetty eläke. Asiaa esiteltäessä [3]) piti kaupunginvaltuusto tätä menettelyä vääränä, minkätähden johtokunnalle myönnettin vastuunvapaus sillä edellytyksellä, että puheenalaisen eläkkeen maksaminen lakkautettiin. Kohtuussyistä oli kuitenkin jo maksettu eläkemäärä, 200 markkaa, valtuuston käyttövaroista suoritettava takaisin rahastoon.

Päätös kotimaisen lainan ottamisesta vahvistettu.

Kirjelmässä helmikuun 1 päivältä ilmoitti [4]) maistraatti, että k. senaatti oli tammikuun 25 päivänä 1916 vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston marraskuun 16 päivänä 1915 tekemän päätöksen

[1]) Valt. pöytäk. 6. 6. 4 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 30; valt. pöytäk. 14. 3. 6 §. — [3]) Valt. pöytäk. 30. 5. 17 §. — [4]) S:n 8. 2. 4 §.

12,000,000 markan määräisen kotimaisen lainan ottamisesta kaupungille kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle, sillä ehdolla että, kun jokin osa tästä rahamäärästä käytettiin määrättyyn tarkoitukseen, oli eri päätös siitä kunakin kertana tehtävä ja k. senaatin tutkittavaksi alistettava.

Verotettujen varain ja tulojen poisto ja palautns.

Rahatoimikamarin tammikuun 13 päivänä tekemän esityksen johdosta valtuutti [1]) kaupunginvaltuusto kamarin 350,000 markalla ylittämään 1915 vuoden menosäännössä verotettujen varain ja tulojen poistoa ja palautusta varten olevan määrärahan. Poisto johtui lähinnä k. senaatin päätöksistä keskinäisen henkivakuutusyhtiön Suomen sekä verotusta koskevassa ynnä erinäisissä muissa verotusasioissa sekä siitä, että lukuisilla verotetuilla työntekijöillä oli ollut työtä kaupungin ulkopuolella, minkätähden veroja ei ollut voitu kyllin tehokkaasti periä.

Kaupungin saamisten perininen.

Myöntäessään lisämäärärahan rahatoimikamarin tarverahoja varten, joista suoritettujen menojen joukossa havaittiin 2,400 markan palkkio maksamattomain laskujen, maanvuokramaksujen, erääntyneiden vuotuismaksujen y. m. perimisestä oli kaupunginvaltuusto huomauttanut [2]) rahatoimikamaria, että tuollaisten varain periminen johtosäännön mukaan oli kamarin asiamiehen velvollisuutena. Sittemmin antoi rahatoimikamari asiasta lausunnon, jossa mainittiin, että kaupungin ulkona olevain saamisten rahastaminen ja periminen oli rahatoimikonttorin asia kaupungin kannantalaitoksena, mutta että, ellei maksua voitu mielisuosioin saada, oli asiamiehen ohjesäännön 3 §:n 7 momentin mukaan hänen velvollisuutenaan hakea ja konkurssissa valvoa suorittamattomia kaupungin saamisia. Kamari oli kuitenkin voinut lainhakuun turvautumatta periä tuntuvia rahamääriä, ja maksuvelvolliset, joiden etuihin niinikään olisi mikäli mahdollista pantava huomiota, olivat saaneet vähin erin ja sopimuksen mukaan suorittaa maksunsa, ilman että oli tarvinnut käyttää kallista lainhakumenettelyä. Tuollainen ylimääräinen rahastaminen, joka tuotti varsin paljon ajanhukkaa ja vaivaa, kuului tosin asiamiehelle, mutta hän ei sitä ehtinyt toimittaa monilta muilta tehtäviltään. Kamari oli sentähden antanut pöytäkirjurin toimeksi toistaiseksi hoitaa rahain perimistä.

Asiasta oli lisäksi hankittu kaupunginkamreerin ja kaupunginreviisorin lausunnot, joissa huomautettiin, että asia oli kaupungin kassa- ja tililaitosuudistuksen yhteydessä, sekä lausuttiin se käsitys, että rahain periminen olisi kokonaan annettava keskeisen kassaviraston, rahatoimikonttorin, huoleksi.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginval-

[1]) Valt. pöytäk. 25. 1. 12 §. — [2]) S:n 22. 2. 8 §.

tuusto päätti [1]) kehoittaa rahatoimikamaria antamaan valtuustolle sen suuntaisen esityksen, että kaupungin saamisten periminen siirrettäisiin kokonaan rahatoimikonttorille.

Kaupungin palkkausolojen uudistus.

Esiteltäessä palkanjärjestelyvaliokunnan kesäkuun 3:ntena 1914 päivättyä mietintöä [2]) päätti kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 22 päivänä mainittua vuotta jättää asian käsittelyn toistaiseksi, kuitenkin niin että kaupungin palkkausoloja ja kunnallisten virkamiesten palvelusehtoja sekä erityisen palkkalautakunnan perustamista koskevat ehdotukset lähetettiin rahatoimikamariin [3]). Vuoden 1916 budjetinjärjestelyn yhteydessä kuitenkin käsiteltiin erinäisiä palkanjärjestelykysymyksiä, minkätähden kaupunginvaltuusto päätti, että mietintö oli uudelleen otettava käsiteltäväksi ja sen yhteydessä myös käsiteltävä ehdotus ikäkorotuksen takaamisesta teknillisten laitosten vakinaisille virkamiehille.

Asian sittemmin ollessa käsiteltävänä päätti [4]) kaupunginvaltuusto kehoittaa valiokuntaa antamaan uuden, muuttuneiden olojen ja kaupunginvaltuuston väliaikana tekemäin päätösten vaatiman lausunnon. Valiokuntaan oli aikaisemmin valittu herrat Castrén, Tollet ja Walldén, oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger ja filosofiantohtori G. Mattsson; herra Mattssonin sijaan, joka oli kuollut, ei valittu uutta jäsentä. Sittemmin otettiin käsiteltäviksi sekä rahatoimikamarin lausunto [5]) kaupungin palkkausolojen uudistamisesta ja erityisen palkkalautakunnan perustamisesta että valiokunnan mietintö [6]) eräiden kunnallisten virastojen ja viranpitäjäin palkkaussääntöjen muuttamisesta, jossa mietinnössä valiokunta oli lausunut mielensä rahatoimikamarin vastamainitusta lausunnosta.

Rahatoimikamari antoi selvityksen Tukholmassa voimassa olevista, kunnallisia palkansaajia koskevista määräyksistä. Ensimmäisenä toimenpiteenä olisi Helsinkiin nähden käytävä laatimaan palkkasäännön soveltamista koskevia yleisiä ehtoja. Sitä vastoin lausuttiin epäilyksiä siitä, oliko palkkalautakunta asianhaarain vaatima. Jos nimittäin oli noudatettavina kaupunginvaltuuston vahvistamat yleiset ohjeet, voinevat hallinnolliset viranomaiset mainittavitta vaikeuksitta menetellä yhdenmukaisesti palvelus- eli palkkalautakunnan välityksettä. Kamari sentähden ehdotti, että kaupunginvaltuusto antaisi jonkin valiokunnan toimeksi valtuustolle laatia ehdotuksen Helsingin kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettaviksi yleisiksi ehdoiksi ja määräyksiksi sekä toimia väliaikaisena palkkalautakuntana kunnes lopullinen päätös semmoisen lautakunnan asettamisesta voitiin tehdä.

[1]) Valt. pöytäk. 24. 10. 7 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. vuodelta 1914 n:o 49. — [3]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 68—73. — [4]) Valt. pöytäk. 25. 1. 10 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — [6]) S:n n:o 18.

Valiokunta kannatti tätä ehdotusta siinä muodossa, että kaupunginvaltuusto asettaisi väliaikaisen palkkalautakunnan valmistelemaan kysymystä kaupungin palkkausolojen uudistamisesta, laatimaan ehdotusta Helsingin kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettaviksi yleisiksi ehdoiksi ja määräyksiksi sekä aikanansa antamaan lausunnon vakinaisen ammattiviranomaisen asettamisesta tähän kuuluvia asioita varten.

Nämä ehdotukset kaupunginvaltuusto epäsi [1]) ja antoi sen sijaan erikoisvaliokunnan tehtäväksi laatia ehdotuksen kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettaviksi yleisiksi ehdoiksi ja määräyksiksi. Tämän valiokunnan jäseniksi valittiin [2]) herrat Castrén, Charpentier, Norrmén, Ståhlberg ja Toliet. Sen lisäksi päätti [1]) valtuusto pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti:

vahvistaa seuraavan:

Rahatoimikonttorin palkkasäännön.

1 kaupunginkamreeri, palkkaa	5,000: —	
palkkiota	5,000: —	10,000: —
1 kaupunginkassanhoitaja, palkkaa		8,000: —
1 apulaiskassanhoitaja		6,000: —
1 vanhempi kaupunginkirjanpitäjä, palkkaa		7,000: —
2 nuorempaa kaupunginkirjanpitäjää, palkkaa à 5,000: —		10,000: —
4 konttorikirjuria, palkkaa à 2,500: —		10,000: —
2 vahtimestaria, palkkaa à 2,100: —		4,200: —
1 vahtimestarinapulainen, palkkaa		1,000: —
Määräraha ekspeditöörin tehtäväin hoitamista varten		3,600: —

Kaikilla vakinaisilla virkamiehillä on oikeus saada palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla.

mainitulle palkkasäännölle, mikäli kaupunginkamreerin ja kaupunginkassanhoitajan palkkaetuja koski, hakea k. senaatin vahvistuksen;

vahvistaa seuraavan:

Liikennekonttorin palkkasäännön.

1 kamreeri, palkkaa	6,000: —
2 vanhempaa kirjuria, palkkaa à 4,000: —	8,000: —

[1]) Valt. pöytäk. 28. 3. 3 §. — [2]) S:n 11. 4. 19 §.

2 nuorempaa kirjuria, palkkaa à 3,400: —	6,800: —
1 vanhempi kassanhoitaja, palkkaa	3,400: —
1 nuorempi kassanhoitaja, palkkaa	2,700: —
1 kirjanpitäjä, palkkaa	3,400: —
2 vanhempaa konttorikirjuria palkkaa à 2,300: —	4,600: —
2 nuorempaa konttorikirjuria, palkkaa à 2,000: —	4,000: —
1 vaakamestari, palkkaa	3,000: —
2 apulaisvaakamestaria, palkkaa à 2,400: —	4,800: —

Kaikki tässä luetellut virkailijat ovat oikeutetut saamaan palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla.

silloiselle liikennekamreerille myöntää henkilökohtaista palkanlisäystä kaikkiaan 2,000 markkaa;

palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta annettavaksi uuden kulkutautisairaalan ylilääkärille, alilääkärille, apulaislääkäreille ja toimitsijalle 10 % pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla;

evätä ehdotuksen että korotus määrävuosien palveluksesta jo nyt myönnettäisiin mainitun sairaalan yli- ja alilääkärille;

Helsingin kaupungin tyttöjen ammattikoulun vakinaisille opettajattarille taattavaksi 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta korotusta 20, 20 ja 10 % siitä pohjapalkasta, mikä heillä on opetuksesta koulun ensimmäisellä luokalla;

myöntää kaupungin palomestarille ja alipalomestarille oikeuden saada palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla;

määrätä terveydellisten tutkimusten laboratoorin johtajan vuosipalkan 9,000 markkaksi;

taata terveydellisten tutkimusten laboratoorin johtajille, assistentille ja laboraattorille palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla;

alempana mainituille teknillisten laitosten viranpitäjille vahvistaa seuraavat palkkamäärät:

1 vesijohtolaitoksen apulaisjohtaja, palkkaa	9,000: —
1 kaasulaitoksen apulaisjohtaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	8,000: —
1 kaasulaitoksen kemisti (avustava käyttöinsinööri), palkkaa	6,000: —

kaikille teknillisten laitosten virkamiehille taata ikäkorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla, ollen mainitunlaisiksi virkamiehiksi luettava ainoastaan ne teknillisten laitosten viranpitäjät, jotka kaupunginvaltuusto asettaa;

vahvistaa seuraavat muutokset rakennuskonttorin ja kaupungin yleisten töiden hallituksen palkkasääntöön:

1 sihteeri, palkkiota		4,000: —
1 kaupunginarkkitehti palkkaa	11,000: —	
matkarahoja	500: —	11,500: —
1 apulais-kaupunginarkkitehti, palkkaa	6,500. —	
matkarahoja	500: —	7,000: —
1 kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa	11,000: —	
matkarahoja	500: —	11,500: —
1 apulais-kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa		6,500: —
1 puhtaanapitolaitoksen johtaja, palkkaa	6,500: —	
matkarahoja	500: —	7,000: —
1 kamreeri, palkkaa		6,000: —

myöntää toiselle kaupunginlääkärille ikäkorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla; sekä

jättää kysymyksen ikäkorotuksen myöntämisestä määrävuosien palveluksesta kaupungin lihantarkastusaseman viranpitäjille nykyään raukeamaan.

Edelleen päätti kaupunginvaltuusto:

että kaikkia edellä mainittuja kaupunginvaltuuston hyväksymiä voimassa olevain palkkasääntöjen ja palkkausehtojen muutoksia on sovellettava tammikuun 1 päivästä 1916 lähtien;

että mainittua tarkoitusta varten tarvittava lisäys 1916 vuoden menosääntöön, 32,307 markkaa 52 penniä, on pantava maksettavaksi kaupunginvaltuuston käyttövaroista;

että ne viranpitäjät, joille kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen mukaan on taattu oikeus palkankorotukseen määrävuosien palveluksesta, saavat siihen nähden lukea hyväkseen sen ajan, minkä he aikaisemmin ovat olleet samassa virassa;

että kunnan virkamiehille taattu palkanlisäys on kultakin budjettivuodelta laskettava heillä vahvistetun vuosirahasäännön mukaan olevain palkkaetujen johdolla;

että asianomainen virkamies saa määrävuosien palveluksesta tulevaan palkankorotukseen nähden lukea hyväkseen ainoastaan sen ajan, minkä hän vakinaisena sääntöpalkkaisena viranpitäjänä on virassa ollut, ellei kaupunginvaltuusto jossakin tapauksessa ole myöntänyt poikkeusta tästä; sekä

että määrävuosien palveluksesta tuleva palkankorotus kannetaan lähinnä sen jälkeisen kuukauden 1 päivästä, jolloin korotuksen nauttimiseen nähden säädetyt ehdot on täytetty.

Sittemmin ilmoitti [1]) maistraatti kirjelmässä kesäkuun 10 päivältä, että k. senaatti oli toukokuun 23 päivänä vahvistanut kaupunginvaltuuston päätöksen mikäli kaupunginkamreerin ja kaupunginkassanhoitajan palkkaetuja koski.

Kaupungin palveluksessa olevain, sen alueen ulkopuolella asuvain henkilöjen verotus.

Edellä kerrotun asian yhteydessä käsitteli [2]) kaupunginvaltuusto kysymystä kaupungin palveluksessa olevain, sen alueen ulkopuolella asuvain henkilöjen kunnallisverotuksesta. Rahatoimikamari ja verotusvalmistelukunta olivat antaneet selvityksen ja mietinnön asiasta [3]), ja rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaikkien kaupungin palveluksessa olevain henkilöjen tulee, ellei heidän virkatoimintansa laatu muuta vaadi, asua kaupungin alueella;

että rahatoimikamari valtuutetaan, siinä tapauksessa että kunnan vuosirahasäännössä olevan viran pitäjän katsotaan viran asianmukaiselle hoidolle haittaa koitumatta käyvän salliminen asua kaupungin ulkopuolella, myöntämään hänelle siihen oikeus, kuitenkin sillä ehdolla että 4 % hänen kaikista palkkasäännön mukaan virasta maksettavista palkkaeduistaan pidätetään kaupunginkassaan; sekä

että niille kunnan viranpitäjille, jotka nykyään asuvat kaupunginalueen ulkopuolella, suodaan kahden vuoden aika, ennenkuin puheena olevia määräyksiä heihin sovelletaan.

Asia lähetettiin vastamainittuun palkkasääntövaliokuntaan valmisteltavaksi.

Lisättyjä kalliinajanlisäyksiä kaupungin virka- ja palvelusmiehille.

Kokouksessaan elokuun 24 päivänä antoi rahatoimikamari valiokunnalle, johon kuuluivat tilastokonttorin johtaja H. Dalström, rahatoimikamarin sihteeri G. Estlander ja kaupungininsinööri G. Idström, toimeksi laatia ehdotuksen vallitsevan kalliin ajan vaatimiksi parannuksiksi kaupungin palveluksessa olevain henkilöjen palkkaetuihin. Valiokunnan käsiteltäväksi antoi rahatoimikamari moniaita lukuisain kunnallisten virkailijain tekemiä, kalliinajanlisäystä, palkankorotusta y. m. tarkoittavia anomuksia.

Valiokunnan mietinnössä [4]), joka oli päivätty lokakuun 16:ntena, annettiin tilastollinen selvitys elintarvehintain kohoamisesta ja huomautettiin, että tuskin oli liioiteltua olettaa, että talouksien elintarvebudjetti oli syyskuussa 1915 kohonnut 35—45 %:lla ja syksyllä 1916 70—80 %:lla verraten ennen sotaa olleisiin vastaaviin menoihin. Kun hinnat epäilemättä edelleenkin kohoaisivat niin kauan kuin sotaa kesti, täytyi, kun oli kysymys toimenpiteisiin ryhtymisestä palkkaolojen järjestämiseksi joksikin aikaa eteenpäin, niin

[1]) Valt. pöytäk. 1. 8. 6. §. — [2]) S:n 28. 3. 3 § ja 11. 4. 19 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14. — [4]) Valt. pain. asiakrj. n:o 44.

sanottuihin säännöllisiin talousmenoihin nähden ottaa lukuun vieläkin suurempi yleinen hinnannousu, ehkäpä piankin kokonaista 90—100 %. Tässä oli kuitenkin huomattava, että eräitten kalliimpain ravintoaineitten sijasta oli ruvettu käyttämään huokeampia ja että menot sen johdosta olivat jonkin verran vähentyneet. Muiden tarvikkeiden hinnannousu oli vieläkin silmäänpistävämpi: syyskuussa 1915 olivat esim. polttopuiden hinnat kohonneet, koivuhalkojen 43 %:lla ja havupuuhalkojen 45 %:lla, syyskuussa 1916 taas edelliset 131 ja jälkimäiset 150 %:lla. Ei sentähden enää ollut asianmukaista puhua edelleen ainoastaan yksityisten tavarain hinnannoususta. Nyttemmin esiintyvän taloudellisen ilmiön täytyi todellisuudessa ainakin huomattavalta osalta katsoa johtuneen rahan arvon alenemisesta. Jos taas näin oli laita, saattoi siitä tehdä m. m. sen johtopäätöksen, etteivät kaupungin virka- ja palvelusmiehet enempää kuin muutkaan palkansaajat muuttumattomista palkkaeduistaan huolimatta tai ehkä oikeammin juuri siitä syystä enää saaneet samaa korvausta työstään kuin ennen sotaa, vaan tuntuvasti vähemmän, ja että tätä asianlaitaa jatkuisi, niin kauan kuin sodan aiheuttamaa kallista aikaa kesti.

Olisi kuitenkin valiokunnan mielestä ainakin toistaiseksi liian aikaista tämän johdosta käydä korottamaan kaupungin virka- ja palvelusmiesten pohjapalkkoja. Olisi viisainta pitää kallista aikaa ohimenevänä ilmiönä ja jättää palkankorotukset edelleen väliaikaisiksi, toisin sanoin kalliinajanlisäyksinä suoritettaviksi. Ilmeistä niinikään oli, etteivät aikaisemmin myönnetyt kalliinajanlisäysmäärät enää olleet tyydyttäviä.

Komitea laati ehdotuksen, jonka mukaan kaupungin virka- ja palvelusmiehet jaettaisiin ryhmiin vakinaisen palkkansa ja elatusvelvollisuutensa perusteella, ja saisivat kaikki virka- ja palvelusmiehet poikkeuksetta kalliinajanlisäystä 20 % palkastaan ja tämän lisäksi osa heistä 5—50 % osin palkka- ja osin elatusvelvollisuusluokkansa perusteella, niinkuin mietintöön liittyvä kaavio tarkemmin osoitti. Sopivana ajankohtana kalliinajanlisäysten maksamisen aloittamiseksi ehdotettiin lokakuun 1 päivää.

Pääasiallisesti komitean ehdotukseen liittyen rahatoimikamari esitti [1]), että kaupunginvaltuusto päättäisi kaupungin virka- ja palvelusmiehille myöntää kalliinajanlisäystä 20—70 % sääntönäisen rahapalkan määrästä, riippuen lisäyksen suuruus osin palkkamäärästä, osin taas elatusvelvollisuudesta. Vuodeksi 1916 laskettiin korotettuja kalliinajanlisäyksiä varten tarvittavan 375,000 markan lisämääräraha; vuodelta 1917 laskettiin kustannusten kalliinajanlisäyk-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 48.

sistä nousevan 1,650,000 markkaan. Sen ohessa ehdotti kamari erinäisiä toimenpiteitä määrärahan osoittamiseksi sekä useain palkankorotusanomusten jättämistä sillensä.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto antaa sen edelleen valmisteltavaksi komitealle, johon valittiin herrat O. Rosenqvist, Salingre ja Walldén sekä filosofianmaisteri G. Estlander ja ent. protokollasihteeri B. Wasastjerna. Marraskuun 15:ntenä päivätyssä mietinnössään [2]) komitea esitti kaksi vaihtopuolista ehdotusta uusien kalliinajanlisäysten laskemiseksi, ja puolsi komitean enemmistö vaihtopuolista ehdotusta I, josta laskettiin koituvan vuosimenoja tasaluvuin 1,375,000 markkaa, jota vastoin vähemmistö puolsi vaihtopuolista ehdotusta II, jonka laskettiin tuottavan vuosimenoja 1,031,000: —.

Asian ollessa uudestaan käsiteltävänä päätti [3]) kaupunginvaltuusto 29 äänellä 17 vastaan, jotka annettiin komitean enemmistön ehdotuksen puolesta, hyväksyä vähemmistön puoltaman vaihtopuolisen ehdotuksen II, jonka mukaan kalliinajanlisäystä maksettaisiin seuraavaa kaaviota noudattaen:

Kuukausipalkka. S:markkaa.	A. Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	B. Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	C. Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	D. Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.
	Korotusprosentti.			
I. Enintään 50	70	60	50	40
II. 51—100	65	55	45	35
III. 101—150	60	50	40	30
IV. 151—200	55	45	35	25
V. 201—250	50	40	30	20
VI. 251—300	45	35	25	15
VII. 301—350	40	30	20	10
VIII. 351—400	35	25	15	5
IX. 401—450	30	20	10	—
X. 451—500	25	15	5	—
XI. 501—550	20	10	—	—
XII. 551—600	15	5	—	—
XIII. 601—650	10	—	—	—
XIV. 651—700	5	—	—	—
XV. Yli 700	—	—	—	—

Sen ohessa päätti valtuusto:

että vapaa asunto, lämpö ja ruoka sekä muut luontoisedut on toimitetun arvion mukaan otettava lukuun määrättäessä sitä palk-

[1]) Valt. pöytäk. 7. 11. 19 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 55. — [3]) Valt. pöytäk. 21. 11. 4 §.

kaluokkaa, jonka mukaan kalliinajanlisäykset annetaan, mutta että prosentittainen lasku on tehtävä rahasäännön mukaisen rahapalkan määrän pohjalla;

että puheena olevia kalliinajanlisäyksiä annetaan toistaiseksi lokakuun 1 päivästä lukien;

että elokuun 1 päivänä 1916 tehty päätös, [1]) että eräille teknillisten laitosten toimihenkilöille myönnettyjä palkanlisäyksiä ei ole otettava huomioon kalliinajanlisäysten pohjaksi pantavia tulomääriä laskettaessa, kumotaan;

että kullekin palkansaajalle tulevan kalliinajanlisäyksen määrän vahvistaa kaupunginvaltuuston marraskuun 16 päivänä 1915 asettama valiokunta;

että tähän tarkoitukseen kuluvana vuonna tarvittavia menoja varten myönnetään 219,000 markan lisäys kuluvan vuoden rahasäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevaan määrärahaan;

että rahatoimikamarin tulee laatiessaan ehdotusta kaupungin 1917 vuoden menosäännöksi siihen panna kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten 1,031,000 markkaa; sekä

että rahatoimikamarin esityksen oheiset palkankorotusanomukset eivät aiheuta toimenpidettä.

Määräraha eduskuntavaalien kustannuksiin.

Helmikuun 19:ntenä päivätyn maistraatin esityksen johdosta myönsi [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 25,000 markkaa tilityksen ehdolla käytettäväksi kohdakkoin toimitettavain eduskuntavaalien kustannuksiin.

Määräraha maasta poistuneen oikeusneuvosmiehen J. V. af Frosteruksen viransijaisen palkkaukseen.

Yhteisen raastuvanoikeuden marraskuun 29 päivänä 1915 tekemän esityksen johdosta myönsi [3]) kaupunginvaltuusto paikkakunnalta poistuneen nuoremman oikeusneuvosmiehen J. V. af Frosteruksen viransijaisen palkkaukseen 250 markkaa kuukaudessa, maksettavaksi budjettiin mainittua virkaa varten merkitystä 4,000 markan vuosimäärärahasta. Samalla oli Turun hovioikeudelta anottava, että neuvosmies af Frosterus, joka R. L. 40 luvun 21 §:n säännöksen johdosta oli poistumalla virastaan sen menettänyt, erotettaisiin virasta.

Määräraha raastuvanoikeuden väliaikaisia osastoja varten.

Yhteisen raastuvanoikeuden kirjelmässä lokakuun 2 päivältä tehdyn ehdotuksen johdosta, joka tarkoitti määrärahan myöntämistä mainitun oikeuden ensimäisen osaston väliaikaista toista jaostoa ja väliaikaista viidettä osastoa varten, päätti [4]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin lokakuun 12 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti 1917 vuoden menosääntöön merkittäväksi mainittua väliaikaista toista jaostoa varten 16,450 markkaa ja väliaikaista viidettä osastoa varten 30,250 markkaa.

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 103. — [2]) Valt. pöytäk. 29. 2. 4 §. — [3]) S:n 22. 2. 4 §. — [4]) S:n 24. 10. 4 §.

Evätty esitys lisäyksen myöntämisestä riita-asiain notaarin palkkioon.

Kirjelmässä lokakuun 2 päivältä mainitsi yhteinen raastuvanoikeus, että raastuvanoikeuden riita-asiain notaarin virkasivutulot olivat sota-aikana paljon vähentyneet, ja ehdotti mainitulle virkamiehelle myönnettäväksi 1,200 markan lisäpalkkion, lukien heinäkuun 1 päivästä vuoden loppuun. Valtuusto epäsi [1]) esityksen.

Myönnetty lisäys raastuvanoikeuden yhden neuvosmiehenviran viransijaisuusmäärärahaan.

Rahatoimikamarin marraskuun 27 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi [2]) kaupunginvaltuusto kuluvan vuoden menosääntöön merkityn määrärahan lisäksi 1,250 markan lisäpalkkion raastuvanoikeuden yhden avonaisen nuoremman oikeusneuvosmiehenviran viransijaisen palkkaukseen viiden kuukauden aikana.

Kunnallisasetuskokoelma.

Valmisteluvaliokunnan toimesta oli laadittu kunnallisasetuskokoelman lisävihko, jossa oli vuodesta 1912 lähtien ilmestyneet asetukset ja lisäyksiä edelliseen laitokseen sekä asialuettelo. Työn painatusta ja toimitusta varten myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 2,850 markkaa ja sittemmin [4]) lisäksi Smk 60: 05.

Kunnallisasetuskokoelman julkaisemista varten 1915 vuoden menosääntöön merkityn määrärahan sai [5]) ylittää 300 markalla. Vuoden 1917 budjetissa korotettiin [6]) tämä määräraha 800:sta 2,000 markkaan.

Vähentyneiden virkasivutulojen korvaus ulosottoapulaisille.

Kaikkien toisen kaupunginvoudin käytettäviksi määrättyjen ulosottoapulaisten anottua palkanlisäystä 100 markkaa kuukaudessa vähentyneiden virkasivutulojen johdosta oli maistraatti kirjelmässä maaliskuun 22 päivältä esittänyt jonkin korvauksen myönnettäväksi heille. Tähän myöntyen päätti [7]) kaupunginvaltuusto osoittaa kullekin hakijalle palkanlisäystä 100 markkaa kuukaudessa, huhtikuun 15 päivästä kesäkuun 15 päivään lukien eli yhteensä 3,400 markkaa, maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Lisäys raatihuoneenarkiston tarverahain määrärahaan.

Kirjelmässä syyskuun 4 päivältä ilmoitti maistraatti, että raatihuoneenarkiston tarverahain määräraha oli paperin hinnan, tuomiokirjain sidontakustannusten y. m. menojen kohoamisen johdosta osoittautunut riittämättömäksi, sekä esitti myönnettäväksi lisämäärärahaa täksi vuodeksi. Kaupunginvaltuusto myönsi [8]) tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 2,500 markkaa. Tarverahat korotettiin [6]) 1917 vuoden menosäännössä 3,000 markkaan.

Evätty rasitusluettelojen lunastustarjous.

Leskirouva I. Ekroosin tarjouksen, että kaupunki lunastaisi hänen miesvainajansa, maistraatinsihteeri V. Ekroosin laatimat rasitusluettelot, kaupunginvaltuusto epäsi [9]).

Lisämääräraha raatihuoneen lämmitykseen.

Rahatoimikamarin syyskuun 21 päivänä tekemän esityksen johdosta myönsi [10]) kaupunginvaltuusto 2,500 markkaa raatihuoneen

---

[1]) Valt. pöytäk. 7. 11. 3 §. — [2]) S:n 12. 12. 3 §. — [3]) S:n 6. 6. 22 §. — [4]) S:n 10. 10. 27 §. — [5]) S:n 22. 2. 7 §. — [6]) S:n 29. 12. 20 §. — [7]) S:n 11. 4. 6 §. — [8]) S:n 26. 9. 4 §. — [9]) S:n 6. 6. 21 §. — [10]) S:n 10. 10. 6 §.

polttoaineita varten. Vuoden 1917 menosääntöön merkittiin [1]) tämä määräraha 8,750 markkaan korotettuna.

Kaupunginvaltuuston kokoussalin vuokran korotus.

Aktiebolaget Börs yhtiön kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti oli kaupunginvaltuuston kokouksia varten käytetyn pörssisalin vuokra kesäkuun 1 päivästä 1917 korotettava 8,000 markkaan. Samalla kuin mainittu vuokramäärä hyväksyttiin [2]), päätti valtuusto 1917 vuoden menosääntöön merkittäväksi 2,334 markan lisämäärärahan kesäkuun 1 ja joulukuun 31 päivän 1917 välistä aikaa varten.

Lisäys kaupunginvaltuuston tarverahoihin.

Syystä että kaupunginvaltuuston tarverahain määräraha, 40,000 markkaa, oli jo lokakuussa ylitetty, esitti valmisteluvaliokunta, eritoten siihen nähden että vuoden viime kuukausina oli suoritettava melko suuria painatustöitä, valtuuston käyttövaroista myönnettäväksi 20,000 markan lisämäärärahan. Kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) esitykseen.

Vuoden 1917 menosäännössä korotettiin [1]) tämä määräraha 50,000 markkaan.

Lisäys rahatoimikamarin tarverahain määrärahaan.

Kun rahatoimikamarin 1915 vuoden tarverahain määräraha oli ylitetty Smk:lla 6,973: 50, ehdotti kamari kirjelmässä helmikuun 14 päivältä, että tarpeellinen lisämääräraha pantaisiin maksettavaksi mainitun vuoden säästöstä. Kaupunginvaltuusto myöntyi [4]) esitykseen.

Kun myöskin 1916 vuoden määräraha osoittautui riittämättömäksi, myönsi [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 10,000 markan lisäyksen.

Vuoden 1917 menosääntöön merkittiin [1]) rahatoimikamarin tarverahoja ja siivoamista varten 25,000 markkaa aikaisemman 15,000 markan määrän sijasta.

Lisäys rahatoimikonttorin tarverahoihin.

Rahatoimikamarin lokakuun 12 päivänä tekemän esityksen johdosta myönsi [6]) kaupunginvaltuusto rahatoimikonttorin tarverahoihin 5,000 markan lisäyksen. Vuoden 1917 menosäännössä korotettiin [1]) tämä erä 10,000:sta 15,000 markkaan.

Palkkio rahatoimikamarin varajäsenille.

Kun rahatoimikamarin työmäärä oli vuosi vuodelta kasvanut ja työtehtäväin tärkeys lisääntynyt, oli kamarissa tehty sen suuntainen ehdotus, että varajäsenetkin kutsuttaisiin ottamaan osaa kokouksiin ja komiteatöihin. Tällainen toimenpide näytti rahatoimikamarin voimassa olevan ohjesäännön mukaan käyvän päinsä, vaikka äänioikeutta ei myönnetty varajäsenelle, ellei hän ollut varsinaisen jäsenen sijassa. Kun ei kamari kuitenkaan ollut pitänyt itseään oikeutettuna valtuustolta erikoista valtuutta saamatta

---

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 20 §. — [2]) S:n 12. 12. 11 § ja 29. 12. 20 §. — [3]) S:n 7. 11. 24 §. — [4]) S:n 22. 2. 8 §. — [5]) S:n 12. 9. 15 §. — [6]) S:n 24. 10. 8 §.

maksamaan palkkiota kokouksessa läsnä olevalle varajäsenelle, jos kaikki varsinaiset jäsenet olivat saapuvilla, anoi kamari kirjelmässä tammikuun 28 päivältä semmoista valtuutta. Myöntymistä tähän esitykseen ei tarvitsisi katsoa ennakkopäätökseksi kunnan muihin johto- ja lautakuntiin nähden, koska rahatoimikamarin työtehtävät ja hallintoala olivat tuntuvasti vaativammat ja laajemmat kuin muiden johto- ja lautakuntain. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) esityksen ja myönsi vuodeksi 1916 käyttövaroistaan 3,000 markkaa puheena olevaan tarkoitukseen. Vahvistettaessa 1917 vuoden menosääntöä merkittiin [2]) tämä määräraha niin, että palkkiot rahatoimikamarin jäsenten osanotosta kokouksiin korotettiin 12,000:sta 15,000 markkaan.

Kauppa- ja merenkulkutilaston julkaiseminen.

Helsingin kauppavaltuutettujen tehtyä esityksen, että tilastokonttori vastedes laatisi kunnallisen kauppa- ja merenkulkutilaston, päätti [3]) kaupunginvaltuusto tähän myöntyen:

että tilastokonttorin tulee 1917 vuoden alusta vuosittain laatia ja julkaista kauppa- ja merenkulkutilasto tai myös, jos sopivammaksi havaitaan, Helsingin kaupungin kauppatilasto ja merenkulkutilasto;

että mainittu julkaisu liitetään sarjaan Helsingin kaupungin tilasto, julkaistaan kumpaisellakin kotimaisella kielellä eri laitoksina sekä käsittää teksti- ja tauluosaston;

että tilastokonttoriin 1917 vuoden alusta perustetaan uusi vakinainen amanuenssinvirka 3,600 markan vuosipalkoin sekä 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta, jonka viran rahatoimikamari täyttää kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen varaten;

että tilastokonttorin tulee antaa ehdotus mainitun amanuenssinviran johtosäännöksi;

että Helsingin kauppavaltuutetuille tilityksen ehdolla myönnetään enintään 3,800 markkaa kaupungin 1915 vuoden kauppa- ja merenkulkutilaston julkaisemista varten; sekä

että kaupunki tämän korvaukseksi saa maksutta 150 kappaletta mainittua julkaisua.

Tilastokonttorin uusi menosääntö.

Kirjelmässä [4]) syyskuun 16 päivältä mainitsi tilastokonttori, että sen palkkasääntöön merkityt erät oli konttoria järjestettäessä laskettu huomattavan alhaisiksi. Sittenkuin kuitenkin konttorityö oli vuosien kuluessa kehittynyt sekä laatuun että määrään nähden, ei enää olisi viivytettävä palkkain korottamista kunnan muissa virastoissa maksettuja palkkamääriä ja konttorin merkitystä vastaa-

[1]) Valt. pöytäk. 8. 2. 5 §. — [2]) S:n 29. 12. 20 §. — [3]) S:n 11. 4. 18 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 39.

viin määriin, varsinkin kun konttori puolestaan jo oli vallitsevan sotatilan johdosta kaksi vuotta lykännyt esityksen tekemisen tästä.

Oheen pantuun menosääntöehdotukseen oli aktuaari ja amanuenssi merkitty ensimäisen ja toisen aktuaarin nimisinä; uusia olivat kaksi assistentinvirkaa, joihin oli tarkoitus asettaa taitavia ja kokeneita laskuapulaisia, joille voitaisiin uskoa mutkallisempia töitä.

Ehdotetut palkankorotukset havaitsi rahatoimikamari syyskuun 25 päivänä antamassaan lausunnossa [1]) oikeutetuiksi, koska esimerkiksi rahatoimikonttorissa ja revisionikonttorissa maksetut palkat olivat tuntuvasti suuremmat tilastokonttorissa maksettuja ja kuitenkin oli osoittautunut, että ensinmainittujen konttorien palkkaedut pikemmin olivat liian alhaiset kuin liian korkeat.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [2]) valtuusto ehdotetun uuden palkkasäännön olevaksi voimassa tammikuun 1 päivästä 1917 seuraavana:

Tilastokonttorin palkkasääntö.

1 konttorinjohtaja	Smk	9,000: —
1 ensimäinen aktuaari	„	6,400: —
1 toinen aktuaari	„	4,800: —
1 amanuenssi	„	3,600: —
2 assistenttia, kumpikin 2,700: —	„	5,400: —
4 vakinaista laskuapulaista, kukin 2,100: —	„	8,400: —
1 vahtimestari	„	900: —
	Yhteensä Smk	38,500: —

Kaikki edellä luetellut henkilöt, paitsi vahtimestari, saavat 10 %:n palkankorotuksen palveltuaan 5 ja 10 vuotta samassa virassa.

Kunnallis-kertomusten jouduttaminen.

Samalla kertaa päätti kaupunginvaltuusto kunnalliskertomusten ilmestymisen jouduttamiseksi, ettei niihin enää ollut painatettava teknillisten laitosten hallituksen eikä vesijohto-, kaasu- ja sähkölaitoksen antamia vuosiselontekoja.

Lisätty painatusmääräraha tilastokonttorille.

Painatuskustannusten kohoamisen johdosta anoi tilastokonttori lisäystä painatustöittensä määrärahaan, ja valtuusto myönsi [3]) 19,400 markkaa vuodeksi 1916. Samalla oli konttoria rahatoimikamarin lausunnon mukaisesti huomautettava, että halvempaa paperia ehkä voitaisiin käyttää ja eräiden julkaisujen kokoa supistaa.

Lisämääräraha kunnalliselle

Kunnallisen työnvälitystoimiston johtokunta esitti kirjelmässä syyskuun 17 päivältä että, kun polttoainemääräraha oli toimistolle

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 39 — [2])Valt. pöytäk. 24. 10. 18 §. — [3]) S:n 12. 9. 19 §.

työnvälitystoimistolle polttoaineisiin ja tarverahoihin.

vuoden varrella vuokratussa uudessa huoneistossa osoittautunut riittämättömäksi, mainittuun määrärahaan myönnettäisiin 800 markan lisäys. Samaten anoi johtokunta 500 markan lisäystä toimiston tarverahain määrärahaan. Kaupunginvaltuusto myönsi [1]) nämä lisäykset.

Painatusapumaksu työnvälityskokouksen asiakirjoja varten.

Helsingissä joulukuun 27 ja 28 päivänä 1915 pidetyn työnvälityskokouksen johdosta laaditun mietinnön painatukseen myönsi [2]) kaupunginvaltuusto Helsingin kaupungin osalta käyttövaroistaan 1,000 markkaa.

Määräraha asuntokysymysten tutkimista varten.

Sosialilautakunnan toimenannosta oli sen sihteeri lakitieteenkandidaatti E. Böök ottanut osaa Tukholmassa syyskuun 21—23 päivänä pidettyyn ensimmäiseen Ruotsin asuntokongressiin sekä sen ohessa Tukholmassa ja Göteporissa tutkinut asuntoteknillisiä kysymyksiä. Sosialilautakunnan esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 950 markkaa tästä koituneiden matkakulujen korvaukseksi.

Verotusvalmistelukunnan uusi palkkasääntö.

Verotusvalmistelukunta oli tehnyt esityksen uuden palkka- ja johtosäännön vahvistamisesta itselleen, huomauttaen, että sen työ oli viimeisten kymmenen vuoden kuluessa kokonaan muuttunut laadultaan, minkätähden sihteerin palkkaa olisi korotettava ja toinen sihteeri asetettava. Verotettujen luku oli 20,339 vuonna 1907, 23,770 vuonna 1909 ja 27,549 vuonna 1910, mutta 42,213 vuonna 1915. Maksavain veroäyrien luku, joka oli 208,642 vuonna 1907, 238,808 vuonna 1909 ja 259,199 vuonna 1910, oli 439,385 vuonna 1915. Sekä verotettujen että maksavain veroäyrien luku oli siis mainitun ajan kuluessa lisääntynyt enemmän kuin kaksinkertaiseksi ja niiden lisääntymistä oli edelleen odotettavana. Tämä työn lisäännys sekä itse työn laatu ja voimaperäisyys asettivat verotusvalmistelukunnan henkilökunnalle nyttemmin aivan toisenlaisia vaatimuksia kuin aikaisemmin. Verotusvalmistelukunta huomautti, että sihteerin työ oli erittäin vaativaa ja eritoten kevätkuukausina tavallista rasittavampaa. Vertaillessa sihteerin palkkaa siihen, mitä maksettiin muille kelpoisuusehtojen ja työmäärän puolesta häneen verrattaville kaupungin virkamiehille, huomasi, että verotusvalmistelukunnan sihteeri oli kaikkia muita huono-osaisempi. Suurella työmäärällä ja vähäisellä palkalla oli vaikea pitempää aikaa pysyttää samaa sihteeriä toimessaan, mikä kuitenkin työn menestyksen kannalta olisi suotavaa. Myöskin viran avoimeksi joutuessa olisi vaikea saada siihen sopivaa henkilöä, varsinkin kun viranpitäjän täytyi olla lainoppinut voidakseen asiantuntemuksella laatia ne lukuisat lausunnot, joita valmistelukunnan oli annettava verotusasioista.

[1]) Valt. pöytäk. 10. 10. 20 §. — [2]) S:n 6. 6. 18 §. — [3]) S:n 24. 10. 28 §.

Verotusvalmistelukunnan esitykseen viitaten rahatoimikamari ehdotti [1]) kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että verotusvalmistelukunnan sihteerin vuosipalkaksi, tammikuun 1 päivästä 1917 lukien, vahvistetaan 8,000 markkaa 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että nykyinen viranpitäjä saa lukea hyväkseen siihenastiset virkavuotensa; sekä

että tammikuun 1 päivästä 1917 verotusvalmistelukuntaan perustetaan toinen sihteerinvirka, josta vuosipalkka on 5,000 markkaa 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) esityksen.

Palkkio verotuslautakunnan jäsenille.

Joulukuun 4:ntenä 1915 päivätyn maistraatin esityksen johdosta ja maistraatin helmikuun 14 päivänä 1916 antaman puoltosanan mukaisesti määräsi [3]) kaupunginvaltuusto verotuslautakunnan jäsenten palkkion 5 markaksi kokoukselta 1917 vuoden alusta lukien.

Määräraha verotusluetteloehdotuksen monistamiseksi.

Toukokuun 18:ntena päivätyn rahatoimikamarin esityksen johdosta päätti [4]) kaupunginvaltuusto myöntää verotusvalmistelukunnalle käyttövaroistaan 1,600 markkaa lautakunnan jäsenille jaettavan verotusluetteloehdotuksen monistamiseksi.

Määräraha asiantuntijain kutsumiseksi verotusvalmistelukuntaan.

Sittenkuin joulukuun 4 päivänä 1915 pidetyssä yleisessä raastuvankokouksessa oli lausuttu toivomus verotusvalmistelukunnan jäsenluvun lisäämisestä, oli verotusvalmistelukunta asiaa käsitellyt, mutta asettunut ehdotukseen nähden epäröivälle kannalle. Rahatoimikamari yhtyi valmistelukunnan käsitykseen ja esitti kirjelmässä huhtikuun 13 päivältä, että verotusvalmistelukunta sen sijaan oikeutettaisiin valmistelutöissään käyttämään apunaan asiantuntijoita ja että palkkion maksamiseksi heille kaupunginvaltuuston 1916 vuoden käyttövaroista osoitettaisiin 1,000 markkaa eli 20 markkaa kultakin kokoukselta.

Valtuusto hyväksyi [5]) tämän esityksen ja merkitsi [6]) myös 1917 vuoden menosäännön vahvistaessaan samanlaisen määrärahan asiantuntijain palkkaamiseksi.

Liikennekonttorin vahtimestarien palkankorotuksen epäys.

Liikennekonttorin vahtimestarit olivat anoneet parannettuja palkkaetuja, ja kirjelmässä huhtikuun 27 päivältä rahatoimikamari puolsi tätä anomusta. Kun hakijat kuitenkin saivat kalliinajanlisäystä, jätti [7]) kaupunginvaltuusto anomuksen sillensä.

Lisämääräraha liikennekonttorin polttoaineita varten.

Rahatoimikamarin lokakuun 26 päivänä tekemän esityksen mukaisesti osoitti [8]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 6,635 markan lisäyksen liikennekonttorin polttoaineiden määrärahaan.

---

[1]) Rkmrin kirj. 10. 11. n:o 915. — [2]) Valt. pöytäk. 21. 11. 21 §. — [3]) S:n 29. 2. 2 §. — [4]) S:n 6. 6. 6 §. — [5]) S:n 2. 5. 5 §. — [6]) S:n 29. 12. 20 §. — [7]) S:n 16. 5. 16 §. — [8]) S:n 7. 11. 7 §.

Kaupunkien yhdenmukaiset liikennetaksat.

Tiedoksi ja vastedes noudatettavaksi oli maistraatti kaupunginvaltuustolle lähettänyt k. senaatin antaman määräyksen ohjeista, joita oli noudatettava kaupungeille tulevain liikennemaksujen taksoja laadittaessa. Kun kuitenkin maamme suurimmat kaupungit olivat päättäneet käydä yhteistyöhön yhdenmukaisten liikennetaksain laadituttamiseksi ja sitä varten pidettävässä kokouksessa puheena oleva määräyskin tulisi käsiteltäväksi sekä edelleen kunnallinen keskustoimisto paraikaa hankki selvitystä tuulaakimaksun oikeudellisesta laadusta, päätti [1]) valtuusto jättää toimenpiteen tässä asiassa toistaiseksi sillensä.

Toukokuun 18:ntena päivätyn Turun kaupunginvaltuuston esityksen johdosta päätti [2]) valtuusto edustuttaa itseään Turussa pidettävässä kokouksessa, johon ottaisivat osaa Helsingin, Turun, Viipurin, Kotkan, Hangon, Rauman, Porin ja Vaasan kaupunkien edustajat saadakseen aikaan yhteistoimintaa mahdollisimman yhdenmukaisten liikennetaksain toimeensaamiseksi satamakaupungeille. Kaupungin edustajiksi valittiin herrat Häggman ja Soini, varamiehenä herra F. von Wright. Sittemmin myönsi [3]) kaupunginvaltuusto edustajain matkakustannuksiin käyttövaroistaan yhteensä 500 markkaa.

Grahamjauhojen liikennemaksun alennus.

Liikennekonttorin esityksestä ja Helsingin kauppavaltuutettujen lokakuun 2 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti päätti [4]) kaupunginvaltuusto myöntää sekajauhetulle vehnälle (grahamjauhoille) semmoisen liikennemaksun alennuksen, että maksua suoritettaisiin 20 penniä 100 kilolta.

Kulkulaitosten parantaminen.

Edelliseltä vuodelta ratkaisemattomia asioita esiteltäessä [5]) päätti [6]) kaupunginvaltuusto, että herra I. Lindforsin y. m. esitysehdotus kaupungin kulkulaitosten parantamisesta, joka asia aikaisemmin oli lähetetty talviliikennekomiteaan, oli käsiteltävä erikoisvaliokunnassa, jonka jäseniksi valittiin [7]) herrat Alfthan, Lindfors, Schybergson ja Soini sekä kauppias J. Tallberg.

Keravan—Korian ratasuunnitelma.

Huhtikuun 10:ntenä päivätyssä kirjelmässä lausui valiokunta, että se komitean työohjelman osa, joka etusijassa ansaitsi kaupunginhallinnon huomiota, tarkoitti kaupunkiin johtavain kulkuväyläin kehittämistä ja parantamista. Kaupungin nopea kasvu ja jatkuva kehitys vaativat välttämättä parantamaan kulkuyhteyksiä viereisen maaseudun kanssa sekä yhdistämään uusia aloja siihen alueeseen, mistä kaupunki sai elin- ja muut tarpeensa. Samalla oli tärkeää, että pääkaupungin kauppa-aluetta laajennettiin ja että kulkulaitosten kehityksen varassa olevia kaupungin kauppa-

---

[1]) Valt. pöytäk. 12. 9. 7 §. — [2]) S:n 6. 6. 19 §. — [3]) S:n 7. 11. 9 §. — [4]) S:n 10. 10 5 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — [6]) Valt. pöytäk. 29. 2. 11 §. — [7]) S:n 14. 3. 21 §.

etuja tehokkaasti valvottiin. Tarkastellessaan pääkaupungin menekkialueelle suunniteltuja uusia rautateitä oli komitea etusijaan asettanut Keravan—Korian ratasuunnan. Tämä rata voisi paremmin kuin muut suunnitellut rautatiet edistää Helsingin toimintaa etäisempäin paikkakuntain tuonnin ja viennin välittäjänä. Mainittu rata lyhentäisi noin 50 kilometrillä Korian ja Helsingin välistä matkaa sekä liittäisi idässä laajoja kauppa-alueita lähemmin pääkaupunkiin. Rata halkaisisi kuntia, joilla viljelykseen, väkilukuun ja teollisuustoimintaan nähden oli rautatieliikenteelle sopivia edellytyksiä. Kun lisäksi uudelle radalle siirtyisi osa emäradan tuntuvasti lisääntyneestä liikenteestä, joten kaksoisraiteen teettämisen Korian ja Riihimäen välille ehkä kävisi lykkääminen jonkin ajan päähän, pitäisi radan aikaansaamiseen olla odotettavana avustusta valtionkin puolelta. Epäilemättä tosin lyhyempää merisatamaan vievää tietä Kotkanrataa pitkin edelleenkin käytettäisiin, mutta ilmeistä oli myös, että tuntuvaa tuonti- ja vientiliikettä oli kulkeva Helsingin kautta.

Komitea esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että normaaliraiteisen yhdysradan aikaansaamiseksi Keravan ja Korian rautatieasemain välille silmämääräinen tutkimus kaupungin kustannuksella toimitetaan asiantuntevalla henkilöllä sekä tämän yhteydessä tarpeellinen kannattavaisuuslaskelma ja tilastollinen selvitys hankitaan; samoin kuin

että komitea valtuutetaan tähän tehtävään hankkimaan pätevä henkilö ja komitean käytettäväksi tähän tarkoitukseen valtuuston tämänvuotisista käyttövaroista osoitetaan arviolta 10,000 markkaa tilityksen ehdolla.

Tämän komitean esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]).

Ehdotettu turveyhtiön osakkeiden osto.

Kirjelmässä marraskuun 1 päivältä rahatoimikamari esitti [2]), että kaupunki lunastamalla tarjotut osakkeet hankkisi itselleen osake-enemmistön Röjsjö aktiebolag yhtiössä ja siten aluksi edistäisi vallitsevan polttoainepuutteen poistamista, mutta ennen kaikkea vastaisen varalle tyydyttäisi kaupungin polttoainetarvetta kohtuullisiin hintoihin. Kamari antoi selvityksen Röjsjön turvesuosta saatavan polttoturpeen määrästä sekä laskelman puheenalaisen yrityksen kannattavaisuudesta. Asiaa edelleen valmistelemaan asetti [3]) kaupunginvaltuusto valiokunnan, johon valittiin herrat Aschan, Paloheimo ja Tarjanne sekä insinöörit vapaaherra J. Palmén ja B. Wuolle.

Lisätty vakinainen palokunta.

Kirjelmässä lokakuun 12 päivältä ilmoitti rahatoimikamari v. t. palomestarin esittäneen, että myöskin vuodeksi 1917 myönnettäi-

[1]) Valt. pöytäk. 2. 5. 12. §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 52. — [3]) Valt. pöytäk. 21. 11. 13 §.

siin 60,000 markan määräraha vakinaisen palokunnan lisäämiseksi 30 miehellä. Vallitsevaan sotatilaan nähden rahatoimikamari puolsi anomusta. Kaupunginvaltuusto päätti [1]) määrärahan samoin kuin vuonna 1916 suoritettavaksi muonitustoimikunnan käytettäväksi asetetuista varoista.

Henkilökohtainen palkanlisäys ruiskumestari A. Leskiselle.

Kirjelmässä syyskuun 13 päivältä palotoimikunta esitti, että ruiskumestari A. Leskiselle myönnetty 600 markan henkilökohtainen palkanlisäys, syyskuun 1 päivästä lukien, korotettaisiin 1,600 markkaan. Kaupunginvaltuusto myöntyi [2]) tähän esitykseen.

Palomestarinviran viransija isuuspalkkio y. m.

Siltä ajalta, jona palomestari G. Wasenius, joka valtiollisista syistä oli karkoitettu Sisävenäjälle, oli estynyt virkaansa hoitamasta, päätti [3]) kaupunginvaltuusto hänelle maksettavaksi täydet palkkaedut; alipalomestarille luutnantti C. Lindhille, joka oli määrätty toistaiseksi virkaa hoitamaan, myönnettiin [4]) oman palkkansa lisäksi palkkiota 300 markkaa kuukaudessa, ja osoitti valtuusto tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 1,200 markan määrärahan.

Lisämääräraha palolaitoksen halkoja ja kalustoa varten.

Palotoimikunnan lokakuun 4 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi [5]) kaupunginvaltuusto vuosirahasäännön lisäksi 13,000 markkaa palokunnan halkoja ja 4,000 markkaa kaluston kunnossapitoa varten. Vuoden 1917 menosääntöön merkittiin [6]) halkoja varten 30,000 markkaa aikaisemman 18,000 markan määrän sijasta ja palokaluston kunnossapitomääräraha korotettiin 6,000:sta 10,000 markkaan.

Poliisilaitoksen vuosirahasääntö muutettu.

Sittenkuin Uudenmaan läänin kuvernööri oli maistraatin välityksellä vaatinut kaupunginvaltuuston lausuntoa k. senaatin sivilitoimituskunnan laatimasta ehdotuksesta Helsingin poliisilaitoksen uudeksi vuosirahasäännöksi, päätti [7]) kaupunginvaltuusto ilmoittaa, ettei valtuusto asian laajuuden johdosta voinut määräajan kuluessa, tammikuun 20 päivään mennessä, hankkia tarvittavaa selvitystä eikä antaa siihen perustuvaa lausuntoa. Asian valmisteli rahatoimikamari, joka mietintönsä ja ehdotuksensa [8]) laadinnassa käytti apunaan asiantuntijoita.

Annettuaan selvityksen poliisikamarilaitoksen hallinto-oikeudellisesta asemasta kamari totesi, ettei kuntaa voitu esillä olevan sivilitoimituskunnan ehdotuksen pohjalla laillisesti velvoittaa suorittamaan lisämenoja poliisilaitoksen voimassapitoon, ellei kaupunginviranomaisille sitä ennen ollut varattu tilaisuutta lausua mieltänsä asiasta sekä suotu kohtuullista aikaa siihen. Sitten osoitettiin, että ehdotus tuottaisi lisäkustannuksia 1,207,380 markkaa eli 174.2 %

---

[1]) Valt. pöytäk. 21. 11. 18 §. — [2]) S:n 10. 10. 15 §. — [3]) S:n 10. 10. 29 §. — [4]) S:n 24. 10. 25 §. — [5]) S:n 24. 10. 24 §. — [6]) S:n 29. 12. 20 §. — [7]) S:n 11. 1. 6 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7.

1903 vuoden menosääntöön verraten, 332,700 markkan lisäystä (21.2 %) kaupunginvaltuuston vuonna 1911 hyväksymään uuden menosäännön ehdotukseen verraten sekä lisämenoja 155,756 markkaa (8.9 %) voimassa olevaan väliaikaiseen menosääntöön verraten. Kaupungin menojen osuus, joka 1903 vuoden menosäännön ja väliaikaisen menosäännön mukaan oli saman suuruinen, kohoaisi, jos sivilitoimikunnan ehdotus hyväksyttäisiin, Smk:lla 344,965: 72 eli 174.2 %:lla aikaisemmasta määrästään sekä 229,440 markalla eli 73.2 %:lla kaupunginvaltuuston vuonna 1911 myöntämästä määrästä. Tämän lisäksi tulisivat vielä kaupungin menot huoneistoista, lämmityksestä ja valaistuksesta. Poliisilaitoksen miesluku lisääntyi ehdotuksen mukaan 89.4 %:lla voimassa olevan menosäännön mukaisesta määrästä.

Siitä seikasta, oliko nykyään sopivaa käydä uudesti järjestämään poliisilaitoksen menosääntöä, lausui kamari:

1) Kysymystä Helsingin poliisilaitoksen menosäännön muuttamisesta oli aikaisemmin käsitelty mainitusta laitoksesta voimassa olevan asetuksen tarpeelliseksi katsottua uudistusta koskevan kysymyksen yhteydessä, ja kaupunginviranomaiset olivat jo vuonna 1909 laatineet ja k. senaattiin lähettäneet ehdotuksen Helsingin uudeksi poliisiasetukseksi. Kun aikomus nyt näytti olevan käsitellä ehdotus vuosirahasäännön muuttamiseksi pääkysymyksestä erillään, huomautti rahatoimikamari tähän, että poliisilaitoksen järjestyksen perusteisiin ehdotetut muutokset ainakin osittain olivat sen laatuisia, että ne vaikuttivat menosääntöön, joten ei näyttänyt aivan sopivalta vahvistaa uutta vakinaista vuosirahasääntöä, ennenkuin kysymys poliisiasetuksen tarkastamisesta oli lopullisesti tutkittu.

2) Rahatoimikamarin käytettäväksi annetuista asiakirjoista päättäen ei asiaa näyttänyt sivilitoimituskunnassa valmistellun niin tarkoin, kuin sen laatu ehdottomasti vaati ja kuin hallituksen taholta aikaisemmin aina oli samanlaatuisissa asioissa tehty, niinkuin m. m. 1903 vuoden menosäännön valmistelutyöt osoittivat. Pyydettyään saada käytettäväkseen kaikki ehdotusta valaisevat asiakirjat oli rahatoimikamari saanut vastaanottaa erinäisiä asiakirjoja, jotka eivät kuitenkaan kohdistuneet nyt esillä olevaan ehdotukseen, vaan sivilitoimituskunnan aikaisemmin laatimiin, sittemmin hyljättyihin vaihtopuolisiin ehdotuksiin, ja joissa muutoin ei esitetty huomioon otettavia näkökohtia asian selvittämiseksi. Tämän johdosta oli rahatoimikamari poliisimestarilta itseltään pyytänyt tarpeellisia selityksiä ja tietoja ehdotuksen erinäisistä yksityiseristä.

Saatu selvitys oli, mikäli poliisikansliaa ja sen laitoksia koski, havaittu kutakuinkin täydelliseksi, jota vastoin tiedot miesluvun jakautumisesta eri osastoille sekä vartio- ja palvelusjaoituksen

ehdotus olivat erittäin epätäydelliset eivätkä voineet antaa luotettavaa perustusta asian arvostelemiselle. Tämän johdosta oli se rahatoimikamarin jaosto, joka oli alustavasti käsitellyt asian, poliisimestarilta pyytänyt pätevän virkamiehen määräämistä antamaan kamarille tarpeellisia täydentäviä tietoja, mutta poliisimestari oli hyljännyt tämän pyynnön, huomauttaen että annettu selvitys oli riittävä. Tämä myötämielisyyden puute oli tietenkin suuressa määrin vaikeuttanut rahatoimikamarin toimittamaa ehdotuksen yksityiskohtaista tarkastelua.

3) Sivilitoimituskunnan ehdotus tarkoitti poliisivoiman pysyttämistä nykyisessä todellisessa miesluvussaan. Tämän johdosta rahatoimikamari huomautti, että 1906 vuoden väliaikainen menosääntö annettiin suurlakon jälkeen, siinä mielessä että Suomen valtionviranomaisilla olisi tehokas apukeino yleisen turvallisuuden sekä lain pyhyyden voimassa pitämiseksi. Mutta huomattava oli, että väliaikainen vuosirahasääntö ei tarkoittanut tyydyttää ainoastaan pääkaupungin tarpeita, vaan oli sitä laadittaessa määräävänä tarve hankkia maassamme silloin vallitsevain, säännöllisistä poikkeavain olojen mukaan sovitettu varamiehistö, josta tarpeellista poliisivoimaa kävisi lähettäminen kaikkiin niihin maamme paikkakuntiin, joiden oma järjestysvalta ei kykenisi yksin täyttämään tehtäväänsä. Tämän johdosta ja väliaikaisen laatunsa vuoksi ei mainittua vuosirahasääntöä rahatoimikamarin mielestä käynyt nykyisessä supistetussakaan muodossaan paneminen pohjaksi arvosteltaessa kysymystä Helsingin kaupungin poliisivoiman tarpeesta.

4) Sodan johdosta vallitsevat olot poikkesivat monessa kohden säännöllisistä, ja täytyi tämän johdosta pitää aivan vääränä, että ne otettiin lähtökohdaksi laadittaessa uuden vuosirahasäännön ehdotusta ja tutkittaessa sen pohjana olevaa määrärahatarvetta. Poliisivoiman määrään nykyoloissa vaikuttavia seikkoja ei käynyt ottaminen mittapuuksi säännöllistä tarvetta arvostellessa. Siihen nähden kamari mainitsi, että väkiluvun lisäännys ja työnetsijäin tulva kaupunkiin tapahtuivat aivan erikoisissa oloissa, että rakennustoiminta oli kokonaan lamassa sekä että nykyinen asiaintila tuntuvasti vaikutti rikollisuuteenkin.

Tämän yhteydessä huomautettiin lisäksi, ettei nykyisiä luonnottomia asunto- ja työoloja sopinut panna pohjaksi poliisilaitoksen virkamiesten ja henkilökunnan vakinaista palkanjärjestelyä toimitettaessa, vaan täytyi pitää paljon asianmukaisempana, että sotatilan ja kalliinajan johdosta tarpeellinen palkanlisäys myönnettiin ainoastaan väliaikaisesti, siksi kunnes säännölliset olot sodan päätyttyä olivat jälleen palautuneet.

5) Sivilitoimituskunnan kirjelmässä ehdotettu uuden vuosiraha-

säännön voimaanastumisaika oli aivan sopimaton siihenkin nähden, että ehdotuksen edellyttämä tuntuva ja erittäinkin nykyisessä taloudellisessa tilanteessa rasittava lisämeno pantaisiin kaupungin maksettavaksi vahvistetun budjetin ulkopuolella ja siten tuntuvasti järkyttäisi kunnan täksi vuodeksi hyväksyttyä taloussuunnitelmaa.

Edellä lausutun johdosta rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto lausunnossaan esillä olevasta lähetteestä, rahatoimikamarin mainitsemiin näkökohtiin liittyen, esittäisi, että kysymys Helsingin kaupungin poliisilaitoksen uuden vakinaisen vuosirahasäännön vahvistamisesta saisi jäädä toistaiseksi ja siksi, kunnes sodan päätyttyä säännölliset olot yhteiskuntaelämän alalla olivat palautuneet.

Siltä varalta että k. senaatti ei panisi huomiota näihin epäilyihin, oli rahatoimikamari kuitenkin käynyt asiallisesti tarkastamaan ehdotusta ja tehnyt useita muutos- ja vastaehdotuksia, minkä ohessa kamari oli sitä mieltä, että kaupungin apumaksun poliisilaitoksen voimassapitoon ei tulisi olla enempää kuin 1/5 koko kustannusmäärästä, joten valtion osuus olisi määrättävä 4/5:ksi siitä, sen sijaan että kaupungin osuus kustannuksista sivilitoimituskunnan ehdotuksen mukaan olisi 2/7.

Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan päättyisi Helsingin poliisilaitoksen menosääntö 1,691,500 markkaan, josta määrästä kaupunki, noudattaen suhdetta 1/5 : 4/5, suorittaisi 338,300 markkaa eli 140,266 markkaa enemmän kuin 1903 vuoden menosäännön mukaan. Sivilitoimituskunnan ehdotukseen verraten siis kaupungin osuus vähenisi täten 204,700 markalla eli 37.9 %:lla. Kaupungin kokonaiskustannukset poliisilaitoksesta (kaupungin osuus + eräät budjettierät), jotka sivilitoimituskunnan ehdotuksen mukaan olisivat 727,025 markkaa eli Smk. 4: 74 kutakin henkikirjoissa olevaa asukasta kohti, vähenisivät 480,725 markkaan eli Smk:aan 3: 13 asukasta kohti.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto kaikin puolin rahatoimikamarin ehdotuksen, ja annettiin lausunto sen mukaisesti.

Sittemmin annettiin kaupunginviranomaisten esittämiin epäilyihin katsomatta armollinen asetus kesäkuun 22 päivältä 1916, jossa poliisilaitoksen vuosirahasääntö vahvistettiin 1,913,000 markaksi. Kaupunginvaltuuston ehdottamista muutoksista oli otettu huomioon vain yksi ainoa, nimittäin se, että puhtaanapidon ja vedenkulutuksen kustannukset olisi valtion ja kunnan yhteisesti suoritettava. Kaupungin osuus koko kustannusmäärästä vahvistettiin asetuksessa 2/7:ksi.

Valmisteluvaliokunta esitti antamassaan [2]) lausunnossa mielipi-

[1]) Valt. pöytäk. 29. 2. 1 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 47.

teenään että, kun sen johdosta että puuttui hallituksesta riippumatonta korkeinta oikeuspaikkaa hallinto-oikeudellisten riitakysymysten ratkaisua varten, hallituksella oli viime kädessä valta arvostella ja vahvistaa poliisilaitoksen menot sekä niiden jako valtion ja kunnan kesken eikä siis ollut kaupungin vallassa saada oikaisua puheena olevaan säädökseen, ei kaupungilla ollut muuta keinoa kuin ottaa lisääntyneet menot suorittaakseen, valittaen että niitä ei ollut harkittu oikeudenmukaisella eikä kohtuullisella pohjalla sekä että vuosirahasäännön vahvistamisessa ei ollut asianmukaisesti otettu huomioon kaupungin oikeutta eikä oikeutettuja etuja.

Poliisivankilassa säilytetyistä henkilöistä olevain menojen suoritukseen nähden, joista menoista asetuksessa osa pantiin kaupungin maksettavaksi, vaikka kaupunki oli valtion kanssa tammikuun 28 päivänä 1887 tekemänsä sopimuksen mukaan kaikiksi ajoiksi vapautettu velvollisuudesta pitää voimassa kaupunginvankilaa ja palkata tutkintovankien vartijoita, sillä perusteella että oli antanut apurahan lääninvankilan uudestirakentamiseen sekä luovuttanut tarkoitukseen tarpeellisen tonttimaan, näytti kuitenkin olevan olemassa keino saada tämä asia oikeudenkäyntitietä tutkituksi. Kaupunki voi nimittäin, sittenkuin se oli osansa mainituista menoista suorittanut, tuomioistuimessa vaatia korvattavaksi mitä sen oli täytynyt mainittuun tarkoitukseen maksaa, jommoista sivilioikeudelliseen pohjaan nojaavaa kannetta tuomioistuin ei voine kieltäytyä ottamasta käsiteltäväksi.

Valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi kehoittaa rahatoimikamaria:

1917 vuoden menosääntöön panemaan sekä mainitulta vuodelta poliisilaitoksen voimassapitoon maksettavaa kunnan apumaksua enintään Smk 547,333: 33 että myös vuodelta 1916 samaan tarkoitukseen tarvittavan lisämäärärahan, enintään Smk 218,119: 69; sekä

sittenkuin kaupungin apumaksu oli suoritettu, oikeudenkäyntitietä koettamaan valtiolta saada korvatuksi sen määrän, mikä kaupungin on täytynyt maksaa poliisivankilassa säilytettyjen henkilöjen elatukseen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valiokunnan esityksen kaikilta kohdin.

Kaupungin osanotto poliisivankilassa tutkittavina olevain henkilöjen elatukseen.

Sittenkuin k. senaatin sivilitoimituskunta oli kehoittanut lääninkuvernööriä tekemään kaupungin kanssa sopimuksen, että kaupunki 1915 vuoden alusta ottaisi osaa ruoka-annosten kustantamiseen henkilöille, joita tutkintaa varten säilytettiin poliisivankilassa, oli kuver-

[1]) Valt. pöytäk. 24. 10. 31 §.

nööri vaatinut maistraatin ehdotusta asiassa ja maistraatti kirjelmässä toukokuun 4 päivältä lähettänyt asian rahatoimikamariin. Sen ohessa oli poliisimestari anonut korotettavaksi etsivässä ja siveellisyysosastossa pidätettyjen henkilöjen annosrahoja. Rahatoimikamari oli havainnut, ettei kaupunki ollut velvollinen ottamaan osaa mainittujen kustannusten suoritukseen. Kaupunginvaltuustokin lausui [1]), ettei kaupunki ollut velvollinen ottamaan osaa puheenalaisiin kustannuksiin, minkätähden mainitun laatuinen sopimus ei voinut kaupungin puolelta tulla kysymykseen.

Poliisilaitoksen lääkärin vastaanottohuoneisto.

Rahatoimikamarin helmikuun 14 päivänä tekemästä esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto kesäkuun 1 päivästä 1916 vuokrata kaksi huonetta, eteisen ja halkokellarin käsittävän huoneiston Yrjönkadun talosta n:o 11 960 markan vuosivuokrasta ja antaa sen poliisilaitoksen lääkärin käytettäväksi, sillä ehdolla että hän suorittaa menot lämmityksestä ja valaistuksesta, sekä tähän tarkoitukseen vuodeksi 1916 osoittaa 560 markkaa.

Huoneisto poliisin korjaustyöpajalle.

Niinikään myöntyi [3]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin maaliskuun 30 päivänä tekemään esitykseen huoneen vuokraamiseksi kesäkuun 1 päivästä 1916 Punanotkonkadun talosta n:o 2 poliisin korjaustyöpajaksi 40 markan kuukausivuokrasta sekä osoitti mainitun vuokran suoritukseen vuonna 1916 280 markkaa.

Nämä molemmat määrärahat merkittiin [4]) 1917 vuoden menosääntöön.

Lisäys poliisilaitoksen polttopuumääräraha.

Kun poliisilaitoksen 1915 vuoden menosääntöön polttopuita varten merkitty 16,500 markan määräraha oli osoittautunut riittämättömäksi, esitti rahatoimikamari kirjelmässä tammikuun 24 päivältä mainittuun määrärahaan myönnettäväksi 20,000 markan lisäyksen. Lisäys myönnettiinkin [5]), ja samalla valtuusto päätti kehoittaa asianomaisia noudattamaan suurempaa säästäväisyyttä.

Sittemmin ilmoitettiin, että 1916 vuoden polttopuumääräraha oli jo heinäkuussa ylitetty 2,500 markalla, minkätähden rahatoimikamari kirjelmässä elokuun 31 päivältä puolsi valtuuston käyttövaroista myönnettäväksi 12,000 markan lisämäärahaa. Tähän esitykseen myönnyttiin [6]).

1917 vuoden menosääntöön merkittiin [4]) poliisilaitoksen polttopuumääräraha 35,000 markan määräisenä.

Toimenpiteitä varotun pilkkukuumekulkutaudin varalta.

Kirjelmässä marraskuun 9 päivältä terveydenhoitolautakunta ilmoitti, että kaupungissa oli peljättävissä pilkkukuumekulkutautia, mistä lautakunta oli varoittanut yleisöä. Kulkutaudin leviämisen estämiseksi oli varattu kaksi päivystyslääkäriä ja eräisiin alustaviin

[1]) Valt. päytäk. 16. 5. 4 §. — [2]) S:n 29. 2. 5 §. — [3]) S:n 11. 4. 13 §. — [4]) S:n 29. 12. 20 §. — [5]) S:n 8. 2. 9 §. — [6]) S:n 12. 9. 20 §.

varokeinoihin ryhdytty. Kun oli epätietoista, riittäisikö lautakunnan menosäännössä oleva kulkutautien vastustamismääräraha kaikkien menojen suoritukseen, esitti lautakunta tarkoitukseen myönnettäväksi ylimääräisen määrärahan. Kaupunginvaltuusto myönsikin [1]) käyttövaroistaan 5,000 markkaa tähän tarkoitukseen.

Kunnan sairaalain sairasmaksut.

Kirjelmässä joulukuun 22 päivältä 1915 ilmoitti maistraatti, että Uudenmaan läänin kuvernööri oli saman kuukauden 14 päivänä vahvistanut [2]) kaupunginvaltuuston toukokuun 25 päivänä mainittua vuotta hyväksymän kunnan sairaalain uuden sairasmaksutaksan.

Terveydenhoitolautakunnan sihteerin muutetut palkkaedut.

Vahvistettuaan sihteerilleen uuden johtosäännön, joka lisäsi mainitun virkamiehen työvelvollisuutta, esitti terveydenhoitolautakunta kirjelmässä toukokuun 18 päivältä, että sihteerin palkka korotettaisiin 4,000 markkaan. Rahatoimikamarin puollettua tätä anomusta ja havaittua viran uudesti järjestämisen olleen tarpeen vaatiman hyväksyi [3]) kaupunginvaltuusto lautakunnan esityksen. Korotus oli maksettava tammikuun 1 päivästä 1917. Sen ohessa vakuutettiin sihteerille ikäkorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % kumpaisellakin kerralla.

Lisäys terveydenhoitolautakunnan tarverahain määrärahaan.

Terveydenhoitolautakunnan anomukseen saada 1,200 markan lisäys menosäännön mukaiseen tarverahainsa määrärahaan kaupunginvaltuusto myöntyi [4]).

Lisämääräraha rokotushuoneistoja varten.

Samaten päätti [5]) kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esityksestä myöntää 500 markan lisäyksen rokotushuoneistojen hankkimista ja niiden siivoamista varten olevaan määrärahaan.

Lisämääräraha terveydellisiä tutkimuksia varten.

Niinikään myöntyi [6]) kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan anomukseen 1,950 markan lisämäärärahan osoittamisesta terveydellisten tutkimusten laboratoorin polttoaineita, vedenkulutusta, kojeiden kunnossapitoa, näytteiden ottoa y. m. varten oleviin määrärahoihin.

Lisämääräraha kotien desinfioimista varten.

Samaten myönsi [7]) kaupunginvaltuusto 3,500 markan lisämäärärahan formalinin y. m. ostamiseksi kotien desinfioimista varten.

Huoneiston vuokraaminen toisen kaupunginlääkärin virkahuoneeksi.

Terveydenhoitolautakunnan joulukuun 30 päivänä 1915 tekemän esityksen mukaisesti osoitti [8]) kaupunginvaltuusto 800 markkaa virkahuoneiston vuokraamiseksi toiselle kaupunginlääkärille, joka oli ilmoittanut suostuvansa yksityisasunnostaan luovuttamaan mainitun huoneiston. Määräraha luettiin tammikuun 1 päivästä 1916 vuoden loppuun.

Lisäyksiä kulkutautisairaalan, Nickbyn

Kirjelmässä marraskuun 2 päivältä rahatoimikamari ilmoitti, että kulkutautisairaalan polttoainemääräraha osoittautui riittämättö-

---

[1]) Valt. pöytäk. 12. 12. 12 §. — [2]) S:n 25. 1. 5 §. — [3]) S:n 1. 8. 10 §. — [4]) S:n 7. 11. 11 §. — [5]) S:n 7. 11. 12 §. — [6]) S:n 5. 12. 14 §. — [7]) S:n 26. 9. 12 §. — [8]) S:n 8. 2. 7 §.

mäksi, minkätähden oli tarpeen 10,000 markan lisäys. Kaupunginvaltuusto myönsi [1]) lisäyksen käyttövaroistaan. mielisairaalan, terveystoimiston ja terveydenhoitolautakunnan polttoainemäärärahoihin.

Samanlaisia anomuksia lisäyksen myöntämisestä polttoainemäärärahoihin tekivät erinäiset muut viranomaiset, ja myönnettiin Nickbyn mielisairaalalle [2]) 18,542 markkaa, terveystoimistolle veneeristen tautien vastustamiseksi [3]) 400 markkaa sekä terveydenhoitolautakunnalle [4]) 300 markkaa.

Suuresti kohonneiden ostohintain johdosta esitti terveydenhoitolautakunta kirjelmässä toukokuun 25 päivältä Marian sairaalalle myönnettäväksi lisämäärärahaa saippuan ja suovan ostoon. Kaupunginvaltuuto myönsi [5]) tarkoitukseen 13.000 markkaa sekä kehoitti sairaalan johtokuntaa ottamaan harkittavaksi, eikö vaatteidenpesussa syntyviä rasvatähteitä voitaisi sopivalla tavalla ottaa talteen. Lisämääräraha Marian sairaalalle saippuan ja suovan ostoon.

Niinikään myönnettiin [6]) Marian sairaalan lääkkeiden ja sidetarvikkeitten määrärahaan 18,000 markan lisäys. Lisäys Marian sairaalan lääkkeiden ja sidetarvikkeitten määrärahaan.

Kirjelmässä tammikuun 27 päivältä ilmoitti terveydenhoitolautakunta, että Kivelän sairaalan vaatteidenpesumääräraha oli vuonna 1915 ylitetty Smk:lla 2,792: 25, syystä että laitoksen vaatteidenpesusta kunnalliskodissa oli vuoden varrella maksettu korotettu hinta. Rahatoimikamarin lausunnon mukaisesti päätti [7]) kaupunginvaltuusto sallia ylittää määrärahan mainitulla määrällä. Lisäys Kivelän sairaalan vaatteidenpesumäärärahaan.

Koska Kivelän sairaalan 1916 vuoden määrärahat ruokaa, lääkkeitä, sidetarvikkeita, lämmitystä, vaatteidenpesua y. m. varten olivat osoittautuneet riittämättömiksi, myönsi [8]) kaupungivaltuusto terveydenhoitolautakunnan ja rahatoimikamarin syyskuun 7 ja 21 päivänä tekemäin esitysten mukaisesti käyttövaroistaan lisämäärärahoja yhteensä 98,000 markkaa. Lisäys Kivelän sairaalan ruuan, lääkkeiden y. m. määrärahoihin.

Kirjelmässä marraskuun 2 päivältä ilmoitti rahatoimikamari Humaliston sairaalan potilaiden ja hoitohenkilökunnan ruokamäärärahaan tarvittavan lisäystä. Kaupunginvaltuusto myönsi [9]) tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 5,000 markkaa. Lisämääräraha Humaliston sairaalan ruuanpitoa varten.

Kirjelmässä lokakuun 12 päivältä ilmoitti terveydenhoitolautakunta lisäystä tarvittavan Nickbyn mielisairaalan ruuanpitoa, valaistusta, saippuaa y. m. varten oleviin määrärahoihin. Lukuun otettuna ylempänä mainittu halkoja varten myönnetty lisämääräraha nousivat lisämenot 48,000 markkaan. Valtuusto myöntyi [10]) anomukseen. Lisämääräraha Nickbyn sairaalan ruokaa, valaistusta y. m. varten.

Kun veneerisiä tauteja sairastavain naisten kuljettaminen terveystoimistosta Gumtähden sairaalaan ei voinut haitatta käydä Määräraha naisten kuljettamiseksi ter-

---

[1]) Valt. pöytäk. 21. 11. 16 §. — [2]) S:n 6. 6. 13 § ja 7. 11. 13 §. — [3]) S:n 26 9. 13 §. — [4]) S:n 26. 9. 14 §. — [5]) S:n 6. 6. 15 §. — [6]) S:n 24. 10. 12 §. — [7]) S:n 22. 2. 12 §. — [8]) S:n 10. 10. 9 §. — [9]) S:n 21. 11. 17 §. — [10]) S:n 7. 11. 13 §.

veystoimistosta Gumtähden sairaalaan.

päinsä raitiovaunussa eikä avonaisissa ajoneuvoissa, esitti terveydenhoitolautakunta kirjelmässä helmikuun 10 päivältä ryhdyttäväksi sopiviin toimenpiteisiin semmoisen kuljetuksen järjestämiseksi; väliaikaisesti voisi lautakunnan mielestä kuljetuksen toimittaa vuokratulla katetulla autolla. Valtuusto myönsi [1]) tähän tarkoitukseen 1,500 markkaa vuodeksi 1916.

Eiran sairaalan silmäpoliklinikalle myönnetyn määrärahan nauttimisehdot.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli kuluvan vuoden menosäännöön merkinnyt 7,500 markan määrärahan Eiran sairaalan silmäpoliklinikan voimassapitoon, siitä 2,000 markkaa varattomain potilaiden päivämaksuiksi, esitti terveydenhoitolautakunta helmikuun 3 päivänä ehdot, joita oli noudatettava mainitun määrärahan nauttimiseen nähden, ja hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto mainitut ehdot seuraavina:

1) Poliklinikkaan on asetettava terveydenhoitolautakunnan hyväksymä assistentti.

2) Poliklinikkaa on kaikkina arkipäivinä vuoden umpeen pidettävä avoinna vähintään tunti päivässä terveydenhoitolautakunnan hyväksyminä aikoina.

3) Poliklinikan varsinaisen johtajan ollessa lomalla on toinen, terveydenhoitolautakunnan hyväksymä johtaja asetettava.

4) Poliklinikan johtajan tulee vuosittain ennen helmikuun loppua terveydenhoitolautakunnalle antaa kertomus edelliseltä vuodelta, ja on tähän kertomukseen kuuluvat taulut laadittava niiden kaavakkeiden mukaisesti, joita kaupungin tilastokonttori sitä varten antaa poliklinikan käytettäväksi.

5) Poliklinikalle myönnetty vuosimääräraha maksetaan edeltäpäin neljännesvuosittain terveydenhoitolautakunnan tilauksesta.

6) Määräraha sairasmaksujen suorittamiseksi niiden varattomain potilaiden puolesta, joilla on kotipaikkaoikeus tässä kaupungissa, maksetaan niinikään neljännesvuosittain, ja on siitä tehtävä tili ennen seuraavan vuoden tammikuun loppua.

Varattomain potilaiden päivämaksut laskettaisiin saman taksan mukaan kuin sijamaksut Eiran sairaalan yleisessä salissa.

Ehdotettu palkankorotusoikeus Marian sairaalan toimihenkilöille.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotettua, että Marian sairaalan palveluksessa olevat ylikoneenkäyttäjä A. Rindell, koneenkäyttäjä E. E. Nyberg, esimies V. Sundström ja vahtimestari H. Lindgren oikeutettaisiin, samoin kuin kaupungin muutkin viranpitäjät, saamaan palkankorotuksen 5 ja 10 vuoden palveluksesta, oli rahatoimikamari kirjelmässä lokakuun 12 päivältä huomauttanut, että näitä toimihenkilöitä oli pidettävä palvelusmiehinä, joille nyt pyydettyä etua tavallisesti ei ollut myönnetty, minkätähden kamari

[1]) Valt. pöytäk. 14. 3. 12 §. — [2]) Ks. tätä kert. edempänä; valt. pöytäk. 22. 2. 13 §.

ehdotettuihin korotettuihin kalliinajanlisäyksiin viitaten esitti ehdotuksen evättäväksi.

Kaupunginvaltuusto lähetti [1]) tämän samoin kuin vaivaishoitohallituksenkin tekemän samantapaisen esityksen [2]) valiokuntaan, jonka oli laadittava ehdotus kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettaviksi yleisiksi ehdoiksi ja määräyksiksi.

Sairasapua sairaanhoitajatar E. Bäckmanille.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 92 markkaa Nickbyn mielisairaalan sairaanhoitajattarelle E. Bäckmanille hoidon kustantamiseksi Nummelan parantolassa.

Sairasapua sairaanhoitajatar I. Janssonille.

Samaten myönsi [4]) kaupunginvaltuusto sairaanhoitajatar I. Janssonille käyttövaroistaan 800 markkaa hoidon kustantamiseksi keuhkotautiparantolassa.

Diakonissain kalliinajanlisäys.

Diakonissalaitoksen johtokunnan kirjelmässä joulukuun 28 päivältä 1915 ilmoitettua terveyden- ja sairaanhoidon palveluksessa toimivain diakonissain elatusta varten olevan tarpeen kalliinajanlisäystä päätti [5]) kaupunginvaltuusto antaa kalliinajanlisäysvaliokunnalle toimeksi kalliinajanlisäyksiin nähden vahvistettuja perusteita noudattaen määrätä, mikä summa oli tarkoitusta varten maksettava diakonissalaitokselle.

Uusi lihantarkastustaksa.

Sittenkuin erinäisten tilanomistajain ja lihakauppiaitten taholta oli saapunut valituksia lihakaupasta voimassa olevain määräysten johdosta ynnä anomus toimenpiteisiin ryhtymisestä lihankuljetuksen järjestämiseksi, [6]) päätti [7]) kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyä ja läänin kuvernöörin vahvistettavaksi lähettää seuraavat muutokset kuvernöörin kesäkuun 23 päivänä 1914 vahvistamaan lihantarkastustaksaan oleviksi voimassa heinäkuun 1 päivästä 1916:

Tarkastusmaksut.

Nautaeläimen tahi hevosen koko ruhosta	Smk	2: —
» » » puolesta ruhosta	»	1: —
» » » neljännesruhosta	»	—: 50
Kokonaisesta sianruhosta	»	2: —
Puolesta »	»	1: —
Vähemmän kuin 20 kg. painavasta porsaasta (pikkuporsaasta)	»	—: 50
» » 60 » » vasikasta ja mullista, lampaasta tai vuohesta	»	—: 50
» » 20 » » pikkuvasikasta	»	—: 25
Suolatusta, savustetusta tahi palvatusta lihasta sekä ennen tutkituista ja leimatuista tuoreista sian liikkiöistä 10 kilolta	»	—: 25

[1]) Valt. pöytäk. 7. 11. 10 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 95. — [3]) Valt. pöytäk. 24. 10. 11 §. — [4]) S:n 10. 10. 10 §. — [5]) S:n 25. 1. 26 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — [7]) Valt. pöytäk. 16. 5. 15 §.

Maksut jäähdytyskellarin käyttämisestä vuorokaudessa.

Kokonaisesta nautaeläimen tahi hevosen ruhosta	Smk.	—: 30
Puolesta „ „ „ „	„	—: 20
Nautaeläimen tahi hevosen neljännesruhosta	„	—: 10
Kokonaisesta sianruhosta	„	—: 30
Puolesta „	„	—: 20
Pikkuporsaasta	„	—: 10
Vasikasta, lampaasta tai vuohesta	„	—: 20

Mitä tuli kysymykseen lihankuljetuksen järjestämisestä valtionrautateillä, lukuun ottamatta sitä hakijain huomauttamaa asianlaitaa, että kaupunkiin tuotua lihaa olisi likaantunut matkalla, minkä ehkäisemiseksi terveydenhoitolautakunta oli luvannut asiaa tutkittuaan ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, lähetettiin tämä asia valmisteltavaksi elintarvekomiteaan. Mitä muihin hakijain esittämiin vaatimuksiin tuli, päätti kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan asiasta antaman lausunnon mukaisesti hyljätä ne.

Lihantarkastustaksan muuttamista koskevan päätöksen vahvisti kuvernööri elokuun 11 päivänä, mistä maistraatti kirjelmässä saman kuukauden 26 päivältä ilmoitti [1]) kaupunginvaltuustolle.

Määräraha yli määräisten apulaisten palkkaamiseksi vaivaishoitohallitukseen.

Vaivaishoitohallituksen helmikuun 17 päivänä tekemästä esityksestä myönsi [2]) valtuusto 600 markkaa kahden ylimääräisen apulaisen palkkaamiseksi hallituksen kansliaan tammi—maaliskuun ajaksi. Kun apuvoiman tarvetta kansliassa senkin jälkeen jatkui, pyysi hallitus sittemmin edellen 700 markan määrärahaa tähän tarkoitukseen vuoden loppuun asti, minkä kaupunginvaltuusto myönsikin [3]).

Määräraha köyhäinkaitsijan viransijaisen palkkaukseen.

Viransijaisen palkkaamiseksi vaivaishoidon kaitsijalle neiti E. von Hippiukselle hänen sairautensa aikana myönsi [4]) kaupunginvaltuusto 500 markkaa.

Lisämäärärahoja vaivaishoitoa varten.

Vaivaishoitohallituksen lokakuun 6 päivänä tekemän esityksen mukaisesti myönsi [5]) kaupunginvaltuusto vuosimäärärahoihin seuraavat lisäykset:

vaivaishoitohallitukselle polttoaineita varten 1,000 markkaa sekä tarverahoja, siivoamista y. m. varten 2,000 markkaa; kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten lääkkeisiin 3,000 markkaa, vaatetukseen 4,000 markkaa, vedenkulutukseen 500 markkaa, lastenkodin lääkkeisiin 500 markkaa ja lastenkodin vaatteidenpesua varten 500 markkaa; mielenvikaisten hoitokustannuksiin 30,000 ja lääkkeisiin 2,000 sekä hautauskuluihin 1,000 markkaa.

---

[1]) Valt. pöytäk. 12. 9. 9 §. — [2]) S:n 14. 3. 14 §. — [3]) S:n 30. 5. 12 §. — [4]) S:n 14. 3. 15 §. — [5]) S:n 24. 10. 21 §.

Sittemmin ilmoitti vaivaishoitohallitus, että myöskin Helsingin kaupungista kotoisin olevain henkilöjen, etusijassa alaikäisten, elätteelleantoa varten oleva määräraha tuli ylitettäväksi sekä että tarkastusmatkain määräraha oli osoittautunut riittämättömäksi. Valtuusto myönsi [1]) näihin määrärahoihin kumpaiseenkin 500 markan lisäyksen.

Ehdotettu palkankorotus kunnalliskodin y. m. laitosten toimihenkilöille.

Kirjelmässä syyskuun 26 päivältä esitti vaivaishoitohallitus että eräille kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten toimihenkilöille vähemmän suotavain henkilömuutosten välttämiseksi ja useissa muissa kunnallisissa laitoksissa vallitsevain olojen mukaisesti myönnettäisiin oikeus saada 10 %:n korotus pohjapalkastaan 5 ja 10 vuoden palveluksesta sekä että puheenalaiset toimihenkilöt mainittuun palkankorotukseen nähden oikeutettaisiin lukemaan hyväkseen se aika, minkä he aikaisemmin olivat olleet kaupungin palveluksessa.

Syyskuun 28 päivänä antamassaan lausunnossa rahatoimikamari kannatti tätä esitystä, paitsi mitä palvelusmiehiin tuli, mutta huomautti sen ohessa, että kunnallishallinnolle oli saapunut suuri joukko palkanlisäysanomuksia ja että ylipäätään tuntuva palkkain korotus oli tarpeellinen. Näin ollen näytti varovaisuus kehoittavan olemaan myöntämättä palkankorotuksia yksityisille toimihenkilöille ainakaan ennenkuin mainittu kysymys palkanlisäysten korottamisesta oli lopullisesti tutkittu.

Valtuusto päätti [2]) jättää toimenpiteen toistaiseksi ja lähettää palkankorotuksia koskevan asian käsiteltäväksi valiokuntaan, joka oli asetettu laatimaan kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettavia ohjeita ja määräyksiä.

Maksuton sairaanhoito eräissä tapauksissa kunnalliskodin toimihenkilöille.

Viitaten kaupunginvaltuuston marraskuun 23 päivänä 1909 tekemään päätökseen [3]), jolla Marian sairaalan sairaanhoitajattarille, siivoojattarille, y. m. oli myönnetty täysi palkka virassa saamansa sairauden kahden ensimäisen kuukauden aikana, mainitsi vaivaishoitohallitus, että oli nostettu kysymys että kaikki kunnalliskodin ja siihen kuuluvain laitosten toimihenkilöt ja palvelijat oikeutettaisiin muulloin kuin virkavapauden aikana heitä kohdanneitten sairauden ja tapaturmain johdosta saamaan maksuttoman hoidon kaupungin sairaaloissa ja täydet palkkaetunsa työkyvyttömyyden aikana, ei kuitenkaan kahta kuukautta pitemmältä ajalta, jota vastoin pitkällisemmän taudin sattuessa kysymys palveluksessa olevain eduista sairaanhoitoon ja palkkaukseen nähden olisi kaupunginvaltuuston ratkaistava kulloinkin eri esityksen johdosta.

---

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 17 §. — [2]) S:n 24. 10. 20 §. — [3]) Ks. 1909 vuod. kert. siv. 75.

Antamassaan lausunnossa rahatoimikamari katsoi esityksen ansaitsevan huomiota, eritoten mitä tuli maksuttoman hoidon antamiseen kaupungin sairaaloissa. Päätös esillä olevassa tapauksessa vaatisi kuitenkin antamaan vastaavia määräyksiä muihin kunnallisiin laitoksiin ja virastoihin nähden. Rahatoimikamari esitti, että asia lähetettäisiin valmisteltavaksi komiteaan, joka oli asetettu laatimaan ehdotusta kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettaviksi yleisiksi määräyksiksi.

Valtuusto hyväksyi [1]) rahatoimikamarin ehdotuksen.

Määrärahoja hätäapukomitean tarverahoja ja sihteeriä varten.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli joulukuun 14 päivänä 1915 asettanut [2]) hätäapukomitean, anoi komitea kirjelmässä tammikuun 27 päivältä määrärahaa tarverahoja sekä sihteerin palkkausta varten. Valtuusto myönsi [3]) käyttövaroistaan 500 markkaa tarverahoiksi tilityksen ehdolla ja 150 markkaa kuukaudessa sihteerin palkkaamiseen, lukien helmikuun 2 päivästä komitean tehtävän lakkaamiseen, enintään kuitenkin toukokuun 31 päivään asti.

Hätäaputöitä naisille.

Samalla kertaa oli käsiteltävänä komitean esitys määrärahan osoittamisesta talvisaikaisten hätäaputöiden järjestämiseksi naisille. Miestyöläisille oli riittävästi työtä satavissa, jota vastoin työttömäin naisten lukumäärä oli melko suuri eikä uusia ansiotilaisuuksia ollut tarjona. Komitean tiedustelun johdosta olivat kaupunkilähetys ja eräiden naisjärjestöjen asettama hätäapukomitea ilmoittaneet suostuvansa järjestämään hätäaputöitä. Samalla olivat nämä ilmoittaneet, että kaupunginvaltuuston vuonna 1915 hätäaputöiden järjestämiseksi myöntämistä määrärahoista oli jäljellä, kaupunkilähetykselle myönnetystä Smk 5,721: 25 ja naisjärjestöjen hätäapukomitealle myönnetystä Smk 7,203: 22, ja oli kaupunkilähetys komitealta anonut saada käyttää säästämänsä varat. Näin ollen oli komiteasta näyttänyt tarpeelliselta tehdä esitys osin luvan saamisesta edellä mainittujen varain käyttämiseen, osin uusien määrärahain myöntämisestä samaan tarkoitukseen. Myöntyen kaupunkilähetyksen ja naisjärjestöjen hätäapukomitean anomuksiin saada käyttää puheenalaiset säästöt, päätti [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osoittaa 15,000 markkaa kaupungin hätäapukomitealle, sillä edellytyksellä ettei mitään osa tästä määrärahasta saanut käyttää hädänalaisten suoranaisiksi avustuksiksi.

Sittemmin antoi [5]) kaupunginvaltuusto 5,000 markkaa vaivaishoitohallitukselle käytettäväksi työttömäin naisten suoranaisiksi avustuksiksi vapaampia muotoja noudattaen, kuin mitä voimassa oleva vaivaishoito-ohjesääntö määräsi.

---

[1]) Valt. pöytäk. 2. 5. 16 §. — [2]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 176. — [3]) Valt. pöytäk. 8. 2. 8 § — [4]) S:n 8. 2. 14 §. — [5]) S:n 28. 3. 7 §.

Hätäapukomitea talveksi 1916—17.

Kirjelmässä joulukuun 6 päivältä sosialilautakunta mainitsi, että se oli vaivaishoitohallituksen ja kunnallisen työnvälitystoimiston johtokunnan edustajain läsnäollessa pohtinut kysymystä hätäapukomitean asettamisesta talveksi 1916—17 ja että silloin oli käynyt selville, ettei miehille toistaiseksi ollut ilmaantunut työnpuutetta. Vallitsevan työnsaannin jatkuvaisuudesta, eritoten kivi-, rakennus- ja sekatyöläisille, ei kuitenkaan ollut varmuutta olemassa. Mitä taas naisten työhön tuli, näytti karamelliteollisuudessa noin 700 työläistä jäävän vaille toimeentulomahdollisuuksia. Tähän nähden olisi järjestetty avustustoiminta yhteiskunnan puolelta tarpeellinen, minkätähden lautakunta ehdotti hätäapukomitean asetettavaksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) esityksen. Komitean puheenjohtajaksi valitsi valtuusto everstiluutnantti Otto Ehrströmin, jäseneksi herra Eskolan sekä varajäseniksi herra E. Krogiuksen ja rouva M. Erkon, ollen sosialilautakunnan, kunnallisen työnvälitystoimiston johtokunnan, vaivaishoitohallituksen, Helsingin ruotsalaisen työväenyhdistyksen, Helsingin työväenyhdistyksen ja suomalaisen työväenliiton kunkin valittava yksi varsinainen ja yksi varajäsen komiteaan.

Lisämääräraha pelastusarmeijan pelastustoimintaa varten.

Kirjelmässä lokakuun 26 päivältä anoi pelastusarmeija aikaisemmin myönnetyn 10,000 markan vuosimäärärahan lisäksi 1,000 markkaa pelastustoimintansa jatkamiseksi vuoden loppukuukausina. Vaivaishoitohallituksen ja rahatoimikamarin puoltosanain mukaisesti valtuusto myönsi [2]) anotun määrän.

1917 vuoden menosääntöön merkittiin [3]) mainittu määräraha 12,000 markkaan korotettuna.

Määräraha väliaikaista lastentarhaa varten.

Väliaikaisen ruotsinkielisen lastentarhan voimassa pitämiseksi V kaupunginosassa myönsi [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan neideille H. Kuhlefeltille, M. Kihlmanille y. m. 1,800 markan määrärahan syyslukukaudeksi 1916. 1917 vuoden menosääntöön merkittiin [3]) samaa tarkoitusta varten 2,070 markkaa.

Lisämääräraha-Korkeavuorenkadun suomenkielistä kansanlastentarhaa varten.

Neiti A. Rundströmille myönnettiin [5]) 300 markan lisämääräraha Korkeavuorenkadun suomenkielistä kansanlastentarhaa varten, lähinnä viransijaisen palkkaamiseksi eräälle sairastuneelle opettajattarelle.

Hammashoitoa kansanlastentarhain turvateille.

Sittenkuin kaupungin avustamain kansanlastentarhain johtajattaret olivat anoneet maksutonta hammashoitoa näiden laitosten turvateille sekä terveydenhoitolautakunta ja rahatoimikamari olivat anomusta puoltaneet, päätti [6]) valtuusto käsitellä asian anniskeluosakeyhtiön voittovaroilla aikaisemmin avustetuille yrityksille myönettäviä

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 16 §. — [2]) S:n 29. 12. 19 §. — [3]) S:n 29. 12. 20 §. — [4]) S:n 12. 9. 29 §. — [5]) S:n 28. 3. 14 §. — [6]) S:n 28. 3. 12 §.

apurahoja koskevan asian yhteydessä [1]). Sittemmin merkittiin [2]) 1917 vuoden menosääntöön tätä tarkoitusta varten 1,800 markkaa.

Hammashoitoa kansakoulu-oppilaille.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) kaupunginvaltuusto jättää kysymyksen kansakoululasten kunnallisesta hammasklinikasta toistaiseksi lepäämään ja sen sijaan tohtori A. Aspelundille yksityisen hammaspoliklinikan voimassapitoon vuonna 1917 myöntää 13,000 markan määrärahan, sillä ehdolla että terveydenhoitolautakunta määrää klinikassa toimivat hammaslääkärit. Samalla myönnettiin 1,000 markkaa klinikan konekaluston tarpeelliseksi havaittuun täydentämiseen.

Määräraha Topeliuskadun kansakoulutalon kalustoa varten.

Kirjelmässä lokakuun 11 päivältä anoi ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta 40,000 markan määrärahaa kaluston hankkimiseksi Topeliuskadun uuteen kansakoulutaloon. Esityksessä saman kuukauden 19 päivältä rahatoimikamari puolsi tätä anomusta, ehdottaen määrärahan merkittäväksi 1917 vuoden menosääntöön sekä johtokunnan valtuutettavaksi heti tilaamaan mainitun kaluston, niin että talo ensi tilassa voitaisiin luovuttaa tarkoitukseensa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) mainitun anomuksen.

Vesiklosetit säätytaloon kansakouluoppilaita varten.

Sittenkuin säätytalossa oli useita huoneita varattu ruotsinkielisten kansakoulujen käytettäväksi, oli rahatoimikamari esittänyt myönnettäväksi 3,500 markan määrärahan vesiklosettien laittamiseksi oppilaita varten. Valtuusto myöntyi [4]) tähän anomukseen.

Määräraha juhlajulkaisua varten.

Sen päivän juhlimiseksi, jona 50 vuotta oli kulunut kansakouluasetusten vahvistamisesta, ehdottivat kansakoulujohtokunnat kirjelmässä huhtikuun 14 päivältä kansakouluoppilaille jaettavaksi kansakouluopetuksen kehitystä valaisevan juhlajulkaisun. Kaupunginvaltuusto myönsi [5]) tähän tarkoitukseen suomenkielisille kouluille 1,650 ja ruotsinkielisille 570 markkaa.

Lisämäärärahoja ruotsinkielisille kansakouluille.

Kirjelmässä lokakuun 25 päivältä esitti ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta kalliin ajan johdosta myönnettäväksi lisäyksiä seuraaviin määrärahoihin: käsityö- ja koulukeittiötarvikkeita varten 1,500 markkaa, köyhäin oppilaiden ruokintaa varten 1,000 markkaa sekä polttoaineita varten 8,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto myöntyi [6]) esitykseen ja osoitti käyttövaroistaan näihin tarkoituksiin 10,500 markkaa.

Lisämäärärahoja suomenkielisille kansakouluille.

Kirjelmässä syyskuun 6 päivältä anoi suomenkielisten kansakoulujen johtokunta polttoaineiden määrärahaan 20,000 markkaa kuluvan vuoden menosääntöön merkityn määrän lisäksi. Kaupunginvaltuusto myöntyi [7]) tähän anomukseen.

---

[1]) Ks. tätä kert. edempänä. — [2]) Valt. pöytäk. 12. 12. 8 § ja 29. 12. 20 §. — [3]) S:n 7. 11. 16 §. — [4]) S:n 12. 9. 12 §. — [5]) S:n 2. 5. 18 §. — [6]) S:n 7. 11. 15 §. — [7]) S:n 26. 9. 18 §.

Sittemmin anoi sama johtokunta lisäystä niinikään suomenkielisten kansakoulujen sekalaisten menojen määrärahaan. Kaupunginvaltuusto myönsi [1]) tähän tarkoitukseen 1,500 markkaa.

Määrärahoja Alex. Ärtin rahastosta.

Kesäkurssien voimassa pitämiseksi n. s. Ärtin koulupuutarhassa kaupungin kansakouluoppilaita varten myönsi [2]) kaupunginvaltuusto Alex. Ärtin rahaston korkovaroista 4,500 markkaa, minkä ohessa kansakoulujohtokunnat oikeutettiin pyytämään apua ja neuvoja puutarhanhoidossa kaupunginpuutarhurilta.

Sittemmin myönnettiin [3]) samaan tarkoitukseen lisäksi 600 markkaa.

Kansakoulujen valtioapu.

Vaikka asetusten mukainen valtioapu kaupungin kansakoulujen voimassapitoon edelleen oli jäänyt saamatta, päätti [4]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ja budjettivaliokunnan esityksestä [5]) 1917 vuoden menosäännön vahvistaessaan tehdä k. senaatille esityksen kaupungille asetusten mukaisesti tulevan valtioavun saamisesta sen kansakouluille ja kasvatuslaitoksille eli 25 % kaupungilla näihin tarkoituksiin olleista todellisista menoista.

Oppilaskodin perustaminen.

Kasvatuslautakunnan tekemään esitykseen, että kaupunki vastaanotto- ja havaintokodin yhteyteen perustaisi pienehkön oppilaskodin, esimerkiksi 8 hoidokille, sekä tähän tarkoitukseen 1916 vuoden loppuosaksi osoittaisi 2,334 markkaa, kaupunginvaltuusto myöntyi [6]).

Lisämäärärahoja kasvatuslaitoksille.

Kirjelmässä syyskuun 15 päivältä kasvatuslautakunta ilmoitti, että kasvatuslaitoksille myönnetyt määrärahat olivat kalliin ajan johdosta osoittautuneet riittämättömiksi ja tulivat ylitettäviksi kaikkiaan 16,000 markalla sekä aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetusmääräraha 4,000 markalla. Rahatoimikamarin puoltosanan mukaisesti kaupunginvaltuusto myönsi [7]) mainitut määrät käyttövaroistaan.

Palkanlisäys kasvatuslautakunnan kanslian ensimäiselle apulaiselle.

Rahatoimikamarin puoltosanan mukaisesti oikeutti [8]) kaupunginvaltuusto kasvatuslautakunnan ammattiholhoojan virkaan liittyvän palkan säästöstä käyttämään 375 markkaa palkanlisäykseksi lautakunnan kanslian ensimäiselle apulaiselle lokakuun 1 päivästä vuoden loppuun.

Käsityöläiskoulujen lukukausimaksut.

Käsityö- ja tehdasyhdistyksen valtuutettujen anottua, että käsityöläiskoulujen lukukausimaksut poistettaisiin, oli rahatoimikamari kirjelmässä maaliskuun 2 päivältä ehdottanut että, kun tämän asian ratkaisu lähinnä kuului näiden koulujen johtokunnille, ei kaupungin-

---

[1]) Valt. pöytäk. 5. 12. 15 §. — [2]) S:n 11. 4. 15 §. — [3]) S:n 29. 12. 12 §. — [4]) S:n 29. 12. 20 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:ot 50 ja 61. — [6]) Valt. pöytäk. 16. 5. 13 §. — [7]) S:n 10. 10. 19 §. — [8]) S:n 24. 10. 19 §; ks. tätä kert. edempänä.

valtuuston nykyään olisi asiassa mitään tehtävä. Kaupunginvaltuusto epäsikin [1]) anomuksen.

Suomenkielinen rinnakkaisluokka tyttöjen ammattikouluun.

Tyttöjen ammattikoulun suomenkielisen pukuompeluosaston oppilasluvun lisääntymisen johdosta esitti rahatoimikamari kouluun perustettavaksi rinnakkaisluokan. Tähän myöntyen osoitti [2]) valtuusto käyttövaroistaan 1,225 markkaa syyslukukaudeksi 1916 ja kehoitti koulun johtokuntaa anomaan korotettua valtioapua koululle.

Lisämääräraha tyttöjen ammattikoulun ruuanpitoon.

Tyttöjen ammattikoulun ruuanpitoa varten myönsi [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,500 markan lisämäärärahan.

Lisämääräraha käsityökoulun polttopuita ja valaistusta varten.

Käsityökoulun polttopuita ja valaistusta varten osoitti [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 830 markan lisämäärärahan.

Korotettu apuraha taideteollisuuskeskuskoululle.

Marraskuun 16:ntena päivätyn rahatoimikamarin esityksen johdosta päätti [5]) kaupunginvaltuusto taideteollisuuskeskuskoulun opettajavoimain lisäämiseksi ja opetusohjelman laajentamiseksi hyväksyä koulun johtokunnan ehdottaman korotetun menosäännön vuodeksi 1917 sekä myönsi sen ohessa 54,408 markan määrärahan, josta 7,610 markkaa oli suoritettava sillä ehdolla, että valtio myönsi apumaksua kouluun ehdotettujen uusien opettajain palkkaukseen.

Määräraha myönnettiin väliaikaisesti, koska kaupunginvaltuusto oli asettanut komitean laatimaan ehdotusta koulun uudestijärjestämiseksi.

Lisäys työväenopiston opintopiirien määrärahaan.

Kun opintopiirien järjestämisestä työväenopiston suomenkielisellä osastolla oli ollut lisäkustannuksia, anoi opiston yhteinen johtokunta lisäystä puheenalaiseen määrärahaan. Kaupunginvaltuusto myönsi [6]) tarkoitukseen 1,000 markkaa.

Lisäys kaupunginkirjaston polttoaine-, valaistus- y. m. määrärahoihin.

Kaupungin kirjastohallituksen esityksestä myönsi [7]) kaupunginvaltuusto 4,500 markan lisäyksen pää- ja haarakirjastojen polttoaineiden määrärahaan.

Sittemmin anoi kirjastohallitus edelleen lisäystä valaistus- ja sekalaisten menojen määrärahaan, ja osoitti [8]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 500 markkaa valaistusta sekä 600 markkaa sekalaisia ja arvaamattomia menoja varten.

Lisämääräraha Helsingin torvisoittokunnalle.

Kun Esplanadikappelin ravintolaliike oli lakannut ja Helsingin torvisoittokunta sen johdosta oli vailla kesätyötä, anoi soittokunnan toimikunta 3,000 markan lisämäärärahaa kutakin kesäkuukautta kohti eli yhteensä 9,000 markkaa, sillä edellytyksellä että soittokunta olisi velvollinen suorittamaan ulkoilmasoitantoa Kappeliesplanadissa, Kaivopuistossa, Kalliossa, Eläintarhassa y. m. paikoilla. Anomukseen myönnyttiin [9]) sillä ehdolla että, jos soittokunta saa kesä-

[1]) Valt. pöytäk. 28. 3. 13 §. — [2]) S:n 12. 9. 17 §. — [3]) S:n 7. 11. 6 §. — [4]) S:n 26. 9. 22 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 57; valt. pöytäk. 5. 12. 8 §. — [6]) Valt. pöytäk. 26. 9. 21 §. — [7]) S:n 6. 6. 16 §. — [8]) S:n 10. 10. 12 §. — [9]) S:n 6. 6. 28 §.

työtä, vähennetään määräraha kohtuullisesti musiikkilautakunnan harkinnan mukaan.

Sittemmin ilmoitti musiikkilautakunta, torvisoittokunnan saaneen kesäksi tointa, vaikkakin vähemmästä korvauksesta kuin säännöllisissä oloissa, sekä että lisäksi tarvittavat varat oli otettu soittokunnan sairas- ja eläkerahaston arpajaiskassasta, minkätähden edellä mainittua määrärahaa ei ollut tarvinnut käyttää. Kaupunginvaltuusto merkitytti [1]) rahamäärän säästyneeksi.

Kalliinajanlisäyksiä kaupungin yleisten töiden työläisille.

Kirjelmässä toukokuun 25 päivältä rahatoimikamari ilmoitti kaupungin yleisissä töissä olevain työläisten anoneen palkankorotusta ainakin 10 penniä kutakin työläistä ja tuntia kohti, minkä johdosta vuoden jäljellä olevana aikana koituisi lisäkustannuksia 174,800 markkaa.

Rahatoimikamari piti anomusta perusteltuna kohonneiden elantokustannusten johdosta ja huomautti, että työntekijäin kantajoukko jo oli supistettu mahdollisimman vähään. Laskettujen lisäkustannusten suoritustavasta oli kamarissa lausuttu eriäviä mielipiteitä. Muuan vähemmistö oli ollut sitä mieltä, että menosääntöön kalliin ajan johdosta korotettuja työpalkkoja varten merkitty 84,000 markan määräraha, josta siihen aikaan, jolloin hallitus teki esityksensä, vielä oli jäljellä Smk 57,883: 60, ensin olisi kulutettava, ennenkuin lisämäärärahaa pyydettiin, ja että kaupungin yleisten töiden hallituksen tässä kohden yksin tuli määrätä maksettavat palkat, minkätähden asian ei nyt tulisi aiheuttaa toimenpidettä, vaan olisi se jätettävä hallituksen uudistetun esityksen varaan, jota vastoin enemmistö oli ollut sitä mieltä, että kääntyminen kaupunginvaltuuston puoleen jo nyt, hallituksen huomautettua puheenalaisen määrärahan riittämättömyydestä, oli paikallaan, minkätähden rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi käyttövaroistaan kalliinajanlisäysten maksamiseksi kaupungin yleisissä töissä oleville työläisille myöntää 52,400 markan lisämäärärahan.

Asiaa esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin vähemmistön esittämillä syillä, ettei asia aiheuttanut toimenpidettä valtuuston puolelta, ollen kaupungin yleisten töiden hallitus kuitenkin esteetön vastedes tarpeen vaatiessa tekemään uuden esityksen asiasta.

Kirjelmässä syyskuun 28 päivältä rahatoimikamari sittemmin teki uuden esityksen. Anotun työpalkkain korotuksen oli kaupungin yleisten töiden hallitus myöntänyt kesäkuulta ja, edellyttäen työvoiman pysytettävän saman määräisenä kuin elokuun lopulla, tarvittaisiin 50,000 markan lisämääräraha. Kun kuitenkin työvoimaa

[1]) Valt. pöytäk. 10. 10. 13 §. — [2]) S:n 6. 6. 7 §.

oli lisätty m. m. Vallilan rakennustöiden johdosta, esitti kamari myönnettäväksi 60,000 markan lisämäärärahan. Kaupunginvaltuusto myönsikin [1]) pyydetyn rahamäärän käyttövaroistaan.

Kaupunginrakennusmestarinviran lakkauttaminen ja kolmannen apulaistyöpäällikönviran perustaminen rakennuskonttoriin.

Rahatoimikamarille oli kaupungin yleisten töiden hallitus esittänyt, että rakennuskonttorin avonainen kaupunginrakennusmestarinvirka heti lakkautettaisiin ja mainittuun konttoriin perustettaisiin kolmas työpäällikönvirka. Rahatoimikamarin mielestä tämä ehdotus tarjosi hyvän keinon osaston työvoimain lisäämiseksi, samalla kuin lisäkustannukset olisivat vähäpätöiset, minkätähden kamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että rakennuskonttoriin ensi elokuun 1 päivästä lukien perustetaan kolmas apulaistyöpäällikön virka;

että tämä virkamies saa 7,000 markan vuosipalkan ja 500 markkaa matkarahoja sekä 10 %:n palkankorotuksen 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että kaupunginrakennusmestarin virka heti lakkautetaan ja menosääntöön pantu palkkaus, 3,200 markkaa, lukien viime toukokuun 1 päivästä, merkitään säästönä kuluvan vuoden tilinpäätökseen; sekä

että valtuuston käyttövaroista osoitetaan 3,125 markkaa kolmannen apulaistyöpäällikön palkaksi vuodelta 1916.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [2]) esitykseen.

Rakennuskonttorin katu-, viemäri- ja satamarakennusosaston insinöörien palkankorotus.

Kun rakennuskonttorin katu-, viemäri- ja satamarakennusosaston molemmat insinöörinvirat olivat avonaiset haettaviksi, ilmoitti kaupungin yleisten töiden hallitus että, kun sen mielestä mainittuihin virkoihin liittyvät 6,000 markan vuosipalkat olivat liian alhaiset vastatakseen niitä oikeutettuja palkkavaatimuksia, joita täysin pätevät ammattimiehet syyllä näyttivät voivan esittää, puheenalaisia vuosipalkkoja olisi korotettava näissä toimissa aikaisemmin olleille henkilöille maksettujen henkilökohtaisten lisäysten määrillä, joten kumpaisenkin rakennuskonttorissa palvelevan insinöörin vuosipalkka kohoaisi 7,000 markkaan.

Sittenkuin rahatoimikamarikin oli lausunut mielensä asiasta ja puoltanut esitystä, päätti [3]) kaupunginvaltuusto vahvistaa puheenalaisista viroista maksettavan vuotuisen pohjapalkan 7,000 markaksi, mihin lisäksi tuli 10 %:n korotus pohjapalkalle 5 ja 10 vuoden palveluksesta.

Työtehoisuuden lisääminen.

Samalla päätti valtuusto kehoittaa rahatoimikamaria antamaan lausunnon ehdotuksineen siitä, miten tehoisuutta kaupungin töissä voitaisiin lisätä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 10. 10. 7 §. — [2]) S:n 6. 6. 8 §. — [3]) S:n 8. 2. 6 §.

Rahatoimikamarin ehdotuksesta myönsi [1]) kaupunginvaltuusto nuoremmalle metsänvartijalle A. L. Nyholmille henkilökohtaista palkanlisäystä 260 markkaa vuodessa, kesäkuun 1 päivästä 1916 lukien, sekä osoitti tästä vuonna 1916 johtuvan menon suoritukseen Smk 151: 66. Henkilökohtainen palkanlisäys metsänvartija A. L. Nyholmille.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtyä esityksen sirkkelisahan ja kouruhöylän ostosta, joilla työkoneilla katsottiin olevan suurta käytäntöä kunnan rakennusyrityksissä, myönsi [2]) kaupunginvaltuusto näitä ostoja varten käyttövaroistaan 1,125 ja 2,800 markkaa. Määräraha sirkkelisahan ja kouruhöylän ostoon.

Kirjelmässä heinäkuun 21 päivältä mainitsi kaupungin teknillisten laitosten hallitus, etteivät työhenkilökunnalle aikaisemmin myönnetyt kalliinajanlisäykset enää vastaneet kohonneita elantokustannuksia. Kun tähän tuli lisäksi, että osa laitosten työhenkilökuntaa, työnjohtajat, koneenkäyttäjät y. m. eritoten sotateollisuuden palveluksessa saivat tuntuvasti parempipalkkaisia toimia, oli tarjona vaara, että he erosivat kaupungin palveluksesta. Hallitus oli sentähden katsonut olevan puoltaminen korotettuja kalliinajanlisäyksiä maksettavaksi kesäkuun 1 päivästä vuoden loppuun sekä ehdotti, että tämä palkanjärjestely käsittäisi: vesijohtolaitoksessa: ylikoneenkäyttäjän, 2 ensimäistä ja 4 toista koneenkäyttäjää, 4 koneenkäyttäjäapulaista, 1 työmestarin, 2 putkimestaria ja 1 aliputkimestarin; kaasulaitoksessa: 1 vanhemman ja 2 nuorempaa kaasumestaria ynnä 2 putkimestaria; sekä sähkölaitoksessa: 5 työmestaria, 10 koneenkäyttäjää ja 3 lämmittäjää. Hallituksen ehdottama korotus vaihteli 15:sta 50 markkaan kuukaudessa. Sähkölaitoksen toiselle konemestarille G. Lemströmille ehdotettiin korotusta toukokuun 1 päivästä vuoden loppuun yhteensä 400 markkaa. Korotettuja kalliinajanlisäyksiä teknillisten laitosten työhenkilökunnalle.

Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) tähän esitykseen, ja oli korotukset maksettava teknillisten laitosten kuluvan vuoden nettovoitosta. Tätä lisäystä ei otettaisi lukuun laskettaessa niitä vuosituloja, jotka kaupunginvaltuuston marraskuun 16 päivänä 1915 tekemän päätöksen mukaan oli pantava pohjaksi laskettaessa kaupungin teknillisten laitosten henkilökunnalle myönnettävää kalliinajanlisäystä.

Kirjelmässä syyskuun 20 päivältä oli kaupungin teknillisten laitosten hallitus anonut osoitettavaksi 339,500 markan lisämäärärahaa erinäisiin kaasulaitoksen 1916 vuoden menosäännön eriin, etusijassa kaasutukseen käytettäväin halkojen ostomäärärahaan. Tämän anomuksen perustelemiseksi oli hallitus maininnut, että kaasunkulutus tänä vuonna varsin luultavasti tuntuvassa määrässä ylittäisi Lisämääräraha kaasulaitokselle.

[1]) Valt. pöytäk. 30. 5. 9 §. — [2]) S:n 16. 5. 9 §. — [3]) S:n 1. 8. 22 §.

budjetissa lasketun menekin, minkä ohessa sivutuotteiden myyntikin antaisi suotuisamman tuloksen kuin varovaisuussyistä oli laskettu, joten laitokselle oli arvioitu kertyvän lisätuloja myydystä kaasusta noin 220,000 markkaa ja sivutuotteista noin 180,000 markkaa eli siis kaikkiaan noin 400,000 markkaa budjettiarviossa edellytettyjen määrän lisäksi. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) tähän anomukseen, ja oli rahamäärä pantava maksettavaksi kaasulaitoksen mainitun vuoden tuloista.

Kaasunhinnan korotus.

Kirjelmässä marraskuun 16 päivältä esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus, että kaupunginvaltuusto, katsoen lisääntyneihin kaasutuskustannuksiin, jotka etusijassa johtuivat halkojen hintain kohoamisesta, korottaisi kaasunhintaa. Rahatoimikamarikin puolsi korotusta ja sen ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [2]):

lämpökaasun hinnan joulukuun lopussa alkavasta mittarien lukemisesta lähtien korotettavaksi 22 ½ pennistä 28 penniin kuutiometriltä;

ulko- ja sisävalaistukseen käytettävän kaasun hinnan samalla korotettavaksi 23 ja 26 pennistä 26 ja 28 penniin sekä aikaisemmin myönnetyt kulutusalennukset poistettaviksi; samoin kuin

oikeuttaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen niinkuin aikaisemminkin myöntämään kohtuullista kaasunhinnan alennusta.

Tappiota kaasulaitoksen halkojen myynnistä talvella 1914—15.

Kirjelmässä joulukuun 16 päivältä rahatoimikamari ilmoitti, että kaasulaitoksen halkojen myynnistä kaupungin asukkaille ja teknillisille laitoksille talvella 1914—15 [3]) oli koitunut tappiota Smk 10,857: 95, ja myöhemmin kirjelmässä tammikuun 24 päivältä kamari ilmoitti, että tähän määrään oli vielä lisättävä Smk 1,924: 62. Kaupunginvaltuusto osoitti [4]) mainitun tappion korvaukseksi Smk 12,782: 57.

Kaasumyrkytykset Puistokadun talossa 7 a ja Raatimiehenkadun talossa 2 b.

Sen johdosta että putkivuodon aikaansaamia kaasumyrkytystapauksia kuolettavin seurauksin oli marraskuussa 1915 ja tammikuussa 1916 sattunut Puistokadun talossa n:o 7 a ja Raatimiehenkadun talossa n:o 2 b, esiteltiin kaupunginvaltuustolle kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden hallituksen selonteot asiasta. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli sitä mieltä, että kaasujohdossa syntynyt vika johtui syysmyöhällä erittäin epäsuotuisain sääolojen vallitessa toimitetusta Puistokadun viemärijohdon uudistuksesta, ja lausui käsityksenään, ettei kaasulaitoksen syyksi käynyt lukeminen semmoista laiminlyöntiä, joka olisi osaltaan vaikuttanut tapaturmain syntymiseen. Torjuakseen vastaisia onnettomuuksia oli kaasulaitos järjestänyt vartioinnin Puistokadun talojen kellareihin sekä kehoittanut mainitun kadun talon n:o 7 a ja Raatimiehenkadun talon n:o

[1]) Valt. pöytäk. 24. 10. 15 §. — [2]) S:n 12. 12. 6 §. — [3]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 133. — [4]) Valt. pöytäk. 25. 1. 13 §.

2 b vuokralaisia ainakin yöksi etsimään toisen asunnon sekä sitoutunut korvaamaan tästä johtuvat kulut.

Kaupungin yleisten töiden hallitus teki selkoa viemäriputkien y. m. laskemisesta syysmyöhällä 1915 mainittujen talojen vierelle ja huomautti, ettei puheenalaisen työn teettämistä säännöllisissä tapauksissa voinut pitää liian myöhäiseen vuoden aikaan suoritettuna, koska samantapaisia töitä vuonna 1914 oli teetetty myöhemmin, olematta mainittavia pakkasen aikaansaamia painumisia syntynyt.

Kaupunginvaltuusto ei katsonut [1]) itsellään olevan aihetta ryhtyä toimenpiteeseen asiassa.

Sittemmin vaativat kaasumyrkytykseen kuolleen leskirouva N. Thefsin ja kauppias H. Petterssonin oikeudenomistajat korvausta kuolemantapausten johdosta. Valtuusto, joka oli sitä mieltä, ettei kuntaa voimassa olevan lain mukaan voitu esillä olevassa tapauksessa velvoittaa antamaan vahingonkorvausta, katsoi [2]) kuitenkin kohtuulliseksi käyttövaroistaan osoittaa maksettavaksi neiti S. Thefsille 1,330 markkaa ja Petterssonin aviopuolisojen perillisille Smk 985: 90.

Kaasulaitoksen avonaisen johtotyöinsinöörinviran hoitaminen.

Myönnettyään johtotyöinsinööri G. Pikulinskylle eron virasta joulukuun 1 päivästä lukien esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus, että viran täyttäminen saisi jäädä toistaiseksi ja että sitä hoidatettaisiin väliaikaisesti. Mainitulle virkamiehelle menosääntöön merkitty palkkausmääräraha säästyisi avonaisuuden aikana, mutta viransijaisen palkkaukseen tarvittaisiin 150 markan kuukausimääräraha, joka maksettaisiin kaasulaitoksen varoista. Rahatoimikamarin marraskuun 9 päivänä tekemästä esityksestä kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) tämän ehdotuksen.

Sähkölaitoksen ensimmäisen käyttöinsinöörin- ja assistentinviran uudestijärjestäminen.

Koska sähkölaitoksen ensimmäinen käyttöinsinööri ja assistentti G. E. Sandström eroaisi laitoksen palveluksesta ja laitoksen etu vaati tekemään vähäisiä muutoksia siten avonaisiksi tuleviin virkoihin nähden, esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus kirjelmässä helmikuun 4 päivältä, saavutettuun kokemukseen ja soveliaisuusnäkökohtiin viitaten:

että sähkölaitoksen ensimmäisen käyttöinsinöörin virkaan ei enää ole oleva yhdistettynä laitoksen toimitusjohtajan assistentin toimi, vaan että teknillisten laitosten hallitus saa esiintyvissä tapauksissa ratkaista, kelle laitoksen johtavista insinööreistä assistentin tehtävät on annettava;

että laitoksen ensimmäisen käyttöinsinöörin palkka ensi tou-

[1]) Valt. pöytäk. 22. 2. 15 §. — [2]) S:n 16. 5. 17 §. — [3]) S:n 21. 11. 20 §.

kokuun 1 päivästä lähtien on oleva 7,200 markkaa vuodessa, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa;

että palkkioksi sille laitoksen johtavalle insinöörille, jolle hallitus antaa toimitusjohtajan assistentin tehtävät, määrätään 1,800 markkaa vuodessa, niinikään toukokuun 1 päivästä lukien; sekä

että edellä mainittuihin tarkoituksiin toukokuun 1 ja joulukuun 31 päivän 1916 väliseltä ajalta myönnetään 800 markan lisämääräraha sähkölaitoksen varoista.

Rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 24 päivältä puollettua esitystä hyväksyttäväksi myöntyi [1]) kaupunginvaltuusto siihen.

Henkilökohtainen palkanlisäys sähkölaitoksen toimitusjohtajalle.

Sähkölaitoksen uuden toimitusjohtajan vaalin yhteydessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto valitulle johtajalle insinööri L. W. Åbergille rahatoimikamarin marraskuun 23 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti taata 3,500 markan henkilökohtaisen palkanlisäyksen.

Lisämäärärahoja sähkölaitokselle.

Kirjelmässä syyskuun 27 päivältä ilmoitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus, että eräät sähkölaitoksen tämänvuotisen budjetin määrärahat tulivat polttoaine- ja työkustannusten kohoamisen johdosta ylitettäviksi. Rahatoimikamarin lokakuun 5 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [3]) osoittaa 787,000 markan lisämäärärahan seuraavaa jaoitusta noudattaen: ylimääräisiä lämmittäjiä varten 10,000 markkaa, polttoaineita varten 750,000 markkaa, halkojen kuljetusta ja pienennystä varten 9,000 markkaa, korjaukseen ja kunnossapitoon 10,000 markkaa sekä katuvalaistuksen voimassapitoon 8,000 markkaa. Tämä määräraha oli maksettava laitoksen tämänvuotisista voittovaroista.

Sähkövoiman hinnan korotus.

Lokakuun 9 päivänä antamassaan lausunnossa [4]) kannatti rahatoimikamari kaupungin teknillisten laitosten hallituksen tekemää esitystä voima- ja valaistustarkoituksiin annetun sähkövoiman hinnan korottamisesta sekä huomautti, että sähkölaitoksen nyttemmin vuodeksi 1917 laatima budjettiehdotus osoitti, että tulot, ellei hintaa korotettu, riittäisivät ainoastaan juokseviin menoihin, mutta ei sitä vastoin korkoon eikä kuoletukseen, kun taas, jos hinnankorotus toimenpantiin, mainittujen kustannusten lisäksi luultavasti saataisiin vaatimaton nettovoitto.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [5]) esitykseen ja päätti, että sähkölaitoksen yleistä taksaa voima- ja valaistustarkoituksiin annetusta sähkövoimasta oli lokakuun 25 päivästä lähtien korotettava 10 pennillä kilowattituntia kohti sekä ettei voimassa olevassa taksassa edellytettyä hinnanalennusta enää ollut myönnettävä.

[1]) Valt. pöytäk. 14. 3. 10 §. — [2]) S:n 5. 12. 11 §; ks. tätä kert. edempänä. — [3]) Valt. pöytäk. 24. 10. 16 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 46. — [5]) Valt. pöytäk. 24. 10. 17 §.

Kunnallisten työväenasuntojen polttoainemäärärahan ylitys sekä lisäys siihen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [1]) kaupunginvaltuusto sallia Hietaniemenkadun kunnallisten työväenasuntojen polttoainemäärärahan vuonna 1915 ylitettävän Smk:lla 1,003: 45.

Samaten myöntyi [2]) valtuusto rahatoimikamarin joulukuun 7 päivänä tekemään esitykseen 1,300 markan lisäyksen myöntämisestä mainittuun määrärahaan vuonna 1916.

Lisämäärärahoja ent. seurahuoneen lämmitystä ja valaistusta varten.

Rahatoimikamarin ilmoitettua, että ent. seurahuoneen 1915 vuoden lämmitys- ja valaistusmäärärahat oli ylitetty, edellinen 5,200 ja jälkimmäinen 1,800 markalla korkeiden halkojenhintain johdosta ja syystä ettei tarpeellista säästäväisyyttä ollut noudatettu rakennukseen sijoitetussa, venäläisten viranomaisten käyttämässä sairaalassa, päätti [3]) kaupunginvaltuusto, että nämä määrärahat sai ylittää vastamainituilla määrillä.

Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari, että myöskin vuodeksi 1916 oli tarpeen lisämäärärahaa mainitun rakennuksen lämmitystä varten, joka määräraha luultavasti kuitenkin korvautuisi pesulaitoksen vuokratuloilla. Valtuusto osoitti [4]) tähän tarkoitukseen 5,000 markan lisämäärärahan.

Lisämääräraha kauppahallien valaistukseen.

Kirjelmässä syyskuun 11 päivältä ilmoittaessaan, että kauppahallien valaistus ja lämmitys olivat käyneet varsin kalliiksi, minkätähden kamari aikoi kiinnittää huomiota kysymykseen, kävikö myyntikojujen vahvistettuja alimpia vuokramääriä korottaminen, anoi rahatoimikamari lisäystä Hietalahdentorin kauppahallin valaistusmäärärahaan 1,000 markkaa sekä Ranta-, Hietalahden-, Kasarmin- ja Hakaniementorin kauppahallien polttoainemäärärahoihin kuhunkin 300, 260, 2,000 ja 3,500 markkaa. Kaupunginvaltuusto myöntyi [5]) esitykseen.

Kysymys kaupungin osanotosta eräiden Helsingin pitäjän yhdyskuntain menoihin.

Ilmoittaen, että Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut olivat valinneet herrat O. Brandtin ja H. Lihrin jäseniksi komiteaan, joka oli asetettu käsittelemään kysymystä Helsingin kaupungin osanotosta eräiden niiden Helsingin pitäjässä sijaitsevain esikaupunkiyhdyskuntain hallintomenoihin, joihin oli sovellettu taajaväkisistä yhdyskunnista kesäkuun 15 päivänä 1898 annettua asetusta, ehdottivat kunnanvaltuutetut, että Helsingin kaupunkikin valitsisi jäseniä mainittuun komiteaan.

Kun kaupunki Helsingin kunnan tekemän vaatimuksen johdosta oli laillisesti velvollinen tekemän päätöksen puheena olevasta asiasta sekä niin ollen näytti olevan kaupungin edun mukaista, että asiaa sitä ennen tarpeenmukaisesti valmisteltiin, päätti [6]) kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä tässä kohden

[1]) Valt pöytäk. 22. 2. 6 §. — [2]) S:n 29. 12. 8 §. — [3]) S:n 25. 1. 17 §. — [4]) S:n 26. 9. 7 §. — [5]) S:n 26. 9. 8 §. — [6]) S:n 24. 10. 29 §.

tarpeelliseen toimenpiteeseen joko Helsingin kunnan ehdottamalla tavalla valitsemalla jäseniä yhteiseen komiteaan tai muuta sopivaa keinoa käyttämällä sekä aikanansa valtuustolle tehdä sen esityksen asiasta, minkä asianhaarat aiheuttanevat.

Valitus eräässä majoitusasiassa.

Helsingin v. t. piirisotilaspäällikön everstiluutnantti Kyreniuksen ilmoitettua majoituslautakunnalle, että sotilaspiiripäällikkö everstiluutnantti Holmberg oli määrätty Helsingin erityisen sotasensuurikomitean puheenjohtajaksi ja että everstiluutnatti Kyrenius oli siksi ajaksi, kuin sotasensuuri oli olemassa, määrätty v. t. piirisotilaspäälliköksi sekä kumpaisellekin myönnetty sotilaspiiripäällikönvirkaan liittyvät palkkaedut vähentämättä, ja everstiluutnantti Kyrenius oli sitten anonut lisäystä niihin vuokrarahoihin, joita hänelle aikaisemmin piirisotilaspäällikköhallitukseen komennettuna oli elokuulta 1915 maksettu 75 markkaa, sekä, majoituslautakunnan hyljättyä hänen pyyntönsä, Uudenmaan läänin kuvernööriltä anonut sen suuntaista toimenpidettä, että kysymys vuokrarahain maksamisesta hänelle v. t. piirisotilaspäällikkönä, lukien 250 markkaa kuukaudessa elokuun 3 ja marraskuun 1 päivän väliseltä ajalta 1915, otettaisiin tutkittavaksi, minkä jälkeen kuvernööri oli maaliskuun 23 päivänä antamallaan päätöksellä jättänyt huomioon ottamatta everstiluutnantti Kyreniuksen vaatimuksen saada vuokrarahain lisäystä elokuun ajalta, mutta mitä tuli everstiluutnantti Kyreniuksen vaatimukseen saada vuokrarahain lisäystä syys- ja lokakuulta, koska majoituslautakunta oli syyskuun 1 päivänä 1915 saanut tiedon edellä mainitusta everstiluutnantti Kyreniuksen tekemästä vaatimuksesta, majoitusohjesäännön 12 ja 109 §:n nojalla velvoittanut lautakunnan asianmukaisen tilauksen saatuaan everstiluutnantti Kyreniukselle maksamaan puheena olevan vuokrarahain lisäyksen syys- ja lokakuulta 1915.

Kuvernöörille asiasta antamassaan selityksessä [1]) kaupunginvaltuusto huomautti, että vuokrarahat eivät, niinkuin majoituslautakunta jo olikin Helsingin komendantille ilmoittanut, kuuluneet niihin palkkaetuihin, joita piirisotilaspäällikköhallituksiin tilapäisesti komennetut henkilöt nauttivat, sekä että huhtikuun 10 päivänä 1901 annetun pääesikunnan kiertokirjeen mukaan ainoastaan niille sotilashenkilöille, jotka väliaikaisesti hoitivat avonaisia rykmentin- tai komppanianpäällikön- tai näihin verrattavia virkoja, tuli näihin virkoihin liittyvät vuokrarahat, minkätähden ja kun Helsingin kaupunkia ei voitu katsoa velvolliseksi antamaan vuokrarahoja sekä piirisotilaspäällikönviran vakinaiselle pitäjälle että hänen viransijaiselleen, valtuusto oli havainnut everstiluutnantti Kyreniuksen puheena olevan vaatimuksen epäoikeutetuksi.

[1]) Valt. pöytäk. 30. 11. 1915 1 §.

Kirjelmässä huhtikuun 15 päivältä majoituslautakunta huomautti, ettei majoitusohjesäännön 12 § antanut tukea kuvernöörin päätökselle. Everstiluutnantti Kyrenius oli tosin maininnut, että hänelle saadessaan määräyksen hoitaa piirisotilaspäällikön virkaa oli taattu mainittuun virkaan liittyvät palkkaedut vähentämättöminä, mutta tämä ei suinkaan tiennyt sitä, että hänelle olisi tuleva vuokrarahojakin sama määrä kuin viran vakinaiselle pitäjälle. Päin vastoin kävi eräästä sotalaitoksen vuonna 1878 antamasta päiväkäskystä selville, että palkkaedut eivät käsitä vuokrarahoja.

Kaupunginvaltuuston mielestä oli syytä saattaa [1]) esillä oleva asia k. senaatin tutkittavaksi. Kirjelmässä lokakuun 14 päivältä maistraatti sittemmin ilmoitti [2]), ettei k. senaatti ollut havainnut kaupunginvaltuuston esittäneen syytä kuvernöörin päätöksen muuttamiseen.

Palkanlisäys majoituslautakunnan kielenkääntäjälle.

Majoituslautakunnan esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto mainitun lautakunnan kielenkääntäjälle aikaisemmin myönnetyn palkankorotuksen lisäksi 50 markkaa kuukaudessa, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, niin kauan kuin sotaa kesti.

Majoituslautakunnan virka- ja palvelusmiesten palkkausmäärärahain ylitys.

Niinikään myöntyi [4]) kaupunginvaltuusto majoituslautakunnan anomukseen saada Smk:lla 833: 33 ylittää lautakunnan virka- ja palvelusmiesten palkkausmäärärahan. Vajaus oli johtunut siitä, että lautakunta oli ruvennut maksamaan palkkoja kuukausittain jäljestäpäin, sen sijaan että ne aikaisemmin oli maksettu neljännesvuosittain.

Automobiilien katsastajan palkkionkorotusanomus evätty.

Insinööri T. Tawastin maistraatilta anottua, että hänelle automobiilien katsastajana tulevat katsastuspalkkiot suoritettaisiin kaupunginkassaan ja hänelle sen sijaan taattaisiin määrätty vuosipalkka, oli maistraatti kirjelmässä huhtikuun 15 päivältä esittänyt, että hakijalle nykyoloissa, joiden johdosta hänen tulonsa olivat vähentyneet, vuodelta 1916 myönnettäisiin 2,000 markan ylimääräinen palkkio. Kirjelmässä toukokuun 4 päivältä rahatoimikamari ehdotti anomusta evättäväksi, koska insinööri Tawastin työ oli vähentynyt samassa määrässä kuin automobiilinomistajain lukumääräkin. Sitä vastoin näytti voimassa olevan taksan korottaminen tarpeelliselta, minkätähden kamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto esittäisi maistraatin tutkittavaksi, eikö taksaa voitaisi väliaikaisesti korottaa. Valtuusto hyväksyi [5]) rahatoimikamarin ehdotuksen.

Koiraveron korotus.

Kun koirain lukumäärä kaupungissa oli vuosi vuodelta lisääntynyt ja niiden silmälläpito oli puutteellinen, ehdotti rahatoimikamari, erikoisesti paraikaa liikkuvaan vesikauhuun nähden, kirjel-

[1]) Valt. pöytäk. 2. 5. 15 §. — [2]) S:n 24. 10. 2 §. — [3]) S:n 16. 5. 12 §; ks. 1914 vuoden kert. siv. 109. — [4]) Valt. pöytäk. 29. 12. 18 §. — [5]) S:n 30. 5. 4 §.

mässä maaliskuun 23 päivältä koiraveron korotettavaksi 15:stä 20 markkaan. Valtuusto myöntyi [1]) esitykseen, ja oli korotus oleva voimassa heinäkuun 1 päivästä 1916 lähtien.

Määräraha koirain ja kissain hoitoa ja lopettamista varten.

Pidätettyjen koirain ja kissain hoitoa ja ehkä lopettamista varten myönsi [2]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin toukokuun 4 päivänä tekemän esityksen johdosta Helsingin eläinsuojelusyhdistykselle käyttövaroistaan tilityksen ehdolla 1,500 markan lisäyksen menosäännössä tätä tarkoitusta varten olevaan määrärahaan.

Evätty lihanhankinnan korvausanomus.

Lihakauppias F. Heino oli anonut korvausta vaivaishoitohallituksen kanssa tekemänsä lihanhankintasopimuksen johdosta kärsimästään tappiosta. Rahatoimikamarin helmikuun 24 päivänä antaman lausunnon mukaisesti anomus evättiin [3]), koska sopimus oli tehty annetun tarjouksen perusteella.

Helsingin sokeainyhdistyksen apurahaanomus evätty.

Helsingin sokeainyhdistyksen anomukseen saada vuotuinen 1,000 markan määräraha kokoushuoneiston vuokraamiseksi yhdistykselle ei kaupunginvaltuusto nykyoloissa katsonut [4]) voivansa myöntyä.

Anniskeluvaroista myönnetty apuraha maksettu takaisin.

Sörnäsin nuorten naisten kristillisen yhdistyksen lopetettua toimintansa oli rahatoimikonttoriin suoritettu Smk 762: 59 eli ylijäämä siitä 3,000 markan määrärahasta, minkä yhdistys oli vuonna 1914 saanut anniskeluosakeyhtiön voittovaroista hankkiakseen lepoa ja apua vähävaraisille sairaille työläisnaisille. Yhdistyksen lausumaa toivomusta noudattaen päätti [5]) kaupunginvaltuusto luovuttaa varat Helsingin kaupunkilähetykselle käytettäväksi samanlaiseen tarkoitukseen.

Eläkkeitä ja apurahoja.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto kaupungin palveluksessa olevain virka- ja palvelusmiesten joulukuun 22 päivänä 1911 vahvistettujen eläkeperusteiden mukaan eläkettä alempana mainituille henkilöille:

kansakoulunopettajatar F. E. Paunulle [6]) 330 markkaa, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien;

rakennusmestari G. Keinäselle [7]) 2,700 markkaa, syyskuun 1 päivästä 1916 lukien;

kansakoulunopettajatar J. M. M. Forssille [8]) 510 markkaa, elokuun 1 päivästä 1916 lukien; ja

leskivaimo H. M. Heleniukselle [9]) 80 markkaa sekä sen lisäksi vuotuista ylimääräistä elinkautisapurahaa 60 markkaa, maaliskuun 1 päivästä 1916 lukien.

Kaupungin työntekijäin huhtikuun 15 päivänä 1913 vahvistet-

[1]) Valt. pöytäk. 11. 4. 8 §. — [2]) S:n 16. 5. 19 §. — [3]) S:n 14. 3. 20 §. — [4]) S:n 10. 10. 23 §. — [5]) S:n 30. 5. 19 §; ks. 1914 vuod. kert. siv. 123. — [6]) Valt. pöytäk. 14. 3. 13 §. — [7]) S:n 26. 9. 23 §. — [8]) S:n 10. 10. 18 §. — [9]) S:n 10. 10. 11 §.

tujen vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisperusteiden mukaisesti myönsi kaupunginvaltuusto eläkkeen seuraaville henkilöille:

työmies O. Mäkeläiselle [1]) 546 markkaa, luettuna sen jälkeisen kuukauden 1 päivästä, jona hän erosi kaupungin palveluksesta;

muurari K. E. Nyholmille [2]) 985 markkaa, maaliskuun 1 päivästä 1916 lukien; ja

leskivaimo U. Ch. Hellénille [3]) 840 markkaa, sen jälkeisen kuukauden 1 päivästä lukien, jona hän erosi kaupungin palveluksesta.

Sitä vastoin epäsi kaupunginvaltuusto eläkeanomukset, joita olivat tehneet:

kivenhakkaajanleski M. S. Lundgren [4]),
ulosottoapulaisenleski M. A. Enberg [5]),
kansakoulunopettajanleski A. Lahti [6]) ja
vahtimestarinleski E. S. F. Othman [7]).

Ilmoitus valtioneläkkeen saamisesta.

Professori E. Nordströmin kaupunginvaltuustolle ilmoitettua, että k. senaatti oli hänelle myöntänyt 2,500 markan ylimääräisen eläkkeen, päätti [8]) valtuusto pysyä aikaisemmassa päätöksessään 3,000 markan elinkautisapurahan maksamisesta hänelle, vaikka tämä apuraha oli annettu sillä edellytyksellä, ettei valtioneläkettä ehkä myönnettäisi.

Knut Galetskin rahasto.

Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan ehdotettua [9]), että puolet „Knut Galetskin köyhäin kansakoululasten avustusrahaston" koroista annettaisiin suomenkielisille kansakouluille, katsoi [10]) kaupunginvaltuusto tarpeelliseksi täydellisen selvän saamiseksi testamenttaajan leskirouva J. C. Sundströmin aikeista valalta kuulla testamentin todistajia, valtioneuvos F. Granholmia ja ent. rautatiekontrollööriä G. E. Bergmanssonia, minkä jälkeen asia uudestaan esiteltäisiin. Valtuusto ei ratkaissut tätä asiaa vuoden varrella.

Dorothea Fazerin apurahasto Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtolain hyväksi.

Leskirouva Dorothea Fazer-vainajan oikeudenomistajat olivat kauppias M. E. Fazerin ja soittotaiteilija Edvard Fazerin kautta maaliskuun 28 päivänä 1916 laaditulla lahjakirjalla kaupungille lahjoittaneet 25,000 markkaa kaupungin hoidettavaksi „Dorothea Fazerin apurahastona Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtolain hyväksi", sillä ehdolla että pääoman vuotuinen korko jaettiin kansanlastentarhain ruotsin- ja suomenkielisten kesäsiirtolain kesken siten, että kumpikin kieliryhmä vuosittain sai puolet siitä vapaasti käytettäväkseen kesäsiirtolainsa hyväksi, sekä että, jos mainittujen kesäsiirtolain toiminta syystä tai toisesta lakkasi, pääoman korko

[1]) Valt. pöytäk. 11. 4. 9 §. — [2]) S:n 6. 6. 10 §. — [3]) S:n 11. 4. 12 §. — [4]) S:n 25. 1. 27 §. — [5]) S:n 29. 2. 3 §. — [6]) S:n 29. 2. 10 §. — [7]) S:n 29. 12. 4 §. — [8]) S:n 12. 9. 31 §; ks. 1915 vuod. kert. siv. 92. — [9]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5. — [10]) Valt. pöytäk. 25. 1. 18 §.

annettiin Helsingin kansakoulujen kesäsiirtoloille tasan jaettavaksi ruotsin- ja suomenkielisten kesäsiirtolain kesken.

Kaupunginvaltuusto päätti [1]) maaliskuun 28 päivänä pitämässään kokouksessa vastaanottaa lahjoituksen, minkä ohessa lahjoittajille lähetettävässä kirjelmässä oli julkilausuttava kaupungin kiitollisuus lahjoituksen johdosta.

Apurahoja kunnolliselle palvelusväelle.

Vuodelta 1916 jaettaessa niitä apurahoja, mitkä kaupunginvaltuuston lokakuun 26 päivänä 1886 tekemän päätöksen mukaan on vuosittain annettava kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta, annettiin [2]) seuraaville henkilöille kullekin 50 markkaa, nimittäin: palvelijattarille G. V. Ahlqvistille, M. Axbergille, A. V. Granströmille, H. Isolahdelle, J. Lindellille, M. Mattssonille, H. G. Miettiselle, E. Peuralalle, L. Rindellille, A. Sikiölle ja E. L. Sjölundille. Nämä rahamäärät talletettiin rahatoimikonttorin toimesta säästöpankkikirjoille, jotka asianomaiset saivat noutaa rahatoimikonttorista.

Tappiota anniskeluosakeyhtiön liikkeestä.

Helsingin anniskeluosakeyhtiö oli kaupunginvaltuustolle ilmoittanut, ettei yhtiön liikkeestä vuonna 1915 ollut odotettavana voittoa. Kun kuitenkin lukuisat yleishyödylliset yritykset varsin luultavasti kääntyisivät valtuuston puoleen apurahan anomuksilla, päätti [3]) valtuusto asettaa erikoisvaliokunnan antamaan lausuntoa ehdotuksineen siitä, mihin toimenpiteisiin valtuuston puolelta olisi ryhdyttävä, ja valittiin tämän valiokunnan jäseniksi herrat Ehrnrooth, Idman, Nevanlinna, Norrmén ja V. T. Rosenqvist.

Apurahoja eräille yleishyödyllisessä tarkoituksessa toimiville yrityksille.

Valiokunta antoi sittemmin toukokuun 20:ntena päivätyn mietinnön [4]). Vaikka anniskeluosakeyhtiön liike oli vuonna 1915 tuottanut tappiota Smk 356,623: 73, oli lukuisia apurahan anomuksia saapunut. Useimmat näistä anojista olivat yrityksiä, jotka jo useana vuonna olivat saaneet kunnalta kannatusapua. Yhteiskuntaa hyödyttävän toimintansa laatuun ja tarkoitukseen katsoen ei näitä yrityksiä näyttänyt olevan jätettävä vaille tuollaista avustusta, koska niiden työ sen johdosta epäilemättä kärsisi tuntuvaa haittaa, vieläpä avustuksetta jääminen ehkä veisi eräät pakolliseen asiain selvitykseen ja toiminnan lopettamiseen. Sellaista tulosta täytyisi valiokunnan mielestä suuresti valittaa, koska puheena olevain järjestöjen suorittama vapaaehtoinen yhteiskunnallinen toiminta kieltämättä täytti todellisen tarpeen ja monessa tapauksessa onnistuneesti täydensi ja helpotti kunnan laitosten toimintaa semmoisilla tärkeillä aloilla kuin sairaanhoito, lastenhoito, kansankasvatus y. m. olivat. Valiokunta oli sentähden yksimielisesti kannattanut sitä ajatusta, että kaupungin, siitä

[1]) Valt. pöytäk. 28. 3. 1 §. — [2]) S:n 12. 12. 10 §. — [3]) S:n 25. 1. 24 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 28.

huolimatta ettei uusia juovutusjuomavoittovaroja ollut tarkoitukseen käytettävänä, tuli antaa apuaan ja taloudellisesti kannattaa asianomaisia yrityksiä niiden yhteiskunnallisten ja armeliaisuustehtäväin täyttämisessä.

Kun valiokunnan oli ollut osoitettava tässä kohden käytettäviä keinoja, oli sen huomio etusijassa kiintynyt kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemän päätöksen johdosta juovutusjuomavarain ylijäämästä muodostettuun Helsingin kaupungin voittovarain rahastoon, jossa, lukuun otettuna 4 %:n korko, 1915 vuoden tilinpäätöksen mukaan oli varoja Smk 145,216: 46. Voittovarain rahaston lakkauttamista, mikä edellytti, että kaupunginvaltuuston päätös voittovarain ylijäämän rahastoon panemisesta ja käyttämistavasta kumottiin, perusteli valiokunnan mielestä täysin määrin se muuttunut asiaintila, mikä nykyään vallitsi juovutusjuomaliikkeen alalla. Kun pitkälle menevää ehkäisypolitiikkaa luultavasti oli odotettavana sodan päätyttyä, oli vähän toiveita siitä, että vastedes enää saataisiin voittovaroista mainittavaa ylijäämää rahastoon pantavaksi. Kun siis rahaston muodostamisen pääedellytystä, nimittäin että se voitaisiin kasvuuttaa niin suureksi, että sen korkovarat riittäisivät saattamaan kunnan taloudellisesti riippumattomaksi juovutusjuomavaroista, kaikesta päättäen ei enää ollut olemassa, oli valiokunta sitä mieltä, että rahasto siten oli menettänyt oikeutuksensa ja ettei mikään estänyt sitä lakkauttamasta. Valiokunnan mielestä oli voittovarain rahasto joko kokonaisuudessaan käytettävä vahvistettujen sääntöjensä mukaisesti ja sille määrättyyn tarkoitukseen tai myös lakkautettava käytettäväksi nyt puheena oleviin tarkoituksiin ja sille vahvistetut säännöt kumottava. Valiokunta puolsi jälkimmäistä vaihtopuolta. Kun ei siten saatu määrä kuitenkaan riittäisi kaikiin valiokunnan puoltamiin apurahoihin, esitti valiokunta, että määrärahat niille yrityksille, joiden avustaminen oli katsottu suotavaksi ja tarpeelliseksi, mutta joille ei riittänyt apurahoja voittovarain rahastosta, tällä kertaa osoitettaisiin kaupunginvaltuuston käyttövaroista. Kun jo nyt oli edellytettävissä, ettei anniskeluosakeyhtiön liike myöskään vuonna 1916 tuottaisi voittoa, näytti kaukonäköisyys vaativan 1917 vuoden vakinaiseen menosääntöön panemaan esimerkiksi 200,000 markkaa sellaisten yleisten yritysten kannattamiseksi, jotka aikaisemmin olivat saaneet kannatusapua anniskeluosakeyhtiön voittovaroista, ja olisi sopiva antaa rahatoimikamarin tehtäväksi panna tämä erä ensivuotiseen budjettiehdotukseensa.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti saivat [1]) apurahoja seuraavat yhdistykset ja laitokset:

[1]) Valt. pöytäk. 30. 5. 13 §.

Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtolakomitea kesäoleskelun hankkimiseksi lapsille ..... Smk 5,200: —
Neidit Therese Wuorenheimo ja Elsa Borenius Hermannin lastentarhan lastenseimelle ..... „ 3,950: —
Rouva Nora Krogerus lasten työkoululle..... „ 3,400: —
Neidit Elsa Olin, Louise Stoltzenberg ja Lydia Wendell Töölön työtuvalle ..... „ 350: —
Neiti Bertha Hannén lasten työtuvalle..... „ 1,000: —
Helsingin ruotsinkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen toimikunta:
a) kesäsiirtoloille..... „ 11,000: —
b) tuberkulootisten oppilaiden virkistyskodin voimassapitoon ja risatautisten oppilaiden pitämiseksi Högsandin parantolassa ..... „ 5,000: —
Helsingin kuuromykkäyhdistys lastentarhakoululleen ..... „ 1,000: —
Ungdomsförbundet Fylgia toimintansa hyväksi .. „ 1,000: —
Helsingfors svenska folkhögskola opiston johtokunta „ 1,000: —
Helsingin suomenkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys kesäsiirtoloja varten .. „ 28,500: —
Valkonauha-yhdistys kahdelle lastenkodilleen .... „ 10,000: —
Nuorten miesten kristillinen yhdistys veistolaitoksen voimassa pitämiseksi työttömiä poikia varten ..... „ 9,000: —
Töölön koulupuutarhan toimikunta lasten kesätyöskentelyä varten ..... „ 2,500: —
Arbetets vänner (emäyhdistys) kesätyöskentelyn hankkimiseksi lapsille ..... „ 1,000: —
Saman yhdistyksen Sörnäsin haaraosasto samaan tarkoitukseen ..... „ 1,000: —
Risatautisten lasten parantolayhdistys ..... „ 3,500: —
Konvalescenthem-Toipumakoti yhdistys ..... „ 7,000: —
Maitopisarayhdistys toimintansa hyväksi ..... „ 8,000: —
Helsingin naisvoimistelijat naisten urheiluharjoituksia varten ..... „ 400: —
Lastenhoidon edistämisyhdistys:
a) yleisiin tarkoituksiinsa..... „ 12,000: —
b) Pippingsköldin turvakodille ..... „ 2,000: —
Professorinrouva Hanna Vasenius y. m. lastenseimen voimassapitoon Fredriksperissä..... „ 3,500: —
Hammaslääkäri Axel Aspelund yksityisen kansakouluhammasklinikkansa voimassapitoon .... „ 10,000: —
Kansanlastentarhain johtokunta maksuttoman ham-

mashoidon hankkimiseksi kansakouluhammasklinikassa kansanlastentarhain hoidokeille....	Smk	1,400: —
Martta-yhdistyksen Helsinginosasto työläisnaisten ruuanlaittokursseja varten	„	3,000: —
Helsingin talousopisto työläisnaisten ruuanlaitto- ja ompelukursseja varten	„	1,000: —
Helsingin palvelijataryhdistys palvelijatarkotinsa voimassapitoon.....	„	4,000: —
Valkonauha-yhdistys rautatielähetykselleen, majalalleen ja sen yhteydessä olevalle toiminnalleen	„	2,000: —
Suomen naisyhdistys työläisnaisten kesäsiirtolaa varten.....	„	1,500: —
Köyhäin lasten työkotien toimikunta	„	22,830: —
Sokeain ystäväin yhdistys työkoululleen.....	„	1,500: —
Kaupunkilähetys	„	12,500: —
Rouvasväenyhdistys	„	6,000: —
	Yhteensä Smk	187,030: —

Muutoin päätti kaupunginvaltuusto tarpeellisilta kohdin kumoamalla marraskuun 25 päivänä 1913 tekemänsä päätöksen varattujen juovutusjuomavoittovarojen käyttämisestä:

että edellä mainittujen menojen suoritukseen oli käytettävä:

a) Helsingin kaupungin voittovarain rahasto ynnä siihen toukokuun loppuun asti kertynyt korko, yhteensä Smk 147,515: 72, ja

b) sen lisäksi tarvittava määrä eli Smk 39,514: 28 valtuuston käyttövaroista;

että ne yhdistykset, seurat ja yksityishenkilöt, joille avustuksia oli myönnetty, asetettiin kaupungin osalle tulevain juovutusjuomavoittovarain käyttämisestä marraskuun 25 päivänä 1913 annetuissa säännöissä määrätyn valvonnan alaiseksi varain asianmukaiseen käyttöön nähden siten, että

työtupain, työkoulujen ja lastenseimien sekä kansanlastentarhain kesäsiirtolain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat olivat kansanlastentarhain johtokunnan alaiset;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykset, ungdomsförbundet Fylgia, Helsingin kuuromykkäyhdistys ja Helsingfors svenska folkhögskola asianomaisen kansakoulujohtokunnan alaiset;

Nuorten miesten kristillinen yhdistys, lasten työskentelykurssien ja kesäpuutarhain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat, Valkonauha-yhdistys lastenkotiensa puolesta, köyhäin lasten työkodit sekä kaupunkilähetys ja rouvasväenyhdistys vastaanottokotiensa puolesta kasvatuslautakunnan alaiset;

Risatautisten lasten parantolayhdistys, lastenhoidon edistämisyhdistys, Maitopisarayhdistys, Konvalescenthem-Toipumakoti yhdistys, Helsingin naisvoimistelijat ja hammaslääkäri Aspelundin hammasklinikka terveydenhoitolautakunnan alaiset;

Martta-yhdistyksen Helsinginosasto, Helsingin talousopisto, Valkonauha-yhdistys suojelutoimintaansa nähden, Helsingin palvelijataryhdistys ja Suomen naisyhdistys sosialilautakunnan alaiset;

kaupunkilähetys muuhun toimintaansa kuin vastaanottokoteihinsa nähden sekä Sokeain ystäväin yhdistys vaivaishoitohallituksen alaiset;

että lisäehtoina ja -määräyksinä seuraavain avustusten nauttimiseen nähden säädettiin asianomaisten avustuksensaajain noudatettavaksi:

Arbetets vänner yhdistyksen (emäyhdistyksen) ja saman yhdistyksen Sörnäsin osaston: että yhdistys kustantaa toimeenpanemiansa lasten kesäkursseja varten sopivan huoneiston;

Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen: että, jos yhdistyksen veistokurssien oppilaiden palkkausmäärärahassa syntyy säästöä, tätä säästöä ei saa käyttää muihin tarkoituksiin, vaan on se seuraavana vuonna ehkä määrärahaa myönnettäessä luettava yhdistyksen hyväksi;

Konvalescenthem-Toipumakoti yhdistyksen: että yhdistys kodissaan varaa maksutta sijaa vuoden umpeen vähintään kymmenelle varattomalle, kaupungin sairaaloista poistetulle naispotilaalle;

Risatautisten lasten parantolayhdistyksen: että yhdistys ensintulevana kesänä noin puolenneljättä kuukauden ajaksi luovuttaa kahdeksan maksutonta sijaa Högsandin parantolasta potilaille, jotka vaivaishoitohallitus sinne ehdottaa;

kaikkien avustusta saaneiden yritysten, jotka myöntävät tarvitseville henkilöille apua vastaavaa korvausta saamatta: että, samalla kuin niiden tulee sopivissa tapauksissa tehdä ero täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevien henkilöjen välillä, apurahain nauttimiseen on liitettävä lisäehdoksi, että asianomaisen yhdistyksen tulee jokaisessa eri tapauksessa vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan oloista sekä, sitä mukaa kuin avustusta muodossa tai toisessa annetaan, ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi, niin myös avustusten myöntämisen ja käyttämisen valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita vaivaishoitohallitus tai asianomainen lautakunta katsonee tarpeelliseksi antaa;

että asianomaisille johto- ja lautakunnille on annettava kaupunginvaltuuston edellä kerrotuista päätöksistä tieto niiden asiana oleviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten; sekä

että rahatoimikamarin tuli ensivuotiseen budjettiehdotukseensa panna arviolta 200,000 markan määräraha sellaisten yleishyödyllisten yritysten avustamiseksi, joita aikaisemmin on kannatettu anniskeluosakeyhtiön voittovaroilla, käytettäväksi sillä tavoin kuin kaupunginvaltuusto vastedes katsoo sopivaksi määrätä.

1917 vuoden meno- ja tulosääntö.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 29 päivänä vuodeksi 1917 vahvistama [1]) meno- ja tulosääntö osoittaa 1916 vuoden rahasääntöön verraten seuraavat loppusummat:

Menot.		1916.	1917.
1. Kaupungin velat	Smk	3,794,112: 45	4,485,191: 09
2. Kaupungin virastot	„	412,416: 67	422,835: 01
3. Kunnallishallinto	„	737,693: 33	872,365: 20
4. Palolaitos	„	312,610: —	370,960: —
5. Poliisilaitos	„	393,978: 33	957,718: 02
6. Yleiset rasitukset	„	195,354: 96	215,954: 96
7. Terveyden- ja sairaanhoito	„	2,464,202: 80	3,139,618: 48
8. Vaivaishoito	„	1,549,933: —	1,857,029: 30
9. Opetus- ja sivistyslaitokset	„	2,966,273: 22	3,607,907: 91
10. Kauppahallit ja kauppatorit	„	64,290: —	71,530: —
11. Kaupungin teknilliset laitokset	„	3,916,881: —	6,676,384: —
12. Katu- ja laiturivalaistus	„	302,250: —	335,600: —
13. Yleiset työt	„	2,507,791: 45	5,538,497: 81
14. Eläkkeet ja apurahat	„	97,802: 67	92,009: 67
15. Sekalaiset menot	„	840,430: —	2,314,040: —
16. Arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan	„	500,000: —	600,000: —
	Yhteensä Smk	21,056,019: 88	31,557,641: 45

Tulot.		1916.	1917.
Säästö	Smk	600,000: —	700,000: —
1. Korot	„	850,500: —	1,256,500: —
2. Tontinlunastukset	„	800,000: —	2,000,000: —
3. Kaupungin kiinteä omaisuus	„	886,250: —	988,650: —
4. Tuloa tuottavat oikeudet	„	891,061: —	971,561: —
5. Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista	„	1,022,561: 70	1,172,450: —
6. Valtioavut	„	70,768: —	93,823: —
7. Kaupungin teknilliset laitokset	„	5,848,150: —	8,806,400: —

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 67 vuodelta 1915 sekä n:ot 50, 61 ja 63 vuodelta 1916; valt. pöytäk. 29. 12. 20 §.

8. Puhtaanapitolaitos	Smk	360,980: —	407,480: —
9. Sekalaiset tulot	„	171,516: —	199,060: —
10. Lainat	„	2,202,000: —	2,283,011: 99
11. Verotus	„	7,352,233. 18	12,678,705: 46
	Yhteensä Smk	21,056,019: 88	31,557,641: 45

Rahatoimikamari oli laatinut budjetin sillä edellytyksellä, että sotatilaa seurauksineen taloudellisella ja raha-asiain alalla edelleen jatkui vuonna 1917. Varovaisuus kehoitti nimittäin tähän nähden ottamaan lukuun lisääntyneet menot ja kohonneet hinnat. Järjestys oli pääasiassa sama kuin 1916 vuoden rahasäännön. Vuosien 1917 ja 1916 väliset eroavaisuudet johtuivat pääasiallisimmin seuraavista seikoista.

Kaupungin velat.

Ensimmäisen pääluokan, Kaupungin velat, kohdalle merkittiin 1917 vuoden menosääntöön vahvistettujen kuoletussuunnitelmain ja lainasopimusten määräysten mukaisesti kaupungin obligatiolainain vuotuismaksut ja lainakustannukset. Korkojen edellytettiin kohoavan tuntuvasti eli Smk:sta 2,725,630: 95 Smk:aan 3,114,787: 78, siis Smk:lla 389,156:83. Tämä lisäännys johtui siitä, että kaupunki oli k. senaatin tammikuun 25 päivänä vahvistaman kaupunginvaltuuston päätöksen nojalla ottanut 25,000 markan määräisiä velkakirjoja vastaan yhteensä 12,000,000 markan suuruisen 5 %:n lainan. Menot tämän pääluokan kohdalla osoittivat lisäännystä Smk 691,078: 64 vuoden 1916 menosääntöön verraten.

Kaupungin virastot.

Toiseen pääluokkaan, Kaupungin virastot, tehtiin ainoastaan vähäisiä muutoksia. Kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen [1]) johdosta merkittiin maistraatinsihteerin ja ensimmäisen julkisen notaarin palkaksi 2,000 markkaa 1916 vuoden menosäännön 2,500 markan sijasta sekä lisäksi uusi 1,000 markan erä toisen julkisen notaarin palkkaamiseksi. Uutena eränä merkittiin edelleen 1,500 markkaa yhden vahtimestarin palkkaamiseksi maistraattiin. Maistraatin esitys kanslistinsa palkan korottamisesta 1,800:sta 2,400 markkaan evättiin, mutta sen sijaan oikeutettiin mainittu kanslisti saamaan 10 %:n palkankorotuksen 5 ja 10 vuoden palveluksen jälkeen, jota korotusta varten merkittiin 180 markkaa. — Raastuvanoikeus nimisessä osastossa sai yksi nuorempi oikeusneuvosmies korotusta 10 vuoden palveluksesta, heinäkuun 1 päivästä 1917 lukien. Väliaikaisen viidennen osaston ja ensimmäisen osaston väliaikaisen toisen jaoston menosäännöt merkittiin kaupunginvaltuuston lokakuun 24 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti [2]) 30,250 ja 16,450 markan määräisinä. Tämän mukaisesti tuli väliaikaisen viidennen osaston kaupun-

[1]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 63 — [2]) Ks. tätä kert. siv. 75.

ginpalvelijoille palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta yhteensä 400 markkaa sekä väliaikaisen toisen jaoston toiselle ylimääräiselle oikeusneuvosmiehelle 4,000 markan palkka 1916 vuoden menosäännön 2,400 markan sijasta. Palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta koko vuodelta merkittiin kolmelle kaupunginpalvelijalle. — Ulosottolaitos nimiseen osastoon merkittiin lisäystä Smk 1,896: 67, etusijassa eräille ulosottoapulaisille 5 ja 10 vuoden palveluksesta tulevain korotusten johdosta. Raatihuoneenarkiston tarverahoja korotettiin 3,000 markalla [1]). Kaikkiaan merkittiin lisämenoja tämän pääluokan kohdalle Smk 10,418: 34 1916 vuoden menosääntöön verraten.

Kunnallishallinto.

Kolmannessa pääluokassa, Kunnallishallinto, korotettiin [2]) kaupunginvaltuuston kokoussalin vuosivuokraa 4,000 markalla, minkä johdosta valtuuston huoneistojen vuosivuokra kohosi Smk:aan 13,133: 34. Kaupunginvaltuuston kanslian apulaissihteerille, notaarille ja vahtimestarille merkittiin ikäkorotusta 5 vuoden, kanslistille taas 10 vuoden palveluksesta. Sen ohessa oli kansliaan asetettava apulaiskanslisti 1,800 markan vuosipalkoin. Kaupunginvaltuuston tarverahain määrärahaa korotettiin 10,000 markalla. — Rahatoimikamarin menosääntöön merkittiin [3]) palkkiot varajäsenille osanotosta kamarin kokouksiin. Ikäkorotus 10 vuoden palveluksesta, kesäkuun 1 päivästä lukien, merkittiin sihteerille ja toiselle apulaissihteerille, minkä ohessa mainituille sihteereille myönnettiin henkilökohtaista palkanlisäystä, filosofianmaisteri G. Estlanderille 3,000 ja filosofianmaisteri K. Reinille 2,000 markkaa. Apulaisvahtimestarien palkkoja korotettiin, toisen 300 ja toisen 480 markalla. Kamarin tarverahat korotettiin 15,000:sta 25,000 markkaan. — Rahatoimikonttorin kohdalle merkittiin kaupunginvaltuuston konttorin virkamiehille vahvistamat [4]) palkkaedut. Sen lisäksi merkittiin kaupunginkamreerille sekä yhdelle vanhemmalle ja yhdelle nuoremmalle kirjurille ikäkorotus 10 vuoden sekä edelleen yhdelle nuoremmalle kirjurille 5 vuoden palveluksesta. Uutena eränä merkittiin 3,600 markan määräraha toimitustehtäväin hoitamiseksi. Määrärahaa, 600 markkaa, laskujen perimispalkkiota varten ei ollut menosäännön ehdotuksessa. Tämän palkkion sijasta, joka aikaisemmin oli annettu varain perimistä hoitaneille konttorin kahdelle vahtimestarille, korotettiin mainittujen viranpitäjäin palkkaa kumpaisenkin 300 markalla. Vahtimestarinapulaisen palkka merkittiin korotettuna 200 markalla, koska oli osoittautunut mahdottomaksi aikaisemmalla palkalla saada kelvollista vahtimestarinapulaista. Siihen nähden että verolippujen lukumäärä oli tuntuvasti lisääntynyt,

Palkanlisäys rahatoimikamarin sihteerille ja apulaissihteerille.

[1]) Ks. tätä kert. siv. 76. — [2]) S:n siv. 77; valt. pöytäk. 12. 12. 11 §. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 77. — [4]) S:n siv. 69.

korotettiin niiden jakelusta maksettavaa palkkiota 500 markalla. Edelleen korotettiin tarverahain määräraha 10,000:stä 15,000 markkaan. — Liikennekonttori nimisestä osastosta poistuivat liikennekamreerin kuoleman johdosta hänen henkilökohtainen palkanlisäyksensä ja ikäkorotuksensa. Yksi vanhempi kirjuri ja kirjanpitäjä saivat korotusta 10 vuoden palveluksesta. Polttoainemääräraha merkittiin 21,000 markan määräisenä aikaisemman 10,000 markan määrän sijasta. — Satamakonttorin menosääntö pysyi pääasiallisesti ennallaan. — Tilastokonttorin menosääntö kohosi tuntuvasti kaupunginvaltuuston päättämän uuden palkkasäännön [1]) johdosta. Ensimmäiselle aktuaarille merkittiin ikäkorotus 5 vuoden palveluksesta. Konttorin ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha vähennettiin 3,800 markkaan, sen johdosta että vakinaista henkilökuntaa oli lisätty. Sitä vastoin korotettiin painatuskulujen määräraha hinnannousun ja julkaisujen lukumäärän lisääntymisen johdosta 20,000:sta 30,000 markkaan. — Rakennustarkastuskonttorin menosääntöön merkittiin ikäkorotukset kanslistille ja apulaiskanslistille. — Revisionilaitoksen menosääntöön merkittiin reviisorille ikäkorotus 5 vuoden palveluksesta. Uutena eränä merkittiin 400 markkaa korvaukseksi kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain matkoista. Inventtaajain palkkiomääräraha korotettiin 2,100 markasta 2,800 markkaan. — Verotusvalmistelukuntaa varten merkittiin kaupunginvaltuuston päätöksen [2]) mukaisesti asiantuntijain palkkioiksi 1,000 markkaa sekä jäsenten palkkioiksi 5,100 markkaa. Ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha korotettiin 21,000 markkaan. Edelleen merkittiin sihteerin palkka korotettuna 5,000 markasta 8,000 markkaan sekä toisen sihteerin palkaksi 5,000 markkaa [3]). — Holhouslautakunnan sihteerin palkka korotettiin 1,500:sta 1,800 markkaan. — Kunnalliselle työnvälitystoimistolle vahvistettiin seuraava uusi:

Kunnallisen työnvälitystoimiston uusi palkkasääntö.

Kunnallisen työnvälitystoimiston palkkasääntö.

1 johtaja	Smk	6,000: —
1 miesapulainen	„	3,000: —
1 miesapulainen	„	1,500: —
2 naisapulaista, kumpikin 2,400: —	„	4,800: —
1 naisapulainen	„	2,000: —
1 vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa	„	1,680: —

Edelleen päätti kaupunginvaltuusto oikeuttaa johtajan ja kaikki apulaiset saamaan 10 %:n korotuksen pohjapalkalleen 5 ja

[1]) Ks. tätä. kert siv. 79. — [2]) S:n siv. 81. — [3]) S:n siv. 81.

10 vuoden palveluksesta. 1917 vuoden menosääntöön merkittiin uutena eränä vuokraa varten Smk 6,193: 55. Kunnallisen työnvälitystoimiston menosääntö kohosi siten kaikkiaan Smk:lla 11,133: 55. — Sosialilautakunnankin menosääntö kohosi, sen johdosta että sihteerin palkka korotettiin 5,000:sta 8,000 markkaan. — Menot tämän pääluokan kohdalla lisääntyivät kaikkiaan Smk:lla 134,671: 87.

Palolaitos.

Neljännen pääluokan, Palolaitos, kohdalla johtui menojen lisääntyminen 312,610:stä 370,960 markkaan siitä, että kaupunginvaltuuston päätöksen [1]) johdosta oli palkankorotus 10 vuoden palveluksesta merkitty palomestarille sekä perustettu uusi palomestarinapulaisen virka, jonka pitäjä, ruiskumestari. A. Leskinen, vakinaisen palkkansa 3,000 markan lisäksi sai pitää hänelle aikaisemmin [2]) myönnetyn 1,600 markan suuruisen henkilökohtaisen palkanlisäyksen; kaksi korpraalia oli ylennetty kersanteiksi, minkä ohessa kallis aika vihdoin aiheutti vaatetus-, lämmitys- y. m. menojen kohoamisen.

Poliisilaitos.

Viidennen pääluokan, Poliisilaitos, kohdalla oli kesäkuun 22 päivänä annetun asetuksen johdosta huomattavana menojen kohoaminen [3]) Smk:aan 957,718: 02.

Yleiset rasitukset.

Kuudennen pääluokan, Yleiset rasitukset, menosääntöön merkittiin ainoastaan kaupungille säännöllisten olojen vallitessa majoitusrasituksesta koituvat kustannukset, jota vastoin muut sotatilasta johtuvat menot merkittiin eri tilille budjetin ulkopuolella. Majoituslautakunnan kohdalle merkittiin kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen [4]) mukaisesti kielenkääntäjälle sota-aikana tuleva 600 markan palkanlisäys.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Seitsemännen pääluokan, Terveyden- ja sairaanhoito, kohdalla korotettiin terveydenhoitolautakunnan jäsenten palkkiomäärärahaa lukuisampain kokousten johdosta 1,000 markalla sekä kaupunginvaltuuston päätöksen [5]) johdosta sihteerin palkkaa niinikään 1,000 markalla. Toiselle kaupunginlääkärille merkittiin ikäkorotus. Edelleen merkittiin kaksi uutta erää, 1,200 markkaa lääkärin palkkaamiseksi kasvattilasten hoitoa valvomaan sekä 800 markkaa virkahuoneiston vuokraamiseksi toiselle kaupunginlääkärille [6]). Kannatusapua nauttiviin yksityisiin poliklinikkoihin nähden kaupunginvaltuusto määräsi aikaisemmin vahvistettujen ehtojen lisäksi noudatettavaksi että, jos asianomaiset johtajat ovat kahta viikkoa kauemmin estyneinä laitoksiaan johtamasta, on viransijaisena toimiva johtaja terveydenhoitolautakunnan hyväksyttävä. — Terveystoimiston veneeristen tautien vastustamiseksi menosääntöön merkittiin uusina erinä 2,400 markkaa veneerisiä tauteja sairastavain naisten kuljettamiseksi [7])

Yksityispoliklinikkain apurahain nauttimisehdot.

[1]) Ks. tätä kert. siv 70. — [2]) Valt. pöytäk. 10. 10. 15 §. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 88. — [4]) S:n siv. 109. — [5]) S:n siv. 90. — [6]) S:n siv. 90. — [7]) S:n siv. 92.

ja 600 markkaa siivoojattaren palkkaamiseksi. — Terveydellisten tutkimusten laboratoorin menosääntöön merkittiin johtajan [1]) palkaksi 9,000 markkaa aikaisemman määrän 8,000 markan sijasta sekä edelleen henkilökohtaista palkanlisäystä vahtimestarille 300 markkaa. Siivoamista ja tarverahoja varten merkittiin uusi 2,000 markan erä, jota paitsi kojeita y. m. varten olevaa määrärahaa korotettiin. — Lihantarkastusaseman menosäännöstä poistui väliaikaisen osaston määräraha, minkätähden ylimääräisen henkilökunnan palkkausmääräraha korotettiin 22,400 markasta 27,400 markkaan. Koko määrärahasumma oli 99,350 markkaa 1916 vuoden menosäännön 117,400 markan sijasta. — Marian sairaalan menosääntöön tuli, paitsi ikäkorotuksia, lisää 1,200 markan määräraha toisen amanuenssin palkkaamiseksi kirurgiselle osastolle. Emännöitsijän apulaisen sijasta merkittiin 1,500 markkaa toisen emännöitsijän palkkaamiseksi. Nickbyn mielisairaalan menosäännössä laskettiin menot edellyttäen potilaita olevan 376 vuoden 1916 menosäännön [2]) 300 potilaan sijasta. — Kaupungin sairaalain sairaanhoitohenkilökunnan vaatetusapua koskevan kysymyksen yhteydessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto antaa kaupungin sairaalaylihallituksen toimeksi harkita, eikö puheenalaisten määrärahain tarkoitus olisi saavutettavissa kaupungille halvemmalla tavalla, esim. noudattamalla samaa menettelyä kuin valtion sairaaloissa, sekä aikanansa antaa valtuustolle seikkaperäisen ehdotuksen asiasta. — Kaikkien sairaalain ruuanpito-, polttoaine- ja lääkemäärärahoja korotettiin tuntuvasti. Tämän pääluokan menot osoittivat lisäännystä kaikkiaan Smk 675,415: 68.

Hoitohenkilökunnan työpuvut.

Vaivaishoito.

Kahdeksannen pääluokan, Vaivaishoito, kohdalla merkittiin vaivaishoitohallituksen sihteerille henkilökohtaista palkanlisäystä 3,000 markkaa. Hallituksen kaikkien kirjuriapulaisten palkat vahvistettiin samaksi määräksi, 1,500 markaksi, minkä ohessa myönnettiin määräraha yhden uuden kirjuriapulaisen palkkaamiseksi. Toisen vahtimestarin palkka korotettiin 480:sta 960 markkaan. — Kunnalliskodin kohdalla korotettiin konttoristin palkka 2,400:sta 3,000 markkaan. Uusi 900 markan määräraha merkittiin yhden sairaanhoitajattaren, samaten 900 markkaa lämmittäjä-mekanikon ja 600 markkaa sianhoitajan palkkaamiseksi. Edelleen korotettiin lämmittäjäin palkat 540:stä 600 markkaan. Ruuanpitoa, vaatetusapua ja polttoaineita varten olevia määrärahoja korotettiin tuntuvasti. Kaikkiaan kohosivat kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten yhteiset määrärahat 4,444 markkalla, kunnalliskodin Smk:lla 78,428: 40, työlaitoksen Smk:lla 12,939: 80 ja lastenkodin Smk:lla 13,904: 10. Laitosten ulkopuolella hoidetuista köyhistä laskettiin olevan lisäme-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 70. — [2]) S:n siv. 38. — [3]) Valt. pöytäk. 29. 12. 20 §.

noja 174,500 markkaa, lähinnä elätteelleantokulujen kohoamisen johdosta. — Kaikkiaan lisääntyivät menot tämän pääluokan kohdalla Smk:lla 307,096: 30.

Yhdeksännen pääluokan, Opetus- ja sivistyslaitokset, kohdalla kohosi valmistavan poikain ammattikoulun työpajahuoneiston vuokra Smk:lla 583: 35, mutta koulun menosääntö kokonaisuudessaan aleni veistoa varten olevan rinnakkaisosaston lakkauttamisen johdosta. Yhdelle opettajalle merkittiin ikäkorotus 10 vuoden palveluksesta. — Tyttöjen ammattikoulun menosääntö sitä vastoin osoitti lisäännystä Smk 10,577: 50, josta määrästä 3,080 markkaa kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen [1]), mukaisesti oli ikäkorotusta vakinaisille opettajattarille. Kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen [2]) mukaisesti oli perustettava rinnakkaisluokka pukuompelua varten, minkä johdosta m. m. asetettaisiin 2 uutta opettajatarta. — Kauppaoppilaitoksille myönsi kaupunginvaltuusto kannatusapua yhteensä 94,500, markkaa, sillä ehdolla että niistä luovutettiin jokin määrä vapaasijoja Helsingistä kotoisin oleville oppilaille. Vastikään perustetulle teknilliselle oppilaitokselle myönnettiin 10,000 markan apuraha, sillä ehdolla että Helsingistä kotoisin oleville oppilaille luovutettiin 8 vapaasijaa ja oppilaitoksen koko osakepääoma maksettiin 1917 vuoden kuluessa. — Kansakoulujen menosäännöissä oli lisäännys ruotsinkielisten kansakoulujen kohdalla Smk 120,060: 85 ja suomenkielisten Smk 190,990: 79, etusijassa sen johdosta että eräät kansakoulutalot oli luovutettu sotaväen käytettäviksi ja sijaan vuokrattu muita huoneistoja. Uutena eränä merkittiin ruotsinkielisten koulujen kohdalle 40,000 markkaa kaluston ostamiseksi Topeliuskadun uuteen kansakouluun [3]). Kansakoulujohtokuntain ja rahatoimikamarin esityksestä myönsi kaupunginvaltuusto budjettia järjestäessään kansakouluntarkastajille A. Liliukselle ja Pesoselle kumpaiselleki 2,000 markan henkilökohtaisen palkanlisäyksen. Edelleen merkittiin kansakoulujen menosääntöihin korotetut määrärahat polttoaineita, halkojenhakkuuta y. m. varten, jota paitsi m. m. suomenkielisten koulujen oppilaiden ruokintamääräraha korotettiin 8,700 markasta 23,000 markkaan. Ruotsinkielisen pikkukouluseminaarin määrärahaa korotettiin 1,500 ja suomenkielisen 1,000 markalla. Kansakoulujen budjettiin merkittiin [3]) edelleen 13,000 markan määräraha hammaslääkäri A. Aspelundin kansakoulu- ja lastentarhaoppilaiden hammaspoliklinikan voimassapitoon sekä 1,000 markkaa poliklinikan konekaluston täydentämiseksi [3]). — Aistiviallisia ja raajarikkoisia lapsia varten olevaa määrärahaa korotettiin 4,500 markalla. Vastaanottokodin oppipoikaosasto pidettäisiin edelleen voimassa [4]), minkä

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Määräraha teknilliselle oppilaitokselle.

Henkilökohtainen palkanlisäys kansakouluntarkastajille.

[1]) Ks. tätä kert. siv. 70. — [2]) S:n siv. 100. — [3]) S:n siv. 98. — [4]) S:n siv. 99.

johdosta laitoksen menosääntö vahvistettiin 37,775 markaksi 1916 vuoden 26,810 markan sijasta. Laiminlyötyjen ja huonohoitoisten lasten laitoksista sekä yksityisestä elätteellannosta ja jatkokasvatuksesta laskettiin olevan kustannuksia yhteensä 322,970 markkaa edellisen vuoden menosäännön Smk:n 268,270: 81 sijasta. — Kansanlastentarhoille myönnettiin määrärahoja yhteensä Smk 407,195: 64 vastaavan määrän ollessa edellisenä vuonna Smk 285,123: 79. — Kaupunginkirjaston menojen lisäännys oli Smk 19,765: 16; Kallion haarakirjastoa varten myönnettiin 1,380 markkaa yhden uuden amanuenssin palkkaamiseksi. — Työväenopiston menot laskettiin 62,400 markaksi 1916 vuoden 54,400 markan sijasta. — Musiikkilautakunnan menosäännössä korotettiin kaupunginorkesterin määrärahaa 30,000 markalla eli 200,000 markkaan henkilökunnan lisäämisen ja soittajain palkankorotusten johdosta. Kaupunginvaltuusto päätti maaliskuun 10 päivänä 1914 [1]) vahvistettua kolmen vuoden aikaa, jonka kuluessa Helsingin kaupunginorkesteria pidettäisiin voimassa, jatkettavaksi yhdellä vuodella eli soitantokauden 1917—18 loppuun. — Kaikkiaan osoittivat menot tämän pääluokan kohdalla lisäännystä Smk 641,634: 69.

Kaupunginorkesterin voimassapito.

Kymmenennen pääluokan, Kauppahallit ja kauppatorit, kohdalla oli menojen lisäännys 7,240 markkaa.

Kauppahallit.

Yhdennentoista pääluokan, Kaupungin tekniset laitokset, kohdalla kohosi teknillisten laitosten hallituksen määräraha 1,000 markalla, sen johdosta että sihteerin palkaksi merkittiin 4,000 markkaa aikaisemman 3,000 markan määrän sijasta. Hallituksen menosääntö päättyi 15,000 markkaan, josta määrästä 5,000 markkaa merkittäisiin kunkin laitoksen osalle. — Vesijohtolaitokseen nähden päätti kaupunginvaltuusto budjetinjärjestelyn yhteydessä tammikuun 1 päivästä 1917 maksettavaksi assistentille, insinööri J. L. Lilljalle ja kemistille, filosofianmaisteri G. K. Bergmanille vuotuista henkilökohtaista palkanlisäystä kumpaisellekin 3,000 markkaa. Erikoiseriin nähden on huomattava hallintokustannusten kohoaminen 5,867 markalla, vedennostokustannusten 15,000 ja kemiallisen puhdistuksen 20,000 markalla. Putkiverkon menot kohosivat 6,900 markalla. Uutistöitä varten merkittiin 100,400 markkaa. Vesijohtolaitoksen menosääntö päättyi kaikkiaan 916,530 markkaan. — Kaasulaitoksen menosäännössä kohosivat menot tarveaineista ja kaasunvalmistuksen työkustannuksista 557,500 markasta 960,000 markkaan ja höyrykattilakäytönkin kustannusten laskettiin nousevan 28,500 markasta 80,000 markkaan. Kaasulaitoksen koko menosääntö kohosi 1,548,554 markkaan. — Sähkölaitoksen menosääntöön merkittiin uudelle toimitusjohtajalle henkilökohtaista palkanlisäystä

Kaupungin tekniset laitokset.

Henkilökohtainen palkanlisäys assistentti J. L. Lilljalle ja kemisti G. K. Bergmanille.

[1]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 100—108.

3,500 markkaa [1]). Sen ohessa kaupunginvaltuusto budjetinjärjestelyn yhteydessä päätti ensimmäisen käyttöinsinöörin sekä johtoverkko-, mittari- ja johtotyöosaston johtajain pohjapalkkoja korotettavaksi kutakin 1,200 markalla ja siis puheenalaiset palkat merkittäväksi korotettuina 8,400 markkaan. Laitoksen käyttökustannusten, jotka 1916 vuoden menosäännössä oli arvattu 1,149,500 markaksi, mihin lisäksi tosin oli myönnetty 800,000 markan määräraha, laskettiin vuonna 1917 kohoavan kokonaiseen 3,161,400 markkaan. Tämä tavaton menonlisäys johtui pääasiallisimmin polttoainemäärärahoista, jotka oli 1916 vuoden menosäännön 784,000 markasta korotettu 2,700,000 markkaan, lukien yksikköhinnaksi 60 markkaa syleltä, lukuun otettuina purkaus ja pienennys. Tätä menoerää vastasi kaupunginvaltuuston vahvistama [1]) sähkövoiman hinnankorotus. Toinen erä, jota niinikään tuntuvasti korotettiin ja joka siten osaltaan lisäsi laitoksen käyttökustannuksia, oli määräraha halkolämmitystä varten tarvittavain ylimääräisten lämmittäjäin palkkaamiseksi. Tämä määräraha oli 1915 vuoden menosäännössä 9,000 markkaa, korotettiin 1916 vuoden menosäännössä 28,000 markkaan ja arvattiin nyt kokonaiseksi 65,000 markaksi. Kunnossapitoa ja korjausta varten merkittiin uusi 120,000 markan määräinen erä. Sähkölaitoksen menosääntö päättyi 4,211,300 markkaan. — Yhdennentoista pääluokan menot nousivat kaikkiaan 6,676,384 markkaan, osoittaen lisäännystä 2,759,503 markkaa. Sekä budjettivaliokunnan mietinnössä että kaupunginvaltuuston käsittelyssä huomautettiin tärkeäksi, että teknillisten laitosten palkkaolot järjestettiin niin edullisiksi, että kaupunki voi palveluksessaan pysyttää kelvollisia voimia. Teknilliset laitokset olivat erikoisasemassa sikäli, että ne tuottivat kaupungille tuntuvaa tuloa, jonka määrä riippui siitä, miten johtavat miehet täyttivät tehtävänsä.

Teknillisten laitosten palkkausolot.

Kahdestoista pääluokka, Katu- ja laiturivalaistus, osoitti menojen lisäännystä 33,350 markkaa, ja oli menot laskettu edellyttäen supistettua katuvalaistusta jatkuvan koko vuoden 1917.

Katu- ja laiturivalaistus.

Kolmannentoista pääluokan, Kaupungin yleiset työt, kohdalla osoitti palkkausten erä kohoamista Smk 53,305: 82, lukuun otettuina tonttien tasapunnituskustannukset, joita varten kaupunginvaltuuston päätöksen [2]) mukaisesti merkittiin 35,000 markkaa. Rakennusten ja talojen korjauksesta ja kunnossapidosta laskettiin olevan kustannuksia 289,140 markkaa 1916 vuoden 189,100 markan sijasta. Uutistöiden määräraha kohosi 352,200 markasta Smk:aan 1,613,861: 99 [3]). — Katujen ja yleisten paikkain korjausta ja kunnossapitoa varten osoitettiin 134,050 sekä uutistöitä varten 164,250 markkaa eli yh-

Kaupungin yleiset työt.

[1]) Ks. tätä kert. siv. 106. — [2]) S:n siv. 143. — [3]) S:n siv. 55 ja 56.

teensä 298,300 markkaa 1916 vuoden 332,350 markan sijasta. — Kanavain ja viemärien korjausta ja kunnossapitoa varten osoitettiin 110,200 markkaa ja uutistöitä varten 153,200 markkaa 1916 vuoden menosäännön kaikkiaan 81,100 markan sijasta. Näihin eriin sisältyi m. m. 21,000 markkaa viemärin jatkamiseksi Tokankadulta Ursinin kalliolle ja 27,200 markkaa Sörnäsin rantatien alaisen viemärin pitentämiseen. — Teiden ja viertoteiden korjausta ja kunnossapitoa sekä uusien viertoteiden teettämistä varten osoitettiin 73,500 ja 49,100 markkaa 1916 vuoden 42,150 ja 550 markan sijasta. — Satamain korjausta ja kunnossapitoa varten merkittiin 187,100 markkaa sekä uutistöitä varten m. m. 550,000 markkaa Santa- ja Busholman tasoitus- ja laituritöiden jatkamiseksi [1]). — Istutuksia varten merkittiin määrärahoja 372,365 markkaa 1916 vuoden 230,330 markan sijasta. Ruoholahdenkadun käyttämättömän tontin n:o 13 tasoittamisesta [2]) laskettiin olevan kustannuksia 16,900 markkaa ja Vuorimiehenkadun tontin n:o 6 järjestämisestä [3]) 25,000 markkaa. — Puhtaanapitolaitoksen korjauksia ja kunnossapitoa sekä uutistöitä varten merkittiin 684,450 markkaa 1916 vuoden menosäännön 459,300 markan sijasta. — Myöskin yleisen makkien puhtaanapidon menot kohosivat tuntuvasti eli 306,900 markasta 491,700 markkaan. — Työkaluja varten merkittiin 116,900 ja sekalaisia menoja varten 278,000 markkaa, vastaavain määräin ollessa 1916 vuoden menosäännössä Smk 50,036: 45 ja 95,000: —. Jälkimmäisen erän kohoaminen johtui siitä, että työpalkkain korotusten varalta osoitettiin 180,000 markkaa 84,000 markan sijasta ja uutena eränä merkittiin 87,000 markkaa, sen johdosta että vuoteen 1917 siirtyneisiin työmäärärahoihin tarvittiin lisäystä tarveainehintain kohoamisen vuoksi. — Budjettivaliokunnan ehdotuksesta päätti kaupunginvaltuusto kehoittaa rahatoimikamaria ja kaupungin yleisten töiden hallitusta ottamaan harkittavaksi, mihin toimiin olisi ryhdyttävä puhtaanapitolaitoksen kustannusten huojistamiseksi ja tulojen kartuttamiseksi.

Puhtaanapitokustannusten huojistaminen.

Neljännentoista pääluokan, Eläkkeet ja apurahat, kohdalla vähenivät menot 5,793 markalla ja päättyivät vuoden 1917 menosäännössä kaikkiaan Smk:aan 92,009: 67.

Eläkkeet ja apurahat.

Viidennentoista pääluokan, Sekalaiset menot, kohdalla laskettiin ent. seurahuoneen menojen kohoavan 36,300 markasta 50,030 markkaan, osittain kohonneiden polttoainekustannusten johdosta. Kaupungin talojen polttoaine-, valaistus- ja vedenkulutusmäärärahoja korotettiin kauttaaltaan, minkä ohessa talonmiestenkin palkkioita hiukan lisättiin. Kunnallisten työväenasuntojen talonmiesten palk-

Sekalaiset menot.

[1]) Ks. tätä kert. siv. 58—60. — [2]) S:n siv. 56 ja 57. — [3]) S:n siv. 13 ja 14.

kiot korotettiin 1,500 ja 1,020 markasta 1,800 ja 1,080 markkaan, jota paitsi korjauskustannuksia varten merkittiin korotetut määrärahat. Bengtsärin ja Toivoniemen maatilain kustannukset laskettiin 13,600 ja 5,000 markaksi 1916 vuoden 12,000 ja 2,540 markan sijasta. Uutena eränä merkittiin 5,600 markkaa Nickbyn sairaalan raitiotiealueen lunastamiseksi [1]). — Henkikirjoittajan palkkiomäärärahaa korotettiin 500 markalla, ja uutena eränä merkittiin 600 markkaa hänen huoneistonsa siivoamista varten. Helsingin pörssiä varten ollut määräraha poistui. Kunnallisen keskustoimiston kannatusapu korotettin 12,980 markasta 17,000 markkaan. Uutena eränä merkittiin 200,000 markkaa polttoaineita varten rahatoimikamarin harkinnan mukaan käytettäväksi eri virastojen ja laitosten lisämäärärahoiksi. Niinikään merkittiin 200,000 [2]) markkaa semmoisten yleishyödyllisten yritysten avustamiseksi, jotka aikaisemmin olivat saaneet kannatusapua anniskeluosakeyhtiön voittovaroista. Edelleen merkittiin Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten kunnossapitoa varten kaupunginvaltuuston päätöksen [3]) mukainen määräraha. Kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten merkittiin 1,031,000 markkaa. — Verotettujen varojen ja muiden tulojen poistoa ja palautusta varten osoitettiin 375,000 markkaa. — Tämä pääluokka osoitti menojen lisäännystä 1,473,610 markkaa.

Varamääräraha polttoaineita varten.

Yleishyödyllisten yritysten avustaminen.

Kuudennentoista pääluokan, Arvaamattomat tarpeet, kohdalla korotettiin kaupunginvaltuuston käyttövaroja 100,000 markalla, joten ne nousivat 600,000 markkaan.

Kaupunginvaltuuston käyttövarat.

Tulosääntöön merkittiin säästönä vuodelta 1916 700,000 markkaa.

Tulot. Säästö.

Ensimmäisen osaston, Korot, kohdalla laskettiin kaupungin lainaobligatioiden korot 40,000 markaksi 1916 vuoden 14,000 markan sijasta. Tontinlunastusten korot vähenivät 350,000 markasta 270,000 markkaan. Sitä vastoin kohosi erinäisten korkojen erä 400,000 markalla eli 600,000 markkaan, sen johdosta että kaupungin saamiset, lukuun otettuina vuoden varrella otettu velkakirjalaina, vuoden vaihteessa nousivat 18,000,000 markan vaiheille. Se seikka ettei tätä tuloerää ollut laskettu suuremmaksi, johtui siitä, että oli vaikea sijoittaa varoja korkeampaa korkoa vastaan ja että vuoden varrella täytyi käyttää melko suuria rahamääriä. Kaupungin lahjoitusrahastojen korot laskettiin 21,000 markaksi samoin kuin vuonna 1916. Vallilan lainarahaston korot ja teknillisten laitosten etuantien korot merkittiin 12,500 ja 11,000 markaksi 1916 vuoden 12,500 ja 20,000 markan sijasta. Tulojen lisäännys tämän osaston kohdalla oli kaikkiaan 406,000 markkaa.

Korot.

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 8. — [2]) S:n siv. 117. — [3]) S:n siv. 58.

Tontinlunastukset.

Toisen osaston, Tontinlunastukset, kohdalla kohosivat tulot 1,200,000 markalla.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

Kolmannessa osastossa, Kaupungin kiinteä omaisuus, kohosivat tulot kaikkiaan 102,400 markalla. Tuotto kaupunkiin yhdistetystä alueesta laskettiin 762,950 markaksi eli lähes 100,000 markkaa suuremmaksi 1916 vuoden tulomäärää. — Ent. seurahuoneen vuokratulot kohosivat 23,700 markalla, lukuun otettuna 19,500 markan korvaus sikäläiselle pesulaitokselle annetusta höyrystä. Samaten kohosivat vuokratulot kunnallisista työväenasunnoista 36,400 markalla. Sitä vastoin vähenivät m. m. laivaveistämön vuokratulot 3,000 markalla ja Vuorimiehenkadun talon n:o 9 vuokratulot 7,000 markalla.

Tuloa tuottavat oikeudet.

Neljännessä osastossa, Tuloa tuottavat oikeudet, oli lisäännys kaikkiaan 80,500 markkaa. Liikennemaksut kohosivat 50,000, satamamaksut 10,000, nosturimaksut 1,200, siltamaksut 4,000 ja koiravero [1]) 13,000 markalla. Erä ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksesta väheni 3,300 markalla, ja taas tuulaaki meritse tulevista, ylämaan kaupunkeihin määrätyistä tavaroista merkittiin 100 markaksi 1916 vuoden 1,000 markan sijasta.

Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.

Viides osasto, Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista, osoitti tulojen lisäännystä Smk 149,888: 30. Tulot kaupungin sairaaloista merkittiin tuntuvasti kohonnein määrin, lähinnä sairasmaksujen korotuksen [2]) johdosta. Niinpä kohosivat tulot sairaanhoidosta Marian sairaalassa 45,000 markasta 53,000 markkaan ja Kivelän sairaalassa 8,000 markasta 11,000 markkaan. Vaivaishoidon maksettava korvaus varattomain sairaiden hoidosta erinäisissä sairaaloissa laskettiin 542,000 markaksi 1916 vuoden 420,000 markan sijasta. Sitä vastoin vähenivät terveydellisten tutkimusten laboratoorin tulot 8,000 markasta 7,000 markkaan ja lihantarkastusaseman tulot 164,000 markasta 106,000 markkaan. Kaikkiaan laskettiin terveyden- ja sairaanhoidosta olevan tuloja 769,550 markkaa 1916 vuoden tulosäännön Smk:n 695,261: 70 sijasta. Edullisten työolojen johdosta laskettiin vaivaishoidon tulojen kohoavan 35,000 markalla. — Opetus- ja sivistyslaitosten tulojen laskettiin kohoavan 35,100 markalla, lähinnä sen johdosta että kaupunginorkesterista edellytettiin saatavan tuloja 120,000 markkaa 1916 vuoden menosäännön 90,000 markan sijasta. — Edelleen merkittiin tulot rakennustarkastuksen toimitusmaksuista korotettuina 10,000:sta 15,000 markkaan.

Valtioavut.

Kuudenteen osastoon, Valtioavut, merkittiin valmistavaa poikain ammattikoulua varten 35,900 markkaa ja tyttöjen ammattikoulua varten 15,150 markkaa 1916 vuoden tulosäännön vastaavain mää-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 109 ja 110. — [2]) S:n siv. 90.

räin 30,600 ja 11,000 markan sijasta. Uutena eränä merkittiin alempain käsityöläiskoulujen valtioapu 13,605 markkaa, johtuen siitä että budjettiin aikaisemmin oli otettu ainoastaan nettomenot, jota vastoin nyt sekä menot että tulot merkittiin bruttomäärin. Tämä osasto osoitti lisäännystä kaikkiaan 23,055 markkaa.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Seitsemännen osaston, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalla kohosi vesijohtolaitos nimisessä luvussa m. m. erä tuloja vedenmyynnistä 100,000 markalla. Kaasulaitoksen kohdalla kohosivat erät tuloja yksityiskulutuksesta 1,050,000 markasta 1,736,000 markkaan ja katuvalaistuksen korvaus 187,800 markasta 199,900 markkaan, jota vastoin tulot sivutuotteista ja voitto tehdyistä töistä vähenivät, edelliset 20,000 ja jälkimmäinen 5,000 markalla. — Sähkölaitoksen kohdalla kohosivat erät korvaus yksityiskulutuksesta 4,500,000 markkaan, tulot raitiotiekäytöstä 375,000 markkaan sekä katuvalaistuksen korvaus 103,500 markkaan 1916 vuoden vastaavain määräin ollessa 2,475,000, 240,000 ja 87,150 markkaa. Uutena eränä tuli lisäksi korkoa kaupunginkassassa olevalta konttokuranttitililtä 5,000 markkaa. — Kaikkiaan oli tulojen lisäännys tämän osaston kohdalla 2,958,250 markkaa.

Puhtaanapitolaitos.

Kahdeksannen osaston, Puhtaanapitolaitos, kohdalla oli tulojen lisäännys kaikkiaan 46,500 markkaa. Erä talonomistajain maksut kohosi 25,000 markalla ja korvaus katujen puhtaanapidosta, lumenajosta y. m. 21,500 markalla.

Sekalaiset tulot.

Yhdeksännessä osastossa, Sekalaiset tulot, kohosivat sopimusten mukaiset korvaukset 544 markalla Kallion kirkkoa ympäröiväin istutusten kunnossapidosta. Majoituksen korvaus tammikuun 18 päivänä 1882 annetun k. asetuksen johdosta merkittiin 27,000 markkaa suurempana 1916 vuoden tulosäännön vastaavaa määrää.

Lainat.

Kymmenennen osaston, Lainat, kohdalla osoitettiin 1911 vuoden obligatiolainasta Smk:n 543,111: 99 suuruinen lisämääräraha kulkutautisairaalaa varten. Lisätyn kaupunginvaltuuston hyväksymistä edellyttäen merkittiin budjettiin Smk 239,351: 36 XX kaupunginosan tasoitus- ja laituritöitä varten 1911 vuoden obligatiolainasta, minkä ohessa osoitettiin 1916 vuoden velkakirjalainasta samoja töitä varten Smk 310,648: 64, vesijohdon laajentamista varten 95,400 markkaa, uuden höyrykattilan ja virranmuuntajan hankkimiseksi sähkölaitokseen 380,000 markkaa, Vallilan työväenasuntoja varten 567,500 markkaa sekä Busholman tavarasuojia varten 147,000 markkaa. Kokonaissumma oli Smk 2,283,011: 99 1916 vuoden tulosäännön 2,202,000 markan sijasta.

Verotus.

Yhdennentoista osaston kohdalle merkittiin kunnan verovelvollisilta jäseniltä verottamalla otettavana määränä Smk 12,678,705: 46.

C. Muut asiat.

Ratkaisemattomat asiat.

Esiteltäessä kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 päivänä 1915 ratkaisematta olevain asiain luetteloa [1]) päätti [2]) kaupunginvaltuusto diareista poistaa arkkitehti L. Sonckin esityksen Kallion kirkkoa ympäröiväin tonttien rakennuttamisesta. Herra Lindforsin y. m. esitysehdotuksen kulkulaitosten parantamisesta päätti valtuusto lähettää erikoisvaliokuntaan [3]).

Muistutukset uuden rakennusjärjestyksen ehdotusta vastaan.

Vuonna 1914 hyväksyi [4]) kaupunginvaltuusto puolestaan erikoisen valmistelun jälkeen ehdotukset Helsingin kaupungin uudeksi rakennusjärjestykseksi, Helsingin kaupungin tehdas-, makasiini- ja varastotonttien rakennusjärjestykseksi sekä rakennusjärjestystä valaisevaksi kartaksi. Sittenkuin erinäiset viranomaiset olivat rakennusjärjestyksen ehdotusta vastaan esittäneet moniaita muistutuksia, oli k. senaatin sivilitoimituskunta vaatinut kaupunginvaltuuston lausuntoa näiden muistutusten johdosta. Valtuusto antoi [5]) asian valmisteltavaksi valiokunnalle, johon valittiin herrat Grotenfelt, Lindberg ja Tarjanne; sittemmin vapautettiin herra Lindberg valiokunnan jäsenyydestä ja hänen sijaansa valittiin [6]) herra Zilliacus.

Syyskuun 4:ntenä päivätyssä mietinnössään [7]) valiokunta huomautti, että valtionviranomaisten muistutukset vähemmän koskivat rakennusteknillisiä kuin asuntoterveydellisiä seikkoja. Uusi ehdotus tiesi tuntuvaa edistystä terveydelliseltä kannalta verraten voimassa oleviin määräyksiin sekä oli sovitettu olevien olojen mukaan. Sitovaa selvitystä siitä, että ehdotetut määräykset eivät tyydyttäisi terveydenhoidon vaatimuksia, ei ollut esitetty. Valtionviranomaisten ehdottamia rajoituksia täytyi pitää ylen ankaroina eivätkä ne ottaneet huomioon asuntokysymyksen taloudellista puolta. Mikäli asuntojen korkeutta, kerroslukua ja huoneiden tilavuutta koski, ilmaisivat ne väärää otetta asuntokysymyksen ratkaisuun ja olivat omansa vaikeuttamaan asutusta sekä lisäämään asuntoterveydellisiä haittoja. Tämän mukaisesti ehdotti valiokunta useimpia muistutuksia evättäviksi.

Pääasiallisesti valiokunnan lausunnon mukaisesti päätti [8]) kaupunginvaltuusto tehdä uuden rakennusjärjestyksen ehdotukseen alempana mainitut muutokset.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — [2]) Valt. pöytäk. 29. 2. 11 §. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 82. — [4]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 150 ja seur. — [5]) Valt. pöytäk. 11. 4. 5 §. — [6]) S:n 1. 8. 24 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19. — [8]) Valt. pöytäk. 12. 9. 6 §.

Ehdotuksen 1 §:n 2 mom. hyväksyttiin seuraavana:

Kaupunginasemakaavan hyväksyvät kaupunginvaltuusmiehet, ja sitä koskeva päätös on säädetyssä järjestyksessä alistettava Keisarillisen Majesteetin tutkittavaksi.

Tähän liittyen hyväksyttiin 2 § seuraavana:

Muutoksen ja lisäyksen tekemisestä vahvistettuun kaupunginasemakaavaan olkoon laki niinkuin 1 §:ssä on sanottu.

sekä 5 §:n viimeinen momentti seuraavana:

Kaupunginvaltuusmiesten asiasta tekemä päätös alistetaan säädetyssä järjestyksessä Keisarillisen Majesteetin tutkittavaksi.

ja 6 §:n ensimmäinen lause seuraavana:

Tonttijaon muutoksesta olkoon laki niinkuin 5 §:ssä on sanottu.

36 § sai seuraavan osittain muutetun sanamuodon:

Tontti on varustettava sen laatuisella ajoportilla, että siitä esteettömästi pääsee sisäpuolella olevalle pihamaalle. Jos on useampia pihamaita, on nämä yhdistettävä porttikäytävällä joko katuun tahi keskenään.

Ajoportin tontille saa myös tehdä sellaiselta kujalta, kuin 15 §:n 3 momentissa mainitaan.

Kahdelle tontille, joilla on yhteisesti järjestetty pääpihamaa, käy, maistraatin harkinnan mukaan, laittaminen yhteisen ajoportin; kuitenkin on sopimus siitä tehtävä kirjallisesti ja pantava maistraatin pöytäkirjaan.

Ajoportin ja porttikäytävän pitää pitkin pituuttaan olla sitä kokoa, että vähintään kaksi ja neljä kymmenesosaa metriä (2.4 m) leveän sekä kaksi ja seitsemän kymmenesosaa metriä (2.7 m) korkean suorakaiteen käy piirtäminen niiden rajaviivain sisäpuolelle. Ajoporttia ja porttikäytävää ei saa varustaa muulla kuin tulenkestävästä aineesta olevalla päällysrakenteella.

43 §:ssä muutettiin siinä mainitun kulman suuruus 140 asteesta 135 asteeksi.

51 §:n 2 mom. hyväksyttiin seuraavana:

Rakennuksen luvallista korkeutta ylemmäksi saa ulkokatto sekä kadun ja yleisen paikan että pihan puolella kohota enintään viidenkymmenen asteen kaltevuuskulmassa vaakasuoraa tasoa vasten. Tämän rajan yläpuolelle saa kuitenkin rakentaa päätyjä tahi torneja, ellei niiden leveys kaikkiaan ole julkisivun neljännestä pitempi, sekä ullakon kattokomeroja, ellei näiden leveys yhteensä ole julkisivun kolmannnesta pitempi. Jos rakennetaan sekä ullakon kattokomeroja että torneja tai päätyjä, ei kaikkien näiden ulkonemain leveys yhteensä saa olla julkisivun kolmannesta pitempi, kuitenkin siten, että tornien tahi päätyjen leveys ei saa tässäkään tapauksessa olla kaikkiaan julkisivun neljännestä pitempi.

52 §:ssä pantiin sanan „julkisivumuurin" sijaan sana „julkisivupinnan" ja 53 §:ssä muutettiin suhdeluku 3.4 luvuksi 3.8.

112 § sai seuraavan sanamuodon:

Asuinhuone on niin laitettava, että siihen tulee riittävästi ilmaa ja valoa.

Asuinhuoneeksi laitetussa huoneessa pitää sentähden olla pääikkuna joko katua, yleistä tietä, yleistä paikkaa tahi vähintään yhdeksän (9) metrin pituista ja levyistä pihamaata päin tahi pihamaalta, kadulta, yleiseltä tieltä tahi yleiseltä paikalta ulkonevaan solaan päin tai myös kattovalo.

Pääikkunan valopinnan pitää, ikkunan uurremitan mukaan lukien, olla vähintään kymmenesosa (1/10) asuinhuoneen lattiapinnasta, ei kuitenkaan yhtä (1) neliömetriä pienempi.

Huoneen ulkouma eli n. s. alkoovi saatakoon laittaa ja makuuhuoneeksi käyttää ainoastaan siinä tapauksessa, että aukko sijaitsee huoneen pääikkunan vastapäisessä seinässä sekä että aukon pinta-ala on vähintään kolme neljännestä (3/4) alkooviin kuuluvan peräseinän pinta-alasta.

118 § hyväksyttiin seuraavana:

Rakennuksessa, jonka piirustukset on asianmukaisesti vahvistettu ennen tämän rakennusjärjestyksen voimaan astumista, saa asuinhuoneita, vaikka eivät täytäkään ylempänä säädettyjä määräyksiä, edelleen käyttää, jos valaistus, ilmanvaihto ja muut olot ovat sellaiset, ettei asukasten terveys ole vaarassa. Jos tuollaisissa huoneissa asuminen on terveydelle vahingollista, on terveydenhoitolautakunnan asia, sittenkuin asianmukainen katsastus on toimitettu, kieltää huoneita enää käyttämästä.

121 § hyväksyttiin seuraavana:

Kukin rakennettu tontti on varustettava tarpeellisella määrällä käymälöitä, ja noudatetaan siinä kohden, että useamman kuin kaksi huonetta käsittävään asuinhuoneistoon pitää kuulua erityinen käymälä tai klosetti, mutta että pienemmillä huoneistoilla, ei kuitenkaan kolmea useammalla, voi olla yhteinen käymälä.

135 § muutettiin seuraavaksi:

Kun tontin koko tahi muoto, pintamuodostus tahi muut erikoiset asianhaarat vaativat poikkeamaan rakennusjärjestyksen määräyksistä, alistakoon maistraatti, rakennuskatselmusmiehiä kuultuaan, asian kuvernöörin ratkaistavaksi. Tuollaista erityistä lupaa ei vaadita mainituista määräyksistä tarpeelliseksi katsotun poikkeuksen tekemiseen valtion rakennusyrityksiin nähden; kuitenkaan älköön sellaisella poikkeuksella loukattako yksityisen oikeutta.

Tilapäistä laatua olevan rakennuksen tekemisen rakennusjärjestyksen määräyksistä poiketen saa maistraatti kuitenkin sallia erityisillä ehdoilla ja määräajaksi.

136 §:n 1 mom. sai seuraavan osittain muutetun sanamuodon:

Muutos tahi lisäys tähän rakennusjärjestykseen tehdään kaupunginvaltuusmiesten päätöksellä, joka voimaan tullakseen on alistettava senaatin talousosaston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Samalla valiokunta antoi lausunnon myöskin suuressa määrin kärjistyneen asuntohädän johdosta. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [1] k. senaatille huomauttaa olevan suotavaa, että uusi rakennusjärjestys kiireellisesti vahvistettaisiin. Rakennusjärjestyksen vahvistuksen jouduttaminen.

Edelleen esitti valiokunta: Erään VI kaupunginosan osan rakennusjärjestyksen muutos.

että kaupunginvaltuusto tekisi k. senaatille sen suuntaisen erikoisen esityksen, että Laivurinkadun, Tehtaankadun, Perämiehenkadun, Hernesaarenkadun, ja Speranskitien rajoittaman VI kaupunginosan osan heinäkuun 15 päivänä 1908 vahvistetun rakennusjärjestyksen 5 §:ään, semmoisena kuin tämä pykälä on k. senaatin lokakuun 27 päivänä 1910 antaman päätöksen mukaan, liitettäisiin seuraava lisämomentti:

> Tätä ennen tehdyssä asuinrakennuksessa saa kuitenkin edellisessä momentissa vahvistetun kerrosluvun lisäksi kellari- tai ullakkokerroksen sisustaa asuinhuoneiksi suorittamalla tontista sen lisämaksun, minkä rahatoimikamari asiasta tehdyn anomuksen johdosta harkitsee kohtuulliseksi määrätä;

että kaupunginvaltuusto samalla k. senaatille esittäisi, että tämä lisämääräys Helsingissä vallitsevain tukalain asumusolojen johdosta annettaisiin mahdollisimman pian ja kaupungin uudesta rakennusjärjestyksestä riippumatta.

Valtuusto hyväksyi [1] tämän esityksen.

Kirjelmässä marraskuun 4 päivältä maistraatti sittemmin ilmoitti [2] k. senaatin lokakuun 24 päivänä myöntyneen tähän kaupunginvaltuuston anomukseen, joten n. s. Helsinginniemen alueelle tätä ennen teetettyyn rakennukseen sai vahvistetun kerrosmäärän lisäksi sisustaa asuinhuoneita myöskin kellari- ja ullakkokerrokseen suorittamalla tontista lisämaksun.

Kirjelmässä joulukuun 2 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle k. senaatin marraskuun 18 päivänä vahvistamat määräykset rakennusten laajuudesta ja korkeudesta, pihamaista sekä asuinrakennusten kerrosluvusta Helsingin kaupungissa, joilla määräyksillä senaatti oli vallitseviin oloihin nähden pitänyt tarpeellisena muuttaa eräitten osin kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä, osin eräiden kaupunginosain ja alueiden erikoisissa rakennusjärjestyksissä olevain pykäläin säännöksiä. Tämän johdosta antamassaan lausunnossa valmisteluvaliokunta huomautti niistä vaikeuksista, joita vastamainittujen määräysten soveltaminen tuottaisi, ne kun olivat ilman tarpeellista asiantuntemusta erotettu osa yleisestä rakennusjärjestyksestä, joka sinänsä muodosti elimellisen Väliaikaiset rakennusmääräykset.

[1]) Valt. pöytäk. 12. 9. 6 §. — [2]) S:n 21. 11. 1 §.

kokonaisuuden. Kun oli epätietoista, milloin uuden yleisen rakennusjärjestyksen ehdotus vahvistettaisiin puheena olevain määräysten sijaan, näytti olevan aihetta k. senaatille huomauttaa niiden puutteista ja ristiriitaisuuksista sekä sen seikan tarpeellisuudesta, että uuden yleisen rakennusjärjestyksen ehdotus mahdollisimman pian vahvistettiin. Valiokunta ehdotti, että asia lausunnon saamiseksi lähetettäisiin samaan valiokuntaan, joka oli viimeksi käsitellyt rakennusjärjestystä koskevaa kysymystä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valmisteluvaliokunnan esityksen.

K. senaatin vahvistamat määräykset olivat seuraavat:

Määräyksiä rakennusten laajuudesta ja korkeudesta, pihamaista sekä asuinrakennusten kerrosluvusta Helsingin kaupungissa.

Nykyoloihin katsoen on k. senaatti, muuttamalla Helsingin kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 vahvistetun rakennusjärjestyksen 40—47 §:n määräyksiä, korttelien n:ojen 373, 375, 377 ja 378—389 rakennusjärjestyksen 8—10 §:ä, korttelien n:ojen 180, 182, 183 ja 185 rakennusjärjestyksen 6—8 §:ä sekä korttelin n:o 140 rakentamista koskevia määräyksiä, jotka kaikki on annettu heinäkuun 24 päivänä 1902, huhtikuun 10 päivänä 1907 annetun Ulriikkaporin kaivopuiston itäisen huvila-alueen rakennusjärjestyksen 5 ja 7 §:ä, maaliskuun 9 päivänä 1908 annetun kolmannen-, neljännen- ja viidennentoista kaupunginosan rakennusjärjestyksen 7 §:ä, heinäkuun 13 päivänä 1909 vastamainittujen kaupunginosain erinäisille huvilatonteille vahvistetun rakennusjärjestyksen 3, 6 ja 7 §:ä sekä Laivurinkadun, Tehtaankadun, Perämiehenkadun, Hernesaarenkadun ja Speranskitien rajoittamalle kuudennen kaupunginosan osalle heinäkuun 15 päivänä 1908 vahvistetun rakennusjärjestyksen 5 §:ä ynnä muita näissä rakennusjärjestyksissä olevia vastaavia säännöksiä sekä myös kumoamalla vastamainitun, heinäkuun 15 päivänä 1908 vahvistetun rakennusjärjestyksen 5 §:n määräyksen, semmoisena kuin se on k. senaatin lokakuun 24 päivänä 1916 antaman päätöksen mukaan, että kaupunki on eräissä tapauksissa oikeutettu saamaan lisämaksun tontista, edellä mainittuna päivänä vahvistanut alempana olevat määräykset rakennusten laajuudesta ja korkeudesta, pihamaista sekä asuinrakennusten kerrosluvusta.

1 §.

Tontin pinta-alasta saa enintään kaksi kolmannesta rakentaa. Tästä ovat poikkeuksena:

1) kaikki huvila-alueilla sijaitsevat tontit, joihin nähden on voimassa a) että erityisesti vahvistettuun karttaan sinisellä merkityillä alueilla sijaitsevista tonteista saa rakentaa enintään kaksi viidennestä niiden pinta-alasta, sekä b) että karttaan harmaalla merkityllä alueella olevista tonteista saa rakentaa enintään neljänneksen niiden pinta-alasta, kuitenkin niin että, jos jokin osa tontin pinta-alasta on aluetta, johon karttaan tehdyn merkinnän

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 3 §.

tahi Ulriikkaporin kaivopuiston itäiselle huvila-alueelle huhtikuun 10 päivänä 1907 vahvistetun rakennusjärjestyksen 4 §:n määräysten mukaan rakennusta ei saa tehdä, kolmannesta enempää tästä alasta ei saa ottaa lukuun rakennettavaksi luvallista pinta-alaa määrättäessä;

2) kaikki kartassa punaisella osoitetut tontit, joihin tehtävät asuinrakennukset saavat täyttää, kulmatonteilla enintään kaksi kolmannesta ja välitonteilla enintään kaksi viidennestä niiden pinta-alasta;

3) kartassa ruskealla osoitetulla alueella sijaitsevat välitontit, joiden pinta-alasta saa kolme neljännestä rakentaa; sekä

4) muut kolmelle tai kahdelle kadulle päin antavat kulmatontit, joista saa rakentaa, edellisistä viisi kuudennesta ja jälkimmäisistä neljä viidennestä pinta-alasta.

Tontin jäljellä olevasta osasta saa lisäksi neljänneksen täyttää enintään neljä metriä (4 m) korkealla tahi, jos rakennus on tontinrajalla, kuusi metriä (6 m) korkealla rakennuksella, mitta viimeksi mainitussa tapauksessa luettuna palomuurin yläreunaan; tästä erotetaan kuitenkin kaikki 1) kohdassa mainitut tontit, joiden jäljellä oleva osa on jätettävä rakentamatta.

Rakentamattomaksi ei lueta sitä tontin osaa, jota peittää katto tahi umpiparveke tai muu sellainen ulkonema, ei myöskään etupihaa, jonka leveys on kolmea metriä (3 m) vähempi, jota vastoin siksi saa lukea sen osan tonttia, joka sijaitsee avonaisen parvekkeen tai muun pienenlaisen rakennusulkoneman alla tai jossa on pienenlaiset portaat, kellarineteisiä ja muuta sellaista tahi tulisijaton rakennus, jonka pinta-ala on enintään viisi neliömetriä (5 m^2) ja korkeus enintään kolme metriä (3 m).

Kulmatontiksi katsotaan tontti, jonka kadun tai yleisen paikan puoleiset rajat leikkaavat toisiaan enintään 135 asteen kulmassa, tontin sisustaan lukien.

Tonttialue, jonka alatse yleinen laskujohto kulkee tai on vahvistetun suunnitelman mukaan aiottu teettää, on vähintään kahta metriä (2 m) leveältä jätettävä rakentamatta, ellei ryhdytä sellaisiin toimenpiteisiin, että laskujohtoon on helppo päästä käsiksi.

2 §.

Tontille rakennettaessa on, 1 §:n määräyksiin katsomatta, rakentamatta jätettävä avonainen yhtäjaksoinen pinta-ala pääpihamaaksi. Pääpihamaan pitää olla:

a) erittäin vahvistetussa kartassa sinisen viivan ympäröimällä alueella vähintään sataviisikymmentä neliömetriä (150 m^2);

b) muissa osissa kaupunkia vähintään satakahdeksankymmentä neliömetriä (180 m^2), jos tontilla on rakennuksia yksinomaan tulenkestävästä aineesta, sekä kaksisataa neliömetriä (200 m^2), ellei niin ole laita.

Jos naapurit haluavat yhteisesti laittaa pääpihamaan, älköön sitä heiltä kiellettäkö; kuitenkin on sopimus siitä tehtävä kirjallisesti ja maistraatin pöytäkirjaan pantava. Sellainen yhteinen pääpihamaa saakoon, jos pihamat ovat vierekkäin vähintään kymmenen metrin (10 m) pituudelta, kunkin tontin osalta laskien olla viisikolmatta neliömetriä (25 m^2) pienempi, kuin edellä erityisestä pihamaasta on säädetty.

Pääpihamaa on sijoitettava katurakennuksen vierelle ja oleva vähintään kymmenen metriä (10 m) leveä tahi, jos katurakennuksen korkeus on yhdeksäntoista metriä (19 m) tai enemmän, vähintään kaksitoista metriä (12 m) leveä.

3 §.

Muun pihamaan kuin pääpihamaan pitää olla vähintään yhdeksän metriä (9 m) pitkä ja leveä.

Jos naapurit haluavat yhteisesti laittaa muun pihamaan kuin pääpihamaan, olkoon sekin sallittu; kuitenkin on sopimus siitä tehtävä kirjallisesti ja maistraatin pöytäkirjaan pantava. Sellaisen yhteisen pihamaan pitää kaikkiaan olla vähintään sen laajuinen, kuin edellä 1 momentissa on säädetty.

Takapihan tahi valopihan, jonka pääasiallisena tarkoituksena on ilman ja valon antaminen, pitää olla vähintään puoliviidettä metriä (4.5 m) neliössä enintään kolmetoista metriä (13 m) korkeille rakennuksille tahi, jos rakennus on korkeampi, vähintään kuusi metriä (6 m) neliössä, ja pitää siihen ilmanvaihdon vuoksi olla vapaa pääsy kadulta tai pihalta. Jos tuollainen pihan ala on ympärinsä rakennettu tai katettu, on se ylhäältäkin varustettava aukolla, jotta raittiilla ilmalla on riittävä ja keskeytymätön pääsy siihen.

Pihamaasta pistävä ulkouma eli niin sanottu sola, jonka leveys on oleva vähintään puoliviidettä metriä (4.5 m), saa olla enintään puolentoista leveytensä syvyinen, vähintään kolme metriä (3 m) leveä sola enintään saman syvyinen kuin on leveä ja kolmea metriä (3 m) kapeampi sola enintään puolen leveytensä syvyinen. Teräviä kulmia ei saa olla eikä mikään solan osa saa olla sen aukkoa leveämpi. Jos solan sivut pitennettyinä muodostavat terävän kulman, ei solan pohja saa olla puolta sen aukkoa kapeampi. Pienempi pihatila, kuin edellä sanottu, olkoon kielletty.

4 §.

Pihamaa mitataan pohjapiirustuksesta, joka osoittaa rakennusten vaakasuoran projektion, lukuun ottamatta yksityisiä pienempiä rakennuksen ulkoumia, niinkuin pienenlaisia avonaisia portaita suojuskattoineen tai ilman sitä, kellarineteisiä, pienenlaisia avoimia ulkoparvekkeita ynnä muita semmoisia.

5 §.

Kadun varrelle tehtävä rakennus saakoon, ellei tonttia lunastettaessa ole siinä kohden rajoitusta pantu, enintään saman korkeuden kuin on kadun leveys, lisättynä puolellatoista metrillä (1.5 m). Tähän nähden on kuitenkin huomattava:

1) että Esplanadi- ja Heikinkatujen sekä rantasiltain ja I—VIII ja X—XII kaupunginosassa olevain avonaisten paikkain varrelle sijoitettavat rakennukset saa, rakennuksen viereisen kadun leveyteen katsomatta, tehdä enintään kolmekolmatta metriä (23 m) korkeat;

2) että kaupungin muissa osissa rakennuskorkeus ei saa olla kolmeakolmatta metriä (23 m) suurempi erityisesti vahvistetussa kartassa sinisen viivan ympäröimillä alueella eikä kahtakymmentä metriä (20 m) suurempi tämän alueen ulkopuolella;

3) että rakennus, jonka alakerros on tulenkestävästä ja muu osa muusta aineesta, ei saa mistään kohdasta olla yhdeksää metriä (9 m) korkeampi katonrajaan eikä muusta kuin tulenkestävästä aineesta oleva rakennus seitsemää ja kahta kymmenesosaa metriä (7.2 m) korkeampi;

4) että rakennukseen, jolla on kaupunginasemakaavaan piirretty avonainen tai puutarhaksi laitettu tai puilla istutettu etupiha, sekä sen vastapäätä olevaan rakennukseen nähden saa edellä säädetyn suurimman rakennuskorkeuden ylittää etupihan leveyttä vastaavalla mitalla, kuitenkin niin

ettei tuollaista rakennusta missään tapauksessa saa tehdä korkeampaa, kuin 1) ja 2) kohdassa on suurimmaksi luvalliseksi korkeudeksi määrätty;

5) että kaltevan kadun tai paikan varrelle tulenkestävästä aineesta tehtävän rakennuksen korkein osa saa ylittää edellä mainitun rajan enintään kahdella metrillä (2 m);

6) että korttelien n:o 100 a Ankerias ja 100 b Vimpa pohjoispuoliskossa sijaitseville Vuorimiehenkadun tonteille ei saa tehdä rakennuksia, joiden katonharjat kohoavat kahta metriä (2 m) ylemmäksi tähtitieteellisen observatoorin meridianiympyrän akselia; sekä

7) että asuinrakennuksen suurin luvallinen korkeus on kaksitoista metriä (12 m) erityisesti vahvistetussa kartassa sinisellä, harmaalla tai punaisella värillä osoitetuilla alueilla.

Mitä tässä on sanottu, ei sovelleta kirkkoon eikä muuhun julkiseen rakennukseen, jonka korkeuden kussakin eri tapauksessa asianomainen viranomainen määrää.

Leveämmän ja kapeamman kadun kulmaukseen tulevan rakennuksen saa jälkimmäisen kadun varrelle tehdä yhtä korkean kuin ensinmainitunkin varrelle kapeamman kadun leveyttä vastaavalta pituudelta. Jos mainittu leveys on viittätoista metriä (15 m) vähempi, saa rakennuksen kuitenkin tehdä saman korkuisen viidentoista metrin (15 m) pituudelta. Jos rakennuksesta vähintään kolmannes julkisivun pituutta on avonaisen paikan vierellä ja jäljellä oleva osa siitä kadun varrella, saa rakennuksen kadun varrellekin tehdä saman korkuisen kuin avonaisen paikan vierelle kadun leveyttä vastaavalta pituudelta. Jos tämä leveys on viittätoista metriä (15 m) vähempi, saa kuitenkin tässäkin tapauksessa rakennuksen kadun varrelle tehdä saman korkuisen viidentoista metrin (15 m) pituudelta. Erikoistapauksissa, kun ainoastaan vähäinen osa julkisivua menee tuollaisen rajan ulkopuolelle ja siten syntyisi rumennusta, voidaan tästä sallia poikkeus.

6 §.

Tontin sisäosaan tulevaa rakennusta sekä sitä katurakennuksen osaa, joka sijaitsee loitompana kuin kuudenkolmatta metrin (26 m) päässä tontin kadunpuoleisesta rajalinjasta tai, kun rakennusta ei saa tehdä tähän linjaan, määrätystä ulkoisesta rakennusrajasta, älköön tehtäkö korkeampaa kuin se pihamaa on leveä, jonka vierelle rakennus tehdään. Jos sellainen rakennus on semmoisen pihamaan vierellä, jonka eri osat ovat erilevyiset, tai erilevyisten pihamaiden välillä, ei rakennuksen korkeus saa ylittää edellisessä tapauksessa pihamaan eri osain leveyksien keskimäärää eikä jälkimmäisessä tapauksessa puolta pihamaiden yhteenlasketuista keskileveyksistä. Sellaista rakennusta älköön kuitenkaan missään tapauksessa tehtäkö kolmeatoista metriä (13 m) korkeampaa. Jos rakennus sijaitsee tontinrajassa, luetaan tämä mitta palomuurin yläreunaan.

Rakennuksen luvallista korkeutta ylemmäksi saa ulkokatto sekä kadun ja yleisen paikan että pihan puolella kohota enintään viidenkymmenen asteen kaltevuuskulmassa vaakasuoraa tasoa vasten. Tämän rajan yläpuolelle saa kuitenkin rakentaa päätyjä tahi torneja, ellei niiden leveys kaikkiaan ole julkisivun neljännestä pitempi, sekä ullakon kattokomeroja, ellei näiden leveys yhteensä ole puolta julkisivua pitempi. Jos rakennetaan sekä ullakon kattokomeroja että torneja tai päätyjä, ei kaikkien näiden ulkonemain leveys yh-

teensä saa olla puolta julkisivua pitempi, kuitenkin niin, että tornien tahi päätyjen leveys ei saa tässäkään tapauksessa olla kaikkiaan julkisivun neljännestä pitempi.

Ulkohuonetta muusta kuin tulenkestävästä aineesta ei saa rakentaa kuutta metriä (6 m) korkeampaa. Tulenkestävästä aineesta olevaan ulkohuoneeseen nähden olkoon voimassa, mitä 5 §:ssä rakennuksesta yleensä on sanottu.

7 §.

Rakennuksen korkeus mitataan, ellei muuta ole sanottu, kadun varrella olevan rakennuksen jalkakäytävän pinnasta ja tontin sisäosassa olevan rakennuksen siitä tasosta, jonka mittauskirjassa mainittu tontinrajain korkeusasema määrää, julkisivupinnan yläreunaan tahi, jos rakennus on muusta kuin tulenkestävästä aineesta, katonrajaan. Kaltevalla maalla otetaan keskikorkeus ja, jos rakennus antaa useampia katuja päin, sellainen keskikorkeus kullakin kadulla.

Rakennuksen keskikorkeuden saa laskea joko koko rakennukselle tai sen eri osille.

8 §.

Tulenkestävästä aineesta olevaan rakennukseen saa tehdä enintään niin monta kerrosta, kuin vastaa sitä kokonaista lukua, mikä saadaan, kun korkeus, metrein ilmaistuna, jaetaan luvulla 3.8. Sen lisäksi saa ullakon sisustaa asuinkerrokseksi, jos tarpeellisiin varokeinoihin tulenvaaran varalta ryhdytään, johon nähden maistraatin on annettava määräyksiä kussakin eri tapauksessa. Tuollaisen ullakkokerroksen yläpuolella olevaa tilaa ei saa käyttää ullakoksi eikä muuhun tarkoitukseen.

Ullakkokerros, jonka lattia on enemmän kuin metrin (1 m) alempana ulkomuurin yläreunaa sekä, kun rakennusta ei tehdä suurimpaan luvalliseen korkeuteen, enemmän kuin kaksi metriä (2 m) alempana viimeksi mainittua korkeutta, luetaan kerrokseksi. Samaten luetaan kerrokseksi kellari, jonka katto on enemmän kuin puolitoista metriä (1.5 m) ylempänä viereisen kadun tai pihamaan tasoa.

Jos tulenkestävästä aineesta tehty rakennus sijaitsee kaltevan kadun varrella, saa, luvallisen kerrosluvun lisäksi, asuinhuoneita laittaa kellariin sen vaakasuoran tason alapuolelle, joka ajatellaan sijoitetuksi kuusisataa millimetriä (600 mm) ylemmäksi rakennuksen viereisen katuosan ylintä kohtaa, siinä määrin kuin tilaa tähän asuinhuoneista voimassa olevia määräyksiä noudattaen tarjoutuu.

9 §.

Rakennuksen, jossa alakerros on tulenkestävästä ja muu osa muusta aineesta, saa rakentaa enintään kaksikerroksisen.

Muusta kuin tulenkestävästä aineesta tehtäköön rakennus ainoastaan yksikerroksinen.

10 §.

Mitä tässä on säädetty rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pihamaan avaruudesta ja mitoista ei sovelleta, jos kaupunginasemakaavaan piirretyillä sisäisillä ja ulkoisilla rakennusrajoilla on osoitettu, mikä osa tonttia on jätettävä rakentamatta.

Ehdotus Munkkiniemen rakennuskaavaksi.

Sittenkuin vahvistusta oli haettu Munkkiniemen taajaväkisen yhdyskunnan rakennuskaavan ehdotukselle, oli Uudenmaan läänin kuvernööri maistraatin välityksellä vaatinut kaupunginvaltuuston lausuntoa ehdotetuista säännöksistä. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ja terveydenhoitolautakunnan antamain lausuntojen mukaisesti päätti [1]) kaupunginvaltuusto m. m. muistuttaa seuraavaa:

Rakennusjärjestystä olisi täydennettävä määräyksellä ettei likavesijohtoa missään tapauksessa saa johtaa Huopalahteen eikä siihen Munkkiniemen sillan eteläpuolella sijaitsevaan vesialueeseen, jota idässä rajoittaa Meilansinmaa ja lännessä Munkkiniemestä etelään pistävä, lähinnä Meilansia sijaitseva niemeke.

35 §:n säännöstä yleisistä laskujohdoista olisi täydennettävää määräyksellä että paikkakunnan laskujohtojen suunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon, että on mahdollisuutta rakentaa ehkä tarpeelliseksi osoittautuva likaveden puhdistuslaitos;

45 §:ä olisi täydennettävä säännöksellä että tässä pykälässä tarpeellisten piirustusten joukkoon on luettava tarpeelliset seisotuskaivon yksityiskohtaiset piirustukset, jos sellainen laitos teetetään uutisrakennukseen.

Koska yleisesti vallitsevan käsityksen mukaan 2.70 m on asuinhuoneen vähin korkeus, olisi siitä pantava määräys 90 §:ään.

Samassa pykälässä oleva määräys että asuinhuoneen lattia ei saa sijaita huoneen korkeuden kolmannesta alempana maanpinnan alla olisi terveydelliseltä kannalta epätyydyttävänä muutettava siihen suuntaan, että mainitun suuruinen osa huoneesta ei saisi sijaita maanpinnan alapuolella.

Lopuksi huomautettiin, ettei kaavaehdotuksessa ollut mainittu, mihin tarkoituksiin eri kortteleja oli aikomus käyttää, eikä siitä myöskään käynyt selville, miten alueen kuivatus oli aiottu toimittaa, jota paitsi eräät kadut olivat ylen kapeita, minkätähden kortteleissa olisi osoitettava niiden ulkoiset rakennusrajat.

Poikkeaminen Kaivopuiston rakennusjärjestyksestä.

Kaupunginvaltuuston mielen kuulemiseksi oli maistraatti kirjelmässä tammikuun 28 päivältä lähettänyt liikemies T. E. Björlingin k. senaattiin antaman anomuksen saada poiketa Ulriikkaporin kaivopuiston itäisen alueen voimassa olevasta rakennusjärjestyksestä sikäli, että hakijan omistamalla Itäisen Kaivopuiston tontilla n:o 9 olevaan rakennukseen saisi teettää kolmannen kerroksen. Rakennustarkastajan ja rahatoimikamarin lausuntojen mukaisesti päätti [2]) valtuusto ehdottaa, että hakemusta ei otettaisi huomioon, koska se tietäisi vaarallista ennakkopäätöstä vastaisen varalle.

---

[1]) Valt. pöytäk. 26. 9. 2 §. — [2]) S:n 2. 5. 4 §.

Poikkeus XIII, XIV ja XV kaupunginosan rakennusjärjestyksestä.

Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oli kaupunginvaltuustolta anonut yhtiölle hankittavaksi lupaa saada maaliskuun 9 päivänä 1913 annetun XIII, XIV ja XV kaupunginosan rakennusjärjestyksen määräysten estämättä rakennuttaa työpajaryhmä XIV kaupunginosan korttelista n:o 493 vuokraamalleen tontille. Rakennus käsittäisi pajan, pienenlaisen valimon, varastohuoneita, maalarintyöpajan, piirustuskonttorin y. m. sekä tehtäisiin kivestä ja rautabetonista. Rahatoimikamarin antamassa lausunnossa esitettyyn, kamarin erään vähemmistön mielipiteeseen yhtyen valtuusto äänestettyään päätti [1] evätä mainitun anomuksen.

Vallilan uusi rakennusjärjestys.

Käsitellessään Vallilan alueen uutta jaoituskaavaa [2] koskevaa kysymystä kumosi [3] kaupunginvaltuusto mainitun alueen voimassa olevan rakennusjärjestyksen ja vahvisti uuden. Vallilan alueen kunnallisen kiinteistöhallinnon uudestijärjestämistä [4] koskevan kysymyksen yhteydessä kaupunginvaltuusto sittemmin teki erinäisiä muutoksia uuden rakennusjärjestyksen 16 ja 18 §:ään, joten se sai seuraavan muodon:

Rakennusjärjestys erillisiä pieniä asuinrakennuksia varten aiottujen vanhan ja uuden Vallilan huvila-alueen tonteille.

1 §.

Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osoitettu, ja saa rakennus täyttää koko siten karttaan piirretyn alan, tarvitsematta noudattaa niitä määräyksiä, joita kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetään rakennuksen laajuudesta tontilla sekä pääpihamaan avaruudesta ja suuruusmitoista.

Tonttikartassa osoitettujen rakennusrajain ulkopuolelle älköön mitään rakennuksen osaa ulotettako tontin pinnan ylä- eikä alapuolella. Kuitenkin saavat kattolista sekä avonaiset portaat ulottua enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä mainittujen rajain ulkopuolelle.

Jos tonttikartta osoittaa asuinrakennuksen olevan sijoitettava naapuritontin rajalle, on näin tehtävä niin laajasti kuin tonttikartta näyttää.

2 §.

Ulkohuoneen saa sijoittaa ainoastaan siihen tontin osaan, joka siihen tarkoitukseen on tonttikartassa osoitettu.

3 §.

Rakentamatonta tonttialaa ei saa käyttää varastopaikaksi.

---

[1]) Valt. pöytäk. 6. 6. 20 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 16. — [3]) Valt. pöytäk. 8. 2. 15 §. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 20. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38; valt. pöytäk. 21. 11. 19 §.

4 §.

Asuinrakennus tehtäköön enintään kaksikerroksinen, mutta ei kymmentä (10) metriä korkeampi, maasta katonharjaan lukien, ja pitää rakennuksen poikkileikkaukseen käydä piirtäminen viereisen kaavion A mukainen kuvio, jos käytetään suoralappeista (satula-) kattoa, ja viereisen kaavion B mukainen kuvio, jos käytetään taite- (mansardi-) kattoa; kuitenkin saavat räystäs sekä kattoikkunat kumpaisessakin tapauksessa ulota enintään kuusikymmentä (60) senttimetriä rajaviivan ulkopuolelle. Ulkohuonetta älköön tehtäkö viittä (5) metriä korkeampaa katonharjaan lukien. Kaltevalla maalla on määräävänä katua, leikkipaikkaa tai pääpihamaata päin antavan julkisivun keskikorkeus. Jos asuinrakennuksen pääty antaa katua tai leikkipaikkaa päin, mitataan korkeus rakennuksen kylkien keskiviivasta.

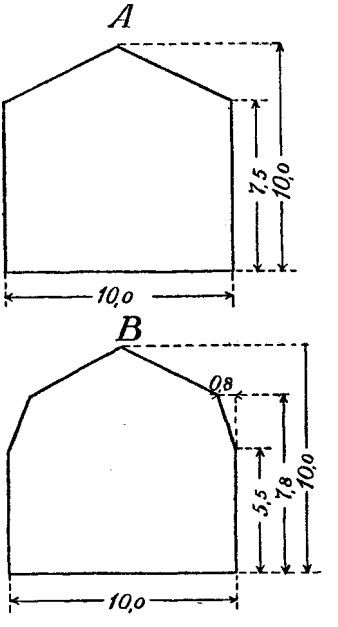

5 §.

Ulkohuoneen saa tehdä ainoastaan tulenkestävästä aineesta.

6 §.

Ikkunoita saa asuinhuoneeseen laittaa ainoastaan kadulle tahi vähintään kuusi metriä leveälle pihamaalle päin. Keittiö katsotaan tässä kohden asuinhuoneeksi.

Edellä oleva määräys ikkunain sijoituksesta ei koske korttelien N:ojen 552—559 tontteja, missä asuinhuoneiden ikkunat saa vapaasti sijoittaa.

7 §.

Asuinhuoneen pitää olla vähintään kaksi ja seitsemän kymmenesosaa (2.7) metriä korkea.

8 §.

Rakennuksessa käytettyjen rakenteiden tulee olla kyllin luotettavia ja lujia.

9 §.

Tulisijoihin ja savuputkiin nähden olkoon noudatettavana mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä niistä säädetään.

10 §.

Asuinrakennuksen kivijalan pitää kohota vähintään viisi kymmenesosaa (0.5) metriä maanpinnan yläpuolelle.

11 §.

Katonlappeen tekeminen naapuritonttia päin kallistuvaksi älköön olko luvallista.

12 §.

Sisustettaessa asuinhuoneita toiseen kerrokseen on ryhdyttävä maistraatin hyväksymiin toimenpiteisiin tulenvaaran varalta; ja tulee toiseen kerrokseen vieväin portaiden olla vähintään metrin ja kaksi kymmenesosaa (1.2) leveät.

13 §.

Kellariin saa sisustaa pesutuvan tulenkestävästä aineesta, ellei se ole enempää kuin puolet korkeudestaan, syvimmästä kohdasta mitattuna, maanpinnan alapuolella ikkunaseinän viereltä. Pesutupaa älköön luovutettako asunnoksi.

14 §.

Tallia, navettaa ja lantasäiliötä älköön sijoitettako kuutta (6) metriä lähemmäksi asuinrakennusta.

15 §.

Teollisuuslaitosta tahi sepänpajaa älköön puheena olevalle alueelle laitettako, älköön myöskään sikain pitopaikkaa.

16 §.

Kahden tontin yhteenrakentaminen olkoon, siihen luvan hankittua ja silloin annettuja määräyksiä noudattaen, sallittu.

Tätä tarkoittava hakemus annetaan Helsingin kaupungin sosialilautakunnalle, mistä asia lausunnon kera lähetetään rahatoimikamariin lopullista ratkaisua varten.

17 §.

Käymälästä olkoon voimassa mitä kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä siitä säädetään.

18 §.

Uutisrakennusta tai rakennusmuutosta älköön toimeenpantako, elleivät rahatoimikamari ja maistraatti ole sen piirustuksia hyväksyneet.

Piirustukset, jotka on laadittava sillä tavoin kuin yleisessä rakennusjärjestyksessä on säädetty ja joissa uutisrakennusta ja ulkopuolista rakennusmuutosta varten tulee näkyä rakennuksen kolme julkisivua, annetaan sosialilautakunnalle, joka oman lausuntonsa kera toimittaa ne asianomaiseen paikkaan.

Armfelttien tontin n:o 6 sisäisten rakennusrajain muutos.

Rahatoimikamarilta oli korttelissa n:o 226 VI kaupunginosaa sijaitsevan Armfelttien tontin n:o 6 omistaja, arkkitehti Jarl Eklund anonut, että mainitun tontin rakennusrajat muutettaisiin sillä tavoin kuin hakemuksen oheisissa asemapiirustuksissa tarkemmin osoitettiin, ja oli hakija samalla huomauttanut, että ehdotettu muutos ei tuottaisi haittaa enempää kaupungille kuin rajakkaistonttien omistajillekaan. Hakemuksensa oheen oli hakija pannut Armfelttien tontin n:o 8 omistajan ja Armfelttien tontin n:o 4 isännöitsijän antamat todistukset, joista kävi selville, ettei naapureilla ollut hakemusta vastaan mitään muistuttamista.

Kaupungin yleisten töiden hallitus oli, koska tontin rakennusala ei muutoksen johdosta lisääntyisi sekä sen rajat paremmin liittyisivät läheisten rakennusten ääriviivoihin ynnä siihenkin nähden, että pintamuodostus tätä muutosta vaati, puoltanut myöntymistä hakemukseen. Terveydenhoitolautakunnallakaan ei ollut terveydelliseltä kannalta ehdotusta vastaan mitään muistuttamista.

Rahatoimikamari esitti kirjelmässä heinäkuun 20 päivältä, että rakennusrajat saisi muuttaa asemapiirustuksissa osoitetulla tavalla. Kuudennen kaupunginosan sen osan voimassa olevan rakennusjärjestyksen 1 §:n mukaisesti, missä puheenalainen tontti sijaitsi, myöntyi [1]) kaupunginvaltuusto sitten rahatoimikamarin esitykseen.

XIII ja XIV kaupunginosan pihamaiden yhdenmukainen järjestäminen.

Kirjelmässä kesäkuun 15 päivältä rahatoimikamari ehdotti, että XIII ja XIV kaupunginosan yhteisten pihamaiden yhdenmukaiseksi järjestämiseksi olisi kauppaehdoissa m. m. säädettävä pihamaat tasoitettaviksi määrättyyn tasoon. Helsingin kaupungin uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksen II luvun 5 §:n mukaan oli valtuuston vahvistettava tontin rajaviivain korkeusasema ja 12 §:n mukaan oli tonttikarttaan merkittävä mainittu korkeusasema. Kun työ, joka tämän johdosta täytyi suorittaa ennen näiden säännösten soveltamista, vaati paljon aikaa, olisi siihen ryhdyttävä mahdollisimman pian. Kunnes edellä mainittu rakennusjärjestys oli vahvistettu, voitaisiin tästälähin myytäväin tonttien kauppakirjoihin kussakin eri tapauksessa panna ehdotetun suuntaiset määräykset.

Rahatoimikamari oli antanut kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi rakennuskonttorilla teettää Töölön tonttien sisäisten rakennusrajain vahvistamiseksi tarpeelliset esityöt, ja oli hallitus ilmoittanut mainituista töistä olevan kustannuksia 25,000 markkaa. Kamari oli oikeuttanut rakennuskonttorin edeltäpäin nostamaan kuluvana vuonna tarvittavan rahamäärän ja ilmoitti aikovansa 1917 vuoden menosääntöön merkitä sekä vuonna 1916 että seuraavana vuonna tarkoitukseen tarvittavat varat.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) rahatoimikamarin toimenpiteen.

Tonttien rakennusajan pitennys.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto pitennettyä aikaa seuraavain tonttien rakennuttamiseen nähden:

toukokuun 31 päivään 1918 arkkitehti E. Sjöströmille korttelissa n:o 226 VI kaupunginosaa sijaitsevaan Armfelttien tonttiin n:o 8 nähden [3]);

joulukuun 31 päivään 1917 osakeyhtiö Lylylle korttelissa n:o 485 XIV kaupunginosaa sijaitsevaan Ruusulankadun tonttiin n:o 19 nähden [4]);

---

[1]) Valt. pöytäk. 1. 8. 23 §. — [2]) S:n 1. 8. 15 §. — [3]) S:n 25. 1. 14 §. — [4]) S:n 25. 1. 15 §.

maaliskuun 1 päivään 1918 osakeyhtiölle Fredriksberginkatu 58 korttelissa n:o 376 XII kaupunginosaa sijatsevaan Fredriksperinkadun tonttiin n:o 58 nähden [1]);

lokakuun 1 päivään 1918 kauppias A. Konkoselle ja toimittaja A. Rauanheimolle korttelissa n:o 228 VI kaupunginosaa sijatsevaan Ehrensvärdtien tonttiin n:o 2 nähden [2]);

tammikuun 1 päivään 1919 johtaja V. Suomalaiselle korttelissa n:o 228 VI kaupunginosaa sijaitsevaan Weckselltien tonttiin n:o 1 (osoite n:o 4) nähden [2]);

maaliskuun 1 päivään 1918 rakennusmestari R. Lindemanille ja ajuri H. L. Viljaselle korttelissa n:o 387 XII kaupunginosaa sijaitsevaan Karjalankadun tonttiin n:o 16 nähden [2]);

tammikuun 1 päivään 1919 talonomistaja N. J. Ahlmanille korttelissa n:o 487 XIV kaupunginosaa sijaitsevaan Topeliuskadun tonttiin n:o 15 nähden [3]);

toukokuun 1 päivään 1918 teknikko T. Sohlbergille ja rakennusmestari K. S. Wainiolle korttelissa n:o 219 VI kaupunginosaa sijaitseviin Ehrensvärdtien tontteihin n:oihin 31 ja 33 nähden [4]);

kesäkuun 1 päivään 1917 aktiebolaget Helsinginkatu 23 osakeyhtiölle korttelissa n:o 350 XII kaupunginosaa sijaitsevaan Helsinginkadun tonttiin n:o 23 nähden [5]);

kesäkuun 8 päivään 1918 aktiebolaget Wilcken & C:o osakeyhtiölle korttelissa n:o 333 XI kaupunginosaa sijaitsevaan Porthankadun tonttiin n:o 14 nähden [6]);

heinäkuun 16 päivään 1918 kauppias J. A. Janssonille korttelissa n:o 286 X kaupunginosaa sijaitsevaan Kulmalankadun tonttiin n:o 5 nähden [7]);

kesäkuun 1 päivään 1918 insinööri Hj. Londénille korttelissa n:o 228 VI kaupunginosaa sijaitsevaan Ehrensvärdtien tonttiin n:o 8 nähden [8]);

tammikuun 1 päivään 1919 Hietalahden laivatokka- ja konepajaosakeyhtiölle korttelissa n:o 122 VI kaupunginosaa sijaitsevaan Hernesaarenkadun tonttiin n:o 17 nähden [9]);

tammikuun 1 päivään 1919 aktiebolaget Auroragatan 7 yhtiölle korttelissa n:o 407 XIII kaupunginosaa sijaitsevaan Töölönkadun tonttiin n:o 2 nähden [10]);

tammikuun 1 päivään 1919 leipuri V. A. G. Heinämäelle korttelissa n:o 335 XI kaupunginosaa sijaitsevaan Agricolakadun tonttiin n:o 5 nähden [11]); sekä

---

[1]) Valt. pöytäk. 22. 2. 9 §. — [2]) S:n 14. 3. 8 §. — [3]) S:n 11. 4. 20 §. — [4]) S:n 2. 5. 8 §. — [5]) S:n 1. 8. 12 §. — [6]) S:n 1. 8. 14 §. — [7]) S:n 12. 9. 21 §. — [8]) S:n 26. 9. 9 §. — [9]) S:n 5. 12. 2 §. — [10]) S:n 29. 12. 13 §. — [11]) S:n 29. 12. 14 §.

tammikuun 1 päivään 1919 talonomistaja J. E. Suomiselle korttelissa n:o 378 XII kaupunginosaa sijaitsevaan Porvoonkadun tonttiin n:o 37 nähden [1]).

Helsingin kaupungin työväenasuntojen hallinnon uusi johtosääntö.

Kirjelmässä lokakuun 12 päivältä 1915 oli sosialilautakunta kaupunginvaltuustolle antanut ehdotuksen kaupungin työväenasuntojen hallinnon uudeksi johtosäännöksi. Asia lähetettiin rahatoimikamarin valmisteltavaksi, joka ehdotusta vastaan teki eräitä, etusijassa muodollisia muistutuksia, joiden johdolla valmisteluvaliokunta eräiltä kohdin laati ehdotuksen uudestaan ennen sen esittämistä kaupunginvaltuustolle. Valtuusto hyväksyi [2]) ehdotuksen vastamainituin muutoksin, joten johtosääntö sai seuraavan sanamuodon:

Helsingin kaupungin työväenasuntojen hallinnon johtosääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin kunnan työväenasuntojen hallintoa toimittaa Helsingin kaupungin sosialilautakunnan silmälläpidon alaisena tätä varten lautakunnan keskuudesta asetettu jaosto, jonka velvollisuutena on eritoten:

1) määrätä, missä järjestyksessä asunnonhakijat saavat huoneistoja;

2) määrätä huoneistojen vuokrat;

3) laatia ja allekirjoittaa vuokrakirjat, johon nähden puheenjohtaja ja sihteeri yhteisesti saavat toimia jaoston puolesta;

4) laatia ja sosialilautakunnan tutkittavaksi ja vahvistettavaksi antaa ehdotukset kunnan työväenasuntojen vuokralaisten noudatettaviksi järjestysohjeiksi;

5) välimiehenä ratkaista asuntojen vuokralaisten kesken vuokrasuhteesta ehkä johtuvat riidat;

6) viimeistään kunkin kuukauden 5 päivänä tarkastaa ja rahatoimikamariin lähettää kassaraportti edellisenä kuukautena olleista asuntojen tuloista ja menoista, kuitenkin niin että, jos muu asia ei vaadi jaoston kokoontumista, tarkastuksen toimittavat puheenjohtaja ja sihteeri ja ilmoitus tästä tehdään pöytäkirjaan seuraavassa kokouksessa;

7) vuosittain ennen syyskuun 15 päivää sosialilautakunnalle antaa ehdotus kunnan työväenasuntojen seuraavanvuotiseksi tulo- ja menosäännöksi; sekä

8) vuosittain ennen helmikuun loppua sosialilautakunnalle antaa selonteko kunnan työväenasuntojen hallinnosta edellisenä kalenterivuonna erikoisesti mainitsemalla, minkälaiseksi yritys on osoittautunut taloudelliselta kannalta.

2 §.

Jaostoon kuuluu puheenjohtaja ja kaksi varsinaista sekä kaksi varajäsentä, jotka sosialilautakunta vuosittain valitsee ensimmäisessä kokouksessaan. Jaoston sihteerintehtävät hoitaa sosialilautakunnan sihteeri.

Jaosto kokoontuu puheenjohtajan tahi, jos hän on estettynä, sen jäsenen kutsusta, jolle puheenjohtaja on sen antanut toimeksi.

Jaoston puheenjohtaja ja jäsenet saavat palkkiota kultakin kokoukselta kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

[1]) Valt. pöytäk. 29. 12. 15 §. — [2]) S:n 25. 1. 23 §.

3 §.

Asuinhuoneistojen lähintä silmälläpitoa, vuokrain kannannan sekä kirjanpidon työväenasuntojen tuloista ja menoista tästä annettujen määräysten mukaisesti hoitaa isännöitsijä, jonka sosialilautakunta hallintojaoston esityksestä ottaa ja erottaa.

4 §.

Vuokramaksuja määrätessä on mikäli mahdollista katsottava, että kaupunki saa täyden koron yritykseen panemastaan pääomasta sekä että kaikki korjaus- ja hoitokulut tulevat korvatuiksi.

5 §.

Vuokrattaessa on otettava huomioon, että huoneistoja varataan etusijassa niille teknillisten laitosten, ainespihan y. m. kunnallisten laitosten palveluksessa oleville työntekijöille, joitten asumista eri työpaikkojen läheisyydessä täytyy pitää erittäin suotavana, jotta asianomaisella päällystöllä aina varmasti olisi saatavana valioväkeä sellaisiin töihin, joitten teettäminen ei siedä lykkäystä.

Edellä mainittuun ryhmään (I ryhmä) kuuluvia huoneistoja vuokrattaessa tulee asianomaisen päällystön ehdotuksen olla ratkaiseva; ja on näitä ehdotuksia tehtäessä etupäässä pantava huomiota pyrkijän soveliaisuuteen edellä mainitussa kohden ja siihenkin, kuinka kauan ne työläiset, jotka voivat tulla kysymykseen, ovat yhteen jaksoon olleet kaupungin töissä, sekä myös työmiesten perheiden suuruuteen, jolloin, jos heidän ansionsa muutoin ovat yhtäläiset, etusija on annettava sille työmiehelle, jolla on suurempi perhe.

Ne huoneistot, joita ei tarvita sellaisten työntekijäin asunnoiksi, kuin 1 momentissa mainitaan, on sitten vuokrattava muille kaupungin töissä vakinaisesti oleville henkilöille. Näitä huoneistoja (II ryhmä) vuokrattaessa on huomioon otettava:

a) että henkilön, joka on kauimmin ollut vakinaisesti kaupungin työssä ja käyttäytynyt moitteettomasti, pitää saada etusija; sekä

b) että useammista yhtä ansiokkaista vuokralaisiksi pyrkijöistä etusija annetaan niille, joilla on suurimmat perheet.

Ellei kaikkia huoneistoja tarvita kaupungin palveluksessa oleville työläisille, on jäljellä olevat huoneistot (III ryhmä) vuokrattava muille kunnollisiksi tunnetuille henkilöille. Määrättäessä, missä järjestyksessä nämä vuokralaisiksi pyrkijät tulevat kysymykseen, on huomioon otettava:

a) kuinka kauan henkilö on ollut saman työnantajan työssä ja millaiseksi hän on tunnettu;

b) pyrkijän ikä; sekä

c) että useammista yhtä ansiokkaista vuokralaisiksi pyrkijöistä etusija annetaan niille, joilla on suurimmat perheet.

6 §.

Huoneistot vuokrataan vuosivälikirjalla, kuitenkin siten että vuokralainen, joka eroaa kaupungin työstä, on velvollinen muuttamaan pois jo lähinnä seuraavan kuukauden päättyessä.

7 §.

1 §:n 4 kohdassa mainittuja järjestysohjeita laadittaessa on huomioon otettava, että huoneiston tai jonkin sen osan luovuttaminen korvauksesta

vuokralaisen perheeseen kuulumattomille henkilöille on kielletty sekä että tilapäisiä yövieraita, sukulaisia kumminkaan lukuun ottamatta, ei saa huoneistoihin ottaa.

Rakennuskonttorin ja kaupunginrakennusmestarin viran lakkauttamista ja kolmannen työpäällikönviran perustamista koskevan päätöksen [1]) johdosta päätti [2]) kaupunginvaltuusto tehdä rakennuskonttorin johtosääntöön tästä johtuvat muutokset, niin että 3 §:stä poistettiin sana „kaupunginrakennusmestarin", 14 § poistettiin ja 15—20 §:n järjestysnumeroiksi tuli 14—19, jota paitsi 6 §:n alku muuttui seuraavaksi: Rakennuskonttorin ja kaupungin yleisten töiden hallituksen johtosäännön muutos.

Apulaistyöpäälliköt nimittää Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus virkaan työpäällikköä kuultuaan. Heidän ei ole lupa pitää muuta virkaa.
Heidän tehtävänään on:

— —

Edelleen muutettiin kaupungin yleisten töiden hallituksen johtosäännön 8 § seuraavaksi:

Hallituksen tulee toimeen ottaa:
apulaistyöpäälliköt, kaupunginarkkitehdin apulainen, kaupunginasemakaava-arkkitehdin apulainen, varastonhoitaja ja metsänvartijat.

Kirjelmässä tammikuun 17 päivältä rahatoimikamari esitti [3]), että kaupunginvaltuusto hyväksyisi laaditun ehdotuksen ohjeiksi tulenvaaran vähentämiseksi kaupungin varastopaikoilla. Vaikkei kaupunginvaltuusto tontteja vuokralle luovuttaessaan yleensä määrännyt yksityiskohtaisia ehtoja, vaan jätti sen rahatoimikamarin asiaksi, oli kamari kuitenkin, antaakseen määräyksille suurempaa pontta, katsonut olevan alistaminen ehdotuksen kaupunginvaltuuston tutkittavaksi. Näiden määräysten soveltaminen jo aikaisemmin vuokralle annettuihin varastopaikkoihin saisi jäädä rahatoimikamarin harkinnan varaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) ehdotuksen tehtyään vähäisen muodollisen muutoksen 1 §:ään, joten ohjeet saivat seuraavan sanamuodon: Tulenvaaran vähentäminen varastopaikoilla.

Ohjeita tulenvaaran vähentämiseksi kaupungin vuokralle antamilla varastopaikoilla.

1 §.

Vuokralle annetulle varastopaikalle saa, paitsi varastoa varten tarpeellisia rakennuksia, tehdä ainoastaan vartijan asunnon ja tarpeelliset konttorihuoneet.

---

[1]) Ks. tätä kert. edempänä. — [2]) Valt. pöytäk. 6. 6. 8 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 8. — [4]) Valt. pöytäk. 22. 2. 5 §.

Pajaa tai tallia ei saa varastopaikalle rakentaa eikä sisustaa.

Rakennusta älköön varastopaikalle tehtäkö, ellei rahatoimikamarin lupaa siihen ole hankittu.

2 §.

Varastopaikalla olevaan rakennukseen tehdyn tulisijan tulee olla siten laitettu, kuin Helsingin kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä on tulisijasta säädetty.

3 §.

Varastopaikalla ei tarvitse pitää pihamaata avoinna.

4 §.

1 §:ssä mainittua, muusta kuin tulenkestävästä aineesta tehtyä rakennusta samoinkuin syttyviä aineita sisältävää varastoa ei saa sijoittaa lähemmäksi viereistä tonttia tai varastopaikkaa kuin viiden (5) metrin päähän, ellei siihen saada erityistä lupaa; ja on rakennusten tai varaston ja rajan välinen ala aina pidettävä vapaana.

5 §.

Jos varastopaikalla säilytetään syttyviä aineita niin suurin määrin, että siitä voi katsoa olevan vaaraa läheisille varastoille tai laitoksille, voidaan vuokranhaltija velvoittaa laittamaan erityinen palokatu tai palomuuri tai ryhtymään muuhun paloturvallisuuden kannalta tarpeelliseen toimenpiteeseen.

6 §.

Kivihiiliä, koksia ja niihin verrattavia aineita saa varastopaikalle sijoittaa pitkin koko sen pintaa, kuitenkin niin että, jos siellä on muusta kuin tulenkestävästä aineesta tehty rakennus, varasto ei saa ulottua lähemmäksi rakennuksen ulkoseiniä kuin kolmen (3) metrin päähän, maan pinnalta mitaten.

7 §.

Konelaitoksia saa varastopaikalle teettää rahatoimikamarilta luvan siihen hankittua. Liikevoimana saa käyttää ainoastaan sähkövirtaa, ellei rahatoimikamari poikkeustapauksissa muuta salli.

8 §.

Varastopaikka on aidattava rahatoimikamarin hyväksymän piirustuksen mukaisesti.

9 §.

Muutoin tulee varastopaikan haltijan noudattaa mitä maistraatti paloturvallisuuden vuoksi katsonee tarpeelliseksi tämän lisäksi määrätä.

Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestäminen.

Marraskuun 30 päivänä 1915 käsitteli kaupunginvaltuusto kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä koskevan komiteanmietinnön [1]), mutta palautti mietinnössä olevan ehdotuksen Helsingin kaupungin vastaisen sairaalaylihallituksen

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 61 vuodelta 1915; ks. 1915 vuod. kert. siv. 150—151.

ohjesäännöksi etusijassa muodolliselta kannalta uudesti valmisteltavaksi komiteaan, johon lisäksi valittiin herra Charpentier. Komitea antoi sittemmin uuden mietinnön [1]), ja valtuusto hyväksyi [2]) siinä olevan uudesti laaditun ehdotuksen seuraavana:

Helsingin kaupungin sairaalahallinnon ohjesääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin kaikkien sairaalain ylin johto ja hallinto on toimena ylihallituksella sairaalatarkastajan avustamana.

Helsingin kaupungin sairaalaylihallitus on välittömästi kaupunginvaltuuston alainen.

Missä tapauksissa terveydenhoitolautakunta on oikeutettu käyttämään määräysvaltaa sairaanhoitoasioissa on terveydenhoitosäännössä sanottu.

2 §.

Sairaalain asiain lähintä hoitoa toimittavat eri sairaalain hallitukset. Kuitenkin saatakoon kaupungin perustamat tilapäiset sairaalat asettaa ylihallituksen välittömän silmälläpidon alaisiksi.

Kussakin sairaalassa, jolla on oma hallituksensa, on oleva johtaja, yksi tai useampia ylilääkärejä, tarpeellinen määrä alilääkärejä ja assistenttejä, toimitsija sekä muitakin virkamiehiä, sairaanhoitohenkilöjä ja palvelusväkeä, niinkuin sairaalan vuosirahasääntö osoittaa.

3 §.

Helsingin kaupungin sairaalaylihallitukseen kuuluu kahdeksan jäsentä, joista sairaalatarkastaja on itseoikeutettu ja yhden valitsee terveydenhoitolautakunta jäsenistään. vuodeksi. Muut ylihallituksen jäsenet, joista kahden tulee olla kaupungin vakinaisten sairaalain johtajia, valitsee kaupunginvaltuusto kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Ensimmäisellä kerralla valituista tulee kuitenkin kahden jäsenen ensimmäisen vuoden ja yhtä monen jäsenen toisen vuoden päättyessä erota arvalla.

Ylihallituksen jäsenistä valitsee kaupunginvaltuusto puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrallaan.

Ylihallituksen kokouksiin voidaan niinikään kutsua kaupungininsinööri sekä kaupungin sairaalain ylilääkärejä ottamaan osaa keskusteluihin.

4 §.

Ylihallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta kerran kuukaudessa tai useammin, jos tarve vaatii.

Ylihallitus on päätösvaltainen vähintään viiden jäsenen ollessa saapuvilla. Ylihallituksen kokouksissa on pidettävä pöytäkirjaa.

5 §.

Ylihallituksen tehtävänä on:

pitää silmällä ja valvoa sairaalain hoitoa sekä katsoa, että siitä annettuja sääntöjä ja erikoismääräyksiä tarkoin noudatetaan;

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 11. — [2]) Valt. pöytäk. 29. 2. 6 §.

sopivalla tavalla järjestää sairaalain taloudenhoito;

tehdä sopimukset lääkkeiden sekä sairaanhoito- ja muiden tarvikkeiden hankkimisesta sairaaloihin;

kaupunginvaltuustolle ehdottaa niiden maksujen määrä, mitkä maksavien sairaiden on suoritettava sairaaloissa saamastaan hoidosta;

vahvistaa sairaalain ruokajärjestykset ja järjestysohjeet;

käsitellä sairaalain uutis-, lisä- ja muutosrakennustöitä sekä korjauksia koskevat asiat; samoin kuin

muutoin ryhtyä sopiviksi katsottuihin toimenpiteisiin kunnan sairaalahoidon kehittämiseksi ja edistämiseksi.

6 §.

Edelleen tulee ylihallituksen:

vuosittain laatia ja ennen lokakuun 1 päivää rahatoimikamariin lähettää ehdotus kunnan sairaalain seuraavanvuotiseksi meno- ja tulosäännöksi sekä, kun korjauksia on harkittu sairaaloissa olevan tarpeen, erityinen budjettiehdotus, jossa mainitaan sitä tarkoitusta varten tarpeelliset määrärahat;

ennen helmikuun 1 päivää vuosittain rahatoimikamariin antaa edellisen vuoden tilit asianmukaisesti päätettyinä;

vuosittain ennen maaliskuun loppua sekä kaupunginvaltuustolle että terveydenhoitolautakunnalle antaa kertomus toiminnastaan selontekoineen, joita sairaalatarkastaja on antanut sairaalain hallinnosta ja asianomaiset ylilääkärit sairaanhoidon toimittamisesta; sekä

asianomaisille valtion ja kunnan viranomaisille antaa ylihallitukselta vaaditut lausunnot ja tiedot.

7 §.

Ylihallituksen asiana on lisäksi:

avonaisuuden ilmaantuessa julistaa sairaalatarkastajan ja ylilääkärin virat ylihallitukselta 30 päivän kuluessa haettaviksi sekä kaupunginvaltuustolle antaa hakukirjat ynnä lausuntonsa viran täyttämisestä;

kun sairaalan johtaja on 11 §:ssä mainitulla tavalla kaupunginvaltuuston valittava, antaa lausunto sellaisesta asiasta;

ottaa sairaalain vuosirahasäännöissä mainitut alilääkärit ja assistentit ynnä toimitsija sekä antaa heille ero;

valita eri sairaalahallitusten jäsenet;

myöntää enintään kolmen kuukauden virkavapaus edellä mainituille virkamiehille ja määrätä heidän viransijaisensa sekä, kun virkavapautta on haettu pitemmäksi ajaksi, kaupunginvaltuustolle lähettää hakukirjat oman lausuntonsa kera; samoin kuin

sairaalan virkamiesten kesken jakaa heille kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan tuleva kesäloma.

8 §.

Sairaalatarkastajan, joka ei saa pitää eikä hoitaa muuta tointa eikä ottaa suorittaakseen työtä, joka on esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa, valitsee kaupunginvaltuusto varaten kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen.

Hänen tehtävänään on:

olla ylihallituksen ja eri sairaalahallitusten jäsenenä;

esiteltäviksi valmistella sekä esitellä ylihallituksen käsiteltävät asiat;

hoitaa sihteerintehtävät sekä ylihallituksen että erityisten sairaalahallitusten kokouksissa;

laatia ylihallituksen vuosikertomus;

taajaan käymällä sairaaloissa tutustua niiden taloudenhoitoon, pitää sitä tarkoin silmällä ja eritoten katsoa, että suurinta säästäväisyyttä ja huolekkuutta noudatetaan taloudenhoidossa;

selvittää ja ylihallituksessa ehdottaa sopivia käytännöllisiä ja muita parannuksia sairaalain taloudelliseen käyttöön;

panna erikoista huomiota sairaalain tarvikkeiden yhteisostojen aikaansaamiseen sekä tuollaisten ostojen tapahduttua katsoa, että eri sairaalat saavat niille tulevan osansa tavaroista;

teettää vähäisiä korjaustöitä ja hankkia välittömästi tarpeellinen kalusto, ollen kuitenkin velvollinen tästä ylihallitukselle ilmoittamaan sen ensi kokouksessa;

toimittaa sairaalain taloudellista hallintoa ja käyttöä valaiseva yhtäjaksoinen tilasto;

ennen helmikuun 15 päivää ylihallitukselle antaa kertomus sairaalain taloushallinnosta edellisenä vuonna;

johtaa ja valvoa sairaalain toimitsijain työtä sekä siinä katsoa, että tilit hoidetaan tarkasti, samoinkuin vähintään kerran kuukaudessa katsastaa asianomaisen toimitsijan hallussa oleva kassa; sekä

muutoin noudattaa ylihallituksen hänen virkatoiminnastaan antamia erikoismääräyksiä.

9 §.

Sairaalahallitukseen kuuluu sairaalan johtaja puheenjohtajana sekä sairaalatarkastaja ja yksi ylihallituksen muista jäsenistään vuodeksi kerrallaan valitsema kolmas jäsen. Ylilääkärin, joka ei ole johtaja, tulee käsiteltäessä hänen toimialaansa kuuluvia kysymyksiä ottaa osaa hallituksen keskusteluihin ja päätöksiin.

Sairaalahallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta vähintään kerran kuukaudessa. Kokouksessa on pidettävä lyhyttä pöytäkirjaa.

10 §.

Sairaalahallituksen tehtävänä on:

hoitaa sairaalan kiinteätä ja irtainta omaisuutta ynnä sairaalaa varten osoitettuja tai sinne kertyneitä varoja sekä tutkia ja päättää sairaalan puolesta suoritettavista maksuista;

laatia sairaalan budjettiehdotus sekä ennen syyskuun 15 päivää antaa se ylihallitukselle;

aikanansa ylihallitukseen lähettää sairaalan tilit;

ottaa amanuenssi ja ylihoitajatar, emäntä, ruuanpitäjä, koneenkäyttäjä ja näihin verrattavat henkilöt sekä myöntää heille virkaero, virkavapaus ja kesäloma;

ennen toukokuun 15 päivää antaa ylihallitukselle sairaalavirkamiesten kesälomaehdotus sekä ehdottaa heidän viransijaisensa;

antaa lausunnot ylihallituksen hallitukseen lähettämistä asioista; sekä

täyttää hallituksen asiana sairaalalle vahvistettujen erikoissääntöjen mukaan olevat muut tehtävät.

11 §.

Sairaalan johtaja, jona aina on ylilääkäri tahi, jos ylilääkärejä on useampia, se jonka kaupunginvaltuusto siksi on määrännyt, on velvollinen:

valvomaan, että järjestystä ja kuntoa sairaalassa ylläpidetään sekä virka- ja palvelusmiehet uutterasti ja huolellisesti täyttävät tehtävänsä;

panemaan täytäntöön kaikki hallituksen päätökset, joiden toimeenpano ei ole toisen henkilön asia;

ottamaan ja erottamaan sairaalan palvelushenkilöt sekä myöntämään heille palveluslomaa; sekä

kokousten väliaikoina, tarpeen vaatiessa, maksettavaksi hyväksymään vähäisiä rahamääriä, ollen kuitenkin velvollinen siitä hallituksen ensi kokouksessa ilmoittamaan.

12 §.

Ylilääkärin, jonka kaupunginvaltuusto valitsee kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisajan varaten, tehtävänä on:

kaupunginvaltuuston määräyksestä samalla olla sairaalan johtaja;

kutsusta saapua ylihallituksen kokouksiin;

itsenäisesti hoitaa sairaalan tai, jos osastoja on useampia, oman osastonsa sairaanhoitoa;

määrätä sairaiden ottamisesta sairaalaan ja sijoituksesta siellä sekä poistamisesta sairaalasta;

pitää sairaspäiväkirjaa, diarioita ja muita hoidettujen sairaiden luetteloa;

ottaa ja erottaa sairaanhoitohenkilökunta, ollen velvollinen tästä hallitukselle ilmoittamaan;

ennen maaliskuun 1 päivää ylihallitukselle antaa selonteko sairaanhoidon toimittamisesta sairaalassa edellisenä vuonna;

vastata konekaluvarastosta ja arkistosta; sekä

muutoin noudattaa niitä määräyksiä, joita ylilääkärin toiminnasta on sairaalan säännöissä tai joita sairaalahallitus hänelle antaa.

13 §.

Alilääkärin, assistentin ja amanuenssin tulee olla ylilääkärin apuna sekä sairaanhoidossa että kansliatyössä ja muutoinkin noudattaa mitä hallitus tai ylilääkäri heille määräävät.

14 §.

Toimitsija, joka asetetaan varaamalla kuusikuukautinen molemminpuolinen irtisanomisaika, hoitaa sairaalatarkastajan silmälläpidon alaisena sairaalan taloutta ja kassavaroja.

Eritoten tulee toimitsijan:

kantaa ja kuitata sairaalalle kertyvät tulot;

hallituksen tai sairaalanjohtajan määräyksestä toimittaa kaikki maksunsuoritukset;

pitää luetteloa sairaalan kalustosta; sekä

pitää täydellisiä tilejä sairaalan menoista ja tuloista, päättää ne kalenterivuosittain sekä ennen tammikuun 15 päivää antaa ne sairaalahallitukselle.

15 §.

Lähempiä määräyksiä tässä edellä mainittujen virkamiesten toiminnasta samoinkuin sairaanhoitohenkilökunnankin tehtävistä on eri sairaalain säännöissä.

16 §.

Ylihallituksen puheenjohtaja saa vuotuisen palkkion sekä ylihallituksen ja erikoisten sairaalahallitusten jäsenet palkkiota kultakin kokoukselta kaupunginvaltuuston vahvistaman määrän. Sairaalatarkastaja, sairaalanjohtaja, ylilääkäri ja muut kaupungin sairaaloissa palvelevat lääkärit ja virkamiehet, sairaanhoitohenkilökunta sekä palveluskunta saavat vakinaista palkkausta vuosirahasäännön mukaan.

17 §.

Tämä ohjesääntö astuu voimaan — — — — — — — — — — —

Niinikään päätti kaupunginvaltuusto alistaessaan tässä asiassa tekemänsä päätöksen Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistettavaksi esittää, että puheenalaiset säännökset määrättäisiin voimaan astuviksi määräajan, vähintään kolmen kuukauden kuluttua vahvistamisesta ja mikäli mahdollista tammikuun 1 päivästä 1917 lähtien.

Kirjelmässä kesäkuun 17 päivältä maistraatti ilmoitti [1]), että Uudenmaan läänin kuvernööri oli kesäkuun 2 päivänä vahvistanut ohjesäännön olevaksi voimassa tammikuun 1 päivästä 1917.

Samalla kertaa oli kuvernööri myös vahvistanut seuraavat kaupunginvaltuuston edellä mainitun ohjesäännön yhteydessä hyväksymät [2]): Muutoksia terveydenhoitolautakunnan johtosääntöön.

Terveydenhoitolautakunnan johtosäännön muutokset.

10 §.

Kaupunginlääkärin tahi hänen sijaisensa taikkapa, hänellä esteen ollessa, kaupungin palveluksessa olevan muun lääkärin, jonka lautakunta kerrakseen siihen valitsee, pitää esiteltäväksi valmistella lautakunnan käsiteltävät, terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat asiat; ja on kaikki niihin kuuluvat, lautakuntaan tulleet ilmoitukset, kertomukset y. m. annettava sanotulle lääkärille, hänen käytettäväkseen lautakunnan määräysten mukaan.

17 §.

Lautakunnan on katsottava, että kaikki lautakunnan alaiset, kunnallista terveyden- ja sairaanhoitoa varten asetetut henkilöt täyttävät velvollisuutensa, sekä valvottava kaupungin sairaanhoidosta annettujen säännösten noudattamista.

Lautakunta ottaa, kaupunginlääkärin ehdotuksesta, ne lääkärit, jotka terveydenhoitoa varten kunnassa satunnaisesti ehkä ovat tarpeellisia.

Lautakunnan asiana on niinikään, jonkin lautakunnan alaisen lääkärin ollessa estettynä virkaansa hoitamasta tahi kun hänelle on virkavapautta myönnetty, hankkia pätevä viransijainen, ellei vakinainen lääkäri ole sellaista hankkinut ja lautakunta ole häntä hyväksynyt, sekä ratkaista muiden lautakunnan hallintoalaan kuuluvien henkilöjen tekemät virkavapauden anomukset.

[1]) Valt. pöytäk. 1. 8. 8 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 61 vuodelta 1915; valt. pöytäk. 29. 2. 6 §.

Virkavapautta myönnettyänsä tulee lautakunnan myös, ellei yksityistä sopimusta ole tehty, määrätä, kuinka suuri osa vakinaisen viranpitäjän palkasta tahi palkkiosta virantoimittajalle maksetaan.

Kunnalle kuuluviin sairaanhoitolaitoksiin ja niiden palveluskuntaan nähden on näiltä kohdin voimassa mitä siitä on erittäin säädetty.

Muutoksia ensimmäisen kaupunginlääkärin johtosääntöön.

Niinikään vahvisti kuvernööri seuraavat, samasta syystä päätetyt:

Kaupunginlääkärien johtosäännön muutokset.

2 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin, joka on terveydenhoitolautakunnan itseoikeutettu jäsen, on velvollisuus valmistella ja lautakunnalle esitellä kaikki lautakunnan käsiteltävät, kaupungin yleistä terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat asiat, lautakunnan määräyksestä antaa lausunto mainitun laatuisista asioista, sille ilmoittaa kaupungissa ja sen alueella vallitsevista terveydellisistä epäkohdista sekä ehdottaa niiden vaatimia toimenpiteitä, samoinkuin valvoa lautakunnan päätösten täytäntöönpanoa, ellei lautakunta toisin määrää.

7 §.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin on terveydelliseltä kannalta pidettävä silmällä kaupungissa olevia yksityisiä terveyden- ja sairaanhoitolaitoksia sekä terveydenhoitolautakunnalle ehdotettava olevien epäkohtain poistamiseksi tahi muusta syystä tarpeellisia toimenpiteitä.

Muutoksia verotusvalmistelukunnan johtosääntöön.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli päättänyt sallia verotusvalmistelukunnan työssään käyttää apuna asiantuntijoita [1]) sekä määrännyt valmistelukuntaan asetettavaksi toisen sihteerin [1]), päätti [2]) valtuusto hyväksyä valmistelukunnan johtosäännön 2, 5 ja 7 §:n muutettuina seuraaviksi:

Muutoksia verotusvalmistelukunnan johtosääntöön.

2 §.

Verotusvalmistelukuntaan kuuluu puheenjohtaja, kaksi jäsentä sekä ensimmäinen ja toinen sihteeri. Puheenjohtajan valitsee maistraatti määräämättömäksi ajaksi molemminpuolisin kuusikuukautisin irtisanomisehdoin, jota vastoin kaupunginvaltuusto valitsee jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan, huhtikuun 1 päivästä lukien. Sihteerit valitsee kaupunginvaltuusto niinikään määräämättömäksi ajaksi ja kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla.

Verotusvalmistelukunta on oikeutettu esitöissään käyttämään apuna tarpeellisen määrän asiantuntijoita ja heille maksamaan kaupunginvaltuuston vahvistaman palkkion.

5 §.

Ensimmäisen sihteerin velvollisuutena on:
puheenjohtajan osoituksen mukaan olla apuna asiain valmistelussa;

[1]) Ks. tätä kert. siv. 81. — [2]) Valt. pöytäk. 2. 5. 5 § ja 21. 11. 21 §.

verotusvalmistelukunnan kokouksissa pitää pöytäkirjaa ja varmentaa valmistelukunnasta annettavat toimituskirjat;

toimia sihteerinä verotuslautakunnan toisessa osastossa ja tarpeen mukaan tarkastuslautakunnankin kokouksissa; sekä

puheenjohtajan estettynä ollessa hoitaa hänen tehtävänsä.

Toisen sihteerin velvollisuutena on:

pitää tulleiden asiain ja lähteväin toimituskirjain diaria;

puheenjohtajan osoituksen mukaan olla apuna asiain valmistelussa;

tarpeen mukaan toimia sihteerinä taksoitus- ja tarkastuslautakunnan kokouksissa; sekä

ensimmäisen sihteerin ollessa muilta virkatoimilta tai muutoin estettynä hoitaa hänen tehtävänsä.

Sihteereillä ei saa olla muuta tointa, ellei verotusvalmistelukunnalta ole siihen hankittu lupaa.

7 §.

Puheenjohtaja ja sihteerit saavat joka kesä virkalomaa kuukauden kukin, kun se töiden tasaista kulkua estämättä voi käydä päinsä.

Kasvattilasten hoitosääntö vahvistettu.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli marraskuun 4 päivänä 1914 hyväksynyt [1]) ja Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistettavaksi lähettänyt ehdotuksen kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskevaksi säännöksi, ilmoitti [2]) maistraatti kirjelmässä toukokuun 20 päivältä, että kuvernööri oli saman kuukauden 12 päivänä vahvistanut mainitun säännön noudatettavaksi elokuun 1 päivästä 1916.

Majoitus- y. m. tärkeäin asiain käsittely kesän aikana.

Kirjelmässä toukokuun 23 päivältä oli rahatoimikamari kiinnittänyt kaupunginvaltuuston huomiota siihen että, vaikkei kaupunginvaltuusto kokoontunut keskikesällä, tärkeät taloudelliset kysymykset nykyoloissa kuitenkin saattoivat vaatia välitöntä ratkaisua. Kamari ei ollut halunnut ottaa vastuulleen semmoisten asiain ratkaisua sekä pyysi sentähden lähempiä toimiohjeita. Kaupunginvaltuusto päätti [3]), siltä varalta ettei se voisi kokoontua täysilukuisena, antaa rahatoimikamarin toimeksi yksissä neuvoin muonitustoimikunnan kanssa ratkaista mainitun laatuiset asiat sekä aikanansa siitä ilmoittaa valtuustolle.

Kaupunginvaltuuston päätösten joutuisampi tiedoksi saattaminen.

Kun monasti oli kuulunut valituksia, että tavallisesti oli kulunut useita viikkoja, ennenkuin ne kaupunginvaltuuston tekemät päätökset, jotka voimassa olevan kunnallisasetuksen 46 §:n mukaan on maistraatin toimesta pantava täytäntöön, oli saatettu asianomaisten kunnallisviranomaisten tiedoksi, sekä että kiireelliset asiat olivat sentähden paljon viivästyneet haitaksi näille viranomaisille ja yksityisillekin asiallisille, oli kaupunginvaltuuston kanslia, siihen nähden että puheenalainen viivytys pääasiassa oli johtunut asian-

[1]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 166. — [2]) Valt. pöytäk. 6. 6. 2 §. — [3]) S:n 30. 5. 11 §.

omaisille lähetettäväin maistraatin pöytäkirjanotteiden kirjoittamiseen kuluvasta ajasta, maistraatin kanssa sovittuaan ryhtynyt semmoiseen toimenpiteeseen [1]), että maistraatille kustakin asiasta lähetettävän kirjelmän oheen vastedes pannaan tarpeellinen määrä jäljennöksiä lähetettäviksi asianomaisille viranomaisille maistraatin toimeenpanopäätöksen sisältävän painetun saattokirjelmän keralla, heti kuin maistraatti on asian käsitellyt. Sen ohessa lähetettäisiin kaupunginvaltuuston painetut esityslistat vastedes, kohta kuin päätökset niihin on merkitty, säännöllisesti kaupungin johto- ja lautakuntain tiedoksi.

Kaupungin painatustöiden järjestäminen.

Kirjelmässä marraskuun 11 päivältä 1915 [2]) oli rahatoimikamari tehnyt esityksen kaupungin painatustöiden kustannusten vähentämisestä ja ehdottanut, että kaupunginvaltuuston kansliaan koetteeksi asetettaisiin virkamies painatustöitä valvomaan. Asiaa käsitellessään päätti [3]) kaupunginvaltuusto asettaa asiaa valmistelemaan komitean, johon valittiin herrat Hjelt ja Schybergson sekä valtuuston notaari K. V. Puuska. Vuonna 1915 toimitetussa budjetin järjestelyssä saamansa tehtävän [4]) mukaisesti tilastokonttori sittemmin antoi lausunnon kunnallisten lautakuntain ja laitosten vuosikertomusten painatuskulujen huojistamisesta, joka lausunto lähetettiin [5]) lausunnon saamiseksi mainittuun valiokuntaan. Pääasiallisesti valiokunnan mietinnössä [6]) tehtyjen ehdotusten mukaisesti päätti [7]) kaupunginvaltuusto:

että Helsingin kaupungin tilasto on, alkaen 1916 vuoden toimintakertomuksista, toistaiseksi ja kunnes kunnallistilastoa edelleen ehditään suunnitelmanmukaisesti laajentaa, käsittävä seuraavat kuusi eri sarjaa:

I. Terveyden- ja sairaanhoito.
II. Kauppa.
III. Merenkulku.
IV. Kaupungin teknilliset laitokset.
V. Kaupungin tilit ja tilinpäätös.
VI. Opetus- ja sivistyslaitokset.

että Marian sairaalan hallituksen ja uuden kulkutautisairaalan hallinnon, jotka julkaisevat eri vuosikertomukset, on vastedes, 1916 vuoden kertomuksista alkaen, painatettava nämä samassa kirjapainossa, samaa kokoa ja mikäli mahdollista samoilla kirjasinlajeilla kuin Helsingin kaupungin tilaston sarjat;

että edellä mainituista sarjoista n:ot I, II, III ja VI julkaistaan

---

[1]) Valt. pöytäk. 12. 9. 33 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — [3]) Valt. pöytäk. 25. 1. 16 §. — [4]) Ks. 1914 vuod. kert. siv. 140. — [5]) Valt. pöytäk. 22. 2. 14 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 51. — [7]) Valt. pöytäk. 21. 11. 14 §.

tilastokonttorin, sarja n:o IV kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ja sarja n:o V rahatoimikonttorin toimesta; sekä

että kunnan muiden laitosten ja virastojen, jotka julkaisevat toimintakertomuksensa erillisinä painotuotteina, on vastedes, 1916 vuoden kertomuksista alkaen, painatettava nämä samassa kirjapainossa, samaa kokoa ja mikäli mahdollista samoilla kirjasinlajeilla kuin kaupungin kunnalliskertomus.

Lyhennetty työaika valmistavassa poikain ammattikoulussa.

Työaineiden ja tarvikkeiden kalliisiin hintoihin nähden valmistavan poikain ammattikoulun johtokunta esitti, että koulutyöpajain säädetyn kesätyön saisi samoin kuin kesällä 1915 lopettaa jo kesäkuun 30 päivänä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) esityksen.

Ehdotettu keskuslautakunta työväenopetusta varten.

Herra V. von Wrightin tekemän esitysehdotuksen keskuslautakunnan asettamisesta työväenopetuslaitoksia varten lähetti kaupunginvaltuusto valmisteltavaksi komiteaan, johon valittiin [2]) herrat Cannelin, Ivalo, Wallensköld ja V. von Wright sekä professori J. J. Sederholm.

Kunnallinen asunnonvälitys.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli marraskuun 16 päivänä 1915 periaatteessa puoltanut [3]) kunnallisen asunnonvälitystoimiston perustamista, huomautti [4]) rahatoimikamari, että paraikaa vallitseva asunnonpuute oli riittävänä aiheena heti järjestää toimisto ja asettaa se yhteistyöhön asianomaisten talonomistajajärjestöjen kanssa. Toimiston järjestämistä ja kunnossapitoa varten vuonna 1916 tarvittaisiin 2,000 markan määräraha. Kaupunginvaltuusto lähetti [5]) asian sosialilautakunnan valmisteltavaksi.

Asian ollessa uudestaan käsiteltävänä ilmoitti sosialilautakunta kirjelmässä lokakuun 25 päivältä, että lautakunta oli pohtinut kysymystä talonomistajayhdistysten edustajain kera sekä pyytänyt yhdistysten johtokunnilta kirjallisia lausuntoja, ja olivat nämä lausunnot yksimielisesti käyneet siihen suuntaan, että ajankohta ei ollut sopiva kunnallisen asuntovälityksen välittömään järjestämiseen, samalla kuin lautakunnan neuvotteluissa läsnäolleet edustajat kuitenkin olivat ilmoittaneet asianomaisten talonomistajayhdistysten, vapaita vuokramarkkinoita edellyttäen, pitävän aiotun välitystoiminnan järjestämistä toivottavana, kohta kuin siihen sopiva ajankohta ilmeni. Näin ollen lautakunnan mielestä oli viisainta jättää toimenpide toistaiseksi sillensä, samalla kuin lautakunta valtuustolle ilmoitti ryhtyneensä toimiin joutilaiden asuinhuoneistojen osoittamiseksi suurimmassa tarpeessa oleville.

Kaupunginvaltuusto yhtyi [6]) sosialilautakunnan lausuntoon asunnonvälityksen tarpeettomuudesta nykyään.

[1]) Valt. pöytäk. 2. 5. 19 §. — [2]) S:n 29. 2. 13 §. — [3]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 147. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 33. — [5]) Valt. pöytäk. 12. 9. 22 §. — [6]) S:n 7. 11. 17 §.

Elintarpeiden myynti painon mukaan.

Kirjelmässä tammikuun 28 päivältä alisti muonitustoimikunta, voitaisiinko ja missä määrin antaa määräyksiä leivän ja muiden elintarpeiden myynnistä painon mukaan. Sota-aikana oli nimittäin yhtärintaa hinnanousun kanssa leivän paino tuntuvasti vähentynyt, minkä johdosta ostajan kävi aivan mahdottomaksi tarkastaa leivän hintaa. Näytti siltä kuin leivän, juurikasvien, munain, siipikarjan y. m. myynti painon mukaan saattaisi ostajat vähemmän riippuviksi myyjäin mielivallasta. Asiaa valmistelemaan asetti [1]) kaupunginvaltuusto valiokunnan, johon valittiin herrat Charpentier, Grotenfelt ja Ståhlberg.

Sittemmin antamassaan mietinnössä [2]) valiokunta lausui, ettei puheenalaisten määräysten antaminen kuulunut laissa määrättyyn kunnallisen toiminnan alaan sekä ettei kaupunginvaltuustolla voinut olla laillista oikeutta paikallisilla järjestysohjeilla säännöstellä kysymystä elintarpeiden pakollisesta myynnistä painon mukaan.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä jätti [3]) valtuusto kaikki toimenpiteet raukeamaan, sitä suuremmalla syyllä, kun ajankohta ei näyttänyt sopivalta lainmääräysten aikaansaamiseksi asiasta.

Elintarvelautakunta.

Kirjelmässä syyskuun 21 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle k. senaatin syyskuun 14:ntenä päivätyn kirjeen, jonka mukaan maassa olevien voivarastojen jakelu tulisi kaupungeissa annettavaksi paikallisten elintarvelautakuntain toimeksi. Samalla kertaa esiteltiin sosialidemokraattisen kunnallisjärjestön syyskuun 15 päivänä tekemä anomus, että kiireellisiin valvonta-, järjestys- ja suojelutoimiin ryhdyttäisiin riittäväin kotimaisten maitotuotevarastojen hankkimiseksi kohtuulliseen hintaan. Edellyttäen muonitustoimikunnan saavan ratkaisevan vaikutusvallan ei ainoastaan olemassa olevan voivaraston jakeluun, vaan myös tuonnin lisäämiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin, kaupunginvaltuusto päätti [4]):

valtuuttaa toimikunnan toimimaan valtionviranomaisten tarkoittamana elintarvelautakuntana;

oikeuttaa muonitustoimikunnan asianhaarain vaatiessa saattamalla käytäntöön n. s. korttijärjestelmän jakelemaan kaupungissa olevan voimäärän, mahdollisesti lisättynä toimikunnan hankkimalla määrällä; sekä

jos muidenkin tärkeiden elintarpeiden puutetta ilmaantuu, muonitustoimikunnalle antaa yhtälaisen valtuuden niihin nähden.

Voikaupan järjestäminen.

Muonitustoimikunta antoi sittemmin valtuustolle lokakuun 6:ntena päivätyn esityksen [5]) Helsingin voikaupan väliaikaisesta järjestämisestä. Toimikunta esitti suunnitelman, jonka mukaan

---

[1]) Valt. pöytäk. 8. 2. 13 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 15. — [3]) Valt. pöytäk. 29. 2. 7 §. — [4]) S:n 26. 9. 1 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 43.

voinjakelu toimitettaisiin. Yksityinen voinhankinta lakkaisi ja voikonttori pitäisi sopivia välikäsiä (osuusliike Elanto, voinvientiosuusliike Valio, maanviljelijäin maitokeskus y. m.) käyttäen ja annettujen voikorttien perusteella yleisön saatavana käytettävänä olevan voimäärän. Edelleen oli toimikunta Uudenmaan läänin kuvernööörille lähettänyt kirjelmän, jossa huomautettiin, ettei kunnan osanotosta voinkulutuksen säännöstelyyn voinut olla tehokasta tulosta, ellei toimikunta saanut toimintavapautta hinnan määräämiseen ei ainoastaan voita myytäessä yleisölle, vaan myös sitä ostettaessa tuottajilta. Edelleen huomautettiin, että kaupunki voi avustaa voikysymyksen järjestämisessä ainoastaan sillä nimenomaisella ehdolla, että voin rajahinnat poistettiin mikäli Helsinkiä koski sekä että tämän tavaran hinnan säännöstely annettiin muonitustoimikunnan asiaksi. Syyskuun 30:ntenä päivätyssä vastauskirjelmässä oli kuvernööri ilmoittant, että toimikunnan tehtävä k. senaatin määräyksen mukaan käsitti ainoastaan sen käytettäviksi asetettujen elintarpeiden jakelun; rajahintoihin nähden toimikunnan esitys evättiin, koska rajahintain vahvistaminen oli viranomaisten asia. Näin ollen katsoi toimikunta olevan alistaminen asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi.

Kaupunginvaltuusto päätti [1]) hallitukselle tehdä esityksen, että voin rajahinta kokonaan poistettaisiin taikka myös, ellei sitä havaittaisi mahdolliseksi, että sitä riittävästi korotettaisiin. Edellyttäen saatavissa olevan voimäärän niin suureksi, että ylipäätään oli aihetta käydä kulutusta säännöstelemään, valtuutettiin muonitustoimikunta ryhtymään toimiin mikäli mahdollista oikeudenmukaisen voinjakellun aikaansaamiseksi kuluttajain kesken.

Sittemmin ilmoitettiin [2]), että k. senaatti oli useiden, m. m. Helsingin kaupunginvaltuuston, esitysten johdosta lokakuun 17 päivänä antanut määräyksiä maidon ja maitotuotteiden viennissä Suomesta keisarikuntaan noudatettavista ehdoista ja järjestyksestä sekä samalla päättänyt: 1) vahvistaa voin pohjahinnan toistaiseksi 5 markaksi kilolta senaatin elintarvevaliokunnan noudatettavaksi muiden maitotuotteiden hintain vahvistamisessa, mitkä hinnat mainittu valiokunta on valtuutettu vastedes määräämään; 2) luvan viedä voita keisarikuntaan saatavan myöntää marraskuun alusta; sekä 3) kehoittaa läänien kuvernöörejä kaikin käytettävinään olevin keinoin valvomaan mainittujen määräysten tarkkaa noudattamista.

Sosialidemokraattisen kunnallisjärjestön tekemän, voin hinnankorotuksia vastaan tähdätyn esityksen, jossa vaadittiin, että kaupunginvaltuuston tuli niskoittelematta aikaansaada semmoinen jär- Sosialidemokraattisen kunnallisjärjestön esitys.

[1]) Valt. pöytäk. 10. 10. 21 §. — [2]) S:n 21. 11. 3 §.

jestys, että kunnan jäsenet saivat riittävin määrin maitotuotteita huokeasta hinnasta, liitti [1]) valtuusto asiakirjoihin.

Anomus toimenpiteistä elintarpeiden hankkimiseksi.

Kaupunginvaltuustolle osoitetussa anomuksessa olivat herrat H. Airaksinen, E. A. Rantala y. m. erään marraskuun 14 päivänä pidetyn kokouksen puolesta huomauttaneet niistä vaikeuksista, joita voin, maidon ja muiden elintarpeiden hankinta tuotti vähävaraisille. Hakijat esittivät, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi semmoisiin toimenpiteisiin, että kunnan välityksellä hankittaisiin ja kohtuulliseen hintaan pidettäisiin saatavana välttämättömimpiä elintarpeita. Kaupunginvaltuusto oli sitä mieltä, että kaupunginviranomaisten oli mahdoton ryhtyä mainitun laatuisiin toimenpiteisiin, mutta päätti [2]), siihen nähden että vähävaraiset lapsirikkaat perheet monessa tapauksessa eivät kyenneet hankkimaan tarpeellista maitomäärää:

antaa vaivaishoitohallituksen toimeksi erityisesti valitsemainsa asiamiesten tahi ennestään olevain järjestöjen avulla koettaa ryhtyä toimenpiteisiin maidon hankkimiseksi myytäväksi varattomille perheille, joilla on lapsia, hellittävissä tapauksissa alennetusta hinnasta; sekä

mainittuun tarkoitukseen tilitysvelvollisuudella vaivaishoitohallituksen käytettäväksi osoittaa enintään 25,000 markan määrärahan maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Muonitustoimikunnan jäsenluvun lisääminen.

Muonitustoimikunnan jäseniksi aikaisemmin valittujen lisäksi valitsi [3]) kaupunginvaltuusto johtajan, varatuomari G. Ehrnroothin ja johtaja W. A. Lavoniuksen.

Matkastipendejä kaupungin virkamiehille.

Kirjelmässä toukokuun 8 päivältä rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin menosääntöön merkitään vuosittain budjetinjärjestelyssä määrättävä rahasumma kunnan palveluksessa olevain toimihenkilöiden matkastipendeiksi, näihin henkilöihin niinikään luettuina johto- ja lautakuntain varsinaiset ja varajäsenet;

että stipendihakemukset on ennen helmikuun loppua annettava rahatoimikamariin, joka oman lausuntonsa ja ehdotuksensa kera lähettää ne kaupunginvaltuustolle;

että hakemuksen ohessa pitää seurata matkasuunnitelma ynnä ilmoitus kauanko matka kestää sekä kuinka suurta apurahaa halutaan; sekä

että stipendiaatti on velvollinen kuuden kuukauden kuluessa matkansa päättymisestä rahatoimikamariin antamaan matkakertomuksen.

Kaupunginvaltuusto, joka periaatteessa hyväksyi rahatoimi-

[1]) Valt. pöytäk. 24. 10. 30 §. — [2]) S:n 21. 11. 24 §. — [3]) S:n 24. 10. 32 §.

kamarin esityksen, päätti [1]), että mainitun laatuinen määräraha oli vasta sodan päätyttyä merkittävä budjettiin.

Virkalomat kesällä 1916.

Vallitsevan sotatilan johdosta päätti [2]) kaupunginvaltuusto:

että asianomaisia laitoksia ja viranomaisia, eritoten terveydenhoitolautakuntaa ja sairaalahallituksia, palotoimikuntaa sekä kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallituksia, kehoitetaan järjestäessään alaistensa virka- ja palvelusmiesten kesälomaa kesällä 1916 tarkoin harkitsemaan, käykö ja millä ehdoilla tuollaisen edun suominen;

että kesälomaa myönnettäessä ehdoksi pannaan muun muassa, että lomalla oleva virka- tai palvelusmies niin järjestää oleskelunsa kaupungin ulkopuolella, että hän jonkin määrätyn lyhyen ajan kuluessa voi kutsuttaessa saapua virantoimitukseen; sekä

että, jos virka- tahi palvelusmiehelle ei ole myönnetty kesälomaa, mutta hän jostakin muusta syystä on saanut virkavapautta, viransijaiselle ei makseta rahasääntöön kesäloman kustantamiseksi pantua määrärahaa.

Lisäksi lausui valtuusto suotavaksi, että johto- ja lautakuntain valitut jäsenet järjestäisivät kesälomansa niin, että päätösvaltainen jäsenluku tarpeen vaatiessa voidaan viivyttelemättä saada koolle.

Lopuksi päätti kaupunginvaltuusto maistraatilta ja raastuvanoikeudelta anoa, että nämä viranomaiset myöntäessään kesälomaa alaisilleen virka- ja palvelusmiehille noudattaisivat mitä valtuusto oli määrännyt kunnan muihin virkamiehiin nähden.

Erään rahatoimikonttorin konttorikirjurinviran täyttäminen.

Täyttäessään erästä rahatoimikonttorin avonaista konttorikirjurinvirkaa valitsi [3]) kaupunginvaltuusto siihen ylioppilaan neiti M. Wassholmin.

Virantoimitusjako liikennekonttorissa.

Kirjelmässä kesäkuun 15 päivältä rahatoimikamari ilmoitti [4]), kaupunginvaltuuston suostumusta edellyttäen, myöntäneensä liikennekamreeri B. Winterille kuukauden virkavapauden, heinäkuun 15 päivästä lukien. Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari kesäkuun 29 päivänä valtioneuvos Winterin kuolleen saman kuukauden 21 päivänä, minkätähden kamari oli määrännyt seuraavat henkilöt hoitamaan alempana mainittuja virkoja:

kamreerinapulaisen I. Liljeroosin kamreerinvirkaa Smk:n 566: 66 kuukausipalkkiosta;

vanhemman kirjurin A. Ekebomin kamreerinapulaisen virkatehtäviä Smk:n 433: 33 kuukausipalkkiosta;

avustavan vaakamestarin R. Candolinin vanhemman kirjurinvirkaa Smk:n 283: 33 kuukausipalkkiosta; sekä

---

[1]) Valt. pöytäk. 30. 5. 5 §. — [2]) S:n 2. 5. 20 §. — [3]) S:n 5. 12. 9 §. — [4]) S:n 1. 8. 16 §.

ylioppilas E. G. Hällströmin vaakamestarin tointa 150 markan kuukausipalkkiosta.

Tämä virantoimitusjako tuotti kuukausittaista säästöä Smk 333: 33.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) kamarin toimenpiteet ja määräsi, että liikennekamreerinviran jälleen täyttäminen sai jäädä toistaiseksi.

Ylimääräisen reviisorin asettaminen revisionikonttoriin.

Maistraatin tammikuun 19 päivänä tekemän esityksen mukaisesti määräsi [2]) kaupunginvaltuusto apulaisreviisori B. A. Hellmerin revisionikonttorin ylimääräiseksi reviisoriksi, kunnes kysymys revisionilaitoksen uudesti järjestämisestä oli ratkaistu.

Virkavapautta kaupunginreviisorille.

Kivulloisuuden tähden myönnettiin [3]) kaupunginreviisori K. A. Wideniukselle virkavapautta heinäkuun 1 päivästä lokakuun 1 päivään, viransijaisena reviisori G. Winter. Viimeksi mainitun virkaa hoitaisi tuona aikana ylimääräinen reviisori B. A. Hellmer ja tämän virkaa apulainen V. Höckert.

Virkaero kaupunginreviisorille.

Sittemmin pyysi kaupunginreviisori Widenius eroa virastaan lokakuun 1 päivästä lukien, sovitusta kuuden kuukauden irtisanomisajasta huolimatta. Maistraatin heinäkuun 12 päivänä tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto myöntyi tähän pyyntöön ja määräsi samalla että, kun kaupungin kassa- ja tililaitos oli kokonaan järjestettävä uudestaan, ei virkaa täytettäisi uudelleen vakinaisesti, vaan hoidatettaisiin viransijaisella. Valtuusto määräsi [4]) reviisori G. Winterin v. t. kaupunginreviisoriksi, ylimääräisen reviisorin B. A. Hellmerin v. t. reviisoriksi ja apulaisen V. Höckertin v. t. ylimääräiseksi reviisoriksi, kaikki sääntönäisin palkkaeduin, kunnes toisin määrättäisiin.

Virantoimitusjako revisionikonttorissa.

Sittemmin anoi apulainen Höckert vapautusta v. t. ylimääräisen reviisorin toimesta, minkätähden kirjanpitäjä K. Y. Tuomikoski määrättiin [5]) hoitamaan mainittua tointa.

Revisionikonttorin v. t. reistraattorin vaali.

Syystä että revisionikonttorin reistraattori neiti M. Kyander oli anonut eroa virasta, määräsi [6]) kaupunginvaltuusto revisionikonttorin esityksen mukaisesti rouva E. Cajanderin toistaiseksi hoitamaan tätä virkaa.

Sairaalatarkastajanviran täyttäminen.

Uuden sairaalaohjesäännön [7]) vahvistamisen yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti [8]) sairaalatarkastajanviran julistettavaksi avonaiseksi niin hyvissä ajoin, että se ehdittäisiin täyttää ennen joulukuun 1 päivää. Kirjelmässä marraskuun 6 päivältä terveydenhoitolautakunta ilmoitti, että virkaa oli hakenut 7 henkilöä, joista lautakunta äänestettyään oli virkaan puoltanut lääkintöhallituksen apulaiskamreeria varatuomari A. Brandersia. Siihen nähden ettei ketään hakijoista pidetty täysin sopivana virkaan, päätti [9]) kau-

[1]) Valt. pöytäk. 1. 8. 17 §. — [2]) S:n 25. 1. 31 §. — [3]) S:n 6. 6. 3 §. — [4]) S:n 1. 8. 5 §. — [5]) S:n 10. 10. 1 §. — [6]) S:n 29. 2. 9 §. — [7]) Ks. tätä kert. siv. 149. — [8]) Valt. pöytäk. 12. 9. 28 §. — [9]) S:n 5. 12. 12 §.

punginvaltuusto, ettei sitä toistaiseksi ollut täytettävä vakinaisesti, vaan tuli kaupungin vastaisen sairaalaylihallituksen ryhtyä toimiin viran väliaikaiseksi hoidattamiseksi ja tehdä tästä johtuva esitys valtuustolle.

Ensimmäisen kaupunginlääkärin ylimäär. professorin V. Sucksdorffin anomuksen saada kesäloman sijasta vapautus virantoimituksesta perjantain iltapäivästä lauantain iltapäivään kaupunginvaltuusto epäsi [1]), koska semmoinen järjestely oli esteeksi virkatehtäväin hoitamiselle ja vastoin voimassa olevaa johtosääntöä. Ensimmäisen kaupunginlääkärin anomus saada virkaloma lauantaisin.

Kivulloisuuden tähden myönnettiin [2]) ensimmäiselle kaupunginlääkärille ylimäär. professorille V. Sucksdorffille virkavapautta syys- ja lokakuun ajaksi, ja määräsi kaupunginvaltuusto terveydenhoidontarkastajan lääketieteenlisensiaatti V. Mannerin viransijaiseksi. Virkavapautta pitennettiin [3]) tehdyn hakemuksen johdosta joulukuun 1 päivään. Virkavapaus ensimmäiselle kaupunginlääkärille.

Vaivaishoitohallituksen kassanhoitajaksi valitsi [4]) kaupunginvaltuusto 17 hakijasta v. t. kassanhoitajan neiti A. Lindgrenin. Vaivaishoitohallituksen kassanhoitajan vaali.

Kaupunginkirjaston hallituksen esityksen mukaisesti myönsi [5]) kaupunginvaltuusto kaupunginkirjaston apulaishoitajalle filosofianmaisteri V. Kilvelle virkavapautta huhtikuun 1 päivästä elokuun 1 päivään, viransijaisena filosofianmaisteri S. Pakarinen. Virkavapautta kaupunginkirjaston apulaishoitajalle.

Kasvatuslautakunnan esityksestä myönsi [6]) kaupunginvaltuusto ammattiholhoojalle vphra A. von Bonsdorffille kivulloisuuden tähden virkavapautta lokakuun 1 päivään ja määräsi filosofianmaisteri H. Ståhlin sinä aikana virkaa hoitamaan. Virkavapaus ammattiholhoojalle.

Sittemmin anoi vphra von Bonsdorff kirjelmässä elokuun 22 päivältä jatkuvaa virkavapautta määräämättömäksi ajaksi sekä, ellei tähän voitaisi myöntyä, eroa virasta. Kaupunginvaltuusto myönsi [7]) äänestettyään pyydetyn virkaeron ja määräsi filosofianmaisteri H. Ståhlin virkaan liittyväin palkkaetujen kahdesta kolmanneksesta sitä hoitamaan, kunnes se oli jälleen täytetty. Virkaero ammattiholhoojalle.

Entisen viranpitäjän kuoleman johdosta oli kasvatuslautakunnan lääkärin virka julistettu avonaisena haettavaksi, ja valitsi [8]) kaupunginvaltuusto 5 hakijasta virkaan lääketieteenlisensiaatti E. O. Lindénin. Kasvatuslautakunnan lääkärin vaali.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen marraskuun 4 päivänä tekemästä esityksestä myönsi [9]) kaupunginvaltuusto kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Jungille virkaeron, tammikuun 1 päivästä 1917 lukien, ja kehoitettiin hallitusta ryhtymään toimiin viran jälleen Virkaero kaupunginasemakaava-arkkitehdille.

---

[1]) Valt. pöytäk. 30. 5. 18 §. — [2]) S:n 12. 9. 35 §. — [3]) S:n 7. 11. 25 §. — [4]) S:n 25. 1. 22 §. — [5]) S:n 14. 3. 17 §. — [6]) S:n 29. 2. 12 §. — [7]) S:n 26. 9. 16 §. — [8]) S:n 26. 9. 25 §. — [9]) S:n 7. 11. 26 §.

täyttämiseksi niin hyvissä ajoin, että vastanimitetty voi ryhtyä virantoimitukseensa edellä mainittuna päivänä.

Sähkölaitoksen toimitusjohtajan virka.

Kirjelmässä syyskuun 27 päivältä anoi sähkölaitoksen toimitusjohtaja insinööri B. Wuolle virkaeroa tammikuun 1 päivästä 1917 lukien. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) pyyntöön.

Virkaa jälleen täytettäessä valitsi [2]) valtuusto äänestettyään 4 hakijasta insinööri L. W. Åbergin sähkölaitoksen toimitusjohtajaksi.

Väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun järjestäminen.

Käsitellessään kysymystä väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 välisenä aikana oli kaupunginvaltuusto palauttanut [3]) asian juovutusjuoma-asiain valmisteluvaliokunnan uudelleen valmisteltavaksi. Valiokunnan annettua asiasta uuden mietinnön [4]) päätti [5]) kaupunginvaltuusto pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti:

A) väkiviinajuomain vähittäismyyntiin nähden:

määrätä vähittäismyyntioikeuksien luvun enintään neljäksitoista, joista enintään seitsemän käsittää oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin, jota vastoin jäljellä olevat seitsemän oikeutta käsittävät oikeuden ainoastaan kotimaisten väkiviinajuomain ja kotimaisella väkiviinalla sekoitetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin;

B) väkiviinajuomain anniskeluun nähden:

vahvistaa anniskeluoikeuksien lukumäärän enintään kolmeksiseitsemättä, josta määrästä kuitenkin enintään viisiviidettä saa luovuttaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä;

C) edellä mainittujen liikkeiden toimialueeseen nähden:

että anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkoja ei saa olla sen alueen ulkopuolella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauhan-, Unionin-, Hallitus-, Mikon-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Fredrikin-, Ison Roopertin-, Pikku Roopertin-, Kasarmin-, Etelä-Esplanadi- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva, kuitenkin siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella;

että vähittäismyyntiä ja anniskelua siten luvallisella alueella ei kuitenkaan saa harjoittaa koulun eikä kirkon välittömässä läheisyydessä, eikä myöskään Senaatintorin varrella; sekä

että poikkeuksen anniskeluun nähden saa tehdä Kauppa- ja Rautatientorin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon, Kaivohuoneeseen ja Kleinehn hotelliin sekä teatte-reihin ja klubeihin nähden; sekä

---

[1]) Valt. pöytäk. 10. 10. 22 §. — [2]) S:n 5. 12. 11 §. — [3]) Ks. 1915 vuod. kert. siv. 182. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 68 vuod. 1915. — [5]) Valt. pöytäk. 22. 2. 1 §.

D) väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun yksinoikeuden myöntämiseen nähden:

Helsingin anniskeluosakeyhtiölle edelleen myöntää täällä yksinoikeuden kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun ynnä siitä johtuvan oikeuden viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin täällä kesäkuun 1 päivästä 1916 samaan päivään 1918, oikeuttamalla osakeyhtiön määrätystä, sille suoritetusta maksusta hotellien, ravintolain tai konditoriain omistajille sekä klubeille luovuttamaan osan saamiaan anniskeluoikeuksia;

mutta mainittuun myönnytykseen liittää alempana luetellut ehdot:

1) että anniskeluosakeyhtiön hallituksessa varataan sija vähintään kahdelle kaupunginvaltuuston valitsemalle jäsenelle;

2) että kaupunginvaltuusto vahvistaa niiden välikirjain kaavakkeet, joilla anniskeluoikeuksia luovutetaan;

3) että luokan, johon kukin anniskelupaikka on luettava, määrää maistraatti;

4) että väkiviinatavaroita ei saa lähettää kaupungin ulkopuolelle muille kuin jälleenmyyjille;

5) että anniskeluosakeyhtiö ei saa ulkomaisia väkiviinatavaroita eikä kotimaisella väkiviinalla sekoitettua ulkomaista konjakkia myydä halvemmasta kuin 5 markasta litran astioista myytävää eikä halvemmasta kuin 6 markasta litran pulloissa tahi ruuseissa maahan tuotua tavaraa;

6) että anniskeluosakeyhtiö viimeistään maaliskuun kuluessa ottaa ratkaistavaksi kysymyksen myönnettyjen oikeuksien luovuttamisesta, sikäli kuin sellainen luovutus on luvallinen;

7) että anniskeluoikeuden omistaja on velvollinen tilaamaan kaikki väkiviinatavarat anniskeluosakeyhtiöltä;

8) että kaupunginvaltuuston valitseman vakinaisen sovintolautakunnan, johon kuuluu viisi varsinaista ja kolme varajäsentä, ratkaistavaksi jätetään: a) kysymys siitä, onko vuokramies osakeyhtiön vaatimuksesta julistettava hänelle myönnetyn oikeuden menettäneeksi; b) muut riidat, joita osakeyhtiön ja sen vuokramiesten välillä voi syntyä sopimussuhteen johdosta; sekä c) kysymys tavaraston lunastamisesta, kun sitä vaatii vuokramies, jonka vuokraoikeus rajoitetaan, lakkautetaan tai julistetaan menetetyksi;

9) että anniskeluosakeyhtiö itse hoitaa ravintolaliikkeen kaikissa toisen ja kolmannen luokan anniskelupaikoissa;

10) että anniskeluosakeyhtiö ei käytä yksinoikeutta saadakseen liikkeestä mahdollisimman suurta voittoa, vaan etusijassa saadakseen aikaan järjestystä tässä liikkeessä sekä vastustaakseen juo-

vutusjuomain väärinkäyttöä, minkätähden anniskeluosakeyhtiöllä ei ole oikeutta sanomalehdissä ilmoittamalla eikä muullakaan tavoin kiinnittää yleisön huomiota myyntiliikkeeseensä;

11) että anniskelu- ja vähittäismyyntipaikoissa pidetään voimassa siisteyttä ja järjestystä sekä sitä varten asetetaan tarpeellinen määrä valvojia;

12) että luovutettujen anniskeluoikeuksien myyntimaksujen määräämisessä noudatetaan oikeudenmukaisuutta; sekä

13) että anniskelijoille myydyille tavaroille pannaan kohtuulliset hinnat.

Vahvistettu väkiviinajuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuden luovutussopimuksen kaavake.

Sittemmin lähetti Helsingin anniskeluosakeyhtiö kirjelmässä maaliskuun 27 päivältä kaupunginvaltuustolle ehdotuksen väkevämpien väkiviinajuomain anniskeluoikeuden luovutuksessa käytettäviksi välikirjoiksi. Kaupunginvaltusto hyväksyi [1]) ehdotuksen vähäisin muutoksin, joten se sai seuraavan sanamuodon:

1) Oikeutta saa haltija käyttää ainoastaan niin kauan kuin hänen anniskelupaikkansa pysytetään ensimmäisessä luokassa.

2) Kaikkia yleisessä asetuksessa olevia tai asianomaisten viranomaisten erittäin antamia, tähän liikkeeseen soveltuvia määräyksiä on oikeudenhaltijan tarkoin noudatettava.

3) Väkiviinajuomia ei saa myydä noudettavaksi.

4) Oikeudenhaltija on velvollinen anniskeluosakeyhtiön konttorista kirjallisesti tilaamaan kaikki väkevämmät väkiviinajuomat eikä saa minkään syyn varjolla, ei omiksi tarpeikseenkaan, muulla tavoin ostaa tai vastaanottaa sellaisia tavaroita. Oikeudenhaltija ei myöskään saa luonaan säilyttää muita kuin vastamainitulla tavalla ostettuja väkevämpiä väkiviinajuomia, ja voidaan oikeudenhaltijan tuollaisten juomain varaston katsastus toimittaa niin usein kuin yhtiö hyväksi näkee.

Maksu tavaroista suoritetaan yhtiön konttorissa tilausta tehdessä.

5) Oikeudenhaltijan tulee kunnollista ja siististi puettua palvelijastoa käyttämällä pitää yleisön saatavana ruoka- ja juomatavaroita parhaassa mahdollisessa kunnossa sekä pitää huoneisto ja kalusto hyvässä kunnossa.

6) Täten luovutetusta anniskeluoikeudesta tulee oikeudenhaltijan anniskeluosakeyhtiölle myyntivuodelta 1/6 191 —1/6 191 suorittaa ..... markan maksu, jota on yhtiön konttoriin vaatimatta edeltäpäin suoritettava ..... markkaa kultakin vuosineljännekseltä.

7) Oikeudenhaltijan tulee vuosittain ennen helmikuun 1 päivää yhtiön konttorissa saatavana olevan kaavakkeen mukaan yhtiölle ilmoittaa, montako litraa väkevämpiä väkiviinajuomia liikkeessä on lähinnä edellisen kalenterivuoden kuluessa myyty, ja on yhtiöllä oikeus tiedon todenperäisyyden selville saamiseksi samoinkuin muutoinkin vuokrakauden kuluessa tarkastaa liikkeestä pidetyt kirjat.

8) Jos anniskeluosakeyhtiön johtokunta havaitsee oikeudenhaltijan jotakin tässä välikirjassa vahvistettua määräystä rikkomalla menettäneen hänelle myönnetyn oikeuden, jätetään asia Helsingin kaupunginvaltuuston asettaman sovintolautakunnan ratkaistavaksi. Saman sovintolautakunnan käsiteltäviksi annetaan niinikään riidat, joita sopimussuhteen johdosta voi syntyä oikeuden-

[1]) Valt. pöytäk. 11. 4. 17 §.

haltijan ja yhtiön kesken, sekä kysymys tavaravaraston lunastamisesta yhtiölle, kun oikeudenhaltija sitä vaatii, sen johdosta että hänen oikeutensa on supistettu, lakkautettu tai julistettu menetetyksi.

Lausuntoja väkiviinajuomain anniskeluoikeutta tarkoittavista lupahakemuksista.

Sittemmin oli Helsingin anniskeluosakeyhtiö maistraatille lähettänyt 28 yhtiölle saapunutta hakemusta luvan saamiseksi väkiviinajuomain anniskeluun ravintolaliikkeen yhteydessä sekä 11 klubioikeuden hakemusta ja samalla ilmoittanut omasta puolestaan hyväksyneensä kaikki hakemukset ja olevansa valmis tekemään sopimuksen oikeuksien luovuttamisesta joko koko myyntikaudeksi, kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi, taikka myös sen alkupuoleksi, ja oli maistraatti vaatinut kaupunginvaltuuston lausuntoa hakemuksista.

Asianomaisen valiokunnan annettua asiasta mietinnön [1]) puolsi [2]) kaupunginvaltuusto myöntymistä hakemuksiin, kuitenkin lukuun ottamatta yhtä, jonka valtuusto hakijan kuoleman johdosta katsoi rauenneen. Sittemmin saapui lisäksi yksi hakemus väkiviinajuomain anniskeluluvan saamisesta ravintolaliikkeen yhteydessä ja 3 klubioikeuden hakemusta, joita kaupunginvaltuusto puolsi [3]).

Yksilöllinen valvontajärjestelmä väkiviinajuomain vähittäismyynnissä.

Helsingin anniskeluosakeyhtiö oli kaupunginvaltuustolle lähettänyt maamme anniskelu- ja vähittäismyyntiyhtiöiden asettaman komitean laatiman ehdotuksen yksilöllisen valvontajärjestelmän käytäntöön ottamisesta paloviinan sekä muiden koti- ja ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyynnissä. Juovutusjuoma-asiain valmisteluvaliokunnan valmisteltua [4]) asiaa hyväksyi [5]) valtuusto puolestaan seuraavat:

Määräykset Suomen anniskelu- ja vähittäismyyntiyhtiöiden noudatettavaksi paloviinan ja muiden siihen verrattavain väkiviinajuomain vähittäismyynnissä.

1 §.

Paloviinaa ja muuta siihen verrattavaa väkiviinajuomaa saatakoon vähittäiskaupassa myydä ainoastaan sille, joka ilmoituksen johdosta on rekisteröity jonkin anniskelu- tai vähittäismyyntiyhtiön ostajaksi.

Myyntiin ja rekisteröimiseen nähden jaetaan maa määrättyihin tarkastusalueihin.

2 §.

Se, joka haluaa tulla yhtiön ostajaksi rekisteröidyksi, ilmoittakoon siitä kirjallisesti yhtiön johtokunnalle antamalla tiedoksi täydellisen nimen, syntymävuoden ja -päivän, ammatin tai toimen sekä asunnon ja kirkonkirjoituspaikan.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 25. — [2]) Valt. pöytäk. 16. 5. 3 §. — [3]) S:n 30. 5. 2 § ja 1. 8. 7 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — [5]) Valt. pöytäk. 14. 3. 5 §.

3 §.

Ostajaksi rekisteröidään alempana mainituin poikkeuksin jokainen yhtiön tarkastusalueella asuva, lailliseen ikään tullut henkilö.

Tarkastusalueen ulkopuolellakin asuva henkilö rekisteröitäköön, jos hän sen yhtiön antamalla todistuksella, jonka tarkastusalueella hän asuu, näyttää, että rekisteröimistä ei ole siellä häneltä evätty, tai että, jos hänet on siellä rekisteröity, hänet on pyynnöstään rekisteristä poistettu ja hänen ostokorttinsa peruutettu; kuitenkin on rekisteröimisestä sellaisessa tapauksessa ilmoitettava ostajan kotipaikkayhtiölle viimeistään ennen seuraavan kalenterikuukauden loppua.

Yhtiö evätköön harkinnan mukaan rekisteröimisen henkilöltä, jonka on havaittu väärinkäyttävän alkoholipitoisia juomia tahi olevan sellaisessa suhteessa tuollaiseen henkilöön, että on edellytettävissä väärinkäytöksen avustamista.

Ostajaksi älköön missään tapauksessa rekisteröitäkö:

a) sitä, joka jouppouden johdosta ilmeisesti laiminlyö velvollisuutensa perheenelättäjänä;

b) sitä, joka lähinnä edellisenä vuonna on nauttinut vaivaishoitoa;

c) sitä, jota lähinnä edellisenä vuonna on pidetty yleisessä työssä irtolaisuudesta tai rangaistu juopumuksesta;

d) sitä, jota lähinnä edellisinä kahtena vuonna on rangaistu juopumuksen vallassa tehdystä rikoksesta tai juovutusjuoma-asetusten rikkomisesta; eikä

e) sitä, jota lähinnä edellisinä kahtena vuonna on hoidettu laitoksessa alkoholitaudin tähden.

4 §.

Rekisteröidylle ostajalle on annettava ostokortti, jossa mainitaan ostajan nimi ja myyntipaikka, jos osto on siihen rajoitettu, sekä mitä ostajan on noudatettava osto-oikeutensa säilyttämiseksi.

Ostettaessa on kortti aina näytettävä sekä ostettu väkiviinajuomamäärä ja ostopäivä siihen kirjoitettava.

5 §.

Ostokortilla saa ostaa paloviinaa ja muita kotimaisia väkiviinajuomia ainoastaan kortissa mainitusta myyntipaikasta, mutta ulkomaisia väkiviinajuomia jokaisesta yhtiön tai muun kaupungissa toimivan, voimassa olevan paloviina-asetuksen 9 §:n säännöksen mukaisesti ulkomaisten väkiviinatavarain kauppaa varten perustetun yhtiön myyntipaikasta.

Toisen yhtiön ostajaksi rekisteröidylle henkilölle saatakoon harkinnan mukaan kussakin eri tapauksessa myydä väkiviinajuomia, mutta tuollaisesta myynnistä on ostajan kotipaikkayhtiölle ilmoitettava ennen seuraavan kalenterikuukauden puoliväliä.

Ulkomaalaiselle, joka satunnaisesti oleskelee tässä maassa, myöntäköön yhtiö anomuksesta väkiviinajuomain osto-oikeuden.

6 §.

Ostokorttia ei saa toiselle luovuttaa eikä lainata eikä muutoinkaan käyttää ostoon toisen varalle; kuitenkin saa rekisteröity ostaja 21 vuotta täyttäneen asiamiehen välityksellä omiksi tarpeikseen toimittaa oston, mutta tuollainen asiamies ei saa samana päivänä avustaa useampia kuin yhtä toimenantajaa.

7 §.

Rekisteröidyn ostajan osto-oikeus ei ole rajoitettu.

Yhtiö voi kuitenkin 8 §:ssä mainituissa tapauksissa rajoittaa tätä oikeutta ja sen tutkimiseksi säännöksi vahvistaa jotkin yleiset rajamäärät.

8 §.

Jos ostajaa rekisteröimisen tapahduttua on rangaistu 3 §:ssä mainitusta rikoksesta tai häneen nähden muutoin on tapahtunut semmoista, minkä johdosta yhtiö mainitun pykälän mukaan ei olisi ollut oikeutettu häntä rekisteröimään, on hän menettänyt osto-oikeutensa ja on rekisteristä poistettava.

Jos rekisteröity ostaja saattaa itsensä syypääksi alkoholipitoisten juomain väärinkäyttöön tai jos hän on toiselle luovuttanut tai lainannut ostokorttinsa taikka muutoin käyttänyt sitä oston toimittamiseen toisen hyväksi, tulee yhtiön kieltää häneltä väkiviinajuomain osto-oikeus määräajaksi tahi, harkinnan mukaan, aikaa rajoittamatta.

Jos rekisteröity ostaja kerran toisensa jälkeen on ylittänyt ostoa varten vahvistetut rajamäärät, voi yhtiö harkinnan mukaan rajoittaa hänen osto-oikeuttaan.

Kun osto-oikeus on menetetty tai väliaikaisesti evätty, on ostokortti peruutettava. Määräajaksi peruutettu ostokortti palautetaan tuon ajan kuluttua ainoastaan entisen omistajan pyynnöstä ja ellei estettä kortin antamiselle ole sillä välin ilmaantunut. Määräämättömäksi ajaksi peruutetun kortin saakoon yhtiö entisen omistajan pyynnöstä harkintansa mukaan palauttaa.

Alkoholipitoisten juomain väärinkäyttöä koskevan tutkimuksen toimenpanee yhtiö, jos ilmiannon on tehnyt aviovaimo tai myös jokin läheinen omainen tai muu täysin luotettava henkilö ja yhtiö katsoo aihetta siihen olevan.

Käsitellessään kysymystä peruutetun ostokortin palauttamisesta on yhtiön samalla otettava harkittavaksi, onko osto-oikeutta rajoitettava. Yhtiön tulee niinikään kuukausittain tutkia, aiheuttavatko edellisen kuukauden kuluessa toimitetut, vahvistettuja rajamääriä ylittävät ostot toimenpidettä yhtiön puolelta.

9 §.

Myyntipaikkaan asetetulla yhtiön valvojalla on oikeus, jos tarkastuksen vuoksi katsoo syytä olevan, kieltäytyä ostajalle antamasta väkiviinajuomia, mutta on siinä tapauksessa, jos osto on toimitettu asiamiehen välityksellä, siitä heti kortin omistajalle ilmoitettava.

10 §.

Yhtiön palveluksessa olevia henkilöjä on muistutettava siitä, että heidän on noudatettava täydellistä vaiteliaisuutta kaikkiin yhtiöltä tehtyihin väkiviinajuomain ostoihin nähden.

11 §.

Se, joka ei tyydy yhtiön päätökseen rekisteröimisen epäämisestä, rekisteristä poistamisesta, osto-oikeuden määräaikaisesta peruuttamisesta tahi rajoittamisesta, ellei päätös viimeksi mainitussa tapauksessa tarkoita ostomäärän kuukausittaista rajoittamista, sittenkuin peruutettu ostokortti on palautettu, olkoon oikeutettu alistamaan asian ratkaistavaksi vakituiseen sovintolautakuntaan, johon kuuluu kolme varsinaista ja yhtä monta varajäsentä, joista kaupunginvaltuusto valitsee kaksi varsinaista ja yhtä monta varajäsentä sekä yhtiö yhden varsinaisen ja yhden varajäsenen.

Sovintolautakunnan päätöksestä ei saa valittaa.

12 §.

Yhtiö on oikeutettu, noudattaen maamme anniskelu- ja vähittäismyyntiyhtiöiden liikkeen harjoittamisesta yleensä voimassa olevia sääntöjä, hyväksymään kunkin paikkakunnan olojen mukaan sovitettuja ohjeita näiden määräysten soveltamiseksi.

Kirjelmässä Helsingin anniskeluosakeyhtiölle oli ilmoitettava kaupungivaltuuston puolestaan olevan sitä mieltä, että paloviinan ja siihen verrattavain väkiviinajuomain vähittäiskauppa olisi järjestettävä edellä mainitun valvontajärjestelmän mukaan ja että asiaa lopullisesti käsiteltäessä monopoliyhtiön olisi noudatettava nyt hyväksyttyä ehdotusta yleisiksi määräyksiksi.

Lausuntoja ulkomaisten väkiviinajuomain tukkukauppaoikeutta tarkoittavain lupahakemusten johdosta.

Sen edellä kerrotun päätöksensä mukaisesti, että juovutusjuomain kauppa olisi, mikäli mahdollista, monopolisoitava, ehdotti [1] kaupunginvaltuusto kahdessa tapauksessa evättäväksi ulkomaisten väkiviinajuomain tukkukaupan harjoittamislupaa tarkoittavia hakemuksia.

Viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppa.

Kirjelmässä kesäkuun 3 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle läänin kuvernöörin välipäätöksen viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäiskaupan järjestämisestä Helsingissä myyntikautena 1916—18. Kuvernööri oli, siihen nähden ettei kaupunginvaltuusto, joka toukokuun 2 päivänä 1895 annetun viinikauppa-asetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan oli ollut sekä oikeutettu että velvollinen lokakuun kuluessa 1915 lausumaan mielensä siitä, missä seuduin Helsingin kaupunkia viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntipaikkoja myyntikautena 1916—18 ei saisi olla, ollut käyttänyt tätä sille laissa vakuutettua oikeutta, päättänyt:

1) että sen viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppaoikeuden lisäksi, mikä edellä mainitun asetuksen 1 §:n 2 momentin mukaan on paloviinan ja muiden väkevämpäin väkiviinajuomain vähittäismyyntioikeuden haltijalla, tuollaisten Helsingin kaupungissa kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi myyntikaudeksi luovutettavain vähittäismyyntioikeuksien luku on määrättävä kolmeksineljättä eli siksi määräksi, minkä kuvernööri tehtyjen valitusten johdosta oli asianomaisille antanut kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1916 väliseksi myyntikaudeksi; sekä

2) että alueen, missä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kauppaa saa myyntikautena 1916—18 harjoittaa, tulee pysyä samana, mikä kaupungivaltuuston ja maistraatin viimeksi tekemäin yhtäpitäväin päätösten mukaan oli varattu tuollaisten alkoholipitoisten tavarain kauppaa varten.

[1]) Valt. pöytäk. 11. 4. 3 § ja 6. 6. 24 §.

Asiaa käsitellessään [1]) kaupunginvaltuusto havaitsi, ettei kuvernöörin puolelta muodollisessa suhteessa ollut tapahtunut lainvastaisuutta. Siihen katsoen että, kun kaupunginvaltuusto puolestaan oli päättänyt, ettei erityisiä viinikauppaoikeuksia annettaisi, ei sillä ollut aihetta lausua mieltään siitä, millä alueella tuollainen kauppa olisi luvallista, näytti päätöksessä oleva lausunto, että kaupunginvaltuusto olisi siinä kohden saattanut itsensä syypääksi laiminlyöntiin, epäoikeutetulta, mutta valtuusto ei katsonut itsellään olevan aihetta ryhtyä muuhun toimenpiteeseen asiassa kuin lausumalla valittavansa, että valtuuston pyrkimystä väärinkäytösten ehkäisemiseksi monopolisoida kaikki juovutusjuomain kauppa ei ollut otettu huomioon, tiedoksi merkitä puheenalaisen päätöksen ja julkaisuttaa sen kunnallisasetuskokoelmassa.

Lausuntoja mallasjuomain vähittäismyyntioikeuden saantia tarkoittavista hakemuksista.

Huhtikuun 2 päivänä 1883 mallasjuomain myynnistä ja anniskelusta annetun asetuksen 2 §:n johdosta, semmoisena kuin tämä pykälä on tammikuun 24 päivänä 1902 annetussa asetuksessa, ja kun se kahden vuoden aika, joksi maistraatti oli myöntänyt oikeudet panimon ulkopuolella noudettavaksi myydä mallasjuomia, päättyi kesäkuun 1 päivänä 1917, pyysi maistraatti kirjelmässä lokakuun 5 päivältä kaupunginvaltuustoa antamaan maistraatille lausunnon, montako tuollaista oikeutta olisi seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi myönnettävä sekä missä kaupungin seuduissa myyntipaikkoja ei saisi olla.

Juovutusjuoma-asiain valmisteluvaliokunnan annettua mietinnön [2]) asiasta päätti [3]) valtuusto puolestaan mallasjuomain vähittäismyynnistä kesäkuun 1 päivän 1917 ja kesäkuun 1 päivän 1919 välisenä aikana:

että tuollaisten vähittäismyyntioikeuksien luku on oleva enintään kaksikymmentä, panimoille lain mukaan kuuluvat myyntioikeudet niihin luettuina;

että vähittäismyyntipaikkoja saa olla ainoastaan sillä alueella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauhan-, Unionin-, Hallitus-, Mikon-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Fredrikin-, Ison Roopertin-, Pikku Roopertin-, Kasarmin-, Etelä Esplanadi- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella; sekä

että vähittäismyyntiä siten luvallisella alueella ei kuitenkaan saa harjoittaa koulun ja kirkon välittömässä läheisyydessä, ei myöskään Senaatintorin varrella.

---

[1]) Valt. pöytäk. 12. 9. 4 §; ks. 1915 vuod. kert. siv. 182. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 59. — [3]) Valt. pöytäk. 12. 12. 9 §.

Samalla lausui kaupunginvaltuusto toivomuksena, että kaikki puheenalaista laatua olevat vähittäismyyntioikeudet, lukuun ottamatta panimoille lain mukaan kuuluvia myyntioikeuksia, etusijassa luovutettaisiin Helsingin anniskeluosakeyhtiölle, joka oli kaupunginvaltuustolle ilmoittanut suostuvansa mainittua vähittäismyyntiliikettä harjoittamaan.

Lausuntoja mallasjuomain anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli esittänyt toivomuksen, että maistraatti, ennen mallasjuomain anniskelulupaa koskevain kysymysten ratkaisua soisi valtuustolle tilaisuuden niistä antaa lausunnon, lähetti maistraatti kirjelmässä maaliskuun 15 päivältä valtuustolle 22 mallasjuomain anniskelulupaa tarkoittavaa hakemusta. Asianomaisen valiokunnan annettua asiasta mietinnön [1]) päätti [2]) valtuusto puoltaa myöntymistä 20:een näistä hakemuksista, mutta sitä vastoin antaa epäävän lausunnon kahdesta hakemuksesta.

Kymmenen näistä oikeuksista koski Helsingin anniskeluosakeyhtiötä, joka kuitenkin oli elokuun 1 päivästä 1914 lähtien lakkauttanut mallasjuomain anniskeluliikkeensä, eikä, siihen nähden että oli epätietoista, milloin anniskelu jälleen voi alkaa, ollut tahtonut rasittaa budjettiaan liian aikaisin vuokraamalla huoneistoja ja asettamalla liikkeenjohtajia, mutta anonut oikeutta saada vastedes antaa laissa määrätyt tiedot näistä seikoista.

Lausuntoja Suomen kansalaisuushakemuksista.

11 tapauksessa kaupunginvaltuusto puolsi [3]) ja 2 tapauksessa ehdotti [4]) evättäväksi Suomen kansalaisuuden saantia tarkoittavia hakemuksia.

Lausuntoja elinkeinooikeuden hakemuksista.

11 tapauksessa kaupunginvaltuusto puolsi [5]) ja 3 tapauksessa ehdotti [6]) evättäväksi ulkomaalaisten tekemiä hakemuksia saada kaupungissa harjoittaa elinkeinoa.

Lausuntoja rohdoskaupan harjoittamislupaa tarkoittavista hakemuksista.

Puoltavan lausunnon [7]) antoi kaupunginvaltuusto 2 tapauksessa hakemuksista, jotka tarkoittivat luvan saantia rohdoskaupan harjoittamiseen kaupungissa.

Lausuntoja myrkyllisten aineiden myyntilupaa tarkoittavista hakemuksista.

Samaten antoi kaupunginvaltuusto 2 tapauksessa puoltavan lausunnon [8]) hakemuksista, jotka tarkoittivat lupaa saada kaupungissa harjoittaa myrkyllisten aineiden kauppaa.

Lausuntoja huutokauppaajanammatin harjoittamisluvan hakemuksista.

Sitä vastoin ehdotti kaupunginvaltuusto 2 tapauksessa evättäväksi [9]) hakemuksia luvan saamisesta huutokauppaajanammatin harjoittamiseen tässä kaupungissa.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 12. — [2]) Valt. pöytäk. 14. 3. 4 §. — [3]) S:n 25. 1. 2 §; 8. 2. 1 §; 22. 2. 3 §; 14. 3. 2 §; 11. 4. 1 §; 2. 5. 1 §; 16. 5. 2 §; 30. 5. 1 §; 6. 6. 1 §; 12. 9. 1 §; 7. 11. 1 §. — [4]) S:n 8. 2. 1 §; 1. 8. 1 §. — [5]) S:n 8. 2. 2 §; 14. 3. 3 §; 11. 4. 2 §; 2. 5. 2 §; 1. 8. 2 ja 3 §; 12. 9. 2 §; 29. 12. 1 §. — [6]) S:n 2. 5. 2 §; 12. 9. 3 §; 29. 12. 1 §. — [7]) S:n 1. 8. 4 §; 5. 12. 3 §. — [8]) S:n 25. 1. 3 §; 12. 9. 3 §. — [9]) S:n 8. 2. 3 §; 7. 11. 2 §.

Kauppalain ja kaupungintapaisten yhdyskuntain liittyminen kunnalliseen keskustoimistoon.

Kiertokirjelmässä toukokuun 20 päivältä Suomen kaupunkien valtuuskunta huomautti, että oli aika ulottaa aikaisemmin aloitettu kaupunkien välinen yhteistoiminta kauppaloihin sekä maalla oleviin taajaväkisiin yhdyskuntiin. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto puolestaan valtuuskunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [1]):

että kauppaloille ja muille kaupungintapaisille yhdyskunnille annetaan tilaisuus pääasiallisesti kaupunkeihin nähden voimassa olevilla ehdoilla liittyä kunnalliseen keskustoimistoon ja lähettää edustajia kaupunkipäiville; sekä

antaa Suomen kaupunkien valtuuskunnalle toimeksi tässä tarkoituksessa ryhtyä kaikkiin asian vaatimiin toimenpiteisiin ynnä määrätä se vähin vuosimaksu, jota mainitunlaatuisten yhdyskuntain on kunnalliselle keskustoimistolle suoritettava.

Eroava kaupunginvaltuusmies.

Insinööri A. Kramer, joka oli valittu kaupunginvaltuusmieheksi vuosiksi 1915—17, oli paikkakunnalta poismuuton johdosta anonut vapautusta tästä tehtävästä, ja kaupunginvaltuusto myöntyi [2]) anomukseen. Sittemmin ilmoitti [3]) maistraatti kirjelmässä helmikuun 28 päivältä, että hänen sijaansa oli valittu lääketieteentohtori W. Zilliacus.

Jäsenten vaali budjettivaliokuntaan.

Jäseniksi 1917 vuoden meno- ja tulosäännön ehdotusta tarkastavaan valiokuntaan valitsi [4]) kaupunginvaltuusto herrat Alfthanin, Cannelinin, Castrénin, af Forselleksen, Freyn, Norrménin ja Paasikiven.

Väkiviina- ja mallasjuoma-asiain valmisteluvaliokunnan vaali.

Jäseniksi esiintyviä väkiviina- ja mallasjuoma-asioita valmistelevaan valiokuntaan valitsi [5]) kaupunginvaltuusto herrat Ivalon, Lasseniuksen, Lundqvistin, Salingren ja Tulenheimon.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain vaali.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajiksi vuodeksi 1916 valitsi [6]) kaupunginvaltuusto kaupunginkirjuri E. Enebergin, pakkahuoneentarkastaja O. Häggmanin, liikemies M. Höckertin, merikapteeni L. Laurentin, insinööri C. H. Procopén, notaari A. Sallménin ja tehtailija K. A. Wiggin sekä varamiehiksi filosofiantohtori A. H. Bergholmin, arkkitehti W. von Essenin, konttoripäällikkö E. Grönlundin, isännöitsijä V. Hougbergin ja filosofianmaisteri W. E. Liuksialan.

Jäsenten ja varajäsenten vaali Uudenmaan läänin vaalipiirin keskuslautakuntaan.

Jäseniksi Uudenmaan läänin vaalipiirin keskuslautakuntaan valitsi [7]) kaupunginvaltuusto filosofiantohtori R. Furuhjelmin ja aktuaari O. Groundstroemin sekä varalle kirkkoherranapulaisen K. K. Aron.

Jäsenten vaali verolautakuntaan.

Kirjelmässä syyskuun 11 päivältä kehoitti maistraatti kaupunginvaltuustoa valitsemaan jäsenet sodanaikaisesta tulojen lisäyksestä suoritettavaa veroa arvioimaan asetettavaan lautakuntaan. Valtuusto valitsi [8]) jäseniksi filosofianmaisteri J. Grönlundin ja ent. protokollasihteeri B. Wasastjernan sekä varalle konttoripäällikkö J. Hellsténin.

[1]) Valt. pöytäk. 30. 5. 16 §. — [2]) S:n 25. 1. 32 §. — [3]) S:n 14. 3. 1 §. — [4]) 25. 1. 33 §. — [5]) S:n 25. 1. 29 §. — [6]) S:n 10. 10. 26 §. — [7]) S:n 28. 3. 2 §. — [8]) S:n 12. 9. 34 §.

Verotusvalmistelukunnan jäsenten vaali.

Verotusvalmistelukunnan jäseniksi huhtikuun 1 päivän 1916 ja huhtikuun 1 päivän 1919 väliseksi ajaksi valitsi [1]) kaupunginvaltuusto uudelleen ent. protokollasihteeri B. Wasastjernan ja apteekkari E. Stigzeliuksen.

Kansakoulujohtokuntain jäsenten vaali.

Jäseniksi kolmivuotiskaudeksi 1916—19 ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntaan valitsi [2]) kaupunginvaltuusto kamreeri H. Bengelsdorffin ja varatuomari A. af Forselleksen sekä suomenkielisten kansakoulujen johtokuntaan filosofiantohtori P. A. Heinriciuksen ja tohtorinrouva I. Woionmaan.

Kun suomenkielisten kansakoulujen opettajataryhdistys oli lausunut tyytymättömyytensä sen johdosta että tohtorinrouva I. Woionmaa oli valittu mainittujen koulujen johtokuntaan, oli hän anonut vapautusta tästä tehtävästä. Valtuusto ei havainnut anomuksen perustuvan pätevään syyhyn ja epäsi [3]) sen.

Jäsenten vaali työväenopiston johtokuntaan.

Jäseniksi työväenopiston ruotsinkielisen osaston johtokuntaan valitsi [4]) kaupunginvaltuusto uudelleen ylimäär. professorit U. Lindelöfin ja J. J. Sederholmin sekä suomenkielisen osaston johtokuntaan ylimäär. professorin K. Grotenfeltin ja kaupunginreviisori K. A. Wideniuksen. Sittemmin ilmoitettiin herra Wideniuksen muuttaneen pois paikkakunnalta, minkätähden valtuusto hänen sijaansa suomenkielisen osaston johtokuntaan valitsi [5]) filosofianmaisteri N. Liakan.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tilintarkastajain vaali.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 1916 vuoden tilien tarkastajiksi valitsi [6]) kaupunginvaltuusto herra Thurmanin ja kaupunginreviisori K. A. Wideniuksen.

Uusi jäsen kauppakorkeakoulun johtokuntaan.

Tehdyn anomuksen johdosta vapautti [7]) kaupunginvaltuusto pankinjohtaja K. Brofeldtin kauppakorkeakoulun johtokunnan jäsenyydestä ja valitsi hänen sijaansa [7]) 1916 vuoden loppuun sekä vuosiksi 1917—19 herra Castrénin.

Uusi jäsen pörssikomiteaan.

Niinikään vapautettiin [8]) herra Stenroth pörssikomitean jäsenyydestä ja hänen sijaansa valittiin [9]) herra Paasikivi.

Sailors Homen johtokunnan jäsenten ja tilintarkastajan vaali.

Jäseneksi Sailors Homen johtokuntaan vuosiksi 1917—19 valitsi [10]) kaupunginvaltuusto kauppaneuvos V. Ekin, varajäseneksi kauppias A. Holmströmin ja tilintarkastajaksi kauppias A. E. Sundströmin, varamiehenä pankkiiri O. Lucander.

Jäsenten vaali taideteollisuusyhdistyksen johtokuntaan.

Jäseneksi taideteollisuusyhdistyksen johtokuntaan johtaja T. Sohlberg-vainajan sijaan valittiin [11]) insinööri W. A. Sohlberg sekä varajäseneksi tehtailija T. Emeleus ja arkkitehti E. Schroderus.

Jäsenten vaali Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokuntaan.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan jäseniksi, kesäkuun 1 päivästä lukien, valittiin [12]) uudelleen herrat Ehrnrooth ja Lundqvist.

[1]) Valt. pöytäk. 14. 3. 16. §. — [3]) S:n 6. 6. 11 §. — [2]) S:n 10. 10. 25 §. — [4]) S:n 16. 5. 21 §. — [5]) S:n 12. 9. 27 §. — [6]) S:n 30. 5. 17 § — [7]) S:n 12. 9. 30 §. — [8]) S:n 8. 2. 16 §. — [9]) S:n 22. 2. 19 §. — [10]) S:n 12. 9. 32 §. — [11]) S:n 12. 12. 14 §. — [12]) S:n 2. 5. 21 §.

Niinikään valittiin [1]) uudelleen Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajaksi oikeusneuvosmies G. Björkman, samasta päivästä lukien. Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan vaali.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1915 vuoden tilien ja hallinnon tarkastajaksi valitsi [2]) kaupunginvaltuusto kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedtin. Helsingin anniskeluosakeyhtiön tilintarkastajan vaali.

Puheenjohtajaksi, jäseniksi ja varajäseniksi kaupungin johto- ja lautakuntiin 1916 vuoden päättyessä erovuoroisten henkilöjen sijaan valitsi [3]) kaupunginvaltuusto: Puheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten vaali kaupungin johto- ja lautakuntiin.

rahatoimikamariin: puheenjohtajaksi todellisen valtioneuvoksen A. Gripenbergin, varapuheenjohtajaksi herra Liston, jäseniksi herra Lindforsin ja lakitieteentohtori K. Ignatiuksen sekä varajäseniksi ylimäär. professorin E. Ehrnroothin, professori A. L. Hjelmmanin ja pankinjohtaja A. Neoviuksen;

palotoimikuntaan: jäseniksi arkkitehti G. Estlanderin ja konsuli F. Stockmannin, jälkimmäisen paikkakunnalta pois muuttaneen insinööri H. Catanin sijaan, sekä varajäseniksi aistivialliskoulujen tarkastaja V. Forsiuksen ja arkkitehti A. Petreliuksen;

terveydenhoitolautakuntaan: puheenjohtajaksi lääketieteentohtorin vphra O. J. von Hellensin sekä varajäseneksi 1917 vuoden loppuun senaattori C. J. Timgren-vainajan sijaan lääkintöneuvos A. Koskimiehen;

kaupungin sairaalaylihallitukseen: puheenjohtajaksi ylimäär. professorin vphra Hj. von Bonsdorffin, varapuheenjohtajaksi herra Tarjanteen sekä jäseniksi kulkutautisairaalan ylilääkärin lääketieteentohtori M. Björksténin, Marian sairaalan johtajan lääketieteentohtori J. Hagelstamin, kaupunginvaltuuston sihteerin ent. oikeusneuvosmiehen A. V. Lindbergin ja johtaja A. Niklanderin;

kaupungin yleisten töiden hallitukseen: jäseniksi arkkitehti Y. Sadeniemen ja johtaja F. von Wrightin, jälkimmäisen vapautusta pyytäneen kauppias J. Tallbergin sijaan ja 1917 vuoden loppuun, sekä varajäseniksi insinööri C. Enckellin ja konsuli K. Stockmannin;

kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen: jäseniksi professori K. A. Ahlforsin ja herra Alfthanin, ensinmainitun samalla puheenjohtajaksi ja jälkimmäisen varapuheenjohtajaksi, sekä varajäseniksi johtajat A. Engströmin ja F. Rosbergin;

sosialilautakuntaan: jäseniksi herrat Ehrnroothin, Stenrothin V. von Wrightin ja vakuutustarkastaja O. Hallsténin sekä varajäseniksi filosofianmaisterit Y. Harvian ja G. R. Snellmanin, liikemies P. Raittisen ja herra Zilliacuksen;

---

[1]) Valt. pöytäk. 16. 5. 20 §. — [2]) S:n 25. 1. 30 §. — [3]) S:n 12. 12. 14 §.

oikeusapulautakuntaan: jäseniksi professori W. Chydeniuksen, oikeusneuvosmies W. F. Heimbürgerin ja herra Ståhlbergin sekä varajäseniksi herra Freyn ja asianajaja K. Sundmanin;

holhouslautakuntaan: jäseneksi herra Charpentierin;

kunnallisen työnvälitystoimiston johtokuntaan: puheenjohtajaksi herra Ivalon, varapuheenjohtajaksi lakitieteenkandidaatti E. Böökin, jäseniksi muurari E. Leinon ja uunintekijä A. Malmin sekä varajäseniksi huonekalupuuseppä M. Långholmin ja maalarimestari A. Haanojan;

vaivaishoitohallitukseen: puheenjohtajaksi professori A. Serlachiuksen sekä jäseniksi kaupunginkätilö H. Edelmannin, isännöitsijä C. F. Fagerholmin, filosofiantohtori Jenny af Forselleksen, filosofianmaisteri Elsa Heikelin, kunnallisneuvos N. Kochtomowin, rouva E. Nordensvanin, tohtorinrouva S. Pätiälän ja lääketieteentohtori Ludvig Wetterstrandin;

kasvatuslautakuntaan: puheenjohtajaksi herra Charpentierin sekä jäseniksi lääketieteenlisensiaatin vphra E. Cedercreutzin, kansakoulunopettajatar B. v. Nandelstadhin ja jumaluusopintohtori M. Ruuthin, viimeksi mainitun 1917 vuoden loppuun vapautusta anoneen herra Tarjanteen sijaan;

valmistavan poikain ammattikoulun johtokuntaan: jäseneksi lehtori J. Reuterin sekä varajäseniksi insinöörimekanikko O. F. Lönnrotin ja johtaja A. Engströmin;

tyttöjen ammattikoulun johtokuntaan: jäseniksi lehtori J. Reuterin, kauppaneuvoksetar Hilma Schildtin ja arkkitehti A. Tavaststjernan sekä varajäseniksi ammattientarkastaja Vera Hjeltin, herra Lindbergin ja yhteiskoulun johtajattaren M. von Troilin;

alempain käsityöläiskoulujen johtokuntaan: jäseneksi lehtori J. Reuterin;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi kirkkoherra C. G. Olsonin ja herra O. Rosenqvistin;

kansanlastentarhain johtokuntaan: jäseneksi rehtori B. Estlanderin;

kaupunginkirjaston hallitukseen: jäseneksi lehtori H. Bergrothin ja varajäseneksi professori Y. Hirnin;

museolautakuntaan: jäseniksi valtionarkistonhoitaja R. Hausenin sekä arkkitehdit B. Jungin ja M. Schjerfbeckin;

majoituslautakuntaan: puheenjohtajaksi eversti G. M. af Enehjelmin, jäseneksi herra Söderholmin sekä varajäseniksi alikapteeni A. Lindbergin ja ratsumestari F. von Tobiesenin.

II. Rahatoimikamari.

Rahatoimikamarissa olivat vuoden varrella todellinen valtioneuvos A. Gripenberg puheenjohtajana, ent. esittelijäsihteeri A. Listo varapuheenjohtajana, oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger, pankinjohtaja H. Hertzberg, lakitieteentohtori K. Ignatius ja arkkitehti H. Lindberg jäseninä sekä ylimäär. professori E. Ehrnrooth, kamarineuvos N. B. Grotenfelt ja filosofiantohtori H. M. J. Relander varajäseninä.

Sihteerintointa hoiti filosofianmaisteri G. Estlander ja apulaissihteerintoimia filosofianmaisteri K. Rein ja insinööri J. W. Andersin. Asiamiehenä oli ent. senaatinkanslisti G. Lagerblad, pöytäkirjurina varatuomari F. Mörtengren ja notaarina varatuomari K. Furuhjelm.

Rahatoimikamari piti vuoden varrella 113 kokousta, niistä 53 varsinaista ja 60 ylimääräistä.

Vuoden varrella saapui eri viranomaisilta ja lautakunnilta 2,285 ja yksityishenkilöiltä 684 asiaa, minkä ohessa edelliseltä vuodelta oli ratkaisematta 526 asiaa. Näistä yhteensä 3,495 asiasta käsiteltiin vuoden varrella loppuun 3,137, jota vastoin 358 siirtyi ratkaisemattomina vuoteen 1917. Maksumääräyksiä annettiin 7,841. Kamarin pöytäkirjain pykäläluku oli 2,894 ja lähetettyjen kirjeiden 1,065.

Rahatoimikamarin vuoden varrella käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat:

Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat.

Rahatoimikamari möi vuoden varrella alempana mainitut tontit: Myytyjä tontteja.

Katu.	Tontin numero.	Korttelin numero.	Ostaja.	Tontin pinta-ala m².	Yksikköhinta m²:ltä, Smk.	Kauppahinta Smk.
Apollokatu	6	435	Aktiebolaget Frascati o. y.[1]	1,599.152	—	95,900—
Arkadiakatu	12	405	Hammaslääk. B.Liljequist[2]	1,531.100	50	76,600—

[1]) Rkmrin pöytäk. 14. 12. 6 § ja 28. 12. 1 §. — [2]) S:n 10. 8. 17 § ja 24. 8. 1 §.

Cygnaeuskatu	12	435	Arkkitehti S. Frosterus [1]	1,698.319	48	81,500	—
Dagmarinkatu	11	417	Rakennusmestari F. Katajavuori [2]	1,227.140	33	40,495	62
S:n	12	408	Rakennusmestari J. Syväranta [3]	1,031.461	—	38,400	—
Fjälldalinkatu	4	425	Rakennusmestari A. Mattsson [4]	751.166	34	25,500	—
Fredrikinkatu	71	405	Hammaslääkäri B. Liljequist [5]	1,205.281	95	114,500	—
Fredriksperink.	54	376	Kultaseppä Hj. Fagerroos [6]	1,386.000	—	15,200	—
Freesekatu	3	408	Rakennusmestari O. E. Lund [7]	1,185.480	36	42,677	28
Loviisankatu	5	386	Rakennusmestari A. Salovaara [8]	626.298	—	5,000	—
L. viertotie	22	462	Liikemies H. Westerlund [9]	1,037.894	80	83,000	—
S:n	72	512	Talonomistaja K. A. Hilén [10]	1,453.920	21	30,532	32
Museokatu	13	436	Rakennusmestari A. Ahlgren [11]	1,035.500	51	64,000	—
S:n	20	424	Toiminimi Öflund & Pettersson [12]	650.000	30	19,500	—
S:n	22	424	Toiminimi Öflund & Pettersson [12]	650.000	33	21,500	—
Porvoonkatu	25	376	Kultaseppä Hj. Fagerroos [13]	1,386.000	—	15,200	—
Sörnäsin rantatie; viereinen vesialue	—	292	Kone- ja siltarakennusosakeyhtiö [14]	18,824.474	10	188,244	74
Temppelikatu	6	408	Suomalainen osakeyhtiö Kreuger & Toll [15]	1,097.040	—	54,900	—
S:n	8	417	Arkkitehti W. G. Palmqvist y. m. [16]	1,102.347	—	48,000	—
S:n	10	417		986.440	32	31,600	—
Topeliuskatu	11	487	Arkkitehti A. Lindgren [17]	1,640.433	—	49,869	16
S:n	17	487	Liikemies R. Nyman [18]	1,906.717	—	120,100	—
Töölönkatu	11	446	Rakennusmestarien talo-osakeyhtiö [19]	1,417.375	70	114,097	40
S:n	16	447	Aktiebolaget centrallaboratorium osakeyhtiö [20]	—	—	120,100	—
Viides linja	4	318	Rakennusmestari H. Kaartinen [21]	1,754.963	—	89,000	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 19. 10. 22 §; 16. 11. 1 §. — [2]) S:n 20. 1. 1 §. — [3]) S:n 13. 1. 2 §. — [4]) S:n 6. 4. 7 §; 20. 4. 1 §. — [5]) S:n 10. 8. 17 §; 24. 8. 2 §. — [6]) S:n 14. 12. 6 §; 28. 12. 3 §. — [7]) S:n 13. 1. 3 §. — [8]) S:n 2. 3. 6 §; 16. 3. 2 §. — [9]) S:n 10. 8. 25 §; 24. 8. 3 §. — [10]) S:n 7. 1. 36 §. — [11]) S:n 24. 8. 40 §; 7. 9. 1 §. — [12]) S:n 25. 5. 33 §; 13. 7. 8 §; 27. 7. 1 ja 2 §. — [13]) S:n 30. 11. 17 §; 14. 12. 1 §. — [14]) S:n 8. 6. 29 §; ks. tätä kert. siv. 11. — [15]) Rkmrin pöytäk. 10. 2. 1 §. — [16]) S:n 13. 1. 1 §; 20. 4. 3 §; 4. 5. 1 §. — [17]) S:n 20. 1. 3 §. — [18]) S:n 14. 12. 6 §; 28. 12. 2 §. — [19]) S:n 20. 1. 2 §. — [20]) S:n 8. 6. 31 §; ks. tätä kert. siv 14. — [21]) Rkmrin pöytäk. 16. 3. 1 §.

Viides linja	6	318	Lakitieteenkandidaatti L. af Heurlin [1])	1,735.191	47	89,300	—
Vuorimiehenkatu	6	100 b	Byggnadsaktiebolaget Bergmansgatan 11 [2])	—	—	100,000	—

2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat.

Rahatoimikamari teki vuokrasopimuksen kaupungille kuuluvasta maasta seuraavissa tapauksissa; Vuokralle annettuja tiluksia.

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuotuinen vuokramaksu, Smk.	
Greijus, osa palstaa n:o 6	Osakeyhtiö M. G. Stenius [3]) (raitiotietä varten)		11	30
S:n „ „ „ 8			10	40
S:n „ „ „ 13			11	15
Hertankatu, tontit n:ot 5 ja 14	Leskirouva A. Pasila [4])	31/12 1940	100	—
Kortt. n:o 253, alaltaan vähennettynä	Kaasu- ja Sähkölaitos [5])	—	1,778	—
Kortt. n:o 272, ynnä Iso ja Pieni Verkkosaari	Sörnäsin puuseppäosakeyhtiö [6])	1/5 1939	20,000	—
Kortt. n:o 273, alue	Helsingin perunajauhotehdas [7])	30/4 1939	3,100	—
Laivaveistämöalue	Helsingin laivaveistämöosakeyhtiö [8])	30/6 1921	10,000	—
Meilans, osa niittypalstaa n:o 38	Osakeyhtiö M. G. Stenius [3])	Raitiotietä varten	24	50
S:n huvilapalsta n:o 26 a	Osakeyhtiö M. G. Stenius [9])	31/12 1930 asti	35	—
		1/1 1931— 31/12 1940	90	—
		1/1 1941— 31/12 1946	180	—
S:n „ „ 26 b	Herra E. Rosenberg [9])	31/12 1930 asti	25	—
		1/1 1931— 31/12 1940	60	—
		1/1 1941— 31/12 1946	120	—
S:n „ „ 26 c	Rouva S. Johansson [9])	31/12 1930 asti	20	—
		1/1 1931— 31/12 1940	50	—
		1/1 1941— 31/12 1946	100	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 23. 3. 3 §; 6. 4. 1 §. — [2]) S:n 27. 4. 46 §; 23. 5. 4 §; ks. tätä kert. siv. 13. — [3]) Rkmrin pöytäk. 17. 2. 44 §. — [4]) S:n 14. 9. 23 §; ks. tätä kert. siv. 31. — [5]) Rkmrin pöytäk. 6. 4. 65 §. — [6]) S:n 7. 9. 34 §; ks. tätä kert. siv. 29. — [7]) Rkmrin pöytäk. 8. 6. 11 §. — [8]) S:n 17. 2. 45 §. — [9]) S:n 24. 2. 19 §.

Päijänteentie, tontti n:o 27	Rakennusosakeyhtiö Aulanko [1]	31/12 1939	150 —
S:n „ „ 29		31/12 1939	154 —
Pääskylänkatu, tontti n:o 9, alaltaan vähennettynä	Kaasulaitos [2]	—	19,865 —
Salli ja Kaavi, alue	Aktiebolaget Bollplan [3]	1/1 1947	Vuokravapaa
Santa- ja Busholma, palstat n:ot 1 ja 2 kortt. V	Viaporin insinöörihallitus [4]	—	2,107 —
Sörnäsin rantatie, tontti n:o 8, laajennettuna	Sähkölaitos [2]	—	7,522 —
S:n, alue	Viaporin satamahallitus [5]	Toistaiseksi	900 —
Toivo, alue B	Aktiebolaget Tennis [6]	31/12 1945	400 —
Åggelby, länt. huvilaryhmä, huvilapalsta n:o 3	Vahtimestari I. Nikiforoff [7]	31/8 1946	100 —
S:n s:n tiluskappale	Kuorma-ajuri S. A. Karlsson [8]	31/8 1926	50 —

Vuokraoikeuden pitennys.

Pitennetty vuokraoikeus myönnettiin seuraaviin tiluksiin:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi pitennetty		Vuotuinen vuokramaksu, Smk.
		mistä	mihin	
Alppipaviljonki ynnä viereinen asuntopalsta	Ravintoloitsija N. Noschis [9]	1/6 1917	1/6 1922	7,300 —
Esplanadikappeli	Aktiebolaget Börs [10]	—	Sota-ajaksi	Vuokravapaa
Hermanni, tontti n:o 1 kortt. I	Kauppias E. Lehtonen [11]	1/1 1916	31/12 1920	450 —
S:n s:n n:o 2 kortt. I	Rouva E. Vesander [11]	1/1 1916	31/12 1920	450 —
S:n s:n n:o 3 kortt. I	Talonomistaja J. Andersson-Vitsjö [11]	1/1 1916	31/12 1920	350 —
S:n s:n n:o 4 kortt. I	Maanviljelijä K. Jussila [11]	1/1 1916	31/12 1920	450 —
S:n s:n n:o 1 b kortt. II	Seppä A. A. Nyman [11]	1/1 1917	31/12 1920	150 —
S:n s:n n:o 1 c kortt. II	Talonomistaja K. J. Sairanen [11]	1/1 1917	31/12 1920	100 —
Humalisto, huvilapalsta n:o 6, ositt.	Kauppias N. Kolisen perilliset [12]	1/1 1917	31/12 1918	1,200 —
Humalisto, huvilapalsta n:o 7, osittain	Talonomistaja K. A. Hilén [13]	1/1 1917	31/12 1921	1,200 —
S:n huvilapalsta litt. C, osittain	Rouva H. S. Himander [14]	15/3 1916	31/12 1916	300 —

[1]) Rkmrin pöytäk. 7. 9. 2 §; 7. 9. 3 §. — [2]) S:n 6. 4. 65 §. — [3]) S:n 7. 12. 49 §; ks. tätä kert. siv. 33. — [4]) Rkmrin pöytäk. 17. 1. 3 §. — [5]) S:n 24. 8. 36 §. — [6]) S:n 17. 1. 7 §. — [7]) S:n 10. 8. 32 §. — [8]) S:n 10. 8. 38 §. — [9]) S:n 6. 4. 13 §. — [10]) S:n 15. 6. 29 §; ks. tätä kert. siv. 31. — [11]) Rkmrin pöytäk. 17. 2. 46 §. — [12]) S:n 28. 12. 18 §. [13]) S:n 7. 1. 36 §. — [14]) S:n 16. 3. 22 §. —

Itäinen Laakso, vilj. palsta n:o 9	Puutarhuri O. Rosenberg [1]	1/1 1917	31/12 1921	1,000 —
Kortt. n:o 330 XI kaupunginosassa	Osakeyhtiö Immanuel [2]	1/1 1918	31/12 1922	Vuokra vapaa
Lapinlahdenkatu n:o 10	Aktiebolaget arbetarbostäderna å villan Lugnet [3]	1/1 1916	1/6 1936	10 —
Mäntysaari, osittain	Kalastaja A. V. Pehrman [4]	1/1 1918	31/12 1927	60 —
Nihti, palsta litt. B.	Osakeyhtiö Pursi [5]	1/1 1916	31/12 1925	100 —
Rajasaari, huvilapalsta 1 a	Rakennusmestari S. Hongell [6]	1/1 1936	31/12 1943	500 —
Toivo, asuntopalsta tiluksella n:o 49	Kauppias K. Bogdanoffin perilliset [7]	1/1 1917	31/12 1921	1,200 —
Toukola, tontti n:o 6 kortt. XII	Kauppias J. Stor [8]	1/1 1916	31/12 1921	300 —
S:n s:n n:o 7 rantakorttelissa	Postiljooni P. Rahikainen [8]	1/1 1917	31/12 1922	150 —
S:n s:n n:o 8 rantakorttelissa	Rouva A. M. Ek [8]	1/1 1917	31/12 1922	250 —
S:n s:n n:o 10 rantakorttelissa	Rouva A. G. Johansson [9]	1/1 1916	31/12 1922	150 —
Vallila, asuntopalsta n:o 1 a	Rouva I. Holmgren [10]	31/12 1917	31/12 1921	900 —

Rahatoimikamari hyväksyi seuraavien tilusten vuokraoikeuden siirron: Vuokraoikeuden siirto.

Tiluksen nimi.	Uuden vuokraajan nimi.
Berga, palsta n:o 15	Kauppias N. Ganjuskin [11]
Blekholma, pohj., n:ot 1 ja 2	Osakeyhtiö Helsingin veneveistämö [12]
Böle, huvilapalsta	C. T. Ward aktiebolag [13]
Bölenkatu, tontti n:o 16	Monttööri K. A. Salo [14]
S:n „ „ 33	Rautatienkirjuri M. Aalto [15]
Eläintarhanhuvila n:o 5	Varamaanmittari B. A. Kuhlefelt [16]
Greijus, huvilapalsta n:o 6	Kivipiirtäjä V. E. Nyström [17]
S:n tonttipaikka Ros	Ajuri O. E. Nordström [18]
Hannankatu, tontti n:o 8	Rautatienkirjuri M. Aalto [19]
Hermanni I, tontti n:o 1 d kortt. II	Vanginvartija A. Nokka [20]

[1]) Rkmrin pöytäk. 10. 8. 27 §. — [2]) S:n 20. 1. 46 §. — [3]) S:n 24. 2. 24 §; ks tätä kert. siv. 9. — [4]) Rkmrin pöytäk. 25. 5. 6 §; ks tätä kert. siv. 32. — [5]) Rkmrin pöytäk. 17. 2. 47 §. — [6]) S:n 28. 9. 35 §. — [7]) S:n 28. 12. 15 §. — [8]) S:n 17. 2. 46 §. — [9]) S:n 25. 5. 5 §. — [10]) S:n 4. 5. 4 §. — [11]) S:n 13. 1. 32 §. — [12]) S:n 14. 12. 36 §. — [13]) S:n 19. 10. 31 §. — [14]) S:n 21. 12. 10 §. — [15]) S:n 5. 10. 26 §. — [16]) S:n 18. 5. 49 §. [17]) S:n 7. 9. 26 §. — [18]) S:n 14. 9. 18 §. — [19]) S:n 5. 10. 26 §. — [20]) S:n 21. 12. 5 §. —.

Hermanni I, tontti n:o 3 d kortt. XI	Isännöitsijä A. Lemke [1]
S:n „ „ 2 „ IV	Kauppias A. G. Nyman [2]
S:n ent. tilus n:o 3, ositt.	Kultaseppä F. Timper [3]
Humalisto, huvilapalsta n:o 6	Alaikäiset A. A. ja T. E. Kolinen y. m. [4]
Inarintie, tontti n:o 9	Herrat A. Soveri ja A. Lehtovirta [5]
S:n „ „ 25	Ylikonstaapeli R. Aalto [6]
Keiteletie, tontti n:o 8	Johtaja A. H. Karvonen [7]
Keuruuntie, „ „ 1	Kauppias A. Koskinen [8]
S:n „ „ 19	Kauppias W. Giers [9]
Lohjantie, „ „ 8	Kauppias E. Bergman [10]
Länsi Kaivopuisto, huvila n:o 1	Everstiluutnanti A. de Pont [11]
S:n „ „ 5	Kirjakauppias J. K. Lindstedt [12]
S:n „ „ 6	Kapteeni A. Troberg [13]
Maistraatinkatu, tontti n:o 7	Veturinkuljettaja E. Jalava [14]
Meilans, huvilapalsta n:o 11	Herra H. K. Kilpinen [15]
S:n „ „ 20	Kapteeninrouva E. A. Nyberg [16]
S:n „ „ 25 a	Vuokraaja R. Heikkilä [17]
S:n „ „ 25 b	Vuokraajanpoika A. R. Heikkilä [17]
S:n huvilapalstat n:ot 27 a ja b	Eversti A. Smirnoff [18]
S:n tonttipaikka	Aliupseerinleski H. E. Jacobssohn [19]
S:n Tulliniityn eteläpalsta	Vaunureviisori K. K. Bäckström [20]
Morsian	Rouva A. M. Willandt [21]
Ouluntie, tontit n:ot 3—5	Talonomistaja J. T. Isotupa [22]
Päijänteentie, tontti n:o 19	Talonomistaja E. Lindberg [23]
S:n „ „ „	Merikapteeni E. V. Bärlund [24]
Rajasaari, huvilapalsta n:o 1 b	Hammaslääkäri A. H. von Fieandt [25]
Rakelkatu, osa tonttia n:o 7	Veturinlämmittäjä K. J. Sjöblom [26]
Roineentie, tontti n:o 1	Vanginkuljettaja H. J. Nurminen [27]
S:n „ „ 5	Tehtailija K. A. Sandström [28]
S:n „ „ 7	Tehtailija K. A. Sandström [29]
Ruusulankatu tontti n:o 39	Kultaseppä F. Timper [30]
Runebergkatu, „ „ 67 (ent. Valo)	Leipuri Hj. Pörhölä [31]
Rönnskär, länt., huvilapalsta n:o 1	Vuorineuvoksetar E. Söderman [32]
Sirpalesaari Maskinfabriken	Herkules aktiebolag [33]
Sulhanen	Kauppiaanpoika J. O. Aho [34]
Strömstenin istutusmaa (ent. alue n:o 59 a), tonttipalsta n:o 1	Leskirouvat A. M. Sneitz ja E. S. Lehtinen [35]
S:n tonttipalstat n:ot 7 ja 8	Kauppaneuvos N. Matrosoff [36]

[1]) Rkmrin pöytäk. 4. 5. 9 §. — [2]) S:n 21. 9. 23 §. — [3]) S:n 2. 11. 45 §. — [4]) S:n 23. 11. 38 §. — [5]) S:n 27. 4. 11 §. — [6]) S:n 2. 3. 8 §. — [7]) S:n 21. 12. 6 §. — [8]) S:n 7. 12. 25 §. — [9]) S:n 3. 2. 6 §. — [10]) S:n 21. 9. 14 §. — [11]) S:n 11. 5. 33 §. — [12]) S:n 26. 10. 37 §. — [13]) S:n 24. 8. 11 §. — [14]) S:n 14. 12. 37 §. — [15]) S:n 9. 11. 47 §. — [16]) S:n 31. 8. 5 §. — [17]) S:n 17. 8. 32 §. — [18]) S:n 20. 7. 53 §. — [19]) S:n 2. 6. 20 §. — [20]) S:n 20. 1. 17 §. — [21]) S:n 10. 2. 23 §. —[22]) S:n 18. 5. 23§. — [23]) S:n 18. 5. 12 §. — [24]) 22. 6. 40 §. — [25]) S:n 16. 11. 9 §. — [26]) S:n 24. 8. 13 §. — [27]) S:n 5. 10. 13 §. — [28]) S:n 2. 3. 15 §. — [29]) S:n 17. 2. 9 §. — [30]) S:n 2. 11. 45 §. — [31]) S:n 20. 4. 17 §. — [32]) S:n 18. 5. 1 §. — [33]) S:n 29. 6. 13 §. — [34]) S:n 15. 6. 14 §. — [35]) S:n 4. 5. 10 §.— [36]) S:n 30. 3. 22 §.

Suvannontie, tontti n:o 3	Maitokuski I. Palander [1])
S:n „ „ 4	Maanviljelijä J. Manner [2])
S:n „ „ 6	Rakennusmestari E. J. Wiik [3])
Toukola, tontti n:o 8 kortt. IX	Veturinkuljettaja O. W. Achrénin kuolinpesä [4])
S:n „ „ 6 „ XIII	Kuorma-ajuri O. E. Malmström [5])
S:n „ „ 9 rantakortt.	Työnjohtaja C. O. Lindström [6])
Vallila, huvilapalsta n:o 4	Maanviljelijä C. V. Liljeberg [7])
Vallilantie, tontti n:o 3	Neiti E. A. Kullberg [8])
S:n „ „ 9	Liikemies E. J. Greijula [9])
S:n „ „ 12	Maanviljelijä O. Sallinen [10])
S:n „ „ 15	Johtaja P. Huuri ja maanmittari V. Holmberg [11])
Vanajantie „ „ 3	Herra A. Hult [12])
S:n „ „ 5—7	Talonomistajat T. Packalén ja K. J. Rautajoki sekä metsänhoitaja K. W. Packalén [13])
Virtaintie, „ „ 4	Tehtailija K. V. Sihvola [14])
S:n „ „ 6	Maanviljelijä O. Sallinen; sittemmin puutarhuri G. A. Mark [15])
S:n „ „ 10	Neiti F. J. Annola [16])
S:n „ „ 11	Filosofianmaisteri K. Saarela [17])
Åggelby, etel. huvilaryhmä, palsta n:o 11	Suomalainen säästöpankki [18])
S:n länt. „ „ „ 1	Työmies K. E. Linnakoski [19])
S:n „ „ „ „ 15	Puutarhuri J. A. Holm [20])
S:n „ „ puolet „ „ 15	Työmies J. V. Leidén [21])
S:n „ „ „ „ 16	Herra V. Fagerström [22])
S:n itäin. „ „ „ 14	Kapteeni E. V. Sucksdorff [23])
Ätsärintie, tontti n:o 4	Neiti H. Lännenmaa [24])
S:n „ „ 5	Kauppias J. Tuominen [25])

Tilapäisiä vuokrasopimuksia.

Tilapäisluontoisia vuokrasopimuksia pienemmistä, osin viljelykseen, osin varastopaikoiksi y. m. sopivista paikoista teki rahatoimikamari seuraavissa tapauksissa:

Vuokrapaikka.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuokramaksu Smk.	Muist.
Backas, alue	Seppä J. Gröndahl [26])	3 kk. irtis.	10 —	Kuuk.
Busholma, varastopaikka	Aug. Eklöf, aktiebolag [27])	1 „ „	960 —	„

[1]) Rkmrin pöytäk. 27. 1. 16 §. — [2]) S:n 7. 12. 24 §. — [3]) S:n 24. 8. 12 §. — [4]) S:n 13. 4. 15 §. — [5]) S:n 21. 12. 7 §. — [6]) S:n 21. 12. 8 §. — [7]) S:n 11. 12. 8 §. — [8]) S:n 9. 11. 44 §. — [9]) S:n 21. 9. 20 §. — [10]) S:n 21. 12. 29 §. — [11]) S:n 12. 10. 22 §. — [12]) S:n 16. 3. 9 §. — [13]) S:n 8. 6. 19 §. — [14]) S:n 16. 3. 10 §. — [15]) S:n 6. 4. 26 §; 14. 9. 8 §. — [16]) S:n 6. 4. 19 §. — [17]) S:n 17. 8. 34 §. — [18]) S:n 7. 12. 36 §. — [19]) S:n 17. 2. 29 §. — [20]) S:n 30. 3. 4 §. — [21]) S:n 21. 12. 9 §. — [22]) S:n 25. 5. 12 §. — [23]) S:n 7. 9. 25 §. — [24]) S:n 8. 6. 18 §. — [25]) S:n 17. 8. 33 §. — [26]) S:n 26. 10. 65 §. — [27]) S:n 28. 9. 24 §.

Busholma, varastopaikka	Kauppias J. Tallberg [1]	1 kk. irtis.	100	—	Kuuk.
Greijus, alue n:o 3	Rankkuri K. A. Korhonen [2]	Kesäksi	40	—	„
S:n „ „ 34	Kengittäjät J. Hartikainen ja O. Lappi [3]	6 kk. irtis.	20	—	Kuuk.
S:n viljelyspalsta a	Huvilanomistaja E. Vallenius [4]	„ „ „	20	—	Vuod.
S:n „ b	„ A. Rauhiainen [4]	„ „ „	25	—	„
S:n „ c	„ V. O. Viljanen [4]	„ „ „	25	—	„
S:n „ d	„ A. Palotie [4]	„ „ „	25	—	„
S:n „ Brunakärrin vierellä	„ „ [5]	„ „ „	20	—	„
Gumtähti, viljelyspalst. n:ot 36, 37	Asemapäällikkö A. Wickman [6]	„ „ „	700	—	„
S:n s:n n:ot 38, 49, 53	Postiljooni A. V. Berggren [7]	„ „ „	280	—	„
S:n laidunpalsta n:o 8	Työmies O. Aarnio [8]	Kesäksi	70	—	—
S:n „ „ 9	Rouva A. Farén [9]	„	40	—	—
S:n „ „ 34	Ajuri F. Åström [10]	„	200	—	—
S:n alue	Puutarhuri A. Holmqvist [11]	„	35	—	—
Hernesaarenkatu, viereinen varastopaikka	Herra W. Giers [12]	1 kk. irtis.	300	—	Vuod.
Hietakannas, alue	Tehtailija F. F. Johansson [13]; sittemmin O. Y. Mercantile [14]	6 „ „	1,050	—	„
S:n „	O. Y. Mercantile [15]	„ „ „	240	—	„
Hietaniemenkatu, viereinen alue	Kivenhakkaaja J. E. Forsman [16]	2 „ „	15	—	Kuuk.
Hietaniemensaaret (Ourat), alue	Asfalttityöntekijä A. F. Ekström [17]	6 „ „	50	—	Vuod.
Hietaniemi, alue	Tehtailija E. L. Saarnio [18]	Irtis. ehdolla	10	—	„
S:n „	Nihdin konepaja [19]	6 kk. irtis.	50	—	Kuuk.
S:n „	Helsingin ajurien osuuspaja [20]	„ „ „	30	—	„
Itäinen viertotie, viereinen laidunmaa	Huvilanomistaja J. V. Helenius [21]	Kesäksi	50	—	—
Kaisaniemenkatu, tontti n:o 2, varastopaikka	Lilius & Hertzberg aktiebolag [22]	3 kk. irtis.	45	—	Kuuk.
Kammiokatu, eteläpuolinen laidunpaikka	Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö [23]	Kesäksi	100	—	—
Kanavakatu, viereinen varastopaikka	Helsingin makasiiniosakeyhtiö [24]	1 kk. irtis.	80 50	— —	Kuuk. 1/1:stä 1917

[1]) Rkmrin pöytäk. 23. 11. 25 §. — [2]) S:n 11. 5. 28 §. — [3]) S:n 26. 10. 43 §. — [4]) S:n 26. 10. 66 §. — [5]) S:n 26. 10. 24 §. — [6]) S:n 6. 4. 3 §. — [7]) S:n 27. 4. 5 §. — [8]) S:n 11. 5. 1 §. — [9]) S:n 2. 6. 9 §. — [10]) S:n 11. 5. 29 §. — [11]) S:n 13. 1. 6. §. — [12]) S:n 17. 8. 43 §. — [13]) S:n 20. 7. 4 §. — [14]) S:n 30. 11. 34 §. — [15]) S:n 28. 12. 12 §. — [16]) S:n 10. 2. 2 §. — [17]) S:n 23. 11. 44 §. — [18]) S:n 2. 6. 13 §. — [19]) S:n 28. 9. 1 §. — [20]) S:n 5. 10. 40 §. — [21]) S:n 27. 4. 1 §. — [22]) S:n 17. 8. 50 §. — [23]) S:n 11. 5. 31 §. — [24]) S:n 8. 6. 23 §; 7. 12. 19 §.

Kirkkomaankatu, viereinen varastopaikka	Herra V. Grönlund [1])	3 kk. irtis.	700	—	Vuod.
S:n s:n s:n	Hiilentuontiosakeyhtiö [2])	„ „ „	250	—	Kuuk.
Korpas, metsäalue	Työmies K. A. Virtanen [3])	Kesäksi	25	—	—
Kortt. n:o 41, tontti n:o 2, varastopaikka	Nuorten miesten kristillinen yhdistys [4])	3 kk. irtis.	350	—	Vuod.
S:n „ 178, s:n	Kiviteollisuuskunta Roima [5])	„ „ „	28	—	Kuuk.
S:n „ 178, s:n	Asfalttiliike Lemminkäinen [6])	„ „ „	133	—	„
S:n „ 178, s:n	Aktiebolaget Packlådsfabriken [7])	„ „ „	50	—	„
S:n „ 178, s:n	Låd- och trävaruaktiebolaget [8])	„ „ „	75	—	„
S:n „ 178, s:n	Liikemies T. Lennström [9])	„ „ „	100	—	„
S:n „ 178, s:n	„ E. Sandström [10])	„ „ „	40	—	„
S:n „ 178, s:n	Toiminimi C. Knief [11])	„ „ „	15	—	„
S:n „ 178, s:n	Rakennusmestari E. Sauvola [12])	„ „ „	300	—	Vuod.
S:n „ 178, s:n	Aktiebolaget Chromos [13])	2 „ „	450	—	„
S:n „ 198, s:n	S. Nikolajeff J:r [14])	3 „ „	1,000	—	Kuuk.
S:n „ 261, s:n	Kuluttajain hiilentuontikonttori [15])	1 „ „	150	—	„
S:n „ 401 a, s:n	S:n s:n [16])	„ „ „	300	—	„
S:n „ 410, s:n	Rouva O. Aikala [17])	2 „ „	360	—	Vuod.
S:n „ 410, s:n	Helsingin rakennusainekauppa o. y. [18])	„ „ „	45	—	Kuuk.
S:n „ 494, s:n	Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö [19])	6 „ „	60	—	„
S:n „ 534, laidunpaikka	Pelastusarmeija [20])	Kesäksi	10	—	—
L. Kaivopuisto, tontti n:o 3, viereinen varastopaikka	Aktiebolaget Badhusgatan 6—8 [21])	1 kk. irtis.	50	—	Kuuk.
L. viertotie, viereinen viljelyspaikka	Poliisikonstaapeli H. E. Hertell [22])	1/1 1917 asti	40	—	—
S:n, viereinen laidunpalsta	Ajuri V. Rantanen [23])	Kesäksi	10	—	—
Meilans, viljelyspalsta n:o 36	Kaupungin halkokomitea [24])	„	200	—	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 29. 5. 2 §. — [2]) S:n 29. 5. 15 §. — [3]) S:n 4. 5. 25 §. — [4]) S:n 27. 7. 3 §. — [5]) S:n 17. 2. 39 §. — [6]) S:n 27. 4. 45 §. — [7]) S:n 18. 5. 22 §. — [8]) S:n 7. 12. 11 §. — [9]) S:n 8. 6. 4 §. — [10]) S:n 8. 6. 12 §. — [11]) S:n 24. 8. 27 §. — [12]) S:n 16. 11. 8 §. — [13]) S:n 9. 3. 6 §. — [14]) S:n 23. 3. 31 §. — [15]) S:n 8. 6. 43 §. — [16]) S:n 27. 4. 44 §. — [17]) S:n 13. 7. 14 §. — [18]) S:n 14. 9. 12 §. — [19]) S:n 27. 11. 13 §. — [20]) S:n 29. 6. 38 §. — [21]) S:n 29. 5. 14 §. — [22]) S:n 24. 2. 4 §. — [23]) S:n 11. 5. 35 §. — [24]) S:n 15. 6. 21 §.

Meilans, viljelyspalstat n:ot 38, 39	Ajuri O. Heinonen [1]	Kesäksi	250	—	—
S:n s:n n:o 41	„ „ „ [2]	6 kk. irtis.	150	—	Vuod.
Merisatama, varastopaikka	Kauppias A. Kivistö [3]	3 „ „	1,200	—	„
S:n s:n	Metsähallitus [4]	—	Maksutta		—
S:n s:n	Ylioppilas R. Hjelt [5]	1 kk. irtis.	8	—	Kuuk.
Museokatu, tontti n:o 20, varastopaikka	Kansanvalistusseura [6]	6 „ „	6	—	„
Nordenskiöldkatu, tontti n:o 5, laidunpaikka	Tehtailija J. A. Nyman [7]	Kesäksi	15	—	—
Pikku Märakärr, viljelyspalsta	Ajuri H. Fagerholm [8]	6 kk. irtis.	150	—	Vuod.
Pitkänsillanranta, tontit n:ot 7 ja 9	Herra N. Nielsen [9]	14 päiv. irtis.	600	—	Kuuk.
Porvoonkatu, viereinen laidunpaikka	Ajuri K. Oksanen [10]	Kesäksi	20	—	—
Ruoholahti, varastopaikka n:o 10	A. Ahlström O. Y. [11]	6 kk. irtis.	1,240	—	Vuod.
S:n s:n n:o 13	Hietalahden O. Y. [12]	„ „ „	300	—	„
S:n s:n	Johtaja Gunnar Tallberg [13]	Purjehduskaudeksi	50	—	—
S:n s:n	Kauppias J. Tallberg [14]	1 kk. irtis.	20	—	Kuuk.
Salli n:o 1, viljelyspalsta	Raitiotie-esimies I. Lövgren [15]	Kesäksi	15	—	—
Santaholma, varastopaikka	Venäläis-balttilainen pelastusyhtiö [16]	1 kk. irtis.	50	—	Kuuk.
S:n s:n	Viaporin insinöörihallitus [17]	—	3,400	—	Vuod.
Sinivuorenmaa, veistämönpaikka	Veneenrakentaja M. Salo [18]	Kesäksi	30	—	—
S:n s:n	Veneenrakentaja M. Salo [19]	6 kk. irtis.	50	—	Kuuk.
S:n s:n	Insinööri P. U. von Wienen [20]	„ „ „	165	—	„
Strömstenin istutusmaa, tilus n:o 59 a, viljelyspalsta a	Ajuri A. Backman [21]	Kesäksi	12	—	—
S:n s:n s:n b ja f	Puutarhuri A. Matrosoff [21]	„	20	—	—
S:n s:n s:n c	Työmies A. Stenberg [21]	„	25	—	—
S:n s:n s:n d ja e	Torikauppias J. Ahlfors [21]	„	150	—	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 4. 5. 33 §. — [2]) S:n 28 1. 5 §. — [3]) S:n 8. 6. 24 §. — [4]) S:n 11. 12. 9 §. — [5]) S:n 21. 9. 42 §. — [6]) S:n 8. 6. 5 §. — [7]) S:n 18. 5. 26 §. — [8]) S:n 6. 7. 12 §. — [9]) S:n 23. 3. 1 §. — [10]) S:n 18. 5. 10 §. — [11]) S:n 7. 12. 52 §. — [12]) S:n 10. 2. 4 §. — [13]) S:n 30. 3. 23 §. — [14]) S:n 23. 11. 26 §. — [15]) S:n 16. 3. 5 §. — [16]) S:n 24. 1. 11 §. — [17]) S:n 21. 2. 16 §. — [18]) S:n 20. 4. 4 §. — [19]) S:n 9. 11. 15 §. — [20]) S:n 5. 10. 30 §. — [21]) S:n 11. 5. 34 §.

Strömstenin istutusmaa, tilus n:o 59 a, viljelyspalstat g ja j	Ajuri K. Lampinen [1]	Kesäksi	20	—	—
S:n s:n s:n i	„ A. Backman [1]	„	5	—	—
S:n s:n s:n l	Työnjohtaja K. Bergström [1]	„	20	—	—
S:n s:n s:n m	Asemamies K. Krohn [1]	„	10	—	—
Sörnäsi, lautan viereinen varastopaikka	Aktiebolaget Brändö villastad [2]	3 kk. irtis.	12	50	Kuuk.
S:n s:n n:ot 19 a, 19 b ja 20 a	Sörnäsin puuseppäosakeyhtiö [3]	31/12 1916 asti	200	—	„
Taipale n:o 12, alue	Ajuri K. Nyström [4]	Kesäksi	15	—	—
S:n viljelyspalsta	Työmies J. Lehtinen [5]	„	10	—	—
S:n s:n	„ J. W. Sundqvist [5]	„	10	—	—
Tehtaankatu, viereinen varastopaikka	Aktiebolaget Börs [6]	1 kk. irtis.	25	—	Kuuk.
Tokankatu s:n s:n	Pelastusarmeija [7]	6 „ „	50	—	Vuod.
Toukola, kortt. 9 ja 12, viljelyspalsta	Työmies S. Koivumäki [8]	Kesäksi	15	—	—
Turvik, viljelyspalsta	Agronoomi L. Westerstråle [9]	31/12 1918 asti	75	—	Vuod.
Työpajakatu, viereinen varastopaikka	Suomen kiviteollisuus osakeyhtiö [10]	3 kk. irtis.	30	—	Kuuk.
Töölö, varastopaikka	Töölön sokeritehdasosakeyhtiö [11]	1 „ „	16	—	„
Vallila, rautatievaihteen vier. alue	Kauppias E. Bergman [12]	6 „ „	10	—	„
Viljelysmaiden länt. ryhmän n:ot 34 ja 35	Työmies K. A. Virtanen [13]	„ „ „	300	—	Vuod.
Vilhonkatu, tontti n:o 3, osittain, varastopaikka	Pohjoismaiden osakepankki [14]	1 „ „	75	—	Kuuk.
Vuorimiehenkatu, viereinen varastopaikka	Aktiebolaget Bergmansgatan 11 [15]	„ „ „	90	—	„
Åggelby, etel. huvilaryhmä, palsta n:o 10	Kahvilanomistaja G. I. Andersson [16]	„ „ „	70	—	„
S:n osa laidunpalstaa n:o 12	Torikauppias M. Nikkarinen [17]	1/1 1917 asti	20	—	—
S:n Lillforsin viereinen laidunpalsta	Liikemies A. Krabbe-Rosqvist [18]	Kesäksi	50	—	—
S:n aseman s:n s:n	Luutnantti W. Bergström [19]	„	30	—	—

[1]) Rkmrin pöytäk. 11. 5. 34 §. — [2]) S:n 6. 7. 13 §. — [3]) S:n 28. 9. 49 §. — [4]) S:n 8. 6. 10 §. — [5]) S:n 11. 5. 34 §. — [6]) S:n 12. 10. 13 §. — [7]) S:n 3. 8. 36 §. — [8]) S:n 6. 4. 2 §. — [9]) S:n 6. 7. 20 §. — [10]) S:n 26. 10. 67 §. — [11]) S:n 2. 6. 12 §. — [12]) S:n 7. 12. 53 §. — [13]) S:n 4. 5. 25 §. — [14]) S:n 4. 5. 45 §. — [15]) S:n 3. 4. 8 §. — [16]) S:n 20. 1. 18 §. — [17]) S:n 8. 6. 9 §. — [18]) S:n 11. 5. 36 §. — [19]) S:n 18. 5. 58 §.

Hyväksyttyjä takuusitoumuksia.

Vuoden varrella hyväksyi rahatoimikamari 22 tehtyjen vuokrasopimusten takuusitoumusta.

Hyväksyttyjä rakennuspiirustuksia.

Kaikkiaan 32 tapauksessa hyväksyttiin kaupunginmaille suunniteltujen rakennusten tai niillä ennestään oleviin rakennuksiin tehtäväin muutosten piirustukset.

Toimitettuja katselmuksia.

Vuoden varrella toimitettiin kolmivuotiskatselmus 111 tiluksella sekä sitä paitsi erinäisiä katselmuksia ehdotuksen laatimiseksi tilusten, varastopaikkain y. m. vuokraamiseksi.

Myönnetty vapaampi käyttöoikeus vuokratiluksiin.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi rahatoimikamari seuraaville henkilöille ja yhtiöille oikeuden kaupunkia kuulematta toiselle haltijalle luovuttaa hallintaoikeuden alempana mainittuihin vuokratiluksiin:

Suomen väri- ja vernissaosakeyhtiölle [1]) Pohjois ja Etelä Uunisaaren tiluksiin n:oihin 107 ja 108;

talonomistaja K. A. Helinille [2]) Humaliston huvilatonttiin n:o 7;

rouva I. Holmgrenille [3]) Vallilan asuntohuvilaan n:o 1 a;

herroille S. ja A. Lehtovirralle [4]) Inarintien tonttiin n:o 9; ja

konttoripäällikkö E. Rosenbergille [5]) Meilansin huvila-alueeseen n:o 26 b.

Sirkukselle anottu vuokra tonttia.

Sittenkuin herra G. Brandt-Brankschewitz oli anonut saada kuutena vuonna 6,000 markan vuosivuokrasta käyttää XIV kaupunginosan korttelia n:o 521 a puusta tehtävän sirkusrakennuksen paikkana, missä näytäntöjä pidettäisiin toukokuusta lokakuuhun, oli kaupungin yleisten töiden hallitus puoltanut anomusta sillä ehdolla, ettei rakennukseen teetetä tulisijoja ja että ainoastaan sähkövalaistusta käytetään, jota vastoin palomestari piti näilläkin edellytyksillä teetettyä rakennusta tulenvaarallisena. Rahatoimikamari epäsi [6]) anomuksen.

Toivon tiluksella n:o 49 olevan maneesin lisärakennus.

Aktiebolaget Hippodrom yhtiön anomus saada teettää lämpöjohto yhtiön maneesirakennukseen sekä sinne laittaa väliaikainen talli hyväksyttiin mikäli anomuksen alkupuolta koski, jota vastoin tallirakennusta koskeva anomus evättiin [7]).

Ent. seurahuoneen pesulaitoksen vuokralle antaminen.

Seurahuone-osakeyhtiölle vuokrattiin [8]) ent. seurahuoneella sijaitseva pesulaitos 250 markan kuukausivuokrasta. Lisäksi annettaisiin pesulaitokselle höyryä 65 markan päivämaksusta.

Lupa myyntikioskin rakentamiseen.

Rahatoimikamari oikeutti [9]) kauppias N. Kisloffin Katajanokan merikasarmin portille rakentamaan hedelmäin, makeisten, tupakan y. m. myyntikioskin sekä määräsi paikan vuokran 25 markaksi kuukaudessa.

Kioskipaikkain vuokraukset.

Eräiden virvokejuomatehtailijain kanssa tehdyt vuokrasopimukset 13 kaupungin maalla sijaitsevasta kioskipaikasta rahatoimi-

[1]) Rkmrin pöytäk. 13. 4. 16 §. — [2]) S:n 3. 2. 1 §. — [3]) S:n 23. 10. 6 §. — [4]) S:n 27. 4. 11 §. — [5]) S:n 6. 4. 9 §. — [6]) S:n 10. 4. 8 §. — [7]) S:n 2. 6. 7 §. — [8]) S:n 7. 9. 33 §. — [9]) S:n 2. 6. 8 §.

kamari uudisti [1]) edelleen kahdeksi vuodeksi, huhtikuun 1 päivästä 1916 lukien, kaikkiaan 7,762 markan vuosivuokrasta; 2 tehtailijan kanssa tehdyt samanlaiset vuokrasopimukset uudistettiin toistaiseksi 6 ja 3 kuukauden irtisanomisajoin yhteensä 200 markan vuosivuokrasta. Edelleen myönnettiin [1]) pitennetty vuokraoikeus eräiden ilmoitus- ja myyntipilarien haltijalle kahdeksi vuodeksi 10 eri paikalla kaikkiaan 500 markan maksusta; sittemmin myönnyttiin [2]) anomukseen saada pysyttää edelleen 5 tuollaista pilaria kaikkiaan 125 markan vuosimaksusta.

Myyntivaunujen ja kojujen paikat

Oikeus osoitetuilla paikoilla yhden vuoden aikana vaunuista myydä virvokejuomia myönnettiin [3]) 4 tehtailijalle 8 vaunuun nähden 50 markan maksusta vaunulta. Huutokaupan toimitettuaan myönsi [4]) rahatoimikamari 11 henkilölle oikeuden 15 paikalla yhden vuoden aikana vaunuista myydä virvokejuomia, hedelmiä y. m. kaikkiaan 17,725 markan vuokramaksusta; sittemmin annettiin [5]) edelleen 1 semmoinen oikeus 200 markan, 2 oikeutta, [6]) toinen 21 ja toinen 28 markan viikkomaksusta, ja 1 oikeus [7]) maksutta. Oikeus yhden vuoden aikana kojuista myydä kahvia, virvokejuomia y. m. myönnettiin [8]) 41 henkilölle kullekin 25 markan, 3 henkilölle kullekin 20 markan ja 8 henkilölle kullekin 5 markan maksusta sekä 3 henkilölle maksutta. Kaksi henkilöä oikeutettiin [9]) vaunuista myymään jäätelöä, toinen 50 ja toinen 100 markan vuosimaksusta.

Kaupungin uimahuoneiden vuokraus.

Oikeudet kesällä kantaa maksut kaupungin uimahuoneiden käyttämisestä annettiin huutokaupalla ja säädetyin ehdoin seuraaville henkilöille alempana mainituista maksuista: Humallahden uimahuone kirjanpainaja L. Lindroosille [10]) 536 markan, Kyläsaaren uimahuone ajuri J. Jakobssonille [10]) 479 markan, Ruoholahden uimahuone rouva K. Lukanderille [11]) 200 markan, mutta sittemmin 115 markkaan huojistetusta [12]) sekä Busholman uimahuoneet Helsingin uimaseuralle [13]) 680 markan maksusta.

Kivenlouhintaoikeus.

Oikeuden kaupungin maalla louhia kiviä myönsi rahatoimikamari 5 henkilölle tai työkunnalle seuraavilla paikoilla: korttelissa n:o 356 Sture- ja Vaasankadun varrella [14]), korttelissa n:o 258 Busholmassa [15]), Kaarlenkadun tontilla n:o 16 [16]), korttelien n:ojen 328 ja 332 välisellä alueella [17]) sekä Wilhovuorenkadun tontilla n:o 5 [18]).

Jäänottooikeus.

Oikeus ottaa jäitä kaupungin vesialueelta myönnettiin [19]) 4 liikkeelle ja henkilölle.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 23. 3. 23 §. — [2]) S:n 13. 4. 20 §. — [3]) S:n 6. 4. 62 § ja 13. 4. 17 §. — [4]) S:n 22. 3. 1 §. — [5]) S:n 27. 4. 2 §. — [6]) S:n 17. 8. 1 §. — [7]) S:n 11. 5. 50 §. — [8]) S:n 30. 3. 21 §; 13. 4. 18 §; 4. 5. 3 §; 11. 5. 19 §; 6. 7. 4 §; 13. 7. 3 §; 12. 10. 3 §. — [9]) S:n 30. 3. 25 §. — [10]) S:n 2. 6. 1 §. — [11]) S:n 8. 6. 13 §. — [12]) S:n 24. 8. 6 §. — [13]) S:n 6. 7. 1 §. — [14]) S:n 6. 7. 8 §. — [15]) S:n 14. 9. 21 §. — [16]) S:n 27. 4. 22 §. — [17]) S:n 17. 2. 13 §. — [18]) S:n 24. 2. 3 §. — [19]) S:n 13. 1. 5 §; 20. 1. 14 §; 2. 3. 3 §; 14. 9. 11 §.

Hiekanotto-oikeus.

Oikeus ottaa hiekkaa Reimarsin talon alueelta myönnettiin [1] Gottfr. Strömberg osakeyhtiölle; sama liike oikeutettiin [2] ottamaan hiekkaa Fredriksperin viereltä.

Kauppahallit.

Vuokria kaupungin kauppahallien myymälöistä ja kellareista kertyi vuoden varrella kaikkiaan Smk 125,862: 08.

Kreikkalais-katolisen kirkon omistusoikeus korttelin n:o 43.

Komitealla, johon kuuluivat ent. prokuraattori J. Grotenfelt, varatuomari J. Uggla ja konsistorinnotaari A. Hästesko, oli rahatoimikamari hankituttanut selvityksen [3] sen tontin omistusoikeudesta, mihin I kaupunginosan korttelissa n:o 43 sijaitseva kreikkalais-katolinen kirkko oli rakennettu. Valiokunnan hankkima selvitys osoitti:

että Helsingin kreikkalais-katoliselle seurakunnalle on myönnettävä maksuton käyttöoikeus korttelin n:o 43 länsiosassa sijaitsevaan tonttialueeseen, missä seurakunnan vanhempi kirkko siihen kuuluvine rakennuksineen sijaitsee, niin kauan kuin seurakunta tätä aluetta käyttää kirkkotonttina; mutta

ettei Helsingin kaupungilta ole laillisessa järjestyksessä otettu pois omistusoikeutta mainittuun alueeseen, jonka täytyy edelleen katsoa kuuluvan kaupungille.

Asiaa rahatoimikamarissa esiteltäessä ilmoitettiin, että kysymys uuden kirkon rakennuttamisesta oli sillä kertaa saanut raueta, minkätähden tilustenvaihto seurakunnan ja kaupungin kesken ei voinut tulla kysymykseen.

Kaisaniemenkadun teettäminen.

Sittenkuin läänin kuvernööri oli joulukuun 30 päivänä 1915 pakkoluovutusasiasta antamallaan päätöksellä velvoittanut matkustajakodin omistajattaren R. Lundgrenin Kaisaniemenkadun teettämisen mahdolliseksi saattamiseksi kaupungin vapaasti käytettäviksi luovuttamaan Mikonkadun talosta n:o 17 vuokraamansa huoneistot ja velvoittanut kaupungin antamaan samasta talosta toisen huoneiston hänen käytettäväkseen sekä kustantamaan muuton, oli kustannukset huoneiston muutostöiden teettämisestä havaittu sangen kalliiksi, minkätähden rahatoimikamari teki [4] neiti Lundgrenin kanssa semmoisen sopimuksen, että hän 5,000 markan korvauksesta päätöksessä määrättyjen 2,000 markan lisäksi luopui vaatimasta huoneistoa mainitusta talosta sekä muuttoapua.

Oluenpanija K. Bastman-vainajan perillisten anomuksen saada korvaus sen johdosta ettei Kaisaniemenkatua ollut määräajan kuluessa pantu käyttökelpoiseen kuntoon rahatoimikamari epäsi [5].

Kaupungin maalla olevat raidelaitteet.

Rahatoimikamari oikeutti [6] eräät liikkeet ja laitokset edelleen pysyttämään ja liikennöimään kaupungin maalla olevia raidelait-

[1]) Rkmrin pöytäk. 7. 2. 6 §. — [2]) S:n 11. 9. 10 §. — [3]) S:n 24. 8. 30 §. — [4]) S:n 2. 3. 35 §. — [5]) S:n 9. 10. 1 § ja 26. 10. 2 §. — [6]) S:n 9. 3. 23 §.

teitaan. Maksut, joita oli suoritettava Smk 1: 50 pituusmetriltä normaaliraiteista ja 1 markka kapearaiteista rataa varten käytettyä katua, nousivat kaikkiaan Smk:aan 836: 75.

Sen ohessa oikeutettiin [1]) osuuskunta Valio teettämään rautatieraide Ruoholahden rannasta yhtiön korttelissa n:o 174 omistamalle Ruoholahdenkadun viereiselle tontille.

Niinikään myönnyttiin [2]) suomalaisen osakeyhtiön Kreuger & Tollin anomukseen saada Hakaniemen rannasta mainitun rannan tontille n:o 1 laskea väliaikainen raide rakennustarpeiden kuljetusta varten määrämaksusta ja velvollisena panettamaan paikka entiseen kuntoonsa, sittenkuin raiteet on poistettu.

Viaporin linnoituksen insinööripäällikkö oli rahatoimikamarilta tiedustanut, kohtaisiko raitiotielinjan laskeminen Seurasaarentieltä Drumsönselän rantaan estettä kaupungin puolelta. Laitteen rakentaisi osakeyhtiö M. G. Stenius. Rahatoimikamari myöntyi [3]) tähän anomukseen kaupungin yleisten töiden hallituksen esittämin ehdoin ja velvoittamalla urakoitsijan mainitusta oikeudesta kaupungille suorittamaan 1 markan pituusmetriltä vuodessa.

Kirjelmässä lokakuun 6 päivältä raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö ilmoitti, ettei se työväen puutteessa voinut toimeenpanna Kauppatorin raitiotieverkon ehdotettua muuttoa ja laajennusta, vaan täytyi työ siirtää johonkin seuraavaan vuoteen. Tämän johdosta ei myöskään aloitettaisi [4]) kaupunginvaltuuston mainitulle torille hyväksymän sillakkeen rakentamista.

Kaupungin maalla sijaitsevat lennätin- ja puhelinjohdot.

Suomen lennätinlaitoksen päällikön anomukseen saada laskea kaapeli lennätinkeskuksesta rautatienasemalle pitkin Kasarmin-, Kluuvi- ja Hallituskatua myönnyttiin [5]) kaupungin yleisten töiden hallituksen esittämin ehdoin. Sittemmin anoivat viranomaiset oikeutta johtaa kaapelin pitkin Mikonkatua Kansallisteatterin eikä Ateneumin sivuitse rautatienasemalle, mihin rahatoimikamari myöntyi [6]).

Rautatiehallituksen anottua lupaa saada muuttaa rautatien lennätinjohdon ja sen yhteydessä olevan, lennätinlaitokselle kuuluvan johdon Fredriksperin aseman vierellä kaupungin alueelle, myöntyi [7]) rahatoimikamari anomukseen sillä ehdolla, että rautatiehallitus korvasi asianomaisille vuokraajille ehkä koituvan vahingon ja että kaupungin metsänvartija otti haltuunsa kaadetut puut.

Helsingin telefooniyhdistys oli anonut lupaa saada laskea kaapelin Neitsytpolkuun sekä pitkin Merisatamaa Läntisen Kaivopuiston rantaan samoin kuin poistaa Itäiseen viertotiehen lasketun

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 23. 5. 5 §. — [2]) S:n 15. 6. 44 §. — [3]) S:n 18. 9. 14 §. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 52; rkmrin pöytäk. 19. 10. 19 §. — [5]) S:n 31. 8. 11 §. — [6]) S:n 11. 9. 9 §. — [7]) S:n 11. 12. 12 §.

kaapelin. Tähän anomukseen rahatoimikamari myöntyi [1]). Edelleen anoi yhdistys lupaa saada laskea maakaapelin Eiran puistikkoon Laivurinkadun tontin n:o 6 ja Rehbindertien tontin n:o 5 rajaan ja toistaiseksi asettaa kaapelipatsaan Laivurinkadun varrelle, sekä teettää yksitorvisen poikittaiskanavan Kanavakadun pohjoisessa jalkakäytävässä olevan yhdistyksen kaapelikaivon ja rahapajan tontin välille. Tähänkin anomukseen rahatoimikamari myöntyi [2]).

Osakeyhtiö M. G. Steniuksen ilmoitettua Hagan—Munkkiniemen raitioteiden viereisen puhelinten patsasjohdon olevan haitaksi liikenteelle ja anottua, että Helsingin telefooniyhdistys velvoitettaisiin se poistamaan, oikeutti [3]) rahatoimikamari osakeyhtiö M. G. Steniuksen omalla kustannuksellaan ja yksissä neuvoin telefooniyhdistyksen kanssa siirtämään mainitun patsasjohdon.

Siltalaitteet.

Rahatoimikamari hyväksyi [4]) osakeyhtiö Hietalahden laivatokan ja konepajan tekemän esityksen saada esityksen oheisen piirustuksen mukaan rakennuttaa laiturin aallonmurtajineen Munkkisaarensalmen rantaan tehdaskortteliin n:o 178.

Sitä vastoin evättiin [5]) konetehdas Herkules osakeyhtiön anomus saada teettää väliaikaisia siltalaitteita Merisatamaan Sirpalesaaren liikenteen helpottamiseksi. Yhtiön anomukseen saada Sirpalesaaren pohjoispuolelle rakennuttaa kuormauslaituri rahatoimikamari myöntyi [6]).

Huoneita Busholman tullipalvelijastolle.

Tullikamarin pyynnön mukaisesti päätti [7]) rahatoimikamari toistaiseksi maksutta antaa kaksi huonetta Busholmasta tullipalvelijaston käytettäväksi.

Leppäsuon sairaala.

Lääkintöhallituksen anomukseen saada edelleen kulkutautilaboratooriksi vuokrata Leppäsuon sairaala 1,000 markan vuosivuokrasta myönnyttiin [8]). Sittemmin lääkintöhallitus kuitenkin ilmoitti [9]), että sairaalaa oli käytetty ainoastaan kuukausi, minkätähden vuokraa veloitettiin ainoastaan tältä ajalta.

Putkikaivo Eläintarhaan.

Insinööri B. Gagneur anoi lupaa saada Eläintarhan Mäntymäelle laittaa anomuksen oheisen piirustuksen mukaisen putkikaivon ja siitä kuljettaa juomavettä. Anomukseen myönnyttiin [10]) sillä ehdolla, että kaivo käskyn saatua poistetaan.

Kallion kirkkoa ympäröivät istutukset.

Kaupunki otti [11]) 1,100 markan vuotuisesta korvauksesta kunnossa pitääkseen Kallion kirkkoa ympäröivät istutukset. Mainittuun summan sisältyi myös se 556 markan määrä, mikä seurakunnan tuli syyskuun 3 päivänä 1914 tehdyn sopimuksen mukaan suorittaa aikaisemmin laitettujen istutusten kunnossapidosta.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 21. 12. 34 §. — [2]) S:n 18. 9. 15 §. — [3]) S:n 16. 3. 26 §. — [4]) S:n 8. 5. 10 §. — [5]) S:n 7. 12. 18 §. — [6]) S:n 13. 4. 34 §. — [7]) S:n 7. 12. 17 §. — [8]) S:n 23. 11. 48 §. — [9]) S:n 14. 12. 9 §. — [10]) S:n 30. 3. 17 §. — [11]) S:n 11. 5. 23 § ja 22. 6. 7 §.

Vaakahuone Katajanokan rautatietä varten.

Tehdystä anomuksesta oikeutettiin [1]) valtionrautatiet Katajanokalle anomuksen oheisessa asemakartassa osoitettuihin paikkoihin niinikään anomuksen oheisen piirustuksen mukaan teettämään kaksi vaakahuonetta.

Vaihdesuoja Hakaniementorille.

Niinikään myönnyttiin [2]) valtionrautateiden anomukseen saada Hakaniementorille teettää vaihdesuoja.

Vastaanottokatoksia Länsirantaan ja Hakaniementorille.

Metsähallituksen anomukseen saada Länsirantaan ja Hakaniementorille teettää vastaanottokatos saapuvia halkoja varten rahatoimikamari myöntyi [3]).

Soittolava Kaisaniemen puistoon.

Läänin kuvernöörin esityksestä päätti [4]) rahatoimikamari Kaisaniemen puistoon rakennuttaa soittolavan penkkeineen. Tästä työstä arvattiin olevan kustannuksia 1,000 markkaa.

Jauhosuoja sotaväen käytettäväksi.

Aktiebolaget Havsgatan oli anonut, että kaupunki tyhjennyttäisi Laivurinkadun tontilla n:o 6 sijaitsevan, yhtiön omistaman tehdasrakennuksen, jota oli käytetty venäläisen sotaväen tavarasuojana. Rahatoimikamari myöntyi anomukseen ja päätti [5]) kaupungin toimesta laitetun sisustuksen poistettavaksi sekä rakennuksen sitten luovutettavaksi omistajalleen. Sen sijaan sisustettaisiin n. s. vaunukatos jauhosuojaksi. Kustannuksia sen korjauksesta sekä uudestaan kattauksesta laskettiin olevan 12,400 markkaa.

Meriväenpäävahdin sisustus.

Erikoisen meriväenpäävahdin sisustamisesta [6]) oli kustannuksia Smk 15,268: 81.

Muonitustarkoitukseen ostettuja rakennuksia.

Muonitustoimikunnan tarpeisiin ostettiin [7]) kauppias J. G. Söderlundilta kaksi kaupungille kuuluvalla maalla Hietaniementien varrella sijaitsevaa rakennusta 13,500 markasta.

Sotilastarkoituksiin luovutettujen koulutalojen isännöitsijä määrätty.

Syystä että useat kaupungin kansakoulutalot oli luovutettu sotaväen majoitukseen, päätti [8]) rahatoimikamari asettaa näitä ja muita vastedes ehkä samaan tarkoitukseen luovutettavia samanlaisia taloja varten isännöitsijän, joksi valittiin kenraaliluutnantti C. af Forselles, jonka kuukausipalkaksi määrättiin 150 markkaa, maaliskuun 15 päivästä 1916 lukien.

Puhelimia väliaikaisiin kansakouluhuoneistoihin.

Tekemänsä anomuksen johdosta oikeutettiin [9]) ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta panettamaan puhelin Fredrikinkadun talossa n:o 34 sijaitsevaan väliaikaiseen kansakouluhuoneistoon. Suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan samanlaiseen anomukseen Kasarminkadun talossa n:o 6 olevaan huoneistoon nähden niinikään myönnyttiin [10]).

Oikeus asettaa puhelin Rauta-

Eräiden autonkuljettajain anomukseen saada Rautatientorille

[1]) Rkmrin pöytäk. 31. 8. 23 §. — [2]) S:n 27. 1. 21 §. — [3]) S:n 10. 2. 35 §. — [4]) S:n 3. 8. 34 §. — [5]) S:n 24. 8. 33 §. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 47; rkmrin pöytäk. 29. 5. 7 §. — [7]) S:n 6. 4. 29 § ja 17. 4. 3 §. — [8]) S:n 23. 3. 33 §. — [9]) S:n 7. 9. 14 §. — [10]) S:n 7. 9. 31 §.

tientorille autonkuljettajia varten.

asettaa puhelinkoje patsaineen päätti [1]) kamari myöntyä sillä ehdolla, että koje käskystä poistetaan.

Oikeus puhelinkioskien asettamiseen.

Helsingin telefooniyhdistyksen anomukseen saada asettaa puhelinkioskeja Kappeliesplanadiin, Runebergines planadiin vastapäätä Kämpin hotellia ja Kasarmintorille myönnyttiin [2]) sillä ehdolla, että yhdistys käskyn saatuaan siirtää tai poistaa kioskit.

Lupa puistojen y. m. käyttämiseen.

Tehtyjen hakemusten johdosta oikeutti [3]) rahatoimikamari erinäiset yhdistykset määräpäivinä kesän kuluessa käyttämään Hakasalmen ja Hesperian puistoa, Kyläsaarta, Eläintarhan urheilukenttiä y. m. urheilukilpailujen, juhlain, kansanhuvien y. m. s. paikkana.

Lasten kesätyöskentely.

Kasvatuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti varattiin [4]) Tehtaan- ja Sepänkadun välinen alue lasten kesätyöskentelypaikaksi. Alex. Ärtin rahastosta osoitettiin [5]) 1,000 markkaa koulupuutarhan kuntoonpanoon.

3. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Kaisaniemen pukeutumispaviljonki.

Helsingin suomalaisen luistinseuran anomukseen saada ottaa haltuunsa ja käyttää Unitas yhdistykselle kuuluva, Kaisaniemessä sijaitseva, pukeutumista, tarvekalujen säilyttämistä y. m. varten laitettu paviljonki rahatoimikamari myöntyi [6]).

Eläintarhan urheilukentän korjaus.

Helsingin kisaveikkojen yhdistyksen anomuksesta rahatoimikamari päätti [7]) arviolta 1,700 markan kustannuksilla teettää erinäisiä korjaustöitä Eläintarhan urheilukentällä.

Kelkkamäet.

Kun kelkkamäkiä varten myönnetty 3,400 markan määräraha oli osoittautunut riittämättömäksi, myönsi [8]) rahatoimikamari kaupunginpuutarhurin pyynnöstä tähän tarkoitukseen 1,000 markan lisäyksen arvaamattomia tarpeita varten olevasta määrärahastaan.

Suomen voimistelunopettajaliiton toimikunnan esityksestä päätti [9]) rahatoimikamari laitattaa useampia kelkkamäkiä koulunuorisolle Kaisaniemeen sekä Neitsytpolun, Tehtaankadun ja Unioninkadun varrelle. Kustannukset arvattiin 2,000 markaksi, ja oli mäenlasku kelkalla Eläintarhassa sekä Alppilan ja diakonissalaitoksen vierellä kiellettävä.

Erään vesialueen ruoppaus.

Sittenkuin Helsingin laivaveistämöosakeyhtiö, joka oli vuokrannut n. s. laivaveistämöalueen, oli anonut veistämöä ympäröivän vesialueen pohjan kaupungin toimesta ruopattavaksi, päätti [10]) rahatoimikamari ryhtyä sitä varten tarpeellisiin toimenpiteisiin. Sama-

[1]) Rkmrin päytäk. 28. 1. 11 §. — [2]) S:n 12. 10. 19 §. —[3]) S:n 30. 3. 24 §; 13. 4. 5 §; 20. 4. 11 §; 2. 6. 3 §; 22. 6. 1 §; 24. 8. 4 §; 21. 9. 21 § ja 23. 11. 1 §. — [4]) S:n 16. 3. 11 §. — [5]) S:n 4. 5. 17 §. — [6]) S:n 2. 3. 5 §. — [7]) S:n 3. 8. 54 §. — [8]) S:n 16. 3. 20 §. — [9]) S:n 13. 1. 11 §. — [10]) S:n 9. 3. 18 §.

ten myönnyttiin [1]) kone- ja siltarakennusosakeyhtiön anomukseen yhtiön alueen edustalla sijaitsevan vesialueen ruoppaamisesta 7.5 metriä syväksi.

Busholman uimahuoneiden laajennus.

Rahatoimikamarilta saamansa [2]) tehtävän mukaisesti antoi kaupungin yleisten töiden hallitus kamarille piirustukset Busholman uimahuoneiden laajentamiseksi, jotka piirustukset rahatoimikamari hyväksyi [3]).

Eräiden vähäisten rakennusten myynti.

Gumtähdessä sijaitseva, kaupungille kuuluva pesutupa- ja saunarakennus myytiin [4]) puutarhureille A. Holmqvistille ja D. Lindbergille, jotka velvoitettiin poistamaan rakennus viimeistään syksyllä 1916. Niinikään myytiin [5]) muuan Sofielundissa sijaitseva lato puutarhuri W. Karlssonille.

Poliisin automobiilisuojan korjaus.

Poliisin automobiilisuojan korjaukseen myönnettiin [6]) enintään 1,500 markkaa.

Lupa sisustaa Helsinginniemen alueen talojen ullakko- ja kellarikerrokset asuinhuoneistoiksi.

Rahatoimikamari antoi [7]) kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtäväksi laatia ehdotuksen perusteiksi, joita noudattaen laskettaisiin se lisämaksu, mikä olisi suoritettava luvasta sisustaa n. s. Helsinginniemen alueen tonteilla olevat ullakko- ja kellarikerrokset asuinhuoneistoiksi. Pääasiallisesti hallituksen lähettämän ehdotuksen mukaisesti rahatoimikamari päätti [8]) korvauksen määrättäväksi siten, että asunnoksi käytettävää pinta-alaa (lukuun otettuina siihen rajoittuvat ulkoseinät tai katonlape) osoittava luku kerrotaan niillä yksikköarvoilla, mitkä saadaan, kun tontista kaupunginkassaan maksettu kauppahinta ynnä 6 %:n korko sille maksupäivästä lukien jaetaan sillä luvulla, joka osoittaa rakennuksen kaikkien asuntotarkoitukseen käytettyjen huoneistojen yhteenlasketun pinta-alan, kaikki seinä- ja porrastila lukuun otettuna (kaavan $\frac{t}{a} \times$ x mukaan).

Lupa ullakkokerrosten ja kellarien laittamiseen asuinhuoneistoiksi myönnettiin katselmuksen ja arvioinnin toimitettua seuraaville talonomistajille:

fastighetsaktiebolaget Bergbolle [8]) Ehrensvärdtien tonttiin n:o 7 nähden 2,400 markan lisämaksusta.;

professori J. H. Vennolalle [9]) Speranskitien tonttiin n:o 11 nähden 4,500 markan lisämaksusta;

insinööri W. O. Lillelle [10]) Ehrensvärdtien tonttiin n:o 5 nähden 800 markan lisämaksusta;

kunnallisneuvos N. L. Eskolalle [11]) Speranskitien tonttiin n:o 5 nähden 1,200 markan maksusta;

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 25. 5. 28 §. — [2]) S:n 18. 5. 31 §. — [3]) S:n 25. 5. 27 §. — [4]) S:n 23. 3. 12 §. — [5]) S:n 24. 8. 18 §. — [6]) S:n 13. 1. 22 §. — [7]) S:n 28. 9. 60 §. — [8]) S:n 2. 11. 10 §. — [9]) S:n 6. 11. 1 §. — [10]) S:n 9. 11. 21 §. — [11]) S:n 23. 11. 49 §.

osakeyhtiö Talolalle [1]) Chydeniustien tonttiin n:o 3 nähden 2,700 markan maksusta;

samalle yhtiölle [2]) Ehrensvärdtien tontteihin n:oihin 27 ja 29 nähden 2,000 markan maksusta.

Kaupungin polttoainekysymys.

Rahatoimikamarissa otettiin puheeksi kysymys toimenpiteisiin ryhtymisestä kaupungin puolelta kaupungin polttoainetarpeen tyydyttämiseksi. Näytti nimittäin tärkeältä rajoittaa ulkomaisten polttoaineiden, etusijassa kivihiilen, tuontia ja sen sijaan ruveta käyttämään soistamme saatavaa, ehdollisesti omassa polttoturvetehtaassa valmistettua polttoturvetta. Rahatoimikamari asetti asiaa valmistelemaan komitean, johon valittiin [3]) ehdotuksentekijä herra Listo, insinöörit E. A. Malm, C. H. Procopé ja B. Wuolle sekä kauppias J. Tallberg ja metsänhoitaja A. Lampén. Komitean käytettäväksi asetti [4]) rahatoimikamari 10,000 markan määrärahan.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Ylimääräiset inventtaajat.

Kaupunginkassan ylimääräisiksi inventtaajiksi kuluvana vuonna valittiin [5]) herrat Gripenberg ja Hertzberg; herra Hertzbergin sijaan valittiin sittemmin [6]) herra Listo inventtaajaksi.

Obligatioiden arvonta

Helsingin kaupungin obligatiolainoihin kuuluvia obligatioita arvottaessa joutuivat lunastettaviksi seuraavat numerot:

5 % lainaa vuodelta 1876 (arvonta marraskuun 1 päivänä [7]):

Sarja litt. A à Smk 1,000: —, n:ot 25, 49, 63, 87, 105, 121, 135, 146, 168, 177, 232, 323, 330, 409, 452, 457, 482, 495.

„ „ B „ „ 500: —, „ 38, 67, 69, 103, 138, 141, 142, 167, 171, 217, 286, 360, 372, 373, 413, 417, 435, 439, 578, 579, 583, 633, 645, 677, 729, 733, 757, 795, 871, 877, 879, 969, 1000, 1028, 1038, 1133, 1149, 1152, 1176, 1200, 1207, 1218, 1227, 1267, 1272, 1281, 1304, 1307, 1315, 1318, 1324, 1362, 1374, 1405.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 30. 11. 5 §. — [2]) S:n 30. 11. 6 §. — [3]) S:n 27. 3. 12 §. — [4]) S:n 29. 5. 1 §; ks. tätä kert. siv. 83. — [5]) S:n 7. 1. 7 §. — [6]) S:n 4. 5. 16 §. — [7]) S:n 9. 11. 57 §.

Sarja litt. C à Smk 200: —, n:ot 26, 84, 117, 125, 140, 186, 216, 234, 246, 250, 259, 272, 317, 337, 341, 420, 422, 434, 460, 462, 484, 485, 538, 597, 652, 670, 698, 730, 750, 764, 817, 822, 834, 851, 961, 988, 996, 1029, 1085, 1144, 1147, 1159, 1197.

4 1/2 % lainaa vuodelta 1892 (arvonta marraskuun 1 päivänä [1]):

Sarja litt. A à Smk 5,000: —, n:ot 114, 318, 358, 368.
„ „ B „ „ 1,000: —, „ 42, 54, 74, 97, 315, 448, 459, 497, 623, 823, 988, 1028, 1147, 1377, 1495.
„ „ C „ „ 500: —, „ 32, 37, 161, 282, 419, 690, 826, 839, 862, 921, 1434, 1532, 1593, 1629, 1744, 1771, 1794, 1808, 1969.

3 1/2 % lainaa vuodelta 1898 (arvonta helmikuun 1 päivänä [2]):

Sarja litt. A à Smk 5,000: —, n:ot 37, 70, 173.
„ „ B „ „ 2,000: —, „ 115, 123, 322.
„ „ C „ „ 1,000: —, „ 36, 85, 159, 278, 326, 598.
„ „ D „ „ 500: —, „ 116, 161, 176, 204, 207, 219, 368, 398, 420, 460, 512, 560.

4 % lainaa vuodelta 1900 (arvonta helmikuun 1 päivänä [2]):

Sarja litt. A à Smk 5,000: —, n:ot 63, 77, 149.
„ „ B „ „ 2,000: —, „ 181, 489, 572.
„ „ C „ „ 1,000: —, „ 723, 852, 1180.
„ „ D „ „ 500: —, „ 1699, 2006, 2083, 2087, 2355, 2393.

4 % lainaa vuodelta 1902 (arvonta kesäkuun 1 päivänä [3]):

à Smk 500: —, n:ot 165, 250, 453, 468, 572, 885, 1211, 1255, 1279, 1330, 1421, 1557, 1753, 2027, 2151, 2271, 2315, 2329, 2509, 2631, 2661, 2688, 2696, 2698, 2975, 3009, 3352, 3548, 3613, 3629, 3638, 3736, 3850, 4385, 4392, 4536, 4633, 4639, 4675, 4695, 4803, 5207, 5242, 5246, 5391, 5401, 5510, 5636, 5668, 5705, 5720, 6017, 6114, 6261, 6335,

[1]) Rkmrin pöytäk. 9. 11. 57 §. — [2]) S:n 10. 2. 28 §. — [3]) S:n 15. 6. 19 §.

6652, 6891, 6907, 7015, 7019, 7035, 7292, 7351, 7412, 7514, 7537, 7565, 7598, 7914, 8017, 8089, 8148, 8340, 8832, 8840, 9033, 9100, 9108, 9277, 9440, 9520, 9522, 9608, 9651, 9896, 9971, 10549, 10717, 10831, 10920, 10928, 11122, 11126, 11243, 11372, 11521, 11622, 11770, 11773, 11783, 11855, 12173, 12256, 12412, 12567, 12704, 12777, 12962, 13113, 13248, 13358, 13485, 13513, 13526, 14175, 14430, 14472, 14733, 14835, 14837, 14892, 15042, 15045, 15191, 15255, 15344, 15396, 15473, 15528, 15621, 15637, 15690, 15928.

5 % lainaa vuodelta 1913 (arvonta heinäkuun 1 päivänä [1]):

à Smk 536: —, n:ot 73, 104, 239, 316, 337, 471, 540, 557, 624, 638, 679, 725, 793, 817, 848, 873, 883, 927, 959, 961, 1033, 1048, 1117, 1126, 1187, 1195, 1207, 1237, 1245, 1253, 1304, 1353, 1360, 1366, 1435, 1454, 1462, 1511, 1519, 1569, 1577, 1705, 1713, 1721, 1766, 1815, 1822, 1881, 1920, 1993, 2001, 2057, 2072, 2107, 2143, 2223, 2231, 2239, 2246, 2313, 2320, 2328, 2336, 2477, 2480, 2513, 2537, 2545, 2553, 2560, 3035, 3120, 3276, 3366, 3440, 3592, 3675, 3712, 3816, 3833, 3841, 3888, 3993, 3998, 4065, 4473, 4625, 4799, 4956, 5034, 5057, 5208, 5313, 5401, 5665, 5809, 5817, 5919, 5985, 6240, 6305, 6393, 6400, 6406, 6449, 6488, 6513, 6552, 6563, 6637, 6646, 6701, 6721, 6792, 6864, 6888, 6921, 6966, 7016, 7912, 8049, 8057, 8087, 8120, 8128, 8163, 8211, 8297, 8305, 8345, 8360, 8407, 8453, 8477, 8559, 8565, 8607, 8615, 8623, 8648, 8710, 8718, 8721, 8752.

1909 vuoden obligatiolainoista oli kaupunki lunastanut seuraavat 44 2,515 markan määräistä obligatiota arvottavaksi tulevan obligatiomäärän sijasta:

330, 331, 332, 460, 463, 464, 465, 466, 467, 626, 627, 628, 629, 630, 649, 911, 1048, 1072, 1073, 1092, 1296, 1302, 1303, 1322, 1327, 1435, 1436, 1437, 1496, 1589, 1726, 1890, 1928, 1948, 1949, 1983, 2029, 2033, 2083, 2084, 2085, 2154, 2199, 2616.

[1]) Rkmrin pöytäk. 6. 7. 22 §.

Nämä obligatiot niihin kuuluvine emä- ja korkolippuineen mitättömöitiin [1]) marraskuun 1 päivänä toimitetussa arvonnassa.

1911 vuoden obligatiolainasta oli kaupunki arvottavaksi tulevan obligatiomäärän sijasta lunastanut seuraavat obligatiot:

Sarja litt. A à Smk 2,515: —, n:ot 135, 136, 188, 209, 210, 305, 306, 347, 348, 349, 350, 351, 403, 532, 537, 548, 549, 1035, 1036, 1082, 1443, 1444, 1586, 1587, 1588, 1682, 1683, 1838, 1839, 1943, 2045, 2046, 2318, 2465, 2485, 2724, 2725, 2726, 2727, 2728, 2731, 2918, 2937, 2952, 2957, 2984, 3060, 3061, 3106, 3107, 3190, 3341, 3342, 3343, 3489, 3490.

„ „ B „ „ 503: —, „ 934, 1239, 2067, 2122, 2123, 2124, 2263, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2473, 2490, 2491, 2582, 2588, 2614, 2615, 2616, 2931, 2932, 2963, 2964, 2965, 3014, 3015, 3016, 3154, 3155, 3156, 3157, 3158, 3159, 3160, 3164, 3168, 3169, 3178, 3208, 3209, 3246, 3247, 3248, 3249, 3250, 3251, 3252, 3253, 3254, 3255, 3393, 3423, 3554, 3555, 3556, 3557, 3822, 3823, 3824, 3825, 3826, 3827, 3828, 3829, 3830, 3831, 3832, 3833.

Nämä obligatiot niihin kuuluvine emä- ja korkolippuineen mitättömöitiin [2]) joulukuun 1 päivänä.

Kaupungin lahjoitusrahastojen lainanantokorko.

Moniaissa tapauksissa myöntyi rahatoimikamari anomuksiin kaupungin lahjoitusrahastoista myönnettyjen lainain koron huojistamisesta 6:sta 5 1/2 %:iin.

Kaupungin lahjoitusrahastojen varain sijoitus.

Rahatoimikamari antoi rahatoimikonttorin tehtäväksi kaupungin lahjoitusrahastojen puolesta merkitä osakkeita Pohjoismaiden osakepankin [3]) ja Suomen yhdyspankin [4]) uusissa osakeanneissa; niinikään oli mainittuja varoja sijoitettava Suomen kaupunkien hypoteekikassan 4 1/2 %:n obligatioihin [5]) sekä Suomen kiinteistöpankin 5 %:n obligatioihin [6]).

Johto- ja lautakuntain laskut

Revisionikonttorin esityksestä kehoitti [7]) rahatoimikamari kaupungin johto- ja lautakuntia vastedes olemaan käteisellä maksa-

[1]) Rkmrin pöytäk. 9. 11. 57 §. — [2]) S:n 11. 12. 3 §. — [3]) S:n 12. 10. 64 §. — [4]) S:n 4. 12. 8 §. — [5]) S:n 15. 6. 48 §. — [6]) S:n 24. 1. 5 § ja 16. 3. 52 §. — [7]) S:n 3. 2. 32 §.

matta kaupungin omien laitosten asettamia laskuja, vaan antamaan ne asianmukaisesti hyväksyttyinä rahatoimikamariin otettaviksi huomioon kaupungin kirjanpidossa.

Kunnallisverojen tileistä poisto.

Rahatoimikamari hyväksyi [1]) rahatoimikonttorin laatiman poistoluettelon, jonka mukaan kunnallisveroja oli vuosilta 1906—13 jäänyt perimättä Smk 26,599: 75. Sittemmin niinikään rahatoimikonttorin ehdotuksesta poistettiin tileistä [2]) 1914 vuoden veroja Smk 1,038: 20.

Henkilökohtaisten vaivaismaksujen tileistä poisto.

Niinikään rahatoimikonttorin ehdotuksesta poistettiin tileistä [1]) kertymättömiä henkilökohtaisia vaivaismaksuja yhteensä Smk 705: 50.

Koiraveron tileistä poisto.

Perimättä jäänyttä koiraveroa poistettiin rahatoimikonttorin ehdotuksen mukaisesti tileistä [2]) Smk 3,216: 72.

Liikennemaksujen tileistä poisto.

Liikennekonttorin esityksestä päätti [3]) rahatoimikamari tileistä poistaa vuodelta 1912 suorittamatta olevia liikennemaksuja Smk 1,369: 81.

Liikennemaksujen palautus.

Liikennekonttorin ehdotuksesta epäsi [4]) rahatoimikamari toiminimi Sören Bernerin anomuksen että toiminimelle palautettaisiin Smk 281: 96 liikennemaksuja, jotka oli suoritettu eräästä grahamjauhomäärästä, joka oli tuotettu maahan ennen tämän tavaran liikennemaksujen huojistamista. Sitä vastoin palautti [5]) kamari Töölön sokeritehdasosakeyhtiölle erään sokerimäärän liikennemaksuja Smk 22: 56 ja osakeyhtiö Axel Pihlgrenille [6]) erään viinimäärän liikennemaksuja Smk 17: 05.

Satamamaksujen y. m. palautus.

Suoritettuja satamamaksuja palautettiin [7]) kaupungin halkokonttorille Smk 68: 80. Edelleen palautettiin [8]) toiminimi Victor Ekille sen 105 astiasta liimaa suorittama makasiininvuokra.

Vahingonkorvausta tapaturmaisesta ruumiinvammasta.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä myönsi rahatoimikamari seuraaville kaupungin töissä tapaturmaisen ruumiinvamman saaneille henkilöille vahingonkorvausta alempana mainitut määrät:

a) heidän jäljellä olevaksi eliniäkseen vuosittain:

työmies A. Aarniolle [9]) Smk 172: 80 tammikuun 1 päivästä 1916;

työntekijätär E. Hentuselle [10]) Smk 64: 80 elokuun 25 päivästä 1915;

työmies J. Hytöselle [11]) Smk 64: 80 tammikuun 1 päivästä 1916;

työmies J. Lempiselle [12]) 432 markkaa tammikuun 1 päivästä 1916;

työmies A. Lindbergille [13]) Smk 43: 20 toukokuun 10 päivästä 1916;

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 13. 1. 19 §. — [2]) S:n 21. 2. 6 §. — [3]) S:n 27. 4. 16 §. — [4]) S:n 19. 10. 13 §. — [5]) S:n 6. 4. 20 §. — [6]) S:n 28. 1. 4 §. — [7]) S:n 24. 8. 37 §. — [8]) S:n 31. 8. 31 §. — [9]) S:n 30. 3. 19 §. — [10]) S:n 21. 12. 26 §. — [11]) S:n 2. 6. 19 §. — [12]) S:n 3. 2. 25 §. — [13]) S:n 28. 9. 25 §.

työmies A. Rissaselle [1]) 108 markkaa marraskuun 19 päivästä 1915 ja

työmies J. Siljanderille [2]) Smk 64: 80 heinäkuun 28 päivästä 1915.

b) lyhyemmäksi ajaksi:

työmies J. Enrothille [3]) 72 markkaa kesäkuun 24 päivästä 1916 helmikuun 21 päivään 1917;

työmies J. Oksaselle [4]) Smk 129: 60 marraskuun 8 päivästä 1915 heinäkuun 8 päivään 1916;

työmies T. Ottosonille [5]) Smk 149: 33 helmikuun 10 päivästä syyskuun 15 päivään 1916 sekä Smk 2: 40 päivässä joulukuun 14 päivästä 1915 helmikuun 9 päivään 1916;

työmies A. Rantaselle [6]) 104 markkaa kesäkuun 24 päivästä 1916 helmikuun 24 päivään 1917;

työmies E. Vassmanille [7]) 216 markkaa toukokuun 18 päivästä marraskuun 18 päivään 1916; ja

työmies M. Tallgrenille [8]) Smk 129: 60 eri aikoina kohdanneen työkyvyttömyyden johdosta.

Vuokrahuoneisto poliisilaitoksen kirjapainolle ja varuskamarille.

Poliisilaitoksen kirjapainolle ja varuskamarille vuokrattiin [9]) kesäkuun 1 päivän 1916 ja saman päivän 1921 väliseksi ajaksi Länt-Heikinkadun talosta n:o 12 huoneisto 4,000 markan vuosivuokrasta.

Määrärahoja kalustoa varten.

Erinäisen kaluston hankkimiseksi kaupungin rakennustarkastuskonttoriin myönsi [10]) rahatoimikamari menosääntöön kaupungin virastojen kaluston hankintaa varten merkitystä määrärahasta 1,389 markkaa.

Niinikään myönnettiin [11]) revisionikonttorille 1,152 markkaa laskukoneen ja kirjakaapin ostoon.

Verotusvalmistelukunnan anomuksesta myönsi [12]) rahatoimikamari sille 780 markkaa kirjoituskoneen y. m. ostoon.

Tilastokonttorin pyynnöstä myönnettiin [13]) sille 225 markkaa lokerokaapin ostoon.

Työväenopiston suomenkielisen osaston johtokunnan anomukseen myöntyen osoitti [14]) rahatoimikamari sille 80 markkaa asiakirjakaapin ostoon.

Kansanlastentarhain johtokunnan anomuksesta myönnettiin [15]) sille 1,440 markkaa kirjoituskoneen ynnä pöydän sekä lokerokaapin ostoon.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 9. 3. 36 §. — [2]) S:n 11. 5. 17 §. — [3]) S:n 2. 11. 36 §. — [4]) S:n 20. 7. 55 §. — [5]) S:n 26. 10. 48 § ja 23. 3. 19 §. — [6]) S:n 19. 10. 27 §. — [7]) S:n 6. 7. 56 §. — [8]) S:n 10. 8. 39 §. — [9]) S:n 6. 3. 3 §. — [10]) S:n 7. 1. 11 §. — [11]) S:n 17. 2. 10 §. — [12]) S:n 28. 1. 8 §. — [13]) S:n 31. 8. 13 §. — [14]) S:n 18. 5. 7 §. — [15]) S:n 23. 11. 35 §.

Määräraha palosammutuskaluston ostoon.

Erinäisten palosammutuskalujen hankkimiseksi kaupungin tavarakatoksiin myönsi [1]) rahatoimikamari 700 markkaa.

C. Muut asiat.

Rahatoimilaitoksen uudestijärjestäminen.

Kysymys rahatoimikamarin uudestijärjestämisestä lähetettiin valmisteltavaksi komiteaan, johon valittiin [2]) herrat Gripenberg ja Listo, lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, professori K. J. Ståhlberg, lääketieteentohtori A. Tollet ja filosofianmaisteri G. Estlander.

Niinikään lähetettiin kysymys kaupungin tililaitoksen ja kassahallinnon uudestijärjestämisestä komiteaan, johon valittiin [3]) kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedt, pankinjohtaja J. K. Paasikivi ja herra Relander.

Kumpaistakaan asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Kunnalliskertomuksen toimittaminen.

Tilastokonttorin ehdotuksesta päätti [4]) rahatoimikamari antaa ent. senaattorin C. J. Timgrenin tehtäväksi edelleen, kunnes toisin määrättiin, laatia kunnalliskertomuksen I ja II osa. Senaattori Timgrenin kuoltua valittiin [5]) viidestä hakijasta yliopettaja filosofianlisensiaatti A. K. Ottelin mainittujen kertomuksen osain toimittajaksi.

Tilastokonttorin uuden amanuenssinviran täyttäminen.

Avonaiseksi julistettua vastaperustettua tilastokonttorin amanuenssinvirkaa oli hakenut kahdeksan henkilöä, joista rahatoimikamari virkaan valitsi [6]) filosofianlisensiaatti O. Lundellin.

Jäsenten valitseminen kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitukseen sekä sosialilautakuntaan.

Jäseneksi kaupungin yleisten töiden hallitukseen valitsi [7]) rahatoimikamari herra Heimbürgerin ja varajäseneksi herra Ignatiuksen.

Niinikään valitsi [7]) rahatoimikamari jäseneksi kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen herra Hertzbergin ja varajäseneksi herra Heimbürgerin.

Sosialilautakunnan jäseneksi valittiin [7]) herra Lindberg ja varajäseneksi herra Listo.

---

[1]) Rkmrin pöytäk. 10. 8. 18 §. — [2]) S:n 9. 11. 41 §. — [3]) S:n 24. 8. 15 §. — [4]) S:n 6. 7. 18 §. — [5]) S:n 23. 10. 1 §. — [6]) S:n 28. 12. 4 §. — [7]) S:n 7. 1. 9 §.

III. Tilastokonttori.

Tilastokonttorin vuodelta 1916 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Ilmestyneet julkaisut.

Vuonna 1916 ilmestyivät Helsingin kaupungin tilastokonttorin toimesta seuraavat kuusi julkaisua alempana mainittuina aikoina:

Helmik. 26. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 24. 1911. VI + 506 siv.

Heinäk. 25. Helsingfors stads statistik. I. Hälso- och sjukvård. 5. 1914. XIV + 252 + 156 siv.

Elok. 3. Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveyden- ja sairaanhoito. 5. 1914. XIV + 252 + 156 siv.

Lokak. 24. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 10. 1914. XXX + 510 siv.

Jouluk. 9. Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 25. 1912. VI + 510 siv.

Jouluk. 30. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 25. 1912. VI + 508 siv.

Näistä julkaisuista ilmestyivät sekä vuosikirja että terveyden- ja sairaanhoitotilasto entistään tuntuvasti laajempina.

Mitä ensinnä vuosikirjaan tulee, lisääntyi taulujen luku 29:llä eli 375:een ja taulusivujen luku 51:llä eli 494:ään, minkä ohessa julkaisuun sen viime vuosina suuresti lisääntyneen laajuuden johdosta laadittiin asialuettelo, jossa oli viittauksia aikaisemminkin julkaistuihin vuosikertoihin. Kaikkiaan laajeni vuosikirja 66 sivulla, joten se käsitti kaikkiaan 540 sivua. Uusista tauluista on erittäin mainittava eräät tauluryhmät, joihin oli uhrattu huomattavampi määrä työtä. Näitä olivat neljä vararikkoja koskevaa taulua, jotka olivat ensimmäinen yritys seikkaperäisemmän vararikkotilaston aikaansaamiseen maassamme ja perustuivat täkäläisen raastuvanoikeuden vararikkoasiakirjoista saatuun tilastoaineistoon, kolme osittain erikoistutkimukseen perustuvaa, teollisuuksia ja käsiammatteja koskevaa jälkikatsaustaulua, kuusitoista 1910 vuoden asuntolaskun mukaisia asunto- ja vuokraoloja koskevaa taulua, jonka laskun tuloksia ei ollut aikaisemmin julkaistu, sekä kahdeksan työväenoloja koskevaa

taulua, jotka valaisivat m. m. työntekijäin sairas- ja hautausapukassoja sekä eläkekassoja, työttömyyttä y. m. Kokonaan uusia olivat sitä paitsi neljätoista sekalaista sisällystä olevaa taulua, joissa käsiteltiin m. m. kunnallissairaalain palkkaoloja ja kunnossapitokustannuksia, kaupunginkirjaston lainanottajia, raastuvanoikeudessa käsiteltyjä juttuja ja asioita, maistraatin käsittelemiä ulosottoasioita, kaasu- ja sähkölaitoksen toiminnan yksityiskohtia, panttilainausliikettä, anniskelupaikkoja sekä viimeksi mainituissa kävijäin lukumäärää, kaupungin asemakaavan ulkopuolella sijaitsevia katuja y. m.; jotkut näistä tauluista olivat tulleet eräiden vuosikirjasta poistettujen vanhempain taulujen sijaan. Joissakin tauluissa annettiin tietoja myöskin vuodelta 1915, jopa osalta vuotta 1916.

Vuoden varrella julkaistuun terveyden- ja sairaanhoitotilaston vuosikertaan tehdyt laajennukset kohdistuivat julkaisun kaikkiin kolmeen osastoon. Kertomusosastoon tulivat lisäksi kertomukset Nickbyssä sijaitsevan kaupungin uuden mielisairaalan, väliaikaisen tuberkulosisairaalan ja vastaperustetun lihantarkastusaseman toiminnasta, jota vastoin kulkutautisairaalan kertomus, joka oli julkaistu erikseen, poistettiin. Huomattavin laajennus tilastokonttorin laatimassa tekstiosastossa oli lapsenpäästöjen ja lapsensynnytysten tuloksia koskevassa esityksessä, jota varten oli hankittu entistään tuntuvasti runsaampaa tilastoaineistoa. Tauluosasto vihdoin laajeni 19 taululla eli 76 tauluun; uusista tauluista mainittakoon kuukausittainen jälkikatsaus tärkeimpäin kulkutautien leviämiseen, kymmenen kuolleisuustilastollista taulua, joista viisi seikkaperäisesti valaisee pienten lasten kuolleisuutta, yksi kunnallisten sairaalain tuloja koskeva taulu, kolme poliklinikkoja, fysikalisia hoitolaitoksia y. m. koskevaa taulua, yksi lapsenpäästöjä koskeva taulu, yksi lihantarkastusasemalla tutkittua, vialliseksi havaittua lihaa koskeva taulu y. m. Kaikkiaan lisääntyi julkaisun koko tehtyjen laajennusten johdosta 64 sivulla eli 422 sivuun.

Vuodelta 1912 julkaistuihin kunnalliskertomuksiin tulivat lisäksi kansanlastentarhain johtokunnan sekä museolautakunnan ja musiikkilautakunnan antamat kertomukset, jota vastoin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen sekä vesijohto-, kaasu- ja sähkölaitoksen antamia kertomuksia ei kaupunginvaltuuston lokakuun 24 päivänä tekemän päätöksen johdosta enää julkaistu kunnalliskertomuksessa. Lisäksi tulleet kertomukset eivät läheskään vastanneet siten poistuneiden kertomusten laajuutta, mutta edellytettyä teoksen supistumista ei kuitenkaan saatu aikaan, syystä että useat vanhemmat kertomukset olivat tuntuvasti laajentuneet, niin että todellisuudessa tämänkin julkaisun koko hiukan paisui.

Vuosikirjan ilmestymisaikaan nähden voitiin tälläkin kertaa mer-

kitä ajan voittoa alun kolmatta kuukautta, 1911 vuoden suomenkieliseen kunnalliskertomukseen nähden noin 3 1/2 kuukautta ja saman julkaisun 1912 vuoden suomenkieliseen laitokseen nähden noin 2 kuukautta. Muut vuoden varrella valmistuneet julkaisut ilmestyivät likimain samoihin aikoihin kuin vuonna 1915 (1912 vuoden kunnalliskertomuksen ruotsinkielinen laitos hiukan aikaisemmin, terveyden- ja sairaanhoitotilaston molemmat laitokset hiukan myöhemmin kuin mainittuna vuonna).

Vuoden alussa painatettavina olevat julkaisut.

Huomattava osa vuoden varrella suoritetusta tilastokonttorin julkaisutyöstä ei kuitenkaan kohdistunut edellä olevassa luettelossa mainittuihin julkaisuihin, joista pari oli enimmältä osalta laadittu jo vuonna 1915, vaan käytettiin eräisiin 1916 vuoden päättyessä vielä painatettavina oleviin julkaisuihin. Vuoden vaihteessa oli seuraavain viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvain julkaisujen painatus edistynyt niin pitkälle, että jokin osa niistä oli puhtaaksi painettuna.

	Valmiita 8-sivuisia painoarkkeja.
Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 26. 1913	34
Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 27. 1914	26
Resultaten av byggnadsräkningen i Helsingfors den 7 december 1910	16 1/4
Helsingissä joulukuun 7 p:nä 1910 toimitetun rakennuslaskun tulokset	16 1/4
Resultaten av arbetslöshetsräkningen i Helsingfors den 29 januari 1914	12
Helsingissä tammikuun 29 p:nä 1914 toimitetun työttömyyslaskun tulokset	10

Korjausvedoksina vihdoin oli, paitsi moniaita viimeksi mainittujen julkaisujen arkkeja, myöskin seuraavain julkaisujen osia, joita ei vuoden vaihteessa vielä ollut ensinkään painettu:

Helsingfors stads statistik. I. Hälso- och sjukvård. 6. 1915.
Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveyden- ja sairaanhoito. 6. 1915.
Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 26. 1913.
Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 28. 1915.

Tilastollista apua ja tilastotietoja kunnan viranomaisille.

Tilastokonttorin apua käyttivät kunnan komiteat ja valiokunnat vuoden varrella huomattavassa määrässä.

Etusijassa on näistä mainittava rahatoimikamarin asettama valiokunta, jonka oli valmisteltava kysymystä korotettujen kalliin-

ajanlisäysten myöntämisestä kaupungin virka- ja palvelusmiehille, jonka jäsenenä konttorin johtaja toimi ja jota varten konttorissa järjestettiin tarkoitusta varten kerättyyn erittäin laajaan aineistoon perustuvia taloudellis-tilastollisia laskelmia [1]), jota paitsi konttori tämän yhteydessä kaupunginvaltuuston kalliinajanlisäysvaliokunnalle laati samantapaisia vaihtopuolisia laskelmia [2]).

Moniaita erilaatuisia töitä suoritti tilastokonttori kaupungin muonitustoimikunnalle. Näistä mainittakoon toimikunnalle annettujen, yhteissokerikorttien saantia tarkoittavain hakemusten alustava käsittely, eräät kaupungin todellista väkilukua eräinä vuoden aikoina koskevat laskelmat, halkojen tuontia kaupunkiin koskevain tietojen kerääminen y. m.

Valiokunnalle, jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut laatimaan ehdotusta kaupungin palkkasäännön soveltamisessa noudatettaviksi määräyksiksi, kerättiin eräitä kunnan laitoksissa ja virastoissa olevain palkansaajain lukumäärää, palvelusehtoja y. m. koskevia tilastotietoja. Eräille muillekin valtuuston asettamille komiteoille ja valiokunnille suoritti muuan konttorin virkamies erinäisiä tilastotöitä. Kun eräät näistä töistä olivat niin laajoja, että ne haitaksi konttorin omille tehtäville olisivat kokonaan vaatineet osakseen puheenalaisen virkamiehen ajan, järjestettiin ne ajoittain siten, että hän ainoastaan osan virka-ajastaan käytti niihin ja suoritti muun osan konttoriajan ulkopuolella, saaden viimeksi mainitusta työn osasta asianomaisilta komiteoilta ja valiokunnilta eri korvauksen.

Niistä kunnan viranomaisista, joille tilastokonttori vuoden varrella suoritti tilastotöitä, mainittakoon maistraatti, jolle toimitettiin eri tahoilta kerättyjä tietoja työntekijäin palkkaoloista, rahatoimikamari, jolle kaupungin poliisilaitoksen menosäännnön muuttamista koskevasta asiasta annettavaa lausuntoa varten laadittiin useita erilaatuisia tilastollisia katsauksia ja yhdistelmiä [3]), sekä edelleen jälkikatsaus kaupungissa maksettuihin halkojen keskihintoihin, poliisilaitos, jolle toimitettiin eräitä väkilukutietoja, terveydenhoitolautakunta, jolle kuukausittain lähetettiin vahvistetun kaavakkeen mukaan laaditut tiedot sattuneista kuolemantapauksista, jaettuina kuolemansyiden ja vainajain iän mukaan y. m.

Työväenopiston tilastosuunnitelman laadinnassa oli apuna muuan konttorin virkamies, ja sama oli laita suunniteltaessa eräitä muutoksia kasvatuslaitosten tilastoon.

Konttorin johtajan avustusta asiantuntijana konttorin johtosäännön 5 §:n mukaan käytti vuoden varrella m. m. kaupungin

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 44. — [2]) S:n n:o 55. — [3]) S:n n:o 7.

painatustöiden järjestämiskysymystä varten asetettu kaupunginvaltuuston valiokunta.

Tämän yhteydessä niinikään mainittakoon, että rahatoimikonttorille vuoden varrella annettiin ehdotus kunnallisverojen perimistä ja tileistäpoistoa koskevan tilaston laatimiseksi sekä työtarkastajille ehdotus eräiksi muutoksiksi ja lisäyksiksi heidän annettaviinsa taulutietoihin.

Tilastotietoja muille viranomaisille y. m.

Uudenmaan läänin kuvernöörinvirastolle lähetti tilastokonttori samoin kuin ennenkin maistraatin välityksellä osin erinäisiä vuosittain uusiintuvia tietoja n. s. kuvernöörintauluihin, osin eräitä tietoja tautisuudesta ja kuolleisuudesta.

Myöskin tilastolliselle päätoimistolle lähetettiin tavanmukaisia erilaatuisia tilastotietoja sekä lisäksi m. m. erittäin koottuja tietoja Helsingin ja sitä ympäröiväin huvilayhdyskuntain todellisesta väkiluvusta.

Lääkintöhallitukselle lähetettiin moniaita tietoja tautisuudesta ja kuolleisuudesta sekä kunnansairaalain toiminnasta y. m.

Summittaisia tietoja kuolemansyistä Helsingissä lähetettiin niinkuin ennenkin viikoittain Tukholman kaupungin tilastokonttorille julkaistavaksi kansainvälisessä tilastossa.

Lausunto kunnallisen kauppa- ja merenkulkutilaston ottamisesta konttorin haltuun.

Helsingin kauppavaltuutettujen tekemän ehdotuksen johdosta, että Helsingin kaupungin kauppa- ja merenkulkutilaston vastedes kustantaisi kaupunki ja toimittaisi tilastokonttori, ehdotti konttori, jota rahatoimikamari oli kehoittanut antamaan asiasta lausunnon ja joka jo parissa tilaisuudessa aikaisemmin oli lausunut mielensä samaan suuntaan, maaliskuun 21 päivänä antamassaan lausunnossa esitetyillä syillä:

että tilastokonttori velvoitettaisiin 1917 vuoden alusta laatimaan ja julkaisemaan Helsingin kaupungin kauppa- ja merenkulkutilasto taikka myös, jos sopivammaksi havaittaisiin, sekä kauppa- että merenkulkutilastollinen julkaisu;

että mainittu julkaisu (tai mainitut julkaisut) liitettäisiin sarjaan Helsingin kaupungin tilasto, julkaistaisiin eri laitoksena kumpaisellakin kotimaisella kielellä sekä käsittäisi teksti- ja tauluosaston;

että tilastokonttoriin 1917 vuoden alusta perustettaisiin uusi vakinainen, konttorissa ennestään olevan vertainen amanuenssinvirka.

Tämän esityksen, jota rahatoimikamari puolsi, kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan seuraavan huhtikuun 11 päivänä. Tilastokonttorin julkaisutoiminta tulee siten 1917 vuoden alusta ulotettavaksi myöskin kaupungin kauppa- ja merenkulkutilastoon ja tämä siis liitetyksi metodisesti käsitellyn kunnallistilaston alaan, joten sekä konttorin että kauppayhdistyksen jo kauan hautoma toive toteutuu.

Opetus- ja sivistyslaitoksia koskevan tilaston siirtäminen konttorille.

Toinen vuoden varrella päätetty tilastokonttorin toimialan laajennus kohdistui kunnan opetus- ja sivistyslaitoksia koskevaan tilastoon. Kaupungin painatustöiden järjestämiskysymystä valmistelevan valiokunnan esityksestä, jossa valiokunnassa konttorin johtaja toimi asiantuntijana, päätti nimittäin kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 21 päivänä m. m. kaupungin opetus- ja sivistyslaitoksia koskevat kertomukset liitettäviksi uutena sarjana Helsingin kaupungin tilasto julkaisujen sarjaan ja puheenalaisen uuden sarjan julkaistavaksi tilastokonttorin toimesta. Kun osa opetuslaitosten lukuvuodelta 1915—16 antamia kertomuksia kaupunginvaltuuston päätöksen syntyessä jo oli painettu tai painatettavana, alkaa konttorin toiminta tähän uuteen sarjaan nähden kuitenkin vasta syksyllä 1917 ja silloin lukuvuoden 1916—17 kertomuksista.

Itäisen viertotien veireisten Hermannin talojen osoitemerkinnän muutosta koskeva esitys.

Sen sekaannuksen vaaran johdosta, mikä tautisuutta, kuolleisuutta y. m. koskevan tilaston laadinnassa oli kaupunginosain mukaiseen jakoon nähden olemassa Itäisen viertotien talojen sopimattoman numeroimisen johdosta, esitti tilastokonttori kirjelmässä elokuun 31 päivänä rahatoimikamarille ryhdyttäväksi toimenpiteeseen Itäisen viertotien varrella Hermannissa olevain talojen osoitemerkinnän muuttamiseksi, jottei sekoitettaisi toisiinsa näitä ja samalla osoitenumerolla merkittyjä Itäisen viertotien varrella kaupunginaseman alueella sijaitsevia taloja. Tätä asiaa ei ratkaistu vuoden varrella.

Uutta palkkasääntöä koskeva esitys.

Kirjelmässä syyskuun 16 päivältä teki tilastokonttori kaupunginvaltuustolle esityksen konttorin palkkasäännön muuttamisesta, jossa esityksessä, paitsi palkkojen korottamista, m. m. ehdotettiin aktuaarin ja amanuenssien nimitykset muutettaviksi ensimmäiseksi ja toiseksi aktuaariksi, kahden vakinaisen assistentin virat perustettaviksi sekä vakinaisten laskuapulaisten luku lisättäväksi kolmesta neljäksi. Rahatoimikamarin puollettua myöntymistä konttorin ehdotukseen hyväksyi kaupunginvaltuusto sen kokonaisuudessaan kokouksessaan lokakuun 24 päivänä, joten konttorille vahvistettiin seuraava uusi palkkasääntö:

1 konttorinjohtaja, palkkaa	9,000: —
1 ensimmäinen aktuaari, palkkaa	6,400: —
1 toinen „ „	4,800: —
1 amanuenssi „	3,600: —
2 assistenttia, palkkaa kumpikin 2,700: —	5,400: —
4 vakinaista laskuapulaista, palkkaa kukin 2,100: —	8,400: —
1 vahtimestari	900: —
Yhteensä	38,500: —

Muist. Kaikki edellä luetellut henkilöt, lukuun ottamatta vahtimestaria, saavat 10 %:n palkankorotuksen palveltuaan 5 ja 10 vuotta samassa toimessa.

Muutetun palkkasäännön johdosta, jota oli sovellettava tammikuun 1 päivästä 1917, kohosivat konttorin palveluksessa olevain virkamiesten ja apulaisten palkat huomattavasti, jota vastoin sen hyväksyminen ei (lukuun ottamatta uutta amanuenssinvirkaa, jonka perustaminen oli aikaisemmin päätetty, sen johdosta että kauppa- ja merenkulkutilasto oli annettu konttorin laadittavaksi) aikaansaanut lisäännystä konttorin henkilökuntaan, koska ylimääräisten apulaisten lukua oli vähennettävä samassa määrin kuin vakinaisten virkamiesten luku lisääntyi.

Ehdotus 1917 vuoden menosäännöksi.

Siihen perusteltuun tilastokonttorin 1917 vuoden menosäännön ehdotukseen, jonka konttori kirjelmässä syyskuun 30 päivältä lähetti rahatoimikamariin, oli, paitsi edellä mainittuja palkkasäännön muutoksia, ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha merkitty 6,000 markan sijasta 3,000 markaksi, mutta painatuskulujen määräraha korotettuna 20,000:sta 30,000 markkaan, polttoaineiden määräraha 250:stä 400 markkaan ja tarverahain määräraha 3,000:sta 3,600 markkaan, minkä ohessa ensimmäiselle aktuaarille oli merkitty 5 vuoden palveluksesta tuleva palkanlisäys maaliskuun 1 päivästä 1917 lukien. Ehdotusta, joka päättyi kaikkiaan Smk:aan 84,633: 33 1916 vuoden menosäännön 58,550 markan sijasta, rahatoimikamari puolsi sinänsä hyväksyttäväksi, ja budjettia järjestäessään kaupunginvaltuustokin sen hyväksyi, myöntäen sitä paitsi konttorin myöhemmin ehdottaman 800 markan lisäyksen ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaan, joten konttorin 1917 vuoden menosääntö vahvistettiin Smk:ksi 85,433: 33.

Lisämääräraha.

Rahatoimikamariin lähettämässään kirjelmässä elokuun 28 päivältä tilastokonttori anoi kaupunginvaltuustolta hankittavaksi tarpeellista 19,400 markan lisäystä konttorin painatuskulujen määrärahaan. Kamarin puollettua esitystä valtuusto myöntyi siihen kokouksessaan syyskuun 12 päivänä.

Kunnalliskertomuksen toimittaminen.

Kun ent. senaattorin C. J. Timgrenin tehtävä kunnalliskertomuksen I ja II osan toimittajana päättyi, sittenkuin mainittujen 1915 vuoden kunnalliskertomuksen osastojen käsikirjoitus oli konttoriin annettu, esitti tilastokonttori kirjelmässä kesäkuun 22 päivältä rahatoimikamarille, että senaattori Timgren määrättäisiin edelleen, kunnes toisin päätettiin, laatimaan puheenalaisen kertomuksen mainittujen osain käsikirjoitus, ja heinäkuun 6 päivänä kamari myöntyi tähän esitykseen.

Senaattori Timgrenin syyskuun 13 päivänä kuoltua esitti konttori syyskuun 20 päivänä rahatoimikamarille, että valittaisiin usein mainittujen kunnalliskertomuksen osain uusi toimittaja, ja valitsi kamari seuraavan lokakuun 25 päivänä konttorinjohtajaa kuultuaan

viidestä hakijasta yliopettajan filosofianlisensiaatti A. K. Ottelinin uudeksi toimittajaksi.

Konttorin henkilökunta.

Tilastokonttorin amanuenssi filosofianmaisteri O. Bruun nautti virkavapautta syyskuun ja konttorin aktuaari filosofianlisensiaatti E. Gylling lokakuun 1 päivästä vuoden loppuun. Viimeksi mainittuna aikana hoiti aktuaarin virkaa amanuenssi Bruun ja amanuenssin virkaa syyskuun 1 päivästä vuoden loppuun filosofianlisensiaatti O. Lundell. Vakinainen laskuapulainen neiti Karin Hoffström nautti virkavapautta heinäkuun 26 päivästä elokuun 26 päivään, viransijaisena ylimääräinen laskuapulainen neiti Märtha Hedlund.

Ylimääräisenä amanuenssina toimi filosofiankandidaatti K. J. Kalliala tammikuun ja ylimääräisinä laskuapulaisina rouva Sigrid Hedlund koko vuoden, neiti Märtha Hedlund vuoden alusta heinäkuun 10 päivään ja elokuun 27 päivästä vuoden loppuun, neiti Anna Broms vuoden alusta syyskuun 2 päivään ja syyskuun 18 päivästä vuoden loppuun, neiti Gertrud Fontell koko vuoden, neiti Olga Spåre vuoden alusta elokuun 2 päivään ja elokuun 17 päivästä vuoden loppuun sekä neiti Elsa Renfors joulukuun. Näiden palkka suoritettiin osin ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahasta ja osin kunnalliskertomusten määrärahasta.

Konttorin vahtimestari R. Berglund erosi omasta pyynnöstään helmikuun 1 päivänä. Väliaikaisena vahtimestarina toimi sittemmin vahtimestarinapulainen E. Törnström kesäkuun 1 päivään, jolloin nuorukainen G. Forsman otettiin konttorin vahtimestariksi.

Kaupunginvaltuuston huhtikuun 11 päivänä tekemän päätöksen johdosta perustettuun konttorin uuteen vakinaiseen amanuenssinvirkaan valitsi rahatoimikamari, johtajan joulukuun 12 päivänä annettua lausunnon ilmoittautuneista yhdeksästä viranhakijasta, saman kuukauden 28 päivänä filosofianlisensiaatti O. Lundellin, joka ei kuitenkaan kertomusvuonna ryhtynyt toimeensa.

Ehdotus muutoksiksi ja lisäyksiksi konttorin johtosääntöön.

Kun uuden palkkasäännön hyväksymisen johdosta oli tapahtunut muutoksia tilastokonttorin henkilökunnassa sekä konttorin toiminta oli edellä kerrottujen kaupunginvaltuuston huhtikuun 11 ja marraskuun 21 päivänä tekemäin päätösten johdosta laajentunut, teki konttori kirjelmässä joulukuun 6 päivältä kaupunginvaltuustolle ehdotuksen eräiksi muutoksiksi ja lisäyksiksi konttorin johtosääntöön, jota ehdotusta ei kaupunginvaltuusto kuitenkaan vuoden varrella käsitellyt.

Konttorin kirjasto.

Tilastokonttorin kirjasto lisääntyi vuoden varrella 294 numerolla, joista 177 oli painettu kotimaassa ja 117 ulkomailla. Näistä oli kaikkiaan 29 eli 17 kotimaassa ja 12 ulkomaalla ilmestynyttä (kukin eri numeroksi luettuna) neljännesvuosi-, kuukausi-, viikko- y. m.

aikakautisjulkaisua. Ostamalla hankittiin 36 ja vaihtamalla tai lahjoina 258 numeroa.

Lahjoittajista mainittakoon erittäin filosofiantohtori A. G. Fontell, joka konttorille lahjoitti isohkon kokoelman Tanskan virallista tilastoa, sekä hammaslääkäri A. Aspelund, filosofianmaisterit O. Bruun ja H. Dalström, ent. päätirehtööri R. Sievers ja filosofianmaisteri G. R. Snellman, kaikki Helsingistä.

Sen johdosta että sota oli keskeyttänyt konttorin yhteyden lukuisain ulkomaisten kirjeenvaihtajain kanssa, oli ulkomaisen kirjallisuuden vaihdon johdosta lisääntynyt numeroluku samoin kuin lähinnä edellisenäkin vuonna sangen vähäinen.

Lähteväin toimituskirjain luku vuonna 1916 oli 1,302. Näistä oli lähteviä kirjelmiä 298, niistä 242 koti- ja 56 ulkomaan paikkoihin meneviä, sekä jaeltuja julkaisuja 1,004, niistä 908 koti- ja 96 ulkomaan paikkoihin meneviä. Lähtevät toimituskirjat.

IV. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta vuonna 1916 oli seuraavaa sisällystä:

Palotoimikunnan jäsenet.

Palotoimikuntaan, jonka kaupunginvaltuusto valitsee ja jonka tehtävänä on tarkastaa ja valvoa kaupungin palolaitosta, kuuluivat vuonna 1916 arkkitehti Gustaf Estlander puheenjohtajana, insinööri Gustaf Sourander varapuheenjohtajana, varatuomari Werner Holmberg sihteerinä sekä palovakuutustarkastaja arkkitehti Berndt Blom ja konsuli Frans Stockmann; varajäseninä olivat filosofianmaisteri Valter Forsius ja johtaja Gunnar Berglöf.

Kaupungin palopäällikkö vangittu ja karkoitettu maasta.

Elokuun 16 päivänä klo 10 i. p. toimittivat venäläiset santarmit kotietsinnän palomestari Waseniuksen kodissa pääpaloasemalla sekä takavarikoivat hänen asekokoelmansa, vaikka se oli laillisessa järjestyksessä ilmoitettu asianomaisille viranomaisille. Sitten vangittiin Wasenius ja teljettiin koppiin lääninvankilassa. Siellä oltuaan 17 vuorokautta Wasenius karkoitettiin Sisävenäjälle määräämättömäksi ajaksi. Syyksi ilmoitettiin, että Waseniuksen vanhempi poika, jo täyteen ikään tullut nuorukainen, oli matkustanut Saksaan ja antautunut saksalaiseen sotapalvelukseen. Tämä oli kumminkin tapahtunut vanhempain tietämättä. Elokuun 26 päivästä vuoden loppuun alipalomestari luutnantti Carl Lindh toimi kaupungin palokunnan päällikkönä.

Tulipalot.

Palokuntaa hälyytettiin vuoden varrella 285 kertaa, niistä 169 kertaa tulipalojen, 93 kertaa nokivalkeain sekä 23 kertaa muiden syiden takia. Edelliseen vuoteen verraten hälyytysten luku lisääntyi 59:llä ja tulipalojen luku 45:llä. Sitä paitsi sattui vuoden varrella 68 tulipalonalkua, joita sammuttamaan palokuntaa ei ollut kutsuttu.

Tulipalojen ryhmittyminen kuukausien ja viikonpäiväin kesken näkyy seuraavasta taulusta:

	Tammikuu.	Helmikuu.	Maaliskuu.	Huhtikuu.	Toukokuu.	Kesäkuu.	Heinäkuu.	Elokuu.	Syyskuu.	Lokakuu.	Marraskuu.	Joulukuu.	Yhteensä.
Sunnuntai	—	1	1	1	2	—	1	1	1	2	2	1	13
Maanantai	3	4	—	—	3	1	2	—	1	2	1	5	22
Tiistai	2	—	3	—	—	1	—	3	2	5	1	3	20
Keskiviikko	3	1	3	—	1	1	—	1	4	3	5	2	24
Torstai	3	—	2	1	2	1	3	4	2	3	1	4	26
Perjantai	3	4	2	1	3	3	3	2	7	1	—	7	36
Lauantai	2	3	1	4	1	1	3	1	2	1	5	4	28
Yhteensä	16	13	12	7	12	8	12	12	19	17	15	26	169

Vuorokaudenaikaan nähden sattui 83 tulipaloa öiseen aikaan, klo 6 i. p. ja klo 6 a. p. välillä, sekä 86 päiväsaikaan, klo 6 a. p. ja klo 6 i. p. välillä.

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsemisestä saapui 103 tapauksessa puhelimitse, 57 tapauksessa palolennättimellä, 8 tapauksessa suullisen sanantuojan ja 1 tapauksessa postimiehen kautta.

Tulipalojen ryhmittyminen paikkaan nähden käy selville seuraavasta:

	Kivitaloja.	Puutaloja.
Asuinhuone	32	33
Kellari	14	4
Ullakko	6	1
Myymälä- tai liikehuoneisto	4	1
Tehdas tai työpaja	18	11
Tavarasuoja tai ulkohuone	2	8
Höyrykattilahuone	5	—
Pesutupa	2	2
Leipomo	2	—
Kahvila tai ravintola	1	—
Eläväinkuvainteatteri	3	—
Rakenteilla oleva talo	3	—
Automobiilisuoja	1	—
Siirto	93	60
	153	

Siirto	153
Alus	4
Tavaravaunu	3
Raitiovaunu	1
Rikkalaatikko	2
Hiilivarasto	1
Sähköjohtopatsas	2
Silta	1
Vartiotupa	1
Öljyastia	1
Yhteensä	169

Tulipalojen syyt.

Syynä tulen irtipääsyyn oli:

Tulisijasta pudonneet kekäleet tai kipinät	27
Viallinen tulisija tai savujohto	9
Varomaton lampun tai kynttilän pitely	14
Huolimaton n. s. hehkutuslampun pitely jäätyneitä vesijohtoputkia sulatettaessa	2
Varomaton tulenarkain aineiden tai öljyjen pitely	5
Huolimaton tupakoiminen	5
Itsesytytys	4
Sähkövalojohtojen lyhytsulku	7
Kaatunut tai pudonnut lamppu	10
Huolimaton tulitikkujen pitely	1
Lasten leikkiminen tulella	6
Tulensekainen tuhka tai hiilet puuastiassa	9
Primuskeittiön tai lampun räjähdys	5
Tuliselle rautauunille sijoitetut polttopuut	4
Savujohtoon muurattu vuoliainen	2
Murhapoltto	1
Nokivalkea	4
Tulisijan tai lämpöjohtoputken tulistuminen	4
Tulenarkain aineiden varomaton keittäminen	3
Liian lähelle puuainetta asetettu rautauuni	4
Puujalustalle asetettu rautauuni	1
Petrolijohdon murtuminen	1
Lasipallo toimien polttolasina	1
Epätietoinen syy	40
Yhteensä	169

Tulipalojen ryhmittyminen eri kaupunginosain kesken.

Eri kaupunginosain kesken ryhmittyivät tulipalot seuraavasti:

I kaupunginosa	13	XIII kaupunginosa	5
II „	14	XIV „	2
III „	15	Läntisen viertotien viereinen järjestämätön kaupunginosa	1
IV „	31	Fredriksperi	4
V „	17	Vallila	4
VI „	9	Hermanni	3
VII „	9	Santa- ja Busholma	1
VIII „	5	Hanaholma	1
X „	21	Yhteensä	169
XI „	6		
XII „	8		

Palovahingot.

Kertomusvuoden palovahinkotilasto osoittaa seuraavaa:

A. Järjestetyssä kaupungissa.

Tulen milloin minkin verran vahingoittaman omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk 4,140,500: —	
kiinteän omaisuuden	„ 17,919,338: —	Smk 22,059,838: —;

ja taas vahingon suuruus eli palovahingon korvaussumma oli:

irtaimistosta	Smk 151,406: 64	
kiinteästä omaisuudesta	„ 170,539: 79	Smk 321,946: 43.

Vahinko oli siis 1.46 % omaisuuden arvosta.

B. Järjestetyn kaupungin ulkopuolella (esikaupungit ja maaseutu).

Vahingoittuneen omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk 18,300: —	
kiinteän omaisuuden	„ 36,500: —	Smk 54,800: —

vahingon suuruuden ollessa:

irtaimistosta	Smk 6,692: 75	
kiinteästä omaisuudesta	„ 4,401: 66	Smk 11,094: 41

eli siis 20.25 % omaisuuden arvosta.

Kaupungin koko alueella eli sekä järjestetyssä että järjestämättömässä kaupungissa oli palovahinkojen prosenttimäärä (vahingon ja vakuutussumman välinen suhde) 1.51 %.

Vuoden palovahinkojen koko summasta Smk:sta 333,040: 84 ovat kotimaiset paloapuyhtiöt korvanneet Smk 312,285: 85 ja ulkomaiset yhtiöt Smk 20,754: 99.

Tulipalojen laajuus.

Laajuutensa puolesta oli 169 tulipalosta 18 suurta tai sen laatuista että kaksi tahi useampia vesisuihkuja palovesiputkesta, isommasta käsivoima- tahi höyryruiskusta tarvittiin tulen rajoittamiseen, 60 kohtalaisen suurta eli sellaista, että yksi vesisuihku mainituista voimalähteistä riitti tulen tukahuttamiseen, kun taas 91 tulipaloa oli niin pientä, että ne sammutettiin sankoruiskulla tai oli sammutettu palokunnan paikalle saapuessa.

Huomattavammat tulipalot.

Huomattavammista vuoden varrella sattuneista tulipaloista mainittakoon seuraavat:

Tammikuun 31 päivänä klo 5.25 i. p. puhkesi tulipalo n. s. perhehuvilassa Leppäsuon alueella. Iso huvilarakennus käsitti

kivestä tehdyn pohjakerroksen, jonka yläpuolella oli asuinhuoneistoja kolmikerroksisessa puurakennuksessa. Talossa oli kaikkiaan 69 tulisijallista huonetta. Palokunnan saapuessa oli rakennuksen eteläpäässä sijaitseva sekä pää- että keittiönportaat käsittävä porrashuone ilmiliekissä. Portaita pitkin oli tuli, joka oli saanut alkunsa alimmassa kerroksessa kaatuneesta petrolikeittiöstä, tunkeutunut yläpuoliseen kerrokseen ja ullakkokerrokseen. Tuli riehui siis yhtaikaa kolmessa kerroksessa. Kahden tunnin kuluttua oli tuli sammutettu. Sammutustyössä käytettiin 12 vesisuihkua, niistä 7 välittömästi vesijohtoverkon palovesiputkista ja 5 kahdesta höyryruiskusta, joihin vesi niinikään otettiin vesijohdosta. Kaikkiaan oli käytännössä 1,270 metriä letkua. Tulipalossa sai surmansa kolme henkeä, nimittäin muuan alaikäinen lapsi rakennuksen pohjoispäässä sekä eräs mies ja vaimo rakennuksen eteläpäässä sijaitsevassa ullakkohuoneessa. Viimeksi mainitussa huoneessa oli pelastustikapuut, mutta luultavasti oli tuli yllättänyt asukkaat heidän nukkuessaan. Kiinteistön kärsimät palovahingot nousivat 66,704 markkaan ja irtaimiston Smk:aan 27,266: 90 eli 60.64 ja 51.83 %:iin omaisuuden arvosta.

Marraskuun 4 päivänä k:lo 5.23 i. p. hälyytettiin palokuntaa Sörnäsin satama-alueella syntyneen tulipalon johdosta. Erään puulaiturin ääreen oli kytketty petrolilla kuormattu höyrylaiva, jonka laipioista öljyä avarasta rautaputkesta pumputtiin rannalla olevaan säiliöön. Eräs toinen höyrylaiva törmäsi samaan laituriin saapuessaan petrolilaivaan, jolloin putkijohto murtui ja petrolia alkoi tulvia laivaan. Muutamassa tuokiossa oli höyrylaiva ilmiliekissä, ja ennenkuin huomattiin sulkea säiliön johtoputki, oli tätä tulenarkaa nestettä valunut säiliöstä niin paljon, että sekä laituri että muuan proomu ja viereinen osa vedenpintaa, mihin öljyä oli levinnyt, olivat kohdakkoin yhtenä ainoana tuliloimuna. Höyrylaivan miehistö pelastui hyppäämällä mereen, mistä paikalle rientäneet suotuveneet sen pelastivat. Tuli sammutettiin tunnin kuluttua 4 vesisuihkulla, joista 2 oli johdettu palovesiputkista ja 2 höyryruiskusta.

Joulukuun 1 päivänä klo 5.50 i. p. puhkesi suurenlainen tulipalo Merimiehenkadun nelikerroksisen kivitalon n:o 27 ullakolla. Palokunnan saapuessa oli tuli jo levinnyt puoleen ullakkoon. Tunnin kuluessa tuli sammutettiin 5 vesisuihkulla. Kiinteistö ja irtaimisto kärsivät vahinkoa kaikkiaan Smk 28,732: 37 eli 5.38 % omaisuuden arvosta.

Joulukuun 12 päivänä klo 12.41 i. p. puhkesi tulipalo eräässä vähäisessä puusta tehdyssä asuinrakennuksessa Tokankadun talossa n:o 6. Tulen sammutti palokunta heti, mutta muuan alaikäinen lapsi paloi kuoliaaksi.

Toukokuun 25 päivänä 1915 klo 10.30 i. p puhkesi höyrylaiva Bore II:ssa Eteläsatamassa tulipalo, jossa 5 henkeä sai surmansa liekeissä, 4 henkilöä hukkui veteen ja omaisuutta lähes puolen miljoonan markan arvosta tuhoutui. Kun silloisten valtiollisten olojen ja niihin liittyvän painosensuurin johdosta asianmukaista kertomusta tämän tulipalon kulusta ei voitu julkaista palotoimikunnan mainitulta vuodelta antamassa kertomuksessa, annetaan tapahtumasta tässä seuraava kuvaus.

Höyrylaiva Bore II oli kytkettynä rantasiltaan. Kolmen metrin päässä aluksesta oli puusta rakennetussa avonaisessa tavarakatoksessa suurehko määrä rohdinpaaleja varastossa. Jotkut poikaset tupakoivat katoksessa, käsittelivät varomattomasti tulitikkuja, rohdinvarasto syttyi tuleen ja muutaman tuokion kuluttua oli tavarakatos sisällyksineen ilmiliekissä. Höyrylaivassa huomattiin vaara ja keulaköydet irroitettiin. Peräköysiä ei ehditty irroittaa, sillä kuumuus oli liian kova, laivan puusisustus syttyi tuleen ja tuokion kuluttua oli höyrylaivan keskiosa ilmiliekissä. Tuuli käänsi aluksen keulan merelle päin, mutta peräköydet pidättivät sen 15—20 metrin päässä laiturin siivestä.

Taivaalle loimuavista liekeistä huomattuaan suuren tulipalon riehuvan lähti palokunta ensimmäisen hälyytysmerkin saatuaan liikkeelle lisätyin miesluvuin ja vieden mukanaan m. m. kaksi höyryruiskua. Satamaan sijoitetuista venäläisistä sotalaivoista oli kuitenkin sillä välin monta sataa merisotilasta ja matruusia saapunut palopaikalle. Heillä ei ollut mukanaan minkäänlaisia palokaluja eivätkä he esiintyneet järjestettynä komennuskuntana, mutta kiihkoissaan he yrittivät anastaa palokunnan palokalut. Vaivoin onnistui palokunnan pitää käytettävänään lähimmät vesijohdon palovesiputket, joten 4 vesisuihkua saatiin käyntiin, mutta kun höyryruiskusta yritettiin vetää letkujohtoja palopaikalle päin, esti sen meriväki, jolla ei näyttänyt olevan vähintäkään aavistusta siitä, miten järjestettyä tulensammutustyötä on toimitettava.

Kaupungin palopäällikkö, palomestari Wasenius, joka useaan kertaan oli sotilaille ilmoittanut, että palokunta halusi työskennellä rauhassa ja ettei heidän apuaan tarvittu, kääntyi nyt kahden palopaikalle saapuneen meriupseerin puoleen tehden saman pyynnön. Tuskin oli kuitenkaan tämä oikeutettu toivomus ja vaatimus julkilausuttu, kun toinen upseereista hyökkäsi palomestari Waseniuksen kimppuun ja tarttui häntä rintapieliin. Samalla ympäröi Waseniuksen parikymmentä merisotilasta, jotka pahoinpitelivät häntä potkimalla sekä iskemällä nyrkillä kasvoihin, niin että verta vuoti. Tämän urotyön tehtyään merisotilaat anastivat höyryruiskujen letkujohdot ja alkoivat veneillä soutaa palavaa laivaa kohti. Mutta niin vähän

he olivat selvillä tulensammutuksen alkeellisimmistakin seikoista, etteivät he edes älynneet ottaa suutinputkia mukaansa. Vihdoin he kuitenkin huomasivat erehdyksensä, ottivat suutinputkia ja alkoivat ruiskuttaa vettä palavaan höyrylaivaan loitolla siitä olevista soutuveneistä. Samaan aikaan saapui paikalle muuan Viaporin linnoituksen ruiskuvene, mistä niinikään alettiin syytää suunnattomia vesimääriä höyrylaivaan, joka vähitellen arveluttavasti kallistui. On helposti käsitettävissä, että semmoinen sammutustyö oli jääpä tuloksettomaksi, sillä höyrylaivassa oli kaksi kantta eivätkä kaukaa suunnatut vesisuihkut voineet tehota, vaan tuli painautui pitkin portaita ja puusisustusta aluksen sisäosaan, missä se voi rauhassa tehdä tuhojaan.

Sillä välin oli vapaaehtoisen palokunnan moottoriruisku kutsuttu paikalle, ja siitä onnistuttiin viedä kaksi letkujohtoa höyrylaivaan. Suihkunohjaaja tunkeutui kannen alle ja työ tuotti hyvää tulosta. Venäläiset matruusit valtasivat kuitenkin nämäkin letkut, vapaaehtoiset palokuntalaiset pakotettiin palaamaan maihin ja hetkisen kuluttua viskattiin letkut suihkuputkineen mereen, missä ne painuivat pohjaan. Klo 2 a. p. komennettiin merisotilaat poistumaan ja he lähtivätkin. Palokunta hinasi nyt köysillä höyrylaivan rantasillan viereen sekä koetti tukahuttaa laivan sisäosissa edelleen raivoavaa tulta. Höyrylaiva oli kuitenkin jo uppoavassa tilassa. Satoja tonneja vettä oli siihen pumputtu, ja luultavasti oli jokin veden alla sijaitseva venttiili tai jokin hytin ikkuna avoinna, sillä klo 3 a. p. höyrylaiva painui pohjaan, jääden kuitenkin keula vedenpinnan yläpuolelle. Niinkuin edellä mainittiin, oli palokunta saanut käyntiin 4 vesisuihkua vesijohtoverkosta. Näillä tukahutettiin katoksessa ja tavaravarastossa riehuva tuli neljännestunnin kuluessa. Jos palokunta olisi saanut työskennellä rauhassa sekä, niinkuin aikomus oli, hinata palavan aluksen rantasillan ääreen, joten olisi saatu pysyväinen tukikohta, olisi sammutuksen tulos ollut toinen.

Siitä törkeästä pahoinpitelystä, jolle kaupungin palopäällikkö oli joutunut alttiiksi, antoi hän raportin maamme kenraalikuvernöörille, minkä jälkeen toimitettiin tutkinto. Mutta ainoa hyvitys, mikä saatiin, oli että Itämerenlaivaston päällikkö kirjelmässä julkilausui valittelunsa tapahtuman johdosta. Pian sen jälkeen sai pahoinpitelyn toimeenpanijana ja johtajana toiminut upseeri, laivastokapteeni Kyril Platonowitsch Hildebrandt virkaylennyksen.

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunut.

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunuja käytettiin vuoden varrella kaikkiaan 1,819 kertaa, niistä 1,573 kertaa taudintapausten ja 246 kertaa tapaturman johdosta.

Eri kuukausien kesken ryhmittyivät sairaankuljetukset seuraavasti:

	Taudintap.	Tapaturmia.
Tammikuu	146	26
Helmikuu	128	9
Maaliskuu	155	20
Huhtikuu	156	16
Toukokuu	142	12
Kesäkuu	129	23
Heinäkuu	108	18
Elokuu	100	39
Syyskuu	113	18
Lokakuu	123	22
Marraskuu	132	24
Joulukuu	141	19
Yhteensä	1,573	246

Palomiehistö ja sen sijoitus.

Palokuntaan kuului kertomusvuonna 119 miestä, nimittäin: päällystöä: 1 palomestari (palopäällikkö) ja 1 alipalomestari; alipäällystöä: 2 ruiskumestaria, 1 ylikoneenkäyttäjä ja lennätinmekanikko, 1 työmestari sekä 10 kersanttia; miehistöä: 3 alikoneenkäyttäjää, 30 korpraalia ja 70 konstaapelia.

Hevosia oli 29.

Palomiehistö oli jaettuna pääaseman ja viiden aliaseman kesken seuraavasti:

A s e m a.	Päällystöä.	Alipäällystöä.	Miehistöä.	Yhteensä.	Hevosia.
Pääasema Korkeavuorenkadun varrella	2	6	62	70	16
Kallion asema It. Papinkadun varrella	—	4	22	26	6
Pohjoinen asema Vironkadun varrella	—	1	7	8	4
Kampin asema Kampintorin varrella	—	1	4	5	1
Hermannin asema Itäisen viertotien varrella	—	1	4	5	1
Fredriksperin asema Maistraatinkadun varrella	—	1	4	5	1
Yhteensä	2	14	103	119	29

Sodan ja sen yhteydessä olevain seikkain johdosta oli palokunnassa samoin kuin edellisenäkin vuonna 30 lisämiestä, jotka olivat jaettuina eri paloasemille. Tästä johtuvat kustannukset suoritettiin erityisistä muonitustoimikunnan myöntämistä määrärahoista.

Palokalut ja varusteet.

Palokunnan pääasiallisimpina tulensammutusvälineinä olivat:

Päällikön bentsiiniautomobiili	1	Asetetikapuita	3
Bentsiiniautomobiili miehistöä ja kalustoa varten	1	Hyppyypurjeita	4
Sähköautomobiili	1	Hengenpelastuskojeita	6
Höyryruiskuja	3	Pelastusköysiä	32
Kaasuruiskuja	3	Sairaankuljetusvaunuja	2
Isonlaisia käsivoimaruiskuja	6	Pyöräpaareja	3
Sankoruiskuja	10	Pyörättömiä paareja	2
Kemiallisia sammutuskojeita	4	Savunsuistajia	3
Hydranttivaunuja	12	Happikojeita	2
Palokalu- ja miehistövaunuja	7	Sidetarvikelaatikkoja	2
Palokalu- ja miehistörekiä	6	Vöitä karbinikoukkuineen	107
Vesirattaita	2	Kirveitä	123
Vesirekiä	3	Teräskankia	22
Vedenlämmityskojeita	4	Jäätuuria	4
Purjekankaisia vesiammeita	5	Sorkkarautoja	14
Purjekankaisia vesisankoja	44	Lapioita	42
Koneellisia palotikapuita	2	Suutinputkia	63
Hakatikapuita	21	Vesijohdonpäitä (pystyputkia)	30
Liitostikapuita	24	Haaraputkia	23

Letkuvarasto käsitti:

Kumitettua letkua	2,660 m.
Hamppu- tai pellavaletkua	5,895 „
Yhteensä	8,555 m.

Kaluston arvo.

Palolaitoksen hallussa olevan irtaimiston ja tulensammutusvälineistön kirjaanpantu arvo oli 1916 vuoden alussa 183,004 markkaa. Vuoden varrella tuli lisää palokaluja ja kalustoa Smk:n 53,285: 25 arvosta, jota vastoin niitä julistettiin kelvottomiksi ja poistettiin tileistä 422 markan arvosta. Joulukuun 31 päivänä 1916 oli kirjaanpantu arvo siis Smk 235,867: 25, ja oli tämä jakaantuneena eri paloasemain kesken seuraavasti:

Pääasema	Smk	173,253: 50
Kallion asema	„	38,280: 75
Pohjoinen asema	„	13,387: —
Fredriksperin asema	„	4,739: —
Kampin asema	„	3,418: —
Hermannin asema	„	2,789: —
Yhteensä	Smk	235,867: 25

Palotalli.

Vuoden varrella kuoli kaksi hevosta hevosinfluenssaan. Päivittäiseen ruokintaan käytettiin 5 kg heiniä ja 4 kg kauroja.

Hevosten kengitys toimitetaan pääpaloasemalla. Palokunnan sepät takovat kengät palokunnan omassa pajassa.

Ylläpitokustannuksia, lukuun otettuina kengitys, lääkkeet ja silojen korjaus, oli Smk 2: 17 hevosta kohti vuorokaudessa vastaavan määrän edellisenä vuonna ollessa Smk 1: 67. Ruokintakuluja oli Smk 1: 89 hevosta kohti vuorokaudessa Smk:n 1: 54 sijasta vuonna 1915. Tämä kalliista ajasta huolimatta verraten suotuisa tulos johtuu osittain siitä, että palokunnan käytettävänä oli oma heinäniitty, jonka tuotolla hevoset ruokittiin kesäkuukausina.

Palolennätin.

Palolennättimen hoitoa ja montteerausta toimitti palolaitoksen henkilökunta. Kaupungissa oli 84 palokaappia, niistä 14 yksityisten laitosten omistamia. Palolennätinverkko, jonka pituus on kaikkiaan noin 40 kilometriä ja jonka johdot ovat maanpäällisiä, on miltei kokonaan eristetystä Hackethal-langasta. Ilkivaltaisuudesta on palokuntaa vuoden varrella hälyytetty 8 kertaa kuten edellisenäkin vuonna. Palolennätintä kohdanneen ulkonaisen häiriön takia ei palokunta ole saanut hälyytystä. Samoin kuin edellisenäkin vuonna vuonna 1916 useampia tulipalonilmoituksia annettiin puhelimitse (103) kuin palolennättimellä (57).

Varamiehistö.

Varamiehistönä toimi Helsingin vapaaehtoinen palokunta, johon kuului noin 400 toimivaa jäsentä. Vapaaehtoisen palokunnan apua vuoden varrella tarvittiin kahdesti, nimittäin n. s. Leppäsuon perhehuvilan tulipalossa tammikuun 31 päivänä sekä Sörnäsin satamassa marraskuun 4 päivänä sattuneessa tulipalossa. Kumpaisessakaan tapauksessa ei kunnan kuitenkaan tarvinnut ryhtyä toimimaan.

Harjoitukset, virantoimitus y. m.

Harjoituksia on pidetty joka päivä, mikäli olot ovat sallineet. Harjoitukset ovat käsittäneet harjoittelua tulensammutus- ja hengenpelastusvälineillä, valjastusta ja liikkeellelähtöä, ohjeiden antamista, paikantuntemusta kaupunginasemakaavan mukaan ja voimistelua. Lauantait on käytetty huoneistojen ja palokaluhallien suursiivoukseen sekä kylpemiseen.

Palokunnan työpajoissa on toiminut 11 miestä, nimittäin kolme suutareina, yksi satulaseppänä, kaksi puuseppinä ja viisi seppinä, viilaajina ja sorvareina. Palokunnan työpajoissa on enimmäkseen suoritettu kunnan hallussa olevan palosammutusvälineistön uudistus- ja korjaustöitä, vaikka on lisäksi valmistettu erinäisiä vähäisiä uusiakin palokaluja.

Samoin kuin edellisinäkin vuosina on palokunta hoitanut paloasemiin kuuluvain pihamaiden ja katuosain puhtaanapidon sekä toimittanut sairaankuljetusta kaupungissa.

Teattereissa ja kokoussaleissa on pidetty vartijoita näytäntöjen aikana.

Miehistön täydentäminen ei toistaiseksi ole kohdannut vaikeuksia, eikä vakanssipäiviä yleensä ole sattunut. Sitä vastoin eroaa täysinpalvellut miehistö tavallisesti kaksivuotisen sopimuksenmukaisen palvelusaikansa päättyessä siirtyäkseen edullisempiin toimiin.

Kilpailuja yleisessä urheilussa on tänäkin vuonna palomiehistölle toimeenpantu ja palkintoina jaettu arvoesineitä.

Palomiehistö on samoin kuin edellisenäkin vuonna saanut maksutta kylpeä ja maksutonta uinnin opetusta Helsingin uimaseuran käytettävänä olleessa Ursinin kallion uimalaitoksessa.

Miehistön ja alipäällystön lomiin nähden on vuoden varrella noudatettu sitä järjestystä, että lomaa saadaan joka neljäs päivä. Virantoimituksesta vapaiden konstaapelien velvollisuutena on toimittaa vartioimista kaupungin teattereissa, josta työstä he kuitenkin saavat eri korvauksen. Kesällä on joka mies, joka on palokunnassa palvellut vähintään vuoden, saanut kesälomaa 7—14 vuorokautta sekä alipäällystö 14 vuorokautta.

Terveydentila. Palokunnan terveydentila oli ylipäätään hyvä; sairaalassa hoidettiin kuitenkin 11 miestä kaikkiaan 260 vuorokautta.

Tulipaloissa, harjoituksissa ja matkalla tulipaloon on palomiehistön keskuudessa sattunut seuraavia tapaturmia:

Matkalla tulipaloon marraskuun 1 päivänä vauhkoutui kaasuruiskua vetävä hevonen tuntemattomasta syystä ja pillastui. Eräässä kadunkulmauksessa putosi palokonstaapeli n:o 94 Tähti ajoneuvoista lentäen eräästä isonlaisesta myymälänikkunasta sisään. Silloin hänen toisen käsivartensa jänteet leikkautuivat poikki ja eräät ranneluut ruhjoutuivat. Tähti, joka tämän tapaturman johdosta tuli kykenemättömäksi toimimaan palokunnan palveluksessa, erosi sittemmin ja sai kaupungilta vuotuisen 600 markan elinkautiseläkkeen.

Matkalla tulipaloon joulukuun 29 päivänä ajoi muuan palokunnan ajoneuvoista Fabianin- ja Aleksanterinkadun kulmauksessa yhteen raitiovaunun kanssa. Palokorpraali n:o 105 Heino joutui silloin raitiovaunun alle ja hänen toinen jalkansa ruhjoutui. Heinokin tulee jäljellä olevaksi eliniäkseen työkyvyttömäksi. Kaupunginviranomaiset eivät vielä ole käsitelleet kysymystä hänelle myönnettävästä eläkkeestä.

Ei viime 40-vuotiskautena eikä tiettävästi aikaisemminkaan ole palokunnassa sattunut senlaatuista tapaturmaa, että siitä olisi johtunut elinkautista vammaa taikka haittaa.

Avustusrahasto.

Palokunnan avustusrahasto, joka on syntynyt siten, että Helsingin kaupunginvaltuusto helmikuun 4 p:nä 1905 tekemänsä päätöksen mukaan jätti palotoimikunnan päätettäväksi sairaankuljetuksesta kertyneiden varain käyttämisen, oli vuoden alussa ..... Smk 27,165: 92
Vuoden varrella on rahastoon tullut lisää sairaankuljetuksesta ..... „ 5,118: 50
sekä korkoja ..... „ 1,170: 78
joten siinä vuoden päättyessä oli Smk 33,455: 20

Mainituista varoista oli talletettuna säästökassatilille Helsingin säästöpankkiin ..... Smk 12,622: 89
sekä karttuvalle pääomatilille Vaasan osakepankkiin „ 20,832: 31

Palolaitoksen 1916 vuoden menojen yhdistelmä.

Alempana oleva taulu osoittaa eri menotileillä kaupunginvaltuuston menosääntöön merkitsemät määrärahat, vuotuiset kustannukset sekä minkä verran määrärahoja on ylitetty tai säästynyt kaupunginkassaan:

	Määrärahat menosäännön mukaan Smk.		Menot Smk.		Määrärahoja ylitetty Smk.		Määrärahoja säästynyt Smk.	
Palkkaukset, vaatetus, ruoka y. m.	244,093	33	234,371	85	—	—	9,721	48
Palotalli	26,550	—	22,128	24	—	—	4,421	76
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito, vedenkulutus	41,500	—	39,213	92	—	—	2,286	08
Palokalut ja kalusto	14,000	—	10,216	58	—	—	3,783	42
Sekalaista	6,700	—	6,825	26	125	26	—	—
Yhteensä	332,843	33	312,755	85	125	26	20,212	74

Vuonna 1913 automobiilien ostoon myönnetystä 133,000 markan määrärahasta, jota sotatilan johdosta ei ollut voitu aikaisemmin käyttää, käytettiin kertomusvuonna Smk 48,773: 99 palokunta-automobiilin ostoon Ruotsin Scania-Vabiksen tehtaista, jota vastoin ylijäämä eli Smk 84,226: 01 siirtyi vuoteen 1917. Sen johdosta että kaikenlaatuisten kumitavarain vienti Ruotsista oli kokonaan kielletty, toimitettiin tämä automobiili ilman pyöräin kumirenkaita, minkä vuoksi sitä ei voitu vuoden varrella käyttää. Selonteon antaminen siitä jää sentähden ensi vuoteen.

Kustannukset kaupungin palolaitoksesta nousivat kymmenvuotiskautena 1907—16 seuraaviin määriin:

1907	145,404: 95	1912	162,725: 21
1908	165,351: 08	1913	253,033: 03
1909	156,259: 95	1914	293,789: 99
1910	155,166: 18	1915	283,553: 99
1911	156,333: 22	1916	312,755: 85

Näihin kustannuksiin ei ole luettu niiden kaupungin omistamain talojen vuokraa, joihin palokunta on ollut majoitettuna.

V. Vaivaishoitohallitus.

Vaivaishoitohallituksen kertomus Helsingin kaupungin köyhäinhoitohallinnosta vuodelta 1916 oli seuraavaa sisällystä:

Vaivaishoitohallituksen kokoonpano.

Vaivaishoitohallituksen kokoonpano on vuonna 1916 ollut seuraava:

Puheenjohtaja: professori Allan Serlachius, jäsenet: aluelääkäri V. Leontjeff, varapuheenjohtaja, kunnallisneuvos N. Kochtomow, aluelääkäri Ludvig Wetterstrand, filosofiantohtori Jenny af Forselles, isännöitsijä C. F. Fagerholm, aluelääkäri Harald Sundelius, aluelääkäri ylim. professori Axel Wallgren, kansakoulunjohtajatar Sofia Streng, kunnan työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen, ent. kuvernööri todellinen valtioneuvos Lennart Munck, ent. prokuraattori Lorenzo Kihlman, lakitieteentohtori Antti Tulenheimo, työnjohtaja F. Nummivuori, everstiluutnantti Otto Ehrström, tohtorinleski Selma Pätiälä, kaupunginkätilö H. Edelmann, filosofianmaisteri Elsa Heikel, rouva Seidi Swendelin, lääketieteenlisensiaatti Julius Frisk, kirkkoherra A. W. Kuusisto (erosi vuoden varrella), pastori Sigurd Berglund, lääketieteen- ja kirurgiantohtori K. E. Lindén, rakennusmestari Wilhelm Ekman ja ent. kuvernööri valtioneuvos Edvard Krogius; varajäsenet: lakitieteenkandidaatti Einar Böök, kansakoulunopettaja Viktor Allardt, neiti Matilda Bohm ja lääketieteenlisensiaatti K. A. Tukiainen.

Vaivaishoitohallituksen virkailijat.

Toimitusjohtaja: ent. vankilanjohtaja Bruno Breitholtz.
Lastenhoidontarkastaja: ent. kuvernööri Ivar Gordie.
Tarkastaja-apulainen: neiti Ida Sulin.
Sihteeri: ent. senaattori August Nybergh.
Apulaisjohtaja: nuorempi lehtori Jarl Jakobsson.
Kamreeri: herra Frans Rosendahl.
Kassanhoitaja: neiti Anni Lindgren.
Kanslianjohtajat: rouva H. von Creutlein ja ylioppilas Herman Myhrberg.

Apulaiskanslianjohtajat: neiti Frideborg Wallin ja rouva Tyyne Landén.

Helsingin vaivaishoidon ohjesäännön 30 §:n mukaisesti köyhien valvontaa varten olevat kaitsijat: rouvat Sigrid Amirchanjanz, Adèle Stenman, Sigrid Kullman, Karin Boisman ja Lissi Nyman, neidit Rosa Bronck, Elfride von Hippius, Maria Ådahl, Olli Uggla ja Sigrid Nieminen sekä herrat Thure Fagerlund ja Paul Eklund. Kaitsija rouva A. Stenman erosi vuoden varrella ja seuraajaksi tuli rouva Ellen Höckerstedt.

Kansliain kirjuriapulaiset: rouvat Hanna Wallin, Otti Wilén ja Ester von Hertzen.

Diakonissat: Alma Lundmark, Olga Saraja, Olga Lyytikäinen ja Anna Renfors.

Rekisteritoimiston johtaja: neiti Edit Johansson.

Rekisteritoimiston kirjuriapulaiset: neidit Elsa Nyman ja Elna Ekholm; jälkimäinen erosi vuoden varrella ja seuraajaksi tuli neiti Helmi Sahrman.

Elätteelleanto-osaston kirjuriapulainen: rouva Bertha Stenman, erosi vuoden varrella ja seuraajaksi tuli neiti Elna Ekholm.

Kunnalliskoti ja työlaitos.

Johtaja: kaartinluutnantti Walter Bergström.

Lääkäri: aluelääkäri Hj. M. Stenbäck.

Saarnaaja: kirkkoherra A. W. Kuusisto, erosi vuoden varrella ja seuraajaksi tuli pastori Hannes Laasonen.

Konttoristi: herra Werner Qveflander.

Konttoriapulainen: neiti Anna Grönblom.

Työlaitoksen kaitsija: herra G. W. Lindroth.

Vaivaishoitohallituksen kokoukset, asioitten luku y. m.

Yhteinen vaivaishoitohallitus on kertomusvuoden kuluessa kokoontunut ainoastaan kerran käsittelemään voimassa olevan vaivaishoito-ohjesäännön 15 §:ssä mainittuja asioita.

Keskushallitus piti 21 varsinaista ja 2 ylimääräistä kokousta käsitellen niissä 1,556 asiaa, joista 570 oli toimitusjohtajan, 245 lastenhoidontarkastajan, 531 sihteerin ja 210 suljetun vaivaishoidon lautakunnan valmistelemia.

Osastoista on I:llä, II:lla ja IV:llä kullakin ollut 21 kokousta ja III:lla 23. Osastojen kokouksissa esiintyneistä asioista — yhteensä 4,636 — oli I osasto käsitellyt 1,186, II osasto 978, III osasto 1,389 ja IV osasto 1,083 asiaa.

Vaivaishoitohallituksen lähettämien kirjelmien luku oli 2,263, toimitusjohtajan lähettämien 283 ja apulaisjohtajan lähettämien 123.

Taulussa 2 tehdään selkoa toiminnasta vaivaishoitohallituksen molemmissa kanslioissa: It. Heikinkadun 1:ssä ja Pengerkadun 5:ssä.

Näissä kanslioissa käsiteltyjen asioitten — ylempänä mainittuja lukuun ottamatta — koko lukumäärä oli 53,163.

Tarkastusalueet.

Suoranaista avustusta saaneitten köyhien sekä kaupungissa elätteelle annettujen silmälläpitoa varten oli kaupunki, vaivaishoito-ohjesäännön 15 §:n mukaisesti, jaettuna kolmeentoista kahden hallituksen jäsenen valvonnan alaiseen tarkastusalueeseen, nimittäin:

1:nen tarkastusalue: I, II, III ja VIII kaupunginosa, Yrjönkadun eteläpuolinen IV ja V kaupunginosa sekä Siltasaari X kaupunginosassa. Johtaja: kunnallisneuvos N. Kochtomow (asunto Bulevardikatu 22); apulaisjohtaja: lääketieteen- ja kirurgiantohtori K. E. Lindén (asunto Bulevardikatu 13).

2:nen tarkastusalue: VII ja IX kaupunginosa sekä Tehtaankadun eteläpuolinen VI kaupunginosa. Johtaja: filosofianmaisteri E. Heikel (asunto Puistokatu 3); apulaisjohtaja: everstiluutnantti O. Ehrström (asunto Konstantininkatu 9).

3:s tarkastusalue: Sepän- ja Merimiehenkatujen välinen VI kaupunginosa. Johtaja: isännöitsijä C. F. Fagerholm (asunto Hietalahdenkatu 8); apulaisjohtaja: lakitieteentohtori A. Tulenheimo (asunto Yrjönkatu 27).

4:s tarkastusalue: V ja VI kaupunginosan muut osat sekä Vladimirinkadun eteläpuolinen IV kaupunginosa. Johtaja: ent. prokuraattori L. Kihlman (asunto Korkeavuorenkatu 19); apulaisjohtaja: työnjohtaja F. Nummivuori (asunto Mikonkatu 15).

5:s tarkastusalue: Vladimirinkadun pohjoispuolinen sekä Lapinlahdenkadun ja Malminrinteen eteläpuolinen IV kaupunginosa. Johtaja: kansakoulunjohtajatar S. Streng (asunto Yrjönkatu 23); apulaisjohtaja: lääketieteenlisensiaatti J. Frisk (asunto Erottaja 4).

6:s tarkastusalue: IV kaupunginosan muut osat sekä Töölö ja Meilans. Johtaja: ylim. professori A. Wallgren (asunto Ruusulankatu 14; apulaisjohtaja: rouva S. Swendelin (asunto Siltavuorenkatu 6).

7:s tarkastusalue: Siltasaaren ja Haapaniemenkadun välinen osa X kaupunginosaa sekä Lönnrotkadun kaakkois- ynnä Viidennen linjan lounaispuolinen XI kaupunginosa. Johtaja: aluelääkäri V. Leontjeff (asunto Itäinen viertotie 13); apulaisjohtaja: kaupunginkätilö H. Edelmann (asunto Siltasaarenkatu 6).

8:s tarkastusalue: Lönnrotkadun luoteis- ja Kaarlenkadun länsipuolinen XI kaupunginosa. Johtaja: filosofiantohtori J. af Forselles (asunto Korkeavuorenkatu 8); apulaisjohtaja: valtioneuvos E. Krogius (asunto Uudenmaankatu 23).

9:s tarkastusalue: XI kaupunginosan muut osat, Vaasankadun etelä- ja Kaarlenkadun itäpuolinen XII kaupunginosa sekä Vilhovuorenkadun ja Haapaniemenkadun välinen X kaupunginosa.

Johtaja: aluelääkäri L. Wetterstrand (asunto Itäinen viertotie 5); apulaisjohtaja: rakennusmestari W. Ekman (asunto Lapinlahdenkatu 13).

10:s tarkastusalue: Vaasankadun pohjois- ja It. Brahekadun itäpuolinen XII kaupunginosa sekä Vilhovuorenkadun pohjoispuolinen X kaupunginosa. Johtaja: aluelääkäri H. Sundelius (asunto It. viertotie 32); apulaisjohtaja: tohtorinleski S. Pätiälä (asunto Kasarminkatu 38).

11:s A tarkastusalue: Vallila, Hermannin, Orionkadun itä- ja Saarikadun eteläpuolinen osa sekä Gumtähdenkatua ympäröivä alue. Johtaja: todellinen valtioneuvos L. Munck (asunto Eläintarhanhuvila 11); apulaisjohtaja: pastori S. Berglund (asunto Siltasaarenkatu 4).

11:s B tarkastusalue: Fredriksperi, Huopalahti sekä Helsinginkadun pohjois- ja It. Brahekadun länsipuolinen XII kaupunginosa. Johtaja: pastori S. Berglund (asunto Siltasaarenkatu 4); apulaisjohtaja: todellinen valtioneuvos L. Munck (asunto Eläintarhanhuvila 11).

12:s tarkastusalue: Hermannin, Toukolan ja Gumtähden muut osat. Johtaja: Kunnan työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen (asunto Pohj. Rautatiekatu 15); apulaisjohtaja: kirkkoherra A. W. Kuusisto (asunto Uudenkirkonrinne 2); kirkkoherra Kuusiston erottua toimestaan on apulaisjäsen lakitieteenkandidaatti Einar Böök (asunto Pohj. Rautatiekatu 17) toiminut apulaisjohtajana.

Keskushallituksena ovat kertomusvuoden kuluessa olleet puheenjohtaja professori A. Serlachius sekä seuraavat jäsenet, nimittäin: ent. prokuraattori L. Kihlman, ylim. professori A. Wallgren, alueläkärit V. Leontjeff ja H. Sundelius, everstiluutnantti O. Ehrström, lakitieteentohtori A. Tulenheimo, filosofiantohtori J. af Forselles, kunnan työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen, isännöitsijä C. F. Fagerholm ja kunnallisneuvos N. Kochtomow.

Vaivaishoitohallituksen osastot.

Osastojen, luvultaan neljä, kokoonpano oli kertomusvuonna seuraava:

1 osastoon kuuluivat 1:n, 2:n ja 4:n tarkastusalueen johtajat ja varajohtajat, ent. prokuraattori L. Kihlman puheenjohtajana ja everstiluutnantti O. Ehrström varapuheenjohtajana;

2 osastoon kuuluivat 3:n, 5:n ja 6:n tarkastusalueen johtajat ja varajohtajat, ylim. professori A. Wallgren puheenjohtajana ja lakitieteentohtori A. Tulenheimo varapuheenjohtajana;

3 osastoon kuuluivat 7:n, 8:n, 11 A:n ja 11 B:n tarkastusalueen johtajat ja varajohtajat, alueläkäri V. Leontjeff puheenjohtajana ja filosofiantohtori J. af Forselles varapuheenjohtajana;

4 osastoon kuuluivat 9:n, 10:n ja 12:s tarkastusalueen johtajat ja varajohtajat, aluelääkäri H. Sundelius puheenjohtajana ja johtaja A. H. Karvonen varapuheenjohtajana.

Suljetun vaivaishoidon lautakuntana olivat seuraavat jäsenet, nimittäin: isännöitsijä C. F. Fagerholm, puheenjohtaja, everstiluutnantti O. Ehrström, varapuheenjohtaja, tohtorinleski S. Pätiälä, lääketieteen- ja kirurgiantohtori K. E. Lindén ja kirkkoherra A. W. Kuusisto, joka erosi vuoden varrella. Suljetun vaivaishoidon lautakunta.

2:ssa, 4:ssä ja 8:ssa tarkastusalueessa on huoltajajärjestys siinä muodossa ollut käytännössä, että paitsi palkattuja kaitsijoita palkattomiakin huoltajia on käytetty. Vapaaehtoiset köyhäinhuoltajat.

Huoltajat ovat kokoontuneet tarkastusalueen johtajan kanssa keskustelemaan avustettujen hoidosta ja valvonnasta.

Palkattomina huoltajina ovat toimineet:

2:ssa tarkastusalueessa: rouvat Emelie Alleen, Anna Lindberg, E. Salomaa, Signe Chryscinicz, Emmi Gesellius, Saimi Kivekäs ja A. Hynén, neidit Hanna Lilius, Sigrid Leinberg, Alice Hallonblad, A. Charpentier, Anna Florell, Evi Lindeqvist, Tyyne Parkkanen, Elli Johansson ja Eva Lindholm sekä herra Gunnar Karlsson;

4:ssä tarkastusalueessa: rouvat Ida Kihlman, Fredrika Nyman, Elli Castrén, Aina Gordie, Mimmi Heimbürger, Agda Wasastjerna ja E. Norrmén, neidit Ester Heikel, Elsa Olin, Helga Montin, Hilda Winqvist ja Hilda Grönblad sekä herrat V. Heikel, J. Nummelin ja P. Collander;

8:ssa tarkastusalueessa: rouvat Hanna Grenman, Augusta Blåfield, Emelie Alleen, Olga Relander, Julia von Gerich ja C. von Scharnhorst, sekä neidit Hanna Boisman, Olga Hedman, Hedvig Poppius, Agnes Widerholm, Constance Hedman, E. Nylander, Ellinor Dordette, Mathilda Bohm, Sigrid Buur, Anna Juselius ja Anni Lindgren.

Sodan aiheuttamat luonnottomat asunto-olot vaikuttivat suuressa määrässä vaivaishoidon työhön siten, että vaivaishoidon oli pakko huostaansa ottaa perheitä, jotka eivät olleet vaivaisavun tarpeessa, mutta eivät olleet onnistuneet saamaan itsellensä asuntoa. Aniharvoissa tapauksissa voi vaivaishoito hankkia asuntoja koditomiksi jääneille perheille; useimmissa tapauksissa oli pakko hajoittaa perheet ja sijoittaa niitten jäsenet vaivaishoidon erinäisiin laitoksiin, joissa ja varsinkin lastenkodeissa sen johdosta aika ajoin oli tuntuva tilanahtaus. Asuntopulan aiheuttamat toimenpiteet.

Kertomusvuoden kuluessa jaetut avustukset olivat entistään suuremmassa määrässä luonnontuotteita, joita vaivaishoitohallitus oli hankkinut ja diakonissojensa välityksellä jakoi avustuksen- Avustusten laatu.

saajille; vaivaishoitohallituksella oli näin ollen tilaisuus jakaa avustuksensaajille, paitsi hyvää, kunnalliskodissa valmistettua hapanta leipää, suolakalaa, perunoita, kaura- ja ohrasuurimoja sekä lisäksi jalkineita, vaatteita ja saippuaa.

Avustuksensaajien luku.

Vaivaishoitohallituksen toimesta vuonna 1916 hoidetuista, elätetyistä ja rahalla avustetuista oli:

a) Kunnalliskodissa	1,007
b) Elätteelle annettuja	1,057
c) Kotonaan suoranaista avustusta saaneita [1]	1,997
d) Mielisairaaloissa ja turvakodeissa kunnalliskodista erillään hoidettuja	1,092
e) Sairaaloissa kunnalliskodista erillään hoidettuja	2,566
f) Lahjoitettujen varojen koroilla avustettuja	92
Yhteensä	7,811

Suoranaisia avustuksia.

Suoranaista kotiavustusta nauttivista köyhistä oli:

a) Maaliskuun 17 päivänä 1879 annetun asetuksen 2 §:n nojalla vaivaishoitoon ehdottomasti oikeutettuja	1,179
b) Puutteenalaisia, joilla ei ollut ehdotonta oikeutta vaivaishoitoon	818
Yhteensä	1,997

Erinäisissä laitoksissa hoidettuja.

Helsingin kaupungin vaivaishoidon kustannuksella hoidettiin vuonna 1916 allamainituissa laitoksissa ja turvakodeissa seuraavat henkilömäärät:

Kivelän mielisairaalassa ja Greijuksen lisäsairaalassa	438
Helsingin kaupungin mielisairaalassa Nickbyssä (sekä elätteelle annettuja Sipoossa)	594
Lapinlahden mielisairaiden keskuslaitoksessa	8
Pitkäniemen „ „	4
Niuvanniemen „ „	1
Seilin „ turvakodissa	19
Käkisalmen „ „	14
Kaatuvatautisten kodissa Räckhalsissa	5
Vaajasalon kaatuvatautishoitolassa	1
Sokeitten miesten työkoulussa Helsingissä	8
Yhteensä	1,092

[1]) Ottamatta lukuun avunsaajain perheitä (miestä tai vaimoa ja lapsia).

Kunnalliskodista erillään olevissa sairaaloissa hoidettuja.

Helsingin kaupungin vaivaishoidon kustannuksella hoidettiin kunnalliskodista erillään olevissa sairaaloissa:

Yleisen sairaalan eri osastoilla	129
Marian „ „ „	1,250
Kivelän „ sisätautien osastoilla	795
Humaliston sairaalassa	180
Hesperian „	71
Helsingin sairaskodissa	7
Erinäisissä parantoloissa	17
Keuhkotautisten poliklinikassa	39
Lastenkodissa „Droppen“	64
Muissa sairaaloissa	14
Yhteensä	2,566

Lahjoitettujen varojen koroilla avustettuja.

Erinäisten vaivaishoidolle lahjoitettujen, rahatoimikamarin hoidettavina olevien rahastojen korot jakoi vaivaishoitohallitus 92 hengelle, jotka nostivat heille myönnetyt erät maksumääräyksillä rahatoimikonttorista.

Nämä korot jaettiin seuraavasti:

Helmikuun 1 päivänä korot:

Aleksandran rahaston	Smk	200: —
Wilhelm Elgin „	„	617: 30
Gustaf Hanellin „	„	311: 69
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahaston	„	671: 20

Toukokuun 1 päivänä korot:

Carl Sierckenin rahaston	„	167: 80
Gustava Kath. Brobergin y. m. rahastojen	„	869: —

Lokakuun 1 päivänä korot:

Maria Bergmanin rahaston	„	599: 30

Joulukuun 1 päivänä korot:

Adolf Fredrik Sierckin rahaston	„	369: 50
Elsa Maria Lampan „	„	663: 30
Lisette Gardbergin „	„	59: 90

W. J. E. Westzynthiuksen rahaston ..... Smk 1,157: 30
W. Wavulinin „ ..... „ 922: 95
Emma Grefbergin „ ..... „ 6,335: —

Sitä paitsi annettiin:

W. Wavulinin haudankunnossapitorahastosta ..... „ 229: 48

Yhteensä Smk 13,173: 72

Poliisilla noudetut henkilöt.

Kertomusvuoden kuluessa tuotti vaivaishoitohallitus syystä tahi toisesta poliisin välityksellä kuultavaksi 1,714 henkilöä. Näistä lähetettiin työlaitokseen 45. Kuvernööriltä oli pyydetty 210 huolimattoman perheenelättäjän kuuluttamista.

Annettuja varotuksia.

Vaivaishoitohallitus antoi toimitusjohtajansa välityksellä varotuksen joutilaisuudesta, kerjuusta y. m. 1,545 poliisin pidättämälle henkilölle, nimittäin 424 miehelle ja 1,121 naiselle. Kuvernöörin käsiteltäviksi suositeltiin 2 miestä ja 4 naista.

Annettujen avustusten korvaus.

Seuraava taulu osoittaa elatusvelvollisten korvausvelvollisuudesta johtuvan valvontatyön kehityksen vuosina 1912—1916 sekä muilta kunnilta ja valtiolta samana aikana perittyjen korvausten määrän:

Vuosi.	Kaupungissa asuvia maksuvelvollisia koskevia päätöksiä.	Poliisille annettuja kirjallisia kutsuja ja noutopyyntöjä.	Kaupungissa asuvilta maksuvelvollisilta kertyneet korvaukset.	Muilta kunnilta kertyneet korvaukset.	Valtiolta kertyneet korvaukset.
1912	181	198	5,684: 41	14,286: 62	—
1913	273	394	8,702: 37	21,867: 45	28,056: 47
1914	603	1,040	14,071: 12	11,468: 53	17,062: 52
1915	646	1,649	29,296: 44	26,416: 64	23,947: 65
1916	857	1,628	44,659: 95	38,106: 32	45,887: 92

Vaivaishoitohallituksen tulot ja menot.

Vaivaishoidon 1916 vuoden tuloja ja menoja osoittaa seuraava taulu:

	Smk.	p:iä	Smk.	p:iä
Tulot.				
Kassasäästö vuodelta 1915	—	—	66	72
Tulot kunnalliskodista	41,504	05		
„ työlaitoksesta	45,017	56		
Korvaukset köyhien ylläpidosta	134,042	58	220,564	19
Nostettu rahatoimikonttorista	—	—	835,000	—
Juoksevan tilin korot	—	—	161	34
Kaupungin virastojen hyväksymiä laskuja	—	—	515,405	03
Yhteensä Smk	—	—	1,571,197	28
Menot.				
Vaivaishoitohallitus.				
Palkkaukset	84,017	50		
Palkkiota vaivaishoitohallituksen jäsenille	7,895	—		
„ vakinaisille maaseutuasiamiehille	3,943	—		
Korvausta tarkastusmatkoista	2,353	80		
Määräraha raitiotiekorttien ostoon	900	—		
Kesäloman aikaisten viransijaisten palkkaamiseen	1,350	—		
Valaistus	333	93		
Polttoaineet	2,028	65		
Vedenkulutus	—	—		
Tarverahat, siivoaminen y. m.	7,995	38		
Arvaamattomat menot	3,999	06	114,816	32
Kunnalliskodin ja siihen kuuluvien laitosten yhteiset kustannukset.				
Palkkaukset	26,416	—		
Lääkkeet	7,053	38		
Sisustus- ja tasoitustyöt	2,037	62		
Maanviljelys	3,982	45		
Kirjasto	989	85	40,479	30
Kunnalliskoti.				
Palkkaukset	7,560	—		
Kesäloman aikaisten viransijaisten palkkaamiseen	600	—		
Vaatetus	20,992	53		
Ruuanpito	113,389	47		
Kalusto	14,998	13		
Tarveaineet	5,997	49		
Polttoaineet	53,433	72		
Siirto	216,971	34	155,295	62

	Smk.	p:iä	Smk.	p:iä
Siirto	216,971	34	155,292	62
Valaistus	7,013	30		
Vedenkulutus	7,124	88		
Kaurat, heinät sekä silain y. m. kunnossapito	6,355	54		
Korjaustyöt	4,827	98		
Uutteruusrahat	7,000	—		
Sekalaiset menot	19,368	56	268,661	60
Työlaitos.				
Palkkaukset	9,840	—		
Kesäloman aikaisten viransijaisten palkkaamiseen	75	—		
Polttoaineet	5,999	83		
Valaistus	1,000	—		
Vedenkulutus	500	—		
Ruuanpito	37,149	50		
Vaatetus	5,972	18		
Tarveaineet	49,997	44		
Kalusto ja työkalut	2,996	78		
Uutteruusrahat	4,409	75		
Korjaustyöt	995	65		
Sekalaiset menot	2,925	85	121,861	98
Oulunkylän lastenkoti.				
Palkkaukset	4,320	—		
Kesäloman aikaisten viransijaisten palkkaamiseen	230	53		
Vaatetus	3,412	15		
Ruuanpito	18,164	64		
Polttoaineet	2,499	90		
Valaistus	283	50		
Vedenkulutus	—	—		
Kalusto	971	44		
Lääkkeet	1,140	77		
Korjaustyöt	583	10		
Vaatteiden pesu	3,300	—		
Sekalaiset menot	999	23	35,905	26
Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään hoidettuja köyhiä varten.				
Kustannukset elätteelle annetuista	199,921	09		
Sairaanhoitokustannukset	209,809	72		
Mielenvikaisten hoitokustannukset	313,193	20		
Lääkkeet	19,990	75		
Siirto	742,914	76	581,724	46

	Smk.	p:iä	Smk.	p:iä
Siirto	742,914	76	581,724	46
Suoranaisia apurahoja:				
a) vaivaishoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	177,107	65		
b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaishoitoon	54,619	34	974,641	75
Sekalaista.				
Hautauskulut	—	—	4,999	75
Kaupunginvaltuuston käyttövarat.				
Ylimäär. kirjuriapulaisen palkkio	700	—		
„ tarkastusmiehen „	500	—	1,200	—
Kustannukset vaivaishoitohallituksen huoneiston muutosta	—	—	1,264	36
Kalliinajanlisäystä	—	—	7,323	78
Smk	—	—	1,571,154	10
Kassasäästö vuoteen 1917	—	—	43	18
Yhteensä Smk	—	—	1,571,197	28

Seuraava taulu osoittaa määrärahojen ja menojen välisen erotuksen vuonna 1916.

Menot verrattuina määrärahoihin.

	Määrärahat menosäännön mukaan (niihin luettuina lisämäärärahat).		Menot.		Määräraha ylitetty.		Määrärahaa säästynyt.	
Vaivaishoitohallitus	116,680	—	114,816	32	—	—	1,863	68
Kunnalliskoti ja siihen kuuluvat laitokset (yhteiset kustannukset)	43,016	—	40,479	30	—	—	2,536	70
Kunnalliskoti	271,550	50	268,661	60	—	—	2,888	90
Työlaitos	125,089	50	121,861	98	—	—	3,227	52
Lastenkoti	38,197	—	35,905	26	—	—	2,291	74
Kustannukset elätteelle annetuista	200,000	—	199,921	09	—	—	78	91
Sairaanhoitokustannukset	200,000	—	209,809	72	9,809	72	—	—
Mielenvikaisten hoitokustannukset	280,000	—	313,193	20	33,193	20	—	—
Lääkkeet	20,000	—	19,990	75	—	—	9	25
Suoranaiset apurahat	250,000	—	231,726	99	—	—	18,273	01
Hautauskulut	5,000	—	4,999	75	—	—	—	25
Sekalaista	2,500	—	2,464	36	—	—	35	64
Kalliinajanlisäystä	7,323	78	7,323	78	—	—	—	—
Yhteensä Smk	1,559,356	78	1,571,154	10	43,002	92	31,205	60

Vuoden 1916 menosäännön mukaan oli vaivaishoidon käytettäväksi myönnetty 1,549,933 markkaa, josta määrästä kumminkin kaupunkilähetyksen käytettävänä oli 36,500 markkaa työkotiensa y. m. voimassa pitoon sekä pelastusarmeijan käytettävänä 10,000 markkaa pelastustyönsä hyväksi. Näin ollen jäi vaivaishoidon käytettäväksi 1,503,433 markkaa.

Paitsi yllämainittuja menosääntöön merkittyjä eriä oli kaupunginvaltuusto myöntänyt käyttövaroistansa niitten menomäärien suorittamiseksi, joilla vaivaishoidon oli arvattu ylittävän erinäiset menoerät, 45,500 markkaa, ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi vaivaishoitohallitukseen 600 markkaa sekä lisäksi vielä yhden ylim. apulaisen palkkaamiseksi 700 markkaa, kaitsijain E. v. Hippiuksen sairauden aikana viransijaisen palkkaamiseksi 500 markkaa ja muuttokustannuksiin (kanslian muutto) 1,300 markkaa. Näihin määrärahoihin on myös luettu vaivaishoidon erinäisille virkamiehille ja palvelijoille maksetut kalliinajanlisäykset, yhteensä Smk 7,323: 78.

Kuten taulusta käy selville, päättyivät 1916 vuoden menot Smk:aan 1,571,154: 10, jota vastoin menoerien yhteenlaskettu summa (lukuun ottamatta lisämäärärahoja) oli 1,503,433 markkaa. Menot ylittivät siis määrärahat Smk:lla 67,721: 10.

Vaivaishoidon hallinnosta tiliä tehtäessä on myös huomioon otettava kuntien, huolimattomien perheenisien ja muitten elatusvelvollisten suorittamat korvaukset, maaliskuun 17 päivänä 1879 annetun armollisen asetuksen 28 §:n perustuksella valtiolta kertyneet korvaukset sekä tulot työ- ja kunnalliskodista, nousten nämä tulomäärät yhteensä vuonna 1916 Smk:aan 220,564: 19 vastaavan summan vuonna 1915 ollessa Smk 194,524: 50.

Lukemalla äskenmainitut tuloerät Smk 220,564: 19 pois vaivaishoidon menoista Smk:sta 1,571,154: 10 saadaan vaivaishoidon todelliset menot, jotka siis päättyvät Smk:aan 1,350,589: 91.

Vertailun vuoksi esitetään kunnan todelliset vaivaishoitomenot vuosina 1912—1916:

1916	Smk	1,350,589: 91
1915	„	1,184,442: 98
1914	„	1,102,356: 38
1913	„	1,075,752: 54
1912	„	642,035: 23

Verratessa menosäännön tulo- ja menoeriä todellisiin menoihin ja tuloihin vuonna 1916 huomataan tuloissa ylijäämää Smk 20,564: 19 ja budjetti ylitetyksi Smk:lla 67,721: 10. Vähentämällä ylitetyt menot

tulojen ylijäämästä todetaan vaivaishoidon menosäännössä syntyneen Smk:n 47,156: 91 vajaus.

Seuraava taulu osoittaa eri menoerien välisen erotuksen vuosina 1915 ja 1916.

	Menot.		Lisäännys	Vähennys
	1916.	1915.	vuonna 1916 verrattuna 1915 vuoden menoihin.	
Vaivaishoitohallitus	114,816 32	103,001 49	11,814 83	— —
Kunnalliskoti ja siihen kuuluvat laitokset (yhteiset kustannukset)	40,479 30	39,239 46	1,239 84	— —
Kunnalliskoti	268,661 60	256,649 46	12,012 14	— —
Työlaitos	121,861 98	121,500 30	361 68	— —
Lastenkoti	35,905 26	33,120 05	2,785 21	— —
Kust. elätteelle annetuista	199,921 09	154,985 21	44,935 88	— —
Sairaanhoitokustannukset	209,809 72	194,127 34	15,682 38	— —
Mielenvikaisten hoitokust.	313,193 20	257,205 40	55,987 80	— —
Lääkkeet	19,990 75	16,953 55	3,037 20	— —
Suoranaiset avustukset	231,726 99	194,783 71	36,943 28	— —
Hautauskulut	4,999 75	4,374 99	624 76	— —
Avustukset työttömille	— —	2,628 29	— —	2,628 29
Sekalaista	2,464 36	— —	2,464 36	— —
Kalliinajanlisäystä	7,323 78	— —	7,323 78	— —
Yhteensä Smk	1,571,154 10	1,378,569 25	195,213 14	2,628 29

Lastenhoito.

Lastenhoidossa ei kertomusvuonna tapahtunut mainittavampia muutoksia edellisiin vuosiin verraten.

Lastenhoidontarkastajan toimenpiteitä ja lausuntoja.

Kaikissa niissä tapauksissa, joissa oli kysymys asianomaisten huolenpitäjien kyvyttömyydestä täyttää lastenhoidosta johtuva huolenpitovelvollisuutensa ja asia oli joutunut asianviraisen osastohallituksen käsiteltäväksi, hankittiin lastenhoidontarkastajan valmistava lausunto.

Toimenpiteet, joihin mainitun laatuisissa asioissa ryhdyttiin, olivat seuraavat:

	Tapausten luku.
Suoranaisia kotiavustuksia vanhemmille	1
Suoranainen elätteelleanto yksityiseen perheeseen	50
Sijoitus kunnan lastenkotiin	163
Väliaikainen sijoitus kasvatuslautakunnan poikain vastaanottokotiin	19
Väliaikainen sijoitus kaupunkilähetyksen tyttöjen vastaanottokotiin	20

Muuhun lastenhoitolaitokseen sijoittaminen	11
Kasvatuslautakunnan huolenpidon alaiseksi siirto ..	11
Avustuksen myöntäminen yksityiselle henkilölle lapsenhoidosta, siinä tapauksessa että vanhemmat ovat lyhyenlaisen ajan olleet kykenemättömät lapsiansa hoitamaan	35
Ei antanut aihetta muihin toimenpiteisiin	8
Yhteensä	318

Vuonna 1916 oli vaivaishoitohallituksen pakko edelleen varsin suuressa määrässä käyttää hyväksensä niin kasvatuslautakunnan poikien vastaanottokotia kuin kaupunkilähetyksen tyttöjen vastaanottokotiakin niille kouluikäisille lapsille, joita vaivaishoitohallitus lukukauden aikana oli huostaansa ottanut. Tällainen toimenpide aiheutti tietenkin huomattavia hankaluuksia kasvatuslautakunnalle, kuten edellisessä vuosikertomuksessa on huomautettu, ja johti siihen, että kasvatuslautakunta kirjelmässä toukokuun 29 päivältä 1916 ilmoitti, etteivät lautakunnan vastaanottokotiin sijoitetut pojat vallitsevan tilanahtauden vuoksi saaneet siellä viipyä 14 päivää kauempaa.

Tämän kasvatuslautakunnan ilmoituksen johdosta oli vaivaishoitohallituksen syyslukukauden alusta keksittävä muita keinoja näitten lasten sijoittamiseksi. Kun samaan aikaan talonomistajat häätivät asunnoistaan varsinkin sellaisia perheitä, joissa oli paljon lapsia, eivätkä nämät perheet asuntopulan takia kyenneet hankkimaan itsellensä uusia asuntoja, oli vaivaishoitohallituksen, jonka velvollisuus oli pitää huolta siten kodittomiksi jääneistä lapsista, pakko vuokrata erityinen huoneisto Perämiehenkadun talosta n:o 12. Kodissa, jota sanotaan koulukodiksi, oli tilaa yhdelle johtajattarelle ja 18 pojalle ja sen kustannukset suoritetaan tililtä „elätteelleantokustannukset".

Kansliatyö. Lastenrekisterissä, joka järjestettiin vuonna 1912 ja joka käsittää kaikki vaivaishoitohallituksen huostaansa ottamat lapset, oli vuoden alussa 1,788 henkilöselvitystä. Vuoden varrella tuli lisää 260 uutta selvitystä, joten niitä vuoden lopussa oli 2,048.

Lähetettyjen kirjeitten lukumäärä oli 262.

Elätteelleanto. Vuoden varrella elätteelle annettuihin nähden tapahtuneet muutokset käyvät selville seuraavasta taulusta:

	Kaupungissa.		Maalla.		Yhteensä.	
	Aikuisia.	Lapsia.	Aikuisia.	Lapsia.	Aikuisia.	Lapsia.
Vuoden alussa oli elätteelle annettuja	7	198	101	571	108	769
„ varrella annettiin elätteelle..	—	52	12	116	12	168
Vuoden varrella ollut elätteellä	7	250	113	687	120	937
Näistä poistui:						
Muutettuina toiseen elätteelleanto-paikkaan	—	14	2	26	2	40
Vanhempain tahi omaisten huostaan ottamina	—	18	1	32	1	50
Toisen kunnan huostaan ottamina..	—	—	—	1	—	1
Kasvatuslautakunnan huostaan otta-mina	—	1	—	8	—	9
Työhön kykeneviksi tultuaan	—	22	16	41	16	63
Otettuina kunnalliskotiin, kunnan las-tenkotiin tahi muuhun laitokseen..	1	6	2	4	3	10
Kuolleina	—	1	10	3	10	4
Yhteensä vuod. kuluessa poistuneita	1	62	31	115	32	177
Vuoteen 1917 jäljellä olevia	6	188	82	572	88	760

Seuraava taulu osoittaa maaseudulle elätteelle annettujen sijoituksen eri paikkakunnille:

Elätteelleantoalue.	Jäljellä v:lta 1915.		Vuonna 1916 lisäksi tulleita.		Vuonna 1916 poistuneita.		Jäljellä v:een 1917.	
	Aikuisia.	Lapsia.	Aikuisia.	Lapsia.	Aikuisia.	Lapsia.	Aikuisia.	Lapsia.
Espoo	3	70	—	12	—	10	3	72
Kirkkonummi	6	63	—	7	2	8	4	62
Siuntio.....	6	55	1	4	1	4	6	55
Vihti.....	6	53	—	15	1	8	5	60
Helsingin pit.	4	60	1	27	1	9	4	78
Tuusula	1	64	—	11	—	16	1	59
Sipoo	3	36	—	8	1	4	2	40
Janakkala	—	18	—	5	—	5	—	18
Muut kunnat[1])	72	152	10	27	25	51	57	128
Yhteensä	101	571	12	116	31	115	82	572

[1]) Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan joissa silmälläpitoa toimittaa asianomainen vaivaishoitoviranomainen.

Paikallisasiamiehinä edellä mainituissa piireissä toimivat:

Kirkkonummella	rouva Hildur Sundqvist,
Espoossa	rouva Anna Charpentier,
Siuntiossa	neiti Victoria Boxström,
Vihdissä	neiti Frieda Gräsbäck,
Helsingin pitäjässä	rouva Maria Ekholm,
Tuusulassa	neiti Siina Helenius huhtikuun 1 päivään, jolloin hänen sijansa tuli neiti Matilda Winqvist,
Sipoossa	sairaanhoitajatar neiti Agnes Lindén,
Janakkalassa	rouva Zaida Einola.

Elintarpeitten yhtämittainen hinnannousu pakotti vaivaishoitohallituksen melkoisesti korottamaan elätteelle annetuista lapsista maksettavaa korvausta. Niinpä korotettiin tammikuun 1 päivästä lukien maaseudulle elätteelle annettujen maksua 3 markalla, niin että korkein maksu oli 18 markkaa lasta kohti kuukaudessa, ja kaupunkiin elätteelle annettujen maksua 2 markalla, nousten kuukausimaksu siten 20 markkaan. Viimeksi mainittuihin lapsiin nähden huomattiin tämäkin korotus riittämättömäksi, minkä vuoksi vaivaishoitohallitus lokakuun 1 päivästä lukien myönsi vieläkin 10 markan lisäyksen elätteelleantokustannuksiin kuukaudessa, niin että kuukausimaksu kaupungissa oli vuoden lopussa 30 markkaa lasta kohti.

Elätteelle annettujen valvonta.

Valvontaa toimitettiin maaseutuun nähden entiseen tapaan, osittain asianomaisten paikallisasiamiesten vuosineljänneksittäin toimittamilla tarkastuksilla, osittain lastenhoidontarkastajan vuoden varrella kaikissa elätteelleantopiireissä suorittamilla tarkastuksilla. Tarkastuksissa huomattiin, että hoito yleensä oli osittain hyvä, osittain täysin tyydyttävä. Verraten harvalukuisissa tapauksissa oli syytä painavampiin muistutuksiin, jotka puolestansa aiheuttivat muistutuksia ja huomautuksia kasvatusvanhemmille, vieläpä joskus lapsen siirtämisen sopivampaan kotiin.

Useimmat muistutukset kohdistuivat lasten vaatetukseen, varsinkin jalkineisiin, joitten tavallista suuremmassa määrässä huomattiin olevan jossain määrin epätyydyttävässä kunnossa, osaksi johtuen siitä, että kasvatusvanhempain oli vaikea olevien olojen vallitessa hankkia jalkineita kohtuullisiin hintoihin. Lasten käytös kodeissa ja kouluissa samoin kuin heidän edistymisensäkin oli yleensä tyydyttävä; 8 poikaa kumminkin pahantapaisuuden vuoksi annettiin kasvatuslautakunnan hoitoon. Lasten terveyden-

tila oli sekin yleensä hyvä; useat heikoimmista olivat melkoisesti virkistyneet, mikä osoittaa heidän saaneen hyvää hoitoa ja ravintoa.

Kertomuksessaan vuodelta 1915 huomautti vaivaishoitohallitus katsoneensa välttämättömäksi ryhtyä toimenpiteisiin apulaisen hankkimiseksi lastenhoidontarkastajalle, jotta kaupunkiin elätteelle annettujen lasten hoidon valvonta saataisiin tehokkaammaksi, kun ei tarkastaja lisääntyneitten kansliatöitten vuoksi voinut olojen vaatimassa määrässä täyttää valvontatehtäväänsä. Sittenkuin 1916 vuoden menosääntöön oli otettu tarkoitukseen tarvittava määräraha, määrättiin apulaiseksi Porvoon käsityökoulun opettajatar, neiti Ida Sulin.

Kaupunkiin elätteelle annettujen, koko vuoden tahi suurimman osan vuotta elätteellä olleiden lasten luona käytiin vähintään 4 kertaa, muitten, puoli vuotta tahi sitä lyhyemmän ajan valvonnan alaisina olevien luona käytiin, riippuen ajan pituudesta, 1—3 kertaa.

Näitten käyntien tuloksena esitettäköön seuraavaa:

Lasten vanhempien elämäntapoihin nähden ei mitään moitittavaa huomattu. Lasten hoito on sekä siveelliseltä että ruumiilliselta kannalta ollut tyydyttävä.

Asuntoihin nähden on olemassa suuria eroavaisuuksia. Useitten kotien tyydyttäessä hyvinkin suuret vaatimukset on toisia, jotka ovat joko välttävät tahi kerrassaan epätyydyttävät, riippuen viimeksi mainittu seikka suureksi osaksi vallitsevasta asuntopulasta, joka pakottaa monen perheen asumaan kosteissa ja rappeutuneissa huoneissa sekä on sitä paitsi arveluttavassa määrässä saattanut käytäntöön asukkijärjestelmän. Nämä molemmat asianhaarat ovat terveydelliseltä kannalta mainittavat, jota paitsi jälkimmäinen ei ehkä ollut vailla epäsiveellisiäkään seurauksia.

Huolimatta varsinkin vaatetavaroitten kuulumattomasta hinnannoususta ovat sekä makuu- että pitovaatteet olleet osittain hyvät, osittain tyydyttävät, mikä on suureksi osaksi johtunut siitä että kaupungin kansakoulut ovat antaneet sekä vaatteita että jalkineita.

Kouluikäiset lapset ovat, opettajien antamien ilmoitusten mukaan, säännöllisesti käyneet kouluissansa, vaikka useimmat koulut työskentelivät tilapäisissä kouluhuoneistoissa, jotka usein olivat kaukana oppilaitten kodeista.

Lasten edistyminen kouluissa on niinikään, asianomaisten opettajien lausuntojen mukaan ja mikäli lukukausitodistukset osoittavat, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, yleensä ollut osittain sangen tyydyttävä, osittain oikein hyväkin.

Lukuun ottamatta joitakin pienempiä hairahduksia oli lasten käytös koulussa ja kodeissa hyvä. Valheellisuuden ja epärehelli-

syyden takia on vuoden varrella kasvatuslautakunnan hoitoon annettu yksi tyttö.

Lasten terveydentila oli yleensä hyvä. Muutamia tuhkarokkotapauksia lukuun ottamatta ei kulkutauteja sattunut.

Muutamat lapset olivat kumminkin heikkoja, mikä luultavasti johtui erinäisten ravitsevampien elintarpeitten, kuten maidon ja muitten rasvapitoisten aineitten puutteesta, näitä kun olevien luonnottomien olojen vallitessa saatiin aivan riittämättömät määrät, toisinaan ei ollenkaan. Vuoden varrella kuoli yksi lapsi keuhkotulehdukseen.

Lapsia on muutettu kodista toiseen kolmessa tapauksessa kasvatusäitien pyynnöstä.

Yksi 10 vuotias tyttö on tylsämielisenä kasvatuslautakunnan toimesta otettu Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen.

Kaupunkiin elätteelle annettujen lasten koulunkäynti jakautuu seuraavasti:

	Suomea puhuvia.		Ruotsia puhuvia.		Yhteensä.
	Poikia.	Tyttöjä.	Poikia.	Tyttöjä.	
Lastentarhassa	4	—	3	4	11
Kansakoulussa	19	29	14	18	[1] 82
Oppikoulussa	—	2	1	1	4
Ammattikoulussa	—	1	—	—	1
Yhteensä	23	32	18	23	[1] 98

Oulunkylän lastenkoti.

Oulunkylän kartanossa edelleen sijaitsevan lastenkodin hallinnossa, hoidossa ja tarkastamisessa ei ole kertomusvuoden kuluessa tapahtunut mitään muutoksia. Lastenkodin palkatun henkilökunnan keskuudessa ei myöskään ole muita muutoksia tapahtunut kuin että eräs hoitajatar vuoden varrella omasta pyynnöstään sai eron toimestaan ja hänen sijaansa otettiin toimeensa valmistunut hoitajatar.

Paitsi tavallisia kotitöitä on lastenkodissa valmistettu seuraava määrä ompelutöitä sekä lastenkodin tarpeeksi että myös yksityiskoteihin elätteelle annetuille lapsille, nimittäin:

Pyyheliinoja	92	Korvallisenpäällisiä	23
Hursteja	64	Lastenpaitoja (poikain)	217
Korvallisenpeitteitä	48	„ (tyttöjen)	199

[1]) Tähän on luettu 1 venättä puhuva poika ja 1 venättä puhuva tyttö.

Poikain pukuja, flanellista	44	Lastenviittoja	103
„ „ tvillistä	84	Esiliinoja, tyttöjen	130
Hamosia, ginghamista	49	„ poikien	104
„ villaisia	38	„ isoja	28
Lastenröijyjä, flanellista	49	Poikain pukuja, villaisia	1
Lastenhousuja, printersistä	174	Kapaloriepuja	46
„ flanellista	134	Housunkannattimia	12
Päällystakkeja	85	Hattuja	47
Alushameita, printersistä	64	Nenäliinoja	360
„ flanellista	42	Irtopeitteitä	4
Alusliivejä, printersistä	83	Pöytäliinoja	3
„ flanellista	72		

Paitsi vanhempain hoitoa vailla olevia lapsia on lastenkodissa myös ollut jokunen määrä sellaisia naisia lapsinensa, joiden on toimeentulon puutteessa ollut pakko turvautua vaivaishoidon apuun. Näitten naisten työvoimaa käytettiin karkeampien askareitten, kuten ruuan keittämisen, leipomisen, siivoamisen, pesun y. m. suorittamiseen, ja katsottiin heidän työnsä vastaavan sekä heidän omia että heidän lastensakin elantokustannuksia. Tästä järjestelystä ei aluksi ollut mitään hankaluuksia huomattavissa, varsinkin kun tarkka valinta näitten naisten otossa kotiin toimitettiin, mutta kun olevat olot toivat kodin läheisyyteen kuljeksivaa työläiskansaa sekä sen läheisyyteen sijoitettiin sotaväkeä, ei näitten naisten siveellinen taso voinutkaan vastustaa näistä seikoista johtuvia kiusauksia, mistä sentähden seurauksena oli sellaisia epäkohtia, että koko järjestelystä oli luovuttava ja sijaan otettiin kelvollisia ja hyvämaineisia palkattuja palvelijattaria. Sopivan työnjaon johdosta voitiin puheenalainen työvoima vähentää 4:stä 3:een henkeen, joten kustannusten ero ei ollut mainittavan suuri.

Vuoden varrella on lastenkodissa ollut ja sieltä poistunut seuraava määrä lapsia:

	Äiteinensä.		Ilman äitiä.		Yhteensä lapsia.
	Pieniä lapsia.	Vanh. lapsia.	Pieniä lapsia.	Vanh. lapsia.	
Vuoden alussa oli	—	6	12	34	52
„ varrella tuli	—	—	65	140	205
Yhteensä jäljellä olevia ja tulleita	—	6	77	174	257

Näistä poistui:	Äiteinensä.		Ilman äitiä.		Yhteensä lapsia.
	Pieniä lapsia.	Vanh. lapsia.	Pieniä lapsia.	Vanh. lapsia.	
Vanhempien tai omaisten huost. ottamina ..	—	6	18	65	89
Toisen kunnan huostaansa ottamina	—	—	—	7	7
Elätteelle annettuina	—	—	9	40	49
Muuhun laitokseen otettuina	—	—	5	17	22
Sairaalaan otettuina	—	—	25	15	40
Kuolleina	—	—	1	—	1
Yhteensä poistuneita	—	6	58	144	208
Jäljellä vuoteen 1917	—	—	19	30	49

Koko kertomusvuoden ajan on lastenkoti ollut täynnä, onpa toisinaan ylimääräisiäkin paikkoja, vaikkakin lyhyemmäksi ajaksi, täytynyt järjestää. Tämä on johtunut pääasiallisesti vuosi vuodelta kasvavasta lasten määrästä, jonka vaivaishoitohallitus on ollut pakotettu huostaansa ottamaan, mutta myöskin on tähän seikkaan vaikuttanut olevien olojen aiheuttama yksityishenkilöjen haluttomuus ottaa huostaansa ja hoitoonsa vieraita lapsia.

Riittävän tilavan ja muuten ajanmukaisen uuden lastenkodin tarpeellisuus, joka on jo vuosikausia ollut tuntuva ja josta erinäisissä vuosikertomuksissa on seikkaperäisesti huomautettu, on siis tänä vuonna ollut entistään pakottavampi. Tämän tarpeen tyydyttämiseksi suoritetut valmistustyöt ovat edistyneet niin pitkälle, että kaupungin rakennuskonttorissa valmistetut uuden lastenkodin piirustukset on annettu vaivaishoitohallituksen hanketta valmistamaan asettamalle komitealle, joka ensi tilassa esittää ehdotuksensa vaivaishoitohallitukselle.

Lastenkodin terveydelliset olot.

Vuoden varrella lastenkotiin otetuista 205 lapsesta oli 8 tuntematonta syntyperää, 91 aviotonta ja 106 aviollista.

Vastaanotetuista lapsista oli terveitä 135 ja sairaita 70. Tavallisimmat taudit olivat riisi 29 lapsella, suolitulehdus 9:llä, vähäverisyys 12:lla, risatauti 5:llä, sydänvika 5:llä, lastenatrofia 3:lla, tuberkulosi (ei keuhkoissa) 3:lla j. n. e. Vastaanotettaessa oli yhdellä lapsella tuhkarokko, josta tartunta levisi pienten lasten osastoon, jonka hoidokeille tauti on hengenvaarallinen.

Poistetuista oli 136 terveitä tahi melkoisesti parantuneita, 71 sairaita tahi huonontuneita ja yksi kuoli äkilliseen tarttuvaan suolikatarriin.

Sairastuneista lähetettiin kulkutautisairaalaan 20 tuhkarokkoon, 1 kuristustautiin, 2 kurkkumätään ja 2 tulirokkoon sairastunutta; Marian sairaalan lastenosastolle lähetettiin 6 tarttuvaan suolituleh-

dukseen sairastunutta, 3 keuhkokuumeeseen ja 1 lastenatrofiaan sairastunut sekä yleisen sairaalan ihotautiosastolle 3 pitkäaikaista ja itsepäistä ihotautia sairastavaa lasta. Muista poistetuista sairaista lapsista oli 9:llä riisi, 5:llä lastenatrofia, 7:llä vähäverisyys, 3:lla tuberkulosi, 5:llä sydänvika j. n. e.

Poistettuja punnittaessa havaittiin, että 172 lasta oli lisääntynyt painossa enemmän kuin 100 gr. 20 oli menettänyt painossa enemmän kuin 100 gr. ja 16 lapsen paino oli ennallaan.

Paitsi yllämainittua tuhkarokkokulkutautia oli lastenkodissa useita vesirokkotapauksia, jotka vaarattomina hoidettiin kodissa.

Tulirokko- ja kurkkumätätapaukset olivat satunnaisia, toisistaan riippumattomia.

Tohtorinrouva Emma Grefbergin rahaston synnystä ja suunnitellusta käyttämisestä on aikaisemmin tehty selkoa. Tämän rahaston korkojen, joita vuoden alussa oli 8,566 markkaa 13 penniä, käyttämisestä mainittakoon, että niistä jaettiin seuraavat stipendit eli opintoavustukset opetuksen saamiseksi allamainituissa kouluissa ja ammateissa, nimittäin: Tohtorinrouva Emma Grefbergin rahasto

	Poikia.	Tyttöjä.
Ammattikoulussa	3	6
Liikeapulaisten iltakoulussa	—	3
Alkeiskoulussa	1	2
Kellosepänopissa	—	—
Ompelijanopissa	—	1
Latojanopissa	1	1
Puusepänopissa	1	—
Yhteensä	6	13

Avustukset ja stipendit vaihtelivat 20—700 markkaan ja oli niiden yhteenlaskettu määrä 5,905 markkaa.

Rekisteritoimiston toiminnassa ei ole mainittavaa muutosta tapahtunut. Rekisteritoimisto.

Henkilökunnassa on tapahtunut se muutos, että neiti Elna Ekholm kesäkuun 1 päivänä siirtyi lastenhoito-osastolle ja hänen sijaansa otti vaivaishoitohallitus kesäkuun 5 päivänä neiti Helmi Sahrmanin.

Toimisto oli kuten edellisenäkin vuonna avoinna, paitsi sitä varten määrättyinä kansliatunteina, myöskin iltapäivin klo 5—7.

Tiedustelujen luku on vuoden kuluessa huomattavasti vähentynyt, mikä seikka johtunee, kuten yksityisetkin yhdistykset arvelevat, siitä, että vähävaraiseen väestöön kuuluvilla naisilla Avunetsijöitä koskevat tiedustelut.

ja miehillä on ollut tarjona hyväpalkkaista työtä tehtaissa ja työpajoissa.

Avunetsijöitä koskevia tiedusteluja tehtiin yksityishenkilöjen ja armeliaisuusyhdistysten taholta vuoden varrella seuraavat määrät:

Yksityishenkilöt (niistä 144 a. p. ja 39 i. p.)	183
Kaupunkilähetys	65
Kasvatuslautakunta	5
Kansanlastentarhat	23
Lastenhoidon edistämisyhdistys	33
Suomenkielisten kansakoulujen kesäsiirtolat	583
Köyhäin lasten työkodit	70
Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys	118
Maitopisara	4
Yhdistys C. E.	62
Rouvasväenyhdistys	2
Yhteensä	1,148

Ilmoituksia hädänalaisille annetusta avusta.

Seuraavan määrän ilmoituksia puutteenalaisille henkilöille annetusta avusta ovat tehneet:

Kaupunkilähetys	1,568
Lastenhoidon edistämisyhdistys	97
Maitopisara	146
Kansanlastentarhat	544
Yhdistys Konvalescenthem-Toipumakoti	168
Suomenkielisten kansakoulujen kesäsiirtolat	462
Ruotsinkielisten „ „	241
Pippingsköldin turvakoti	38
Köyhien lasten työkodit	266
Suomenkieliset kansakoulut	6,040
Ruotsinkieliset „	6,214
Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys	39
Yhteensä	15,823

Ilmoituksia lakkautetuista avustuksista.

Seuraavan määrän ilmoituksia lakanneista jatkuvista avustuksista ovat tehneet:

Lastenhoidon edistämisyhdistys	48
Maitopisara	111
Yhdistys Konvalescenthem-Toipumakoti	166
Pippingsköldin turvakoti	40
Yhteensä	365

Rekisteri.

Rekisteröityjen korttien luku lisääntyi 1,847:llä ja oli vuoden lopussa 12,048. Henkilöselvitysten luku lisääntyi 1,720:llä ja oli vuoden lopussa 9,171. Lisäksi tulleista selvityksistä koski 1,486 vaivaishoidolta ja 234 ainoastaan hyväntekeväisyysyhdistyksiltä avustusta saaneita henkilöitä.

Kerjuu.

Rekisteritoimistolle ilmoitetuista kerjäävistä henkilöistä oli 57 ilmoittanut väärän osoitteen. Varoituksen saamiseksi kerjuusta ilmoitettiin toimitusjohtajalle 45 henkilöä. Näistä oli kahdeksalla kotipaikkaoikeus toisessa kunnassa. Yhdistyksille tehtiin 113 ilmoitusta sellaisista yksityisiltä henkilöiltä avustusta pyytäneistä henkilöistä, joilla ei ollut kaupungissa kotipaikkaoikeutta tahi jotka eivät olleet avustuksen tarpeessa.

Kunnalliskoti ja työlaitos.

Kunnalliskodissa ja työlaitoksessa oli v. 1916 yhteensä 1,007 henkilöä (v. 1915 oli näitä 1,184). Näistä oli kunnalliskodissa ja sen eri osastoilla 861 (v. 1915 — 960) sekä työlaitoksessa 146 miestä.

Kunnalliskodin eri osastoilla oli:

Miehiä	257
Naisia	499
Lapsia	105
Yhteensä	861

Ikänsä mukaan ryhmittyivät nämä seuraavasti:

	Kunnalliskoti.	Työlaitos.
Alle 10 vuoden	105	—
10—20 vuoteen	22	6
20—30 „	91	22
30—40 „	81	21
40—50 „	79	34
50—60 „	88	32
60—70 „	146	23
70—80 „	172	8
80—90 „	68	—
Yli 90 vuoden	9	—
Yhteensä	861	146
Näistä oli syntyneitä:		
Helsingissä	118	36
Muilla paikkakunnilla	743	110

Kaikkiaan 1,007 hoidokista kuoli kertomusvuoden varrella 68 (v. 1915 kuoli 63), nimittäin:

Miehiä	36
Naisia	30
Lapsia	2
Yhteensä	68

Hoidokkien luku eri kuukausina oli:

	Suurin määrä.	Vähin määrä.	Keskim. kuuk.
Tammikuussa	593	524	561.2
Helmikuussa	592	580	588.3
Maaliskuussa	607	590	598.0
Huhtikuussa	610	583	599.36
Toukokuussa	579	546	566.9
Kesäkuussa	548	521	532.4
Heinäkuussa	527	507	517.2
Elokuussa	516	501	508.1
Syyskuussa	513	506	509.6
Lokakuussa	545	505	520.8
Marraskuussa	585	545	565.6
Joulukuussa	604	585	594.48

Vuotuinen keskimäärä oli 555.2.

Mielenvikaisia oli laitoksessa 11 (v. 1915 15), nimittäin 6 miestä ja 5 naista.

1 mies ja 6 naista lähetettiin kotiseudulleen tahi ottivat kuntain asiamiehet heidät huostaansa.

Laitokseen kirjoitettujen luku oli vuoden alussa 524 ja vuoden lopussa 605.

Kykynsä mukaan ovat kunnalliskodin hoidokit tehneet työtä, niin että esim. miltei kaikki vuoden varrella tehdyt vaatteet ja kalustoesineet ovat heidän valmistamansa ja kunnossapitämänsä. Erittäin on hallinto koettanut hankkia hoidokeille työtä antamalla heidän kehrätä ja kutoa laitokselle mikäli työaineita on riittänyt.

Työlaitoksen tulot nousivat Smk:aan 49,617: 87, josta määrästä Smk 45,017: 56 kertyi vuoden varrella, jota paitsi maksamattomia laskuja oli Smk 4,600: 31. Lähempiä tietoja tulojen jakautumisesta saadaan seuraavasta taulusta:

Kun bruttomenoja oli, niinkuin siv. 234 näkyy, Smk 121,861: 98, huomataan, että työlaitoksen vuotuiset nettomenot olivat Smk 72,244: 11, eli, jaettuina 22,909 hoitopäivälle, Smk 3: 15 hoitopäivää kohti.

Paitsi vuosittain uusiutuvia puutarha-, maanviljelys- ja talous- y. m. töitä on kunnalliskodissa, kuten edellisinäkin vuosina, suoritettu Kivelän sairaalan ja siellä hoidettujen haavoittuneitten sotilaitten vaatteitten pesu, jota paitsi laitoksen henkilökunnan ja sen perheitten vaatteitten pesua suoritettiin. Laskelmien mukaan tuotti mainittu pesu, josta mankeloituna maksettiin vain 23 penniä kilolta, kaupungille Smk 21,717: 50. Tähän ei ole luettu kunnalliskodin, työlaitoksen eikä lastenkodin vaatteiden pesua.

Tässä seuraava taulu osoittaa työaineiden käytön Helsingin kaupungin työlaitoksen työpajoissa vuonna 1916.

	Säästö vuoteen 1916.	Vuoden varrella ostettu.	Yhteensä.	Vuoden varrella käytetty.	Säästö vuoteen 1917.
	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.
Sepänpaja	1,706 32	4,356 73	6,063 05	2,385 34	3,677 71
Suutarintyöpaja	10,221 84	25,583 63	35,805 47	19,649 09	16,156 38
Räätälintyöpaja	12 32	65 57	77 89	46 85	31 04
Puusepäntyöpaja	5,928 74	13,884 97	19,813 71	7,121 26	12,692 45
Maalarintyöpaja	654 65	5,935 72	6,590 37	3,886 08	2,704 29
Kirjansitomatyöt	75 91	541 89	617 80	398 83	218 97
Sekalaiset työt	68 35	67 90	136 25	70 26	65 99
Yhteensä Smk	18,668 13	50,436 41	69,104 54	33,557 71	35,546 83
Valmisteita varastossa	2,620 —	6,031 —	8,651 —	1,532 50	7,118 50
Kaikkiaan Smk	21,288 13	56,467 41	77,755 54	35,090 21	42,665 33

Maanviljelystä ja puutarhanhoitoa harjoitettiin samaan tapaan kuin edellisenä vuonna. Vuosi 1916 oli kumminkin satoon nähden edeltäjäänsä huonompi. Huomautus koskee varsinkin perunoita ja juurikasveja, jota vastoin heinäsato oli koko joukon parempi kuin vuonna 1915. Bruttotulo nousi 8,000 markkaan. Kokonaistuloja kunnalliskodista oli tilikirjojen mukaan vuonna 1916 Smk 41,504: 05 (v. 1915 Smk 46,164: 71).

Vaivaishoitohallituksen maaliskuun 1 päivänä 1915 vahvistamia määräyksiä kunnalliskodin ja siihen yhdistettyjen laitosten hoidokeille annettavista uutterausrahoista noudatettiin kuluneenakin vuonna.

Vuoden alussa oli säästökassatilejä 290. Vuoden varrella on avattu 188 ja päätetty 129 tiliä, joten tilejä vuoden vaihteessa oli 349.

Säästö vuodelta 1915 oli Smk 234: 60; vuoden kuluessa säästöönpantiin 3,494 erässä Smk 11,924: 45 ja otettiin 5,996 erässä Smk 11,876: 20; säästö vuoteen 1917 oli siis Smk 282: 85.

Säästökassatilillä oli joulukuun 31 p:nä pankissa tallella	Smk	1,447: 60
Kassassa	„	282: 85
Yhteensä	Smk	1,730: 45

Kertomusvuonna oli kuten edellisenäkin vuonna kunnalliskodissa kaksi terveydenhoitolautakunnan valvonnan alaista väliaikaista sairasosastoa entisin ehdoin.

Tämän oheisessa taulussa 3 tehdään tarkemmin selkoa kunnalliskodin ja siihen kuuluvien laitosten ruuanpidosta.

Kustannuksia kunkin henkilön ruuasta kunnalliskodissa ja työlaitoksessa oli keskimäärin 69.8 penniä (v. 1915 53.3 penniä) ja lastenkodissa keskimäärin 69.4 penniä päivässä.

Kunnalliskodin ja siihen kuuluvien laitosten menot olivat v. 1916 Smk 466,915: 39 (1915 Smk 450,509: 27), nimittäin:

		1916.	1915.
Kunnalliskodin	Smk	309,148: 15	295,888: 92
Työlaitoksen	„	121,861: 98	121,500: 30
Lastenkodin	„	35,905: 26	33,120: 05
	Smk	466,915: 39	450,509: 27

Vuonna 1916 oli hoidokkien elatuspäiviä yhteensä 224,760 (v. 1915 215,591), nimittäin:

	1916.	1915.
Kunnalliskodissa	180,662	169,711
Työlaitoksessa	22,909	27,078
Lastenkodissa	21,189	18,802
Yhteensä	224,760	215,591

Virkailijoitten ja palvelijoitten elatuspäiviä oli 23,620, nimittäin:

	Virkailij.	Palvelij.	Yhteensä.
Kunnalliskodissa	4,745	11,000	15,745
Työlaitoksessa	—	2,555	2,555
Lastenkodissa	730	4,590	5,320
Yhteensä	5,475	18,145	23,620

Keskikustannus kultakin elatuspäivältä oli:

	1916.	1915.
Kunnalliskodissa ja työlaitoksessa	Smk 2: 11	Smk 2: 12
Lastenkodissa	„ 1: 69	„ 1: 76
Koko laitoksessa	„ 2: 07	„ 2: 09

Kertomusvuosi kului laitoksessa rauhallisesti sattumatta mainittavampaa häiriötä järjestyksessä tahi työssä. Lienee paikallansa mainita, että naisten luku oli suuri, riippuen tämä seikka vallitsevista kalliista elantokustannuksista, jota vastoin miesten luku ei ollut sanottavasti lisääntynyt. Tilanahtautta ei siitä huolimatta ollut, vaikka avonaisten naispaikkojen lukumäärä ajoittain olikin vähentynyt aivan pieneksi.

Terveydentila kunnalliskodissa ja työlaitoksessa.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen lääkärintointa hoiti kuten ennenkin lääketieteenlisensiaatti Hj. M. Stenbäck, joka keskiviikkoisin ja lauantaisin otti sairaita vastaan ja hoiti osastoilla äkillisesti sairastuneita sekä kerran viikossa tarkasti pienten lasten osaston. Neuvotteluja oli noin 2,000.

Kulkutaudeista ovat esiintyneet tuhkarokko ja kurkkumätä, mutta ainoastaan satunnaisina.

Sairasosastoilla on käyty 5—6 kertaa viikossa. Potilaiden vaihtuminen käy selville seuraavista numeroista:

Jäljellä vuodelta 1915	42
Vastaanotettuja vuoden varrella	197
Yhteensä	239

Poistettuja vuoden varrella	146
Jäljellä vuoteen 1917	93
Yhteensä	239

Vuoden varrella poistetuista siirtyi 27 vapaaseen elämään, 10 siirrettiin työlaitokseen, 47 kunnalliskotiin, 10 Kivelän sairaalaan, 2 Hesperian sairaalaan, 2 Marian sairaalaan ja 48 on kuollut.

Kuolemansyyt olivat seuraavat:

Vanhuudenheikkous	13	Keuhkotulehdus	3
Verenvuoto aivoissa	8	Munuaistauti	5
Tuberkulosi	4	Kalkkeutuminen	3
Syöpä	4	Sokeritauti	1
Sydäntauti	7		

Sairaanhoitopäiviä oli eri kuukausina seuraava määrä:

Tammikuussa	2,318	Elokuussa	2,489
Helmikuussa	2,746	Syyskuussa	2,471
Maaliskuussa	3,116	Lokakuussa	2,472
Huhtikuussa	3,066	Marraskuussa	2,628
Toukokuussa	2,936	Joulukuussa	2,882
Kesäkuussa	2,573	Yhteensä	32,182
Heinäkuussa	2,485		

Taulu I. Helsingin kaupungin työlaitoksen toiminta v. 1916.

	Tulot hoidokkien päivätöistä, tarveaineet lukuun otettuina. Smk.										Tehtyjä päivätöitä.	Päivätyön keskiarvo.	
	Vieraita töitä.		Työlaitokselle tehtyjä töitä.		Kunnalliskodille tehtyjä töitä.		Lastenkodille tehtyjä töitä.		Yhteensä tuloja.				
Sepänpaja	191	25	219	15	1,823	77	30	25	2,264	42	1,053	2	15
Suutarintyöpaja	11,758	70	1,733	55	2,809	30	146	80	16,448	35	2,055	8	—
Räätälin „	269	95	1,265	95	1,515	85	7	50	3,059	25	1,566	1	95
Puusepän „	4,291	16	2,041	35	3,872	45	602	47	10,807	43	2,010	5	38
Maalarin „	769	65	1,414	95	3,078	77	136	30	5,399	67	1,380	3	91
Kirjansitojantöitä	262	05	16	50	570	45	—	—	849	—	353	2	41
Sekalaisia töitä	23	—	3,756	65	6,360	35	649	75	10,789	75	10,278	1	05
Yhteensä	17,565	76	10,448	10	20,030	94	1,573	07	49,617	87	18,695	2	65

Taulu 2. Katsaus vaivaishoitohallituk-

Henkilöitä, jotka on lähe-

	Kunnalliskotiin ja työlaitokseen.					Kasvatuslautakunnan vastaanottokotiin.	Kaupunkilähet. vastaanottokotiin.	Köyhäinhoidon koulukotiin.	Kaupungin sairaaloihin.										Yleis-		
	Kunnallis- (ynnä lasten-) kotiin.			Työlaitokseen.	Yhteensä.				Marian sairaalaan.		Kunnall. lastensairaalaan.	Kulkutautisairaalaan.	Humaliston sairaalaan.	Hesperian sairaalaan.	Kivelän sairaalaan.		Kunnalliskodin sairaalaan.	Nickbyn mielisairaalaan.	Yhteensä.	Sisätautien osastolle.	Kirurgiselle osastolle.	Naistautien osastolle.
	Miehiä.	Naisia.	Lapsia.						Sisätautien os.	Kirurgiselle os.					Yleisosastolle.	Mielenvikaisten hoito-osastolle.						
Pääkanslia.																						
Tammikuu	3	9	4	3	19	2	3	—	51	5	2	—	9	2	24	5	13	1	112	—	1	1
Helmikuu	2	6	7	1	16	1	1	—	34	16	2	—	5	7	27	6	9	—	106	—	1	1
Maaliskuu	4	5	2	—	11	—	—	—	43	16	6	—	8	3	27	7	6	—	116	—	—	2
Huhtikuu	—	6	5	—	11	1	—	—	35	11	5	—	6	1	18	1	7	—	84	—	—	1
Toukokuu	1	5	3	1	10	2	—	—	65	7	5	—	8	2	24	4	3	3	121	1	1	1
Kesäkuu	2	10	8	2	22	—	—	—	33	5	4	—	7	—	19	9	—	—	77	—	—	2
Heinäkuu	2	5	1	1	9	—	—	—	56	7	2	—	7	—	15	6	—	—	93	—	1	—
Elokuu	1	2	5	—	8	—	—	—	48	5	2	—	8	—	17	3	5	—	88	1	1	—
Syyskuu	1	5	2	—	8	2	—	—	42	4	9	—	4	12	18	1	1	—	91	—	—	—
Lokakuu	5	4	1	3	13	1	1	—	45	2	2	—	6	5	20	3	6	1	90	2	1	1
Marraskuu	2	6	7	2	17	—	—	—	43	7	5	—	8	2	34	4	3	—	106	—	1	1
Joulukuu	1	3	1	5	10	—	—	—	30	6	1	—	6	3	23	—	3	1	73	1	1	—
Yhteensä	24	66	46	18	154	9	5	—	525	91	45	—	82	37	266	49	56	6	1,157	5	8	10
Haarakanslia.																						
Tammikuu	10	11	12	7	40	—	—	—	25	11	3	—	6	2	18	24	8	—	97	—	—	—
Helmikuu	6	7	12	2	27	2	2	—	34	12	10	—	5	2	33	19	8	—	123	1	1	2
Maaliskuu	5	15	15	6	41	—	3	—	10	13	7	—	7	2	25	17	5	—	86	—	—	3
Huhtikuu	2	8	8	7	25	2	—	—	19	5	5	—	9	2	26	17	5	—	88	—	—	1
Toukokuu	3	16	23	4	46	1	2	—	27	5	6	—	10	1	28	15	6	1	99	1	—	—
Kesäkuu	2	8	17	1	28	1	—	—	19	7	6	—	7	—	16	24	5	1	85	—	—	1
Heinäkuu	1	10	9	4	24	—	—	—	15	4	4	—	7	—	19	22	5	—	76	—	2	1
Elokuu	1	7	22	—	30	4	3	—	15	7	2	—	8	—	15	10	6	—	63	—	2	—
Syyskuu	—	4	12	2	18	—	1	—	21	4	2	—	4	4	9	12	5	—	61	—	—	—
Lokakuu	2	15	9	11	37	2	2	—	28	3	1	—	5	4	26	8	3	—	78	—	—	1
Marraskuu	5	18	11	1	35	—	—	—	23	8	5	—	5	1	26	15	5	—	88	—	—	1
Joulukuu	6	10	18	5	39	—	—	1	22	2	6	—	4	2	23	16	2	—	77	—	—	1
Yhteensä	43	129	168	50	390	12	13	1	258	81	57	—	77	20	264	199	63	2	1,021	2	5	11

sen kansliain työhön vuonna 1916.

tetty seen sairaalaan. Silmätautien osastolle.	Korvatautien osastolle.	Dermatologiselle osastolle.	Lapsenpäästölaitokseen.	Lastenosastolle.	Yhteensä.	Yksityis-sairaaloihin. Prof. Engströmin klinikkaan.	Diakonissalaitokseen.	Yhteensä.	Keuhkotautiparantolaan.	Lääkkeitä.	Sairasparseleja.	Maksuton lääkärinapu.	Hautauksia.	Varattomuuden todistuksia. Oikeusapua varten.	Verojen maksuun.	Passia varten.	Eläkettä varten.	Parantolaan pääsemiseksi.	Koulunkäyntiä varten.	Ruokalippuja.	Yömajalippuja.	Eväättyjä hakemuksia.	Muita asioita.	Kaiken kaikkiaan.
1	1	—	—	2	6	1	—	1	—	98	—	6	2	32	19	1	20	2	—	—	5	11	2,677	3,016
1	2	—	3	2	10	1	—	1	—	129	1	21	13	40	19	3	7	1	—	—	4	7	1,850	2,230
1	—	—	3	3	9	2	—	2	—	137	—	12	4	31	41	9	3	3	—	—	—	12	1,808	2,198
—	2	—	—	—	3	—	—	—	—	115	1	22	13	30	160	8	11	7	3	—	2	14	1,458	1,943
2	—	—	4	2	11	—	—	—	—	152	—	11	6	24	60	5	5	—	9	—	1	6	1,569	1,992
1	—	—	—	2	5	—	—	—	—	177	2	16	10	22	114	7	10	3	7	—	3	5	1,318	1,798
—	—	—	—	3	4	—	—	—	—	103	—	5	4	15	7	1	1	—	2	2	—	2	1,472	1,720
1	—	—	1	1	5	1	—	1	—	77	—	6	10	14	12	1	1	—	14	—	—	3	1,568	1,808
1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	161	—	8	8	42	39	3	2	—	84	—	—	6	1,678	2,134
1	1	—	1	2	9	—	—	—	—	119	—	12	11	34	86	2	10	2	17	—	1	7	1,560	1,975
2	2	—	2	—	8	—	—	—	—	110	—	14	10	17	35	4	4	—	—	3	6	7	2,336	2,677
2	—	—	1	—	5	—	—	—	—	135	—	10	11	19	36	5	4	3	4	2	5	9	1,663	1,994
13	9	—	15	17	77	5	—	5	—	1,513	4	143	102	320	628	49	78	21	140	7	27	89	20,957	25,485
1	1	—	2	—	4	—	—	—	—	254	2	30	10	22	2	2	—	—	2	—	—	34	3,924	4,423
2	—	—	2	1	9	1	—	1	—	276	2	36	7	20	3	4	3	—	1	7	—	51	2,406	2,980
1	—	2	—	1	7	—	—	—	1	327	4	29	5	17	23	2	2	5	—	5	1	40	2,199	2,797
—	—	—	2	1	4	—	—	—	—	292	3	27	12	17	208	3	4	1	—	—	—	42	2,291	3,019
3	—	—	1	—	5	—	2	2	3	232	3	22	8	9	30	6	1	3	1	—	—	33	1,692	2,198
—	—	—	1	1	3	—	—	—	—	178	7	10	6	15	19	24	1	—	—	—	1	22	1,340	1,740
—	1	—	—	—	4	—	—	—	1	198	2	19	8	13	6	5	—	2	2	—	—	20	1,349	1,729
1	—	—	—	1	4	—	—	—	—	150	1	12	6	15	11	5	2	—	3	—	—	15	959	1,283
—	1	—	2	—	3	—	—	—	2	170	6	3	—	10	21	3	2	2	15	—	—	15	1,406	1,738
—	—	1	1	—	3	—	—	—	1	185	—	9	5	8	47	1	—	1	18	—	—	18	1,499	1,914
—	1	—	—	1	3	1	—	1	—	209	7	19	7	12	18	—	—	1	1	—	—	26	1,572	1,999
—	—	—	—	2	3	—	1	1	1	206	3	21	4	9	9	1	2	1	—	—	—	25	1,455	1,858
8	4	3	11	8	52	2	3	5	9	2,677	40	237	78	167	397	56	17	16	43	12	2	341	22,092	27,678

Taulu 3. Helsingin kaupungin kunnalliskodin ja siihen

tuotteet

	Grahamijauhoja.	Suolaa.	Sokeria.	Kahvia.	Munia.	Perunoita.	Hiivaleipää.	Hapanta leipää	Ruisjauhoja.	Puuroksia.	Herneitä.	Maitoa.
	kg.	kg.	kg.	kg.	kpl.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	litr.
A. Kunnalliskoti ja työlaitos.												
Säästö vuodelta 1915	—	5,422	823	89.3	206	1,996	—	—	30,146	1,000	1,797	—
Osin toimitettu, osin ostettu vuonna 1916	8,093	8,000	2,157	345.7	4,683	123,335	—	—	48,770	3,131	4,050	130,091
Sekalaisia vähäisiä elintarpeita ja ylimääräistä kestitystä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ruokalassa käytetty	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	8,093	13,422	2,980	435.0	4,889	125,331	—	—	78,916	4,131	5,847	130,091
Säästö vuoteen 1917	4,155	8,000	437	39.5	52	25,661	—	—	8,220	2,259	1,992	—
Jäljellä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Lastenkoti.												
Säästö vuodelta 1915	—	—	100	6	—	—	—	—	60	—	50	—
Osin toimitettu, osin ostettu vuonna 1916	—	—	578	13	—	8,040	1,159	1,295	807	—	80	27,294
Sekalaisia vähäisiä elintarpeita ja ylimääräistä kestitystä.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ruokalassa käytetty	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	—	—	678	19	—	8,040	1,159	1,295	867	—	130	27,294
Säästö vuoteen 1917	—	—	75	—	—	100	—	—	130	—	15	—
Jäljellä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Muist.: Vuonna 1916 jaettiin kunnalliskodissa ja työlaitoksessa kaikkiaan

kunnalliskodissa hoidokeille....	180,662
työlaitoksessa „	22,909
virkailijoille	18,300
	221,871

Täyden päiväannoksen kustannus

„ „ „

„ „ „

„ „ „

yhdistettyjen laitosten ruokalaan toimitetut ja ostetut vuonna 1916.

Vehnäjauhoja.	Lihaa.	Suurimoja						Sikoja.	Silavaa.	Silakoita.	Voita.	Lanttuja.	Porkkan.	Maltaita.	Smk.	
		Vehnä-	Manna-	Riisi-	Ohra-	Kaura-	Grahami-									
kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kpl.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.		
17,898	89	—	—	1,189	—	1,100	—	74	585	90	130	100	100	477	46,819	65
8,568	8,151	1,750	400	100	3,765	3,900	500	34	5,605	11,095	1,588	25,660	3,428	1,636	135,572	81
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14,966	16
—	—	—	—	—	—	—	—	26	—	—	—	—	—	—	9,250	60
26,466	8,240	1,750	400	1,289	3,765	5,000	500	82	6,190	11,185	1,718	25,760	3,528	2,113	206,609	22
4,772	635	528	124	108	—	—	85	82	279	1,000	25	6,400	320	430	46,502	69
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	160,106	53
242	—	—	80	100	—	50	—	—	100	—	50	—	—	—	864	88
244	874	—	240	106	—	422	—	6	598	270	310	—	—	—	14,067	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,097	32
—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	736	—
486	874	—	320	206	—	472	—	3	698	270	360	—	—	—	19,747	52
179	—	—	50	73	—	27	—	3	41	10	25	—	—	—	1,173	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18,574	40

221,871 sekä lastenkodissa 26,509 täyttä päiväannosta seuraavasti:
lastenkodissa hoidokeille 21,189
„ virkailijoille 5,320
26,509

oli kunnalliskodissa ja työlaitoksessa keskimäärin 72.1 penniä.
„ kutakin hoidokkia kohti ..... 69.8 „
„ lastenkodissa ..... 70.1 „
„ kutakin hoidokkia kohti ..... 69.4 „

VI. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston hallituksen kertomus vuodelta 1916 [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Hallituksen kokoonpano.

Kirjaston hallituksena olivat samoin kuin edellisenäkin vuonna varsinaiset jäsenet ent. päätirehtööri Richard Sievers puheenjohtajana, ylimäär. professori J. N. Reuter varapuheenjohtajana ja lehtori Hugo Bergroth sekä varajäsenet ylimäär. professori Kustavi Grotenfelt, professori Yrjö Hirn ja filosofiantohtori A. H. Bergholm.

Henkilökunta.

Kirjaston henkilökunnasta on mainittava ainoastaan, että pääkirjaston opintosalin amanuenssi filosofianmaisteri Thora Gripenberg helmikuun 1 päivänä erosi ja hänen sijaansa tuli yliopiston kirjaston ylimääräinen amanuenssi Simo Pakarinen sekä että Kallion haarakirjaston vahtimestari Ilmari Lainio erosi marraskuun 1 päivänä ja hänen sijaansa tuli nuorukainen Eino Lindgren.

Uuden kirjastotalon rakennuttaminen.

Kaupunginkirjasto on vuonna 1916 hyvällä menestyksellä, vaikkei aivan häiriöttä, jatkanut sivistystyötään. Kirjastolle asetettavat ja asetetut vaatimukset kasvavat kuitenkin yhä. Entistä selkeämmin esiintyy, miten välttämätöntä on valmistaa nykyistä otollisemmat edellytykset sen vapaalle kehittymiselle.

Pääkirjaston huoneiston ahtaus, epätarkoituksenmukaisuus ja epähygienisyys — nuo jo niin monasti aikaisemmin huomautetut vajavaisuudet — ovat lainausliikkeen kasvaessa käyneet yhä sietämättömämmiksi. Tämän vuoksi onkin valitettavaa, että uuden kirjastorakennuksen hanke ei kuluneena vuonna ole mainittavasti edistynyt. Nykyhetkellä ei ole eikä kai voikaan olla kysymys muista kuin alustavista toimenpiteistä. Mutta jo onnistuneen rakennussuunnitelman valmistaminen siksi erikoislaatuiselle laitokselle kuin yleinen kirjasto on vaatii aikansa. Vielä ei ole määrätty tulevan kirjastorakennuksen paikkaakaan. Kun keskeinen asema on mitä olennaisin edellytys kirjaston menestykselliselle toiminnalle, on välttä-

[1]) Kertomukseen liittyvät taulutiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusaleissa ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1919.

mätöntä, että rakennuksen asemaa määrättäessä kaikki mahdollisuudet tarkasti punnitaan. Edullinen rakennuspaikka olisi esim. se Kaisaniemen puiston kulmaus, jossa nyt sijaitsee ilmatieteellisen keskuslaitoksen entinen magneettinen havaintoasema. Ilmatieteellinen laitos lienee taipuvainen kohtuullisesta korvauksesta luovuttamaan kaupungille paikan. Paikka olisi keskikaupungin välittömässä läheisyydessä suuren kulkuväylän varrella ja samalla kuitenkin aivan rauhallinen. Puiston uudestijärjestelyssä on kysymyksessä oleva alue jäänyt verraten käyttämättömäksi, eikä kirjaston laatuinen rakennus yleensäkään mainittavasti tulisi häiritsemään puiston viihtyisyyttä ja käytettävyyttä yleisenä virkistyspaikkana. Rahatoimikamari on jättänyt rakennuskysymyksen valmistelun komitealle, johon kuuluvat rahatoimikamarin valitsemina tod. valtioneuvos Alexis Gripenberg ja arkkitehti Hugo Lindberg, kaupungin yleisten töiden hallituksen valitsemina arkkitehdit Armas Lindgren ja Karl Hård af Segerstad sekä kirjaston johtokunnan edustajina ent. päätirehtööri Richard Sievers ja kirjastonhoitaja Uno Therman. Komitea on kokoontunut ainoastaan muutaman kerran kevättalvella 1916.

Koululuokkain sijoitus Kallion haarakirjastoon.

Se tilanahtaus, johon kansakoulut nykyoloissa ovat joutuneet, on aiheuttanut kirjaston johtokunnan myöntämään kuudelle kansakoululuokalle tilaa Kallion kirjastorakennuksessa. Samassa kirjastorakennuksessa on työväenopiston suomenkielinen osasto, kuten edellisenäkin vuonna, järjestänyt opintokursseja 2 à 3 iltana viikossa. Kirjasto odottaa kuitenkin kärsimättömänä sen ajankohdan koittamista, jolloin rakennus taas kokonaisuudessaan on sen käytettävissä. Tilanahtaus haaraosaston yleisessä lainausosastossa pakottaa nimittäin lähimmässä tulevaisuudessa järjestämään erikoisen lasten ja nuorison lainausosaston sinne.

Syyte majesteettirikoksesta.

Korkeimmalta taholta määrättiin vuoden varrella nostettavaksi syyte majesteettirikoksesta kirjaston johtokunnan varsinaisia jäseniä ent. päätirehtööri Richard Sieversiä, professori J. N. Reuteriä, lehtori Hugo Bergrothia, johtokunnan varajäseniä ylimäär. professori Kustavi Grotenfeltiä ja professori Yrjö Hirniä sekä Kallion haaraosaston johtajaa filosofianmaisteri Edvard Grönroosia ja Töölön haaraotonsas johtajaa rautatienvirkamies Jarl Weckmania vastaan sen johdosta, että kirjastosta oli lainattu yleisölle teokset Jensen, A., „Tsardömet vid skiljovägen“ ja Ganz, H., „Före katastrofen“. Mainitut teokset takavarikoitiin painoylihallituksen määräyksestä syyskuun 27 ja 28 päivänä 1915.

Lainausliike.

Samaan aikaan kuin useassa muussa yleisessä kirjastossa ajan olojen on havaittu vaikuttaneen taannuttavasti viime vuoden lainausliikkeeseen, on Helsingin kaupunginkirjastossa sekä kotilainojen luku että lukusaleissa käyntien määrä tuntuvasti kasvanut.

Muuan norjalainen kirjastonhoitaja selittää johtamansa kirjaston lainausliikkeen alenemisen johtuvan nykyisestä suuresta työvoimien kysynnästä ja keinottelukiihkosta. Meilläkin ovat samat tekijät kylläkin olleet vaikuttamassa. Miten ne lienevätkin vaikuttaneet lainausliikkeeseen, ovat niiden tehon tuhonneet, jopa kääntäneet vastakkaiseksikin toiset lainausliikkeen kasvamiselle suotuisammat olosuhteet, etupäässä runsas kaupunkiin muutto. Vähemmässä määrässä on kirjalainamääräin eroon vuosina 1916 ja 1915 vaikuttanut se seikka, että kirjasto kirjavarojen inventtauksen vuoksi oli suljettuna kaksi viikkoa vuonna 1915.

Lainapäivien luku oli pääkirjastossa ja Kallion haaraosastossa 347, Töölön haaraosastossa 308 ja Hermannin haaraosastossa 306. Hermannin haaraosaston lainausosasto oli korjaustöiden vuoksi suljettuna pari päivää.

Lainausosastojen aukioloajoissa on tapahtunut ainoastaan se muutos, että pääkirjaston lasten- ja nuorisonosastoa ahtauden vuoksi on joulukuun ajalla sunnuntaisin pidetty avoinna tunti kauemmin kuin ennen.

Kirjalainojen määrä oli seuraava:

	1916.	1915.
Pääkirjastossa	268,679	239,501
Kallion haaraosastossa	159,421	133,908
Töölön „	28,264	25,549
Hermannin „	16,721	15,502
Yhteensä	473,085	414,460

Kutakin lainauspäivää kohti lainattiin pääkirjastosta 774, Kallion haaraosastosta 459, Töölön haaraosastosta 92, Hermannin haaraosastosta 55 eli yhteensä 1,380 kirjaa.

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulu:

	Suomenkiel. kirjallisuus.		Ruotsin- sekä tansk. ja norjankiel. kirjall.		Saksan-, ransk.- ja engl. kiel. kirjall.		Yhteensä.
	Absoluutt. luku.	%	Absoluutt. luku.	%	Absoluutt. luku.	%	
Pääkirjasto	130,420	48.6	134,423	50.0	3,836	1.4	268,679
Kallion haaraosasto ...	126,449	79.3	32,972	20.7	—	—	159,421
Töölön „ ..	15,729	55.7	12,535	44.3	—	—	28,264
Hermannin „ ..	10,035	60.0	6,686	40.0	—	—	16,721
Yhteensä	282,633	59.7	186,616	39.5	3,836	0.8	473,085

Kuten edellisenäkin vuonna oli pääkirjaston lasten ja nuorison osaston lainausliike melkoista pienempi kuin aikuisten osaston. Haaraosastoissa oli suhde päinvastainen, niinkuin seuraavasta taulusta näkyy:

	Kirjalainoja aikuisille.		Kirjalainoja lapsille.		Yhteensä.
	Absoluutt. luku.	%	Absoluutt. luku.	%	
Pääkirjasto	164,958	61.4	103,721	38.6	268,679
Kallion haaraosasto	67,963	42.6	91,458	57.4	159,421
Töölön „	11,835	41.9	16,429	58.1	28,264
Hermannin „	4,763	28.5	11,958	71.5	16,721
Yhteensä	249,519	52.7	223,566	47.3	473,085

Seuraava taulu selvittää kertomus- ja romaanikirjallisuuden sekä muun kirjallisuuden lainauksen välisen suhteen. Erikoisemmin pistää silmään lainaussuhde Töölön haaraosastossa, jossa lasten- ja nuorisonosastosta on tietokirjallisuutta lainattu verraten runsaammin kuin aikuisten osastosta.

	Kirjalainoja aikuisille.				Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle.				Kaikki kirjalainat.			
	Romaanikirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Kertomuskirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Romaani- ja kertomuskirjallisuus.		Muu kirjallisuus.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Pääkirjasto	107,129	64.9	57,829	35.1	73,509	70.9	30,212	29.1	180,638	67.2	88,041	32.8
Kallion haaraos.	42,487	62.5	25,476	37.5	72,275	79.0	19,183	21.0	114,762	72.0	44,659	28.0
Töölön haaraos.	9,138	77.2	2,697	22.8	12,605	76.7	3,824	23.3	21,743	76.9	6,521	23.1
Hermannin haaraos.	3,307	69.4	1,456	30.6	10,082	84.3	1,876	15.7	13,389	80.1	3,332	19.9
Yhteensä	162,061	64.9	87,458	35.1	168,471	75.4	55,095	24.6	330,532	69.9	142,553	30.1

Seuraava taulu osoittaa, miten lainaus pääkirjastossa ja haaraosastoissa jakautuu kirjavaraston eri osastoille:

	Luku.	%
I. Uskontoa	3,063	0.7
II. Historiaa ja elämäkertoja	34,722	7.3
III. Maantietoa, kansatiedettä ja matkakuvauksia	23,412	5.0

		Luku.	%.
IV.	Romaaneja, kertomuksia ja satuja	330,532	69.9
V.	Runoja, näytelmiä, kirjallisuuden-, tieteen- ja taiteenhistoriaa	33,992	7.2
VI.	Terveys- ja lääkintäoppia, luonnontiedettä matematiikkaa ja teknologiaa	19,569	4.1
VII.	Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä ja taloutta	7,239	1.5
VIII.	Kielitiedettä	5,402	1.1
IX.	Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, urheilua ja sekalaisia aineita	15,154	3.2
	Yhteensä	473,085	100.0

Kirjastosta vuonna 1916 lainatuista kirjoista jäi vuoden varrella palauttamatta 78; näistä oli 61 lainattu pääkirjastosta, 15 Kallion ja 2 Töölön haaraosastosta.

Vuosina 1912—1916 on 40,107 henkilöä kirjoittautunut lainaajaksi kirjastoon, näistä 6,447 vuonna 1916. Viimeksi mainittuna vuonna otti kotilainoja kirjastosta 20,551 henkilöä. Alla oleva taulu valaisee lähemmin lainausliikkeen jakautumista yhteiskuntaluokkien mukaan, ja näkyy siitä muun muassa, että muutkin yhteiskuntaluokat kuin ruumiillisen työn tekijät yhä runsaammin ovat alkaneet käyttää kirjastoa, etenkin pääkirjastoa.

	Miehiä.			Naisia.			Lapsia ja nuorisoa			Kaiken kaikkiaan.
	Ruumiillis. työn tekij.	Muita.	Yht.	Ruumiillis. työn tekij.	Muita.	Yht.	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	
Suomenkielisiä lainaajia.										
Pääkirjasto	1,234	1,248	2,482	925	1,189	2,114	1,383	642	2,025	6,621
Kallion haaraosasto	861	272	1,133	582	351	933	1,249	855	2,104	4,170
Töölön „	119	23	142	100	41	141	241	86	327	610
Hermannin „	57	7	64	55	21	76	135	66	201	341
Yhteensä	2,271	1,550	3,821	1,662	1,602	3,264	3,008	1,649	4,657	11,742
Ruotsinkielisiä lainaajia										
Pääkirjasto	1,082	1,552	2,634	659	2,111	2,770	1,142	521	1,663	7,067
Kallion haaraosasto	162	101	263	99	134	233	347	268	615	1,111
Töölön „	69	31	100	35	53	88	112	98	210	398
Hermannin „	23	12	35	21	12	33	89	76	165	233
Yhteensä	1,336	1,696	3,032	814	2,310	3,124	1,690	963	2,653	8,809
Kaikkiaan lainaajia.										
Pääkirjasto	2,316	2,800	5,116	1,584	3,300	4,884	2,525	1,163	3,688	13,688
Kallion haaraosasto	1,023	373	1,396	681	485	1,166	1,596	1,123	2,719	5,281
Töölön „	188	54	242	135	94	229	353	184	537	1,008
Hermannin „	80	19	99	76	33	109	224	142	366	574
Yhteensä	3,607	3,246	6,853	2,476	3,912	6,388	4,698	2,612	7,310	20,551

Lukusalit.

Pääkirjaston opintosali, yleinen lukusali ja sanomalehtihuoneet olivat avoinna 362 päivää, lasten ja nuorison lukusali 347 päivää. Kallion sekä aikuisten että lasten lukusali olivat avoinna 347 päivää, sanomalehtisali 361 päivää. Tehtaankadun lukuhuoneet olivat avoinna 362 päivää, Töölön haaraosaston 361 päivää; Hermannin haaraosaston lukuhuoneet olivat korjaustöiden vuoksi avoinna ainoastaan 357 päivää.

Aukioloajat ovat pääkirjastossa olleet samat kuin edellisen vuoden loppupuolella, paitsi lasten ja nuorison lukusalissa, joka joulukuussa oli sunnuntaisin avoinna klo 12—3 i. p. Kallion lasten lukusalia on niinä päivinä, jolloin sali on ollut luovutettuna kansakouluopetukseen, pidetty avoinna ainoastaan klo 5—8 i. p. Hermannin haaraosaston sanomalehtihuone oli 3 päivänä klo 10—2 luovutettu kaupungin rahatoimikamarin käytettäväksi kruununverojen kannantaa varten. Töölön haaraosaston sanomalehtihuoneet suljettiin sunnuntai- ja pyhäpäivinä jo klo 8 i. p. Muutoin ovat näiden samoin kuin Tehtaankadunkin haaraosaston aukioloajat olleet entisellään.

Lukusaleissa käyntien luku, joka tänä kuten edellisinäkin vuosina on määriteltävissä vain pääkirjastossa ja Kallion haaraosastossa, oli seuraava:

Pääkirjasto.		Kallion haaraosasto.	
Opintosali	23,442	Aikuisten lukusali	14,430
Yleinen lukusali	46,992	Lasten lukusali	60,013
Last. ja nuorison lukusali	21,322	Sanomalehtisali	80,139
Sanomalehtihuoneet	311,970	Yhteensä	154,582
Yhteensä	403,726		

Lukusaleissa käyntien luku oli päivää kohti keskimäärin pääkirjastossa vuonna 1916 1,118 käyntiä, vuonna 1915 982 käyntiä, Kallion haaraosastossa vuonna 1916 437 käyntiä, 1915 440 käyntiä.

Pääkirjastossa oli eri lukusaleissa yleisölle esillä 206 aikakauslehteä (266 kappaleena) ja 57 sanomalehteä (73 kappaleena), Kallion haaraosastossa 86 aikakauslehteä (124 kappaleena) ja 38 sanomalehteä (48 kappaleena), Töölön haaraosastossa 25 aikakauslehteä (27 kappaleena) ja 18 sanomalehteä (23 kappaleena), Hermannin haaraosastossa 26 aikakauslehteä (1 kappale kutakin) ja 14 sanomalehteä (19 kappaleena) sekä Tehtaankadun haaraosastossa 30 aikakauslehteä (31 kappaleena) ja 17 sanomalehteä (26 kappaleena).

Kirjavarasto.

Kirjavaraston nidemäärien lisääntymistä vuonna 1916 valaisee seuraava taulu:

Kirjallisuusosastot.	Tammik. 1 p. 1916.				Poistettu 1916.				Tullut lisää v. 1916.				Jouluk. 31 p. 1916.			
	Suomenkielistä kirjallisuutta.	Ruotsin- (sekä tansk. ja norj.) kielistä kirjallisuutta.	Saksan-, ranskan- ja engl. kiel. kirj.	Yhteensä.	Suomenkielistä kirjallisuutta.	Ruots.- (sekä tansk. ja norj). kiel. kirj.	Saksan-, ranskan- ja engl. kiel. kirj.	Yhteensä.	Suomenkielistä kirjallisuutta.	Ruots.- (sekä tansk. ja norj). kiel kirj.	Saksan-, ranskan- ja engl. kiel. kirj.	Yhteensä.	Suomenkielistä kirjallisuutta.	Ruots.- (sekä tansk. ja norj). kiel. kirj.	Saksan-, ranskan- ja engl. kiel. kirj.	Yhteensä.
I	1,415	980	6	2,401	—	1	—	1	64	44	3	111	1,479	1,023	9	2,511
II	2,159	3,306	43	5,508	56	30	—	86	193	191	11	395	2,296	3,467	54	5,817
III	1,273	1,914	21	3,208	23	16	—	39	121	86	6	213	1,371	1,984	27	3,382
IV	14,541	19,915	286	34,742	646	682	—	1,328	2,100	1,364	68	3,532	15,995	20,597	354	36,946
V	4,253	3,506	327	8,086	51	11	—	62	351	310	48	709	4,553	3,805	375	8,733
VI	1,628	1,988	23	3,639	15	6	—	21	162	210	4	376	1,775	2,192	27	3,994
VII	1,728	1,501	11	3,240	25	23	—	48	173	98	—	271	1,876	1,576	11	3,463
VIII	401	498	—	899	7	1	—	8	66	51	—	117	460	548	—	1,008
IX	1,795	2,097	47	3,939	19	8	—	27	210	154	10	374	1,986	2,243	57	4,286
X [1]	3,436	4,525	227	8,188	53	36	—	89	679	424	17	1,120	4,062	4,913	244	9,219
Yht.	32,629	40,230	991	73,850	895	814	—	1,709	4,119	2,932	167	7,218	35,853	42,348	1,158	79,359

Tilanahtauden vuoksi valittiin ja erotettiin kirjaston kirjavarastoista n. 1,900 nidettä vanhempaa ja vähemmän kysyttyä kirjallisuutta, jotka sijoitettiin Kallion haaraosaston varastohuoneeseen.

Kirjalahjoja ovat vuoden vaarrella kirjastolle antaneet kirjailija K. G. Blomberg, rouva Ruth Engeström, eversti G. Fraser, neiti L. Gripenberg, maisteri E. Grönroos, Helsingin valtuusmiesten kanslia, herra O. Huff, herra I Schur, ent. päätirehtööri R. Sievers, herra D. Skurnik, lehtori A. Takolander, herra J. W. Wallinheimo ja rehtori K. A Wegelius.

Julkaisujaan ovat kirjastolle lähettäneet Deichmanin kirjasto Kristianiassa, „Eläinten ystäväin“ yhdistys, työväenopisto, kansakoulut, kaupunginvaltuusto, puhelinyhdistys, teollisuushallitus, maanviljelyshallitus, postisäästöpankkihallitus, postihallitus, Aarhusin kaupungin kirjasto, Suomen kauppapankki, ruotsalainen kirjallisuudenseura, ruotsalaisen kansakoulun ystävät, teknillisen korkeakoulun kirjasto, yliopiston kirjasto ja Viipurin kaupungin kirjasto.

[1]) X osastoon on luettu hakemistoteokset, sidotut sanomalehti- ja aikakauskirjavuosikerrat, loisto- ja kuvateokset y. m., joita ei lainata kotiin, vaan jotka ovat yleisön käytettävinä lukusaleissa; muihin osastoihin kuuluvien kirjojen laatu on mainittu siv. 261—262.

Sisäiset työt.

Juoksevien kirjastotöiden ohella on jatkettu yleisen, sanakirjan muotoon laaditun lippuluettelon valmistamista, jossa on samaan aakkostoon järjestetty tekijä-, kirjannimi- ja aineliput. Suomenkielisestä kirjallisuudesta on tällaisen luettelon valmistanut apulaiskirjastonhoitaja Volter Kilpi, ja on tämä noin 30,000 lippua käsittävä luettelo valmistunut ja annettu yleisön käytettäväksi loppupuolella vuotta. Liput vastaavanlaatuista kirjaston ruotsinkielisen ja ulkomaisen kirjallisuuden luetteloa varten ovat myös jo suurelta osalta valmiiksi kirjoitetut. Edelleen on aikakauslehtien sisällyksen korttiluettelon valmistus huomattavasti edistynyt.

Painosta on julkaistu lisäluettelo v. 1915 hankitusta suomenkielisestä kirjallisuudesta, vastaava lisäluettelo ruotsin- ja vieraskielisestä kirjallisuudesta luettelo suomenkielisestä ja luettelo ruotsinkielisestä lasten ja nuorisonkirjallisuudesta, joka on hankittu kirjastoon vuosina 1914 ja 1915, luettelo Hermannin haaraosastoon v.v. 1910—1915 hankitusta suomenkielisestä kirjallisuudesta sekä kertomus kirjaston toiminnasta v. 1915.

Tulot ja menot.

Kirjastolaitoksen tulot olivat vuonna 1916 seuraavat:

Kuukausi.	Pääkirjastossa.		Kallion haaraosastossa.		Töölön haaraosastossa.		Hermannin haaraosast.		Yhteensä.	
	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Tammikuussa	301	70	75	—	8	45	6	50	391	65
Helmikuussa ..	311	74	78	30	6	10	6	05	402	19
Maaliskuussa	345	25	114	75	16	75	11	90	488	65
Huhtikuussa ..	292	80	75	10	6	30	5	70	379	90
Toukokuussa	302	50	81	30	9	50	7	55	400	85
Kesäkuussa ..	240	20	58	95	13	15	5	15	317	45
Heinäkuussa ..	268	85	78	95	11	10	11	05	369	95
Elokuussa	295	20	102	15	6	55	11	75	415	65
Syyskuussa ..	299	60	68	05	21	65	5	85	395	15
Lokakuussa ..	356	75	85	85	8	35	7	05	458	—
Marraskuussa	330	55	94	95	3	35	6	20	435	05
Joulukuussa ..	376	85	125	70	17	05	6	75	526	35
Yhteensä	3,721	99	1,039	05	128	30	91	50	4,980	84

Nämä rahamäärät jakaantuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjasto.			Kallion haaraosasto.			Töölön haaraosasto.			Hermannin haaraosasto.			Yhteensä.		
	Luku.	Smk.	p:iä.	Luku.	Smk.	p:iä.	Luku.	Smk.	p:iä.	Luku.	Smk.	p:iä.	Luku.	Smk.	p:iä.
Sakkoja	11,700	2,666	—	3,338	648	70	299	93	70	122	41	—	15,459	3,449	40
Suomal. luett. á 5 p:iä	547	27	35	5	—	25	6	—	30	41	2	05	599	29	95
„ „ „ 10 „	—	—	—	7	—	70	25	2	50	—	—	—	32	3	20
„ „ „ 15 „	723	108	45	488	73	20	13	1	95	77	11	55	1,301	195	15
„ „ „ 20 „	206	41	20	66	13	20	—	—	—	—	—	—	272	54	40
„ „ „ 25 „	—	—	—	246	61	50	—	—	—	—	—	—	246	61	50
„ „ „ 60 „	116	69	60	109	65	40	—	—	—	—	—	—	225	135	—
Ruotsal. „ „ 5 „	488	24	40	2	—	10	5	—	25	18	—	90	513	25	65
„ „ „ 10 „	4	—	40	57	5	70	20	2	—	—	—	—	81	8	10
„ „ „ 15 „	615	92	25	140	21	—	8	1	20	66	9	90	829	124	35
„ „ „ 30 „	189	56	70	27	8	10	—	—	—	—	—	—	216	64	80
„ „ „ 60 „	111	66	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	66	60
„ „ „ 1 mk	236	236	—	11	11	—	2	2	—	—	—	—	249	249	—
Luetteloja vieraskielisestä kirjallisuudesta à 10 p	42	4	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	4	20
Sekalaista [1]	—	328	84	—	130	20	—	24	40	—	26	10	—	509	54
Yhteensä	—	3,721	99	—	1,039	05	—	128	30	—	91	50	—	4,980	84

Kirjastolaitoksen menot näkyvät seuraavasta yhdistelmästä [2], johon myös on otettu kirjaston vuotuiset määrärahat.

		Määrärahat.		Menot.
Palkat ja palkkiot	Smk	77,304: —	Smk	77,301: 63
Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sidonta	„	35,000: —	„	34,998: 69
Haaraosastojen vuokrat	„	5,350: —	„	5,350: —
Painatustyöt	„	2,500: —	„	2,496: 74
Kirjahyllyt ja luettelokaapit	„	1,100: —	„	1,099: 55
Lämmitys	„	10,900: —	„	10,875: 95
Valaistus	„	5,900: —	„	5,883: 89
Palovakuutus	„	250: —	„	220: 22
Lumenajo	„	250: —	„	233:6 0
Vedenkulutus	„	150: —	„	128: 71
Kadun ja pihan puhtaanapito	„	860: —	„	860: —
Erinäisiä ja arvaamattomia menoja	„	5,600: —	„	5,600: 60
Yhteensä	Smk	145,164: —	Smk	145,049: 58

[1]) Pääkirjaston sekalaisiin tuloihin on kuten edellisinäkin vuosina luettu ne varat (v. 1916 Smk 40: —), jotka ovat kertyneet sanomalehtien myynnistä Tehtaankadun lukusalissa.

[2]) Tähän laskelmaan eivät sisälly kulut kirjastorakennusten ylläpidosta ja palovakuutusmenoista, eivätkä myöskään ne kalliinajanlisäykset, joita osa kirjaston vakinaista henkilökuntaa on saanut.

VII. Kaupungin yleisten töiden hallitus.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen vuodelta 1916 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Huonerakennusosasto.

Mitä rakennuskonttorin huonerakennusosaston toimintaan tulee, on kaupungin rakennusten ja talojen korjaus- ja kunnossapitotöitä suoritettu pääasiallisimmin ainoastaan mikäli ne on havaittu aivan välttämättömiksi. Näihin tarkoituksiin myönnetyt määrärahat osoittautuivat sentähden työaine- ja työkustannusten kohoamisesta huolimatta kertomusvuonna yleensä riittäviksi, jäipä niistä useissa tapauksissa tuntuvia määriä käyttämättäkin. Niinpä kulutettiin erinäisten korjausten määrärahasta, 45,000 markasta, ainoastaan Smk 37,749: 56, joten siis ylijäämä oli Smk 7,250: 44; kaupungin taloista toimitettavaa lumenkuljetusta y. m. varten olevasta 7,000 markan määrärahasta säästyi vähäisen lumentulon johdosta Smk 836: 16; palolaitoksen rakennusten korjausmäärärahasta, 6,550 markasta, jäi käyttämättä Smk 1,363: 54; kaupungin kansakoulujen erinäisiä korjauksia varten olevasta 23,000 markan määrärahasta säästyi Smk 11,674: 26, pääasiallisesti sen johdosta että useita kansakoulutaloja vuoden varrella käytettiin majoitustarkoituksiin ja niiden korjauskustannukset sentähden pantiin maksettaviksi sotatilasta johtuvia kustannuksia varten olevasta määrärahasta; kunnallisten työväenasuntojen kunnossapitoa ja korjausta varten olevasta 2,800 markan määrärahasta säästyi Smk 940: 03; poliisilaitoksen rakennusten korjaus- ja kunnossapitomäärärahasta, 9,640 markasta, jäi käyttämättä Smk 1,684: 90; Eläintarhassa olevain kaupunginpuutarhan rakennusten korjausmääräraha, 4,000 markkaa, osoitti ylijäämää Smk 593: 50; tulli- ja satamarakennusten kunnossapitomäärärahasta, 7,800 markasta, säästyi Smk 4,421: 73, sen johdosta että suuri osa vastamainituista rakennuksista oli vuoden varrella sotilasviranomaisten käytettävänä, minkätähden niissä suunnitellut korjaustyöt ainoastaan osittain voitiin teettää; Oulunkylän kartanon erinäisiä korjauksia varten olevasta 1,770 markan määrärahasta jäi käyttämättä Smk 608: 57 ja Ouluntien talon n:o 3—5 korjaus-

määrärahasta, 6,100 markasta, käytettiin talon myynnin johdosta ainoastaan Smk 20: 35. Kunnalliskodin korjausmääräraha, 8,800 markkaa, kulutettiin kokonaan, ja kaupungin sairaalain korjausta ja kunnossapitoa varten osoitetut 55,000 markkaa sekä kaupungin vuokraamain kansakouluhuoneistojen korjausmääräraha, 1,650 markkaa, niinikään käytettiin miltei kokonaan, niin että ensinmainitusta määrärahasta säästyi ainoastaan Smk 13: 91 ja jälkimmäisestä Smk 20: 21. Sitä vastoin ylitettiin Bengtsårin kasvatuslaitoksen korjaus- ja kunnossapitomääräraha, 3,900 markkaa, Smk:lla 168: 75. Viimeksi mainitut työt toimitti kertomusvuonna samoin kuin lähinnä edellisenäkin vuonna sotatilan johdosta laitoksen johtaja.

Rakennuskonttorin huonerakennusosaston kertomusvuonna johtamat uutisrakennustyöt, joita varten oli määrärahat merkitty puheenalaisen vuoden menosääntöön, olivat Topeliuskadun kansakoulutalo, kaksi Busholman uimahuonetta, lisärakennus kunnalliskodin kalustovajaan sekä eräät Nickbyn mielisairaalan rakennustyöt. Näiden töiden teettämisessä osoittautui sodan vaikutus rakennustoimintaan tuntuvaksi, eritoten syksystä 1915 alkaen, josta ajankohdasta lähtien sekä työaineiden että työvoimain hinnat herkeämättä kohosivat ja vaikeus saada tarvittavia työaineita lisääntymistään lisääntyi. Topeliuskadun kansakoulutalon rakennustyö edistyi kuitenkin niin pitkälle, että rakennusta syksyllä 1917 voitiin ruveta käyttämään tarkoitukseensa. Rakennusmäärärahasta, 358,000 markasta, käytettiin kuitenkin jo vuonna 1916 Smk 326,610: 80 eikä tilinpäätöksen osoittama jäännös, Smk 31,389: 20, riitä työn suorittamiseen, vaan täytyy kustannusarvio, joka oli laadittu ennen sotaa käypäin hintain pohjalla, tuntuvalla määrällä ylittää. Muut uutisrakennustyöt sitä vastoin voitiin teettää niitä varten osoitetuilla määrärahoilla. Busholman uimahuoneista, joita varten oli osoitettu 10,000 markkaa, oli kustannuksia kaikkiaan Smk 9,987: 21 ja kunnalliskodin työkaluvajasta ynnä uudesta vesijohtoputkesta, joita töitä varten oli osoitettu 2,200 markkaa, Smk 2,144: 12. Nickbyn mielisairaalan täydennystyöt, joita varten budjettiin oli merkitty 240,000 markkaa, suoritettiin hallituksen ylivalvonnan alaisina tarkoitukseen palkatun yksityisarkkitehdin johdolla. Kertomusvuonna suoritetuista töistä oli kustannuksia Smk 191,287: 07, mutta jäljellä on vielä eräitä töitä, joita sotatilan johdosta ei ole voitu teettää. Niinpä ei esimerkiksi laitokseen ole voitu hankkia eikä panna paikalleen keittiön sisustusta. Määrärahan säästö, Smk 48,712: 93, siirtyi sentähden vuoteen 1917.

Paitsi edellä mainittuja oli huonerakennusosaston teetettävänä eräitä töitä, jotka suoritettiin kaupunginvaltuuston kertomusvuoden varrella tekemäin päätösten johdosta valtuuston käyttövaroista

osoitetuilla määrärahoilla: erinäiset eduskuntavaaleista johtuneet työt, joista oli kustannuksia Smk 806: 66; Neljännen linjan kansakoulun lämpöjohdon täydennys, määräraha 1,200 markkaa, kustannukset Smk 1,172: 89; 40 uuden sairassijan, toisen alilääkärin asuinhuoneiston sekä yhden palvelijahuoneen laittaminen Nickbyn mielisairaalaan, joita töitä varten oli etuantina myönnetty 26,750 markkaa merkittäväksi 1917 vuoden budjettiin ja joista oli kustannuksia kaikkiaan Smk 26,652: 88; vapaaehtoisen palokunnan käytettävänä Vanhassakaupungissa olevan kaluvajan kuntoonpano, joka suoritettiin sitä varten osoitetulla 800 markan määrärahalla; erinäiset Humaliston sairaalan muutosrakennustyöt, joita varten myönnetystä 1,750 markan määrärahasta käytettiin Smk 808: 38 ja ylijäämä Smk 941: 62 siirrettiin 1917 vuoden budjettiin näiden töiden loppuun saattamiseksi. Edelleen rakennettiin vuoden varrella neljä tavaravajaa, niistä kolme Busholmaan ja yksi Vallilaan. Ensinmainituista vajoista oli kustannuksia Smk 137,453: 33 ja Vallilan vajasta 50,000 markkaa, jotka menot merkittiin 1917 vuoden budjettiin.

Kaupungin omistamissa, vuonna 1916 sotaväen käyttämissä rakennuksissa suoritettiin, paitsi erinäisiä korjaustöitä, osin kaupunginvaltuuston päätösten johdosta ja osin rahatoimikamarin määräyksestä erinäisiä töitä, joiden kustannukset pantiin maksettaviksi sotatilan aiheuttamain kustannusten tililtä. Näistä töistä, jotka myös käsittivät eräiden uusien ulkohuoneiden teettämisen, oli kustannuksia Smk 256,749: 09.

Kaupungin viranomaisten ja yksityisten henkilöiden tilauksesta teetettiin huonerakennusosaston toimesta vuonna 1916 moniaita töitä, joiden kustannukset, kaikkiaan Smk 101,049: 23, laskuilla perittiin asianomaisilta tilaajilta.

Edelleen oli huonerakennusosaston kaupunginvaltuuston syyskuun 12 päivänä 1916 tekemän päätöksen johdosta rakennutettava Vallilan kortteliin n:o 558 työväenasuntoryhmä, jossa oli kymmenen 16 huonetta käsittävää asuinrakennusta sekä 3 ulkohuonerakennusta, joissa oli kaikkiaan 10 pesutupaa sekä tarpeelliset makit. Tähän tarkoitukseen osoitti kaupunginvaltuusto 567,500 markan etuannin, joka on sittemmin merkitty 1917 vuoden budjettiin. Rakennustyö aloitettiin syyskuun lopulla ja jatkui sateisesta syksystä ja aikaisin alkaneesta, työnsuoritusta vaikeuttavasta kovasta pakkasesta huolimatta niin nopeasti, että ensiksi valmistuneet rakennukset voitiin vuokrata tammikuun keskivaiheilla 1917 ja kaikki rakennukset saattaa käyttökelpoiseen kuntoon seuraavan helmikuun lopulla. Sosialilautakunnan esityksestä teetettiin rakennuksissa hallituksen päätöksen mukaan erinäisiä töitä alkuperäisessä ra-

kennusohjelmassa olevain lisäksi. Erään asuinrakennuksen kellarikerrokseen sisustettiin ruokatavarakauppaa varten myyntihuoneen, asuinhuoneen ja eteisen käsittävä huoneisto; tulenvaaran vähentämiseksi laitettiin sähkövalaistus kaikkiin huoneisiin, ja korkeammalla maasta sijaitseviin huoneisiin hankittiin pelastusköysitikapuut. Mainituista lisätöistä oli kustannuksia kaikkiaan 20,000 markkaa kokonaiskustannusten ollessa tilien mukaan Smk 409,938: 49. Säästö vuoteen 1917 oli siis Smk 157,561: 51.

Olevien olojen johdosta ei useita teetettäviksi aiottuja töitä voitu vuoden varrella suorittaa, minkätähden niiden määrärahat siirtyivät 1917 vuoden budjettiin. Näistä töistä mainittakoon Rikhardinkadun kaupunginkirjastotalon tuuletuksen parantaminen ja Kaisaniemen ravintolan ulkopuolinen maalaus.

Kaupunginasemakaavaosasto.

Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosasto suoritti kertomusvuonna loppuun vuonna 1915 aloitetut ehdotukset XIII ja XIV kaupunginosan asemakaavan uudesti järjestämiseksi, minkä ohessa XV kaupunginosan asemakaavaehdotus laadittiin lopullisesti. Hallituksen antaman tehtävän johdosta kaupunginasemakaavaosasto kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti laati useiden kaupungin korttelien asemakaavanmuutokset sekä suoritti sitä paitsi suunnittelutöitä m. m. Meilansin länsialueen käyttämiseksi, Käpylän ja Gumtähden alueiden jaoittamiseksi sekä Esplanadien ja Erottajan järjestämiseksi. Viimeksi mainittua tarkoitusta varten kaupunginasemakaavaosasto hallituksen suostumuksella valmisti mittakaavaan 1 : 200 laaditun mallin, joka käsitti Esplanadikadut ja Erottajan niitä ympäröivine rakennuksineen.

Hallitukselta ja sen asettamilta valiokunnilta saamainsa tehtäväin mukaisesti kaupunginasemakaavaosasto antoi lausuntoja eräistä hallituksen käsiteltäviksi lähetetyistä asioista.

Insinööriosasto.

Rakennuskonttorin insinööriosastolla oli vuonna 1916 suoritettavana lukuisia mainitun vuoden budjetissa lueteltuja töitä. Osastolla oli tässä kohden voitettavana tuntuvia vaikeuksia, varsinkin kesällä, työvoiman ja sopivain työaineiden puutteen johdosta sekä vuoden jälkipuoliskolla sen johdosta että työpalkat olivat kohonneet 50—60 %:lla sekä työaineiden, varsinkin hiekan, hinnat jopa 100:kin %:lla. Tästä huolimatta saatiin suurin osa insinööriosaston suoritettavista töistä valmiiksi ja ainoastaan vähäinen osa täytyi lykätä toistaiseksi ja niiden määrärahat siirtää vuoteen 1917.

Kadut ja yleiset paikat.

Kaupungin katuosain erinäisiä korjauksia varten 1916 vuoden budjettiin merkityllä 25,000 markan määrärahalla uudistettiin ne katupäällystykset, jotka maistraatin toimittamassa katukatselmuksessa oli julistettu kelvottomiksi, sekä suoritettiin moniaat muut työt, niinkuin useiden katuosain viertopäällystyksen uudistus sekä

kaksi raitiotiesillaketta Läntiselle viertotielle. Siten suoritettujen töiden paljouden sekä edellä mainitun työ- ja työainehintain kohoamisen johdosta osoittautui budjettiin merkitty määräraha riittämättömäksi. Rakennuskonttorin pyynnöstä myönsi kaupunginvaltuusto 9,000 markan määrärahan, josta kuitenkin Smk 769: 71 jäi käyttämättä. Puheenalaisista töistä oli kustannuksia kaikkiaan Smk 33,230: 29.

Kuluvan vuoden budjettiin merkityistä katujen ja yleisten paikkain kunnossapitotöistä saivat alempana mainitut jäädä toistaiseksi osin työkustannusten kohoamisen, osin työvoiman ja työaineiden puutteen johdosta. Niinpä päätti hallitus Myllytien viertopäällystyksen uusimisen, jota työtä varten oli budjetissa osoitettu 650 markkaa, jätettäväksi toistaiseksi ja määrärahan palautettavaksi kaupunginkassaan, koska se huomattiin riittämättömäksi työn teettämiseen tarpeellisessa laajuudessa. Täyteaineen puutteessa ei kuluvana vuonna voitu suorittaa Sture- ja Fredriksperinkadun kulmauksessa olevan avonaisen paikan uudesti tasoitusta, minkätähden tähän tarkoitukseen myönnetty määräraha siirrettiin vuoteen 1917. Harjutorin tasoitusta varten oli 1916 vuoden budjettiin merkitty edelliseltä vuodelta siirtynyt 12,900 markan määräraha, johon oli myönnetty 950 markan lisäys. Kertomusvuonna näistä varoista kuitenkin käytettiin ainoastaan Smk 2,218: 78, jolla rahamäärällä palkattiin miehistöä vastaanottamaan täyteainetta viereisiltä rakennusmailta. Jotta kävisi mahdolliseksi laskea raitiotie pitkin Ensimmäistä linjaa sekä Alppi- ja Castrénkatua Ensimmäisen ja Toisen linjan välille, päätettiin nämä kadut tasoittaa jo vuonna 1915, mutta kun raitiotieyhtiö ei voinut hankkia raidetarpeita, sai tasoitustyö jäädä sillensä. Kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti pidettiin tähän tarkoitukseen osoitettuja varoja säästyneinä, minkätähden ne 1917 vuoden menosääntöä laadittaessa otettiin lukuun säästöarviolaskelmassa. Kaupungille kuuluvan Katajanokan pohjoisrannan osan ketokiveyksen uudistus, jota varten budjettiin oli merkitty 3,850 markkaa, voitiin ainoastaan osittain suorittaa, syystä että rantaa suurelta osalta käytettiin sotilaallisiin tarkoituksiin. Määrärahasta siirtyi Smk 3,591: 94 vuoteen 1917. Fjälldalinkadun ketokiveyksen uudistamiseen tontin n:o 4 viereltä osoitetusta 650 markan määrärahasta käytettiin ainoastaan Smk 83: 90, syystä että tontti vuoden varrella siirtyi yksityisen omaksi. Sekä työaineiden että kadunlaskijain puutteessa ei Kammio- ja Meilansinkadun välisen Topeliuskadun, Porthankadun ja Itäisen viertotien välisen Viidennen linjan, Kotkan- ja Kajaaninkadun välisen Porvoonkadun eikä Merikadun ja satamaradan välisen Kapteeninkadun jatkeen kiveämistä eikä myöskään jalkakäytäväin teettämistä kort-

telin n:o 306 vierelle voitu suorittaa, vaan siirrettiin näiden töiden määrärahat vuoteen 1917.

Kaisaniemenkadun tasoitus, jota varten 174,900 markkaa oli merkitty jo 1915 vuoden budjettiin, voi alkaa vasta 1916 vuoden alussa. Kun sekä työpalkat että työainehinnat olivat tuntuvasti kohonneet tämän työn kustannusarvion laadinnasta lähtien, täytyi määrärahaa korottaa 42,000 markalla. Vuoden päättyessä olivat tasoitustyöt edistyneet niin pitkälle, että kallion louhinta ja pinnan tasoitus oli suurimmalla osalla Mikon- ja Vuorikadun välistä aluetta suoritettu sekä tarpeelliset viemärijohdot sijoitettu katuun. Määrärahasta oli vuoden päättyessä jäljellä Smk 139,413: 09, joka rahamäärä siirrettiin vuoteen 1917.

Kanavat ja viemärit.

Kanavia ja viemärejä varten myönnetystä 35,000 markan määrärahasta käytettiin viemärijohtojen teettämiseen Smk 10,182: 77, syöksykaivojen rakentamiseen Smk 22,084: 19 ja ojain teettämiseen Smk 2,798: 45, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 65: 41.

Tarpeellisten sementtiputkien puutteessa ei kuluvana vuonna voitu suunniteltua katkaisevaa viemäriä Hesperianpuistosta Töölön sokeritehdasalueen halki Savilan puhdistusasemalle teettää, vaan siirrettiin tämän työn määräraha, 31,200 markkaa, vuoteen 1917.

Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käytöstä ja hoidosta oli kustannuksia Smk 16,933: 20 määrärahan ollessa 14,900 markkaa. Ylitys johtui m. m. siitä, ettei vuoden varrella saatu The scandinavian septic-tank companyn lupaamaa lietepumppua.

Tiet.

Teiden erinäisiä korjauksia varten oli kertomusvuoden menosääntöön merkitty 10,000 markkaa. Vaikka töiden suorituksessa noudatettiin suurinta säästäväisyyttä ja ainoastaan välttämättömimmät korjaukset toimeenpantiin, osoittautui määräraha työ- ja työainehintain kohoamisen johdosta riittämättömäksi, minkätähden rakennuskonttorille hallituksen esityksestä myönnettiin 1,500 markan lisämääräraha, josta kuitenkin vuoden päättyessä oli säästynyt Smk 108: 57.

Viertotiet.

Viertoteiden korjausmääräraha, 15,000 markkaa, niinikään osoittautui riittämättömäksi vuoden varrella teetettäviin laajaperäisiin korjaustöihin, joista mainittakoon sekä Itäisellä että Läntisellä viertotiellä toimeenpantu viertopäällystyksen uudistus, edellisellä 9,215 ja jälkimmäisellä 6,763 neliömetrin alalla. Näihin tarkoituksiin osoitettiinkin 3,500 markan lisämääräraha, mutta kustannuksia oli kaikkiaan ainoastaan Smk 18,148: 78.

Kustannuksia satamain erinäisistä korjauksista oli Smk 31,572: 34, joten tähän tarkoitukseen osoitetusta 35,000 markan määrärahasta säästyi Smk 3,427: 66.

Insinööriosaston rahasäännön ulkopuolella osoitetuilla määrärahoilla teettämistä töistä mainittakoon Oulunkylän rautatieaseman ja kunnalliskodin välisen tien kuntoon panettaminen. Puheenalainen tie oli alkuaan tehty ainoastaan kapearaiteisen radan alustaksi, mutta sotilasviranomaiset olivat tilanneet radan, ja tie oli siinä kunnossa, että ajoliikenne siinä oli mahdoton, minkätähden kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallituksen esityksestä päätti tien kuntoonpanotyön aloitettavaksi vuonna 1916, mutta kustannukset merkittäviksi 1917 vuoden budjettiin. Vuoden vaihteessa oli puheenalaisen tien korjaukseen käytetty Smk 10,969: 43.

Nostamattomia määrärahoja.

Työvoiman ja tarveaineiden puutteen sekä muiden sotatilan yhteydessä olevain seikkain johdosta ovat useat 1916 vuoden budjettiin merkityt, rakennuskonttorin insinööriosaston suoritettavat työt jääneet teettämättä ja määrärahat siirtyneet vuoteen 1917. Näistä määrärahoista mainittakoon: Hämeen- ja Alppikadun välisen Toisen linjan kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä Smk 5,380: 07, Länt. Heikin- ja Etel. Rautatiekadun välisen Arkadiakadun samoin Smk 1,820: 11, Ensimmäisen ja Toisen linjan välisen Alppikadun samoin 4,150 markkaa, Alppi- ja Castrénkadun välisen Ensimmäisen linjan samoin 5,300 markkaa sekä Ensimmäisen ja Toisen linjan välisen Castrénkadun samoin 3,300 markkaa, Siltasaarenkadun ja Toisen linjan välisen Sörnäsin rantatien ketokiveyksen uudistus 6,700 markkaa ja tavaravajain n:ojen 7, 8 ja 9 merenpuolisen Mynttirannan noppakiveyksen uudistus Smk 6,494: 45, Dagmarin- ja Aurorankadun välisen Töölönkadun tasoitus Smk 2,811: 50 ja Kaavinkadun samoin Smk 10,328: 79, Speranskitien pintatervaus 1,575 markkaa ja Kaivopuiston Ison lehtotien samoin Smk 2,348: 20, Läntisen viertotien laajennus niiltä kohdin, mihin uutisrakennuksia oli tehty tai tuli teetettäväksi, 15,000 markkaa, sivuraiteen laskeminen Sörnäsin rantatielle sähkölaitoksen alueen eteläpuolisille varastopaikoille asti Smk 11,294: 60, korttelin n:o 534 vierelle Sörnäsin haararadan pohjoispuolelle laskettavat uudet rautatieraiteet Smk 12,378: 57 sekä uudet rautatieraiteet ynnä Sörnäsin rantatien tarpeellinen tasoitus Smk 31,755: 76.

Samoista syistä, jotka aiheuttivat vastamainittujen töiden toistaiseksi jättämisen, ei myöskään voitu toteuttaa kertomusvuodeksi vahvistettua Santa- ja Busholman tasoitus-, viemäri- ja laituritöiden rakennusohjelmaa. Niinpä puuttuu laiturimuuri vielä ohjelmaan merkitystä noin 55 m:n pituisèsta Ruoholahden viereisestä rantasillasta ja Laivarantaan ehdotettuun 100 m:n pituiseen uuteen rantasiltaan on arkut upotettu ja täytetty ainoastaan 60 m:n pituudelta, jota vastoin jäljellä olevalla 40 m:n pituisella alalla vielä on ruoppaus toimitettava yli 9 m:n syvyydeltä. Suunnitelluista

kaduntasoitustöistä suoritettiin ainoastaan Neptunkadun tasoitus Lastaajankadulta pohjoiseen 130 m:n pituudelta ja puoleen leveyteen. Lastaajankatu sitä vastoin tasoitettiin kokonaan, minkä ohessa Ahtija Neptunkadun väliseen alaan sijoitettiin viemärijohto. Tämän lisäksi suoritettiin puheenalaisen alueen katuverkossa erinäisiä täydennys- ja päällystystöitä. Jotta kortteleja n:oja 254, 255 ja 258 voitaisiin käyttää varastopaikkoina, teetettiin niihin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti väliaikaiset kadut. Satama-alueelle rakennettuja tavarasuojia varten rakennettiin Ruoholahdenrantaan Neptunkadun päähän väliaikainen purkauslaituri. Vuoden varrella ruopattiin sitä paitsi suurin osa Hietalahden satamaa 7.5 metrin syvyyteen. Vastamainituista töistä oli kustannuksia kaikkiaan Smk 348,927: 20. Kun vuodelta 1915 siirtynyt määräraha oli ainoastaan Smk 127,753: 09, syntyi siten vajausta Smk 221,174: 11, joka vajaus kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti pantiin maksettavaksi 1917 vuoden budjetissa osoitetusta määrärahasta.

Geodeettisten töiden osasto.

Vuonna 1916 suoritti kaupungingeodeetti moniaita hänen tehtäviinsä kuuluvia toimituksia, nimittäin tarkastus-, paalutus- ja kivijalankatselmuksia sekä tonttien tasapunnituksia.

Kaupunginistutusten osasto.

Kaupunginistutusten hoitoa toimitettiin vuonna 1916 samaan tapaan kuin lähinnä edellisenäkin vuonna. Vuoden varrella esiintynyt yleinen työpalkkain nousu sai aikaan, että istutusten ja puutaimistojen voimassapitoon osoitettu 135,000 markan määräraha osoittautui riittämättömäksi, minkätähden täytyi kaupunginvaltuustolta hankkia 8,000 markan lisämääräraha. Siten olemassa olevasta 143,000 markan kokonaismäärärahasta käytettiin vuoden varrella Smk 142,667: 29. Kertomusvuonna istutettiin 1,253 puuta ja pensasta, 9,025 monivuotista kasvia sekä 43,175 yrttimäistä kukkakasvia.

Puutarhaosaston vuoden varrella suorittamista uutistöistä mainittakoon Speranskitien ja Laivurinkadun viereinen tenniskenttä, joka kuitenkin ennen käytettäväksi luovuttamista täytyy päällystää hiilijauheella ja aidata. Tarkoitukseen käytettävinä olevista Smk:sta 6,114: 56 kulutettiin Smk 6,095: 82. Kaisaniemessä suoritettiin tasoitustöitä Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisella alueella sekä lisäksi käyttämättömällä Lapinlahdenkadun tontilla n:o 2.

Talven varrella laittoi puutarhaosasto kelkkaratoja kaupunginistutusten eri osiin, käyttäen tähän tarkoitukseen Smk 3,399: 96.

Puhtaanapito-osasto.

Rakennuskonttorin puhtaanapito-osastolla oli vuoden varrella voitettavana suuria vaikeuksia, joita johtui eritoten jätteiden kuljetusta kohdanneista liikenne-esteistä sekä kalliista ajasta. Tämän johdosta täytyi osaston, vaikka sen toiminnasta olikin tuloja enemmän kuin oli laskettu, hankkia lisämäärärahoja puhtaanapidon toimittamiseen.

Katujen puhtaanapito käsitti vuoden varrella, paitsi kaupungille kuuluvia katuja, yleisiä paikkoja, viertoteitä ja teitä, myöskin kirkkojen katuosat, 90 yksityistaloon VI kaupunginosan huvila-alueella kuuluvat katuosat, 35 Kaivopuiston huviloihin kuuluvaa katuosaa sekä 67 yksityisen talonomistajan katuosat muissa kaupunginosissa. Tuloja yksityisten katuosain puhtaanapidosta oli Smk 42,779: 67 laskettujen 32,500 markan sijasta, joten voittoa syntyi Smk 10,279: 67. Kustannuksia katujen puhtaanapidosta oli Smk 555,039: 44, ja kun tähän tarkoitukseen oli budjetissa osoitettu 459,300 markkaa sekä sittemmin myönnetty 113,600 markan lisämääräraha, syntyi ylijäämää Smk 17,860: 56. Tulot katujen puhtaanapidosta ylittivät siis lasketun määrän 31.6 %:lla ja kustannukset lasketun määrän 3.1 %:lla.

Makkien puhtaanapidon toimitti osasto vuoden varrella kaupungin omistamissa taloissa, kansakouluissa, kirjastoissa, kauppahalleissa ja majoitushuoneistoissa sekä 1,244 yksityistalossa, jota paitsi osasto toimitti seisotuskaivojen tyhjentämisen 790 talossa. Tuloja makkien puhtaanapidosta oli laskettu olevan 328,480 markkaa, mutta todellisuudessa niitä oli Smk 344,726: 43, joten voittoa tuli Smk 16,246: 43. Makkien puhtaanapidosta, jota varten budjettiin oli merkitty 306,900 markkaa, mihin lisäksi tuli 79,000 markan lisämääräraha, oli menoja Smk 385,489: 15, joten ne tuntuvasti ylittivät tulomäärän.

Kaupungin metsäin hoito.

Apuharvennusta toimitettiin Meilansin alueella, jolloin myös kuivat ja kaatuneet puut poistettiin. Täten saatiin 34.3 m³ sekahalkoja, 3.3 m³ parruja sekä 119.5 pituusmetriä ruoteita ja hirsiä. Pakaan metsästä taas poistettiin 58 yli-ikäistä vioittunutta kuusta ja mäntyä, joista saatiin 2.25 m³ pyöreää puuta, 39 m ruoteita, 294 m rakennushirsiä ja 10 m³ halkoja sekä 19 kuormaa kuusenhavuja kaupunginpuutarhaan. Rakennuspuut ja halot toimitettiin käytettäviksi kaupungin omiin tarpeisiin. Sen johdosta että venäläinen sotaväki piti hallussaan kaupungin metsiä, ei niissä kertomusvuonna voitu muuta hakkuuta toimittaa.

Hiukan metsänperkausta toimitettiin poistamalla lehtipensaita Gumtähden ja Meilansin istutusaloilta.

Metsänpaloa tai sen alkua ei vuoden varrella sattunut.

Venäläinen sotaväki teki kaikkialla hillittömästi vahinkoa, ja sotaväen turvissa sivilihenkilötkin harjoittivat kaikenlaista ilkivaltaa kaupungin metsissä, paikoitellen tuhoten aidattujakin istutuksia. Lailliseen syytteeseen saatettiin vuoden varrella 13 henkilöä, joista 8 tuomittiin 10—50 markan sakkoon sekä suorittamaan vahingonkorvausta. Muita 5 henkilöä vastaan nostetut jutut lykkääntyivät seuraavaan vuoteen.

Ylimääräistä vartiointia toimitettiin vähäisessä määrässä ainoastaan läntisellä vartioimisalueella joulunpyhäin edellisinä päivinä, koska oli osoittautunut turhaksi olevissa tavattomissa oloissa käyttää tähän tarkoitukseen mainittavia kustannuksia. Toimitetusta vartioinnista oli menoja Smk 162: 51.

Metsänhoidosta johtuneet työkustannukset jakautuivat seuraavasti:

Kaato, apuharvennus ja kuljetus	Smk	977: 40
Metsänperkaus	„	13: 14
Ylimääräinen vartiointi	„	162: 51
Yhteensä	Smk	1,153: 05

Kun saatujen metsätuotteiden arvo oli ainoastaan Smk 1,043: 75, koitui kaupungille suoranaisia menoja Smk 109: 30.

Kaupungin satamain laajennus.

Hallituksen vuoden varrella käsittelemistä tärkeämmistä asioista mainittakoon kaupungin satamain laajentamiskysymys. Sittenkuin kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunta oli huhtikuun 18 päivänä 1912 lähettänyt asian hallitukseen, joka taas oli antanut rakennuskonttorin toimeksi valmistella sitä, antoi konttori huhtikuun 4 päivänä 1916 hallitukselle ehdotuksen puutavarasataman rakennuttamisesta Sörnäsin niemekkeen itäosaan, minkä ohessa konttori laatimillaan yleisluonnoksilla valaisi mahdollisuutta käyttää Sumpparia ja Nihtiä vastedes merenkulkutarkoituksiin sekä laati kaksi vaihtopuolista ehdotusta sen seikan selvittämiseksi, olisiko ja missä määrin Vanhankaupunginlahden itärantaa käytettävä merenkulkutarkoituksiin. Sen ohessa teki rakennuskonttori toisessa, kesäkuun 6:ntena 1916 päivätyssä kirjelmässä hallitukselle ehdotuksen, että aikaisemmin päätetyt Santa- ja Busholman laiturilaitteet rakennettaisiin kirjelmän oheisen ehdotuksen mukaisesti siten, että ne muodostaisivat suuren, yleiseen merenkulkuun käytettävän kauppasataman, jossa olisi suurempi vesisyvyys kuin aikaisempia laiturilaitteita rakennettaessa oli pidetty tarpeellisena. Mainittuja ehdotuksia käsitteli hallitus vuoden varrella useissa eri kokouksissa, osittain laivapäällikköyhdistyksen edustajain, satamakapteeni O. W. Andsténin sekä merikapteenien L. Laurentin ja A. Mannelinin läsnä ollessa, jolloin hallitus katsoi tarpeelliseksi rakennuskonttorilta hankkia lisäselvitystä siitä, vaikeuttaisivatko Sörnäsin niemekkeen itäosaan ehdotetut satamalaitteet Sumpparin ja Nihdin käyttämistä osin puutavara- ja osin muun tavaraliikenteen tarpeisiin, sekä siitä, mitä kustannuksia vastamainittujen saarten satamalaitoksesta oli verrattuna Santa- ja Busholmaan ehdotettujen satamalaitosten kustannuksiin. Lopuksi teetti hallitus rakennus-

konttorissa suunnitelman Ruoholahden pohjoisrannan järjestämiseksi. Kun ei hallitus kuitenkaan saanut tästä asiasta täydellistä selvitystä vuonna 1916, ei se voinut asiaa loppuun käsitellä kertomusvuoden kuluessa, minkätähden seikkaperäisempi selonteko hallituksen sittemmin kaupunginvaltuustolle lähettämästä lopullisesta ehdotuksesta lienee oikeastaan pantava hallituksen vuodelta 1917 annettavaan toimintakertomukseen.

Kertomusvuonna piti hallitus 61 kokousta, ja sen vuoden varrella antamia kirjelmiä oli 321.

VIII. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan kertomus vuodelta 1916 oli seuraava:

Lautakunnan jäsenet ja virkamiehet.

Joulukuussa 1915 valitsi kaupunginvaltuusto majoituslautakunnan jäseneksi alikapteeni M. Tamelanderin sekä varajäseniksi varatuomari A. Söderholmin ja alikapteeni Alfons Lindbergin, jota paitsi edelliseltä vuodelta olivat jäljellä eversti M. af Enehjelm puheenjohtajana ja vapaaherra L. Hisinger-Jägerskiöld jäsenenä.

Aikaisemmissa viroissaan lautakunnassa olivat sihteeri asessori Emil Lindroos, majoitusmestari kenraaliluutnantti Carl af Forselles ja kielenkääntäjä alikapteeni K. B. Fogelholm.

Lautakunnan toiminta.

Elokuun alussa 1914 alkanutta maailmansotaa jatkui kaiken vuotta 1916. Tämän johdosta tarvittiin lautakunnan virkatoimintaa edelleen vuonna 1916 lisääntyneessä määrässä. Kaupunginvaltuusto, joka oli syyskuun 22 päivänä 1914 lautakunnan virkamiehille sodan aikana koituneen lisätyön johdosta myöntänyt lisäpalkkaa sodan ajalta ja helmikuun 16 päivänä 1915 lautakunnan esityksestä korottanut sihteerille myönnettyä lisäpalkkaa, osoitti toukokuun 16 päivänä 1916 lautakunnan kielenkääntäjälle palkanlisäystä 50 markkaa kuukaudessa vuoden alusta lukien niin kauan kuin sotaa kesti. Tämän yhteydessä mainittakoon, että lautakunnan sihteeri, majoitusmestari ja vahtimestari lokakuusta 1916 lähtien ovat saaneet kalliinajanlisäystä semmoisen lisäyksen maksamista kaupungin virka- ja palvelusmiehille koskevan kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta.

Syyskuun 15 päivänä 1916 sai lautakunta maistraatilta sotaministerin jalkaväenkenraali Schuvajeffin heinäkuun 16 päivänä 1916 vahvistaman niiden vuokrarahain luettelon, jotka luontoismajoituksen ja muiden majoitusetujen sijasta majoituksesta tammikuun 19 päivänä 1876 annetun ohjesäännön mukaan osoitetaan Suomen kaupunkeihin sijoitetuille sotajoukoille, sekä kaupunkikunnille tulevan korvauksen kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1922 (uutta lukua) välisenä vuokrakautena luonnossa luovuttamista huoneista.

Vuonna 1916 saapui lautakunnalle seuraava määrä kirjeitä ja lähetteitä, nimittäin: läänin kuvernööriltä 32, maistraatilta 40, kaupunginvaltuustolta 3, rahatoimikamarilta 38, komendanttihallitukselta 144, ja muilta viranomaisilta 835 eli kaikkiaan 1,092 vastaavan määrän vuonna 1915 ollessa 873. Kertomusvuonna lähetettiin lautakunnasta 445 kirjettä ja reversaalia sekä 599 vuokrarahain tilausta eli kaikkiaan 1,044 (edellisenä vuonna 796) lähtevää toimituskirjaa.

Majoitus.

Seuraavat taulut osoittavat sekä niiden henkilöjen ja sotilaallisten laitosten lukumäärän, jotka vuonna 1916 täällä nauttivat majoitusetuja, että myös kaikki tästä johtuneet kustannukset.

A. Vuokrarahat.

Vuokrarahat.

Majoituslautakunta on alempana mainitulle, tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluvalle sotilashenkilöjen ja sotilaallisten laitosten lukumäärälle vuonna 1916 tilannut vuokrarahoja vahvistetun tariffin mukaan seuraavat määrät:

1. Olomajoitus.	Kenraaleja [1]).		Esikunta- ja yliupseereja.		Alipäällystöä ja miehistöä.		Virastoja.	Smk.			
	Naimeita.	Naimattomia.	Naimeita.	Naimattomia.	Naimeita.	Naimattomia.					
a) Helsingin linnueväki.											
Tammikuu	—	—	—	208	4	50	2	19,353	43		
Helmikuu	—	—	—	214	3	58	2	20,738	25		
Maaliskuu	—	—	—	243	3	62	2	23,457	84		
Huhtikuu	—	—	—	395	4	72	3	24,809	42		
Toukokuu	—	—	—	421	4	62	3	52,164	39		
Kesäkuu	—	—	—	312	3	58	3	25,524	03		
Heinäkuu	—	—	—	350	4	54	3	28,318	99		
Elokuu	—	—	—	312	3	50	3	25,785	66		
Syyskuu	—	—	—	222	3	50	3	20,701	—		
Lokakuu	—	—	—	218	3	50	3	20,805	94		
Marraskuu	—	—	—	285	3	50	3	25,387	03		
Joulukuu	—	—	—	278	3	69	3	27,111	24	314,157	22
b) Erotettu santarmisto.											
Tammikuu	—	—	6	1	37	11	6	4,384	59		
Helmikuu	—	—	6	3	40	14	4	4,662	34		
Maaliskuu	—	—	8	4	40	14	5	4,976	92		

[1]) Satunnaisesti komennettujen kenraalien joukkoon on myös luettu rykmentinpäälliköt ja heidän vertaisensa, jotka ovat oikeutettuja samansuuruisiin vuokrarahoihin.

	Kenraaleja.		Esikunta- ja yliupseereja.		Alipäällystöä ja miehistöä.		Virastoja.	Smk.			
	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.					
Huhtikuu	—	—	7	4	47	13	12	5,774	27		
Toukokuu	—	—	7	5	48	21	11	5,667	50		
Kesäkuu	—	—	6	6	50	22	11	5,922	82		
Heinäkuu	—	—	7	5	46	18	11	5,812	75		
Elokuu	—	—	7	5	46	17	11	5,777	58		
Syyskuu	—	—	8	5	43	17	11	5,736	—		
Lokakuu	—	—	7	6	43	15	11	5,866	33		
Marraskuu	—	—	7	6	43	14	11	5,643	61		
Joulukuu	—	—	6	6	41	15	11	5,452	75	65,677	46
2. Tilapäisesti komennettuja.											
a) Upseereja ja virkamiehiä.											
Tammikuu, 106 päivää	—	3	—	17	—	—	—	600	—		
Helmikuu, 207 „	—	12	—	24	—	—	—	1,285	—		
Maaliskuu, 180 „	—	6	—	28	—	—	—	1,055	—		
Huhtikuu, 194 „	—	11	—	20	—	—	—	1,175	—		
Toukokuu, 148 „	—	5	—	13	—	—	—	1,358	—		
Kesäkuu, 70 „	—	6	—	10	—	—	—	440	—		
Heinäkuu, 59 „	—	—	—	12	—	—	—	295	—		
Elokuu, 115 „	—	3	—	34	—	—	—	630	—		
Syyskuu, 109 „	—	4	—	21	—	—	—	720	—		
Lokakuu, 209 „	—	6	—	20	—	—	—	1,320	—		
Marraskuu, 101 „	—	4	—	20	—	—	—	525	—		
Joulukuu, 116 „	—	4	—	18	—	—	—	1,703	—	11,106	—
b) Erotettuun santarmistoon kuuluvia henkilöjä.											
Lokakuu, 21 päivää	—	—	—	5	—	—	—	105	—	105	—
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	391,045	68

Edellä mainittujen vuokrarahain lisäksi osoitti majoituslautakunta kuitenkin sotaministerin jalkaväenkenraali Polivanoffin kesäkuun 23 päivänä 1915 vahvistaman, kesäkuun 1 päivästä 1910 kesäkuun 1 päivään 1916 voimassa olevan vuokratariffin johdosta sekä asianomaisten sotilasviranomaisten tilauksesta mainitulta ajalta seuraavat lisävuokrarahat tänne olomajoitukseen sijoitetulle sotaväelle ja sotilaallisille laitoksille:

Helsingin linnueväelle	Smk	229,504: 82
erotetulle santarmistolle	„	122,501: 86
Yhteensä	Smk	352,006: 68

Tämän johdosta oli majoituslautakunnan vuonna 1916 maksettavaksi osoittamain vuokrarahain määrä:

olomajoitukseen sijoitetulle sotaväelle:

Helsingin linnueväelle	Smk	543,662: 04	
erotetulle santarmistolle	„	188,179: 32	731,841: 36

Tilapäisesti komennetuille:

upseereille ja virkamiehille	„	11,106: —	
santarmeille	„	105: —	11,211: —
Yhteensä	Smk		743,052: 36

Edellä mainituista olomajoituksesta maksetuista vuokrarahoista on palautettu:

Helsingin linnueväen osalta	Smk	2,167: 06
erotetun santarmiston „	„	944: 44
jota paitsi tilapäisesti komennettujen upseerien puolesta on palautettu	„	70: —
joten koko palautettu määrä oli	Smk	3,181: 50

Edellä mainituista erotetun santarmiston puolesta palautetuista Smk:sta 944: 44 tuli Smk 580: 67 edellä kerrotulla tavalla erotetulle santarmistolle maksettaviksi osoitettujen lisävuokrarahain ja loput eli Smk 363: 77 vuodelta 1916 maksettujen vuokrarahain osalle, jota vastoin koko Helsingin linnueväen puolesta palautettu määrä kohdistuu maan puolustukseksi koottuihin joukkoihin.

Olomajoitukseen käytetyistä vuokrarahoista, joita, palautettu osa pois luettua, oli Smk 728,729: 86, on Venäjän valtakunnanrahaston korvattava tänne ennen sodan alkua sijoitettujen sotajoukkojen ja sotilaallisten laitosten osalle tuleva määrä, joita sotajoukkoja ja laitoksia ei sentähden voida pitää tänne koottuina maan puolustukseksi, sekä lisävuokrarahoina maksettu määrä eli poistettua edellä mainitut palautetut Smk 580: 67 Smk 140,140: 81 ja Smk 351,426: 01 eli kaikkiaan Smk 491,566: 82, jota vastoin kysymys jäljellä olevan määrän Smk:n 239,330: 20 korvaamisesta lienee sopiva jättää siksi, kunnes sota on päättynyt. Tilapäismajoitukseen maksetuista vuokrarahoista on Suomen valtion vastattava.

B. Luontoismajoitus.

Luontoismajoitus.

Seuraavalle määrälle venäläiseen sotaväkeen kuuluvia henkilöitä osoitti lautakunta vuonna 1916 luontoismajoitusta voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaan:

	Ylipäällystöä.		Alipäällystöä ja miehistöä.		Asuin- ja virkahuoneita.	Keittiöitä.
	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.		
Olomajoitusta tammik. 1 p:stä—heinäk. 1 p:ään:						
Helsingin linnueväelle	—	—	—	33	4	2
Erotetulle santarmistolle	—	—	28	—	28	28
Olomajoitusta heinäk. 1 p:stä—jouluk. 31 p:ään:						
Helsingin linnueväelle	—	—	—	42	4	2
Erotetulle santarmistolle	—	—	32	—	32	32

Luontoismajoituksesta oli vuonna 1916 kustannuksia:

	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
a) linnueväen:				
Asunnonvuokraa	2,060	—		
Leipomiseen ja ruuanlaittoon käyt. havupuuhaloista	1,126	40		
Valaistuksesta	67	32		
Alipäällystön ja miehistön vuodeoljista	105	79	3,359	51
b) santarmien:				
Asunnonvuokraa	17,396	33		
Leipomiseen ja ruuanlaittoon käyt. havupuuhaloista	3,671	65		
Valaistuksesta	51	05		
Alipäällystön ja miehistön vuodeoljista	103	94	21,222	97
c) maan puolustukseksi koottujen sotajoukkojen:				
Asunnonvuokraa	1,021	50		
Polttopuista	6,729	08		
Valaistuksesta	14	36	7,764	94
Yhteensä	—	—	32,347	42

	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Kun tästä luetaan pois Venäjän valtakunnanrahastosta maksettavaksi tilattu olomajoituksen korvaus, nimittäin:				
a) linnueväelle:	6,750	—		
b) santarmistolle:	16,624	66	23,374	66
niin jää erotukseksi Smk	—	—	8,972	76

joka siis on kaupungin tappio luontoismajoituksesta vuonna 1916.

Venäläisen sotaväen majoituksesta Helsingissä vuonna 1916 olleiden kustannusten yhdistelmä: Kustannusten yhdistelmä.

	Smk.		Smk.		Smk.		Yhteensä, Smk.	
A. Maksetut vuokrarahat.								
Olomajoituksesta:								
Helsingin linnueväelle	543,662	04						
josta määrästä on palautettu	2,167	06	541,494	98				
erotetulle santarmistolle	188,179	32						
josta määrästä on palautettu	944	44	187,234	88	728,729	86		
Tilapäisestä komennuksesta:								
upseereille ja virkamiehille	11,106	—						
josta määrästä on palautettu.....	70	—	11,036	—				
santarmistolle	—	—	105	—	11,141	—	739,870	86
B. Kustannukset luontoismajoituksesta.								
Olomajoituksesta:								
Helsingin linnueväelle	—	—	—	—	3,359	51		
erotetulle santarmistolle	—	—	—	—	21,222	97		
maan puolustukseksi kootuille sotajoukoille	—	—	—	—	7,764	94	32,347	42
C. Sekalaiset kustannukset.								
Sotaväen kalusto, palkat, tarverahat y. m.	—	—	—	—	—	—	16,978	36
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	789,196	64

	Smk.		Smk.		Smk.		Yhteensä, Smk.	
Kun tästä luetaan pois seuraavat korvaukset:								
Venäjän valtakunnanrahastolta:								
vuokrarahoista	—	—	491,566	82				
luontoismajoituksesta	—	—	24,582	48	516,149	30		
Suomen valtiolta:								
tilapäismajoituksen vuokrarahoista	—	—	—	—	11,141	—	527,290	30
on kaupunki vuonna 1916 suorittanut majoituskustannuksia Smk	—	—	—	—	—	—	261,906	34
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	789,196	64

Liikekannalle asetettujen joukkojen majoitus.

Sodan johdosta oli Helsingin kaupungin pakko osoittaa maan puolustukseksi kootulle venäläiselle sotaväelle majapaikkoja, niinkuin seuraavalla sivulla olevasta taulusta näkyy, ja on lautakunta sitä varten tilannut korvausta 302,149 markkaa. Lautakunta katsoo kuitenkin olevan tämän yhteydessä huomauttaminen, ei ainoastaan että lautakunta, rahatoimikamarin huhtikuun 11 päivänä 1912 laaditun pöytäkirjan 19 §:n kohdalla tehdyn päätöksen mukaan, ei enää ole osoittanut maksettavaksi sotaväen majoitukseen käytettyihin taloihin kohdistuvia vesijohtolaitoksen ja sähkölaitoksen laskuja, vaan myös että lautakunnan maksettavaksi hyväksymäin määräin lisäksi Helsingin kaupungille on koitunut erinäisiä menoja edellä mainitusta majoituksesta sekä huoneistoista, joita rahatoimikamari osin on vuokrannut kansakouluille sotaväelle luovutettujen kansakoulutalojen sijaan, osin osoittanut sotaväen elin- y. m. tarpeiden varastopaikoiksi, ynnä niiden kaupungissa sijaitsevain kiinteistöjen hallinnosta, joihin sotaväkeä y. m. on ollut majoitettuna, jotka menot rahatoimikamari on välittömästi osoittanut maksettaviksi, samoin kuin kamari on asianomaisten kanssa tehnyt sopimukset eräiden sotaväelle luovutettujen vuokrahuoneistojen vuokraamisesta.

Kaupungin majoitusta varten vuokraamain huoneistojen isännöitsijänä on rahatoimikamarin siihen syyskuun 10 päivänä 1914 valitsemana alikapteeni Nic. Tötterman myöskin vuonna 1916 toiminut 50 markan kuukausipalkkiosta. Sotaväen käytettäviksi luovutettujen kansakoulutalojen isännöitsijäksi määräsi rahatoimikamari maaliskuun 23 päivänä 1916 lautakunnan majoitusmestarin kenraaliluutnantti Carl af Forselleksen määräten hänelle 150 markan kuukausipalkkion.

Majoituslautakunta on vuodelta 1916 tilannut korvausta luontoismajoituksesta, jota kaupunki oli mainittuna vuonna antanut maan puolustukseksi tänne kootulle sotaväelle, seuraavat määrät:

Joukko-osan nimi.	Majoituspaikka.	Rahamäärä.	
		Smk.	p:iä.
461 Subtsoffin jalkaväkirykmentti	Eläintarhantie 8—10	43,344	—
„ „ „	Kasarminkatu 21	13,540	50
462 Staritsin „	Suvilahdenkatu 4	14,250	—
463 Krasnoholmin „	Annankatu 30	42,210	—
„ „ „	Nikolainkatu 18	33,706	50
464 Seligerin „	Vallila	20,295	—
116 jalkaväkidivisionan 1 sairaala	I. Heikinkatu 17	832	50
„ „ „ „	Lapinlahdenkatu 5	3,910	—
„ „ 2 „	I. Heikinkatu 17	877	50
„ „ „ „	Lapinlahdenkatu 5	3,986	50
„ „ desinfioimis-osasto	I. Heikinkatu 17	112	50
Viaporin linnoitustykistön puhelinpaja	Suvilahdenkatu 4	4,320	—
„ „ tarkkailu- ja puhelinkomppania	„ „	29,250	—
„ „ s:n	Böle	1,170	—
„ „ kuularuisku-komppania	Suvilahdenkatu 4	12,279	—
Komendanttihallituksen vartiohuoneisto	Flemingkatu 36	1,080	—
„ „	Merikatu 5	753	—
534 sotilaskuljetuskunta	Poliisimaneesi	4,656	—
Viaporin linnoituksen lennätinkomppania	Toukola 3	810	—
„ „ „	Böle	540	—
509 jalkaväkirykmentti (1:nen Viipurin linnoitusrykmentti)	Nikolainkatu 18	28,944	—
510 „ (3:s Viipurin linnoitusrykmentti)	Vallila	32,680	—
Nostoväkiprikaatin esikunta	Kasarminkatu 21	1,617	—
Viaporin jalkaväkirykmentin tarveainevarasto	„ „	2,655	—
Itämerenlaivaston esikunnan maaosasto	I. Heikinkatu 17	4,050	—
„ 1 lentoasema	Gumtähti	280	—
	Yhteensä	302,149	—

IX. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan kertomus vuodelta 1916 oli seuraava:

Vuoden 1915 päättyessä meni umpeen se aika, joksi esittelijäsihteeri J. A. Nordman oli määrätty holhouslautakunnan puheenjohtajaksi, mutta kun raastuvanoikeus joulukuun 27 päivänä samaa vuotta määräsi hänet edelleen toimimaan lautakunnan puheenjohtajana vuosina 1916—19, kuuluivat lautakuntaan vuonna 1916 hän sekä edelliseltä vuodelta jäljellä olevat jäsenet kamreeri Axel Rikberg sekä lakitieteentohtorit Axel Charpentier ja A. W. Gadolin. Lautakunnan sihteerinä toimi edelleen protokollasihteeri Ivar Groundstroem.

Holhouslautakunta kokoontui vuonna 1916 samoin kuin edellisinäkin vuosina kerran viikossa, paitsi kesä-, heinä- ja elokuulla, jolloin kokouksia pidettiin ainoastaan kahdesti kuukaudessa. Tämän johdosta oli kokouksia 45.

Lautakunnan holhouskirjan kappaleessa oli 1916 vuoden alussa mainittuna kaikkiaan 584 holhousta, joista 336 perustui määräykseen ja 248 oli laissa määrättyjä holhouksia, sekä 64 uskotunmiehentointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta on vuoden varrella lautakunnan holhouskirjaan kirjoitettu 1915 vuoden jälki- ja 1916 vuoden alkupuoliskolla lisäksi tulleet kaikkiaan 122 holhousta ja uskotunmiehentointa. Vuoden varrella holhouskirjassa siten mainituista 770 holhouksesta ja uskotunmiehentoimesta poistettiin kuitenkin erinäisistä syistä vuoden varrella 111. Tämän johdosta oli lautakunnan holhouskirjan kappaleessa 1916 vuoden päättyessä kaikkiaan 659 holhousta ja uskotunmiehentointa eli 593 holhousta, joista 346 perustui määräykseen ja 247 oli laissa määrättyjä, sekä 66 uskotunmiehentointa.

Vuoden varrella sai lautakunta kaupungin ruotsalaisten, suomalaisten ja saksalaisen evankelis-luterilaisten seurakuntien kirkkoherranvirastoilta vastaanottaa säädetyt luettelot sellaisista 1915 vuoden jälki- ja 1916 vuoden alkupuoliskolla kuolleista näiden seurakuntain jäsenistä, joiden jälkeensä jättämille alaikäisille lapsille

holhooja ehkä olisi määrättävä; ja katsoi lautakunta 42:lla mainituista kuolinpesistä olevan sellaisen varallisuuden, että tili alaikäisten omaisuuden hoidosta olisi annettava. Tuollaisia luetteloja ei sitä vastoin tänäkään vuonna saapunut metodisti-episkopaliselta, baptisti-, roomalais-katoliselta eikä kreikkalais-katoliselta seurakunnalta.

Vuoden varrella on lautakunnan pyynnöstä määrätty tai on lautakunnan mieltä kuultu määrättäessä holhoojia 58 ja uskottujamiehiä 41 tapauksessa sekä 17 täysikäisen henkilön asettamisesta holhuunalaiseksi ja 3 tuollaisen henkilön vapauttamisesta holhuunalaisuudesta ynnä 27 kysymyksestä, jotka koskivat vanhempien erottamista oikeudesta kasvattaa lapsiaan, ja 6 kysymyksestä, jotka koskivat äidin pysyttämistä lastensa holhoojana uusiin naimisiin mentyään.

Niinikään antoi lautakunta lausunnon 44 tapauksessa holhotin kiinteistön myyntiä, 11 tapauksessa holhotin kiinteistön kiinnitystä, 3 tapauksessa holhotin kiinteistön vuokrausta ja 2 tapauksessa elinkorkosopimuksen tekemistä koskevista asioista sekä käsitteli 2 kysymystä kiinteistön hankkimisesta ja 1 kysymyksen kiinteistön vuokralle antamisesta vastiketta vastaan, 20 kysymystä lainan ottamisesta alaikäisen puolesta sekä kysymyksen toisen velan vastattavaksi ottamisesta.

Kaikkiaan 69 holhoojaa ja uskottuamiestä laiminlöi antaa säädetyn ajan kuluessa tilin holhottiensa omaisuuden hoidosta, minkätähden lautakunta on holhouslain 53 §:n säännöksen mukaan siitä ilmoittanut raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, jolloin lautakunta on velvoittanut asianomaiset holhoojat ja uskotutmiehet oikaisemaan antamiaan laskuja tai heiltä vaatinut tietoja ja todisteita, on lautakunnan osoituksia ja määräyksiä noudatettu muissa paitsi 7 tapauksessa, joista lautakunnan sentähden on täytynyt tehdä ilmoitus raastuvanoikeudelle.

56 holhouksesta on raastuvanoikeus lautakunnan esityksestä määrännyt, että vastaiset tilit holhousvarain hoitamisesta saavat käsittää vuotta pitemmän ajan.

X. Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston toiminnasta vuonna 1916 [1]) oli seuraava:

Vuonna 1916 kokoontui oikeusapulautakunta kaikkiaan neljästi käsittelemään osin sille kuuluvia, osin oikeusaputoimiston sille lähettämiä asioita.

Vuoden 1915 päättyessä erovuoroiset oikeusapulautakunnan varajäsenet varatuomari Knut Sundmanin ja lakitieteentohtori Alexander Freyn valitsi kaupunginvaltuusto uudestaan vuodeksi 1916.

Kalliiseen aikaan katsoen ja kun erittäinkin oli odotettavana sanomalehtien ilmoitushinnan korotusta, joka oikeusaputoimiston menoerä nousee yli 600 markan vuodessa, korotettiin tarverahoja, siivoamista y. m. varten olevaa määrärahaa 200 markalla, joten se 1917 vuoden alusta on 1,600 markkaa vuodessa.

Sitä vastoin on huoneiston vuokraa, lämmitystä ja valaistusta varten olevat määrärahat oikeusaputoimiston muutettua kaupungin omistamaan Pohjois Esplanadikadun n:oon 11—13 tarpeettomina poistettu menosäännöstä, joka siten 1917 vuoden alusta lähtien on ainoastaan 11,800 markkaa vuodessa aikaisemman 13,225 markan sijasta.

Oikeusaputoimiston työ jatkui vuonna 1916 samaan tapaan kuin aikaisemminkin. Toimiston käyttäjäin luku väheni vuoden varrella tuntuvasti. Tasaista vähenemistä on huomattu koko sota-ajan, mikä seikka luultavasti on johtunut työväenluokan nyttemmin parantuneista taloudellisista oloista.

Toimisto vastaanotti vuoden varrella ainoastaan 5,030 käyntiä, sen sijaan että niitä oli 5,389 vuonna 1915 ja 6,447 vuonna 1914.

---

[1]) Osa kertomusta seuranneita taulutietoja on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1919.

Vuoden eri kuukausien kesken ryhmittyivät käynnit seuraavasti:

Tammikuu	(25 päivää) 471		Heinäkuu	(26 päivää) 386	
Helmikuu	(25 „) 510		Elokuu	(25 „) 438	
Maaliskuu	(26 „) 475		Syyskuu	(26 „) 437	
Huhtikuu	(23 „) 411		Lokakuu	(26 „) 405	
Toukokuu	(27 „) 476		Marraskuu	(26 „) 341	
Kesäkuu	(23 „) 385		Joulukuu	(24 „) 295	
				Yhteensä	5,030

Oikeusaputoimisto oli, niinkuin edellä olevasta taulusta näkyy, vuoden varrella avoinna 302 päivää, joten päivittäinen käyntien luku oli keskimäärin 16.65 oltuaan 17.72 vuonna 1915 ja 21.28 vuonna 1914.

Suurin päivittäinen käyntien luku oli 44 ja vähin 4.

Alempana olevat tilastotiedot osoittavat asiain luvun, kävijöiden säädyn, ammatin y. m.:

Vuoden varrella saapuneita asioita	864
Edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevia	34
Yhteensä	898

Kirjallisia toimituksia	1,091
Niistä hakukirjoja	275

Säätynsä ja ammattinsa sekä sukupuolensa mukaan ryhmittyivät kävijät seuraavasti:

Työntekijöitä, miehiä	179	Kätilö	1
„ naisia	137	Asioitsija (mies)	1
Palkollisia, miehiä	9	Konttoriapulaisia (naisia)..	3
„ naisia	220	Vahtimestari.....	1
Käsityöläisiä, miehiä	53	Naishieroja	1
„ naisia	31	Ruokalanomistajatar	1
Liikeapulaisia, miehiä	2	Kahvilanomistajattaria	2
„ naisia.....	18	Seuranainen	1
Vaimoja ja leskivaimoja ..	192	Neiti	1
Poliisikonstaapeli	1	Koululainen (mies).....	1
Metsänhoidonneuvoja	1	Farmasiankandidaatti (nainen).....	1
Kauppiaita, miehiä	5	Monttööri	1
„ naisia	5		

Koneenkäyttäjiä	5	Talonmiehiä	4
Kähertäjiä ja parturinapulaisia (naisia)	3	Ajomiehiä ja kuorma-ajureja	4
Ent. aliupseeri	1	Rautatieläisiä	5
Merimiehiä	3	Autonkuljettajia	2
Hammasteknikko	1	Raitiotiekonduktöörejä	2

Vuodelta 1915 oli 34 juttua ja asiaa toimenpiteen varassa. Vuoden varrella tuli lisäksi 864 uutta juttua ja asiaa. Vireille pantuja juttuja ja asioita oli siis kaikkiaan 898.

Vuoden varrella saapuneet jutut käy laatunsa perusteella ryhmittäminen seuraavasti:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:

Vuokrasopimuksia	41	
Työ- ja työehtosopimuksia	157	
Muita saamisoikeuksia	253	451

Esineoikeuteen kuuluvia asioita		36

Perheoikeuteen kuuluvia asioita:

Avioriitoja	31	
Avioeroja	39	
Kihlauksen purkaus	1	
Pesäeroja	3	
Perheenelatuskysymyksiä	48	
Avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen elatus	94	
Riitoja kihlauksen johdosta	6	222

Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	16	
Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	2	
Yleisiä veroja koskevia asioita	10	
Tapaturmavakuutusta koskevia asioita	11	
Apukassoja koskevia asioita	1	
Vähäpätöisiä rikosasioita	30	
Erinäisiä tiedusteluja, hakemuksia, valituksia y. m.	119	
	Yhteensä	898

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteestä riippui, 880 lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi, niinkuin näkyy alempana olevasta taulusta:

Sopimalla ratkaistu	209
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	121
Erinäisistä syistä jätetty sillensä	420
Annettu erinäisille viranomaisille	100
Haaste otettu ennen lokakuun 1 päivää	30
Yhteensä	880

Edellä olevassa taulussa nimikkeen „Annettu erinäisille viranomaisille" kohdalla mainitut asiat annettiin seuraaviin virastoihin ja viranomaisiin:

K. senaattiin	24	Helsingin poliisikamariin	1
K. Turun hovioikeuteen	11	Helsingin kaupunginvoudinkonttoriin	4
Kenraalikuvernöörinkansliaan	7	Viipurin kaupunginvoudinkonttoriin	1
Rautatiehallitukseen	2	Helsingin rahatoimikonttoriin	1
Yliopiston talousjaostoon	1	Helsingin tutkijalautakunnalle	4
Uudenmaan läänin kuvernöörinvirastoon	4	Kasvatuslaitokselle	1
Porvoon tuomiokapituliin	11	Yhteensä	100
Helsingin maistraattiin	27		
Kaskisten maistraattiin	1		

Nimikkeen „Erinäisistä syistä jätetty sillensä" kohdalla olevain asiain lukuisuus johtuu suurimmaksi osaksi siitä, etteivät hakijat, sittenkuin oikeusaputoimisto oli ryhtynyt toimenpiteeseen asiassa, enää palanneet, osin siitä, ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä siitä, että hakijat joko eivät tahtoneet tai voineet esittää varattomuudentodistusta.

Oikeudenkäynnillä ratkaistuista jutuista voitettiin 113 ja hävittiin 8. Kaupungin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin kaikkiaan 223 kertaa 156 päivänä.

Vuoden päättyessä oli 18 juttua ja asiaa lopullisesti ratkaisematta. Näistä oli 13 oikeudenkäynnin ja 5 eri viranomaisten ratkaisun varassa.

XI. Sosialilautakunta.

Sosialilautakunnan kertomus vuodelta 1916 oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano.

Sosialilautakuntaan kuuluivat vuonna 1916:

kaupunginvaltuuston valitsemat jäsenet lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, ent. senaattori Otto Stenroth, Suomen ammattijärjestön puheenjohtaja A. O. Tokoi ja kunnallisneuvos V. von Wright sekä varajäsenet vakuutustarkastaja lehtori Onni Hallstén, taloudenhoitaja K. R. Heinonen, filosofianmaisteri G. R. Snellman ynnä lääketieteen- ja kirurgiantohtori W. Zilliacus;

rahatoimikamarin valitsema jäsen arkkitehti Hugo Lindberg ja varajäsen esittelijäsihteeri A. Listo;

vaivaishoitohallituksen valitsema jäsen prokuristi C. F. Fagerholm ja varajäsen toimistonjohtaja A. H. Karvonen; sekä

terveydenhoitolautakunnan valitsema jäsen professori V. Sucksdorff ja varajäsen arkkitehti L. Mallander.

Lautakunnan puheenjohtajaksi valittiin sen ensimmäisessä kertomusvuoden varrella pitämässä kokouksessa tammikuun 14 päivänä uudelleen herra Ehrnrooth ja varapuheenjohtajaksi herra Stenroth. Lautakunnan sihteerinä toimi edelleenkin lakitieteenkandidaatti Einar Böök.

Jaostot.

Vastamainitussa kokouksessa valittiin kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostoon herrat von Wright puheenjohtajaksi sekä herrat Heinonen ja Zilliacus jäseniksi, varamiehinä herrat Fagerholm ja Mallander. Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostoon valittiin samassa tilaisuudessa herra Stenroth puheenjohtajaksi, herrat von Wright ja Zilliacus jäseniksi sekä herrat Tokoi ja Lindberg varajäseniksi.

Edustus muissa lautakunnissa.

Helsingin kaupungin työväenopiston ruotsinkielisen osaston johtokunnassa edusti lautakuntaa vuoden varrella herra von Wright, saman opiston suomenkielisen osaston johtokunnassa taas sihteeri Böök, joka niinikään, varamiehenään herra Fagerholm, edusti lautakuntaa kunnan hätäapukomiteassa.

Lautakunnan ehdotuksesta valitsi kaupunginvaltuusto kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan puheenjohtajaksi filosofiantohtori Santeri Ivalon ja varapuheenjohtajaksi sihteeri Böökin.

Työttömyysvakuutus.

Edelliseltä vuodelta oli sosialilautakunnan valmisteltavana kysymys, voitiinko ja missä muodossa kunnan varoja käyttää työttömyysvakuutuksen edistämiseen, ja oli sihteerin tästä asiasta laatima mietintö ehdotuksineen vuoden vaihteessa jaettu lautakunnan keskuudesta tätä asiaa varten asetetun valiokunnan jäsenille. Valiokunnan valmisteltua asiaa esiteltiin mietintö lautakunnan kokouksessa maaliskuun 21 päivänä, jossa tilaisuudessa lautakunta päätti kehoittaa Helsingin käsityö- ja tehdasyhdistystä, Helsingin ammatin- ja teollisuudenharjoittajain liittoa sekä Suomen ammattijärjestöä antamaan lausunnon mainitusta mietinnöstä siihen kuuluvine ehdotuksineen säännöiksi, joita oli noudatettava työttömyysapua Helsingin kaupungin varoista myönnettäessä, ollen viimeksi mainitun järjestön sen ohessa hankittava lausunnot niiltä siihen kuuluvilta ammattiliitoilta ja -yhdistyksiltä, jotka tässä kaupungissa olivat antaneet tai aikoivat antaa säännöllisiä työttömyysavustuksia. Puheenalaisten lausuntojen saavuttua käsiteltiin asiaa edelleen eri kokouksissa, minkä jälkeen sosialilautakunta syyskuun 1 päivänä lopullisesti päätti kaupunginvaltuustolle tehdä semmoisen esityksen ammattijärjestöjen työttömyyskassain avustamisesta, kuin lautakunnan samana päivänä antamassa kirjelmässä n:o 38 mainitaan [1]). Tämä esitys lähetettiin rahatoimikamariin, joka ei vuoden varrella antanut pyydettyä lausuntoa.

Siirtolapuutarhat.

Edelliseltä vuodelta oli sosialilautakunnassa niinikään vireillä ruotsalaisen naisliiton Helsinginosaston esittämä kysymys siirtolapuutarhain järjestämisestä kaupungin maalle. Tätä asiaa ei käsitelty loppuun kertomusvuoden kuluessa, mutta ehdotus asiassa tehtäväksi esitykseksi on jo käsiteltävänä lautakunnassa.

Työväenopetuslaitosten keskuslautakunta.

Kirjelmässä maaliskuun 13 päivältä oli valiokunta, jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut valmistelemaan kysymystä kaupungin työväenopetuslaitosten keskuslautakunnan aikaansaamisesta, pyytänyt sosialilautakunnan lausuntoa kunnallisneuvos V. von Wrightin kaupunginvaltuustossa tekemästä, semmoisen keskuslautakunnan perustamista koskevasta esitysehdotuksesta. Asiaa käsiteltiin eri kokouksissa, ja lautakunnan pääasiassa ehdotusta puoltava lausunto annettiin huhtikuun 25:ntenä päivätyssä kirjelmässä [2]).

Vanha Vallila.

Samalla kuin kaupunginvaltuusto kokouksessaan helmikuun 8 päivänä vahvisti Vallilan jaoituskaavan ja pienten talojen tonttien uuden rakennusjärjestyksen, kehoitettiin sosialilautakuntaa valtuus-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 13. — [2]) S:n n:o 3 vuodelta 1917.

tolle antamaan ehdotus vanhassa Vallilassa työväenasuntojen paikoiksi käytettävänä olevain tonttien luovutusmuodoksi ja -ehdoiksi. Tämän johdosta sosialilautakunta kirjelmässä huhtikuun 25 päivältä antoi valtuustolle pyydetyn ehdotuksen, jonka mukaan eräät rakennuspaikoiksi sopimattomat tontit pysytettäisiin avonaisena paikkana, muiden tonttien vuokrakausi määrättäisiin päättyväksi vuonna 1949 suomalla sen lisäksi 10 vuoden pitennys ja kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta annettaisiin Vallilan lainarahastolle väliaikainen 100,000 markan etuanti. Tämän esityksen valtuusto hyväksyi kokouksessaan kesäkuun 6 päivänä.

Vallilan kiinteistöhallinto.

Edellä mainitulla, helmikuun 8 päivänä tekemällään päätöksellä oli kaupunginvaltuusto edelleen antanut rahatoimikamarin toimeksi sosialilautakunnan kanssa neuvoteltuaan tehdä esityksen ehdotuksineen Vallilan alueen kunnallisen kiinteistöhallinnon järjestämiseksi. Asiaa käsiteltiin kamarin ja lautakunnan yhteisessä kokouksessa huhtikuun 17 päivänä, jolloin asiasta keskusteltua asetettiin sekavaliokunta sitä edelleen valmistelemaan. Tämän valiokunnan laadittua mietintöehdotuksen ja sosialilautakunnan edelleen tarkastettua tätä ehdotusta antoi rahatoimikamari pyydetyn esityksen [1]) kaupunginvaltuustolle. Tähän esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto marraskuun 21 päivänä päätti, että Vallilan alueella sijaitsevain, erillisten pienenlaisten asuinrakennusten paikoiksi aiottujen tonttien lähintä hallintoa toimittaisi sosialilautakunnan valvonnan alaisena lautakunnan keskuudesta asetettu tontinvuokrajaosto, jolle samalla vahvistettiin erityinen johtosääntö. Tämän yhteydessä tehtiin tarpeelliset muutokset puhenalaisten tonttien voimassa oleviin vuokrasopimuksiin ja rakennusjärjestykseen sekä Vallilan alueen asuntojen tarkastusta koskeviin määräyksiin, ulotettiin helmikuun 8 päivänä vahvistettujen erillisten asuintalojen paikoiksi aiottujen uuden Vallilan tonttien luovutuksessa noudatettavat säännöt koko Vallilaan sekä siirrettiin n. s. Vallilan lainarahaston hoito yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastoa hoitamaan asetetulle sosialilautakunnan jaostolle. Kaikki nämä päätökset astuivat voimaan 1917 vuoden alusta.

Vallilan tasoitus.

Edellä mainitun, kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä tekemän päätöksen johdosta päätti sosialilautakunta edelleen huhtikuun 25 päivänä rahatoimikamarille tehdä esityksen tarpeellisen määrärahan hankkimisesta Vallilan alueen uusien osain tasoitusta varten, jotta rakennustoiminta siellä voisi heti alkaa.

Yleishyödyllinen asuntoyhtiö.

Lautakunnan kokouksessa huhtikuun 25 päivänä otettiin edelleen alustavasti käsiteltäviksi eräitä kysymyksiä toimenpiteisiin ryhtymisestä paikkakunnalla lisääntyvän asunnontarpeen tyydyttä-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38.

miseksi. Lautakunnan jaostojen valmisteltua näitä asioita päätti lautakunta kesäkuun 28 päivänä rahatoimikamarin välityksellä tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen, että valtuusto päättäisi, siinä tapauksessa että tässä kaupungissa perustetaan semmoinen yleishyödyllinen työväenasuntoyhtiö, kuin esityksessä lähemmin mainittiin, valtuuttaa rahatoimikamarin yhtiössä kaupungin puolesta merkitsemään osakkeita 60 % osakepääoman määrästä, enintään kuitenkin 120,000 markkaa, sekä sen ohessa antaa sosialilautakunnan toimeksi valitsemillaan edustajilla kaupungin puolesta ottaa osaa mainitun yhtiön aikaansaamista tarkoittaviin toimenpiteisiin ja yhtiön toiminnan lähempään suunnitteluun. Edelleen ehdotti lautakunta, että kaupunginvaltuusto ottaisi joutuisasti valmisteltavaksi kysymyksen, voitiinko sekä missä muodossa ja millä ehdoilla kunnan toimesta aikaansaada helpotusta rakennusaineiden hankkimiseen tämän kaupungin yleishyödyllisille rakennusyrityksille. Näitä ehdotuksia, jotka lausunnon saamiseksi lähetettiin rahatoimikamariin, ei kaupunginvaltuusto käsitellyt lopullisesti kertomusvuoden kuluessa.

Rakennusaineiden hankinta.

Edellä mainitussa, kesäkuun 28 päivänä tekemässään esityksessä oli sosialilautakunta varannut itselleen oikeuden vastedes, jos olot vaativat, tehdä eri esityksen uusien, yksinkertaista tyyppiä olevain kunnallisten työväenasuntojen joutuisasta rakennuttamisesta. Elokuun 9:ntenä päivätyssä kirjelmässä huomautti vaivaishoitohallitus sosialilautakunnalle joutuisain ja tehokkaiden toimenpiteiden tarpellisuudesta paikkakunnalla vallitsevan asunnonpuutteen pahimpain seurausten torjumiseksi. Tämän johdosta sosialilautakunta kokouksessaan elokuun 16 päivänä päätti ensinnäkin kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen Helsingin kaupungin uuden rakennusjärjestyksen pikaisesta vahvistamisesta sekä eräiden lievennysten myöntämisestä Helsinginniemen tonttien voimassa olevaan rakennusjärjestykseen, kaikki uusien asuinhuoneistojen laittamisen saattamiseksi mahdolliseksi ennestään oleviin rakennuksiin. Samassa tilaisuudessa otti lautakunta lähemmin valmisteltavaksi kysymyksen uusien kunnallisten työväenasuntojen rakennuttamisesta. Asia käsiteltiin mahdollisimman joutuisasti, ja jo syyskuun 2 päivänä lautakunta teki kaupunginvaltuustolle esityksen, että valtuusto päättäisi Vallilan korttelissa n:o 558 oleville, pienten asuinrakennusten paikaksi aiotuille tonteille, jotka siten erotettaisiin kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 Vallilan alueelle vahvistaman uuden rakennusjärjestyksen alaisuudesta ja alueen laajentamista varten samalla kertaa vahvistetusta tontinjaoituskaavasta, heti rakennettavaksi ryhmän työväenasuntoja laadittujen asema- ja luonnospiirustusten

Uusia kunnan työväenasuntoja.

mukaan; puheenalaista rakennusyritystä varten edeltäpäin myöntää 500,000 markan määrärahan, sekä antaa sosialilautakunnan toimeksi aikanansa kaupunginvaltuustolle lähettää tarkemman ehdotuksen uusien työväenasuntojen hoitamisesta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaikki vastamainitut ehdotukset jo kokouksessaan syyskuun 12 päivänä, kuitenkin korottamalla uusien kunnallisten työväenasuntojen teettämiseen anotun määrärahan 567,000 markkaan. Rakennusyritys aloitettiin miltei heti, ja jo 1917 vuoden alussa voivat ensimmäiset vuokralaiset muuttaa eräisiin uuden rakennusryhmän asuntoihin. Ryhmä käsittää 10 asuinrakennusta, joissa on 152 yhden huoneen sekä neljä huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa sekä yksi kellarikerrokseen sijoitettu myymälähuoneisto. Eri piharakennuksiin ovat pesutuvat ja mukavuuslaitokset sijoitetut. Asuntojen hallintoon ja niiden vuokraamisessa noudatettaviin perusteihin nähden laadittiin, kunnan työväenasuntojen hallintojaoston asiaa valmisteltua, ja lähetettiin kirjelmässä lokakuun 25 päivältä kaupunginvaltuustolle ehdotus, jonka valtuusto vahvisti marraskuun 7 päivänä ja jonka mukaan näidenkin asuntojen hallinto annettiin vastamainitun jaoston toimeksi. Hakijain järjestysvuoro määrättäisiin näiden säännösten mukaan siihen katsomatta, ovatko he kunnan töissä vai eivät, kuitenkin huomioon ottaen: 1) että hakijalla on kotipaikkaoikeus tässä kaupungissa ja kuinka kauan hän on täällä asunut; 2) että lapsirikkailla perheillä on etuoikeus suhteellisesti perheen suuruuden mukaan; sekä 3) että perheolojen muutoin ollessa samanlaiset etusija annetaan sellaiselle vaivaisapua saamattomalle perheelle, jonka on omatta syyttänsä täytynyt muuttaa pois aikaisemmasta huoneistostaan tai joka asuu huoneistossa, jonka asuntotarkastus julistaa perheelle epätyydyttäväksi.

Välitys vuokrariidoissa.

Kirjelmässä syyskuun 8 päivältä oli v. t. asuntotarkastaja arkkitehti L. Mallander sosialilautakunnalle esittänyt ryhdyttäväksi toimenpiteisiin pienten huoneistojen ja yksityisten huoneiden vuokran mielivaltaisen korotuksen ehkäisemiseksi. Asiaa valmisteltiin yksissä neuvoin kaupungin talonomistajayhdistysten edustajain kanssa ja tuloksena oli, sittenkuin lautakunnan sihteerillä oli Ruotsiin tekemällään matkalla ollut tilaisuus perehtyä siellä vuokrariitain sovittelussa noudatettuun menettelyyn, kaupunginvaltuustolle tehty esitys [1]), että heti perustettaisiin väliaikainen kunnallinen vuokrasovittelulautakunta, jota varten esityksen oheen pantiin ehdotus väliaikaisiksi määräyksiksi kunnallisesta sovittelusta vuokrariidoissa tässä kaupungissa. Tämä esitys lähetettiin lausunnon

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 53.

saamiseksi rahatoimikamariin ja tuli kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi vasta helmikuun 13 päivänä 1917, jolloin valtuusto, vastoin rahatoimikamarin epäävää lausuntoa, päätti vähäisin muodollisin muutoksin hyväksyä sosialilautakunnan esityksen.

Asunnonvälitys.

Antamassaan lausunnossa sosialilautakunnan kesäkuun 28 päivänä tekemästä esityksestä, joka koski toimenpiteisiin ryhtymistä lisääntyneen asuntojentarpeen tyydyttämiseksi tässä kaupungissa, oli rahatoimikamari ehdottanut heti perustettavaksi kunnallisen asunnonvälityksen, josta kaupunginvaltuusto oli jo marraskuun 16 päivänä 1915 tehnyt periaatteellisen päätöksen, sekä lautakunnalle annettavaksi toimeksi aikanansa tehdä ehdotus välityksen lopullisesta järjestämisestä. Tästä rahatoimikamarin esityksestä vaadittiin lausuntoa sosialilautakunnalta, joka, kuultuaan asiassa paikkakunnan talonomistajayhdistyksiä, kirjelmässä lokakuun 25 päivältä lausui, ettei se pitänyt tarkoituksenmukaisena käydä vastoin talonomistajayhdistysten tavattomiin oloihin perustuvaa epäävää lausuntoa heti perustamaan kunnallista asunnonvälitystoimistoa. Rahatoimikamarin ehdotus ei aiheuttanutkaan muuta toimenpidettä. Kokouksessaan lokakuun 25 päivänä lautakunta kuitenkin, talonomistajayhdistysten edustajain kanssa neuvoteltuaan, päätti ryhtyä näiden kanssa yhteistoimintaan voidakseen hellittävimmissä, vaivaishoidon ja asuntotarkastuksen toteamissa tapauksissa täällä kotipaikkaoikeutta nauttiville perheille mikäli mahdollista osoittaa vapaita huoneistoja. Lautakunnan kanslian siinä mielessä talonomistajayhdistysten jäsenille lähettämistä kiertokirjeistä ja ilmoituslomakkeista ei valitettavasti ollut seurauksena ainoatakaan vapaan huoneiston ilmoitusta, mikä seikka kuitenkin vahvisti sosialilautakunnan käsitystä, ettei ajankohta ollut sopiva julkisen asunnonvälityksen aloittamiseen.

Talonomistajain vuokrattopiot.

Kirjelmässä lokakuun 17 päivältä ilmoitti Helsingin suomalainen talonomistajayhdistys sosialilautakunnalle, että eräät tämän kaupungin talonomistajat olivat kärsineet tuhansiin markkoihin nousevia tappioita sen johdosta, että heidän taloissaan asuvat venäläiset sotilasperheet, joiden elättäjät olivat rintamalla, eivät olleet maksaneet sovittua vuokraa eikä heitä oltu saatu muuttamaan taloista pois eikä myöskään voitu nykyoloissa niistä häätää. Näihin kanteluihin yhtyivät kaupungin muut talonomistajayhdistykset. Kirjelmässä lokakuun 25 päivältä saattoi sosialilautakunta nämä epäkohdat kaupunginvaltuuston tietoon ja jätti valtuuston harkittavaksi, katsoiko valtuusto mahdolliseksi ryhtyä toimiin korvauksen hankkimiseksi talonomistajille mainituista tappioista. Valtuuston kanslia lähetti asian rahatoimikamariin, joka vuorostaan lähetti sen sosialilautakuntaan lähemmän selvityksen saamiseksi kärsityistä

tappioista. Tämä selvitys, joka talonomistajayhdistyksiä kehoitettiin antamaan täydennykseksi lautakunnalle, ei saapunut vuoden varrella, minkätähden asia jätettiin toistaiseksi sillensä.

Huvilakortteleja työväelle.

Ent. vanginvartijan F. Korven tehtyä sosialilautakunnalle anomuksen, että hänelle kohtuullisin ehdoin luovutettaisiin sopiva tontti pienenlaisen asuntohuvilan rakentamiseksi siihen liittyvine puutarhaviljelmineen, ja kun lautakunnan tietoon oli tullut, että rahatoimikamariin oli saapunut samanlaisia anomuksia, otettiin lautakunnan kokouksessa lokakuun 31 päivänä käsiteltäväksi kysymys työväen huvilakorttelien perustamisesta, joissa olisi tilaisuutta puutarhaviljelykseen, joka kysymys oli jo vuonna 1914 perustuslaillisen työväenyhdistyksen tekemän, kaupunginvaltuuston lautakunnalle lähettämän esityksen johdosta ollut lautakunnassa valmisteltavana. Lautakunta oli tosin sitä mieltä, että uudelle asutukselle tarpeellisia alueita, tonttijaoitusta ja rakennusjärjestystä koskevain kysymysten valmistelu kuului kaupungin yleisten töiden hallitukselle, mutta kaupunginasemakaava-arkkitehdin kanssa neuvoteltuaan lautakunta päätti, siltä varalta että hallitus kutsuisi sen ottamaan osaa asian edelleen valmistelemiseen, edustajikseen edellytetyissä neuvotteluissa valita herrat von Wrightin ja Mallanderin sekä sihteerinsä. Muuhun toimenpiteeseen asiassa ei vuonna 1916 ryhdytty.

Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön asuntoryhmä.

Rahatoimikamarille osoitetussa ja sosialilautakuntaan lähetetyssä kirjelmässä, josta kaupungin yleisten töiden hallitus oli aikaisemmin antanut lausunnon, oli kone- ja siltarakennusosakeyhtiö anonut, että sille luovutettaisiin Vallilan kortteli n:o 555, johon yhtiön omille työntekijöille rakennettaisiin umpinainen kolmikerroksinen asuntoryhmä, jossa olisi noin 240 asuinhuoneistoa saunoineen ja pesutupineen sekä kirjasto, lukusali ja lastentarha, että yhtiö oikeutettaisiin, kohta kuin puheenalaisen alueen kaupunginasemakaava oli vahvistettu, lunastamaan se omakseen edeltäpäin määrätystä hinnasta sekä että alueen vuokramaksu toistaiseksi määrättäisiin 5 %:ksi sovitusta kauppahinnasta. Asia käsiteltiin kiireellisenä marraskuun 14 ja 15 päivänä pidetyissä kokouksissa, ja ilmoitti lautakunta viimeksi mainittuna päivänä antamassaan lausunnossa:

että lautakunta puoltaa Vallilan korttelin n:o 555 luovuttamista kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle työväen asuntoryhmän paikaksi pääasiallisesti esillä olevain luonnospiirustusten mukaisesti ja erottamalla korttelin voimassa olevain, kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 vahvistaman jaoitussuunnitelman ja rakennusjärjestyksen alaisuudesta;

että kone- ja siltarakennusosakeyhtiö oikeutetaan, kohta kuin edellä mainittu kortteli on otettu asianmukaisesti vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, lunastamaan se 20 markan hinnasta neliömetriltä;

että mainitusta korttelista toistaiseksi suoritettavaksi vuokramaksuksi vahvistetaan 5 % sovitulle kauppahinnalle eli 1 markka neliömetriltä vuodessa;

että, sillä ehdolla että yhtiö viimeistään ennen 1918 vuoden loppua rakennuttaa ja asuttaviksi sisustaa vähintään 120 asuinhuoneistoa suunniteltuun rakennusryhmään, yhtiölle myönnetään viiden vuoden vuokravapaus mainitusta alueesta tai vapaus kauppahinnan koron maksamisesta kauppakirjan teon ja edellä mainitun viisivuotiskauden päättymisen väliseltä ajalta;

että yhtiön rakennusyritys on kokonaisuudessaan oleva valmistunut jonkin lyhyemmän kuin yleisessä rakennusjärjestyksessä määrätyn rakennusajan kuluessa;

että yhtiön on otettava katujen kunnossapito huolekseen heti, kuin kadut on kuntoon pantu;

että yhtiö sitoutuu kieltämään pitämästä asukkeja kortteliin rakennetuissa asuinhuoneistoissa;

että kaupungin asuntotarkastukselle varataan vapaa pääsy edellä mainittuihin asuinhuoneistoihin; sekä

että, kohta kuin kaupungin ja kone- ja siltarakennusosakeyhtiön kesken on luovutuksesta sopimus tehty, toimenpiteeseen ryhdytään puheena olevan ja viereisten korttelien lopullisen kaupunginasemakaavan ja rakennusjärjestyksen laatimiseksi.

Puheenalainen kone- ja siltarakennusosakeyhtiön anomus oli kaupunginvaltuuston käsiteltävänä marraskuun 21 päivänä, jolloin valtuusto päätti lähemmin määrätyin ehdoin luovuttaa edellä mainitun korttelin yhtiön käytettäväksi ilmoitettuun tarkoitukseen, ja hankkeisiin rakennustyön aloittamiseksi on paikalla jo ryhdytty. Samalla annettiin rahatoimikamarin tehtäväksi sosialilautakunnan kanssa neuvoteltuaan ryhtyä toimiin Vallilan alueen jaoitussuunnitelman järjestämiseksi, jotta puheena oleva kortteli ympäristöineen voidaan ottaa vahvistettuun asemakaavaan, sekä uuden alueen kuntoonpanettamiseksi pienten erillisten asuinrakennusten paikaksi. Ensiksi mainitusta seikasta on rahatoimikamari jo saanut sosialilautakunnan lausunnon, joka annettiin kirjelmässä joulukuun 20 päivältä ja jossa esitettiin ne pääperiaatteet, joita sosialilautakunnan mielestä olisi noudatettava kortteleja n:oja 535, 552—559 ja 581—582 lopullisesti järjesteltäessä. Uuden Vallilan lopullinen järjestely.

Sekä sosialilautakunnan puheenjohtajan että sihteerin saatua sähköteitse kutsun ottaa osaa Tukholmassa syyskuun 21—23 päivänä pidettävään Ruotsin ensimmäiseen asuntokongressiin päätti lautakunta syyskuun 15 päivänä antaa sihteerinsä toimeksi olla saapuvilla kongressissa sekä sen ohessa Tukholmassa ja Göteporissa tutustua uudempiin työväen asuntolaitteisiin sekä muihin Ruotsin kaupunkikongressi.

asuntopoliittisiin toimenpiteisiin. Matkakulujen korvaukseksi hankittiin kaupunginvaltuustolta 950 markan määräraha. Siten saamansa tehtävän sihteeri täytti syyskuun 17 ja lokakuun 2 päivän välisenä aikana, ja käytettiin sihteerin saavuttamat kokemukset hyväksi käsiteltäessä lautakunnan valmisteltavina olevia moninaisia asuntopoliittisia kysymyksiä.

Hätäapukomitea.

Kaupunginvaltuuston helmikuun 25 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaisesti oli käsittelemään kysymystä ehkä tarpeelliseen toimintaan ryhtymisestä talvisaikaisen työttömyyden aikaansaaman hädän lieventämiseksi sosialilautakunnan lokakuun 31 päivänä pitämään kokoukseen kutsuttu vaivaishoitohallituksen ja kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan edustajia. Asiasta keskusteltua päätti lautakunta jättää sen toistaiseksi sillensä ja aikanansa tarpeen vaatiessa toimeenpanna uuden neuvottelun tarpeellisiksi osoittautuvista toimenpiteistä. Kun sittemmin näytti luultavalta, että osa naistyöläisiä joutuisi alttiiksi vaikeanlaiselle sesonkityöttömyydelle, päätti sosialilautakunta, pidettyään joulukuun 6 päivänä uuden neuvottelun, kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen kunnallisen hätäapukomitean asettamisesta talvikaudeksi. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi.

Määrärahoja yleishyödyllisille yrityksille.

Sosialilautakuntaan oli tavanmukaisessa järjestyksessä lausunnon saamiseksi lähetetty ne hakemukset määrärahain saamisesta Helsingin kaupungille vuodelta 1915 tulevista juovutusjuoma- tai muista käytettävänä olevista varoista, joita kaupunginvaltuustolle olivat antaneet seuraavain yhdistysten ja laitosten toimikunnat, nimittäin Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunta, Marttayhdistyksen Helsingin-osasto, Helsingin talousopisto, Helsingin palvelijataryhdistys, Suomen naisyhdistys ja Valkonauha-yhdistys. Nämä hakemukset käsiteltiin lautakunnan kokouksissa maaliskuun 21 ja huhtikuun 4 päivänä, jolloin myös tarkastettiin ne edellisen vuoden toimintakertomukset, joita asiasta voimassa olevan määräyksen mukaan edellä mainitut yhdistykset ja laitokset olivat lautakunnalle antaneet. Sittenkuin kaupunginvaltuuston puheenalaisia ja samantapaisia hakemuksia käsittelemään asettama erikoisvaliokunta edelleen oli tarkastanut sosialilautakunnan viimeksi mainittuna päivänä antamassa lausunnossa puoltamia määrärahoja, myönsi valtuusto kokouksessaan toukokuun 23 päivänä seuraavat määrärahat:

Martta-yhdistyksen Helsingin-osastolle 3,000 markkaa ruuanlaittokurssien järjestämiseksi työläisluokan naisille;

Helsingin talousopistolle 1,000 markkaa ompelukurssien toimeenpanemiseksi työläisluokan naisille;

Helsingin palvelijataryhdistykselle 4,000 markkaa sen palvelijatarkodin voimassapitoon;

Valkonauha-yhdistykselle 2,000 markkaa sen rautatielähetyksen harjoittaman suojelutoiminnan, majalan ja sen yhteydessä olevan toiminnan hyväksi; sekä

Suomen naisyhdistykselle työläisnaisten kesäsiirtolan voimassapitoon 1,500 markkaa.

Siten avustettujen yhdistysten ja laitosten silmälläpitoa mainittujen määrärahain käyttöön nähden on sosialilautakunnan sihteeri toimittanut johtosääntönsä mukaisesti.

Sekalaista.

Kertomusvuoden kuluessa kokoontui sosialilautakunta 20 kertaa, sen kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto 12 kertaa ja kunnallisen lainarahaston hallintojaosto kerran, minkä ohessa eri valiokunnat pitivät 6 kokousta. Lautakunnasta lähteväin kirjelmäin luku oli vuoden varrella 89. Lautakunnan toiminta laajeni ja kävi voimaperäisemmäksi vuoden varrella, ja ennen kaikkea painoi vallitseva asuntopula siihen leimansa.

Huoneisto.

Sosialilautakunnan kansliahuoneistoa käytti vielä vuonna 1916 säännöllisesti kahdesti viikossa kansanlastentarhaintarkastaja, jota paitsi sitä edelleen käyttivät kokoushuoneistona erinäiset julkiset elimet, niinkuin kansanlastentarhain johtokunta, kaupungin työväenopiston molempain osastojen johtokunnat ja kunnallinen hätäapukomitea sekä Helsingin käsityöläis- ja tehdasyhdistyksen valtuutetut.

Vallitsevasta yleisestä tilanteesta johtuvain ja edellisissäkin vuosikertomuksissa mainittujen syiden takia ei sosialilautakunnan yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostolla ollut vuoden varrella aihetta kokoontua useammin kuin kerran, nimittäin valmistelemaan erästä yleistä asuntopoliittista kysymystä, minkätähden ei tämä jaosto myöskään ole antanut erityistä kertomusta.

Sosialilautakunnan kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston vuodelta 1916 antama toimintakertomus oli seuraava:

Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostoon kuuluivat vuonna 1916 kunnallisneuvos V. von Wright puheenjohtajana, taloudenhoitaja K. R. Heinonen sekä lääketieteen- ja kirurgiantohtori W. Zilliacus jäseninä ynnä prokuristi C. F. Fagerholm ja arkkitehti L. Mallander varajäseninä. Jaoston sihteerinä toimi johtosäännön mukaisesti sosialilautakunnan sihteeri lakitieteenkandidaatti Einar Böök. Asuntojen isännöitsijänä toimi edelleen kaupungin sähkölaitoksen kamreeri Georg Weckman.

Asuntojen hallintoon nähden astui vuoden varrella voimaan kaupunginvaltuuston tammikuun 25 päivänä vahvistama uusi johto-

sääntö. Paitsi asuntojen hallintoon kuuluvia juoksevia asioita käsiteltiin jaoston kaikkiaan 12 kokouksessa seuraavat tärkeämmät asiat.

Päätöksellään huhtikuun 25 päivältä oli sosialilautakunta antanut jaoston toimeksi valmistella kysymystä paikkakunnalla lisääntyvän asuntojentarpeen tyydyttämisestä. Tätä asiaa käsiteltiin toukokuun 5 ja kesäkuun 5 päivänä pidetyissä kokouksissa, jossa jälkimmäisessä tilaisuudessa jaosto pääasiassa hyväksyi sihteerin laatiman ehdotuksen [1]) asiassa tehtäväksi esitykseksi, jonka mukaan kunnan myötävaikutuksella perustettaisiin yleinen rakennusosakeyhtiö sekä valmisteltaisiin kysymystä kunnallisista toimenpiteistä rakennusaineiden hankinnan helpottamiseksi yleishyödyllisille rakennusyrityksille.

Kaupunginvaltuuston syyskuun 12 päivänä päätettyä Vallilan alueelle rakennettavaksi ryhmän uusia kunnallisia työväenasuntoja laati jaosto sosialilautakunnalle ehdotuksen uusien asuntojen hallintoa ja vuokrausta koskevaksi esitykseksi. Muutoinkin piti jaosto tärkeänä tehtävänään seurata puheenalaisen rakennusyrityksen kehitystä sekä sen yksityiskohtiin nähden lausua tarpeellisia toivomuksia, minkä ohessa jaosto ryhtyi alustaviin toimenpiteisiin vuokraustoiminnan aloittamiseksi heti uudelta vuodelta, niin pian kuin ensimmäiset asunnot olivat valmistuneet käytettäviksi.

Kun kysymys edellä mainitun kunnallisen rakennustoiminnan ehdollisesta jatkamisesta tulisi sosialilautakunnassa käsiteltäväksi ennen 1916 vuoden loppua, käsiteltiin tätä asiaa hallintojaoston kokouksessa joulukuun 18 päivänä, jolloin jaosto äänestettyään päätti mielipiteenään lausua, että asia jätettäisiin toistaiseksi sillensä, ja pöytäkirjanotteessa saattaa keskustelussa esiintuodut näkökohdat sosialilautakunnan tietoon.

Kunnallisten työväenasuntojen taloudellinen tulos vuonna 1916 käy selville seuraavasta näiden asuntojen tuloja ja menoja mainittuna vuonna osoittavasta taulusta:

Tulot.			Menot.		
Markkaa ja penniä.					
Tuloja budjetin mukaan	49,263	—	Määrärahoja budjetin mukaan	18,570	—
Tuloja budjetin ulkopuolella	14	97	Määrärahain ylitys	430	68
Määrärahoja säästynyt	488	—	Säästö vuoteen 1917	30,833	17
Kassasäästö joulukuun 31 päivänä 1915	67	88			
Yhteensä	49,833	85	Yhteensä	49,833	85

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 36.

Taulu osoittaa eräitä määrärahoja säästyneen 488 markkaa ja toisia ylitetyn Smk:lla 430: 68, joten, kun vuokratulotkin hiukan ylittivät lasketun määrän, kokonaistulos likimmittäin pitää yhtä kertomusvuodeksi vahvistetun meno- ja tulosäännön kanssa. Jos tilien osoittamasta säästöstä Smk:sta 30,833: 17 luetaan pois vuoden alussa ollut kassasäästö Smk 67: 88, on vuoden todellinen voittomäärä Smk 30,765: 29 edellisen vuoden Smk:n 31,797: 52 sijasta ja vastaa 4.2 % alkuperäisestä rakennuskustannusten määrästä 735,879 markasta sekä 5.2 % rakennusarvosta, joka on kaupungin viime kiinteistöluetteloon merkitty 592,500 markaksi. Niinkuin näkyy, on tuotto viime vuonna vähentynyt hiukan yli 1,000 markalla, johtuen tämä n. s. majalarakennuksen keskuslämmityslaitoksen polttoainekulujen kohoamisesta, mutta hallintojaosto on tämän johdosta ryhtynyt tarpeelliseen toimenpiteeseen mainitun rakennuksen vuokrain korottamiseksi vastaavassa suhteessa. Sitä vastoin ei hallintojaosto ole havainnut olevan aihetta käydä yleisesti korottamaan kunnallisten asuntojen vuokria.

XII. Kunnan työnvälitystoimisto.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan kertomus vuodelta 1916 [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Toimiston johto- ja henkilökunta.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1916 filosofiantohtori Santeri Ivalo puheenjohtajana, lakitieteenkandidaatti Einar Böök varapuheenjohtajana sekä rakennusmestari Juho Ahde, uunitehtailija Aug. Malmi, työnjohtaja Th. Lillqvist ja työmies T. Uski jäseninä. Varajäseninä olivat maalarimestari A. Haanoja, kirjansitojamestari O. J. Lilja, puuseppä V. Långholm ja taloudenhoitaja K. Heinonen.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat johtaja A. H. Karvonen, naisosaston apulaiset rouvat Ina Petelius ja Seidi Swendelin sekä neiti Elsa Sundström, miesosaston apulainen H. E. Blomqvist ja konttoripoika Arvo A. Nygrén.

Johtokunnan toiminta.

Johtokunta käsitteli vuonna 1916 kysymystä aineiston keräämisestä työnvälitystilastoa varten sekä ehdotuksia ammatillisten työttömyyskassain avustamisesta kaupungin varoilla ja ammattityöväen työnvälityksen edistämisestä.

Toimiston vuosikertomuksen sekä kassa- ja neljännesvuositilit tarkasti johtokunta, joka niinikään laati ehdotuksen toimiston 1917 vuoden meno- ja tulosäännöksi. Sitä paitsi käsitteli johtokunta esiintyvät juoksevat asiat ja seurasi kaupungin työoloja.

Toimiston liike.

Kunnan työnvälitystoimiston liike oli vuonna 1916 huomattavasti pienempi kuin sitä edellisenä, mutta kuitenkin paljon suurempi kuin sodan edellisinä vuosina. Liike pieneni kuitenkin vain miesosastolla; naisosastolla väheni ainoastaan työnhakemusten määrä, mutta tarjottujen paikkain ja välitysten luku melkoisesti lisääntyi.

Miesosaston liikkeen väheneminen aiheutui siitä, että toimisto ei voinut Venäjän valtion töihin eikä toisille paikkakunnille hankkia työväkeä samassa määrin kuin edellisenä vuonna. Puheena oleviin töihin kyllä haettiin ja otettiin työväkeä yhtä runsaasti, vieläpä

[1]) Eräitä kertomukseen liittyviä tilastotauluja ei ole tässä julkaistu.

enemmänkin kuin edellisenä vuonna, mutta toimisto ei voinut ottaa hankkiakseen kuin osan sille tarjotuita väentilauksista. Niinpä se erinäisistä syistä kokonaan kieltäytyi sille tehdystä 10,000 miehen tilauksesta metsänkaatotöihin. Suuri osa toimiston vastaanottamistakin tilauksista n. s. vallitöihin jäi väen puutteessa täyttämättä. Kun vapaalla hankinnalla ei ollut työväkeä tarjotuin ehdoin riittävästi saatavissa, ryhtyivät asianomaiset kesäkuussa hankkimaan työväkeä pakkootolla, jolloin toimiston välitys ei tietysti voinut tulla kysymykseen. Täten toimisto vapautui puheena olevasta väen hankinnasta, mikä sodan aikana oli ehkäisevästi vaikuttanut työväen välittämiseen yksityisille työnantajille.

Helsingin ulkopuolisille paikkakunnille saattoi toimisto lähettää vain 190 miestä edellisen vuoden 2,239 miehen sijasta. Kunnankin töihin välitti toimisto ainoastaan vähäisen määrän työväkeä, kun eräitä töitä, esim. kadunaukaisutöitä, ei juuri ollenkaan puheena olevana vuonna suoritettu. Rakennusteollisuuden pysähtyminen niinikään ehkäisi suuressa määrin rakennustyöväen välitystä yksityisten töihin.

Naisten paikkain välitys, joka tapahtuu suurimmaksi osaksi taloustoimiin, osoitti edelleen säännöllistä edistystä. Tällä alalla onkin enemmän luonnollisia edellytyksiä liikkeen kasvamiselle, sillä yksityisissä perheissä eivät työnhakijat voi käydä työtä tiedustelemassa, kuten suurissa miesten työpaikoissa, jonka takia työväen tarvitsijat ovat pakotetut käyttämään toimistojen välitystä, mitä myöskin lukuisten yksityisten välityskonttorien olemassaolo todistaa. Nämä nimittäin välittävät miltei yksinomaan naisten paikkoja. Ainoastaan eräillä erikoisaloilla, kuten merimiehiä ja ravintolapalvelusväkeä haettaessa käytetään miespuolistakin työvoimaa haluttaessa yksityisten tai yhdistysten paikanvälityskonttorien välitystä mainittavammassa määrässä. Useat yhdistystenkään perustamat paikanvälitystoimistot, kuten esim. kirjaltajain ja liikeapulaisten toimistot, eivät ole menestyneet, vaikka niitä on työnantajainkin taholta tuettu.

Toimiston liikkeestä esitettäköön tässä seuraavia yksityiskohtaisempia tietoja työnhakemuksista ja työnhakijoista sekä tarjotuista ja täytetyistä paikoista.

Työnhakemusten luku, jaettuna työnhakijain sukupuolen mukaan, käy selville seuraavista numeroluvuista: Työnhakemukset.

	1915.		1916.		Vähennys vuonna 1916 verrattuna vuoteen 1915.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miehiä	13,512	55.6	8,282	46.6	5,230	38.7
Naisia	10,793	44.4	9,503	53.4	1,290	12.0
Yhteensä	24,305	100.0	17,785	100.0	6,520	26.8

Työnhakemuksia teki 9,489 eri henkilöä, joista 4,920 eli 51.8 % oli miehiä ja 4,569 eli 48.2 % naisia, jotka jouduttuaan uudelleen työttömiksi uudistivat työnhakemuksensa 8,296 tapauksessa.

Kirkonkirjoituspaikan mukaan jakaantuivat työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Helsinki	2,472	50.2	3,071	67.2	5,543	58.4
Muut paikkakunnat	2,448	49.8	1,498	32.8	3,946	41.6
Yhteensä	4,920	100.0	4,569	100.0	9,489	100.0

Työväen siirtyminen tänne muilta seuduilta oli, niinkuin edellä esitetystä yhdistelmästä näkyy, sangen suuri. Tähän tulevat vielä lisäksi kaikki pakko-otolla ja metsänkaatotöihin Helsingin ympäristöön tuodut työläiset sekä osa muustakin työväestä, yhteensä kuulematietojen mukaan 8 à 9 tuhatta henkeä (niistä noin 2,000 kiinalaista), jotka olivat saapuneet kaupunkiin toimiston puoleen kääntymättä. Toimiston välityksellä tänne muilta paikkakunnilta saapunut työväki oli miltei yksinomaan apurityömiehiä ja palvelijattaria.

Syksyn kuluessa ja vuoden lopulla vähennettiin Venäjän valtion töistä paljon työväkeä, josta osa lähti Venäjälle, osa muille seuduille Suomeen.

Perheolojen mukaan ryhmitettyinä jakaantuvat toimistoon ilmoittautuneet työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Perheellisiä [1]	1,492	30.3	1,126	24.6	2,618	27.6
Yksinäisiä	3,428	69.7	3,443	75.4	6,871	72.4
Yhteensä	4,920	100.0	4,569	100.0	9,489	100.0

Äidinkielen mukaan ryhmittyivät työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Suomenkielisiä	4,504	91.6	4,063	88.9	8,567	90.3
Ruotsinkielisiä	409	8.3	493	10.8	902	9.5
Muunkielisiä	7	0.1	13	0.3	20	0.2
Yhteensä	4,920	100.0	4,569	100.0	9,489	100.0

Ruotsinkielisten työnhakijain luku väheni sodan aikana huomattavasti. Tämä väheneminen aiheutuu siitä, että maaseudun

[1] Perheellisiin on tässä luettu, paitsi naimisissa olevia, myöskin yksinäiset naiset ja lesket, joilla on lapsia elätettävänä, ja yksinäisiin myöskin lapsettomat lesket, joten ryhmitys ei ole tehty sivilisäädyn, vaan perheenelatusvelvollisuuden mukaan.

ruotsinkielisen työväestön ei ole samassa määrin kuin suomenkielisen tarvinnut lähteä työnetsintään pääkaupunkiin. Myöskin kaupungissa asuvilla ruotsinkielisillä työmiehillä näyttää olevan paremmat mahdollisuudet kuin suomenkielisillä saada vakinaisia toimia.

Tarjotut paikat.

Vuonna 1916 ei toimisto ottanut ollenkaan vastaan työväen tilauksia Venäjälle, jonne usein väkeä tiedusteltiin, eikä täälläkään muihin Venäjän valtion töihin kuin niihin, joihin sodan alussa oli ryhdytty väkeä välittämään. Myöskin yksityisten tiedustellessa työväkeä metsätöihin maaseudulle toimisto vastasi kieltävästi, kun työväkeä täältä ei ollut saatavissa. Tilastoon on siten otettu vain väen- tilaukset omalle paikkakunnalle ja lähiseuduille sekä joku rakennustyöväen tilaus Turkuun. Naisille tarjotuista paikoista on otettu tilastoon muut paitsi Venäjän valtion metsänkaatotöihin tehty tarjous.

Seuraava määrä työpaikkoja tarjottiin:

	Luku.	%.
Miehille	10,714	55.3
Naisille	8,643	44.7
Yhteensä	19,357	100.0

Tarjotuista paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	10,117	94.4	7,572	87.6	17,689	91.4
Muualla	597	5.6	1,071	12.4	1,668	8.6
Yhteensä	10,714	100.0	8,643	100.0	19,357	100.0

Omalla paikkakunnalla tarjottujen paikkain luku on edelliseen vuoteen verraten lisääntynyt miesosastolla 905:llä ja naisosastolla 1,018:lla. Toisilla paikkakunnilla miehille tarjottujen paikkain luku on sitä vastoin vähentynyt 2,553:lla ja naisille tarjottujen paikkain luku lisääntynyt 51:llä.

Täytetyt paikat.

Täytetyistä paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	6,793	67.1	6,457	85.3	13,250	74.9
Muualla	190	31.8	530	49.5	720	43.2
Yhteensä	6,983	65.2	6,987	80.8	13,970	72.2

2,257 tapauksessa (32.4 %) oli miehille ja 3,314 tapauksessa (47.4 %) naisille välitetty työ tilapäistä ja kesti ainoastaan muutaman päivän.

Edelliseen vuoteen verraten väheni miesten paikkain välityksen luku 3,548:lla eli 33.7 %:lla, mutta naisten paikkain välityksen luku lisääntyi 573:lla eli 12.1 %:lla. Miesten paikanvälitysten lukumäärän väheneminen aiheutui edellä esitetyistä syistä.

Täyttämättä jääneet paikat.

Toimistolle tarjotuista, tilastoon otetuista paikoista jäi täyttämättä:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	3,324	32.9	1,115	14.7	4,439	25.1
Muualla	407	68.2	541	50.5	948	56.8
Yhteensä	3,731	34.8	1,656	19.2	5,387	27.8

Vertailun vuoksi mainittakoon, että Helsingissä vuonna 1915 miehille tarjotuista paikoista 920 eli 10.0 % jäi täyttämättä ja muilla paikkakunnilla tarjotuista paikoista 911 eli 28.9 %. Vuonna 1914 olivat vastaavat prosenttiluvat 2.5 ja 27.9 sekä vuonna 1913 3.0 ja 44.1. Naisille tarjotuista paikoista jäi vuonna 1915 Helsingissä 13.9 % ja muilla paikkakunnilla 42.4 % täyttämättä.

Syynä siihen että toimiston niin monessa tapauksessa oli mahdoton hankkia miehistä työvoimaa oli osaksi työväen puute, osaksi tarjotun palkan riittämättömyys. Naisten paikoista jäi täyttämättä 800 tarjokkaiden puutteessa; suunnilleen 90 tapauksessa oli tarjottu palkka liian pieni ja noin 150 tapauksessa vaadittiin ruotsinkielen taitoa, jota työnhakijoilta puuttui; muissa tapauksissa olivat muut syyt vaikuttamassa.

Helsingin työolot vuonna 1916.

Helsingin työolot olivat työn saantiin nähden vuonna 1916 miesten työaloilla erittäin suotuisat. Vaikkakin eräillä aloilla poikkeusolojen johdosta tuotanto oli rajoitettu, niin taas toisilla työaloilla oli sitä runsaammin töitä. Ainoastaan ammattityöläisten oli usein vaikea saada työtä omalla alallaan.

Työmarkkinoita vallitsevana työnantajana oli edelleen Venäjän valtio. Sen ja sen urakoitsijain töissä työskenteli suuret määrät apuri- ja rakennustyöväkeä sekä Helsingissä että sen ympäristössä. Samoin metalli-, puunjalostus- ja jalkineteollisuudessa suoritettiin pääasiassa vain Venäjän valtion tilauksia.

Talvella, varsinkin kevätpuoleen, pyrki kuitenkin näistä töistä apuri ja rakennustyöväki paremmille työansioille, kun palkat — apuritöissä 4 markkaa ja kirvestöissä 6—7 markkaa päivältä— olivat siksi pienet, ettei työväki, elantokustannusten suuresti kohottua, tullut niillä toimeen. Tämän vuoksi oli toimistossa työnhakijoita verraten paljon, huolimatta tarjolla olevain paikkain runsaudesta. Tästä syystä täältä siirtyikin pitkin kevättä semstvoliiton y. m. hankkijain toimesta suuret määrät työväkeä Venäjälle — kuulematietojen

mukaan 4 à 5 tuhatta miestä — osin paikkakunnan vakinaisia asukkaita, osin tänne töihin muilta seuduilta tullutta työväkeä. Joku osa siirtyi metsätöihin maaseudulle.

Suuri osa työväestä, varsinkin kivi- ja kirvesmiehet, työskenteli edelleen yllämainituissa töissä joko työkunniksi muodostuneina urakoitsijoina tahi päiväpalkkatyössä yksityisillä urakoitsijoilla, jotka maksoivat jonkin verran korkeampia palkkoja.

Kun työpalkkoja mainituissa töissä toukokuussa vähän korotettiin — apurityömiehen palkka 5 markkaan päivältä — saattoi työnvälitystoimisto näihin töihin vielä hankkia tuhatkunta miestä Pohjois-Suomesta. Riittävää työvoimaa — toimistosta oli tilattu noin 3,000 miestä sekä metsänkaatotöihin tiedusteltu 10,000 miestä — ei kuitenkaan vapaaehtoisella hankinnalla ollut saatavissa tarjotuin ehdoin, minkä vuoksi asianomaiset ryhtyivät ottamaan väkeä pakolla viranomaisten välityksellä, jolloin toimisto jäi työväenhankinnasta syrjään eikä enää koko vuonna voinut näihin töihin välittää kuin pieniä määriä. Tätä väenottotapaa noudatettiin muillakin paikkakunnilla, missä näitä töitä suoritettiin. Tämä aiheutti sekä tällä paikkakunnalla että muilla seuduilla suuren työväenpuutteen, jota kesti lokakuun loppuun.

Tämän yhteydessä mainittakoon, että asianomaiset tuottivat kesällä maahamme noin 2,000 kiinalaista, jotka työskentelivät metsänkaatotöissä seuraavaan talveen saakka.

Mitä muihin työaloihin tulee, niin mainittakoon, että varsinainen rakennusteollisuus oli paikkakunnalla edelleen lamassa. Tästä johtui myös, että eräillä muilla työaloilla, kuten puusepän-, kattaus-, vesi- ja lämpöjohto-, sähköjohto- ja muurisavitehtaissa, oli varsinaisia ammattitöitä verraten vähän. Samoin muurareilla, uunisepillä ja suurimpana osana vuotta myöskin maalareilla. Kirjapainoteollisuudessa oli verraten hyvät työolot, paremmat kuin edellisenä vuonna. Vaatetusteollisuudessa niinikään olivat työolot entisestään parantuneet, vaikka talvella ja keskikesällä oli tavallista sesonkityöttömyyttä. Satamaliikenne oli edelleen varsin rajoitettu. Sokeritehtaissa oli sokerin valmistus supistettuna suurimman osan vuotta. Työväki toimi osittain muissa töissä. Karamelliteollisuudessa työskenneltiin osittain rajoitetuin työajoin ja vähennetyin työvoimin. Muilla työaloilla sitä vastoin vallitsi erittäin hyvät työolot, varsinkin metalliteollisuudessa ja kaikissa käsiammateissa.

Useilla naisten työaloilla oli huonot työolot talvikautena. Vaikka metalliteollisuudessa tänä kuten edellisenäkin vuonna työskenteli useita satoja naisia, ei se kyennyt auttamaan rakennusteollisuuden ja kesätöiden pysähtymisen takia joutilaiksi tulleiden työläisnaisten työn puutetta talvella.

Työttömyydestä kärsivät eniten ulkotyöläisnaiset, siivoojattaret ja pesijättäret sekä osa ompelijattarista. Tammikuussa nousi työttömäin naisten luku noin 230:een. Edellisen vuoden lopulla, jolloin jo oli työttömyyttä esiintynyt naisten keskuudessa, oli kaupunginvaltuusto asettanut hätäapukomitean huolehtimaan töiden järjestämisestä naisille. Tämän komitean ehdotuksesta myönsi kaupunginvaltuusto helmikuussa 15,000 markkaa hätäaputöiden järjestämiseen. Näillä varoilla kaupunkilähetys, erinäisten naisjärjestöjen asettama komitea ja työväenjärjestöjen valitsema työttömyyskomitea järjestivät ompelu- ja villavaatteiden kudontatöitä työttömille naisille. Näissä töissä sai 252 naista töitä 2—10 viikon aikana. Toukokuussa ruvettiin ottamaan Venäjän valtion töihin ja muihin ulkotöihin naisiakin. Toukokuun lopulla olikin jo huomattava puute naispuolisestakin työvoimasta, ja syyskesällä, jolloin haettiin naisia viljan ja juurikasvien korjuuseen kaupungin ympäristöön, kävi se yhäkin tuntuvammaksi. Aikainen talventulo vaikutti kuitenkin, että ulkotyöläisnaisista suurin osa jo lokakuun lopulla ja marraskuussa taaskin joutui työttömiksi. Joulukuussa tarvittiin kuitenkin siksi paljon naisia pesu- ja siivoustöihin perheisiin, että työn puute siten tuli muutamaksi viikoksi autetuksi tarvitsematta sen poistamiseksi ryhtyä muihin toimiin.

Palveluspaikkain hakijoilla, joilla oli vähänkin edellytyksiä perhepalvelukseen, oli paikkoja saatavina kaikkina vuoden aikoina. Keväällä ja kesällä oli palvelijattarista huomattava puute, etenkin ruotsinkielisistä ja maatalouspalvelijattarista. Elo- ja syyskuussa kyllä tuli paljon palvelijattaria maaseudulta, joten toimistossa oli runsaanlaisesti paikanhakijoita tarjottuihin paikkoihin verraten, mutta sittenkin jäi toimistolta huomattava määrä paikkoja täyttämättä, kuten edellä on lähemmin esitetty. — Käskyläistytöistä oli puute miltei vuoden umpeen.

Työttömiä kunkin kuukauden lopussa.

Kun Suomessa ei koota tarkempaa tilastoa työttömyydestä ja kun työnvälitystilastokaan — työnhakemusten, tarjottujen ja täytettyjen paikkain suhde — ei kykene työttömyyden laajuutta toimistoon ilmoittautuneihinkaan työttömiin nähden tarkalleen osoittamaan, on kunnallisissa työnvälitystoimistoissa tämän vuoden alusta alkaen ryhdytty hankkimaan varmoja tietoja siitä, moniko toimistoon ilmoittautuneista työnhakijoista todellakin kunkin kuukauden lopussa on työttömänä. Tämä tapahtuu siten, että jokaisen kuukauden alkupäivinä kultakin toimistossa käyvältä työnhakijalta tiedustetaan, oliko hän edellisen kuukauden lopussa työtön vai työssä, ja siitä tehdään merkintä työnhakemukseen. Täten saatu työttömyystilasto, vaikka se osoittaakin työttömyyden laajuuden vain määrättyinä päivinä vuodessa ja vain toimistoihin työn-

hakijoiksi ilmoittautuneista, on kuitenkin luotettava ja työoloja kuvaava.

Työolojen valaisemiseksi esitetään tässä täten kootut tiedot työttömäin luvusta kunkin kuukauden lopussa.

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.		Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Tammikuu..	183	233	416	Heinäkuu ..	11	44	55
Helmikuu ..	169	88	257	Elokuu ..	39	45	84
Maaliskuu ..	149	63	212	Syyskuu ..	41	54	95
Huhtikuu ..	53	74	127	Lokakuu ..	61	52	113
Toukokuu ..	18	26	44	Marraskuu..	58	44	102
Kesäkuu ..	10	17	27	Joulukuu ..	70	5	75

Asian valaisemiseksi mainittakoon vielä, että parhaanakin työnsaannin aikana on jokin määrä hakijoita jonkin päivän työttömänä, sillä ei tietenkään jokaiselle työnhakijalle ole aina heti soveliasta tointa osoitettavissa. Joulukuun lopussa työttömyyden toteaminen käy vaikeaksi sen vuoksi, että työnhakijat lähekkäin olevien pyhäin välillä eivät juuri viitsi toimistossa käydä, kun silloin ei yleensä ole töitäkään tarjolla.

XIII. Hätäapukomitea.

Helsingin kaupungin hätäapukomitean kevättalvelta 1916 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Sosialilautakunnan ehdotuksesta, joka oli laadittu kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan ja vaivaishoitohallituksen kanssa neuvoteltua, päätti kaupunginvaltuusto joulukuun 14 päivänä 1915 asetettavaksi semmoisen komitean, kuin valtuuston helmikuun 25 päivänä 1913 Helsingin kaupungin hätäapukomitealle hyväksymä johtosääntö edellyttää. Tammikuun 27 päivänä 1916 komitea kokoontui perustavaan kokoukseen.

Komitean jäsenet.

Komiteaan kuuluivat vuonna 1916 seuraavat henkilöt: kaupunginvaltuuston valitsema puheenjohtaja everstiluutnantti O. Ehrström, varamiehenä ent. kuvernööri Edvard Krogius, ja jäsen kunnallisneuvos N. L. Eskola, varalla rouva Maissi Erkko; sosialilautakunnan valitsema jäsen lakitieteenkandidaatti Einar Böök, varamiehenä prokuristi C. F. Fagerholm; vaivaishoitohallituksen valitsema jäsen filosofiantohtori Jenny af Forselles, varamiehenä työnjohtaja F. Nummivuori; kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan valitsema jäsen toimistonjohtaja A. H. Karvonen, varamiehenä muurari Tapani Uski; Helsingin työväenyhdistyksen valitsema jäsen muurari S. Nieminen, varalla neiti Miina Sillanpää; ruotsalaisen työväenyhdistyksen valitsema jäsen herra G. Jansson, varamiehenä herra L. Ahlbom, sekä Helsingin suomalaisen työväenliiton valitsema jäsen toimittaja E. Forsgren, varamiehenä vahtimestari Juho Kilpinen.

Komitean sihteerinä toimi vahtimestari Juho Kilpinen.

Kirjelmässä, joka käsiteltiin kaupunginvaltuuston kokouksessa helmikuun 8 päivänä, rahatoimikamari muistutti, että hätäapukomitea oli tehnyt esityksensä niin myöhään, ettei valmisteluviranomaisilla ollut tilaisuutta perinpohjaisesti käsitellä sen ehdotusta. Syynä siihen, että komitean asettamista koskevan kaupunginvaltuuston päätöksen tekemisestä komitean perustavaan kokoukseen asti oli

kulunut niin pitkä aika, oli kuitenkin se, ettei valtuusto ollut ajoissa ilmoittanut päätöksestään niille järjestöille, joiden oli valittava edustajia komiteaan, ja viivytys olisi ollut vieläkin pitempi, jolleivät mainitut viranomaiset olisi yksityistä tietä saaneet tietoa puheenalaisesta päätöksestä sekä kehoitusta valitsemaan edustajat. Mitään laiminlyöntiä ei sentähden voida lukea komitean syyksi. Komitean on päinvastoin moniaita kertoja täytynyt rahatoimikamarilta anoa hätäaputyötä koskevain asiain nopeaa käsittelyä, sillä on asian luonnossa, ettei tämän työn järjestämistoimenpiteiden eikä muiden tähän kuuluvain asiain valmisteluun saa käyttää viikkomääriä. Vaivaishoitohallituksen ja työnvälitystoimiston lausuntojen vaatiminen tuollaisissa tapauksissa aiheuttaa ainoastaan tarpeetonta ajanhukkaa ja on vailla kaikkea käytännöllistä merkitystä, koska komitean johtosääntönsä mukaan tulee olla yhteistoiminnassa näiden molempain laitosten kanssa sekä muutoin kaksi vaivaishoidon keskushallintoon kuuluvaa henkilöä ynnä kunnan työnvälitystoimiston johtaja olivat hätäapukomitean jäseninä, minkä johdosta tietenkin sangen läheinen yhteistyö kävi näiden kolmen laitoksen kesken mahdolliseksi.

Paikkakunnan työolot.

Alkusyksystä oli työnsaanti tällä paikkakunnalla ylipäätään riittävä. Miesten työaloilla oli työvoiman kysyntä eräisiin töihin tarjontaa suurempikin. Naisillakin oli riittävästi työtä lokakuun loppuun asti. Näin ollen katsoi sosialilautakunta, jonka on harkittava, onko syytä asettaa hätäapukomitea tulevaksi talveksi, lokakuun 12 päivänä pitämässään kokouksessa, ettei hätäapukomitea toistaiseksi ollut tarpeellinen.

Lokakuun lopulla huononivat olot naisten työaloilla, ja noin 200 naista joutui työttömiksi, työnsaannin miehille edelleen ollessa runsas. Marraskuulla työttömäin naisten lukumäärä yhäkin lisääntyi. Kunnan työnvälitystoimiston antaman selvityksen mukaan sai osa näistä naisista tilapäistä työtä, mutta suurin osa pysyi kuitenkin työttömänä joulukuun alkuun, jolloin siivoamis-, lumenluonti- ja muihin tilapäistöihin kysyttiin väkeä niin runsaasti, että ajoittain kaikki työnetsijät saivat työtä. Osa työttömistä, varsinkin ne, joilla oli lapsia elätettävänä, joutui kuitenkin työnpuutteen johdosta hätään ja oli sentähden pakotettu turvautumaan vaivaishoidon apuun.

Kun siis naisten työaloilla oli tapahtunut käänne huonompaan päin, katsoi sosialilautakunta olevan syytä kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen hätäapukomitean asettamisesta, niinkuin tämän kertomuksen alussa mainittiin.

Siihen aikaan tammikuun lopussa, jolloin hätäapukomitean ensimmäinen kokous pidettiin, oli naistyöläisten keskuudessa työttömyys lisääntymistään lisääntynyt. Kunnan työnvälitystoimiston

ilmoituksen mukaan oli työttömiä naisia silloin 313, joista kuitenkin 81 oli saanut kaupunkilähetykseltä tilapäisiä ompelu- ja muita töitä. Työttömiä oli siis 232, joista 131 oli siivoojattaria ja pesijättäriä, 61 sekatyöläisiä, 17 ompelijattaria ja loput eri ammatteihin kuuluvia. Kaupunkilähetyksen töissä toimivien naisten ansiomahdollisuudet olivat kuitenkin sangen vähäiset, sillä he voivat näissä töissä ansaita enintään 6 markkaa viikossa kukin. Työttömäin naisten lukumäärä kaupungissa on kuitenkin yleensä kunnan työnvälitystilaston osoittamaa määrää suurempi, syystä etteivät kaikki työttömät ilmoittaudu toimistoon. Niinpä mainittiin komitealle, että Helsingin palvelijatar-yhdistyksen palvelijatarkodissa oli tammikuun lopulla noin 50 työtöntä naista, joista useimmat eivät olleet ilmoittautuneet työnvälitystoimistoon.

Hätäaputöitä naisille.

Kun lähiaikoina ei ollut uusia työtilaisuuksia ensinkään odotettavana, oli komitean mielestä ryhdyttävä toimenpiteisiin työnpuutteen poistamiseksi, minkätähden se kääntyi niiden järjestöjen puoleen, jotka edellisenä talvena olivat yhteistoimin sen kanssa järjestäneet hätäaputöitä naisille. Kaupunkilähetys ja n. s. naisjärjestöjen hätäapukomitea ilmoittivat suostuvansa tälläkin kertaa ryhtymään tehtävään. Kaupunginvaltuuston hätäaputöiden järjestämiseksi vuonna 1915 myöntämistä määrärahoista oli ensinmainitulla järjestöllä säästövaroja Smk 5,721: 25 ja jälkimmäisellä Smk 7,203: 22. Kirjelmässä tammikuun 27 päivältä hätäapukomitea anoi vastamainituille järjestöille lupaa vuonna 1916 samoihin tarkoituksiin käyttää noita säästyneitä varoja sekä komitean käytettäväksi 20,000 markkaa, niinikään hätäaputöiden järjestämiseksi naisille sekä ehdollisesti vaivaishoitohallituksen välityksellä jaettaviksi suoranaisina avustuksina. Kokouksessaan helmikuun 8 päivänä kaupunginvaltuusto hyväksyi komitean ehdotuksen alkupuolen sekä osoitti komitealle 15,000 markkaa hätäaputöiden järjestämiseksi naisille, jota vastoin kaupunginvaltuuston mielestä oli vaivaishoitohallituksen asia anoa varoja käytettäväksi suoranaisiin avustuksiin, minkätähden komitealle ei myönnetty määrärahaa tähän tarkoitukseen.

Edellä mainitut järjestöt, nimittäin kaupunkilähetys ja naisjärjestöjen hätäapukomitea, sekä sitä paitsi Helsingin työväenjärjestöjen työttömyyskomitea olivat komitealta anoneet apurahaa hätäaputöiden järjestämiseen. Hätäapukomitea jakoi saamansa rahamäärän tasan noiden kolmen hakijan kesken, sillä ehdolla että hätäaputöitä teetettäessä noudatettaisiin komitean viime vuonna sitä varten vahvistamia ehtoja.

Kaupunkilähetyksen hätäaputyöt.

Kaupunkilähetys saattoi vuonna 1916 samoin kuin edellisenäkin vuonna hätäaputöitä järjestäessään käyttää vakinaisia toimihenkilöjään ja huoneistojaan, mikä tietenkin oli suuri etu, kun

avustustoiminta oli saatava käyntiin niin pian kuin mahdollista. Tähän tuli vielä lisäksi, että kaupunkilähetys oli monivuotisella toiminnallaan tarkemmin tutustunut niiden naisten oloihin, jotka työttömyyden vallitessa tavallisesti ensiksi joutuvat hätään. Töiden antaminen alkoi tammikuun 15 päivänä ja toiminta lopetettiin huhtikuun 12 päivänä. Tuona aikana annettiin työtä 112 naiselle, joilla oli elätettävänä kaikkiaan 255 henkeä. Työstään saivat nämä naiset kaikkiaan Smk 5,014: 71. Työt suoritettiin enimmäkseen kotona, ainoastaan vähäinen osa Sörnäsissä sijaitsevassa kaupunkilähetyksen työtuvassa.

Naisjärjestöjen hätäapukomiteaan kuului samojen järjestöjen edustajia kuin edellisenäkin vuonna, nimittäin ruotsalaisen naisliiton Helsinginosastojen, Martta-yhdistyksen Helsinginosaston, Suomen naisyhdistyksen, nuorsuomalaisen naisklubin, suomalaisen naisliiton Helsinginosaston, Helsingin suomalaisen seuran naisjärjestön ja naisasialiitto Unionin. Komitean puheenjohtajana toimi kamreerinrouva Elin Holmberg, sihteerinä rouva Karin Boisman ja kassanhoitajattarena apteekkarinrouva Amanda Vahander. Komitean onnistui tälläkin kertaa saada anniskeluosakeyhtiöltä vuokravapaasti huoneisto L. Heikinkadun talosta n:o 24. Käsityönopettajattarina ja työnjohtajattarina toimivat neidit S. Allén ja M. Stenij. Toiminta alkoi helmikuun 1 päivänä ja jatkui toukokuun 20 päivään, jona aikana työtä jaettiin 63 naiselle. Näillä oli 153 henkeä elätettävään, ja heidän työansionsa oli kaikkiaan Smk 4,834: 60. Työt suoritettiin osin työtuvassa, osin kotona. Neulomossa valmistettiin pääasiallisimmin samoja tuotteita kuin viime vuonnakin, nimittäin alusvaatteita, esiliinoja, aamuröijyjä ja lastenvaatteita, minkä ohessa vuonna 1916 niinikään valmistettiin uimapukuja, lääkärintakkeja sekä ristilankapohjaisia vaatekenkiä. Sitä paitsi valmistettiin laajassa mitassa tilaustöitä tilaajain omista kankaista. Useat ammattitaitoiset naistyöläiset saivat vakinaista työtä työnantajain luona, jotka voivat heille tarjota työtä vuoden umpeen. Neulomossa valmistetut vaatteet ja muut erilaiset valmisteet saatiin edullisesti kaupaksi G. F. Stockmannille, Aittaan, Eliteen y. m. liikkeille.

Naisjärjestöjen hätäapukomitean työt.

Työväenjärjestöjen työttömyyskomitean muodosti 25 helsinkiläistä ammattiyhdistystä. Sen puheenjohtajana ja kassanhoitajana toimi muurariliiton luottamusmies Emil Leino ja sihteerinä rouva Fiina Pietikäinen. Sopivan huoneiston saanti kohtasi alussa vaikeuksia, mutta hätäapukomitean onnistui vihdoin saada anniskeluosakeyhtiöltä vuokratuksi huoneisto Yrjönkadun talosta n:o 34. Toukokuun 1 päivästä oli työtupa sijoitettuna erääseen toiseen anniskeluosakeyhtiön huoneistoon Eerikinkadun talossa n:o 5. Töitä johti kansliavaliokunta, jonka puheenjohtajana toimi rouva Ida Teljo

Työväenjärjestöjen työttömyyskomitean työt.

ja sihteerinä rouva Pietikäinen. Käsityönopettajattarina toimivat rouvat Ida Kantanen ja Olga Lagerstam. Työnjakelu alkoi maaliskuun 1 ja päättyi kesäkuun 1 päivänä. Tuona aikana antoi komitea työtä 82 naiselle, joilla oli elätettävänä kaikkiaan 220 henkeä ja joiden työansio oli yhteensä Smk 5,976: 60.

Hätäaputöissä maksetut palkat.

Sittenkuin hätäapukomiteassa oli ehdotettu, että elatusvelvollisille naisille maksettaisiin korkeammat palkat kuin yksinäisille naisille, otti komitea tämän asian tarkemmin harkittavaksi. Saatuaan tiedon puheenalaisten järjestöjen maksamista palkkamääristä ei komitea käytettävänään olevain varojen niukkuuteen nähden katsonut olevan velvoittaminen mainittuja järjestöjä maksamaan korkeampaa palkkaa perheenelättäjille, vaan päätti toivomuksena lausua, että työstä olisi maksettava sama yksikköhinta kaikille, mikäli mahdollista, yksinäisille naisille noin 10 ja perheenelättäjille noin 15 markkaa viikossa sekä että suurta säästäväisyyttä olisi noudatettava.

Hätäaputöiden valvonta.

Hätäaputöiden siten tultua käyntiin ei hätäapukomitean kokonaisuudessaan enää tarvinnut niihin nähden ryhtyä toimenpiteisiin. Ainoastaan puheenjohtaja ja sihteeri valvoivat säännöllisesti töitä yksissä neuvoin kunnan työnvälitystoimiston kanssa, joka, sikäli kuin uusia työtilaisuuksia ilmaantui, hankki muuta työtä hätäaputöissä toimiville naisille toiselle toisensa jälkeen.

Hätäapukomitea kokoontui toimikautensa kuluessa viidesti.

Tilastotietoja.

Talvella ja keväällä 1916 oli hätäaputöissä 59 naimatonta naista, 112 vaimoa, 79 leskeä ja 7 erossa olevaa eli kaikkiaan 257 naista. Ikänsä mukaan nämä ryhmittyivät seuraavasti:

Alle 20 v:n.	20—30 v.	30—40 v.	40—50 v.	Yli 50 v:n.	Ilmoittamaton ikä.
1	34	106	73	40	3

Ammattinsa mukaan ryhmittyivät naiset seuraavasti:

Neulojattaria	14	Palvelijattaria	3
Ompelijattaria	111	Siivoojattaria	90
Pesijättäriä ja silittäjättäriä	3	Kylvettäjättäriä	4
Leipomotyöläisiä	1	Sekatyöläisiä	28
Tehdastyöläisiä	1	Ilmoittamaton ammatti	2
		Yhteensä	257

Alempana olevassa yhdistelmässä mainitaan, montako päivää työttömät naiset toimivat hätäaputöissä:

Päiviä.	Henkilöjä.	Päiviä.	Henkilöjä.	Päiviä.	Henkilöjä.
Alle 10	3	40—50	54	80— 90	23
10—20	10	50—60	46	90—100	7
20—30	20	60—70	40	100—110	11
30—40	19	70—80	22	Ilmoittamatta	2
				Yhteensä	257

Maaliskuulla ja huhtikuun alkupuolella oli hätäaputoiminta vilkkaimmillaan. Tietoja toimintakauden kunkin kuukauden 1 ja 15 päivähä hätäaputöissä olevista naisista saadaan seuraavasta taulusta:

Hätäaputöitä, joita toimeenpani	15 tammik.	1 helmik.	15 helmik.	1 maalisk.	15 maalisk.	1 huhtik.	15 huhtik.	1 toukok.	15 toukok.	1 kesäk.
Kaupunkilähetys	1	92	103	107	67	22	—	—	—	—
Naisjärjestöjen hätäapukomitea	—	1	19	43	51	51	52	46	38	—
Työväenjärjestöjen hätäapukomitea	—	—	—	6	61	76	70	41	22	13
Yhteensä	1	93	122	156	179	149	122	87	60	13

Hätäapujärjestöjen toimesta työtä saaneilla 257 naisella oli, paitsi itseään, elätettävänä kaikkiaan 628 henkeä. Tarkempia tietoja tästä elatusvelvollisuudesta antaa seuraava taulu:

Kunkin naisen itsensä lisäksi elätettäviä henkilöjä.	Työskenteleviä naisia.	Elätettävistä henkilöistä oli			
		Aviomiehiä.	15 v. nuorempia lapsia.	Muita henkilöjä.	Yht.
—	38	—	—	—	—
1	53	4	45	4	53
2	48	5	89	2	96
3	54	7	155	—	162
4	27	5	103	—	108
5	19	6	89	—	95
6	12	2	70	—	72
7	6	2	40	—	42
Yhteensä	257	31	591	6	628

XIV. Verotusvalmistelukunta.

Verotusvalmistelukunnan vuodelta 1916 antama kertomus [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Verotusvalmistelukuntaan kuuluivat vuonna 1916 kamreeri Axel Rikberg puheenjohtajana sekä apteekkari Edw. Stigzelius ja ent. protokollasihteeri Björn Wasastjerna jäseninä. Valmistelukunnan sihteerinä toimi varatuomari Oskar Wickström.

Verotusvalmistelukunnalla on johtosääntönsä mukaan tehtävänä seikkaperäisesti valmistella kaupungin kunnallisverotus. Sitä varten läpikävi ja tarkasti valmistelukunta vuodekseen laaditun henkiluettelon sekä laati ehdotuksen kunkin verovelvollisen maksettavaksi veroäyrimääräksi. Tämän lisäksi antoi valmistelukunta rahatoimikamarille lausunnon 254 verotusasiasta sekä teki rahatoimikamarille ja muille viranomaisille esityksiä 20 muunlaatuisessa asiassa. Valmistelukunta kokoontui vuoden varrella 126 kertaa lähinnä edellisen vuoden 103 kerran sijasta, ja johtui kokousten luvun lisääntyminen osittain siitä, että valmistelukunta oli järjestänyt 9 kokousta, joihin se kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti oli avukseen kutsunut asiantuntijoita.

Verotuslautakunnan kokoukset alkoivat tammikuun 16 ja päättyivät seuraavan maaliskuun7 päivänä. Lautakunta tarkasti 27 kokouksessa valmistelukunnan laatiman veroluetteloehdotuksen sekä eri henkilöjen ja toiminimien lautakunnalle antamat tulotiedot, joita oli 2,368 1915 vuoden 2,707 ilmoituksen sijasta, samoin kuin eri viranomaisten, yhtiöiden ja yksityishenkilöjen valmistelukunnalle antamat ensitiedot. Verotuslautakunnan toimittama verotus antoi tulokseksi, että maksavain veroäyrien luku, joka vuonna 1915 oli 486,243, vuonna 1916 kohosi 753,317:ään. Lisäännys oli siis 267,074 äyriä 1915 vuoden 121,743 äyrin sijasta ja johtui osin eräiden hen-

[1]) Kertomus kohdistuu kalenterivuoteen 1916, mutta käsittää myös mainitun vuoden tulojen perusteella vuonna 1917 toimitetun kunnallisverotuksen. — Kertomusta seuranneet taulutiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1919.

kilöjen ja teollisuusyritysten verotusvuoden varrella saavuttamista huomattavista sotavoitoista, osin vähäveroisten veronmaksajain vuositulojen yleisestä lisääntymisestä.

1916 vuoden verotuksesta tehtiin tutkijalautakunnalle 4,151 valitusta edellisen vuoden 4,829 valituksen sijasta. Näitä valituksia käsitteli tutkijalautakunta 15 kokouksessa huhtikuun 10 ja 24 päivän välisenä aikana, minkä jälkeen verotusluettelot voitiin viimeksi mainitun kuukauden 28 päivänä antaa kaupungin rahatoimikonttoriin. Edellä mainituista valituksista hyväksyi tutkijalautakunta 2,162, minkä ohessa 1,088 hyväksyttiin osittain, jota vastoin jäljellä olevat 901 valitusta hyljättiin. Tutkijalautakunnan tekemäin oikaisujen johdosta väheni maksavain veroäyrien luku 106,142:lla, joten vuoden verotuksen perusteena oli jäljellä 647,175 veroäyriä. Vuonna 1915 oli vastaava vähennys 46,858 äyriä ja maksavain veroäyrien lopullinen lukumäärä 439,385. Lisäännys vuonna 1916 oli siis 207,790 äyriä.

Veroäyri, joka vuonna 1915 oli 16 markkaa 75 penniä, oli vuonna 1916 19 markkaa 60 penniä.

Verotettujen lukumäärä, joka vuonna 1914 oli 38,359 ja vuonna 1915 42,213, lisääntyi vuonna 1916 51,290:een. Lisäännys kertomusvuonna oli siis 9,077 oltuaan edellisenä vuonna 3,854. Seitsemänä viime vuonna eli sinä aikana, jona verotusvalmistelukunta on ollut toimessa, on verotettujen lukumäärä, joka vuonna 1909 oli 23,770, siis lisääntynyt 27,520:llä eli keskimäärin 3,931:llä vuodessa. Verotettujen yhteenlasketuista vuosituloista oli verotettu määrä 4.69 % vuonna 1914, 3.95 % vuonna 1915 ja 4.68 % vuonna 1916. Verotettujen lukumäärä oli vuonna 1914 26.60 %, vuonna 1915 27.50 % ja vuonna 1916 30.18 % kaupungin henkikirjoissa olevain asukasten lukumäärästä.

Verottamalla otettu määrä oli kutakin verotettua kohti keskimäärin 247 markkaa 31 penniä oltuaan 174 markkaa 33 penniä vuonna 1915 ja 178 markkaa 50 penniä vuonna 1914.

Verotettujen verotetut vuositulot nousivat vuonna 1914 145,937,200 markkaan, vuonna 1915 186,256,800 markkaan ja vuonna 1916 270,780,800 markkaan. Lisäännys oli siis vuodesta 1914 vuoteen 1915 40,319,600 markkaa ja vuodesta 1915 vuoteen 1916 84,524,000 markkaa. Verotettujen keskitulomäärä, joka vuonna 1914 oli 3,805 markkaa ja vuonna 1915 kohosi 4,412 markkaan, kohosi kertomusvuonna edelleen 5,279 markkaan.

Kaikkiaan verotetuista 49,643 henkilöstä oli kokonaisella 20,012:lla alin äyriluku eli 2 veroäyriä ja 9,677 henkilöllä 3 veroäyriä. Tuloja 10,000 markkaa tai enemmän oli ainoastaan 2,494 henkilöllä ja näistä 357:llä vuosituloja 50,000 markkaa tai enemmän.

Verotettuja yhtiöitä, liikkeitä, kuolinpesiä y. m. oli 1,647. Näistä kuuluivat useimmat eli 430 50—124 veroäyristä ja sitä likinnä 318 25—49 äyristä verotettujen ryhmään. Kolmesta äyristä verotettujen ryhmä oli pienin, käsittäen ainoastaan 30 verovelvollista.

Lopuksi huomautettakoon, että 20,000 markan tahi sitä suuremmista vuosituloista verotetut kaikkiaan 1,871 verovelvollista suorittivat lähes kaksi kolmannesta kaupungin kunnallisveroista puheenalaisena vuonna.

XV. Museolautakunta.

Helsingin kaupungin museolautakunnan kertomus vuodelta 1916 oli seuraavaa sisällystä:

Helsingin kaupungin museolautakuntana olivat vuonna 1916 valtionarkistonhoitaja filosofiantohtori Reinhold Hausen puheenjohtajana sekä arkkitehdit Magnus Schjerfbeck ja Bertel Jung jäseninä. Lautakunnan sihteerinä toimi museon johtaja Nils Wasastjerna.

Museolautakunta valvoi vuoden varrella niitä etuja, joita sen johtosääntönsä mukaan on pidettävä silmällä, mutta valitettavasti oli lautakunnan toimintavapaus sotatilan johdosta tuntuvasti rajoitettu m. m. sen johdosta, että jyrkästi oli kielletty kaikki valokuvaaminen kaupungin alueella. Siitä syystä kävi mahdottomaksi museoon hankkia kuvia tapahtumista, jotka usein kyllä olivat sangen mielenkiintoisia. Kuvia Helsingistä tuli museoon vuoden varrella lisää 350, enimmäkseen mielenkiintoisia vanhempia valokuvia. Muutkin kokoelmat lisääntyivät tuntuvasti ja saisivat epäilemättä osakseen suurta mielenkiintoa, jos ne voitaisiin kutakuinkin tyydyttävästi sijoittaa, mutta siihen ei ole nykyisessä huoneistossa vähääkään mahdollisuutta.

Lautakunta piti vuoden varrella 9 varsinaista kokousta.

Museo oli yleisölle avoinna päivittäin klo 12—3 i. p. 25 pennin maksusta arkipäivinä ja 10 pennin maksusta sunnuntaisin, ja kävi siellä kaikkiaan 1,859 henkilöä, mikä näyttää osoittavan, että kaupungin asukkaat tuntevat sitä kohtaan melko suurta harrastusta.

XVI. Musiikkilautakunta.

Musiikkilautakunnan kertomus toiminnastaan soitantokautena 1916—1917 oli seuraava:

Lautakunnan jäsenistö.

Soitantokautena 1916—17 kuuluivat musiikkilautakuntaan arkkitehti Hugo Lindberg puheenjohtajana, toimittaja A. R. Frenckell varapuheenjohtajana, apteekkari Edw. Stigzelius, professori Axel Wallgren, vapaaherra Seb. Gripenberg, johtaja Erkki Melartin ja johtaja E. W. Walldén valittuina 1917 vuoden loppuun.

Kaupunginorkesterin toiminta.

Tänä soitantokautena jatkettiin kaupunginorkesterin toimintaa pääasiassa saman työsuunnitelman mukaan kuin edellisenäkin. Orkesterin miesluku lisättiin 53:sta 55:ksi, joka lisäys oli välttämätön, jotta orkesteri voitasiin vuokrata yhtaikaa kahdelle eri taholle, eritoten teatterinäytäntöihin. Katsoen niihin vaikeuksiin, jotka olevissa oloissa kohtasivat soittajain saantia orkesteriin, täytyy sen kokoonpanon tänä soitantokautena katsoa onnistuneen täysin tyydyttävästi sekä vastaavan orkesterin taiteellista tasoa. Hyvin tarpeellista apua sai kaupunginorkesteri Helsingin torvisoittokunnalta soitantokaudelta sovitusta kohtuullisesta korvauksesta.

Kaupunginorkesterin johtajana toimi tänä soitantokautena professori Robert Kajanus tilapäisten johtajain keralla. Kapellimestari Georg Schnéevoigt oli tunnetusta syystä estynyt täyttämästä sopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan.

Orkesterin toiminnalle vahvistetun työsuunnitelman mukaan on annettu seuraavan laatuisia ja seuraava määrä konsertteja:

17 symfoniakonserttia järjestettyinä kahteen tilaussarjaan. Toinen, syyskauden sarja, käsitti 8, toinen, kevätkauden sarja, 9 konserttia. Näistä konserteista johti professori Kajanus 8, johtaja Karl Ekman 2, kapellimestari G. Fitelberg (Pietari) 1, johtaja Erkki Melartin 2, kapellimestari Albert Coates (Pietari) 1, professori Jean Sibelius 1, säveltäjä Selim Palmgren 1 ja professori W. Safonoff 1.

Sitä paitsi annettiin 16 helppotajuista sekä 12 kansansymfoniakonserttia.

Professori Kajanuksen joulukuun 2 päivänä 1916 olleen 60-vuotispäivän juhlimiseksi toimeenpani kaupunginorkesteri juhlasym-

foniakonsertin. Edelleen avusti orkesteri 42 ooppera- ja balettinäytännössä, 227 teatteri- ja operettinäytännössä, 3 oratoorikonsertissa, 3 johtajakonsertissa sekä säestäjänä 18 konsertissa.

Edellä mainituissa tilauskonserteissa esiintyivät solisteina: rouvat Ida Ekman (laulu), Raisa Vogt-Sudarskaja (piano) ja Sigrid Schnéevoigt (piano), neidit Bertha Crawford (laulu), Erna Gräsbeck (lauluosa Melartinin symfoniassa), Signe Liljeqvist (laulu), Thelma Given (viulu), Ingeborg Liljeblad (laulu) ja Pia Ravenna (laulu) sekä herrat S. Schapiro (viulu), Selim Palmgren (piano), Ernst Linko (piano) ja Ilmari Hannikainen (piano).

Molemmissa tilaussarjoissa esitettiin seuraavat sävellykset: Tschaikowsky: Symfoniat n:ot 4,5 ja 6, Francesca da Rimini, Ouverture Fantasia Romeo et Juliette, Pianokonsertti B-moll; Rimsky-Korsakow: Scheherazade, symfooninen runo Tuhannesta ja yhdestä yöstä, Sarja oopperasta Kullattu kukko, La grande Pâque russe; Scriabin: Symfonia n:o 1; Kalinnikow: Symfonia n:o 1; Rachmaninoff: Konsertti Fissmoll pianolle orkesterin säestyksellä; Glazounow: Sarja baletista Raymonda; Smetana: Alkusoitto oopperaan Myyty morsian, Moldau, symfooninen runo; Chopin: Pianokonsertti F-moll; Beethoven: Symfoniat n:ot 3, 5, 6, 7, 8, Alkusoitto Leonore n:o 3, Alkusoitto oopperaan Coriolan, Konserttiaaria (Ah perfido); Mozart: Symfonia n:o 1 (Jupiter); Schubert: Symfonia n:o 4 (keskeneräinen); Berlioz: Symphonie fantastique, Alkusoitto Le Corsaire, L'ile inconnue; Cesar Frank: Symfonia D-moll (La Procession); Dvorák: Symfonia E-moll (Uudesta maailmasta); Conus: Viulukonsertti; Paganini: Viulukonsertti; Delibes: Kelloaaria oopperasta Lakmé; Lalo: Rhapsodie norvégienne; Liszt: Mefistovalssi; Händel: Aaria Ah mio cor, Aaria oopperasta Partenope; Rossini: Rosinan aaria oopperasta Sevillan parturi; Massenet: Elegie; Gretschaninoff: Berceuse; Alabjeff: Satakieli; Ernst Linko: Pianokonsertti; Ernst Mielck: Suomalainen sarja; Ikonen: Symfooninen runo Kaukaiset saaret; Madetoja: Symfonia n:o 1; Melartin: Symfonia n:o 4 (Kesäsymfonia), Kristuslapsen kehtolaulu, Ritorno; Selim Palmgren: Vuodenajat, Metamorfooseja; Jean Sibelius: Satu, Meren rannalla, Melisande rukin ääressä ja Pastorale sävellyksestä Pélleas ja Melisande, Aallottaret sekä symfoniat n:ot 3, 4 ja 5.

Yleisön suhtautumisesta konsertteihin mainittakoon, että myytyjä pääsylippuja, tilaukset lukuun otettuina, oli soitantokauden aikana keskimäärin:

symfoniakonserteissa	noin	350
helppotajuisissa konserteissa	„	300

Konserteissa kävijäin luku osoittaa siis melko suurta vähenemistä edellisen soitantokauden konserttiyleisön lukuisuuteen verraten.

Taloudellinen tulos.

Työvuoden toiminnan taloudelliseen tulokseen nähden viitataan tässä seuraavaan tauluun toukokuun 31 päivältä 1917:

A. Tulot.

	Musiikkilautakunnan budjettilaskelmien mukaan 1/1 1917—31/12 1917.		Bruttotulot 15/9 1916—31/5 1917.	
Siirto keväästä 1916	—	—	6,917 39	
Säästökassatilin korko	—	—	91 27	7,008 66
Kaupungin apumaksu	—	80,000 —	— —	62,319 30
17 symfoniakonserttia	32,000 —	— —	29,081 60	
16 helppotajuista konserttia	15,000 —	— —	6,958 30	
12 kansansymfoniakonserttia	12,000 —	— —	4,635 20	
42 ooppera- ja balettinäytäntöä	14,000 —	— —	17,050 —	
216 teatteri- ja operettinäytäntöä	35,000 —	— —	48,250 —	
Näyttämösoitantoa (18 näytäntöä)	400 —	— —	440 —	
3 oratooria	1,000 —	— —	1,400 —	
3 johtajakonserttia	1,200 —	— —	800 —	
Säestys (18 konserttia)	4,000 —	— —	7,020 —	
Ylimääräiset konsertit	5,400 —	120,000 —	— —	115,635 10
Smk	— —	200,000 —	— —	184,963 06
			Vajaus	15,036 94
			Yhteensä Smk	200,000 —

B. Menot.

	Musiikkilautakunnan budjettilaskelmien mukaan 1/1 1917—31/12 1917.		Todelliset menot 15/9 1916—31/5 1917.	
Palkat	— —	152,490 —	— —	137,153 16
Konserttikulut:				
Poliisiluvat	1,000 —	— —	521 56	
Lippujen painatus	2,700 —	— —	1,714 —	
Vuokra, valo, vahtim. yliopistossa	2,500 —	— —	2,009 —	
„ „ „ Kansantalossa	3,000 —	— —	1,116 —	
Helppotajuisissa konserteissa kuljetus- ja vahtim. kulut	1,000 —	— —	616 58	
Harjoitushuoneiston vuokra, valo, siivoaminen	1,400 —	— —	1,534 —	

	Musiikkilautakunnan budjettiluskelmien mukaan 1/1 1917—31/12 1917.		Todelliset menot 15/9 1916—31/5 1917.			
Symfoniakonserttien solistit	9,000 —	— —	10,250 —			
Torvisoittokunnan tilapäisavustus	1,500 —	— —	1,762 50			
Muu tilapäinen lisämiehistö	3,000 —	25,100 —	895 —		20,418	64
Ilmoitukset	— —	4,500 —	— —		3,851	28
Nuottien hankinta ja kirjoitus	— —	5,000 —	— —		629	90
Muut kulut:						
Sähkösanomat	500 —	— —	209 61			
Kuljetuskulut	2,000 —	— —	657 50			
Matkakulut	2,500 —	5,000 —	1,579 18		2,446	29
Taloudenhoito	5,000 —	— —	4,490 —			
Tarverahat ja arvaamattomat menot	2,910 —	7,910 —	862 —		5,352	—
Smk	— —	200,000 —	— —		169,851	27
			Säästö		30,148	73
			Yhteensä Smk		200,000	—

Taulusta näkyy, että kaupunginorkesterin työn taloudellinen tulos myöskin työvuonna 1916—17 oli varsin suotuisa. Kaupungin takaamaa apumaksua kaupunginorkesterin voimassapitoon, joka apumaksu on laskettu 80,000 markaksi soitantokautta kohti, ei ole tarvinnut kokonaan käyttää. Vuoden vaihteessa 1916—17 oli säästöä 17,377 markkaa, joka määrä tilinpäätöstä tehdessä jäi kaupunginkassaan. Viimeksi päättyneenä kevätkautena tosin nostettiin kaupunginkassasta 40,000 markkaa budjettiin merkitystä määrärahasta mutta tilit osoittavat kaupunginorkesterin hyväksi säästöä Smk 15,111: 79, joka määrä on siirretty syyskauteen mahdollisten lisäkustannusten varalle.

Tärkeimmät hallintotoimet.

Musiikkilautakunnan voimassa olevan johtosäännön mukaan on taloudenhoitaja velvollinen kuukausittain, viimeistään seuraavan kuukauden 5 päivänä musiikkilautakunnalle antamaan kaksin kappalein laaditun tilin siihen kuuluvine todisteineen sekä vahvistetun kaavakkeen mukaisen, tuloja ja menoja osoittavan taulun. Kohta näiden asiakirjain saavuttua ovat musiikkilautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri ynnä vuorotellen yksi lautakunnan jäsen kunkin kuukauden alussa toimittaneet tilintarkastuksen, ja on näissä kuukausitarkastuksissa tilien aina havaittu olevan kunnossa ja kassan pitävän yhtä kirjain kanssa. Kuukausitilit todisteineen on heti toimitettu rahatoimikamariin edelleen tarkastettaviksi.

Kuukausitilien tarkastus.

1917 vuoden budjettilaskelma.

Kirjelmässä syyskuun 21 päivältä 1916 lähetti musiikkilautakunta säädetyssä järjestyksessä rahatoimikamariin seuraavan vuoden budjettilaskelman. Budjettia järjestäessään hyväksyi kaupunginvaltuusto musiikkilautakunnan ehdotuksen kaikin puolin.

Kannatusapua nauttivain kulttuuriyritysten valvonta.

Musiikkilautakunnan toimena olevan kaupungin avustamain kulttuuriyritysten valvonnan on lautakunta järjestänyt ja jakanut jäsentensä kesken samalla tavoin kuin edellisenäkin soitantokautena.

Kysymys orkesterin asettamisesta vakinaiselle kannalle ja kesäloman hankkimisesta soittajille.

Kevätlukukauden 1917 lopussa meni umpeen se kolmen vuoden aika, jonka kuluessa kaupunginorkesteria oli kaupunginvaltuuston maaliskuun 10 päivänä 1914 tekemän päätöksen mukaan voimassa pidettävä kunnallisena yrityksenä. Tämä määräaika oli pantu sen johdosta, että pidettiin suotavana sen kuluessa saavuttaa tarpeellista kokemusta siitä, missä määrin oli mahdollista pysyttää yritys kunnallisena laitoksena ja miten se lopullisesti muodostuisi. Orkesteriyrityksen toiminta on kuitenkin kuluneina vuosina jatkunut oloissa, joita ei voi pitää ohjetta antavina kaupunginorkesterin vastaiseen rahoittamiseen nähden. Sotatilan johdosta, joka mitä tuntuvimmin on vaikuttanut paikkakuntamme musiikkioloihinkin, on käynyt vaikeaksi orkesteriin saada tarvittavia ulkomaisia soittajia, ja orkesterisoittajain palkkausperiaatteet ovat melko suuressa määrässä muuttuneet. Sota-aikana ei sitä paitsi ent. seurahuoneella oleva kaupungin konserttisali ole ollut käytettävänä, ja eräät kustannukset ovat tuntuvasti kohonneet. Myöskin yleisön lukuisuuteen ja konserttien johtoon nähden on täytynyt ottaa lukuun tavallisuudesta poikkeavia seikkoja, jotka eivät oikeuta tekemään varmoja johtopäätöksiä vastaisuuteen nähden.

Näistä syistä oli musiikkilautakunta sitä mieltä, että kysymys kaupunginorkesterin vastaisesta pysyttämisestä vakinaisena laitoksena sekä sen yhteydessä kysymys vuosipalvelussopimuksen ja turvallisemman aseman takaamisesta orkesterin kantajoukolle olisi sopiva lykätä siksi, kunnes soitannollisen elämän alalla säännöllisempiin oloihin sodan päätyttyä jälleen oli päästy, minkätähden orkesteri olisi toistaiseksi ja ainakin vielä vuosi pysytettävä tähänastisella väliaikaisella kannalla. Budjettikirjelmässään lautakunta sentähden kaupunginvaltuustolle esitti, että edellä mainittu määräaika pitennettäisiin soitantokauden 1917—18 loppuun. Tämän ohessa lautakunta valtuustolle lausui varmasti toivovansa, että orkesteriyritys, joka jo nykyisissä tukalissa oloissa oli osoittautunut sekä taiteellisesti että taloudellisesti elinvoimaiseksi ja jolla oli tärkeä tehtävä täytettävänä maamme sivistyselämässä, aikanansa pääsisi vakituisen, vuoden umpeen toimivan kunnallisen laitoksen asemaan.

1917 vuoden budjetin järjestämisen yhteydessä kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän esityksen. Kaupunginviranomaisten päätöksellä on siis määrätty, että väliaikaista tilaa on edelleen jatkuva vuosi sekä että lautakunnan on ensi soitantokauden kuluessa valmisteltava kysymystä orkesteriyrityksen asettamisesta vakinaiselle kannalle ja hyvissä ajoin ennen soitantokauden loppua annettava

ehdotuksensa kaupunginvaltuustolle. Tätä ehdotusta laatiessaan on lautakunta myös ottava tarkastettavaksi kysymyksen orkesterin jäsenten palkkaeduista ja kesälomasta.

Kysymys uutuuksien esittämisoikeudesta.

Budjetin yhteydessä käsitteli musiikkilautakunta kysymystä, miten lautakunnan ja kotimaisten säveltäjäin välinen suhde olisi sopivasti järjestettävä, siinä tapauksessa että uutuuksia tarjottiin kaupunginorkesterin esitettäviksi. Kun maassamme ei ole tähän asti ollut yhtymiä, joiden tarkoituksena olisi ostaa ja kustantaa kotimaisten säveltäjäin teoksia, on musiikkilautakunnassa lausuttu suotavaksi, että Helsingin kaupunki musiikkilautakuntansa välityksellä ottaisi tämän toimekseen sekä että budjettiin merkittäisiin tarpeellinen määräraha palkkioiden maksamiseksi sävelteoksista, joita tekijät ovat tarjonneet kaupunginorkesterin esitettäviksi.

Musiikkilautakunta myöntää tämän ehdotuksen ansaitsevan huomiota, mutta on kuitenkin sitä mieltä että, niin suotavaa kuin olisikin, että kotimaista säveltaidetta kaikin tavoin tuettaisiin ja edistettäisiin, tämän koko maamme hyväksi tulevan säveltaiteen taloudellista tukemista ei olisi pantava yksinomaan pääkaupungin velvollisuudeksi, se kun sitä paitsi on ottanut suorittaakseen tuntuvia kustannuksia soitannollisen elämän voimassa pitämisestä.

Niin kauan kuin orkesteriyritys on väliaikaisella kannalla, ei kaupunki näy kohtuudella voivan ottaa suorittaakseen mainittavia kustannuksia kotimaisten säveltäjäin teosten ostosta, vielä vähemmän käydä harjoittamaan kustannustoimintaa. Voidakseen kuitenkin, sikäli kuin kohtuudella näytti käyvän päinsä, ylenmäärin rasittamatta budjettia edistää tätä kannatusta ansaitsevaa tarkoitusta, katsoi lautakunta voivansa korottaa nuottien hankintaa ja kirjoitusta varten olevan määrärahan 5,000 markkaan. Siten saisi musiikkilautakunta tilaisuuden tähänastista laajemmassa mitassa kustantaa kaupunginorkesterin esitettäviksi tarjottujen sävelteosten nuottien kirjoitusta.

Tämän edun vastikkeeksi varaisi musiikkilautakunta kaupunginorkesterille oikeuden teoksen ensiesitykseen sekä täällä esittää sitä kussakin eri tapauksessa sovitut määräkerrat, minkä ohessa kirjoitetut nuotit liitettäisiin orkesterin kirjastoon. Jos tulisi kysymys teoksen esittämisestä useampia kertoja kuin on sovittu, olisi säveltäjän kanssa tehtävä sopimus hänelle ehkä maksettavasta palkkiosta. Säveltäjä säilyttäisi muutoin tekijäoikeutensa ja olisi siis oikeutettu myymään sävelteoksen ja sen esittämisoikeuden muille, kuitenkin säilyttämällä kaupungille edellä mainitun oikeuden. Niinikään olisi säveltäjä oikeutettu pyynnöstä saamaan nuotit lainaksi orkesterin kirjastosta joksikin lyhyeksi ajaksi teoksen esittämiseksi toisella paikkakunnalla.

Lisämääräraha torvisoittokunnalle.

Kokouksessaan kesäkuun 6 päivänä 1916 myönsi kaupunginvaltuusto Helsingin torvisoittokunnalle 9,000 markan määrärahan sen voimassa pitämiseksi mainitun vuoden kesäkuukausina. Kun torvisoittokunta kuitenkin vasten luuloa sai tuona aikana työpaikan ja odottamattomia tuloja, ei määrärahaa tarvinnut käyttää, vaan säästyi se kaupunginkassaan, mistä lautakunta ilmoitti kaupunginvaltuustolle kirjelmässä syyskuun 20 päivältä 1916.

Musiikkiopiston oppilasliput.

Kokouksessaan syyskuun 7 päivänä 1916 päätti musiikkilautakunta, helpottaakseen musiikkiopiston oppilaiden pääsyä symfoniakonsertteihin, antaa opiston käytettäväksi erään määrän alennuslippuja, ellei tilaa konserttisalissa ollut kokonaan tai miltei kokonaan tilattu.

Vuokratariffin kodifioiminen.

Kokouksessaan syyskuun 20 päivänä 1916 vahvisti lautakunta kodifioidun tariffin, jossa oli kaikki orkesterin vuokrausta koskevat määräykset.

Konserttisalia sekä taidenäyttelyrakennuksen, oopperatalon ja musiikkiopistotalon tonttipaikkoja koskevat kysymykset.

Rahatoimikamarin lähetteiden johdosta käsitteli musiikkilautakunta valmistelevasti vakuutusosakeyhtiö Kalevan tarjousta rakentaa konsertti- ja juhlasalin Helsingin kaupunkia varten sekä pani vireille kysymyksen tonttipaikkain luovuttamisesta taidenäyttelyrakennukselle, oopperatalolle sekä musiikkiopiston tarpeisiin. Näistä asioista antoi lautakunta lausunnot rahatoimikamarille kirjelmissä helmikuun 9 päivältä 1917 [1]). Kaupunginvaltuusto teki näistä asioista päätöksensä huhtikuun 17 päivänä 1917 pääasiassa lautakunnan ehdotusten mukaisesti.

Orkesterisoittajain vaatimukset orkesteriyrityksen uudestijärjestämisestä, sopimuskaavakkeiden muuttamisesta y. m.

Kevään 1917 kumoustapahtumain herättämä yleinen työlevottomuus ulotti vaikutuksensa kaupunginorkesterinkin henkilökuntaan. Kahdessa huhtikuun 12:ntena ja 19:ntenä 1917 päivätyssä kirjelmässä soittajat vaativat orkesteriyrityksen asettamista vakinaiselle kannalle ja kesäloman hankkimista henkilökunnalle, minkä ohessa vaadittiin sopimuskaavakkeita ja järjestyssääntöjä tarkistettaviksi. Sitä paitsi esittivät soittajat eräitä syytöksiä kapellimestari Apostolia vastaan ja vaativat häntä erotettavaksi.

Näitä vaatimuksia ja kanteluja käsitellessään musiikkilautakunta päätti evätä esityksen orkesteriyrityksen asettamisesta vakinaiselle kannalle, mihin nähden lautakunta viittasi kaupunginvaltuuston asiasta tekemään päätökseen. Kun ei musiikkilautakunta kuitenkaan voinut olla ottamatta huomioon sitä tukalaa tilaa, johon soittajat kesällä joutuisivat elantokustannusten kohoamisen johdosta, teki lautakunta kirjelmässä huhtikuun 26 päivältä 1917 kaupunginvaltuustolle esityksen kaikkiaan 22,575 markan suuruisen kalliinajanavustuksen antamisesta orkesterin kantahenkilökunnalle.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:ot 7 ja 16.

Sen ohessa anoi lautakunta valtuutta saada harkinnan mukaan pitentää orkesterin jäsenten kanssa soitantokaudeksi tehdyt sopimukset toukokuun loppuun sekä soitantokaudelta 1917—18 tehdä uudet sopimukset syyskuun 1 ja kesäkuun 1 päivän väliseksi ajaksi [1]). Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi toukokuun 8 päivänä 1917.

Edelleen tarkisti lautakunta sopimuskaavakkeet ja järjestyssäännön soittajain ehdottamaan suuntaan. Uudet kaavakkeet ja muutetun järjestyssäännön lautakunta vahvisti toukokuun 9 päivänä 1917. Vaatimuksen herra Apostolin erottamisesta lautakunta sitä vastoin perusteettomana hylkäsi.

Valmistelutoimia soitantokauden 1917—18 varalle.

Musiikkilautakunta on ryhtynyt toimiin sen orkesterisoittajamäärän hankkimiseksi, mikä ennestään olevan kantajoukon lisäksi tarvitaan kaupunginorkesterin saattamiseksi täyteen mieslukuun. Nämä toimenpiteet on likimmittäin loppuun suoritettu tämän kertomuksen valmistuessa.

Orkesterin johto ensi soitantovuodeksi on uskottu professori Kajanukselle, jonka kanssa on välikirja tehty. Moniaita konsertteja johtavat koti- ja ulkomaiset johtajat.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 28.

XVII. Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastaja.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan kertomus kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1917 väliseltä ajalta oli seuraavaa sisällystä:

Myyntivuonna 1916—17 samoin kuin lähinnä edellisenäkin vuonna rajoittui yhtiön liike tunnetusta syystä miltei yksinomaan koti- ja ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin sairaanhoito- ja tieteellisille laitoksille, apteekkeihin sekä teknillisiin tarkoituksiin, minkätähden sen seikan valvonta että myyntipaikoissa noudatettiin siisteyttä ja järjestystä tuotti varsin vähän työtä. Kun sen ohessa vain harvalukuiset yhtiön johtokunnan käsiteltävistä hallintoasioista olivat periaatteellista laatua tai mainittavammin laajakantoisia ja hallinto ylipäätään olojen pakosta oli käynyt sangen yksinkertaiseksi sekä johtokuntakin tämän johdosta kokoontui harvemmin kuin aikaisemmin oli ollut tavallista, väheni tarkastajan työ tämänkin johdosta. Yhtiön johtokunnan kokouksissa ei tarkastajalla enempää kuin vuoden varrella pidetyissä yhtiökokouksissakaan ollut aihetta tehdä pöytäkirjaan muistutuksia, jotka olisivat tietäneet periaatteellista erikantaisuutta johtokunnan tai kokouksen tekemiin päätöksiin nähden, eikä yhtiön tilintarkastuskaan aiheuttanut erikoisia huomautuksia.

Viime kertomuksessa lausuttu arvelu, että Helsingin anniskeluosakeyhtiö saavuttamaansa lujaan taloudelliseen asemaan nähden voisi, siitä huolimatta että yhtiön liike vuonna 1915 tuotti sangen tuntuvaa tappiota ja yhtiöllä vielä vuonna 1916 oli liikkeestään tappiota Smk 47,486: 54, turvallisesti saattoi odottaa maailmansodan aikaansaaman pulan päättymistä, on jo toteutunut. Yhtiö on nimittäin, niinkuin sen viime vuosikertomuksesta on tunnettua, suuressa määrässä vahvistanut asemaansa sekä vähentämällä menoja että myös etusijassa joulukuussa 1916 sangen edullisesti myymällä omistamansa Yrjönkadun talon n:o 3. Sen ohessa oli yhtiön johtokun-

nalla tilaisuus, sittenkuin Suomen senaatti oli elokuun 22 päivänä 1916 julistanut, ettei yhtiön lunastaessaan Helsingin entisten väkiviinajuomakauppiaiden varastoja tarvinnut suorittaa tukkukauppamaksua, niistä verraten alhaisista hinnoista, mitkä yhtiön ja mainittujen kauppiaiden yhteinen arviolautakunta kesäkuussa 1915 pani mainituille väkiviinajuomavarastoille, ainoastaan lisäksi suorittamalla korkohyvityksen, lunastaa nämä varastot, jotka yhtiö sitten suureksi osaksi ja hyvällä voitolla sai kaupaksi; ja saanee sentähden kutakuinkin varmasti edellyttää, ettei yhtiön liikkeen tulos vuodelta 1917, noudatettavista ankarista rajoitusmääräyksistä huolimatta, ainakaan ole oleva kielteinen. Yhtiön johtokunta on sen ohessa havainnut mahdolliseksi asettaa virkamiehensä palkkaetuihin nähden samaan asemaan, jossa he olivat ennen pulakauden alkua, mutta joka sittemmin palkkojen vähennyksen johdosta huononi, sekä yhtiön alemmille toimihenkilöille myöntää hyvin tarpeelliset palkankorotukset ja kalliinajanlisäykset.

Lisäksi mainittakoon se hyvin harkittu lujuus, jota yhtiön johtokunta osoitti Korkeasaaren eläinhoitajain keväällä 1917 vaatiessa kohtuuttoman pitkää lomaa johtokunnan myöntämän lisäksi, vaikka oli tarjona vaara, että hoitohenkilökunta tekisi lakon ja sen johdosta ehkä täytyisi äkkipikaa vähentää eläintarhan eläinkantaa. Riita sai kuitenkin onnellisen päätöksen, kun tyytymättömät ainekset poistettiin.

ASIAREKISTERI.

Siv.

Aallonmurtajan rakennuttaminen Munkkiniemensaarensalmen rantaan 192
Ainespihan laajentaminen 48
Alempain käsityöläiskoulujen johtokunnan jäsenen vaali 176
Alipalomestarin oikeus ikäkorotukseen 70
Amanuenssinvirka, tilastokonttorin, sen täyttäminen 202
Ammattiholhoojalle myönnetty virkaero 163
„ „ virkavapaus 163
Ammattikoulut, katso Tyttöjen ammattikoulu ja Valmistava poikain ammattikoulu.
Anniskelu, mallasjuomain, sen järjestäminen 164
Anniskeluoikeuden, väkiviinajuomain, luovutussopimuksen kaavake 166
Anniskeluoikeuksia, mallasjuomain 172
„ väkiviinajuomain 167
Apulaistyöpäällikönviran perustaminen rakennuskonttoriin 102
Apurahan anomuksia 111
Apurahoja erinäisille henkilöille 110
„ eräille yleishyödyllisessä tarkoituksessa toimiville yrityksille 112, 127
„ kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta 112
Arbetets vänner nimiselle yhdistykselle myönnetty määräraha 114
Arvonta, obligatioiden 196
Aspelund, A., hammaslääkäri, hänelle myönnetty apuraha yksityistä hammaspoliklinikkaansa varten 98, 123
Assistentinvirkojen perustaminen tilastokonttoriin 79
Asuinrakennusten kerrosluku 134
Asunnonvälitys, kunnallinen 157, 297
Asuntokongressi Tukholmassa, sosialilautakunnan sihteerin osanotto siihen 80, 299
Asuntokysymysten tutkimista varten myönnetty määräraha 80
Asuntopulan aiheuttamat toimenpiteet 229, 238, 294
Asuntotarkastuksen vuosiraportit tarkastuskatselmuksista Vallilassa 24
Asuntoyhtiö, yleishyödyllinen, sen perustamista tarkoittavat toimenpiteet .. 294
Automobiilien katsastajan palkkionkorotusanomus evätty 109
Automobiilisuojan, poliisin, korjaus 195
Avustetut lahjoitettujen rahastojen koroilla 231
„ vaivaishoidon kautta, niiden lukumäärä 230
Avustukset, eri yhdistysten antamat 246
Avustusrahasto, palokunnan 223
Avustusta koteihinsa vaivaishoidolta saaneet henkilöt 230
Avustusten korvaus, muutamilta kunnilta ja valtiolta peritty 232

Bengtsårin maatilan kustannukset 1917 vuoden menosäännön mukaan 127
Betonialusta Sörnäsin rantatien korkeajännitekaapeleille 50

von Bonsdorff, A., ammattiholhooja, hänelle myönnetty virkaero 163
Bore II nimisessä höyrylaivassa puhjennut tulipalo 217
Budjettivaliokunnan jäsenten vaali 173
Busholma, tavaravajain rakennuttaminen sinne 45
Busholman käyttö 26
„ tullipalvelijasto, huoneiden järjestäminen sille 192
„ uimahuoneiden laajennus 195
Bäckman, E., sairaanhoitajatar, hänelle myönnetty sairasapu 93
Bölen esikaupungin osien lunastus ja vuokralleanto 15
„ esikaupunkiin laitettava virutushuone 48
Böök, E., sosialilautakunnan sihteeri, hänelle myönnetty korvaus opintomatkakuluista 80

Cajander, E., rouva, valittu revisionikonttorin v. t. reistraattoriksi 162
Castrén, M. A., hänen muistopatsaansa pystyttämiseen myönnetty lupa 3

Desinfioimista varten myönnetty lisämääräraha 90
Diakonissain kalliinajanlisäys 93

Eduskuntavaalien kustannukset 75
Eiran sairaalan silmäpoliklinikalle myönnetyn määrärahan nauttimisehdot.. 92
Ekroos, I., leskirouva, hänen rasitusluettelojen lunastustarjouksensa 76
Elinkeino-oikeuden hakemuksia 172
Elintarpeiden hankkiminen 160
„ myynti painon mukaan 158
Elintarvelautakunnan perustaminen 158
Eläintarha, putkikaivon perustaminen siihen 192
Eläintarhan likavedenpuhdistusasemia varten myönnetty lisämääräraha 62
„ urheilukentän korjaus 194
Eläkkeet ja apurahat, myönnetyt 110, 111
„ „ „ niitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 126
Elätteelle annettujen valvonta 240
„ vaivaishoidon toimesta annetut henkilöt 238
Elätteelleantomäärärahan ylitys 95
Enberg, M. A., ulosottoapulaisenleski, hänen apurahananomuksensa evätty 111
Esikaupunkiyhdyskunnat, Helsingin pitäjässä sijaitsevat, kaupungin osanotto niiden menoihin 107
Esplanadikappelin ravintolan vuokramaksu 31

Fabritius, A., Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin ent. taloudenhoitaja, hänelle maksettu eläke 66
Fazerin, Dorothea, apurahasto Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtolain hyväksi 111
Formalinin y. m. ostoa varten myönnetty määräraha 90
af Forselles, C., kenraaliluutnantti, valittu sotilastarkoituksiin luovutettujen koulutalojen isännöitsijäksi 193
Forss, J. M. M., kansakoulunopettajatar, hänelle myönnetty eläke 110
af Frosterus, J. V., maasta poistunut oikeusneuvosmies, hänen viransijaisensa palkkaukseen myönnetty määräraha 75
Fylgia nimiselle nuorisoliitolle myönnetty määräraha 114

Gagneur, B., insinööri, hänelle myönnetty lupa putkikaivon laittamiseen Eläintarhaan ... 192
Galetskin, Knut, lahjoittamaa rahastoa koskeva selvitys ... 111
Grahamjauhojen liikennemaksun alennus ... 82
Grefbergin, Emma, rahaston käyttö ... 245
Greijuksen kruununtilan yhdistäminen Helsingin kaupunkiin ... 7
Gumtähden puutarhapalstan vuokraoikeuden pitennys ... 33
„ sairaala, sairastavain naisten kuljettaminen sinne ... 91
Gumtähdessä sijaitsevan pesutuvan ja saunarakennuksen myynti ... 195

Hakaniementorille laitettava vaihdesuoja ... 193
„ „ vastaanottokatos halkoja varten ... 193
Halkojen myynti, kaasulaitoksen ... 104
Hallitus, kaupungin teknillisten laitosten, sen jäsenten ja varajäsenten vaali 175, 202
„ „ „ „ „ sihteerille myönnetty palkankorotus ... 124
„ „ „ „ „ vuosikertomuksen painatus ... 79
„ „ yleisten töiden, sen johtosäännön muutos ... 147
„ „ „ „ „ jäsenten ja varajäsenten vaali .. 175, 202
„ „ „ „ „ palkkasäännön muutos ... 71
„ „ „ „ „ vuosikertomus ... 267
„ kaupunginkirjaston, sen jäsenen ja varajäsenen vaali ... 176
„ „ „ vuosikertomus ... 258
„ „ sitä vastaan nostettu syyte majesteettirikoksesta 259
Hammashoitoa kansakouluoppilaille ... 98, 114, 123
„ kansanlastentarhain turvateille ... 97, 114, 123
Heino, F., lihakauppias, hänen lihanhankinnan korvausanomuksensa evätty 110
Helenius, H. M., leskivaimo, hänelle möynnetty elinkautisapuraha ... 110
Hellén, U. Ch., leskivaimo, hänelle myönnetty eläke ... 111
Hellmer, B. A., ylimääräinen reviisori, valittu revisionikonttorin v.t. reviisoriksi 162
Helsingfors svenska folkhögskola nimistä opistoa varten myönnetty määräraha 114
Helsingin anniskeluosakeyhtiölle myönnetty määräraha Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain laitteiden kunnossapitoa varten ... 58
„ „ myönnetty vapautus Korkeasaaren ja Seurasaaren vuokramaksun suorittamisesta ... 31
„ „ myönnetty yksinoikeus väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun ... 165
„ anniskeluosakeyhtiön johtokunnan jäsenten vaali ... 174
„ „ liike vuonna 1915 ... 112
„ „ tarkastajan vaali ... 175
„ „ „ vuosikertomus ... 330
„ „ tilintarkastajan vaali ... 175
„ „ voittovaroista myönnetty apuraha maksettu takaisin ... 110
„ „ „ myönnettävät apurahat ... 300
„ eläinsuojelusyhdistykselle myönnetty määräraha ... 110
„ kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle myönnetty määräraha ... 114
„ kansanlastentarhain kesäsiirtolakomitealle myönnetty määräraha 114
„ kauppavaltuutettujen esitys kauppa- ja merenkulkutilaston julkaisemisesta ... 78

Helsingin kauppavaltuutettujen esitys Santa- ja Busholman käytöstä 26
„ kaupungin sairaalahallinnon ohjesääntö 149
„ „ yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto 292
„ kuuromykkäyhdistykselle myönnetty määräraha 114
„ käsityökoululle myönnetty lisämääräraha 100
„ makasiiniosakeyhtiö, Santa- ja Busholman käyttöoikeuden luovuttaminen sille 26
„ naisvoimistelijoille myönnetty määräraha 114
„ palvelijataryhdistykselle myönnetty määräraha 115
„ sokeainyhdistyksen apurahananomus evätty 110
„ suomalainen luistinseura, Kaisaniemen pukeutumispaviljongin luovuttaminen sille 194
„ suomalaisen talonomistajanyhdistyksen ilmoitus eräiden talonomistajain vuokratappioista 297
„ talousopistolle myönnetty määräraha 115
„ torvisoittokunnalle myönnetty lisämääräraha 100, 328
„ uimarien yhdistykselle myönnetty oikeus käyttää Ursinin kallion uimalaitosta 33
„ uimaseuralle myönnetty käyttöoikeus Ursinin kallion uimalaitokseen 33
„ „ „ vuokraoikeus Busholman uimahuoneisiin 189
„ vapaaehtoinen palokunta 221
Helsingin-niemen alueen rakennusjärjestyksen muutos 133
„ „ talojen ullakko- ja kellarikerroksien sisustaminen asuinhuoneistoiksi 195
Henkikirjoittajan palkkionkorotus 127
Henkilökohtaisten vaivaismaksujen poisto 200
Hermannin lastentarhan lastenseimeä varten myönnetty määräraha 114
Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala 38
Hevosten osto puhtaanapitolaitokselle 62
Hiekan ottoon myönnetty oikeus 190
Hietalahden pohjoisosan ruoppaus 274
Hietaniemen alueelta ostettu tavarasuoja 46
„ alueen jaoitus tehdastonteiksi 6
Hindersnäsin yksinäisen verotalon yhdistäminen Helsingin kaupunkiin 7
Hinnanalennus, kaasun 104
„ sähkövoiman 106
Hippodrom yhtiön anomus saada teettää lämpöjohto maneesirakennukseen 188
Holhouslautakunnan jäsenen vaali 176
„ sihteerin palkankorotus 120
„ vuosikertomus 286
Humaliston huvilapalstan n:o 6 vuokraoikeuden pitennys 32
„ sairaalalle myönnetty lisämääräraha 91
„ sairaalan muutostyöt 37
Huonerakennusosasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus 267
Huutokaupalla luovutetut virvokejuomavaunujen ja myyntikojujen paikat .. 189
Huutokauppaajanammatin harjoittamiseen myönnetty lupa 172
Huvilakorttelien perustaminen työväelle 298
Hyväntekeväisyysyhdistysten ja vaivaishoidon välinen yhteistyö 246
Hätäapukomitealle myönnetty määräraha 96
Hätäapukomitean asettaminen 96, 300
„ selonteko 312

Hätäaputöitä naisille 96, 314
Högsandin parantola, kansakouluoppilaiden sinne sijoittamista varten myönnetty määräraha 114
Höyrykattilalaite, ent. seurahuoneella oleva, sen osto 48
Höyrykattilan osto sähkölaitokseen 51

Ikäkorotus, eräiden kaupungin virka- ja palvelusmiesten ..... 69—71, 92, 95
Ilmoituspilarit, rahatoimikamarin vuokralle antamat 189
Inventtaajat, kaupungin irtaimen omaisuuden 173
„ kaupunginkassan ylimääräiset 196
Ison Verkkosaaren vuokralle antaminen 29
Istutukset, Kallion kirkkoa ympäröivät, niiden kunnossapito 192
„ niitä varten myönnetty lisämääräraha 57
„ „ „ 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha .. 58, 126
Isännöitsijä, kaupungin majoitusta varten vuokraamain huoneistojen 284
Itäisen Laakson viljelyspalstan n:o 9 vuokraoikeuden pitennys 32
„ viertotien viereisten Hermannin talojen osoitemerkinnän muutosta koskeva esitys 208

Jansson, I., sairaanhoitajatar, hänelle myönnetty sairasapu 93
Jauhosuojan hankkiminen sotaväen käytettäväksi 46, 193
Johtokunnat, kaupungin kansakoulujen, niiden jäsenten vaali 174
Johtokunta, alempain käsityöläiskoulujen, sen jäsenen vaali 176
„ kansanlastentarhain, sen jäsenen vaali 176
„ „ sille myönnetty määräraha 114, 201
„ kauppakorkeakoulun, sen jäsenen vaali 174
„ kunnan työnvälitystoimiston, sen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali 176
„ Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, sen jäsenten vaali 176
„ Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, sille myönnetty vastuunvapaus 66
„ taideteollisuusyhdistyksen, sen jäsenten vaali 174
„ tyttöjen ammattikoulun, sen jäsenten ja varajäsenten vaali 176
„ työväenopiston, sen jäsenten vaali 174
Johtosääntö, kaupunginlääkärien 154
„ sosialilautakunnan tontinvuokrajaoston 20
„ terveydenhoitolautakunnan 153
„ verotusvalmistelukunnan 154
Johtotyöinsinöörinvirka, kaasulaitoksen, sen hoitaminen 105
Juhlajulkaisu kansakouluasetusten vahvistamisen juhlimiseksi 98
Julkinen notaari, toinen, hänen palkkaamiseensa myönnetty määräraha 118
Jung, B., kaupunginasemakaava-arkkitehti, hänelle myönnetty virkaero 163
Juomavesijohdon laittaminen 48
Jäiden ottoon myönnetty lupa 189
Jäähdytyskellari, lihantarkastusaseman, sen käyttämisestä maksettavat maksut 94

Kaasulaitokselle myönnetty lisämääräraha 103
Kaasulaitoksen halkojen myynti 104
„ johtotyöinsinöörinviran hoitaminen 105
„ rakennusten y. m. korjaukset 50
„ vuosikertomuksen painatus 79

Kaasulaitoksesta odotettavat tulot 1917 vuoden tulosäännön mukaan 129
Kaasumyrkytykset muutamissa taloissa 104
Kaasunhinnan korotus 104
Kaavakkeet, Vallilan korttelien vuokrasopimusten 21, 24
„ vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuden luovutussopimuksen 166
Kaavin alueen vuokraoikeuden pitennys 33
Kadut ja yleiset paikat, niitä varten myönnetty määräraha 53, 55, 125
„ „ „ „ rakennuskonttorin rakentamat ja korjaamat 270
„ sotaväen tonttien ja rakennusten viereiset, niiden kunnossapito..... 53
Kaisaniemenkadun tasoittaminen 52, 190, 272
Kaisaniemenpuiston pukeutumispaviljongin luovutus..... 194
Kaisaniemenpuistoon rakennettava soittolava 193
Kaivopuiston rakennusjärjestys 139
Kalliinajanlisäyksiä kaupungin palveluksessa oleville diakonissoille 93
„ „ virka- ja palvelusmiehille 72
„ „ yleisten töiden työläisille..... 101
„ teknillisten laitosten työhenkilökunnalle 103
Kallion kirkkoa ympäröiväin istutusten kunnossapito 129, 192
Kanavoimistyöt, katso Viemärijohdot.
Kansakouluasetusten vahvistamisen juhlimiseksi julkaistu juhlajulkaisu 98
Kansakouluille myönnetty lisämääräraha 98
Kansakouluja varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 123
Kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle myönnetty määräraha .. 114
„ valtioapu 99
Kansakoulujohtokuntain jäsenten vaali..... 174
Kansakoululapset, kesävirkistyksen järjestäminen heille 114
„ maksuttomia kylpyjä heille Ursinin kallion uimalaitoksella 33
„ paikkoja varten heille Högsandin parantolassa myönnetty määräraha 114
„ tuberkulootiset, virkistyskotia varten heille myönnetty määräraba 114
Kansakoulutalo, Eläintarhankadun, sitä varten myönnetty lisämääräraha .. 43
„ Kalliossa oleva, sen lämpöjohtojen muutos- ja täydennystyöt 44
„ Punavuorenkadun, sen sähkövalaistus..... 43
„ Töölönkadun, sen sähkövalaistus 43
Kansakoulutalojen rakennuttaminen ..... 40—43
Kansakoulutalon rakennuttaminen Topeliuskadun varrelle 40, 43, 268
Kansakoulutalot ja majoitus 42
Kansakoulutarkastajille myönnetyt henkilökohtaiset palkanlisäykset 123
Kansanjuhlien y. m. pitämiseen myönnetty lupa..... 194
Kansanlastentarha, Korkeavuorenkadun varrella oleva, sitä varten myönnetty lisämääräraha 97
Kansanlastentarhaa, väliaikaista, varten myönnetty määräraha 97
Kansanlastentarhain johtokunnalle myönnetty määräraha kaluston ostoa varten 201
„ johtokunnan jäsenen vaali..... 176
„ kesäsiirtolain hyväksi lahjoitettu apurahasto..... 111
„ kesäsiirtoloita varten myönnetty määräraha..... 114
„ turvateille annettu hammashoito 97, 114, 123
Kansanlastentarhoja varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha .. 124
Kansanopistoa varten myönnetty määräraha..... 114
Kappeliesplanadin koilliskolkan uudestijärjestäminen 52
Kassahallinto, kaupungin, sen uudestijärjestäminen 202

Kasvattilasten hoitoa valvomaan asetettu lääkäri 121
„ hoitosääntö 155
Kasvatuslaitoksia varten myönnetty lisämääräraha 99
Kasvatuslautakunnan kanslian ensimmäiselle apulaiselle myönnetty palkanlisäys 99
„ lääkärin vaali 163
„ puheenjohtajan ja jäsenten vaali 176
Katajanokalle rakennettava tavaravaja 46
„ „ vaakahuone 193
„ teetettävät rantasillat ja maihinnousupaikat 33
Katsastusmiehet, kaupunginkassan 64
„ kaupungin kiinteän omaisuuden 48
Katselmukset, rahatoimikamarin toimittamat 188
Katuvalaistusta varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 125
Kauppahallien myymälöistä kertyneet vuokratulot 190
„ valaistukseen myönnetty lisämääräraha 107
Kauppahallit, niitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 124
Kauppakorkeakoulun johtokunnan jäsenen vaali 174
Kauppalain ja kaupungintapaisten yhdyskuntain liittyminen kunnalliseen keskustoimistoon 173
Kauppaoppilaitoksia varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 123
Kauppatilaston julkaiseminen 78, 207
Kauppatorin raitiotieverkon muutto ja laajennus 52, 191
Kaupungin kiinteän omaisuuden katsastusmiehet 48
„ kiinteästä omaisuudesta odotettavat tulot 1917 vuoden tulosäännön mukaan 128
„ metsäin hoito 275
„ velkoja varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 118
„ virastoja varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 118
Kaupunginasemakaava, Vallilan 16
Kaupunginasemakaava-arkkitehdille myönnetty virkaero 163
Kaupunginasemakaavanmuutos, kortteleita n:oja 30 ja 31 koskeva 2
„ „ „ 117 ja 118 koskeva 3
„ „ „ 272, 273 ja 280 koskeva 6
„ korttelia n:o 100 b koskeva 3
„ „ „ 176 „ 15
„ „ „ 292 „ 6
Kaupunginasemakaavaosasto, rakennuskonttorin, sen toiminta 270
Kaupunginistutusten osasto, rakennuskonttorin, sen toiminta 274
Kaupunginkassan katsastusmiehet 64
„ ylimääräiset inventtaajat 196
Kaupunginkirjastoa varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 124
Kaupunginkirjastolle annetut lahjat 264
Kaupunginkirjaston apulaishoitajalle myönnetty virkavapaus 163
„ hallituksen jäsenen ja varajäsenen vaali 176
„ Kallion haaraosastoa varten myönnetty määräraha ama nuenssin palkkaamiseksi 124
„ kirjastotalon rakentaminen 258
„ kirjavarasto 264
„ lainaajat 262
„ lainausliike 260
„ lukusalit 263

Kaupunginkirjaston polttoaine-, valaistus- y. m. määrärahoihin myönnetty lisäys ... 100
„ tulot ... 265
„ vuosikertomus ... 258
Kaupunginkirjastotalo, Rikhardinkadun varrella oleva, sen luovutus työväenopetusta varten ... 44
Kaupunginlääkärien johtosäännön muutokset ... 154
Kaupunginlääkärille, ensimmäiselle, myönnetty virkavapaus ... 163
Kaupunginlääkärin, ensimmäisen, anomus saada virkaloma lauantaisin ... 163
„ toisen, virkahuone ... 90
Kaupunginorkesteria varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 124
Kaupunginorkesterin esittämät uutuukset ... 327
„ järjestyssääntö ... 329
„ toiminta ... 322
„ ylläpitäminen ... 124
Kaupunginosa VI, sen rakennusjärjestyksen muutos ... 133
Kaupunginosat XIII ja XIV, niiden pihamaiden yhdenmukainen järjestäminen ... 143
„ XIII, XIV ja XV, niiden rakennusjärjestyksestä myönnetty poikkeus ... 140
Kaupunginrakennusmestarinviran lakkauttaminen ... 102
Kaupunginreviisorille myönnetty virkaero ... 162
„ „ virkavapaus ... 162
Kaupunginvaltuusmiehen eroaminen ... 173
Kaupunginvaltuuston jäsenen vaali ... 173
„ kansliaan asetettava apulaiskanslisti ... 119
„ kokoonpano ... 1
„ kokoukset y. m. ... 2
„ kokoussalin vuosivuokra ... 77, 119
„ käyttövarat ... 127
„ päätösten joutuisampi tiedoksi saattaminen ... 155
„ tarverahoihin myönnetty lisäys ... 77
„ valmisteluvaliokunta ... 2
„ virkailijat ... 2
Kaupunkilähetykselle myönnetty määräraha ... 110, 115
Kaupunkilähetyksen hätäaputyöt ... 96, 314
„ tyttöjen vastaanottokoti ... 238
Keinänen, G., rakennusmestari, hänelle myönnetty eläke ... 110
Kelkkamäkien järjestäminen ... 194, 274
Kellarikerroksien sisustaminen asuinhuoneistoiksi ... 195, 196
Kerjuu ... 247
Kertomus lahjoitusrahastojen 1915 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä ... 66
„ 1915 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä ... 64
„ 1915 „ tilien ja hallinnon tarkastuksesta ... 65
Keskuslaboratoori, teollisuuden, sitä varten luovutettava tontti ... 14
Keskuslautakunnan perustaminen työväenopetusta varten ... 157, 293
Keskuslautakunta, Uudenmaan lääninvaalipiirin, sen jäsenten ja varajäsenten vaali ... 173
Kesäsiirtolaa varten työläisnaisille myönnetty määräraha ... 115
Kesäsiirtoloita varten kansakoululapsille myönnetty määräraha ... 114
„ „ kansanlastentarhoille myönnetty määräraha ... 114
Kesätyöskentelyn hankkimiseksi lapsille myönnetty määräraha ... 114, 194

Kiinteä omaisuus, kaupungin, siitä odotettavat tulot 1917 vuoden tulosäännön mukaan ... 128
Kioskipaikat, rahatoimikamarin vuokraamat ... 188
Kirjalainojen määrä kaupunginkirjastossa ... 260
Kirjapaino, poliisilaitoksen, vuokrahuoneiston hankkiminen sitä varten ... 201
Kirjasto, katso Kaupunginkirjasto.
Kirjavarasto, kaupunginkirjaston ... 264
Kissain hoitoa ja lopettamista varten myönnetty lisämääräraha ... 110
Kivelän sairaalan määrärahaan myönnetty lisäys ... 91
„ „ rakennustyöt ... 37
Kivenlouhintaan myönnetty oikeus ... 189
Kliinillinen opetus Marian sairaalassa ... 37
Koirain lopettamista varten myönnetty määräraha ... 110
Koiraveron korotus ... 109, 128
„ poistaminen tileistä ... 200
Kokonaisurakkajärjestelmä kaupungin töissä ... 34
Kolmivuotiskatselmukset, rahatoimikamarin toimittamat ... 188
Komitea, Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtola-, sille myönnetty määräraha ... 114
„ kysymystä varten kaupungin osanotosta eräiden Helsingin pitäjän yhdyskuntain menoihin ... 107
„ „ „ „ painatustöiden järjestämisestä ... 156
„ „ „ „ tililaitoksen ja kassahallinnon uudestijärjestämisestä ... 202
„ „ „ „ varustamisesta polttoaineilla ... 196
„ „ „ kaupunginkirjastotalon rakennuttamisesta ... 258
„ „ „ keskuslautakunnan asettamisesta työväenopetusta varten ... 157
„ „ „ lisättyjen kalliinajanlisäysten myöntämisestä kaupungin virka- ja palvelusmiehille ... 72
„ „ „ maa-alojen hankkimisesta kaupungille sekä tehdastonttien ja varastopaikkojen osoittamisesta ... 6, 7
„ „ „ rahatoimikamarin uudestijärjestämisestä ... 202
„ katso myös Valiokunta.
Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön alueen ympärillä olevan vesialueen ruoppaus 195
„ „ „ työväenasuntoryhmä Vallilassa ... 11, 298
„ „ „ vesialueen lunastamista koskeva anomus ... 12
Korjaukset, Eläintarhan urheilukentän ... 194
„ erään Vanhankaupungin vajan ... 47
„ kaasulaitoksen laitteiden ... 50
„ katujen ja yleisten paikkain ... 53, 55, 125
„ poliisin automobiilisuojan ... 195
„ rakennusten ja talojen ... 125
„ satamain ... 60, 126
„ sähkölaitoksen rakennusten ... 52, 125
„ teiden ... 53, 56, 126
„ viemärijohtojen ... 56, 126
„ viertoteiden ... 53, 54, 126
Korkeasaaren laitteiden kunnossapitoa varten myönnetty määräraha ... 58
„ vuosivuokra ... 31
Korokkeen rakennuttaminen Kauppatorille ... 52
Korot, 1917 vuoden tulosäännön mukaan ... 127

Korttijärjestelmä voinjakelua varten ... 158
Kottbyn verotalon yhdistäminen Helsingin kaupunkiin ... 7
Koulukoti, vaivaishoitohallituksen perustama ... 238
Koulupuutarhaa varten myönnetty määräraha ... 114, 194
Kouruhöylän osto rakennuskonttorille ... 103
Kreikkalais-katolisen kirkon omistusoikeus kortteliin n:o 43 ... 190
Kulkulaitosten, kaupungin, parantaminen ... 82
Kulkutautien vastustamista varten myönnetty määräraha ... 89
Kulkutautilaboratoorin perustaminen Leppäsuon sairaalaan ... 192
Kulkutautisairaalan lääkärien ja toimitsijan ikäkorotus ... 70
„ polttoainemäärärahoihin myönnetty lisämääräraha ... 90
„ rakennustöitä varten myönnetty lisämääräraha ... 36
Kunnallinen asunnonvälitys ... 157
„ keskustoimisto, kauppalain ja kaupungintapaisten yhdyskuntain liittyminen siihen ... 173
„ „ sille myönnetty korotettu kannatusapu ... 127
Kunnallisasetuskokoelman painatusta ja toimitusta varten myönnetty määräraha ... 76
Kunnallisen teurastamon rakennustyöt ... 39
Kunnallishallintoa varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 119
Kunnallisia työväenasuntoyhtiöitä ... 26
Kunnalliskertomusten julkaiseminen ... 79
„ toimittaminen ... 202, 209
Kunnalliskodille myönnetty lisämääräraha ... 94
Kunnalliskodin henkilökunta ... 226
„ ja Oulunkylän välisen tien kuntoonpano ... 54, 55, 273
„ konttoristille myönnetty palkankorotus ... 122
„ sairasosastot ... 251
„ toimihenkilöille myönnetty maksuton sairaanhoito ... 95
„ virkailijoiden oikeus ikäkorotukseen ... 95
„ vuosikertomus ... 247
Kunnalliskotia varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 122
Kunnalliskotiin palkattava sairaanhoitajatar ... 122
Kunnallisten rakennusyritysten suunnittelu ... 34
Kunnallisverojen tileistä poisto ... 200
Kunnallisverotus ... 318
Kunnan sairaalain sairasmaksut ... 90, 128
„ työväenasunnot, niitä varten myönnetty lisämääräraha ... 107
„ „ Vallilassa olevat, niiden hoito ... 40
„ työväenasuntojen hallinnon johtosääntö ... 145
„ „ hallintojaosto ... 292
„ „ määrärahojen ylitys ... 107
„ „ rakennuttaminen Vallilaan ... 39, 295
„ „ talonmiehille myönnetty palkkionkorotus ... 126
„ „ taloudellinen tulos ... 302
„ „ vuokrat ... 128
„ työnvälitystoimistolle myönnetty lisämääräraha ... 79
„ työnvälitystoimiston huoneisto ... 47
„ „ johtokunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali ... 176
„ „ uusi palkkasääntö ... 120
„ „ vuosikertomus ... 304

Kuuromykkäyhdistys, Helsingin, sille myönnetty määräraha 114
Kymijoen putouksien käyttämistä koskeva selvitys 16
Käsityökoulun polttopuita ja valaistusta varten myönnetty määräraha 100
Käsityöläiskoulujen, alempain, johtokunnan jäsenen vaali 176
„ lukukausimaksut 99
Köyhäinkaitsijan viransijaisen palkkaukseen myönnetty määräraha 94

Lahjoitusrahastojen lainanantokorko 199
„ varain sijoitus 199
Lahjoitusrahastot vuonna 1915 66
Lahti, A., kansakoulunopettajanleski, hänen eläkeanomuksensa evätty 111
Lainat, kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetut 36, 37, 50—52, 60, 66, 129
„ 1917 vuoden tulosäännön mukaan 129
Laiturityöt, Santa- ja Busholman 58, 273
Laiturivalaistusta varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 125
Lapinlahdenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 21 hallintaoikeus 9
Laskujen perimispalkkion korotus 119
Laskujohdot, rakennuskonttorin rakentamat 272
Laskujohtoja varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 56, 126
Laskut, johto- ja lautakuntain, niiden maksaminen 199
Lastenhoidon edistämisyhdistyksille myönnetty määräraha 114
Lastenhoidontarkastajanapulaisenviran täyttäminen 241
Lastenhoidontarkastus 241
Lastenhoito, vaivaishoitohallituksen asiana oleva 237
Lastenkoteja varten myönnetty määräraha 114
Lastenkoti, vaivaishoitohallituksen, sen vuosikertomus 242
„ „ sille myönnetty lisämääräraha 94
Lastenrekisteri, vaivaishoidon 238
Lastenseimiä varten myönnetty määräraha 114
Lastentarha, Helsingin kuuromykkäyhdistyksen, sitä varten myönnetty määräraha 114
„ väliaikainen, sitä varten myönnetty määräraha 97
Lato, Sofielundissa sijaitseva, sen myynti 195
Lauhdutusjohto, sähkölaitoksen, sen pitentäminen 51
Lausunto apurahojen myöntämisestä eräille yleishyödyllisessä tarkoituksessa toimiville yrityksille 112
„ elinkeino-oikeuden hakemuksista 172
„ huutokauppaajanammatin harjoittamisluvan hakemuksesta 172
„ kaupungin asuntopolitiikasta Vallilassa 17
„ Keravan—Korian ratasuunnitelmasta 82
„ kokonaisurakkajärjestelmän käyttämisestä kaupungin töissä 34
„ kreikkalais-katolisen kirkon omistusoikeudesta kortteliin n:o 43 .. 190
„ kulkutautisairaalan rakennuskustannuksista 36
„ kunnallisen kauppa- ja merenkulkutilaston ottamisesta tilastokonttorin haltuun 207
„ lisättyjen kalliinajanlisäyksien myöntämisestä kaupungin virka- ja palvelusmiehille 72
„ mallasjuomain anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista 172
„ „ vähittäismyyntioikeuden saantia tarkoittavista hakemuksista 172
„ muistutusten johdosta kaupungin 1915 vuoden tiliä ja hallintoa vastaan 65

Lausunto muistutusten johdosta uuden rakennusjärjestyksen ehdotusta vastaan ... 130
„ myrkyllisten aineiden myyntilupaa tarkoittavista hakemuksista .. 172
„ poliisilaitoksen uudesta vuosirahasäännöstä ... 84
„ rohdoskaupan harjoittamislupaa tarkoittavista hakemuksista ... 172
„ Suomen kansalaisoikeuden hakemuksista ... 172
„ työväenopiston huoneistoa koskeva ... 44
„ ulkomaisten väkiviinajuomain tukkukauppaoikeuden saantia tarkoittavista hakemuksista ... 170
„ väkiviinajuomain anniskeluoikeutta tarkoittavista lupahakemuksista 167
Leipomorakennuksen y. m. teettäminen Pakaan alueelle ... 46
Lennätinjohdot kaupungin maalla ... 191
Leppäsuon sairaalan vuokraaminen ... 192
Leskinen, A., ruiskumestari, hänelle myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys 84
Lihanhankinta, vaivaishoitohallituksen ... 110
Lihankuljetus valtionrautateillä ... 94
Lihantarkastusaseman virkailijoiden oikeus ikäkorotukseen ... 71
Lihantarkastustaksa, uusi ... 93
Liikennekamreerille myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys ... 70
Liikennekonttoria varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 120
Liikennekonttorin palkkasääntö ... 69
„ polttoaineita varten myönnetty lisämääräraha ... 81
„ vahtimestarien palkankorotuksen epäys ... 81
„ virantoimitusjako ... 161
Liikennemaksujen alennus ... 82
„ palautus ... 200
„ poistaminen tileistä ... 200
Liikennetaksat, kaupunkien yhdenmukaiset ... 82
Likavedenpuhdistusasema, Eläintarhan, sitä varten myönnetty lisämääräraha ... 62, 272
Lind, C., v. t. palomestari, hänelle myönnetty lisäpalkkio ... 84
Lindén, E. O., lääketieteenlisensiaatti, valittu kasvatuslautakunnan lääkäriksi 163
Lindgren, A., neiti, valittu vaivaishoitohallituksen kassanhoitajaksi ... 163
Lisätty kaupunginvaltuusto ... 8, 36, 50, 51, 52, 60, 66
Luetteloiminen, kaupunginkirjaston kirjavaraston ... 265
Luetteloja vainajista, joilta on jälkeenjäänyt alaikäisiä lapsia ... 286
Lukukausimaksut, käsityöläiskoulujen ... 99
Lundell, O., filosofianlisensiaatti, valittu tilastokonttorin amanuenssiksi ... 202
Lundgren, M. S., kivenhakkaajanleski, hänen eläkeanomuksensa evätty ... 111
Luontoismajoitus, venäläisille sotahenkilöille osoitettu ... 282
Luovutussopimuksen kaavakkeet, väkiviinajuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuden ... 166
Lupa elinkeinon harjoittamiseen ... 172
„ haararaiteen teettämiseen satamaradalta kortteliin n:o 178 ... 61
„ hiekanottoon ... 190
„ huutokauppaajanammatin harjoittamiseen ... 172
„ jäiden ottoon ... 189
„ kivenlouhintaan ... 189
„ myrkyllisten aineiden myyntiin ... 172
„ myyntikioskin rakentamiseen ... 188
„ puhelinkioskien asettamiseen ... 194
„ puistojen y. m. käyttämiseen ... 194

Lupa putkikaivon tekemiseen Eläintarhaan ... 192
„ raidelaitteiden laskemiseen ja liikennöimiseen ... 190, 191
„ rohdoskaupan harjoittamiseen ... 172
„ siltalaitteiden teettämiseen ... 192
„ ullakko- ja kellarikerrosten sisustamiseen asuinhuoneistoiksi ... 195
„ vaakahuoneen rakentamiseen Katajanokalle ... 193
„ vastaanottolaitoksien rakentamiseen halkoja varten ... 193
Lämmityslaitosten valvonta ... 35
Lämpöjohdot Kallion kansakoulussa ... 44

Maidon ja maitotuotteiden vienti Venäjälle ... 159
„ myynti varattomille perheille, joilla on lapsia ... 160
Maihinnousupaikkojen rakentaminen Katajanokalle ... 33
Maistraatin kanslistin ikäkorotus ... 118
„ vahtimestarin palkkaamiseksi myönnetty määräraha ... 118
Maitopisarayhdistykselle myönnetty määräraha ... 114
Majesteettirikoksesta nostettu syyte kaupunginkirjaston johtokuntaa vastaan 259
Majoitus kansakoulurakennuksissa ... 42
Majoitus- y. m. tärkeäin asiain käsittely kesän aikana ... 155
Majoitusasiassa tehty valitus ... 108
Majoituslautakunnan kielenkääntäjälle myönnetty palkanlisäys ... 109, 121
„ määrärahan ylitys ... 109
„ puheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenten vaali ... 176
„ vuosikertomus ... 278
Makasiininvuokran palautus ... 200
Makkien puhtaanapito, sitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 126
„ „ vuonna 1916 ... 275
Mallasjuoma-asiain valmisteluvaliokunta ... 173
Mallasjuomain anniskeluoikeuksien myöntäminen ... 172
„ myyntialueet ... 171
„ vähittäismyynnin järjestäminen ... 171
Malm, yhdyskunta, sähkövoiman antaminen sille ... 50
Maneesirakennus Toivon tiluksella, lämpöjohdon ja väliaikainen tallin laittaminen siihen ... 188
Marian sairaala, saippuan ja suovan, lääkkeiden ja sidetarvikkeitten osto siihen ... 91
„ sairaalan kirurginen osasto, toisen amanuenssin palkkaaminen siihen 122
„ „ virkailijoiden oikeus ikäkorotukseen ... 92
„ sairaalassa järjestettävä kliinillinen opetus ... 37
Martta-yhdistyksen Helsinginosastolle myönnetty määräraha ... 115
Matkastipendejä kaupungin virkamiehille ... 160
Meilansin yksinäisen verotalon siirtäminen Helsingin kaupunkiin ... 7
Meno- ja tulosääntö, Helsingin kaupungin, vuodelta 1917 .. 37—40, 43, 45, 48, 50—53, 55—63, 75—77, 81, 84, 88, 97, 117
Menosääntö, katso Palkkasääntö ja Vuosirahasääntö.
Menot, sekalaiset, 1917 vuoden menosäännön mukaan ... 126
Merenkulkutilaston julkaiseminen ... 78, 207
Meriväenpäävahdin sisustus ... 193
Metsäin hoito ... 275
Metsänvartijalle myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys ... 103
Mielenvikaisten hoitokustannuksiin myönnetty lisäys ... 94

Mielisairaiden sairassijat kaupungin sairaaloissa 38, 122
Mietintö, katso Lausunto.
Muistopatsas, M. A. Castrénin, sen pystyttämiseen myönnetty lupa 3
Munkkiniemen taajaväkisen yhdyskunnan rakennuskaavake 139
Munkkisaarensalmen rantaan rakennettava laituri aallonmurtajineen 192
Muonitustoimikunnalle ostetut rakennukset 193
Muonitustoimikunnan jäsenluvun lisääminen 160
„ oikeus yksissä neuvoin rahatoimikamarin kanssa ratkaista kaupunginvaltuuston asiana olevat kysymykset 155
„ valtuuttaminen toimimaan elintarvelautakuntana 158
Museolautakunnan jäsenten vaali 176
„ vuosikertomus 321
Musiikkilautakunnan vuosikertomus 322
Musiikkiopiston oppilasliput 328
Myrkyllisten aineiden myyntiin myönnetty lupa 172
Myynti, eräiden Kymijoen putouksien käyttämistä koskevan selvityksen ... 16
„ „ vähäisten rakennusten 195
„ Kasarminkaduntalon n:o 21 11
„ tonttien, katso Tontti.
Myyntikioskin rakentamiseen myönnetty lupa 188
Myyntipaikat, Kauppatorilla olevat, niiden järjestäminen 52
Myyntivaunujen ja -kojujen paikat 189
Mäkeläinen, O., työmies, hänelle myönnetty eläke 111
Mäntysaaren osan vuokraoikeuden pitennys 32
Määräykset Suomen anniskelu- ja vähittäismyyntiyhtiöiden noudatettavaksi paloviinan ja muiden siihen verrattavain väkiviinajuomain vähittäismyynnissä 167

Naisjärjestöjen hätäapukomitea 96, 315
Naisyhdistykselle myönnetty määräraha 115
Nickbyn mielisairaalaa varten myönnetty lisämääräraha 38, 91
„ mielisairaalan raitiotiealueen lunastaminen 8, 127
„ „ sairassijain lisääminen 38, 122
Nordström, E., professori, ilmoitus valtioneläkkeen myöntämisestä hänelle .. 111
Nuorisoliitto Fylgialle myönnetty määräraha 114
Nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle myönnetty määräraha 114
Nyholm, A. L., nuorempi metsänvartija, hänelle myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys 103
„ K. E., muurari, hänelle myönnetty eläke 111

Obligatioiden arvonta 196
Ohjesääntö, Helsingin kaupungin sairaalahallinnon 149
Oikeusapulautakunnan jäsenten ja varajäsenten vaali 176
Oikeusaputoimiston vuosikertomus 288
Omaisuus, kaupungin kiinteä, siitä odotettavat tulot 1916 vuoden tulosäännön mukaan 128
„ tulipalon kautta hävinnyt, palovahingon korvaus siitä 215
„ „ „ „ sen arvo tai vakuutussumma 215
Omistusoikeus, kreikkalais-katolisen kirkon 190
Opetus- ja sivistyslaitoksia koskevan tilaston siirtäminen tilastokonttorille 208
„ „ „ varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 123

Opintopiirit, työväenopiston, niiden määrärahaan myönnetty lisäys 100
Oppipoikakodin perustaminen 99, 123, 124
Osakeyhtiö aktiebolaget arbetarbostäderna å villan Lugnet, sen ja kaupungin välinen sopimus 9
„ „ Bollplan, sille myönnetty vuokraoikeuden pitennys 33
„ „ Havsgatan, sen omistaman tehdasrakennuksen tyhjentäminen 193
„ „ Hippodrom, lämpöjohdon teettäminen sen maneesirakennukseen 188
„ „ Röjsjö, osake-enemmistön hankkiminen siinä 83
„ Hietalahden laivatelakka ja konepaja, sen omistamia maa-alueita koskeva asemakaavanmuutos y. m. 3, 15
„ „ „ „ „ „ sille myönnetty lupa haararaiteen laskemiseen 61
Osto, hevosten 62
„ höyrykattilan, sähkölaitokselle 51
„ kahden Hietaniementien varrella sijaitsevan rakennuksen 193
„ Outamon ja Varolan maatilain 7
„ Röjsjö aktiebolag yhtiön osake-enemmistön 83
„ sirkkelisahan ja kouruhöylän 103
„ Topeliuskadun kansakoulutalon kaluston 98
„ virranmuuntajan, sähkölaitokselle 51
Osuuskunta Valio, sille myönnetty lupa rautatieraiteen teettämiseen 191
Othman, E. S. F., vahtimestarinleski, hänen eläkeanomuksensa evätty 111
Ottelin, A. K., filosofianlisensiaatti, valittu kunnalliskertomuksen I ja II osaston toimittajaksi 202, 210
Oulunkylän halki kulkevan ajotien kuntoonpanettaminen 55
„ ja kunnalliskodin välisen tien kuntoonpano 54, 56, 273
Oulunkylä, katso myös Åggelby.
Outamon maatilan osto 7

Paikallisasiamiehet vaivaishoitohallituksen elätteelleantoalueilla 240
Paikanvälitykset kunnan työnvälitystoimistossa ..... 305—308
Painatustöiden järjestäminen 156
Pakaan alueelle teetettävä leipomorakennus 46
„ alueen jaoitus tehdastonteiksi ja varastopaikoiksi 6
Palautus, liikennemaksujen 200
„ makasiininvuokran 200
„ satamamaksujen 200
„ verotettujen varain ja tulojen 67
Palkankorotus holhouslautakunnan sihteerille 120
„ kasvatuslautakunnan kanslian ensimmäiselle apulaiselle 99
„ kaupungin teknillisten laitosten sihteerille 124
„ kunnalliskodin konttoristille 122
„ liikennekonttorin vahtimestareille 81
„ majoituslautakunnan kielenkääntäjälle 109
„ raastuvanoikeuden väliaikaisen toisen jaoston toiselle ylimääräiselle oikeusneuvosmiehelle 119
„ rahatoimikamarin apulaisvahtimestareille 119
„ rahatoimikonttorin vahtimestareille 119

Palkankorotus rakennuskonttorin insinööreille ... 102
„ sosialilautakunnan sihteerille ... 121
„ sähkölaitoksen virkamiehille ... 125
„ terveydenhoitolautakunnan sihteerille ... 90, 121
„ tilastokonttorin henkilökunnalle ... 78, 79, 120
„ vaivaishoitohallituksen vahtimestarille ... 122
„ verotusvalmistelukunnan sihteerille ... 81, 120
„ katso myös Ikäkorotus.
Palkanlisäys, henkilökohtainen, kansakouluntarkastajille ... 123
„ „ nuorempi metsänvartija A. L. Nyholmille ... 103
„ „ rahatoimikamarin apulaissihteerille ... 119
„ „ „ sihteerille ... 119
„ „ ruiskumestari A. Leskiselle ... 84
„ „ sähkölaitoksen toimitusjohtajalle ... 106
„ „ vaivaishoitohallituksen sihteerille ... 122
„ „ vesijohtolaitoksen assistentille ... 124
„ „ „ kemistille ... 124
Palkkajärjestelykysymykset ... 68
Palkkalautakunnan perustaminen ... 68
Palkkasääntö, kunnan työnvälitystoimiston ... 120
„ liikennekonttorin ... 69
„ rahatoimikonttorin ... 69, 119
„ tilastokonttorin ... 79, 208
„ verotusvalmistelukunnan ... 80
„ katso myös Vuosirahasääntö.
Palkkausolojen, kaupungin, uudistus ... 68
Palkkio, verotuslautakunnan jäsenten ... 81, 120
Palkkionkorotus automobiilien katsastajalle ... 109
„ henkikirjoittajalle ... 127
„ inventtaajoille ... 120
„ kunnan työväenasuntojen talonmiehille ... 126
Palokunnan avustusrahasto ... 223
Palokunta, vapaaehtoinen ... 221
Palolaitoksen halkoja ja kalustoa varten myönnetty lisämääräraha ... 84
„ menot ... 223
„ sairaankuljetuksesta syntyneet tulot ... 65
„ sairaankuljetusvaunut ... 218
Palolaitosta varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 121
Palomestarin ikäkorotus ... 70, 121
„ karkoitus ... 84, 212
Palomestarinapulaisenviran perustaminen ... 121
Palomiehistö, maksuttomia kylpyjä sille Ursinin kallion uimalaitoksella ... 33
Palomiehistön lisääminen ... 83
Palosammutuskalujen hankkiminen kaupungin tavarakatoksiin ... 202
Palotoimikunnan jäsenten ja varajäsenten vaali ... 175
„ vuosikertomus ... 212
Palovahingonkorvaus, tulipaloissa vahingoittuneen omaisuuden ... 215
Palvelijatarkotia varten myönnetty määräraha ... 115
Parantola, risatautisten lasten, sitä varten myönnetty määräraha ... 114
Paunu, F. E., kansakoulunopettajatar, hänelle myönnetty eläke ... 110
Pelastusarmeijan pelastustoimintaa varten myönnetty lisämääräraha ... 97
Periminen, kaupungin saamisten ... 67

Pesulaitos, ent. seurahuoneen, sen vuokraaminen 188
Pettersson, H., kauppias, hänen oikeudenomistajilleen myönnetty vahingonkorvaus 105
Pihamaita koskevia määräyksiä 134, 143
Piirustukset, rahatoimikamarin hyväksymät 188
Pikku Verkkosaaren vuokralle antaminen 29
Pikulinsky, G., kaasulaitoksen insinööri, hänelle myönnetty virkaero 105
Pilkkukuumekulkutaudin leviämisen estämiseksi myönnetty määräraha 89
Pippingsköldin turvakodille myönnetty määräraha 114
Pohjaveden hankintatarjous 49
Pohjavesitutkimuksia varten myönnetty määräraha 49
Poikain vastaanotto- ja havaintokoti, oppipoikaosaston perustaminen siihen 99, 123
" " " " vaivaishoitohallituksen turvattien sijoittaminen siihen 238
Poisto tileistä, henkilökohtaisten vaivaismaksujen 200
" " koiraveron 200
" " kunnallisverojen 67, 200
" " liikennemaksujen 200
Poliisilaitoksen automobiilisuojan korjaus 195
" kirjapainon ja varuskamarin huoneisto 201
" korjaustyöpajan huoneisto 89
" lääkärin vastaanottohuoneisto 89
" polttopuumäärärahaan myönnetty lisämääräraha 89
" vuosirahasääntö muutettu 84
Poliisilaitosta varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 89, 121
Poliisivankilassa säilytetyistä henkilöistä johtuneet menot 88, 89
Poliisivartiokonttori, Vanhankaupungin, sähkövalon ja uusien vesiletkujen sisustaminen sinne 47
Polttoaineita varten 1917 vuoden menosääntöön otettu varamääräraha 127
Polttoainekysymys kaupungissa 83, 196
Puhelimen asettamiseen Rautatientorille myönnetty lupa 193
" hankkiminen väliaikaisiin kansakouluhuoneistoihin 193
Puhelinjohdot kaupungin maalla 191
Puhelinkioskien asettamiseen myönnetty lupa 194
Puhtaanapitokustannusten huojistaminen 126
Puhtaanapitolaitokselle myönnetty lisämääräraha 62
" rakennettava tallirakennus 48
Puhtaanapitolaitoksen toiminta 274
" tulot 129, 275
Puhtaanapitolaitos, hevosten osto sille 62
Puhtaanapitolaitosta varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 63, 126
Puistojen käyttämiseen myönnetty lupa 194
Pukeutumispaviljonki, Kaisaniemen puistossa oleva 194
Purkauslaiturien rakennuttaminen Taivallahteen 60
Putkikaivon teettäminen Eläintarhaan 192
Pyörittäjän osto sähkölaitokseen 51
Päävahtihuoneiston järjestäminen venäläiselle meriväelle 47
Pörssikomitean jäsenen vaali 174

Raastuvanoikeuden riita-asiain notaarin palkkionlisäystä tarkoittava anomus evätty 76
" väliaikaisia osastoja varten myönnetty määräraha 75

Raastuvanoikeuden yhden neuvosmiehenviran viransijaisuusmäärärahaan myönnetty lisäys ... 76
Raatihuoneen lämmitykseen myönnetty lisämääräraha ... 76
Raatihuoneenarkiston tarverahain määrärahaan myönnetty lisäys ... 76, 119
Rahasto, Alex. Ärtin, siitä myönnetty määräraha ... 99, 194
„ Dorothea Fazerin, sen vastaanotto ... 111
„ Emma Grefbergin, sen käyttäminen ... 245
„ kunnollisen palvelusväen palkitsemis-, siitä myönnetyt apurahat ... 112
Rahastot, vaivaishoidolle lahjoitetut, niiden korkojen jakaminen ... 231
Rahatoimikamari, sitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 77, 119
Rahatoimikamarin jäsenet ... 177
„ puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali ... 175
„ tarverahain määrärahaan myönnetty lisäys ... 77
„ uudestijärjestäminen ... 202
Rahatoimikonttori, sitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 119
Rahatoimikonttorin konttorikirjurin vaali ... 161
„ palkkasääntö ... 69, 119
„ tarverahoihin myönnetty lisäys ... 77
„ vahtimestarien ja vahtimestarinapulaisen palkankorotus ... 119
Raidelaitteet kaupungin maalla ... 190
Raitiotielaitteet Kauppatorilla ... 52
Raitiotietä varten Nickbyn mielisairaalaan lunastettava maa ... 8
Rajasaaren huvilapalstan n:o 1 a vuokraoikeuden pitennys ... 32
Rakennukset ja talot, kaupungin, niiden korjaukset ... 267
„ „ „ „ niitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 125
Rakennusaineiden hankinta ... 295
Rakennusajan, tonttien, pitennys ... 143
Rakennusjärjestyksen ehdotukseen tehdyt muutokset ... 131
„ ehdotusta vastaan tehdyt muistutukset ... 130
„ vahvistuksen jouduttaminen ... 133
Rakennusjärjestys, erään VI kaupunginosan osan ... 133
„ Kaivopuiston ... 139
„ XIII, XIV ja XV kaupunginosan ... 140
„ Vallilan ... 16, 140
Rakennuskonttori, kolmannen apulaistyöpäällikönviran perustaminen siihen 102
Rakennuskonttorin huonerakennusten osaston toiminta ... 267
„ insinööriosaston insinöörien palkankorotus ... 102
„ „ toiminta ... 270
„ johtosäännön muutos ... 147
„ kaupunginasemakaavaosaston toiminta ... 270
„ kaupunginistutusten osaston toiminta ... 274
„ maanmittaustöiden osaston toiminta ... 274
„ palkkasääntö ... 71
„ puhtaanapito-osaston toiminta ... 274
„ rakennusmestarinviran lakkauttaminen ... 102
Rakennusmääräykset, väliaikaiset ... 133
Rakennuspiirustukset, rahatoimikamarin hyväksymät ... 188
Rakennusrajain muutos ... 142
Rakennustarkastuskonttorille myönnetty määräraha kaluston ostoa varten ... 201
Rakennusyritysten, kunnallisten, suunnittelu ... 34

Rasitukset, yleiset, niitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 121
Rasitusluettelojen lunastustarjous ... 76
Ratasuunnitelma, Kerava—Korian ... 82
Ratkaisemattomat asiat, kaupunginvaltuuston diariin merkityt ... 130
Rantasiltain rakentaminen Katajanokalle Viaporin sotasataman käytettäviksi 33
Rautatielähetys, Valkonauhayhdistyksen, sille myönnetty määräraha ... 115
Rautatierahteja varten puhtaanapitolaitokselle myönnetty määräraha ... 63
Rautatieraiteet, Santa- ja Busholman ... 61
Reistraattorinviran, revisionikonttorin, täyttäminen ... 162
Rekisteritoimisto, vaivaishoitohallituksen, sen toiminta ... 245
Revisionikonttori, laskukoneen ja kirjakaapin osto sille ... 201
„ rouva E. Cajander valittu sen v. t. reistraattoriksi ... 162
„ virantoimitusjako siellä ... 162
„ ylimääräisen reviisorin asettaminen sinne ... 162
Riita-asiain notaari, raastuvanoikeuden, evätty esitys lisäyksen myöntämisestä hänen palkkioonsa ... 76
Risatautisten kansakouluoppilaiden pitämiseksi Högsandin parantolassa myönnetty määräraha ... 114
„ lasten parantolayhdistykselle myönnetty määräraha ... 114
Rohdoskaupan harjoittamiseen myönnetty lupa ... 172
Rokotushuoneistoja varten myönnetty lisämääräraha ... 90
Ruoholahdenkadun tontin n:o 13 järjestäminen istutukseksi ... 56, 126
Ruoppaus, erään vesialueen ... 194
Ruotsinkylän-Vävarsin sotilasvirkatalon maalle rakennettava tuberkulosisairaala ... 8
Ruuanlaittokursseja varten myönnetty määräraha ... 115
Ruuanpito tyttöjen ammattikoulussa, sitä varten myönnetty määräraha ... 100
Röjsjö aktiebolag yhtiön osake-enemmistön osto ... 83

Sailors Homen johtokunnan jäsenten ja tilintarkastajan vaali ... 174
Sairaalain, kunnan, hallintoa koskeva ohjesääntö ... 149
„ „ hoitohenkilökunnan työpuvut ... 122
„ „ sairasmaksut ... 90, 128
Sairaalat, kunnan, katso myös Kulkutautisairaala, Marian sairaala ja Nickbyn mielisairaala.
Sairaalatarkastajan ohjesääntö ... 150
Sairaalatarkastajanviran täyttäminen ... 162
Sairaalaylihallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenten vaali 175
Sairaaloissa vaivaishoidon kustannuksella hoidetut henkilöt ... 230
Sairaanhoidon uudestijärjestäminen ... 148
Sairaanhoito, maksuton, kunnalliskodin toimihenkilöille ... 95
Sairaanhoitoa varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 121
Sairaanhoitohenkilökunnan työpuvut ... 122
Sairaankuljetusvaunut, palolaitoksen ... 218
Sairasapu erinäisille henkilöille ... 93
Sairasmaksut kunnan sairaaloissa ... 90, 128
Salaojitus, Neitsytpolun tontin n:o 5 ... 57
Sallin alueen vuokraoikeuden pitennys ... 33
Sandström, G. E., sähkölaitoksen ensimmäinen käyttöinsinööri ja assistentti, hänelle myönnetty virkaero ... 105
Santa- ja Busholman järjestelytyöt, rakennuskonttorin suorittamat ... 273
„ „ „ järjestelytöihin myönnetyt lainavarat ... 60

Santa- ja Busholman käyttö ... 26
„ „ „ rautatieraiteet ... 61
Satamain korjauksista johtuneet kustannukset ... 272
„ korjaus- ja kunnossapito- sekä uutistöihin myönnetty määräraha 60, 126
„ laajennus ... 276
Satamamaksujen palautus ... 200
Satamaradalta laitettava haararaide kortteliin n:o 178 ... 61
Satamarakennuksia varten myönnetty määräraha ... 58
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle myönnetty vastuunvapaus 66
„ „ „ „ „ johtokunnan jäsenten vaali ... 176
„ „ „ „ „ tilintarkastajain vaali 174
Sekalaiset menot 1917 vuoden menosäännön mukaan ... 126
„ tulot 1917 vuoden tulosäännön mukaan ... 129
Seurahuone, ent., sen lämmitystä ja valaistusta varten myönnetty lisämääräraha 107
„ „ „ pesulaitoksen vuokralle antaminen ... 188
„ „ siitä kertyneet vuokratulot ... 128
Seurasaaren laitteiden kunnossapitoa varten myönnetty määräraha ... 58
„ vuosivuokra ... 31
Seurasaarentieltä Drumsönselän rantaan rakennettava raitiotielinja ... 191
Siirtolapuutarhojen perustaminen ... 293
Silmäpoliklinikka, Eiran sairaalan, sille myönnetyn määrärahan nauttimisehdot 92
Siltalaitteet ... 192
Sirkkelisahan osto rakennuskonttoriin ... 103
Sirkukselle anottu vuokratontti ... 188
Sirpalesaaren pohjoispuolelle rakennettava kuormauslaituri ... 192
Sivistyslaitoksia varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 123
Sofielundissa sijaitsevan ladon myynti ... 195
Soittolavan rakennuttaminen Kaisaniemen puistoon ... 193
Sokeiden työkoulua varten myönnetty määräraha ... 115
Sosialidemokraattisen kunnallisjärjestön anomus maitotuotevarastojen hankkimisesta ... 158, 159
Sosialilautakunnan jäsenten ja varajäsenten vaali ... 175, 202
„ sihteerin palkankorotus ... 121
„ tontinvuokrajaoston johtosääntö ... 20
„ vuosikertomus ... 292
Sotatilasta johtuneiden menojen kirjanpito ... 121
Sotilasparakkien rakennuttaminen ... 46
Sotilastarkoituksiin luovutettujen koulutalojen isännöitsijän valitseminen ... 193
Sulin, Ida, neiti, määrätty lastenhoidontarkastajan apulaiseksi ... 241
Suljetun vaivaishoidon lautakunta ... 229
Suomen höyrykattilayhdistys, kaupungin lämmityslaitosten valvonta annettu sen tehtäväksi ... 35
„ kansalaisuushakemuksia ... 172
„ naisyhdistykselle myönnetty määräraha ... 115
„ rakennusmestariliiton Helsinginosastojen anomus kokonaisurakkajärjestelmän käyttämisestä kaupungin töissä ... 34
„ voimistelunopettajaliiton esitys kelkkamäkien laittamisesta ... 194
Sähkölaitos, höyrykattilan ja pyörittäjän hankkiminen sille ... 51
„ turbogeneraattorin hankkiminen sille ... 50
Sähkölaitokselle myönnetty lisämääräraha ... 106

Sähkölaitoksen ensimmäisen käyttöinsinöörin- ja assistentinviran uudestijärjestäminen ... 105
„ kunnossapitoa ja korjauksia sekä uutistöitä varten myönnetty määräraha ... 52
„ lauhdutusvesijohdon pitentäminen ... 51
„ toimitusjohtajalle myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys 106, 124
„ „ „ virkaero ... 164
„ toimitusjohtajanviran jälleen täyttäminen ... 164
„ vuosiselontekojen painattaminen ... 79
Sähkölaitosta varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 124
Sähkövalaistus, Töölön- ja Punavuorenkadun kansakoulutalojen ... 43
„ Vanhankaupungin poliisivartiokonttorin ... 47
Sähkövoiman antaminen Malmille ... 50
„ hinnan korotus ... 106
Säännöt, Vallilan pienten tonttien luovuttamisessa noudatettavat ... 18
Sääntö kasvattilasten hoidosta ... 155
Säästö vuodelta 1916 1917 vuoden menosäännön mukaan ... 127
Sörnäsin nuorten naisten kristilliselle yhdistykselle anniskeluvoittovaroista myönnetyn määrärahan takaisinmaksu ... 110
„ puuseppäosakeyhtiölle vuokratut tontit ... 29
„ rantatielle laitettava betonialus korkeajännitekaapeleille ... 50

Taideteollisuuskeskuskoulun apurahan korotus ... 100
Taideteollisuusyhdistyksen johtokunnan jäsenten vaali ... 174
Taivallahden purkauslaiturit ... 60
Taksa, lihantarkastusta koskeva ... 93
Taksoitus, katso Verotus.
Takuusitoumukset, rahatoimikamarin, hyväksymät ... 188
Tallirakennus puhtaanapitolaitokselle ... 48
Talorakennusten osasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus ... 267
Talousopistoa varten myönnetty määräraha ... 115
Tapaturman tuottamasta ruumiinvammasta myönnetty vahingonkorvaus ... 200
Tapaturmat palomiehistön keskuudessa ... 222
Tarkastus, kaupungin 1915 vuoden tilien ja hallinnon ... 65
Tarkastusalueet, vaivaishoidon ... 227
Tarkastuskatselmukset Vallilassa, niitä koskevat määräykset ... 24
Tasoitus, Verkkosaarenkadun ... 53
Tavarakatoksiin hankittava palosammutuskalusto ... 202
Tavarakatosten rakennuttaminen ... 45, 46
Tavarasuojan osto Hietaniemeltä ... 46
„ teettäminen Vallilaan ... 46
Tehdastonttien järjestäminen Pakaan ja Hietaniemen alueille ... 6
Teknilliselle oppilaitokselle myönnetty määräraha ... 123
Teknilliset laitokset, kaupungin, niiden hallituksen jäsenten ja varajäs. vaali 175, 202
„ „ „ „ palkkausolot ... 125
„ „ „ „ työhenkilökunnalle myönnetyt korotetut kalliinajanlisäykset ... 103
„ „ „ „ viranpitäjien muutetut palkkamäärät ... 70
„ „ „ „ vuosikertomusten painatus ... 79
„ „ „ niistä odotettavat tulot 1917 vuoden tulosäännön mukaan ... 129

Teknilliset laitokset, kaupungin, niitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 124
„ „ „ katso myös Kaasulaitos, Sähkölaitos ja Vesijohtolaitos.
Teollisuuden keskuslaboratooria varten luovutettava tontti..... 14
Terveydellisten tutkimusten laboratoorille myönnetty lisämääräraha 90
„ „ laboratoorin johtajalle määrätty palkka 70, 122
„ „ „ virkamiesten ikäkorotus 70
Terveyden-ja sairaanhoidosta odotettavat tulot 1917 vuoden tulosäännön mukaan 128
„ „ sairaanhoitoa varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 121
Terveydenhoitolautakunnan johtosäännön muutokset..... 153
„ polttoainemäärärahoihin myönnetty lisäys..... 91
„ puheenjohtajan ja varajäsenen vaali..... 175
„ sihteerille myönnetty palkankorotus 90, 121
„ tarverahain määrärahaan myönnetty lisäys 90
Terveydenhoitolautakuntaa varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 121
Terveystoimistolle myönnetty lisämääräraha..... 91
Terveystoimistosta Gumtähden sairaalaan lähetettävien naisten kuljettaminen 91
Teurastamon, kunnallisen, rakennustöiden keskeyttäminen..... 39
Thefs, S., neiti, hänelle myönnetty korvaus 105
Tiet ja viertotiet, niitä varten 1917 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 53-56, 126
„ „ „ rakennuskonttorin rakentamat ja korjaamat 272
Tilapäiset vuokrasopimukset, rahatoimikamarin tekemät..... 183
Tilastokonttori, amanuenssinviran perustaminen sinne..... 78
„ assistentinvirkojen perustaminen sinne 79
„ filosofianlisensiaatti O. Lundell valittu sen amanuenssiksi .. 202
„ kunnallisen kauppa- ja merenkulkutilaston ottaminen sen haltuun 78, 156, 207
„ lokerokaapin osto sille 201
Tilastokonttorille myönnetty lisäys painatusmäärärahaan 79, 120, 209
Tilastokonttorin johtosääntö 210
„ julkaisujen painatuskustannusten supistuminen 79
„ uusi palkkasääntö 79, 208
„ vuosikertomus 203
„ 1917 vuoden menosäännön ehdotus 209
Tililaitoksen uudestijärjestäminen 202
Tilinpäätös vuodelta 1914 64
„ „ 1915 64
Tilintarkastaja, Helsingin anniskeluosakeyhtiön 175
Tilintarkastajat, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin.. 174
Tilukset, rahatoimikamarin vuokralle antamat 179
„ vuokralle annetut, niihin myönnetty vapaampi käyttöoikeus 188
Toimitustehtävät rahatoimikonttorissa 119
Toipumakodille myönnetty määräraha 114
Toisen kaupunginlääkärin ikäkorotus 71
„ „ virkahuone 90, 121
Toivon tiluksen n:o 49 huvilapalstan litt. B. vuokraoikeuden pitennys 32
Toivoniemen maatilan kustannukset 1917 vuoden menosäännön mukaan 127
Tontinlunastukset 128
Tontit n:ot 5 ja 14 Hertankadun varrella, niiden vuokralle antaminen 15, 31
„ „ 2 „ 6 Sofiankadun varrella, niitä koskeva asemakaavan muutos 2
„ „ 6 „ 7 Vuorimiehenk. „ „ „ „ „ 3

Tontit, rahatoimikamarin toimesta myydyt 177
„ Vallilassa sijaitsevat, niiden luovutusehdot 16, 21, 24
Tontti n:o 6 Armfelttien varrella, sen sisäisten rakennusrajain muutos 142
„ „ 9 Brändönkadun varrella, sen vuokraaminen 30
„ „ 9 It. Kaivopuistossa, kolmannen kerroksen teettäminen sillä olevaan rakennukseen 139
„ „ 21 Kasarminkadun varrella, sen myynti 11
„ „ 21 Lapinlahdenkadun varrella, sen hallintaoikeus 9
„ „ 20 b Lautatarhankadun varrella, sen myynti 29
„ „ 4 Munkkisaarenkadun varrella, sitä koskevasta rakennusjärjestyksestä myönnetty poikkeus 4
„ „ 5 Neitsytpolun varrella, sen salaojitukseen myönnetty määräraha 57
„ „ 11 Panimokadun varrella, sen vuokraaminen 30
„ „ 13 Ruoholahdenkadun varrella, sen väliaikainen järjestäminen 56, 126
„ „ 10 Toisen linjan varrella, sen luovutus raajarikkoisten avustamisyhdistykselle 15
„ „ 4 b Tokankadun varrella, sitä koskevasta rakennusjärjestyksestä myönnetty poikkeus 4
„ „ 16 Töölönkadun varrella, sen käyttäminen teollisuuden keskuslaboratooria varten 14
„ „ 6 Vuorimiehenkadun varrella, sen myynti 13
Tonttien rakennusajan pitennys ..... 143—145
Torvisoittokunnalle myönnetty lisämääräraha 100
Toukolan asuntopalstan vuokraoikeuden pitennys 32
Tuberkulosisairaalan rakennuttaminen Tuusulaan 8
Tukkukaupan harjoittaminen ulkomaalaisilla väkiviinajuomilla 170
Tulenvaaran vähentäminen varastopaikoilla 147
Tulipalot ..... 212—218
Tullipalvelijasto, Busholman, huoneiden hankkiminen sille 192
Tuloa tuottavat oikeudet 1917 vuoden tulosäännön mukaan 128
Tulot, kaupungin, 1917 vuoden tulosäännön mukaan 127
Tuomikoski, K. Y., kirjanpitäjä, määrätty revisionikonttorin v. t. ylimääräiseksi reviisoriksi 162
Turbogeneraattorin hankkiminen sähkölaitokseen 50
Tyttöjen ammattikoulu, suomenkielisen rinnakkaisluokan perustaminen siihen 100, 123
„ ammattikoulun johtokunnan jäsenten ja varajäsenten vaali 176
„ „ ruuanpitoon myönnetty lisämääräraha 100
„ „ vakinaisille opettajattarille myönnetty ikäkorotus 70, 123
Työ- ja vaivaistalo, katso Kunnalliskoti.
Työaika valmistavassa poikain ammattikoulussa 157
Työkodit, köyhäin lasten, niitä varten myönnetty määräraha 115
Työkoulu, lasten, sitä varten myönnetty määräraha 114
Työkoulua varten sokeain ystäväin yhdistykselle myönnetty määräraha 115
Työlaitoksen vuosikertomus 247
Työläisnaisten kesäsiirtolaa varten myönnetty määräraha 115
„ ruuanlaitto- ja ompelukursseja varten myönnetty määräraha 115
Työnhakemukset kunnan työnvälitystoimistossa 305
Työnpuute, katso Työttömät.
Työntekijät, kunnan palveluksessa olevat, heille myönnetty kalliinajanlisäys 101
Työnvälityskokouksen asiakirjain painatus 80
Työnvälitystoimisto, katso Kunnan työnvälitystoimisto.

Työolot Helsingissä vuonna 1916 ..... 308, 313
Työt, katso Yleiset työt.
Työtehoisuuden lisääminen kaupungin töissä 102
Työttömyysvakuutus..... 293
Työttömäin avustaminen ..... 96, 300, 310, 314—317
Työväenasuntojen rakentaminen Vallilaan 39, 269
Työväenasuntoyhtiön perustaminen, kaupunki pääosakkaana 26, 295
Työväenasunnot, kone- ja siltarakennusosakeyhtiön 11, 298
„ Lugnet nimisessä huvilassa olevat 9
„ katso myös Kunnan työväenasunnot.
Työväenjärjestöjen työttömyyskomitean työt..... 315
Työväenopetusta varten perustettava keskuslautakunta 157, 293
Työväenopistoa varten 1917 vuoden menosääntöön otetty määräraha 124
Työväenopiston huoneisto 44
„ johtokunnan jäsenten vaali 174
„ opintopiirien määrärahaan myönnetty lisäys 100
„ suomenkieliselle osastolle ostettu asiakirjakaappi 201
Töölön koulupuutarhan toimikunnalle myönnetty määräraha..... 114

Uimahuoneen uudestirakentaminen 48
Uimahuoneiden laajennus 195
„ vuokraus 33, 189
Uimalaitosten rakennuttamiskysymyksen käsitteleminen 33
Ulkoilmasoitanto esplanadissa ja puistoissa 100
Ulkomaalaisten oikeus elinkeinon harjoittamiseen 172
Ulosottoapulaisille myönnetty vähentyneiden virkasivutulojen korvaus..... 76
Urheiluharjoituksia varten naisille myönnetty määräraha 114
Urheilukenttä, Eläintarhan, sen korjaus 194
Ursinin kallion viereinen uimalaitos, sen käyttäminen 33
Uskotunmiehentoimet, holhouskirjaan merkityt..... 286
Uunisaaren etelärantaan rakennettava uimalaitos..... 48

Vaakahuone Katajanokan rautatietä varten 193
Vaali, budjettivaliokunnan 173
„ Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan jäsenten 174
„ „ „ tarkastajan 175
„ „ „ tilintarkastajan 175
„ „ kaupungin lautakuntain ja hallitusten puheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten..... 173—176, 202
„ kansakoulujohtokuntain jäsenten 174
„ kasvatuslautakunnan lääkärin 163
„ kauppakorkeakoulun johtokunnan jäsenen 174
„ kaupungin edustajain, Turussa pidettävässä kokouksessa 82
„ „ irtaimen omaisuuden inventtaajain..... 173
„ pörssikomitean jäsenen 174
„ rahatoimikonttorin konttorikirjurin 161
„ revisionikonttorin v. t. reistraattorin 162
„ „ ylimääräisen reviisorin 162
„ Sailors Homen johtokunnan jäsenten ja tilintarkastajan..... 174
„ Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tilintarkastajan 174
„ sähkölaitoksen toimitusjohtajan 164
„ taideteollisuusyhdistyksen johtokunnan jäsenten..... 174

Vaali, työväenopiston johtokunnan 174
„ vaivaishoitohallituksen kassanhoitajan 163
„ verolautakunnan jäsenten 173
„ verotusvalmistelukunnan jäsenten 174
„ valiokuntain y. m., katso Komitea ja Valiokunta.
Vahingonkorvaus tapaturmaisesta ruumiinvammasta 200
Vaihdesuojan teettäminen Hakaniementorille 193
Vaivaishoidon lastenhoito 237
„ paikallisasiamiehet 240
„ tarkastusalueet 227
„ tulot ja menot 232
Vaivaishoitoa varten myönnetty lisämääräraha 94
„ „ 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 122
Vaivaishoitohallitukselle myönnetty määräraha työttömäin naisten suoranaisiksi avustuksiksi käytettäväksi 96
Vaivaishoitohallituksen huoneisto 47
„ kansliain käsittelemät asiat 254
„ kassanhoitajan vaali 163
„ kirjuriapulaisten lisääminen 122
„ kokoukset y. m. 226
„ lihanhankinta 110
„ osastot 228
„ puheenjohtajan ja jäsenten vaali 176
„ sihteerille myönnetty henhilökohtainen palkanlisäys 122
„ vahtimestarille myönnetty palkankorotus 122
„ vapaaehtoiset köyhäinhuoltajat 229
„ vuosikertomus 225
Vaivaishoitohallitus, ylimääräisten apulaisten palkkaaminen siihen 94
Vaivaishoitokustannusten korvaus 232
Vaivaismaksujen, henkilökohtaisten, poistaminen tileistä 200
Valiokunta kysymystä varten elintarpeiden myynnistä painon mukaan 158
„ „ „ kaupungin palkkausolojen uudistuksesta 68
„ „ „ „ uudesta rakennusjärjestyksestä .. 130
„ „ „ kulkulaitosten parantamisesta 82
„ „ „ lisättyjen kalliinajanlisäysten myöntämisestä kaupungin virka- ja palvelusmiehille 72
„ „ „ Röjsjö aktiebolag yhtiön osake-enemmistön ostamisesta 83
„ „ „ sotilasparakkien rakennuttamisesta 46
„ „ „ toimenpiteisiin ryhtymisestä tappion johdosta anniskeluosakeyhtiön liikkeestä 112
„ „ „ työväenasuntoyhtiön perustamisesta 26
Valion osuuskunnalle myönnetty oikeus rautatieraiteen teettämiseen 191
Valitus eräässä majoitusasiassa 108
Valkonauha-yhdistykselle myönnetty määräraha 114, 115
Vallila, tavarasuojan teettäminen sinne 46
„ työväenasuntojen rakennuttaminen sinne 269, 293, 295
Vallilan alueen jaoituskaavan järjestäminen 12
„ asuntopalstan n:o 1 a vuokraoikeuden pitennys 32
„ huvila-alueen laajennus y. m. 16
„ kiinteistöhallinto 294
„ kortteli n:o 555, sen luovutus kone- ja siltarakennusosakeyhtiölle 11, 298

Vallilan korttelien vuokrasopimuskaavake 16, 20
„ lainarahasto, sen hoito 19
„ „ sille myönnetty etuanti 26
„ rakennusjärjestys 16, 40
„ tasoitus 294
„ tontinvuokrajaosto 19
„ uuden, lopullinen järjestely 299
Valmistavan poikain ammattikoulun johtokunnan jäsenen ja varajäsenten vaali 176
„ „ „ työaika 157
Valtioapu, kansakoulujen 99
Valtioavut 1917 vuoden tulosäännön mukaan 128
Valvontajärjestelmä väkiviinajuomain vähittäismyynnissä 167
Vanhankaupungin poliisivartiokonttori, sähkövalon ja uusien vesiletkujen laittaminen sinne 47
Varamääräraha polttoaineita varten 127
Varastopaikkain järjestäminen Pakaan ja Hietaniemen alueille 6
Varastopaikoilla olevan tulenvaaran vähentäminen 147
Varolan maatilan osto 7
Varuskamari, poliisilaitoksen, huoneiston vuokraaminen sitä varten 201
Wassholm, M., neiti, valittu rahatoimikonttorin konttorikirjuriksi 161
Vastaanottokatoksien teettäminen halkoja varten 193
Vastuunvapaus kaupungin johto- ja lautakunnille vuodelta 1915 66
„ Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle 66
Veistolaitos työttömiä poikia varten, sen voimassapitämiseksi myönnetty määräraha 114
Velkoja varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 118
Veneerisiä tauteja sairastavain naisten kuljettaminen 91, 121
Venäläisen sotaväen tarvetta varten luovutettavat tavaravajat y. m. ..... 46—47
„ „ tonttien ja rakennusten viereisten katujen kunnossapito 53
Verkkosaarenkadun tasoitus 53
Verolautakunnan jäsenten vaali 173
Verotettujen lukumäärä 319
„ verotetut vuositulot 319
Verotuksesta odotettavat tulot 1917 vuoden tulosäännön mukaan 129
Verotus, kaupungin palveluksessa olevain, sen alueen ulkopuolella asuvain henkilöjen 72
Verotuslautakunnan jäsenille myönnetty palkkio 81, 120
Verotusluettelon ehdotuksen monistaminen 81
Verotusvalmistelukunnalle myönnetty määräraha kaluston ostoa varten 201
Verotusvalmistelukunnan johtosääntö 154
„ jäsenten vaali 174
„ uusi palkkasääntö 80
„ vuosikertomus 318
Verotusvalmistelukunta, asiantuntijain kutsuminen siihen 81, 120
Veroäyri vuonna 1916 319
Veroäyrien lukumäärä 318
Vesialueen lunastus 12
Vesijohtoja varten myönnetty määräraha 50
Vesijohtolaitoksen putkiverkon y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon myönnetty määräraha 50
„ vuosikertomuksen painatus 79

Vesijohtolaitosta varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 124
Vesijohtoveden laatu 49
Vesiklosettien teettäminen säätytaloon 98
Viaporin sotasatamalle Katajanokalla tarpeelliset rantasillat ja maihinnousupaikat 33
Viemärijohtojen kunnossapitoon ja teettämiseen myönnetty määräraha .. 56, 126
Viemärikanavat, rakennuskonttorin rakentamat 272
Vienti Suomesta Venäjälle 159
Viertoteiden korjausta ja kunnossapitoa varten myönnetty määräraha 54, 55, 126
Viertotiet, rakennuskonttorin korjaamat 272
Viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppa 170
Viransijainen, köyhäinkaitsijan 94
„ maasta poistuneen oikeusneuvosmiehen J. V. af Frosteruksen 75
„ palomestarin 84
Virantoimitusjako liikennekonttorissa 161
„ revisionikonttorissa 162
Virastot, kaupungin, niitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 118
Virkaero ammattiholhoojalle 163
„ kaasulaitoksen johtotyöinsinöörille 105
„ kaupunginasemakaava-arkkitehdille 163
„ kaupunginreviisorille 162
„ sähkölaitoksen toimitusjohtajalle 164
Virkaloma kaupunginorkesterin jäsenille 326
Virkalomat kesällä 1916 161
Virkasivutulojen vähentymisestä myönnetty korvaus ulosottoapulaisille 76
Virkavapaus ammattiholhoojalle 163
„ ensimmäiselle kaupunginlääkärille 163
„ kaupunginkirjaston apulaishoitajalle 163
„ kaupunginreviisorille 162
Virkistyskotia varten tuberkulootisille oppilaille myönnetty määräraha 114
Virranmuuntajan osto sähkölaitokseen 51
Virutushuoneen teettäminen Bölen esikaupunkiin 48
Virvokejuoma- ja myyntikojujen paikat 189
Virvokejuomain myyntiin myönnetty oikeus 188
Voikaupan järjestäminen 158
Voittovarain rahasto 113, 115
Vuokraaminen, Brändönkadun tontin n:o 9 30
„ Bölen esikaupungin eräiden osien 15
„ ent. seurahuoneen pesulaitoksen 188
„ Herttakadun tonttien n:ojen 5 ja 14 31
„ kioskipaikkain y. m. 188
„ korttelin n:o 272 tehdastontin n:o 20 29
„ Panimokadun tontin n:o 11 30
„ uimahuoneiden 189
„ Vallilan tonttien ..... 16—26
„ Verkkosaarien 29
„ Åggelbyn läntisen huvilaryhmän tiluspalstain 30, 31
Vuokralle annettuja varastopaikkoja koskevat ohjeet 147
„ rahatoimikamarin toimesta annetut tilukset 179
Vuokramaksu, Esplanadikappelin ravintolan 31
„ Korkeasaaren ja Seurasaaren 31
Vuokrankorotus, kaupunginvaltuuston kokoussalin 77

Vuokraoikeuden pitennys ... 31—33, 180
„ siirto ... 181
Vuokrarahat, venäläisen sotaväen ... 279
Vuokrariidoissa järjestettävä välitys ... 296
Vuokrasopimukset, rahatoimikamarin tekemät tilapäiset ... 183
Vuokrasopimuskaavakkeet, Vallilan korttelien ... 16, 20, 24
Vuokratappiot, yksityisten talonomistajain ... 297
Vuokratiluksiin myönnetty vapaampi käyttöoikeus ... 188
Wuolle, B., sähkölaitoksen toimitusjohtaja, hänelle myönnetty virkaero ... 164
Vuosirahasääntö, poliisilaitoksen ... 84
„ katso myös Palkkasääntö.
Vähittäismyynti, viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain ... 170
„ väkiviinajuomain, sen järjestäminen ... 164
„ „ siinä noudatettava yksilöllinen valvonta-järjestelmä ... 167
Vähittäismyyntioikeudet, mallasjuomain ... 171
„ väkiviinajuomain ... 166
Väkiviinajuomain anniskelun ja vähittäismyynnin järjestäminen ... 164
„ anniskeluoikeuksien myöntäminen ... 167
„ myyntialueet ... 164
„ myyntiä koskevia asioita valmistelemaan asetettu valiokunta 173
„ tukkukaupan harjoittaminen ... 170
„ vähittäismyynnissä noudatettavat määräykset ... 167
„ vähittäismyyntioikeuden luovutussopimuksen kaavake ... 166

Yhdistys Arbetets vänner, sille myönnetty määräraha ... 114
„ Helsingin naisvoimistelijat, sille myönnetty määräraha ... 114
„ „ palvelijatar-, sille myönnetty määräraha ... 115
„ „ uimaseura, Ursinin kallion uimalaitoksen luovuttaminen sille 33
„ Konvalescenthem — Toipumakoti, sille myönnetty määräraha ... 114
„ lastenhoidon edistämiseksi, sille myönnetty määräraha ... 114
„ Maitopisara, sille myönnetty määräraha ... 114
„ Martta-, sen Helsinginosastolle myönnetty määräraha ... 115
„ nuorten miesten kristillinen, sille myönnetty määräraha ... 114
„ raajarikkoisten avustamis-, Toisen linjan tontin n:o 10 luovutus sille 15
„ risatautisten lasten parantola-, sille myönnetty määräraha ... 114
„ sokeain ystävät, sille myönnetty määräraha ... 115
„ Valkonauha, sille myönnetty määräraha ... 114, 115
Yksityispoliklinikkain apurahain nauttimisehdot ... 121
Yksityistä kansakouluhammasklinikkaa varten myönnetty määräraha ... 98, 123
Yleinen käymäläin puhtaanapito, sitä varten 1916 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 126
„ „ „ vuonna 1916 ... 275
Yleiset paikat, niitä varten myönnetty määräraha ... 53, 125
„ „ rakennuskonttorin niillä suorittamat työt ... 270
„ rasitukset, niitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha 121
„ työt, niitä varten 1917 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 125
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto ... 292
Yleisten töiden hallituksen johtosäännön muutos ... 147
„ „ „ jäsenten ja varajäsenten vaali ... 175, 202
„ „ „ uusi palkkasääntö ... 71
„ „ „ vuosikertomus ... 267

Yleisten töiden työläisille myönnetty kalliinajanlisäys 101
Ylitys, kunnan työväenasuntojen polttoainemäärärahan 107
„ majoituslautakunnan virka- ja palvelusmiesten palkkausmäärärahain 109

Åberg, L. W., insinööri, valittu sähkölaitoksen toimitusjohtajaksi 164
„ „ „ sähkölaitoksen toimitusjohtaja, hänelle myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys 106
Åggelbyn huvilapalstain vuokraus 30, 31
„ katso myös Oulunkylä.

Ärtin, Alex., rahaston korkovarain käyttö 99, 194

OIKAISTAVIA.

Siv. 47, kolmannessa reunaotsakkeessa, on: *poliisikonttoriin;* lue: *poliisivartiokonttoriin.*
„ 49, riv. 2 ylh., on: *valiokuunan;* lue: *valiokunnan.*
„ 67, ensimmäisessä reunaotsakkeessa, on: *palautns;* lue: *palautus.*
„ 70, riv. 4 alh., on: *laitosten virkamiehille;* lue: *laitosten vakinaisille virkamiehille.*
„ 96, „ 20 ylh., on: *satavissa;* lue: *saatavissa.*
„ 162, „ 21 „ „ *määrärsi;* lue: *määräsi.*
„ 176, „ 6 „ „ *kunnallisen;* lue: *kunnan.*
„ 198, „ 8 alh., on: *obligatiolainoista;* lue: *obligatiolainasta.*
„ 208, toisessa reunaotsakkeessa, on: *veireisten;* lue: *viereisten.*
„ 248, riv. 1 alh., on: *seuraavasta taulusta;* lue: *taulusta 1.*
„ 274, „ 12 ylh., „ *suurin osa;* lue: *pohjoisosa.*
„ 299, toisessa reunaotsakkeessa, on: *kaupunkikongressi;* lue: *asuntokongressi.*